

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Litt.
Sv.

Ex. B.

NYA

T E C K N I N G A R

UR

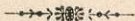
HVARDAGSLIFVET.

(af Fr. Bremer)

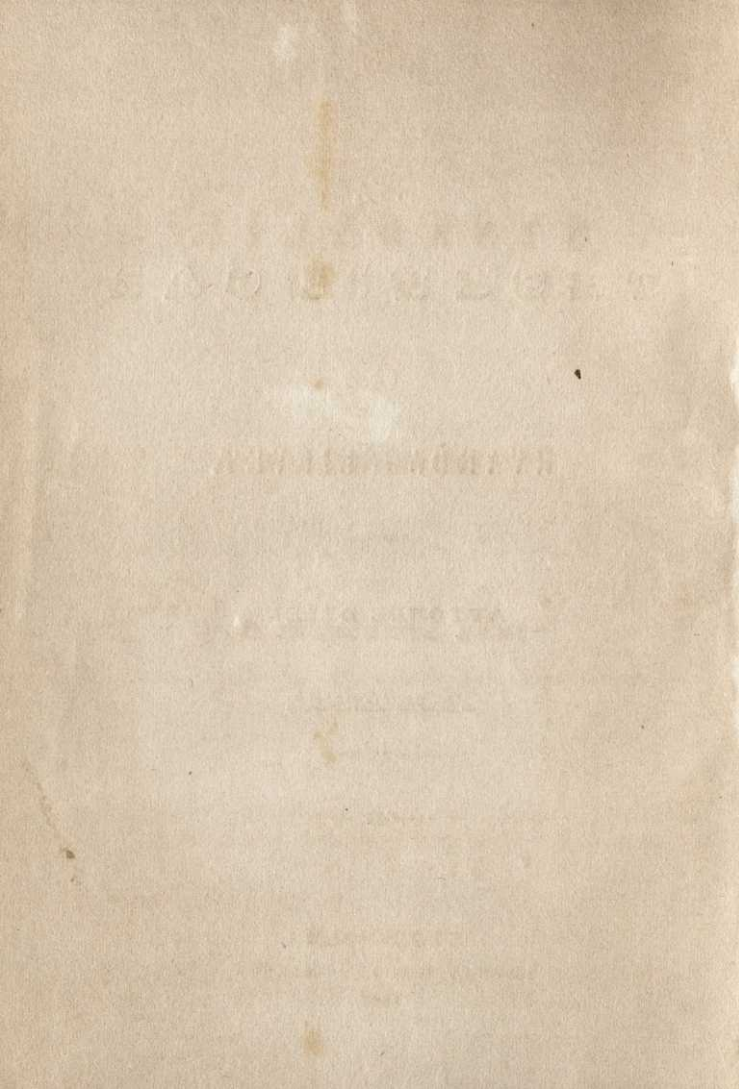
ÅTTONDE DELEN.

SYSKONLIF.

I.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS L. J. HJERTA,
1848.

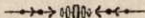
SYSKONLIF.

AF

FREDRIKA BREMER.

FÖRRA AFDELNINGEN.

STOCKHOLM,

TRYCKT HOS L. J. HJERTA,
1848.

SYSKONLIF.

DE UNGA OCH DEN GAMLE.

Det var aftonskymning.

»Aldrakäraste, skönaste, sötaste syster Hedvig! Der sitter du nu och ser ut som en lifslevvande månförmörkelse, eller som en regnvädersdag i November. Nu måste jag väl åter dansa för dig, som Cupido, och fläkta bort molnen, så vi få det klart igen.»

Och Augustin Dalberg — en vacker, välbildad ung man — begynte voltigera omkring sin syster med de mest befängda krumsprång och ställningar.

»Ha vi Cupido här, så få vi väl lof att ha Venus också!» sade gravitetiskt Bror, en liten, mörklad, bastant figur, i det han framträdde, kråmande sig med stort välbehag, för att icke säga behag, — hvilket vore för mycket sagdt.

»O, Venus Aphrodite, var välkommen, nyss uppstigen ur böljornas sköte! Men hvarför är Mutter så svart?»

»Respekt, min son! Hvarför har du så långa ben? De passa bättre för Merkurius än Amor.»

»Jag är Merkurius; jag har vingar vid mina fötter, jag flyger, och . . . hvar är eldgaffeln? . . . respekt för min caducé, fru Venus!»

»Plats för Jupiter!» utropade en stor, stark yngling och svängde sig som ett urväder in bland de andra.

»Och en plats för Juno också!» trallade en ung flicka, störtande fram så ograciöst som möjligt efter Jupiter.

»Än för Vesta då!» sjöng en annan ung flicka, dansande fram så sylfidiskt och graciöst som möjligt.

»Bravo! Här äro vi då alla!» utropade ånyo Augustin. »I ring, i ring med alla planeterna! Detta är planeternas urvädersdans kring vår syster Hertha, för att jaga bort alla töcken och moln. Och ser ni, det klarnar, det klarnar! . . . à la ronde dansons! dansons tous à la ronde!» . . .

Och det klarnade verkligen. Syster Hedvig begynte le och slutligen storskratta öfver syskonens befängda språng och upptåg kring henne, under det hon utropade:

»Se så då, kära barn! Stjelp inte omkull min stol . . . akta min spinnrock, otäcka ungar! . . . Det är ett fasligt fläktande ni håller . . . ni blåser igenom . . . ni förkyler mig . . . jag får snufva; — hör ni!»

»Å la ronde dansons, dansons tous à la ronde! Bombardino, bombardano! ... detta är planeternas urvädersdans kring fru Hertha för att jaga töcken och skyar från hennes däjeliga anlete ... och när man rätt kommer i farten ... är det inte så lätt att stanna, skall jag säga ... Jupiter drummeldarius, trampa inte beständigt på min liktå! Ty, så Venus som jag är, så ... Uff då! Hvad nu? börjar fru Hertha att explodera?»

Nystan, dynor, linhärfvor, pallar, och jag vet ej allt hvad, började flyga i luften, bombarderande planeterna till höger och venster. Man kunde ej misstaga sig; det var verkligen den fromma syster Hedvig sjelf, som sålunda besvarade syskonens artighet — och de voro ingalunda ovana vid detta sätt. Det var signalen till ett allmänt tumult, i hvilket soffdynor, stoldynor och allt som kastas kunde, utan fara att slås sönder eller slå ihjel, flög omkring i rummet och på dem som i mörker och blindhet rasade mot hvarandra under högljudda rop och ett skratt som lät nästan konvulsiviskt.

»Hvad för tusan pocker är här för spektakel? Är det kalabaliken i Bender? ... Jag tror här bombarderas! ... Jag fick mig en t--n d--a sak midt i planeten!» ... Så ljud en kraftig basstämma i dörren.

»Morbror är en planet! Morbror är en planet!» ropade de unga, »planeten Herkules är

morbror, och måste dansa med oss planeternas urvädersdans kring fru Hertha!» ...

»Hvad för s--t? Skall jag dansa, jag? Ser jag ut som en dansör? ... Planeta mig hit, och planeta mig dit ... jag sätter mig ned jag på min planet, som en ordentlig människa. Men J ären flygfän allihop, kan jag se, och det lär icke vara värdt att tänka på att i afton få sig ett förnuftigt parti tok. Så farväl med er, edra galenpannor!»

Morbror Wolmar Otto Herkules var icke vid rätt godt humör, det hördes på hans röst, och det kom som en svalkande dusch öfver de upphettade, stormiga andarne i rummet. Icke just att de blefvo rädda eller nedslagna, dertill var general Herkules' olygne för godmodigt; men en viss respekt för honom och böjelse att göra honom till viljes gjorde, att man hastigt stillade sig, ropade på ljus och började ställa i ordning i rummet. Dammet stod i taket, och alla de stridande pustade och fläktade sig, och tycktes något angripna af den planetariska kalabaliken.

Hvar och en familj har sin egen grundtyp och derjemte sin egen lilla tic, vurm, spiritus familiaris eller mera egentligt kanske "Nisse", ett litet troll, hvars väsen — vi ha svårt att närmare bestämma. Dalbergska familjens grunddrag var djupt allvar, dess "Nisse" var ett visst öfvergifvet lynne — något litet af berserkar-art,

misstänker jag, — som allt emellanåt bröt ut i upptåg och lekar merendels af komiskt lynne och som utan väckelse utifrån spelade opp som en frisk källåder midt under det stillaste hvardagslif. Vi misstänka för öfrigt, att denna Nisse är en spiritus familiaris i skandinaviska familjlifvet, och vi veta att detta källsprång af barnslig, nästan tokig munterhet kan göra sig väg äfven under de mest tryckande lefnadsförhållanden. Och icke var allt så ljust och lustigt heller inom den familj, hvars medlemmar vi nyss sett svänga om som planeter, och syster Hedvigs bekymrade uttryck hade allt sina goda och giltiga skäl. Men om dessa skola vi tala sednare.

Nu ha vi fått ljus i ett stort, enkelt men treffligt möbleradt förmak, och ljusen, två till antalet, i höga gamla silfverstakar, stå på ett aflångt bord framför soffan. Midt i soffan sitter gamla grefven, general Herkules, i grå lärftsrock med tapperhetsmedalj på det breda bröstet, och ser sig om med stora stålgrå ögon, blixtrande under buskiga ögonbryn, efter Tok-lystna personer, under det han med jette stora händer blandar korten, och emellanåt tar en liten klunk ur toddyglaset, som står bredvid honom på bordet.

Endast Hedvig och Augustin ha närmat sig bordet, de andra planeterna irra sjerran. Ifvar, nyss Jupiter, sitter i kakelugnsvrån, ser ut som

en tjur och synes farlig att röra vid. Juno och Vesta, eller Göthilda och Engel, ha krupit in i en annan vrå, skenbarligen något rädda för det stora bordet vid soffan. "Venus", lilla Bror Dalberg, mäter med sina steg mattans rutor, bligar omkring på sällskapet och deklamerar:

Gudaskaran i all gamman
Efter slutadt lotto-spel
Satt en kulen qväll tillsammans
Vid en brasa af kanel.»

»Det här ser just icke mycket lofvande ut», anmärker morbror Herkules med en suck, halft för sig sjelf och tröstar sig med en klunk ur glaset. Bror fortfar:

»Jofur tummade på åskan
Gladlynt mellan skål och vägg,
Drack med ifver och i brådskan
Spillde nektar i sitt skägg.»

»Hvad är det ... hvad är det för slag?» sade generalen lyssnande. »Ah så, fru Lenngren! Jag känner igen ... Ja, det är bra, förbannadt bra och roligt. Ja, det var ett fruntimmer, som kunde skrifva, hon!» ...

»Men äfven nu — menade Bror — ha vi fruntimmer som kunna skrifva. Friherrinnan Knorring, fru Carlén, och har morbror läst något af ....»

»Du menar de der romanerna du har hemma af — hvad heter hon? — mamsell Bremer, tror

jag, — nej tack du, sådant förbannadt krams läser jag icke. När jag vill roa mig med läsning, så har jag fru Lenngren och Ossian, och det är allt hvad jag behöfver af den sorts lektyrn ... Se det var snällt, mina söta flickor!» sade generalen till Engel och Göthilda, som på Hedvigs bedjande vinkar och blickar ändtligen satt sig vid spelbordet; »och se nu ha vi gosarne med! Nu kunna vi få ett ordentligt och förnuftigt parti tok i gång ... Men hvad nu då? Hvad är nu igen å färde?» Och morbror Herkules såg med en viss förskräckelse på Augustin, som efter läsningen af en biljett, den en betjent lemnade honom, reste sig ifrån sin plats i det han sade:

»Jag ber morbror vara god ursäkta mig för ett ögonblick; vi ha fått fremmande, en isländsk eller dansk fröken Knutson, en konstnärinna med ett vackert rykte, är i Stockholm och har rekommendationsbref till mig från min vän E. i Köpenhamn. Hon bor helt nära här invid, och om morbror och Hedvig tillåta, så för jag henne hit i afton, om hon ej är deremot.»

»Ja vassera, ta henne hit med dig!» svarade generalen, »hon är välkommen till vårt spelparti och vår qvällsvard. Är det ej så, Hedvig? — Men kära du, var snart tillbaka, och roa dig ej med att komplimentera och kurtisera der borta. Det drar så förbannadt ut på tiden ....

Alla skall han sköta och alla skall han hjälpa»,
fortfor generalen brummande sedan Augustin gått
ut, »fan vet hur han skall räcka till ... Han
sliter väl ut sig på bara hjälpsamhet. Men det
kommer sig allt af den förbannade filantropien!
... Dumt! ... En Isländska! Hvad skall hon
här och göra? Och skicka så sent på afton! ...
I regnväder till! ... Om folk visste att sitta i
ro, så ...»

Och så brummade generalen länge och väl
— eller illa, som det behagas.

Men när efter ungefär en half timmas för-
lopp Augustin inträdde med ett fruntimmer af
junonisk gestalt, oberoende, något stolt hållning,
hvars svarta dräkt upphöjde hennes hvita hy och
ljusa lockar, då steg den gamle grefven upp,
gick emot främlingen och helsade henne med
den ridderliga artighet, som var honom egen
emot fruntimmer.

Hedvig välkomnade den nykomna med den
henne egna lugna hjertligheten, och då hon märkte
att främlingens hand darrade när hon fattade den,
omslöt hon den fastare i det hon bjöd henne en
plats bredvid sig. Oaktadt sin lugna, sjelfstän-
diga hållning, darrade Lagertha Knutson och var
blek vid alla de ögon, som nu fästades på henne
— generalens blixtrande, Ifvars något oförskämda,
Göthildas svarta som det egyptiska mörkret. Men
när generalen artigt skämtande sade: »Och ni

har vågat att ensam, och så sent på året till, göra en så lång resa, — och alldeles ensam, se det kallar jag tappert och ovanligt af ett ungt fruntimmer!» Då svarade Lagertha med en sakta men ändå bestämd röst:

»Man kan allt hvad man vill!»

»Bravo! det tycker jag om att höra!» utbrast den gamle krigaren och gaf eld ur båda ögonen, »det tycker jag om, på min ära! Och sådant hör man icke alla dar! Nå, men för tusan . . . .»

»Spelet, morbror! Vi måste sätta spelet i gång!» afbröt Hedvig, ty hon märkte den blyghet, med hvilken den främmande kämpade; »fröken Knutson måste vigas in i rummeltok-spelets mysterier. Hon väntar på kort!»

»Och kort skall hon få», sade generalen, »och sakramentskade goda dertill, om min vilja får råda; men i kortspel "kan man icke allt som man vill", det är det dumma deri. Fru solotopp derborta, Göthilda! hör du barn, ha inte ögon i örona, och spänn icke dessa, som vore du en spion! Hvad fan . . . .»

Men Göthilda hörde ej morbror Herkules' förebråelser, hon lyssnade spändt på någonting annat, utropade hastigt: »Kadett-steg!» och sprang opp och var som en pil vid dörren, för att der omfamnas af och omfamna tvenne kadetter, en liten och en lång, hvilka hon helsade med orden:

»Gossar! bröder! stygga, älskade pojkar! . . .»

»Nej se gossarne! Välkomna! välkomna!»
ljöd det från flera håll mot de unga inträdande.

»Gud välsigne er, pojkar!» sade generalen.
»För tusan, flickor, spring icke alla ifrån mig. Låt gossarne komma hit och sätta sig och spela ett förnuftigt parti tok. Det vore bättre än att ni far omkring som yra höns. Hör ni, barn?»

Men kadetterna № 31 och № 32 hade icke tid att stanna; de voro endast komna för att bjuda systrarna på Carlbergsbalen, som skulle bli om söndag, och måste genast "marche forcée" vända tillbaka igen.

»Men inte utan att först styrka er litet, kära barn!» sade syster Hedvig, i det hon satte framför dem en tallrick, rågad af vofflor och munkar, hvilka på stående fot attackerades och nedgjordes af kadetterna. Hedvigs mjuka hand smekte moderligt de raska gossarnes blonda hufvuden, hvarefter hon återvände till morbror Herkules och spelet. Göthilda blef kvar hos bröderna, och en liflig konversation med täta skrattsalvor hördes från detta hörn, midt utur hvilka man kunde urskilja de mystiska orden: »Hagar . . . öcken! . . . Engeln! . . . permissioner! . . . vacker engel!» . . . och så nya skrattsalvor.

Kadetterne gingo. Men till general Herkules' förnöjelse ökades sällskapet med en man af Augustins bekanta, som man sedan en tid myc-

ket såg i Dalbergiska hemmet, och som vi kalla Uno. Det var en man om några och trettio års ålder, med mildt, allvarsamt utseende, och ett väsen af dessa, som ovilkorligt ingifva förtroende, i det de aflägsna — förtrolighet. Han var vanligen tyst och sluten, men i de djupa, allvarliga ögonen kunde man se uttrycket af en bunden värma, och denna erfor man äfven dunkelt i hans närhet — ty Svedenborg har rätt deri: hvar menniska förer med sig en egen atmosfär, som vittnar om dess själalif — och då denna eld ibland bröt ut i ord, verkade den tändande. Han hade mycket rest, mycket sett, mycket tänkt, det märkte man ibland, och han kunde vara oändligen intressant, "när han ville det" — så sade alla hans närmare bekanta. Han var en allmänt ansedd man, hade en vacker gård en mil från Stockholm och der ett stort orangeri, ty han älskade mycket blommor och ... allt vackert. Och blommor, några utmärkt vackra Camelier, hade han äfven nu med sig och öfverlemnade till Hedvig. En liten qvist blommande geranium gaf han åt Engel, som dervid rodnade — så vackert. Han satte sig bredvid henne. Han syntes gifvet ha ett godt öga till Engel, och Göthildas svarta ögon sågo derpå — litet "à la egyptiska mörkret", sade Bror.

Spelet kom nu i full och liflig fart. Morbror Herkules var lifvet deri. Skuggad af Au-

gustin och Hedvig och lyssnande emellanåt till deras vänliga röster, deltog Lagertha Knutson deri, och vann stor kredit hos generalen för den uppmärksamhet och det allvar med hvilka hon spelade; ty generalen tålde aldrig att man gjorde orätt i spel, och kunde dugtigt gräla på dem, som togo tokspelet lättsinnigt, ehuru man aldrig här spelade om penningar. Men han ville hafva ordning och viss disciplin i allt.

Spelet hade räckt omkring en timma och Hedvig hade en stund varit borta derifrån, då en lång mansfigur, stel och styf som lagen, med militärisk hållning, silfvermedalj "för tapperhet i fält" på bröstet, serviett på armen, presenterade sig i dörren — vi be att för läsaren få presentera f. d. korporal *Stolt* — gjorde militärisk honnör för generalen, sägande: »Det är serveradt.»

General Herkules hade just blifvit *tok*, och med särdeles godt humör bröt han upp "lägret", som han kallade det, och anförande "sitt kompani", ledde han, gladt skämtande, Lagertha Knutson ut i matsalen. Här, vid ett stort, aflångt bord stod syster Hedvig och vände nu sina uppmärksamma blickar från bordet och vänligt välkomnande mot de inträdande gästerna. Bordet var fylldt med en mängd små tallrickar af olika slags kallmat, såsom vi bruka det på små thé-supéer i Stockholm, och midt på bordet stod

ett stort, rågadt fat med jättepotatis, rykande ur sina spruckna skal.

»Var god och sitt här — på min högra sida, fröken Knutson», sade general Herkules, »så får jag sitta emellan er och syster Hedvig. Jag sitter alltid nära Hedvig, ty hon är en god värdinna . . . Potatis i kapprockar! Pina dö! det var roligt. Jo jo, man ser att Hedvig härstammar från salig Örnskölden, landshöfdingen i Norrland, som först förde in potatisen der, och satte upp lintotten, så att alla spinnrockar började surra och svänga för t--n d--r. Han var en vän till min salig far och dugtig i fredsmandater som far min var det i krigsvärf. Men vet ni hur han gjorde med potatisen? Jo, först talte han med prester och kronofogdar i länet, och hade dem att sätta potatis i sina täppor. Och så talte han med allmogen att göra detsamma. Men den ville inte på det. Hvad gjorde Örnskölden då? Jo, han satte sig i sitt åkdon och tog en säck potatis i åkdonet, och så for han omkring från by till by, från stuga till stuga, ta mig tusan for han icke omkring så, och lärde sjelf folket att sätta och sköta potatisen, och gaf dem utsädet och hade dem att göra som han ville. Och det tog slutligen. Men så skall man göra, om det skall ta. Och när nu bondfolket fick se hur det lönade sig, och fick smak på maten, då gick det af sig sjelf, från socken till socken och ända

upp in i sjelfva Lappmarken. Nu tacka de honom för'et i dag. Och med linodlingen dref han det likaså. Och det gjorde han bra. Ty bättre än lin och potatis ha vi icke i norden, och icke på hela jorden. Der komma de söder ifrån och prata och fjeska om champignoner och sidentyg och svassa och brassa! Nej, jag tackar, inte för mig. Tacka vill jag min grå lärftsrock och mina potäter. Förbannadt strunt hvad de derute ha mer — utom vinet ändå! Vinet är det bästa de ha. Får jag slå i ert glas, fröken Knutson? Det der thevattenspjasket kan jag, förbanna mig, icke med. Vin fröjdar människans hjerta, säger sjelfva Bibeln.»

»Huru skönt blir det icke, när alla människor kunna hafva både vin och potäter, både linkläder och sidentyg, och kunna välja hvar och en hvad honom lyster bland allt hvad jorden bär!» utropade Ifvar.

»Och när blir det?» svarade generalen halft brummande; »det blir väl när det tusenåriga riket kommer.»

»Det blir», utropade med hänförelse Ifvar, »när kommunismens och socialismens gyllne läror bli lagar på jorden, när gemensamhetens gyllne ålder kommer, när vi få gemensamma boningshus, gemensamma visthus, gemensamma kök, gemensam kyrka, en gemensam religion, när rik och fattig, hög och låg bli endast toma

namn, när vi alla arbeta, alla njuta lika som bröder, när de pompösa anstalterna fosterland, kung, stat, monarki äro aflagda inrättningar, när hela jordklotet blir ett fosterland för en enda stor familj utan kaster och skrän, lagar, kollegier, tullar och allt sådant stumpverk.»

»Hvad är det för en förbannad smörja du pratar?» sade generalen med ton af en annalkande åska. »Fosterland en gammalmodig inrättning?»

»Ja, fosterland i dess inskränkta, dess gammalmodiga bemärkelse», återtog Ifvar. »Men hela jorden blir vårt fosterland, och vi menniskor bli alla blott en enda stor nation, fördelad i skiljda grupper, men alla dock förenade, med vår centralstyrelse, vår nationalregering t. ex. i Constantinopel.»

»Vår nationalregering i Constantinopel?» upprepade general Herkules med en tjugufyrapundingsblick på Ifvar, och blef röd i synen.

»Ja, hvarför icke?» svarade denne, hvars afsigt att retas med morbor Herkules nu icke var otvetydig. »Det är ett ställe så godt som ett annat. Vi Svenskar få skicka våra ombud dit, vi så väl som andra familjer eller folk. Morbror sjelf torde resa dit och röka en pipa med Sultan, som då icke blir sultan mer, utan en annan beskedlig karl, som arbetar för sitt bröd. Resan blir mycket lätt, ty det blir alldeles otro-

liga lättheter härefter i alla vägar och vändningar, sådana banor och sådana lokomotiver att — ingen kan tro det. Ja, allting blir lätt, i jemnlighetens tid, och de otroligaste, märkvärdigaste ting komma att tillvägabringas genom förbrödringen på jorden i arbeten och njutningar, i — alla lifvets kretsar. Och alla skola vi bli goda, alla skola vi bli lyckliga, alla fullkomliga, och alla lika! Inga husbönder, inga tjenare skola finnas mera. Stolt skall ej då mera stå bakom morbrors stol, utan sitta vid morbrors sida. Krig, den största dumhet på jorden, skall icke mera höras af, utan vi skola få en evig fred!»

»Det skall bli en t--n d--a lögn det du säger och Stolt skall stå der han står!» utbrast general Herkules dundrande och nu riktigt ond. »Om jag hade en son, som pratade en sådan förbannad gallimathias som du här, så skulle jag låta sätta honom på Danviken, eller jag skulle, ta mig tusan ... Hvar för tusan d--r får du sådant dårhusprat ifrån? Nog har jag ibland hört dig ramla på åt det hållet, men aldrig så befängdt som nu. Tar du mig för en Job, att jag skall orka med att höra sådant? ... En skägglös pilt, som du, kalla krig en dumhet. Vore du min son, så skulle du min själ få spatsera efter trumma, och jag skulle, ta mej t--n d--r trumma ur dig den der förbannade kosmopolitismen och konstantinopolitismen och hvad

det sattyget allt heter. Men ni unga herrar tro er bra upplysta, och lärda, och genialiska, och vilja regera världen. Men vett ha ni inte, och sundt förnuft ha ni icke, och det högsta ni kunna komma till är, att vända upp och ner på allting!»

Ifvar ämnade svara häftigt, oaktadt Hedvigs bedjande blickar, men Augustin lade handen på hans arm, och, vänd till generalen, sade han på sitt milda, vänligt förklarande sätt:

»Ifvar har uttryckt sig något exentriskt, i det han framställt vissa fransyska framtidsteorier. De ha också sina exentriciteter och galenskaper. Men man kan icke neka till att några herrliga tankar ligga till grund för dem, och morbror skulle säkert gilla dessa, om . . .»

»Ta mig t--n d--r om jag det skall!» afbröt generalen, ännu ond.

»Kanske ändå», återtog Augustin med ett leende, som var honom eget och som gaf hans ansigte en engels uttryck, »åtminstone är jag viss på att morbror unnar sina medmänniskor allt godt, och gerna skulle hjälpa till att hvar och en kunde få sin del af lifvets goda och glädje!»

»Och jag är viss på», instämde Hedvig, »att morbror gerna skulle unna alla människor att dricka ett godt glas vin, såsom vi nu här.»

Vid de milda rösternas ljud och ord mildrades generalens både blick och stämma, i det han svarade:

»Nå ja, det är en förbannadt olika sak det der. Det der är förnuftigt och kristligt, och det är jag med om, det vill säga så till vida som ... Men för sju tusan! inte är det jag som gjort olikheten människor emellan; inte är det jag, som gjort fattiga och rika. Det har vår Herre gjort; det ligger i naturen; och hvad han gjort, det lära vi ej göra om.»

»Men», återtog Augustin, »kunde det icke vara hans vilja att den ojemna fördelning, som vi se i all naturordning i samhället — ja, är det icke hans uttalade vilja att den skall småningom upphävas, eller åtminstone mildras, förklaras af en högre förnufts- och kärlekslag.»

»Gjuter icke solen sitt ljus öfver alla väsen!» utbrast här Uno med den djupa värma i röst och uttryck, som alltid gaf hans ord en ingripande kraft.» Våren, vattnet, vällukterna, allt skönt i naturen meddelar sin rikedom utan förbehåll. Och människan — naturens herre — skulle ensam vara egoist, njugg och snäll!»

»Åh, strunt!» sade generalen otåligt, »ni ha så mycket höga fraser och ord nu för tiden, och poetiska fantasier, men sundt förnuft och ... nå. jag vill inte strida med dig, Augustin. Det kan vara någonting i det du säger; det kan bli en justering; ... men dertill gå vägarne hvarken genom Turken eller Constantinopel, eller constantinopolitismen, eller kosmopolitismen, eller

..
hvad fan den smörjan heter, och inte heller blir det genom att agera solsken eller månsken, eller källvatten eller luktvatten, utan det blir genom att hvar och en i sin stad och på den plats, der vår Herre satt honom, gör hvad han bör göra, enligt förnuft och kristendom. Och det medger du väl mig, Augustin. Ty du är förnuftig, du. Och med dig kan man tala.» (Generalen drack ur sitt glas och lugnade sig allt mer och mer.)
»Men hvad det beträffar», fortfor han, »att Stolt skulle sitta vid min sida, så sker det icke; först och främst för det att jag icke vill det, och för det andra emedan han icke vill det. Är det icke så, Stolt, din tusan! Hum?»

»Ja, general!» svarade Stolt styft och bestämdt.

»Ja, det visste jag», återtog generalen. »Stolt är en förnuftig karl, en bra gosse, och vänder fienden lika litet ryggen som jag. Men att sätta honom vid min sida är ingen anledning till. Ja, hade vår Herre så skickat, att han kunnat göra för mig eller för min vän, hvad min fars betjent gjorde för honom i kriget, så ... Det der måste jag berätta för er, barn. Den historien kan förtjena att höras. Det var under kung Karls krig i Polen, som min far en dag blef öfverfallen af en hop Kalmucker och öfvermannad och illa sårad. Han fick hufvudet nästan krossadt af ett klubbslag, fick ett värjstygn i bröstet, en

pik i magen och dessutom femton mindre blesyrer. Ser ni, en karl tålde något på den tiden innan han strök med! — Min far blef lemnad som död på valplatsen. Och död hade han blifvit der, om icke hans tjenare Daniel hade der sökt rätt på honom, och på sina armar, under stor fara, burit honom derifrån på säkert ställe. Och här förband han hans sår, och skötte honom i flera månader så, som en mor hade kunnat göra det, i sex veckors tid födde han honom med vin och mjölk, som genom ett halmstrå måste sprutas in i den igensvullnade munnen. Nå, min far blef frisk åter, satte sig till häst igen, och följde kung Karl genom Ukrain; och Daniel följde sin husbonde, glad och trofast, i köld och strapatser, i nöd och brist. Han var med honom i slaget vid Pultava, der min far åter blef illa sårad i höften, och sedan fången; följde honom — fast han kunnat låta bli det — i fångenskapen till Siberien, blef hos honom der i Solikamski, gick der omkring och sålde korgar, som min far flätade för att föda sig, och tjente honom hemma, som både piga och dräng, och tröstade honom med sin gudsfuktan och sitt goda lynne, som en vän. Kanaljen i mig! gjorde han icke det; och bättre tjenare och bättre vän, sade far min, kan ingen Kristen ha.

»Nå; — när efter flera herrans år min far kom utur fångenskapen, och kom — det var en

afton i Maj månad — kom till sin gård, sitt Carlstorp igen; vet ni hvad han då gjorde; hvad han gjorde innan han gick in till fader och moder och syskon? ... Jo ... (Generalens röst, som länge varit mild och liflig, blef här nästan vek, och ögonen glänste fuktiga). Jo, han gick till bandhunden och — löste den!»

Generalen harsklade sig här häftigt och antlade glaset, för att dölja en uppstigandn rörelse, och fortfor:

»Och när han sedan satt i sitt hus åter, lycklig med alla de sina, då satte han sin betjent Daniel vid sin sida, vid sitt bord, och hade honom till sin vän och sitt dagliga sällskap inför alla menniskor, och ville ej att han skulle betjena honom mer, fastän det var i början svårt för den trogna gossen. Ack! hvad jag mins, huru några år sednare, om aftnarne, de båda gubbarne brukade sitta framför stora spiseln i salen, med piporna tända och ölkannan på ett bord emellan sig; vassera tri! sådana historier då vankades om de stora krigen och om kung Karl, medan jag satt i min mors knä, eller red på Daniels fot, och elden blossade och furuveden sprakade! ... Hjertat klappar i mig ännu, när jag tänker på det. Och när hvar morgon Daniel tog mig med sig, då han gick upp till min far med ett silfverfat med två pistoler på, och båda, far min och Daniel, gingo ut med dem på altanen

och sköto af dem till den store kungens ära; hur det klack i mig af fröjd! Då lärde jag mig skjuta, ty Daniel satte pistolen i min hand och snart fick jag äfven lossa ett skott för kung Karl hvar morgon. Och det var roligt, må ni tro! Jag var då än ej tio år gammal. Jag lärde tycka om den musiken då redan, och har tyckt om den allt sedan . . . Och hade Stolt gjort för mig eller min vän hvad Daniel . . . men vi äro lika goda vänner för det, Stolt! Skål, din t--nd--!!»

Och generalen räckte åt honom ett fullbräddadt glas och höjde mot honom sitt.

»Skål, general!» svarade gravitetiskt Stolt och tömde sitt glas i ett drag.

Värmd af de gamla minnena, hade generalen blifvit helt glad och blid, och, vänd till Lagertha Knutson, som med synbart nöje åhört honom, sade han hjertligt:

»Förlåt en gammal man och krigsbuss att han råkar emellanåt glömma, att han har bredvid sig ett fruntimmer, som icke är vandt vid hans lynnen och historier, såsom de här andra. De ha fått vänja sig att tåla . . . Nå, det var hederligt att ni kom och hälsade på oss här i Sverige; tack för det och för ordet: "man kan allt hvad man vill!" Tusen patroner! Det var ett ord à la Karl den tolfte. Han skulle tyckt om det. Barn! vi måste ha en skål för vår vae-

kra gäst och hennes hemland — brödralandet, för tusen kulor! Vi äro Skandinaver, och vi skola dricka en skål för Skandinavien och Skandinavismen, ty om den är jag med; det är en tanke, som Gud Fader först tänkt, och vi sedan. Stolt, ta hit den der långa buteljen rhenskt! den der, din tusan! Slå i glasen, mitt unga Sverige här, och låt oss dricka! Räck hit glasen, gossar! Ifvar, Ifvar Vidfamne du! hit med ditt glas. Och ni, era nykterhetstuppar, Uno och Augustin, denna gång måste ni göra mig besked. Och ni också, mina flickor, fast ni dricka vin som fåglar dricka vatten, jemt opp så ni bli våta om näbben. Det är ingen annan än Göthilda, som kan dricka sitt glas. Bror, hit med ditt glas! — Fröken Knutson ... men för tusan, jag vill inte säga fröken längre, jag vill säga *du!* Vi äro ju slägtingar, syskon, för alla tusan d--r. Jag vill säga du och klinga med dig på du och du!»

»Jag säger *morbror*, om jag får lof!» sade Lagertha rodnande och leende.

»Det får du!» utropade generalen; »tack, min söta flicka! Nu räknar jag dig bland de mina. Bra flickor, präktiga flickor, må du veta. Den der, med den brinnande luntan i de svarta ögonen, hon är besatt. Hon är min flicka. Det är ruter i henne. Gossarne gå an också. Du måste bli du med oss allihopa! — Och nu,

barn, skall hvar och en af er proponera en skål.»

»Skål, kära Wolmar Otto!» utropade Göthilda, litet smittad af morbror Herkules' öfvergifna lynne, »och Gud låte dig alltid få behålla mig!»

Men efter det djerfva utfallet rodnade hon häftigt och tycktes vilja gömma sig under bordet.

Men generalen log, nickade åt henne och sade blott: »Det önskar jag med, mitt lilla socker!»

»En skål för människans rättigheter!» sade Ifvar högtidligt, höjande sitt glas.

»Menniskan har inga rättigheter, hon har blott skyldigheter!» sade Augustin med sitt englika leende; »en skål för våra skyldigheter!»

»Jag proponerar en för vänskap och potatis», sade Bror, alltid färdig att afböja farliga samtalsämnen.

»Och jag», tillade Hedvig, »för att *alla* må ha godt derom, som vi.»

»Lefve — alla människor!» utropade Uno och höjde sitt glas.

»Och alla små fåglar!» tillade Engel med en liten glad, skälmaktig min, som var henne egen.

»Lefve hela världen!» utropade morbror Herkules, inspirerad; »och nu, gossar, måste vi ha en sång, en Bellman! Augustin, Ifvar, en Bell-

man! Det är en fan till att ta i famn hela världen, människor och fåglar och allt hvad Gud skapat, och hin onde med på köpet. — Det är champagne i honom, besitta det! Visst faller han i finkeln ibland; men vi ska hålla oss till champagnen! Nå gossar, en Bellman, en som tar i famn hela världen!»

Augustin stötte på Ifvar, men Ifvar var "morbleu" och ville inte "ta hela världen i famn", utan bad Augustin "göra det sjelf". Augustin log, besinnade sig ett ögonblick, och uppstämde derpå den herrliga Bellmans-dithyramben:

»Phebus förnyad
 De gyllene skyar
 Kring städer och byar
 Bestrålar vår syn;
 Hästarna blänka
 I vattnet sig sänka,
 De stampa och stänka
 Och gnägga till skyn.
 Åskan bullrar
 På molnen kullrar;
 Diana re'n knallar
 Bland ekar och tallar;
 Der blixten ljungar
 Sjelf Jupiter gungar
 Bland gudar och kungar
 I vattubryn.
 Hästarna lyfta svansar
 Med fläktande man;
 Sjelf Neptun dansar

Med gaffel kring ocean;
 Hjeltarna fälla lansar;
 Sin pipa tar Pan,
 På kärleks ban
 Syns med bloss och kransar
 Båd' engel och Morian.
 Bøljorna glittra, gunga,
 Tritonerna blåsa, sjunga», ...

Man skulle härunder ha sett general Herkules. Han skrattade, han sjöng med, han steg upp och satte sig ner igen och kunde ej rätt berga sin förtjusning. Och vid orden:

»Mars sjelf med guldgaloner
 Står blodig och grann,
 Och uti bergen tänds kanoner
 Af hvar Neptuni man;
 Gastar och Cupidoner
 Omfamna hvarann»,

då sprang generalen upp, stampade väldigt och utropade:

»Jag skulle vilja springa in i himlen eller helvetet för att omfamna honom, den t--n d--n Bellman! Men nu stopp, barn. Inte mer i afton. Det blir eljest — för mycket. Bara ett glas till. Hurra för fäderneslandet, kungen och oss sjelfva!»

Och general Herkules drack ur sitt glas, tömde sedan, såsom af distraktion, sina båda grannars outdruckna glas, sneglade på dem med

en skälmaktig blick och strök sig förnöjd om mustascherna med sin jettehand.

Härefter bjöd han artigt armen åt fröken Knutson, för att föra henne från bordet, då han i detsamma fick i salsdörren se en piga, med hyggligt, hederligt ansigte och stark figur, som drog upp axlarna, sköt hakan ned i bröstet och satte ut magen, i det hon skrattade invertes, och tycktes ha något att säga generalen, som var svårt att komma ut med. Han stannade tvärt och sade, i det han godt blickade på henne:

»Hvad är det, Maja? Hvad vill du, barn?»

Rodnande och skrattande svarade hon:

»Det är en bonde derute, som ... hi, hi, hi, hi! ... säger att något gått sönder på hans kärra, och att man sagt honom att här bodde en smed, som ... hi, hi, hi! ... heter Herkule. Hi, hi, hi! Och nu vill han prompt att den smeden skall komma och se på hans kärra, som står här nedanför på torget ... Hi, hi, hi! ... tokingen!»

»Vassera, det skall han göra!» sade generalen muntert. »Säg bonden, Maja, att smeden Herkule skall komma på stund.»

Och så fort generalen fört Lagertha och Hedvig in i förmaket och bugat sig för dem, skyndade han med en slags pojkglädje ned i sin verkstad, för att taga med sig verktyg och på sig en kappa, och följde så med bonden ut på gatan.

På Lagerthas frågande och förvånade blick sade Augustin:

»Morbror Herkules är en stor älskare af smedshandtverket, som han lärde i sin ungdom och ännu i dag har till sin käraste sysselsättning; han är så skicklig i vissa finare delar af handtverket, att mången smed kommer för att lära af honom. Ty han håller af handtverksfolk och beskyddar isynnerhet smeder och snickare, lånar dem pengar för låg ränta, hjälper unga hushåll till förlag, och bistår med både råd och dåd. Handtverkare få när som helst komma till honom och tala vid honom som vid en far; men visst är han ibland litet à la Carl den nionde med dem, och slår dugtigt i bordet för dem med "Thorshammaren", — som Göthilda kallar den — när de ej bära sig ordentligt åt. Men ni måste en dag besöka honom i hans verkstad, och se honom arbeta och höra honom dervid sjunga sina gamla visor. Det är någonting särdeles!»

»Det är någonting kraftigt!» sade Lagertha, och mera sade hon icke, men ögonen lyste.

Tjugu minuter voro knappt förlupna, då generalen återkom från sin expedition som smed, hade lagat bondens kärra, tvättat sina händer och stod nu beredd att jemte Augustin följa hem fröken Knutson, som tydligt tillvunnit sig hans

välbehag, äfven något för den uppmärksamhet, som hon egnade honom.

»Nå, det var då en fröken tystlåten!» utbrast Göthilda då de hade gått. »Inte tre ord tror jag hon sade i afton, som man icke med frågor drog utur henne.»

»I det stillaste vatten gå de största fiskar!» sade Bror.

»Men jag tycker inte om människor, som äro stumma som fiskar!» sade Göthilda.

»Om tycke och smak skall man icke disputera; hosta och amour kan ingen kachera!» sade Bror. Det var hans ordspråk.

»Och hvad säger du, Ifvar?» frågade Göthilda, »hur tycker du om vår fröken Island?»

»Hur kan man tycka om något från Island?» svarade Ifvar snäsigt.

»Du tycker visst mer om Calypsos ö i "les aventures de Telemaque"?» fortsfor Göthilda sakta. »Men jag tycker att det var rätt klokt, fast illmarigt af gubben Mentor, att så oföväntadt skuffa Telemaque utför klippan och hufvudstupa i hafvet, för att få honom ifrån den der farliga ön och den der otäckan Calypso ... Tycker du icke?» ...

»Jag tycker att du är en fröken frågvis!» sade Ifvar förtretad.

»Bevars! hvad du ser onådig ut; just som Calypso sjelf måste se ut, när» ...

Röd i synen och med en min, som Calypso visst icke velat erkänna för en af sina, steg Ifvar upp och gick att sätta sig vid piano't.

»Och hvad säger Hedvig om vår fröken tystlåten?» frågade Bror.

»Ack!» sade Hedvig leende, »jag har så liten rätt att säga någonting om dem som äro tysta i sällskap. Jag vet, hur plågad jag känner mig sjelf af att ibland nödgas tala, när jag ingenting har att säga. Jag får, vid sådana tillfällen, alltid lust att gå i kloster. Om fröken Knutson och jag kunde bli så bekanta att vi kunna tiga tillsammans, utan att oroa oss, så tror jag att jag skulle trivas bra med henne. Hennes väsen har någonting klart och säkert.»

»Bara jag slipper att vara med i den trefligheten!» sade Göthilda, »ty den blir ohyggligt ledsam. Och söta Hedvig, gå inte i kloster ännu; hjälp mig först att få i ordning en dansklädning till Carlsbergsbalen.»

»Och mig», bad Engel, »hjälp mig att välja ut blommor, som jag så gerna ville ha i håret; jag såg dem i dag, men de voro för dyra! Gos-sarne bådo oss att vara vackert klädda, så att de kunde ha heder af oss. Vill du, söta Hedvig?»

»Ja visst, ja visst, små barn!» sade Hedvig, »det skola vi nog komma ut med.»

»Ack, Hedvig!» suckade Bror, »hjälp mig också att välja en vest till den stora dagen; ty

jag ämnar sticka ut alla kadetterna; men en ny vest måste jag då nödvändigt ha.»

»En ny vest!» utropade Göthilda, »nå, det blir då säkert den tjugutredjel!»

»Bara den nittonde, min nådiga!»

»Bara den nittonde? Det skola vi räkna efter, min gunsti herre. Först har du den hvita med en svart fläck på, och så har du den svarta med en vit fläck på, och så har du den blå med» . . .

Medan Göthilda och Bror så räknade igenom hans vestar, gick Hedvig bort till Ifvar, som vid pianot spelade melankoliska, hjertgripande melodier, i hvilka förhållna tårar tycktes svälla. Hon lade sakta sin arm om hans axlar och böjde sig öfver honom ömt, men tyst frågande. Ifvar såg upp på henne, och stora tårar stodo verkligen i hans ögon. Vid hennes ömt inträngande blick lade han sin arm om hennes lif och lutade sitt hufvud till henne under djupa suckar.

»Söta fröken! Margreta ber om kaffe till i morgon», hviskade den redan omtalta Maja, som hade detta uttryck och väsen af trotjenarinna, som man ej sällan ser inom svenska hemmen, och som verkar så trefnadsingifvande. »Och», fortfor hon med en röst, som tillkännagaf hur ogerna hon störde, »och fröken lilla, gamla grefvens skorp-bak! . . . Vi skulle ha socker till det!»

»Ack ja, det är sant! Det var bra du påminde mig!» sade Hedvig hastigt, »jag hade så när glömt det!» Och hon gjorde sig sakta lös från brodern, för att följa Maja.

»De fördömda hushållsbestyren!» vredgades Ifvar, — »denna evinnerliga prosa! Hur skall man få bli i fred för dem? Det är ett eländigt lif!» ...

Och han straffade därför pianot, som fick släppa till sina strängar under hans upproriska spel.

Göthilda och Bror roade sig imedlertid med en underlek, och höllo på dermed ännu, då general Herkules återkom. Göthilda ställde sig framför honom med näsan i vädret och sade:

»Jag undrar och vi undra, och hela världen undrar, men jag undrar aldra mest, hvad morbror säger och tycker om fröken Island, om hon är lik Hekla eller Krabbla? om det finnes någon eld under hennes snö? om det är troligt att vi få se något utbrott och om ... ja, nu har jag undrat slut.»

»Jag säger att hon är en t--n d--a syperb flicka!» utbrast generalen, »en flicka, som både vet något, och vill något, och kan något. "Man kan allt hvad man vill!" Magnifikt, ta mig fan; jag tycker om den, som så säger. Det är ett fruntimmer, som kan visa vägen åt mången karl.»

»Sådana fruntimmer äro i min smak alldeles afskyvärda!» sade Ifvar, som tycktes anse generalens uttryck som en handske, kastad åt honom, och reste sig stridsfärdig från pianot; »och vanligen äro sådana personer till en viss grad fattiga och inskränkta naturer, som ha föga känsla och alls ingen verldserfarenhet. Den der säkerheten och trådrättheten, milstolpsregelriktigheten kan vara rätt aktningsvärd, och vanligen är den också nyttig för allmänna ordningen, för ens egen kassa, och hälsa och matsmältning — den är medelmåttans storhet; — men inte räcker den till för högre begåfvade — den duger icke på snillets och konstens fria himmelsbanor!»

»Himmelsbanor! Högre gåfvor!» utbrast morbror Herkules, förargad öfver Ifvars högdragna ton, och i det han skickade honom ett par artillerisalvor ur sina båda ögon, — »högre gåfvor? Ni ha dem kanske ni, unga herrar, som tala om verldsförening och verldsomfamning, och verldseröfring, och kraft och storhet, och vilja styra hela verlden, men kunna icke styra er sjelfva, icke kämpa mot edra lustar och begär, utan låta draga er af hvar krok, som hin onde vill. Prata du mig inga dumheter om himmelsbanor och snillefanor, och sådant strunt, som skall vara öfver det att gå sin väg rakt fram som rättskaffens menniska! Till helvetet bär

edra himmelsbanor, på hvilka ni hvarken ta gudsfruktan eller sundt förnuft med, utan blott edra snillefanor, som svänga för alla väder! ”Jag åker sa' gåsen!” när räfven sprang åt skogen med henne. Det gick för fan i våld med henne, och så går det för dig och dina kumpaner samt och synnerligen!» , . .

»Men, morbror!» sade Göthilda, i det hon med modig min och hotande blick steg fram, »jag tycker att Ifvar har rätt uti att gåfvorna och derföre också banorna äro olika för olika menniskor. Jag tycker att morbror har orätt mot Ifvar.»

Vid framträdandet af Ifvars oväntade hjälpcorps, riktade general Herkules sina blixtrande ögon på denna, men deras uttryck förbyttes hastigt, och han fixerade sin älskling med en kärleksblick, som tycktes säga: ”e tu Brute!” en blick, som gick den lilla kämpen tvärt igenom hjertat.

Alla stodo tysta en stund, hvarpå generalen sade tvärt: »God natt, barn!» vände sig och gick.

»Kära Ifvar!» utbrast Göthilda, desperat och med tårar i ögonen, »du är då för otäck och ohygglig, som jemt skall fanga an gräl med morbror och reta opp honom, och göra andra olyckliga, som uppoffra sig för dig!»

»Stackars min lilla hjeltinna!» sade Augustin, tröstande och smekande henne, »ja, det är verkligen hårdt att segra så!»

»Kära Ifvar, hvarföre? . . .» sade Hedvig och såg på honom mildt förebrående. Dessa gräl mellan morbror Herkules och Ifvar, som sedan en tid ofta föreföllo och blefvo allt bitt-rare, voro för Hedvig en stor plåga.

»Ack!» sade Ifvar förargad, »hvarföre skall man inte få ha sin egen tanka och få yttra den; hvarföre skall man jemt kuscha för gubben, och låta honom regera och dumdera? det är odrägligt! God natt, syskon!»

Ifvar axlade sin kappa, knackade på sig galoscherna med ovanligt eftertryck, och gick. Augustin bodde i samma hus som systrarna och generalen, men Ifvar — artisten — bodde i ett annat hus, der han hade sin atelier.

När han på vägen utför trapporna gick förbi generalens rum, hörde han derinne talas högt och lifligt. General Herkules tycktes stadd uti ifrigt samtal. Ifvar tyckte sig höra nämnas sitt namn; han stannade ofrivilligt, och genom ett litet fönster, anbragt i dörren, såg han den gamle liggande på knä, med händerna sammanknäppta, ifrigt bedjande; ljusskenet lyste starkt på hans silfversprängda, strida hår, på det kraftfulla, uttrycksfulla ansigtet; och ehuru han var i sitt inre rum, från hvilket dörren till det yttre — den egentliga verkstaden — stod öppen, var rösten så stark och liflig, att följande ord nådde Ifvars öra:

. . . . »bevara ynglingen, du min Gud och fader! Låt honom komma till sans och förstånd, och led honom från sina galna vägar in på de goda igen, in på dina! Låt icke honom, låt ingen af dessa unga, som du mig anförtrott, komma på skam och skada . . . Tag hellre mitt gamla lif . . . Var du deras värn, herre och fader, och låt icke mig, gamle syndare, i min hetta skada der jag ej kan gagna!» . . .

Steg, som sakta tassade uppe i trappan, läto Ifvar lemna sin post och fortsätta sin väg; han hade likväl i den ankommande igenkänt Göthilda och hörde sakta knacka på generalens dörr, sägande:

»Det är morbrors lilla Götha, som icke kan sofva i ro innan vi bli vänner. Öppna nådens dörr, morbror lilla!»

Och när nådens dörr öppnades för Göthilda, slogs husets port hårdt igen efter Ifvar.

Men när han kom ut på torget i det rena, klara vintermånkenet, ville han icke se upp till den ljusfulla himmelen, utan såg med dyster panna ned mot jorden. Så gick han med långsamma steg tilldess han kom till en mörk, enslig gata — icke den, der han bodde. Här blefvo hans steg hastiga tilldess de stannade framför en port. Ifvar klappade vissa slag i händerna; porten gick sakta upp och Ifvar in genom den. Detta hus, som var oupplyst åt gatan till, hade

inåt gården en rad starkt upplysta fönster. Ifvar såg upp till dessa, och flammor lyste äfven i hans ögon, under det han med hastiga steg fördjupade sig i husets skumma gångar.

TECKNINGAR.

Personer — mycket hederligt och ordentligt folk ← som gerna vilja hafva noga reda på allt i ställningar och förhållanden, skola vänta och fordra att vi för dem presentera våra här införda personer; de skola vilja veta, hvad de böra kalla våra unga herrar: Löjtnanter eller kunglig sekreterare, eller kontrollörer eller direktörer, grossörer, eller hvad? Vi beklaga — eller rättare — vi fåna oss särdeles öfver att — vi omöjligt kunna upplysa dem, ty — sannerligen vi veta det sjelfva! Men vi tro också, att detta ingenting gör till saken, vi tro, goda läsare och läsarinna! att du skall bli rätt god vän med våra vänner här, utan att veta mera om dem än vi, och bedja dig taga ditt parti från början att kalla Augustin Augustin, Ifvar Ifvar, o. s. v.; de andra hvar vid sitt dopnamn. (Men general Herkules måste vi kalla general Herkules!) Vi tro, att de artificiella typerna — de som följde med vissa embeten, vissa titlar, vissa rockar, — äro gammalmodiga och nästan utgångna ur verlden. Deremot tro vi på eviga,

naturliga typer, naturliga familjer äfven i människoslägtets flora, och vilja gerna nu hjälpa läsaren på vägen med att bestämma, till hvilka af dessa våra människor i denna historia kunna hänföras. Snälla och stridslystna Göthilda! förlåt att vi dervid hänvisa till den af dig så onådigt upptagna "fröken tystlåten", "fröken Island" och till ett bref-fragment från henne:

Älskade Maestro!

. . . . I det eviga Roma, omgifven af gudar och gudinnor, Jupitershufvuden och Venusgestalter, under Italiens herrliga himmel, med Capitolium bredvid dig och St. Peters-kupolen framför dig, längtar du till ett nordiskt hem, till en svensk, sprakande eldbrasa, vill se ett granrisströdt golf, svenska ansigten och seder i hemmet; vill se familjen samlad vid brasan i skymningen, höra pratet och skrattet der inne, medan nordanvinden tjuuter der ute och snön yr! Tycken och smak äro olika. Och för min del ville jag hellre vara vid Capitolium. Men — äfven här är godt att vara, och jag vill föra dig in i det hem, dit din vänskap beredt mig inträde, och som gifvit mig ett hem i Sverige, min moders hemland, då jag måste öfvergifva min faders, och kom hit allena och — fattig.

Du vet hvilket behof det är för mig, att för de menniskor, med hvilka jag lefver, känna hjertats eller förståndets aktning, hvilken njutning det är för mig att se den färdiga menniskan i någon bestämd, individuell gestalt, hög eller ringa, palm eller mossa, det är detsamma. "I många former trifs det sköna", och det goda äfven så. Och jag trifves så väl i denna familj, just emedan jag der ser några sådana gestalter, och att den sjelf med alla sina gestalter syftar åt detta håll.

Låt mig nu framställa dem för dig vid skymningsbrasans flammor, och om ofta konturerna bli osäkra, färgerna bleka, så — är det de darrande flammornas skull, och icke mitt fell! . . . .

Se först i midten af familjgruppen denna stilla, milda qvinnoskepnad. Det är dess hjerta. Det är *syster Hedvig*. Denna systergestalt får du se mångenstädes på jorden, men icke vackrare än här.

Syster Hedvig är dock icke vacker. Mången skulle vid första ögonkastet kalla henne ful. Hyn är färglös, hela gestalten utan glans. Men den välbildade kroppen, lugnet i rörelserna, den rena pannan, uttrycket i de blida, mänskensklara ögonen, ett visst harmoniskt i väsen, sätt, röst, klädsel, göra henne skön i mina ögon. Det är en vestalisk gestalt, icke den hedniska, stränga,

framför hvilken liktorerne gingo med blottade bilar, som skulle vårda den heliga elden, men som sjelf skulle vara kall, död för all kärlek. Hon är en kristen vestal, som underhåller den heliga elden, just emedan hon älskar, emedan den brinner först i hennes hjerta.

Man talar så mycket om *modren*, den nemligen som föder barnen till världen, man ärar och upphöjer henne; men man öfverser — stundom föraktar — *den andra modren*, vårdarinnan, lärarinnan, fostrarinnan, som ofta är mera moder, än den som bär namnet. Och huru mången syster bär icke, såsom här syster Hedvig, moderkallets möda och ansvar, utan att hafva dess pris och glädje!

Men Hedvig står icke alldeles ensam. Bredvid henne står hennes bror Augustin. Om du ville utföra en bild af Baldur hin gode, i den stund han i frimodig glädje blottar sitt bröst för gudarnes pilar, så skulle jag föreslå till modell denna ljusa, rena gestalt. Den afton, då han inträdde i min otrefliga, mörka boning, för att föra mig till sitt hem, då jag såg det af godhet och hög intelligens strålande ansigtet, syntes han mig en god genius, och så synes han mig än.

Ser du på dessa båda ljusa gestalter en melankolisk skugga komma och gå och komma åter, som ett moln på himmelen, som molltonen i den nordiska sången, som en ofullbordad, otill-

fredsställd längtan?! ... Jag ser det och frågar mig ännu: är det nordlynnets egen ton hos djupa naturer, eller är det uttrycket af ett hemligt lidande, någon sorglig verklighet i dessa syskons historia? Men detta lidande synes icke vara ett kufvande, utan ett kufvadt. Det är en skugga utan mörker.

Mycket olika är den ynglingagestalt, som jag ser bakom dessa, mera i skuggan, och blott delvis och ryckvis upplyst af eldens flammor, i starkt "chiaro-oscuro". Han låter mig tänka på nordiska sagans Hrimthussar, dessa oformade, töckniga jetteväsen, som synas vara skaparkraftens första, råa utkast. Han är en verld ännu i bildningsprocessen, Skall den blifva ett hem för goda eller onda andar? Nu strida de synbarligen derom. Anletsdragen äro på en gång regelbundna och oregelbundna, jag vet ej hvilketdera mest. Och hans fysionomier äro så många, att jag ej ännu vet hvilken är den rådande. Se honom på en viss sida och i vissa stunder, och du ser anletet af en himmelsk genius, se honom från en annan sida och i en annan stund, och du ville icke möta honom ensam i en skog. Ett oroligt och stormigt lynne skymmer uttryck af skönhet och godhet. Dessa blicka dock stundom fram som stjernor på en molnig himmel. Skriftställare, målare, musikus, är unga herr Ifvar något af hvardera, men ingendera helt. Man ser

honom, vid eldskenet, temligen sjelfsvåldigt kasta sig på soffor och stolar, med handen tumlande om i en rik skog af mörka, bruna lockar. En mängd fria fantasier synes svärma om deri. Personen ser vådlig ut för sig och andra.

Åter en mycket olika figur är den lilla trefliga och trygga, som står der med allvarsam min och vackra ögon, i hvilka en godlynt skälm tittar fram. Det är lilla Bror Dalberg, under skymningsbrasan särdeles sysselsatt att spela småsystrarne spratt. Från detta håll får man höra kiknande skratt. Person alls icke vådlig för den allmänna säkerheten.

Komma så två unga flickor, olika sins emellan som dag och natt, Engel och Göthilda.

Engel Ijus, vacker, som — en engel, god, älskvärd, behaglig, en förkroppsligad solstråle och allas älskling, kallas i familjen allmänt "barnet", äfven af sin ett par år yngre syster —

Dygdig Göthilda, — *odygdig* kallad i familjen, och för öfrigt benämnd med otaliga namn, en mörk, mager, temligen ful men ganska särdeles sextonårig flicka, med falkögon och falknäsa, qvick, besynnerlig, full af upptåg, häftiga sympatier och antipatier, på det hela ännu ett problem så väl för sig sjelf, som för hela familjen, som undrar hvad "af det fruntimret skall blifva", men särdeles gynnad af den gamle generalen, familjens morbror, hvars rodocka och

afgjorda gunstling hon är. Du ser de unga flicorna, som nattens och dagens genier, sväfva om i rummet, än omkring den gamle, än här och än der hvilande på mattan i eldskenet skämtande med hvarandra, eller stadda i en kalabalik med de yngsta bröderna, "kadetterna", två gossar med sköna blå ögon och kinder som hälsan själf målat, och som i rummets bakgrund drifva sina oskyldiga tokerier.

Men på taflans förgrund, upplyst af det starkaste eldskenet, i midten af de yngres grupp, se vi den gamle generalen Wolmar Otto Herkules — familjens morbror, och som hemligen bär den på sina starka armar, — en praktgestalt af gammalt skrot och korn! Jag tycker om att se eldens flammor belysa det kraftiga, ärliga ansigtet, med dess präktiga ögon, ljungande fram under buskiga ögonbryn, det breda bröstet med tapperhetsmedaljen uppå. Det silfversprängda håret står på ända i flera väderstreck öfver den fria, breda pannan. Man ser att mången storm gått öfver detta grånade hufvud, men utan att bryta eller böja. Stridsminnen och fridsminnen gå ömsom från den gamle krigarens läppar, der han sitter i de sinas krets. I de förra ser man kung Karl den tolfte, och hör de berättelser, som generalen i sin barndom hörde af sin fader — en gammal Karolin — om denne konungs mandater. Blott sällan hör man hågot om general Herkules'

egna. I fridsminnena komma milda qvinnor fram, hans moder och hans barndomshem. Han synes äfven ha dystra minnen, minnen som förmörka lynnet för långa stunder; men dessa talar han icke om. Det är en Herkulesgestalt, som jag ej tror kunde sitta och spinna vid en Omphales fötter, men hvars röst och blick stundom kan uttrycka en hög grad af godhet. Detta märkes isynnerhet, då han ser på eller talar till de båda unga flickorna, som äro den gamles älsklingar, och det är vackert att se hans förhållande till dem och deras till honom.

Man talar om huru ungdom pryder hemmet; men en vacker ålderdom gör det icke mindre. Och utan gubben eller gumman är icke familjtaflan fullkomlig, och icke heller kan dem förutan familjpieteten utveckla hela sitt sköna lif. De unga bli aldrig älskvärdare än då de i kärlek och vördnad se upp till de gamla, de gamla aldrig vackrare än då de böja sig ner till de unga i huld omvårdnad. Och skön och märkvärdig är den naturens dragning, som alltid inom hemmet förenar de äldsta och de yngsta till ömsesidig tröst och glädje.

Men skymningsbrasan har nedbrunnit; lju-sen tändas; äpplen och nötter sättas fram; ungdomen samlas kring dem, pratar och knaprar. Känner du igen det?! ...

Från eldstycket, från familjtaflan måste du nu vända dig till en annan bild, mera kall och ödslig.

Men nej, den är ej kall, ej ödslig. Den är ljus och liffull, fast på annat sätt.

Du måste se din lärjunginna i sin verkstad, vid sitt arbete. Der har hon hem och härd och syster och broder och — allt . . . . .

En dag kom Augustin Dalberg till mig med en gammal man af förordningsbjudande utseende, en af Sveriges ädlingar och få mecenater. Hans ansigte syntes mig fullt af ljus. Först om en stund märkte jag att han var blind! Denne beställde hos mig en större grupp ur nordiska mytologien, passande som prydnad för en springbrunn, och lemnade åt mig valet af ämne. Som en blixt stod det för mig. Jag såg nornorna vid Urdabrunnen, svanorna! . . . min ungdoms drömbilder stodo upp för att bli verklighet. Sedan denna stund har jag fått förnyadt lif, och lifvet på den jord, der först den gamla gudasagan slog rot, byggde tempel och gick in i lifvet, der ännu Odins, Thors och Freys högar stå och vittna derom; lifvet der synes mig skönt!

Jag tackar Gud att ha en ädel uppgift att lösa, ett stilla arbete att gå till med mina tankar, mina känslor, att lefva för, afton och morgon, dag och natt. Med detta framför mig och Guds blick öfver mig, fruktar jag — *intet*.

Ejderfågeln bygger bo i fredade gömmen, gör hemmet mjukt af sitt dun och varmt, och är lycklig der med de sina. Det är dess del.

Men stormfågeln i polarnejderna bygger ej näste, älskar det öppna hafvet, fjellet, friheten, badar helst i starka strömmar, sväfvar med orörliga vingar öfver ömsom stigande, ömsom fallande vågor — blicken oafvändt riktad åt djupet . . . .

Jag känner mig slägt med denne.

Låta mina ord stolta? O! så vet du huru ödmjuk jag kan vara för det sannt stora och goda. Du vet, min vän och lärare, huru jag är det för dig! . . . .

BRÖDERN OCH SYSTEMERN.

Syster Hedvig satt och spann. Hon satt i det lilla, gröna rummet, kalladt af bröderna: "systrarnas rum", eller ock "*helgedomen*" — artiga bröder! tycker ni icke?! — och dit de aldrig inträdde utan att förut knacka på och fråga: »får man komma in?» Systrarne — de yngre — kallade det "Hedvigs rum", och det var här, som Hedvig älskade att draga sig tillbaka i stillhet, de få stunder på dagen, som det var henne gifvet att rå om sig sjelf. Det lilla rummet var prydt med en särdeles förkärlek och god smak; tapeter, matta, möbler, allt såg dessutom friskt och nytt ut. Tror ni väl att det var bröderna, som styrt om med detta och förnyat den lilla bostaden under ett par månader, då systrarne voro bortresta? Så var det ändå, och jag vet goda bröder, t. ex. i en gammal riksstad vid Rhen, som skola undra på, hvarföre jag i detta finner något underligt. Jag gör det ej heller, och jag talar blott så derom, emedan tanken på det lilla rummet, på "*helgedomen*" och på dessa

bröder förnöjer mig. Jag minnes dervid och kunde berätta er om en annan "helgedom", der fyra unga flickor bodde de bästa åren af deras lif; den kallades af dem "lilla sopfjeringen", och gjorde skäl för namnet; men den tanken förnöjer mig icke, och jag dröjer vid den blott i förbi-gående. Till syster Hedvig åter!

Hedvig satt och spann. Den af mörkt träd fint arbetade rocken gaf, stående på den tjocka, gröna mattan, blott ifrån sig ett sakta sorl, likt det af en rinnande bäck. Men medan linets trådar gled mellan Hedvigs fingrar, gled en och annan tår ned för hennes kind. Spår af en ovanlig rörelse syntes ock i de feberaktiga flammorne på denna vanligen bleka kind, i ögats förhöjda glans, och Hedvig syntes vilja med den stilla, hvilande sysselsättningen liksom söfva de upprörda känslorna.

Hvad var det som upprörde dem? Var det glädje, var det smärta? Det tycktes vara något af hvardera, och småningom smälte de samman i ett uttryck af oändligt kärleksfullt vemod, likt en mild aftonsol, som söker sig väg genom molnens flor och förklarar nejden.

Grå föll dagern in i rummet från en blygrå himmél, som syntes öfver höga tegeltak. Det var på eftermiddagen, och hela denna dag, en November-dag, hade varit grå och mulen. Men i denna stund bröt en solstråle fram, föll snedt

in i rummet och lät skuggorna af löfven på en liten rosenbuske i fönstret, der Hedvig satt, leka och dansa på panelingen midt emot henne. Hedvig smålog sorgset; det låg något målande i detta lilla uppträde, och minnena ur hennes lefnad började dervid framträda som taflor, som skuggbilder på det förflutnas duk.

Det var en lefnad, sådan den lefves af många i Norden, den var lik lafvens på gråberget. Alla vi nordboer ha väl något af gråberg, något af laf-lif i våra lif; men det är dock en stor skillnad i proportionen. Hedvigs var länge, ända igenom likt dessa ringa naturalsters, som, fästade vid graniten, under barrträdens skuggor glanslöst, färglöst, långsamt vegeterande, nästan osynligt för menniskoögat, genomgå förvandlingarne af sitt gömda lif, blott då och då besökta af en stråle af solen, och afton och morgon fuktade af daggen. Förunderligt att dock i dessa glanslösa växters sköte utvecklas de skönaste färger, de mest välgörande safter. Hvad är deras konst dervid? Endast att i sig stilla upptaga och förarbeta den must, som daggen skänker, det ljus, som solen ger!

Hedvigs barndomshem var ett föga lyckligt; oordning rådde i huset, strid emellan föräldrarne; barnen kunde ej vara utan känning deraf. Emellan dem var också, som i de flesta hem, litet strid och gnabb. Hedvig var icke alltid god vän

med Augustin, Gerda och Ifvar voro emellanåt hufvudfiender, och till och med slogos; Göthilda och Bror, när de växte opp, hade sins emellan ett everldeligt smågnabb; men deremellan höllo syskonen — som i grunden alla hade varma hjertan — hjertligen af hvarandra, lekte, hade roligt tillsammans och voro de bästa vänner i verlden. Och allt som de växte i ålder och visdom, och nöden och betrycket växte i hemmet, så växte äfven syskonkärleken, striderna aftogo eller fingo ett annat skaplynne. Hedvig hade varit cendrillon i huset, ty hon var föga begåfvad och i följd deraf föga omtyckt af föräldrar och lärare. Och Augustin, ehuru han äfven såg litet ner på henne, tog henne alltid i beskydd emot andras hack och hugg. Det fästade tidigt hennes hjerta vid honom.

Vid aderton års ålder ställdes Hedvig i spetsen för sin fars oordnade hushåll, och kallades att bli en mor och vårdarinna för flera yngre syskon.

Vid denna tid och under följande år föregick hos Hedvig en stor förvandling, och som ur den föraktade Cendrillon framtrollade den sköna vestaliska qvinna, som vi redan känna. Med ett trollslag gick det icke som i fé-sagan. Det gick långsamt, som lifvets förvandlingar i nordn — himmelsk och jordisk kärlek verkade dervid. När Augustin, efter några års vistande

långt ifrån fädernehemmet, återkom och återsåg Hedvig, kunde han knappt igenkänna henne, och fäste sig vid henne med verklig beundran och vänskap. Från denna stund ljusnade Hedvigs lif; allt blef henne lättare; hon började *ana*, att lifvet *kunde* vara skönt. Hedvig älskade och var älskad, och icke blott af sin käraste broder, men af en annan ädel man, som varm beundran af hennes ädla qvinlighet, trefnad af hennes treflighet fästade vid henne.

Fadrens död, som inträffade för omkring fem år innan begynnelsen af vår historia, gjorde Hedvigs belägenhet ansvarsfullare och svårare än förr. Augustin stod väl nu älskande och beskyddande vid hennes sida; men sjelf erfor han vid denna tid en sorg, som djupt och förstörande grep in i hans lif, och som hindrade honom att vara för Hedvig allt hvad han velat och kunnat. Det var en kärlekssorg. I flera år hade Augustin älskat en ung, skön, rikt begåfvad flicka och äfven varit fästad vid henne genom ömsesidiga löften, som skulle blifva offentliga, så fort Augustins yttre lefnadsställning blef fullt betryggad. Derföre arbetade Augustin ifrigt och hoppfullt, då den unga flickan, förledd af sitt verldsliga sinne, och af en ännu verldsligare mor, samt stött öfver hvad hon kallade "Augustins likgiltighet", på en gång svek honom, slog opp med honom och gifte sig med en rik och betitlad godsegare.

Augustin hade älskat denna flicka med djup värma, och för det kommande paradiset, han ville skapa åt henne, hade han underkastat sig stora försakelser. Tanken på en förening med henne hade varit solen i hans lif. Den slocknade. Augustin fick den befordran han önskade, hans lefnadsställning blef betryggad, men hans lif var förbittradt. Hedvig, under många bekymmer, måste tänka på att hugsvala detta ädla sinne, som förlorat tron på hvad det mest älskat.

Dessa andra "bekymmer" kommo af föräldrahusets ekonomiska belägenhet, och af svårigheten att så ställa till, att alla barnen kunde bli bergade. Och fastän Augustin tog på sig husets skuld och fastän man på alla håll sökte inskränka och knappa in, så ville dock tillgångarne på intet håll räcka till att försörja så många.

Det var under mörka utsigter och förnyade rådplägningar häröfver, som syskonen en dag voro tillsammans i det gamla hemmet, då — Hedvig såg det så granneligen i minnet åter — en hög, martialisk gestalt framträdde i syskonkretsen, med barskt, men bottenärligt ansigte, gråsprängdt hår, ögon som lyste upp hela rummet, sade och svor: »Se här är jag, ta mig sju hundra! Jag är er morbror Herkules, och ni äro mina systerbarn, och jag har nu kommit för att göra bekantskap med er. Se så, för tusan!

Ta mig i famnen nu, och stå icke och gapa, som om jag inte vore slug. Jag är er morbror Herkules, hör ni! Kan ni få det uti er utan tratt?!»

Sedan den första häpenheten var öfver, blefvo de unga snart bekanta med den gamle, som de ofta hört talas om, men ännu aldrig sett. Han bodde i en af rikets norra provinser, hade varit mycket missnöjd med sin systers giftermål, och hade icke besökt hufvudstaden på mer än fem och tjugu år.

Han dröjde nu några dagar hos de fader- och moderlösa, tog noga reda på husets affärer, åhörde syskonens rådplägingar, och gaf akt på huru de gingo ut på att så ställa, att de (syskonen) icke skulle behöfva skiljas, utan kunde vara tillsammans, men huru detta icke ville gå för sig, af brist på tillgångar.

En dag tog han till ordet inom familjkonsejjen och talade sålunda:

»Hör barn! Jag är en gammal man; har hvarken hustru eller barn. Förmögenhet har jag icke heller, som är värdt att tala om; men Kunglig Majestät och kronan ger mig en hederlig pension, för risporra som jag fått i fält, och litet har gubben sparat ihop sedan förra tider. Jag har något mer än jag behöfver. Nu har jag sett er barn, och ... jag tycker om er. Och om ni tycka hälften så mycket om mig, så —

kunna vi slå oss tillsammans, tycker jag. Ta mig sjutton tycker jag icke det. Jag hyr mig då ett hus här i staden, och ni komma och bo hos mig; och jag sätter mig i pension hos er, så att syster Hedvig sörjer för min mat, mitt kaffe och ... mycket skorpor skall jag ha, Hedvig, det säger jag dig på förhand! För tusan pocker, mina barn, det skulle vara mig kärt om ni ville gå in på detta. Ser ni, jag börjar bli gammal ... orkar ej jaga björnar mer ... känner mig ensam ... och det är ej godt ... ej roligt. Det gamla hjertat vill lefva, vill se litet lif, litet ungdom omkring sig! Nå, sägen *ja*, barn, och det skall vara sagdt. Jag är icke stygg, ser ni, fast jag brummar litet ibland. Det är Herkuleska blodet! ... Det Herkuleska blodet, mina barn! ... Men ni äro ju icke rädda för mig, mina söta flickor? Och ni gossar skola ju ha tålmod med en gammal man, som vill er väl, äfven om han skulle väsnas på er ibland. Ta mig d--n gör han icke det! ... Nå, barn! vi kunna ju försöka med hvarandra på en par, tre år. Går det icke sedan, så — i Herrans namn — lefve den svenska friheten! Då skola vi skiljas åt som goda vänner. Nå, hvad sägs? Förstår ni svenska? ... Kan ni få det här i er utan tratt? Nu slår jag tre slag i bordet, och om ingen ropar: "håll!" innan det sista faller, så är kontraktet uppgjort.»

Tvenne slag föllo under allmän tystnad; generalen gjorde ett litet uppehåll, och slog derpå med sin väldiga knytnäfve det tredje, så att alla saker i rummet hoppade. Då sprang den gamle krigaren upp, öppnade armarna och ropade:

»Nu är det sagdt och gjordt, för alla t--n d--r! Se så, kom och omfamna mig nu, mina barn! Hurra för fäderneslandet, kungen och oss sjelfva!»

Det blef som den gamle sade, och oaktadt tillfälliga stormar, till det mesta förorsakade deraf, att morbror Herkules gerna ville vara såsom ett öde och en försyn för de unga och att dessa sällan ville underkasta sig det, utan ville styra för sig sjelfva, så varade förbundet allt ännu, ja, tycktes i flera afseenden ha blifvit fastare.

»Genom kontrakter, uppsatta på stämpladt papper?»

Ack! min bästa fru Justitia, hvad skulle de förslå? hvad skulle de hålla? Nej! inga band äro rätt starka, rätt hållande, utom de, som ej kunna fattas i skrift eller tryck, som ej kunna bindas af lagen.

Var icke den enda fjettra, som kunde binda Fenrisulfven, af osynliga, ofattliga beståndsdelar?

Och när den tappre Hagbart nedslog alla omkring sig, hvad räckte allena till att binda hans händer? Ett hårstrå af hans älskade Sigmild! ... Jo, jo, de starka af fordom de kände

väl detta, och vi — deras svagare barn — misskänna det icke ännu.

Hedvigs tankar gledo från den tidpunkt vi nyss skildrat och öfver några lugna, ej tunga år, och nu var hon vid den närvarande betyngningsfulla stunden, stunden som lät hennes ögon glänsa, och hennes känslor svalla och hennes tårar falla ... ljust och smärftfullt på en gång.

Hedvigs ögon hvilade dervid på ett uppbruttet bref, på fönstret bredvid henne.

Vi vilja icke förhålla våra unga läsarinnor den kunskapen, att brefvet var ett friare-bref och från den man, som ägde Hedvigs hjerta och som älskat henne i flera år, ehuru han nu först ansåg sig kunna tillbjuda henne att dela hans öde.

Ännu en gång läste Hedvig igenom brefvet. Hon kysste namnet som stod derunder, torkade sedan sina ögon, fattade beslutsamt en penna och skref följande svar:

»När min far låg på sin dödssäng, tog han min hand emellan sina och sade: "Hedvig! du »är utan all förmögenhet. Lofva mig, att du »icke gifter dig utan med en bemedlad, till sin »förmögenhet fullt oberoende man. Och ehvad »du gör, så — tänk på dina syskon; tänk på »barnen! ... Blif en mor för dem. Lofva mig »det, och jag skall dö i frid!"

Jag lofvade.

Ack! i detta löfte och i min belägenhet har ni äfven mitt svar på ert bref.

Min vän! Jag är fattig; ni är obemedlad, och vi äro båda icke unga mer. "Om några år", säger ni. Men fäst er icke vid denna tanke. Jag känner, att äfven om några år skall jag icke kunna räcka er min hand, annorlunda än som systerlig vän. Men bedrag er icke öfver er sjelf. Er lefnadsbana är för rik och stor, att en ringa menniska skulle kunna betyda mycket i den. Ni lefver för vetenskapen, för menskligheten, och ert ensamma lif under vetenskapliga arbeten är en vida fullkomligare existens än den, som väntade er inom ett familjlif, i hvilket ekonomiska omsorger och bekymmer skulle draga er uppmärksamhet bort från er hufvudsakliga kallelse, och förstöra er sinnesfrid, ja, kanske er samvetsfrid — ty *ni* skulle ej kunna vara lycklig, om ni såg er icke kunna uppfylla det uppdrag, Försynen gifvit er.

Jag har ofta hört er säga, att ni önskade egna ert lif till utfinnande af medel, som lindra eller förtaga plågorna. O! jag håller för mycket af er, för mycket af er afsigt, för att räcka er en hand, som skulle afvända er ifrån detta sökande, som skulle uppehålla edra steg på denna välsignade väg. Gå den, min älskade vän, tänk blott på den och glöm mig, eller mins mig blott som en vän, som älskar och välsignar er, som

glädjes af allt godt, ni vill och skall verka. Ni säger, att mitt nekande svar skall låta er för flera år söka fremmande länder. Men jag vet, att ni derunder skall eröfra fredliga lagrar för ert fostèrland, hugsvalelse för edra medmänniskor. Jag har ofta hört sägas, att endast ungdomar kunna verka något stort för vetenskapen. När ni reser — tänk att hvarthän ni far, vid ert arbete, vid er hvila, en gammal flickas böner och välsignelser följa er. Tänk också, att er trofasta tillgifvenhet gjort och gör henne lycklig, skall värma hennes hjerta in i ålderdomen . . . in i döden. Tänk icke att, när jag skrifver detta, mina känslor äro lugna; att jag ler, medan ni gråter. Ack nej! äfven jag gråter och mitt hjerta är sönderslitet! . . . Om det kan vara ert ädla hjerta till någon tröst, så vet . . . att ni är den enda man som jag älskat, den förste, säkert den siste . . .

Lofva mig, att ni snart återtager edra arbeten eller att ni snart — reser! Det skulle vara mig tungt att tänka, det jag — om ock för få dagar — stört en verksamhet, så ädel, så välsignad. Ännu en gång, välsignelse öfver den, öfver er, min vän!

Ni reser! . . . En gång kommer ni åter. Då äro yi båda äldre, lugnare! . . . Det är mig ett behof, en tröst i denna stund att få tro, det ni då i mitt syskonhem skall äga ett hem, att

jag ännu en gång skall få trycka er hand som er bästa, trognaste vän och syster

Hedvig.»

När Hedvig slutat sitt bref och lyfte ögonen från papperet, fick hon se i dörren trotjänarinnan Maja, som äfven höll ett bref i handen och stod tvekande om hon skulle komma in, och hade ögonen fästade på Hedvig såsom frågande om hon fick störa henne; och dessa ögon voro fuktiga af tårar.

Vi vilja här taga tillfället i akt, för att närmare taga Maja i betraktande. Af det som läsaren sett af hennes gestalt, förmoda vi att han re'n misstänker, det hon ingalunda var formad af gracerna. Vi måste bekräfta detta. Hon hade en stark figur, bred rygg och höga axlar, och något så ograciöst i sin hållning, att Hedvig, då hon första gången såg henne, tvekade att taga henne i husets tjänst. Men Maja såg på henne med ett par hyggliga, ljusbruna ögon, som hade en särdeles allvarlig, vänlig och innerlig blick, och sade:

»Åh, söta fröken; — tag mig!»

Och Hedvig antog henne genast. Och Maja skrattade dervid ett kort, kiknande, besynnerligt skratt, hvarvid hon drog in hufvudet och sköt ut magen, men såg mycket hjertlig ut. Hedvig log äfven, fann det kuriöst, men lät det passera.

Det var nu nära tretton år sedan denna stund; och Maja hade allt sedan varit en pelare i huset och syntes numera oskiljaktig från detta. Figuren var allt ännu lika ograciös, men husets sysslor — de sköttes så alldeles förträffligt, och den starka kroppen, understödd af en stark hälsa, syntes gjord att "tumla om" med husgeråd, skurbaljor, vedbördor m. m. och att sky ingenting och stå ut med allting. Och skrattet, det kom väl alltid fram lika besynnerligt och mal à propos, vid alla möjliga tillfällen, men — aldrig såg man på Majas ansigte en mulen min, ett ovilligt uttryck — aldrig, och skrattet blef man vand vid. Duktigt satte Maja hälarne i golvet, då hon gick i sina sysslor genom rummen, ja, så att alla möbler smått darrade. Men se, i sjukrummet, och då hon der passade upp och skötte, då hördes inga hälar alls, då var Maja så sakta i sina rörelser, så huld, så förträfflig, så outtröttlig i sin omvårdnad, att . . . ja, jag tviflar högligen att någon af gracerna kunnat göra det så bra, och isynnerhet att den sjuka så väl trifvits vid deras omvårdnad. Detta allt kom deraf, att midt emot den der breda ryggen, och midt uti den ograciösa figuren satt — ett hjerta, så godt, så rent, så varmt och ädelsinnadt, som något, hvilket klappat i människobröst. Och detta hjerta var fjedern i hennes varelses urverk. Men detta gaf också en verklig gratie

åt hennes själ, och meddelade denna till hennes tankar och gerningar. Denna själ lyste klar ur hennes ögonpar, enda skönheten i hennes eljest vanliga ansigte, och dettas trofasta, innerliga blick och som tycktes läsa in i själen deras vilja, som hon älskade — den blicken — blef ett ljus i hemmet, i mer än ett afseende.

När Hedvigs mor dog, och Hedvig vid ännu så unga år måste inträda i dennas ansvarsfulla kall, svigtade i förstone hennes mod, och hon kände sina krafter otillräckliga. Hon sade då till Maja, som nu i två år varit i huset och hvars värde hon lärt känna:

»Du, Maja, måste bli mitt stöd och min hjälp, om jag skall kunna utföra hvad som åligger mig. Hjelp mig att tänka ut, huru vi skola ställa till på bästa vis i huset, så att det må kunna bli bra för alla, och så att det kan bära sig. Och hjelp med ditt goda minne mitt dåliga minne, och påminn mig hvad som skall göras ... Utan dig, Maja, kunde jag ej berga mig!» ...

Om man hade tillbjudit Maja guld och gröna skogar, hade man icke så fästet henne, som med dessa ord. Hon var af de gyllne själar, till hvilka man kan förtro — äfven sin brist och svaghet — utan fara. Och Hedvigs uppmaning blef ett medel att hos Maja utveckla mången hos henne slumrande kraft i förstånd och omdöme. Ifrån denna stund voro familjens intressen hennes egna.

Hon blef Hedvigs högra hand, utan att låtsa om eller ens förstå att hon var annat än den venstra; och förhållandet mellan matmoder och tjenarinna blef — utan att på något vis rubbas — ett allt djupare och innerligare.

Ifrån denna tid glömdes alldeles inom hus, med afseende på Maja, att det fanns något sådant i världen som "flyttningstid". Men det var äfven, sedan tio år, glömdt med afseende på generalens korpral Stolt.

Tjenarena! ... hvilket viktigt kapitel utgöra de ej i familjens lif och historia. Och hvem kan tälja de gerningar af styrka och tålmod, af alla kristliga dygder, som dag och natt af goda tjenare utöfvas? Böcker kunde skrivas derom; dock ... hvartill? *En* är, som täljer dem och skrifver upp dem i sin bok, den der stora boken! ... och vi få veta mera derom en dag, då den slås upp, och de tysta lif och gerningar, som nu ligga förhöljda i det husliga lifvets skuggor, framstå i dagen, och då den stora husfadern kallar fram till glädjens belöning "de tjenare, gode och trogne, som i en ringa ting varit trogne" ...

Vi vilja nu sluta Majas karakteristik med den anmärkningen, att hon, såsom många af hennes stånd och kön, hade ett särdeles varmt och äfven poetiskt sinne, med känsla för allt skönt och godt, men — ehuru hon bar samma namn

som modren till vältalighetens gud — så var vältalighet icke hennes starka sida. Orden — liksom hennes skratt — kommo fram på ett besynnerligt, stundom särdeles malplaceradt sätt, isynnerhet om hennes känsla var något upprörd; — ja, de kommo ofta helt bakvändt fram — hvilket dock ej hindrade, att de hade en slags enstaka vältalighet i uttryck, och att man mycket väl förstod deras mening. När hon imedlertid en gång kom i farten med en berättelse, då gick det hjälpligt. Men när hon blef rätt förnöjd, rätt lycklig, eller rätt förtjust åt något, då stockade orden, och hon fann blott ett enda uttryck, för att uttala sin känsla och sin njutning, och detta var: "Det är så känslofullt!" Det var summan och toppen.

Vi vända oss nu åter till den stund, då Maja stod i dörren tvekande, med bref i handen och ögonen fästade på Hedvig.

»Hvad är det, Maja?» frågade Hedvig, »du är ledsen åt något?» ...

»Ack ja, fröken! Jag har fått veta ... någonting så ledsamt!» svarade Maja, torkande med förklädet bort de framträngande tårarne.

»Hvad är det då, kära Maja?» frågade Hedvig, genast färdig att deltaga; »tala om det för mig!»

»Jo, fröken, det är ... en ung flicka! Och si! hennes mor var min ungdomsvän; ... och hon är död nu ... och en så beskedlig menni-

ska! Och flickan! ... hon ... har kommit på så tokiga vägar!»

»Hur har det då kommit sig?» frågade Hedvig.

»Jo si! ... Jag kan väl förstå, att hon varit fåfång och velat göra sig grann, stackars fjolla. Och att inte hennes ärliga förtjenst kunde räcka till ... för hon hade tjent som kökspiga hos ett herrskap här i staden — och då har hon väl gripit till hvad som icke var hennes. Ack, fröken! hvad den fåfängan och det der tokeriet, att vilja vara bättre klädd än man har råd till, gör för olyckor hos flickor af mitt stånd! Den här stackarn nu, trodde väl — som sådana alltid tro — att hennes gerning skulle icke bli upptäckt. Men si! det blef den, och hon ... kom på korrektionshuset, fröken lilla! Är det icke fasligt?! ... Och nu är hennes straff slut, men hon sitter der ännu, ty hon är utan försvar. Modern är död sedan många år; inga nära släktingar har hon, och hvem skall vilja ta henne i sin tjenst, när hon kommer ifrån det stället och med betyg om att hon — stulit! Nog kan en tänka det! ... Jag vet icke hur hon fått reda på mig; men här har hon nu skrivit till mig och bedt mig hjälpa henne, om jag kan, till att få en tjenst hos godt och hederligt herrskap, som kan stå hennes goda vilja bi, att bli människa af igen; och hon ber mig förbarma

mig öfver henne för hennes mors skull och för det att hon ännu är så ung! Hon skrifver ... så känslofullt ... riktigt, fröken. Och hon är bara ett och tjugu år ännu, fröken lilla!» ... Maja tog åter till förklädet för ögonen. Sedan fortfor hon:

»Hon var en sådan en liten söt unge som barn ... och snäll och qvick, och alla människor höllo så mycket af henne. Och visste hennes mor, hur det nu blifvit med henne, så skulle hon gräma ihjel sig, ja, om hon än vore i vår Herres sköte. Modern och jag, vi tjente tillsammans hos det beskedliga Jud-herrskapet, som jag var hos, innan jag kom hit. Och vet fröken! jag har mången gång tänkt att det, för det mesta, beror af herrskapet, huru tjenstfolket blir. Jag var ung och oförståndig, jag äfven, när jag kom till det Judherrskapet, och hade nog kunnat bli bortskämd, om icke frun varit så god och så förståndig med mig, och talat för mig så godt, ja, just som en mor. Och mera beskedligt och rättänkande husbondfolk kan man icke ha. Herrn och frun voro med hvarandra riktigt som två englar; aldrig var det ett ondt ord emellan dem. Och så beskedliga och hjälpsamma emot fattiga! Ja, riktigt beskedliga, det säger jag. Och barnen fostrade de allvarsamt upp, och ville alltid att de skulle vara lika vänliga och hölliga emot oss tjenare, som emot främmande folk. Ja ha!

Aldrig fingo de be oss om något, utan på ett artigt och vänligt sätt. Och jag har aldrig sett frun så ond, som en gång, då en af småherrarne kallade mig ett fult namn ... hi, hi, hi, hi! ... Jag måste riktigt be för gossen ... stackars litten! ... hi, hi, hi, hi! ... Herre Gud! ...

Och vet fröken, jag tror att Judarna äro lika så allvarliga i sin religion, som vi Kristna i vår. Frun sade alltid: "på Guds makt! ... som Gud vill!" ... när det var fråga om något viktigt, förstås. Och en gång, när ett af barnen blef häftigt sjukt, så att man trodde att det skulle dö — då knäppte patron ihop sina händer, såg upp och sade: "Gud allsmäktig hjälp!" och han gret.»

»Talade de aldrig i religionsämnen med dig?» frågade Hedvig.

»Nej, fröken, aldrig! Men en gång, då jag hade varit i kyrkan, frågade ungherrarne mig, när jag kom hem, hvad presten hade predikat om. Och jag sade då, såsom sannt var, att det var "om Judarnes bitterhet emot Christum". Men var det icke besynnerligt, fröken, att det just den dagen skulle vara det evangeliet "om Judarnes bitterhet emot Christum"? — Och då sade gossarne: "Ja, det voro icke vi, det, utan våra förfäder. Det rå vi icke för".»

»Och det hade de bra rätt uti!» sade Hedvig.

»Ja, det tänkte jag också», fortfor Maja. »Och visst är, att månet kristet herrskap icke är så bra och hederligt och månt om sitt tjenstfolk, som detta Judherrskap mot sitt. Och hade den stackars flickan, som nu sitter i fängelse, haft ett sådant husbondfolk, så tror jag knappt — ja, jag säger rent ut, att jag tror icke att hon då satt der; ty med en så bra mor kan man icke vara förstörd i hjertat. Och nu skär det mig riktigt i hjertat att tänka, att hon sitter der med så många dåliga menniskor, och blir sämre och sämre för hvar dag, och kanske blir till slut alldeles förlorad, — då hon ändå nu så gerna vill bli menniska igen. Och så ung! . . . Det är bra hårdt, fröken lilla!» . . .

»Ja!» sade Hedvig sorgset. »Men det är en mycket svår sak att hjälpa henne. Ty alla husbönder äro med skäl rädda för personer, som komma ifrån korrektionshuset, der de vanligen försämras, i stället att förbättras; och man kan icke begära af hederliga tjenare i ett hus, att de skola tjena tillsammans med någon, som lidit offentligt straff. De skulle anse sig förnärmade derigenom.»

»Men det skulle jag icke göra, fröken!» sade Maja, i det hon såg på Hedvig med de ärliga, varma, trofasta ögonen. Jag skulle riktigt sätta min glädje uti att vara som en syster eller som en mor för en sådan stackars varelse, och

söka att göra henne till en bra och hederlig och lycklig människa igen.»

»Ja, det tror jag, min snälla Maja! Ja, jag vet att du skulle det!» sade Hedvig, och matmoderns och tjenarinnans ögon hvilade på hvarandra meningsfullt.

»Ack, fröken!» fortfor Maja, uppmuntrad af uttrycket i Hedvigs, »om jag tordes be fröken! ... Vi kunde allt behöfva en flicka till i huset, som hjälpte litet till i köket — ty Margreta har allt bra mycket att göra — och hjälpte mig litet med städning och fin tvätt emellanåt. Om fröken ... om herrskapet ville taga Hanna, på ett försök! ... Jag skulle taga vård om henne och lära henne, — och en liten säng kunde jag allt ställa åt henne bredvid min, och sina kläder kunde hon ha i min dragkista. Och hon kunde då få ett godt hem och skydd, och ännu bli en bra människa af!» ...

»Vi skola tänka derpå, Maja!» svarade Hedvig. »Jag skall tala med min bror Augustin derom, och med generalen. Jag kan ej lofva dig det med visshet, men — jag tror att det skall gå.»

»Ack, den söta fröken Hedvig!» utbrast Maja. »Ack, herre Gud! hvad skönt det vore. Ack ja! ... Och hon som skall bli människa igen! Och hennes mor! ... och jag! ... och ... det är så känslfullt, fröken!»

»Men ansvarsfullt äfven, Maja!» sade Hedvig. »Och på dig kommer tyngsta delen af ansvaret att hvila, ty du blir henne närmast, och på ditt sätt att taga och behandla flickan kommer mycket att bero.»

»Ja, jag förstår det, fröken!» sade Maja; »men si! jag tycker inte att jag vill undandraga mig det. Nej, det vill jag icke. Och si! jag tror, att när en gör så godt som en kan och förstår, så får man, i det som brister, hjälp af Gud.»

»Ja, det tror jag också, min snälla Maja!» sade Hedvig.

Och så gingo de hvar till sitt.

Hedvig gick för att uppsöka Augustin; men han var icke hemma.

Imedlertid var timman inne, då familjens medlemmar kommo tillsammans för aftonen. Och de kommo nu, den ena efter den andra, in i förmaket. Äpplen och nötter framsattes, och morbror Herkules' lilla toddy tillagades af Göthilda. Först sent på aftonen kom Augustin. Men den glada känsla, som alltid hans ankomst väckte, nedstämdes denna gång af det ovanligt smärftfulla uttrycket i hans ansigte. Han omfamnade ändå och kysste hjertligt de unga systrarne, som kastade sig yra och glada om hans hals, men sedan drog han sig tillbaka, tyst och sluten, och tycktes vilja undvika Hedvigs oroliga, ömt frågande blick.

General Herkules ville i afton icke spela, utan satt god och förnöjlig och såg på de ungas dansar i salen, skrattade hjertligt åt en karikaturs-polka, som Göthilda dansade med Bror, under befängda svängningar och krumbugter, medan Engel, lätt och behaglig som gracernas yngsta syster, undervisade sin motpart — och vederpart på behagens vägnar — generalens brorson, unga Jarl Herkules, i den moderna dansens tema och variationer.

Uno satt bredvid Hedvig och såg på Engel.

»Jag vet mig ej ha sett en varelse», sade han, »som ser så riktigt ren och god ut — så, som det icke vore något ondt i henne. Hon är som vi tänka oss en engel, ett himmelskt barn.»

Hedvig rodnade af nöje öfver den älskade, unga systemens beröm.

»Och hon är hvad hon ser ut», sade Hedvig, »så mycket, tror jag, som ett människobarn kan vara det. Ty under detta barnglada lynne, som gör allas vår glädje här hemma, lefver ett djupt känsligt hjerta. Mätte hon bli lycklig!»...

»Ja, mätte hon så!» upprepade Uno med innerlighet. »Jag skulle knappt kunna förlåta den, som gjorde henne olycklig. Och om jag» ...

Han fullbordade icke, och när Hedvig frågande såg upp på honom, var han blek, och hade detta sammandragna, allvarsamma uttryck, som tyckes förbjuda att intränga i det tillbaka-

hållna meddelandet. Hedvig teg, fortfor att sy, och Uno tycktes försjunken i sina tankar.

Ifvar kom, gjorde några vilda valshvarf med sina systrar, hvarefter han satte sig i ett hörn och såg ut som en åskhimmel. Göthilda gick till honom och sökte upplifva honom med åtskilliga betraktelser öfver "les aventures de Telemaque", som hon nu höll på att läsa, Calypso och hennes ö, o. s. v.

»Plåga honom inte, Göthilda!» bad sakta Engel, i det hon drog bort den retsamman systemen. »Han är ledsen: låt honom vara i fred!»

»Jag försäkrar dig», sade Göthilda, »att han är bara arg och vid dåligt lynne, och det är ett fel, som unga herrar aldrig kunna nog snart vänjas af med. Eljest bli de afskyvärda. Ifvar behöfde verkligen educeras af morbror Herkules och af mig. Och det skulle göra gunsti herrn rätt godt, om Thorshammaren jagade trollena ur honom. Ty någon Calypso eller Dulcinea sitter allt uti honom, som gör honom så "morbleu", — det slår mig icke felt ... Du, Bror, är alltid förståndig och vid godt lynne, och därför tycker jag om dig. Skola vi sätta hushåll tillsammans en vacker dag, när vi få ihop något att sätta hushåll med? Hvad säger du?»

»Jag säger *ja*, om du vill lofva mig att jag får pepparrotskött hvar måndag, och ärter hvar thorsdag!» ...

»Topp, det skall bli! Och du består oss ju en butelj vin till hvar söndag? ... Nå, det är afgjordt. Och så fort du blir din egen, sätta vi hushåll tillhopa!»

»Partie fine, på min ära!» utropade morbror Herkules. »men se det blir inte af, om icke jag är med derom. Hör hon det, min lilla fru solotopp! hon får icke bli mig otrogen. Sådan en liten kanalje! Hör man på, sådana fuffens och komplotter» ....

»Morbror skall vara med, morbror skall få vara med! Morbror skall få pepparrotskött två gånger i veckan, och med en sås som skall smaka, som ... en hel batalj! ... Men morbror måste lofva mig ett!» ...

Och Göthilda kastade smekande sina armar om generalens hals. Han sade:

»Nå, hvad är det då, mitt lilla trollsmör? Fan besitta, om jag» ...

»Jo, morbror lilla, det är att lägga bort att svärja så fasligt mycket, och att kalla på den onde i hvar handvändning. Det låter så illa, och ... Vill icke morbror lofva sin lilla Götha det?» ...

»Det skulle jag förbannadt gerna, mitt lilla hjerta», svarade generalen godmodigt, »bara jag kunde hålla det. Men ta mig fan om jag det kan! Gamla vanor sitta i, ser du. Och sedan — tycker jag att det låter rätt bra, jag. Om

jag nu säger, till exempel: min lilla Göthilda är en beskedlig flicka! — hvad låter det? Jo, just som vattsoppa smakar, förbannadt pjaskigt och platt. Men säger jag: "Min lilla Göthilda är en tusan djefla så rar flicka!" det låter, det smakar något, det! Det är pepparrot i det ... sätter ruter i saken! Säg, tycker du inte sjelf att det låter bra?»

»Jo visst» ... stammade Göthilda, leende och rodnande, och litet oense med sig sjelf; »men ... men» ...

»Ja, ser du det, min flicka lilla!» afbröt generalen skrattande; »jo jo, du hör till min slägt, du. Men jag kan väl tro att du blifvit rädd, att fan och hans folk skulle en vacker dag med hull och hår annamma den, som ropar på dem. Men var inte rädd för det, min flicka. Den der saken har jag längesedan ställt i ordning med vår Herre. Han vet lika väl som jag, att det är bara munväder; och tro mig du, han bryr sig icke derom, icke mer än jag bryr mig om några pepparkorn i käl'n. Och du får väl tåla dem då med, mitt lilla flugben.»

Härmed kysste han flickan och steg upp; och Göthilda, litet slokörad öfver utgången af den med Engel länge öfverlagda och nu rysligt tillämnade attacken, tröstade sig med att knäppa nötter i parti, och sökte att icke höra Brors försmädliga hviskning: »det fick du dig på smör-

gås!» och att icke se en lång näsa, som junker Jarl i hastighet och elakhet gjorde åt henne.

Sednare på qvällen fick Hedvig se Engel sittande tyst, med hufvudet framlutadt och blicken liksom tjusad fästad på något föremål, som upptog hela hennes själ.

Hon gick till henne och sade:

»Hvad ser du så mycket på, min lilla Engel?»

Engel spratt litet till och rodnade, i det hon sade:

»På Augustin och hans vän! Se på dem, Hedvig, hur vackra och goda de se ut!»

Hedvig såg Augustin och Uno sitta i en fönsterfördjupning, samtalande, och deras rena och allvarliga profiler togo sig särdeles väl ut mot det mörka fönsterdraperiet.

Litet för att pröfva systemen, sade Hedvig:

»Vacker är väl Uno icke; och dessutom så slutet, så» ...

»Icke vacker?» återtog Engel, förvånad och nästan stött. »Jag vet ingen, som är så vacker som han ... utom Augustin!» tillade hon, rodnande öfver sin ifver.

Ännu en stund sednare — tornväktaren hade redan tutat tio i sin oharmoniska lur — befunno sig Hedvig och Augustin allena i förmaket. Det var så deras vana, att dröja en stund tillsammans om afärdarne, sedan alla andra gått. Allt

var nu stilla omkring dem. Lampan brann dunkelt. Augustin stod vid fönstret. Det var en stjernklar, men stormig natt, och vinden förde emellanåt till fönstret ljuden af en aflägsen, glad dansmusik. Hedvig gick till brodern, lade sakta sin hand på hans, och såg upp i hans ansigte, i det hon sade ömt:

»Hur är det i afton? Det är icke bra!»

»Nej!» sade Augustin, »den gamla plågan är der!» Och han tog Hedvigs hand och tryckte den till sitt bröst. »Jag har i afton träffat *henne!*» ... tillade han.

»Rosina?»

»Ja! Hon var hos G...s.»

»Och hon? ... Var hon sig lik?»

»Ja, ... nej. Hon var vacker som förr, men annorlunda. — Det gjorde mig ondt att se henne. När jag tänker på, hvad denna rikt begåfvade varelse kunnat bli, och hvad hon nu är och blir allt mer!» ...

»Var hon ej vänlig mot dig?»

»För mycket! ... För mycket för hvad som är och kan härefter vara emellan oss. Hon talar om "vänskap och gamla band", som hon vill förnya. Hon vill komma till dig; vara "med oss", "som förr". Hur är det möjligt? Hade hon älskat den man, för hvilken hon öfvergaf mig, haft aktning för honom! ... Men att blott af fåfänga, beräkning, verldskärlek ... Nej, nej!

Emellan oss är det förbi. Och jag kan blott önska, att kunna glömma! . . . Såret är för färskt ännu! . . . Men hon behöfver en vän, och du, Hedvig, torde kunna blifva för henne, hvad icke jag kan» . . .

»Ack, Augustin!» afbröt Hedvig, »hvad kan jag vara för andra? Jag känner mig ofta så svag, så vanmäktig för mig sjelf, så att jag» — och Hedvigs hufvud sjönk ned mot Augustins axel — »att jag skulle vilja lägga mig ned och blott sofva! Jag är trött ibland, trött åt lifvet . . . Det rör sig stundom så underligt i hjertat . . . det skulle vilja lefva stort och starkt, andas ut i varma, sköna känslor . . . men då det ej kan, ej får det, då är det tider, stunder, som jag önskar att . . . blott sofva!» . . .

Hedvigs ovanligt upprörda ton och ord drogo Augustins uppmärksamhet hastigt ifrån sig och till henne. Lifligt och ömt frågade han efter orsaken till dessa, och fick då veta det offer, Hedvig denna dag gjort, måst göra af ett lif, en framtid, som för hennes djupt qvinliga väsen syntes vara de enda lyckliga . . . ett lif som maka och mor. — Hon visade Augustin det bref, hon fått och det som hon skrivit till svar. — Det var henne en hugsvalelse att få meddela sig häröfver med sin broderlige vän.

Augustin genomläste båda brefven med djup uppmärksamhet. Sedan omfamnade han och kysste

systemen ömt. »Du har gjort mycket rätt», sade han, »mycket rätt för honom, för dig, för oss alla. O! jag ville det kunde vara annorlunda, men det är icke tänkbart. Ludovico, så bra, så ädel han är, är för opraktisk att med sin förtjenst kunna försörja en hustru, en familj; och den lilla lön, han fått, kan blott räcka till för honom sjelf. Du har gjort mycket rätt, mycket klokt för alla, men ... Ack, Hedvig! ... att du dervid skall sjelf vara så litet lycklig!» ...

»Åh, det gör ingenting, Augustin!» sade Hedvig, tröstad genom deltagandet, »och när en liten tid fått gå om, skall jag bli lugnare, starkare. Du skall få se det. Var ej ledsen!»

Augustins blick hvilade med djup ömhet på systemen, och, under det han tycktes skåda in i hennes framtid, sade han:

»Ja, *en gång* blir det nog bra för dig, och du blir lycklig. Det tror jag, det känner jag med mig! ... Men nog vore det godt att kunna se ditt lif, nu några år bortåt, mera behagligt, mindre sträfsamt i stort och smått. Vi karlar äro ändå egoister i vårt sätt att dela arbetet på jorden. I vårt arbete ha vi vår egen framgång, vår egen framtid att befordra, och vi skaffa oss deremellan hvilostunder inom hus och nöjen utom hus, och anse detta nästan som en helig pligt emot oss sjelfva. Alltid, alltid se vi på oss sjelfva. Men ni ... men du, Hedvig, och dina

systemsjälar i världen, hvad är ert lif annat än ett beständigt arbete, ett beständigt bärande och dragande för andra? Från tidigt om morgonen tills sent om aftonen är ditt lif splittradt i en mängd omsorger, små och stora, för alla och allt omkring dig. Jag riktigt blyges, Hedvig, när jag besinnar, huru litet du tänker på dig sjelf, din beqvämlighet, ditt nöje; och hur jag» ...

»Nej», afbröt Hedvig med sin vanliga godlynta, litet humoristiska ton; »nej, nu orkar jag icke höra längre, att du är orättvis mot dig, Augustin, och mot herrar och bröder, som likna dig. Och vore rätt många sådana män till i världen, så skulle fruntimmerna finna sin tjemande lott inom hus både hederlig och lycklig. Och det gör jag äfven, Augustin, och skall för din skull känna så allt mera, nu sedan mitt öde bestämt sig. Var icke orolig för mig, Augustin. Gud skall hjälpa mig — och *du* ... Nu måste vi tala litet om syskonen och deras framtid. Jag har i dag haft bref från Gerda. Hon kommer hit i Mars månad med sin tillkommande man och svärmor. Hon är så hjertligt, så rörande glad deråt; men i detta bref och i alla hennes bref sedan en tid är någonting som oroar mig; hon är tydligen icke nöjd, icke lycklig, och har något på sinnet, som hon icke vill komma fram med.»

»Ja, jag har äfven märkt det», sade Augustin, »och jag fruktar mycket att denna förbindelse, detta giftermål icke passar henne.»

»Ack! jag fruktar det också!» sade Hedvig. »Hon nämner nästan aldrig Sigurd i sina bref. Imedlertid är bröllopet fastställt till den första Maj, och fjorton dagar före detta reser hon hem med sin blifvande svärmor och sin fästman, och dem af oss som vilja följa med, ty bröllopet skall stå i G., så är det beslutadt.

»Ja, nu ... men vi få se Gerda dessförinnan, och hon kommer att en tid vara med oss. Jag tillstår, att jag längtar att se henne och hennes fästman tillsammans på närmare håll. Redan för några år sedan, då de voro här, ett par veckor, var det någonting i deras förhållande, som jag icke tyckte om, och som lät mig icke ana godt för framtiden. Men vi få väl se. Något fel torde väl äfven vara på hennes sida ... Den der saken bekymrar mig verkligen ... Men, Hedvig, här är ett annat förhållande, som lofvar oss glädje. Ty jag tycker att det börjar se allvarsamt ut. Jag menar Unos böjelse för vår Engel.»

»Ja, Augustin; och jag ville just tala med dig derom. Jag är öfvertygad om att denna böjelse är ömsesidig.»

»Det skulle på det aldra högsta glädja mig!» utbrast Augustin; »Engel är väl till hälften barn

ännu, men så är Uno en färdig man, och en bättre man känner jag icke.»

»Säger du det, Augustin? O! då skall jag också kunna hjertligen glädja mig — så vida Uno allvarsamt tänker på Engel — men jag bekänner att, så mycket jag tycker om honom och är intresserad af honom, så är det något hos honom, som gör mig oviss, otrygg, jag vet ej rätt huru!» ...

»Han har något slutet, något bundet i sitt väsen», återtog Augustin, »som verkar återhållande; och jag kan icke säga att han någonsin varit förtrolig med mig. Men jag har haft tillfälle att se och höra mycket af honom, som jag tycker i hög grad om. Han är en man, som i ovanlig grad äger viljans, sinnelagets renhet, och han är en ovanligt *god* menniska. Han gör i tysthet oändligt mycket godt, och har på sin gård, Ekarne, ställt så till för sina underhållande, att de icke utan eget fel kunna komma på obestånd. Sannerligen jag vet en man, till hvilken jag hellre skulle gifva en af mina systrar, så viss är jag att han skall göra henne lycklig.»

»Hvad du säger, Augustin, gör *mig* riktigt lycklig. Ty jag har börjat bli orolig, då jag sedan en tid märkt, hur djupt Engel är dragen till denne man. Nu vågar jag hoppas det bästa, och vet knappt någon större glädje jag kunde få, än

den att se Engel lyckligt gift, och i en så lycklig belägenhet som den, i hvilken detta giftermål skulle försätta henne, äfven till yttre omständigheter.

Men, Augustin, vi måste tala om Ifvar. Vet du hvad det är med honom? Han är grulligt förändrad sedan en tid, och ser ibland ut så att jag kan bli helt rädd för honom. Oåtkomlig och sluten är han äfven. Kan han ha någon olycklig kärlek? Göthilda pratar och skämtar om någon "fru Calypso", som håller honom fången.»

»Ja, ja, stackars Ifvar, jag fruktar nog att han är illa fast för någon sådan gudinna af andra eller tredje ordningen! ... Du minnes visst en vacker fransyska, som kom hit förra vintern, och sade sig vara enka efter en svensk officer, död utrikes. Hon firades en tid mycket för sitt utseende, sitt behag och sin qvickhet; men helt hastigt drog hon sig ur societeten, och såg blott folk hemma hos sig. Hon fortfar nu att ha små supéer, ett par gånger i veckan, der jag hört att det lär spelas temligen högt. Ifvar blef genast litet betagen af den vackra damen, och då jag, som hört mindre fördelaktiga saker om hennes rykte, dels på skämt, dels på allvar varnade honom för denna bekantskap, blef han häftigt ond öfver min och verdens orättvisa mot "den första, största qvinnokarakter, som ännu funnits!" Jag skämtade öfver hans entusiasm,

han blef sårad och har alltsedan varit förbehållsam emot mig. Imedlertid är han ofta, det vet jag, på dessa små, misstänkta supéer, och — jag är rätt orolig öfver denna förbindelse, isynnerhet sedan det är tydligt, att hans lynne är alldeles förstördt. Hedvig, du måste tala med honom, söka vinna hans förtroende. Jag har icke tid att så följa honom; dessutom är han på sin vakt emot mig ... Han, äfvensom Gerda, synas mig lida af att icke ha rätt reda på sig sjelf, att icke veta hvad de vilja och skola. Och mången människas öde är till en viss tid en knut, som måste lösas af vänliga händer, om den ej ohjelpigt skall dragas ihop. Söta syster, jag litar på dina milda, mjuka — jag vet huru skickliga de äro i sådana konster och knep.»

Och Augustin kysste åter och åter den mjuka systerhanden.

»Akta dig, du skämmer bort mig!» sade Hedvig leende.

»Ja, det må gå!» sade Augustin, »jag skall göra mitt värsta!» ...

Ännu ett meddelande hade Hedvig att göra ur dagens krönika, och det var Majas bön för den felande Hanna och dennas upptagande i hushets tienst.

Hedvig hade icke misräknat sig på Augustins deltagande i denna sak och hans samtycke till hvad hon önskade.

»Ack!» fortfor han, »vi lyckligare lottade borde tänka mera på dem, som "i mörkret sitta", och verka mera för dessa, hvilkas straff är så stort och svårt i jämförelse med deras fel! ... Familjerna kunde göra mycket, isynnerhet om tjenare och husbondfolk förenade sig dervid, så som i detta fall. Jag har äfven tänkt ... men det är ej värdt tala derom nu. En gång, Hedvig, när min lefnadsställning blir mera oberoende än den nu är det, och jag får mera ledighet, då skulle jag gerna vilja verka något, äfven jag, till lösningen af en af vår tids svåraste samhällsfrågor: *sättet* på hvilket de materielt förtryckta i samhället skola kunna befrias, de sjunkna åter upplyftas!» ...

»Gud välsigne dig för den tanken, den afsigten, min Augustin! Och huru gerna ville jag lefva med dig för den, hjälpa dig ... om jag kunde!» ...

»Om du kunde?» återtog Augustin. »Ack! i det enskilda som i det allmänna måste du, Hedvig, stå vid min sida. Det är en stor likhet i våra öden. Det är så äfven i vår framtids uppgift. Hand i hand skola vi söka lösa den. Vi ha en stor syskonkrets att lefva för, min Hedvig! Det är icke sagdt att hvar och en skall blifva en maka, en fader eller moder; men det är sagdt till hvar och en och till alla, att vi skola vara bröder och systrar!»

Stilla omfattande hvarandra stodo de båda syskonen länge tysta. Himmelens ljus strålade klara ned på dem och öfver dem uppgick en stjernbild med den skönaste tanke, som i stjernskrift blef skrifven på himlahvalfvet. Det var Tvillingarnes stjernbild, det var "syskonens hus" med sina klara dubbelstjornor, sin gudasaga om en odödlig syskonkärlek.

Så stodo syskonen länge, och det blef allt stillare inom dem, stilla och ljust. Det föll likasom en stjerndag på deras själar, och de kände att evighetsfrön grodde.

TILLSTÄLLNINGAR.

»Stilla, stilla, klappande hjerta! Oroliga tankar, önsknings tystnen! Ned, bittra känslor! Plågoandar, viken! Jag vill vara lugn och stark och fri. Tål, tål, mitt hjerta, kämpa stadigt, o vilja, tills natten är förliden och morgourodnan uppgårl» . . .

Kännen J igen den sången, veten J er ha sjungit den med stumma läppar under dagens heta och tunga, under långa, sömnlösa nätter, J, det inre lifvets hjeltar och hjeltinnor, hvilkas ty-sta strider, segrar eller nederlag intet mennisko-öga ser?! Ja, J kännen den; ofta hafven J sjungit den, vakande öfver er sällhets valplats.

»Blott sofva, sofva!» ville Hedvig. Hon sof dock icke denna natt. Ej heller Augustin. Men redan mången natt hade dessa syskon genomvakat så. Det är ingen fråga derom: de bästa, de ädlaste hjertan kunna på jorden lida mycket och länge. Men, rena och bedröfvade själar! för er har äfven himmelen underbara tröster och fröjder i förvar; för er gro i det tysta — under

snön — frön till paradisiska blommor, som blott vänta på en varm dag för att skjuta opp, och den dagen — tron mig — den kommer!

En icke ringa njutningskälla för renhjärtade menniskor är deras förmåga att fröjdas af det lilla, af smulorna i lifvet, Själur, som ha någonting mörkt bakom sig eller inom sig, kunna icke detta.

Hedvig erfor något af denna, oskyldiga sjä-lars del, om morgonen efter den sömlösa natten, då hon kom ut till frukostbordet och fann detta festligt prydt, och en persisk syren — Hedvigs älsklingsblomma — i full blomstring stående vid hennes kuvert, der en förgylld och smakfullt målåd, äkta porcelainskopp med thesked af vermeil, påminde Hedvig att det var hennes födelsedag, och visade henne syskonens kärlek och önskan att förnöja henne. Snart såg sig Hedvig äfven omringad af dessa syskon, som smekande och leende, och bugande och nigande, på allvar och på lek betygade sin ömhet och framförde sina lyckönskningar.

Bror och Göthilda uppvaktade med en stor gratulation på ett ofantligt pappersark, på hvilket man såg ohyggliga beläten af hela familjen förenande sig i en lyckönskan på vers, hvilken gratulation de nämnda två syskonen, med stor förnöjelse öfver deras egen qvickhet, sammanskrifvit, och som begyntes med följande poetiska utgjutelse:

»Syster Hedvig med behag
 All sköns fröjd och gamman
 Önskas uppå denna dag
 Med pick och pack tillsammans:
 Och att dig aldrig tryta må,
 På denna jords oasis,
 En välsmod rock med lintott på,
 Varm vänskap och potatis!»

Hedvigs små hvardagsvanor och egenheter voro i de följande verserne parodierade på ett lustigt vis. Familjkärleken fruktar icke sådana parodier, utan gör af dem bästa kryddan på sina hvardagsrätter. Och Hedvig måste godt skratta åt dessa verser, som gjorde Bror och Göthilda ett så obeskrifligt nöje.

»Min gåfva till dig står i köket!» sade Augustin sakta till systemen, »och du måste der taga emot den.»

»I köket?» smålog Hedvig förundrad, men följde brodern ut i köket, der hon fick se en ung flicka, som stod vid den klar- och tår-ögda Majas hand, och som djupt rodnande nedsjönk och omfamnade Hedvigs knän, då Augustin sade: »Här, Hanna, är din matmor!»

Hedvig förstod nu allt.

»O, Augustin!» sade hon sedan, »det var i sanning det käraste du kunde gifva mig. Men huru har du kunnat så fort få i ordning denna sak?»

»Jag visste», sade Augustin, »att morbror icke skulle säga nej till någonting, som kunde göra dig nöje på din födelsedag, och så tog jag honom på det ömma helt tidigt på morgonen med din och min proposition. Han brummade väl litet öfver våra "moderna teorier" och att man "nu för tiden skall göra mer för brottslingar än för hederligt folk", men sedan gaf han sitt samtycke till hvad vi önskade, och — det öfriga har jag afhandlat med den kungliga polisen. Maja har sjelf fått afhemta sitt skydds barn, såsom billigt var.»

Huru godt gjorde icke åt Hedvigs hjerta broderns godhet och den redliga Majas glädje. Ack, tro mig! sådant verkar hjertstyrkande mer än ... Idunas äpplen, så vida de icke äro just sådana frukter.

När Hedvig vände sig för att lemna köket, fick hon se morbror Herkules stå i dörren, med skarpa och nyfikna blickar betraktande den nykomna.

»Hon ser icke oäfvén ut!» sade han sedan till Hedvig, »och du torde väl få glädje af meniskan. Men passa på henne, det är mitt råd. Sådana der äro icke att tro! Nej, min själ, de det äro!»

Hedvig lofvade att vara vaksam; och när hon kom ut i salen och såg omkring sig alla sina kära, och såg i allas blickar huru kär hon

var för dem, då blef det varmt och ljusst inom henne, och hon kunde säga till sin tysta smärta: »du är icke ett ondt!»

Och hon var vid frukostbordet åter den vanliga hjertliga värdinnan, och hittade på det ena nöjsamma efter det andra att läsa upp ur tidningen, som alltid låg vid hennes frukostkuvert, liksom en dito hvar morgon låg vid Augustins — ty dessa syskon tyckte om att följa med sin tid. — Man betraktade och beundrade ånyo den stora gratulationen med dess sirater af otroliga blomster och ändå otroligare cherubimsansigten, sådana man ofta får se på dylika snillefoster i allmogens stugor i Sverige; och versarne genomgingos ånyo och deklamerades af Bror, som bad att man skulle fästa synnerlig uppmärksamhet vid den höga lyftningen och syftningen af slutstrofen:

»I detta lifs kalabalik
 Om du vill slåss med gamman,
 Bekymren slå och häng på spik,
 F--n ta dem allesamman.
 Friskt mod! Och vår "urvädersdans"
 I grannskapet af polen,
 Skall svänga sig i stjernors krans
 En dag midt opp i solen!»

Tegnér hade icke hunnit högre i flygt, i "schwung". Det medgafs; och med ovanlig blygsamhet mottogo de unga poeterna bifallets skörd.

»Ifvar! vill du lofva mig en ting, en glädje på min födelsedag?» sade Hedvig i det hon följde brodern ut i tamburen, då han var i begrepp att gå bort.

»Ja, så gerna som jag lefver — eller mera gerna, ty det är eljest icke mycket sagdt», svarade Ifvar; »men hvad är det?»

»Det är, söta Ifvar, att du undviker att reta opp morbror och icke svarar honom på hans utfall då och då; kom ihåg att han är gammal och du är ung, och att han är allas vår välgörare! Du kan icke tro, huru dessa gräl plåga mig, och jag kan icke förstå, Ifvar lilla, att du kan finna nöje i dem!» ...

»Nöje? nej, det skall Gud veta, men de förströ mig ibland, de upptaga sinnet, tankarna åt andra håll, än ... Om jag plågar andra, Hedvig, så är det emedan jag är plågad sjelf. Det är stunder, då ... Men, lika mycket! ... Adjö, Hedvig; jag skall icke gräla, jag skall vara som ett lam eller som ett får med morbror, åtminstone i dag, och ... så länge jag kan det. Farväl!»

Ifvar gick hastigt. Han såg blek och olycklig ut.

Icke långt derefter vandrade Hedvigs sakta, säkra steg till Ifvars bostad.

När hon kom in i rummet, såg hon brodern försjunken i en ländstol, med armarne korsade och

ögonen stirrande på en tafla, uppställd på ett staffeli, och som han begynt kopiera. Den föreställde Judith med Holofernes' hufvud. Den sköna qvinnans ögon äro röda af gråt, munnen med blekblå läppar synes med möda draga andan; hennes ena hand håller svärdet halft fördoldt i hennes yfviga klädning; men den andra, så skön, så kärleksvarm, lägger hon på det bleknade, blodiga hufvudet bredvid henne; man ser i denna handling, i handens och i ansigtets obeskriifbara uttryck, att Judith, i det hon dräpte sitt fäderneslands fiende, äfven hade mördat sin kärlek, att hon hade offrat qvinnan för medborgarinnan, hjeltinnan.

I rummet rådde i öfrigt artistisk oordning. Eleganta klädespersedlar voro kastade på stolar och soffa; på ett bord lågo manuskripter, tidningar, böcker huller om buller, äfven ett par pistoler. Hedvigs blick såg hastigt detta och vände åter till brodern, som satt med ryggen vänd åt henne. Han såg icke på taflan mer, utan lutade ansigtet ned i händerna och syntes förkrossad.

Hedvig gick till honom, lade sin hand sakta på hans axel, i det hon nämde hans namn.

Ifvar spratt till, såg vildt upp, i det han häftigt frågade:

»Hvad är det? Hvad vill du?»

»Endast helsa på dig, se hur det är med dig!» sade Hedvig på sitt hjertliga sätt.

»Ja-så. Tack! ... jo, det är bra ... illa, tror jag. Jag vet icke huru det är.»

»Ack, Ifvar! det är icke bra med dig sedan en tid. Jag har redan länge märkt det. Du har något på sinnet, som gör dig olycklig. Säg mig — kan jag icke hjälpa dig?

«Gud välsigne dig, goda syster!» sade Ifvar, med sitt vackraste uttryck, i det han såg på henne med tårfulla ögon.

»Säg mig blott, Ifvar, hvad jag kan göra ... jag vill så gerna! Låt oss tala, låt oss tänka tillsammans.»

»Tala! ... tänka! Och hvad skall det tjena till?»

»Att finna någon väg, något råd att hjälpa dig.»

»Men om det nu alldeles icke finnes någon väg, något råd? om jag ... om jag är alldeles ohjelpig?!»

»Det är icke möjligt, Ifvar. Der god vilja finns, der finnes alltid» ...

»Men jag säger dig, Hedvig, att det icke finnes någon hjälp för mig, att jag måste, att jag skall gå förlorad, ty ... jag *vill icke* hjälpas!»

Hedvig teg, förfärad af broderns häftighet och ord.

»Ni, goda systersjälar!» fortfor Ifvar bittert, »ni tro att allting kan hjälpas och lappas och lagas, och det emedan ni aldrig erfarit annat än

små rispor och stötar. Men medan ni så vackert tala om att allt kan hjälpas, så sitter en Tasso på dårhuset, gamle Haydon skjuter sig för pannan och otaliga offer sjunka hvar dag i afgrunden, offer för olyckan och förtviflan — och jag, jag skall sjunka som dessa.»

»Och om de så sjunka, Ifvar — kan det ej vara, emedan de ej hade någon vän vid sin sida, eller att de ej ville lyssna till dennes böner och råd?»

»Det kan hända. Men det kan ock hända, att deras olycka var starkare än människors tröst och råd. Hedvig! ... Jag har spelat högt spel. Jag har satt hela min lycka på ett enda kort. Jag har förlorat och ... jag är bankrutt. O, denna förfärliga, allt uppslukande lidelse! ... Men hvad är det värdt att jag talar derom för dig ... du vet icke hvad det är att älska!» ...

»Vet jag icke det?» sade Hedvig, och tårar, som länge svällt i hennes hjerta, rullade tätt utför hennes bleka kinder.

»Nej», fortfor Ifvar, utan att akta derpå, »nej, att älska med eld, med sitt väsens alla krafter, med himmelens offrande dyrkan och helvetets glöd på en gång, det kan, det förstår du icke. Du är en engel, Hedvig. Kan en engel känna helvetets lågor? Kan den dragas, tjusas af de starka jordens makter? Englarne blott korsa sig och fly! De älska blott det himmel-

ska, och det himmelska sänker i sorg som i glädje öfver dem sin förklarande frid. Men när man älskar en djefvul! ... När man vet sig gå förlorad med henne, och ändå tusen gånger hellre vill gå förlorad med henne, hellre vill taga helvetet med henne, än utan henne himmelen och alla dess saligheter ... se, Hedvig, det är kärlek! Och sådan är min!»

»Och — du är älskad tillbaka?» frågade Hedvig.

Ifvar sprang upp, stampade och vred sina händer, i det han utropade:

»O, att jag visste det! ... att jag vore viss derpå — då kunde jag gå under och jubla ... då kunde jag kyssa dolken, som gaf mig döden! ... Men att icke veta, att tvifla ... att känna ormen, som tjusat, som stungit mig, slingra sig undan, hal och kall ... o! det är ... afgrundsmarter! Se, Hedvig, jag har trott på denna qvinna mer än på dig, på mig, på Gud sjelf. Jag såg i henne en ny uppenbarelse — såg den fullkomliga, den fria qvinna, som St. Simon anade och hans efterföljare sökte ... förgäfves. Jag trodde mig ha funnit henne, och hon blef min dag, min sol, mitt öga! Hela världen såg jag förklarad genom henne ... min och menniskornas nya framtid strålande i morgonrodnaden af en ny dag, en dag, hvars ljus hon var och jag blef genom henne. Hon har mörknat och

med henne allt. Jag känner icke mer igen mig sjelf. Hedvig! det finnes förfärliga väsen! De tjusa, de locka som hafsfrun i sagan, lofva out-sägliga saligheter och draga till sig sina älskare, blott för att offra dem åt döden. De synas glödande, fulla af mystisk eld, men inom dem är kallt och tomt som i grafven. De äro sköna och leende frammantill, men på ryggen äro de leda troll! . . . O! hvarföre ha sådana fått så underbar makt? O! jag känner mig bunden, dragen och kan icke lösas mer! . . . Hvirfveln har re'n fattat mig, och jag måste gå under!»

»Men jag släpper dig icke, Ifvar!» utropade Hedvig, omfattande honom. »Min älskade bror! jag håller dig fast och skall strida om dig med sjelfva helvetet. Du får ej, du skall ej gå under!»

»Gif mig då viljan att motstå! . . . gif mig blott hågen att vilja det! Men ack! ser du, Hedvig, det kommer åt mig en längtan . . . ser du detta bleka, blodiga hufvud . . . jag ville vara som detta, blott att det vore hennes verk, och att hon på mig lade sin varma, sköna hand så . . . så . . . Ack, min Gud!» . . .

Ifvar tryckte sitt ansigte hårdt i sina händer och grät öfverljuddt. Hedvig blandade tyst sina tårar med hans, utan att säga ett ord.

Detta lugnade Ifvar. Han uppreste sig och sade ömt:

»Förlåt, söta Hedvig! ... Jag vet att jag oroar dig och jag skall kanske ofta oroa dig ännu! ... Du ser i mig en skeppsbruten, som ännu håller sig fast vid en plank, och stiger och faller med den på vågorna. Ty jag är icke alltid så här. Det är ibland bättre med mig; det är stunder då jag hoppas, att *hon* är densamma, att blott ett sken, en villa bedrar mig ... att en ond dämon, något osaligt missförstånd trädt emellan oss, som måste, som skall snart förskingras, och då ... Barmhertige himmel! då ... Och snart ... snart måste jag ha visshet! ... Jag kan icke lefva så, som jag lefvat nu en tid! ... Hvilka odrägliga dagar och nätter!» ...

»Du tror då att hon älskar en annan?» frågade Hedvig.

»Jag misstänker det», sade Ifvar. »Grefve B. vid franska legationen är ofta hos henne; han är rik och snillrik, säger man. Jag vet blott att han spelar högt och att hon ofta är med honom på ett sätt ... för hvilket jag kunde hata henne och ta lifvet af honom. Men hon beherrsakar mig med sin stolthet, sina skenfagra ord, hon påstår att hon älskar blott mig, men ... hon tar ej emot mig så ofta som förr, och är ej mer för mig densamma. Den falska! ... o! att jag kunde rätt hata henne! ... Det är stunder då jag tycker att jag gör det. Men en

blick af henne, och jag är hennes slaf mer än någonsin! ... Jag ville att den is, på hvilken jag går, bar eller brast. Detta tillstånd af oro, af tvifvel och ovisshet är odrägligt!» ...

»Men, Ifvar, du skulle söka någon sysselsättning, någon förströelse, som kunde upptaga dina tankar, fästa dig» ...

»Jag målar ju, du ser det. Jag försöker att skrifva, att författa; men all min talang är borta ... jag kan ingenting mer ... det ligger som en tung åskhimmel öfver mig, som förlamar alla mina krafter!» ...

Hedvig suckade. Hon kände sig rådlös för detta tillstånd. Äntligen sade hon:

»Derute är luften frisk och sval. Skola vi icke låta den blåsa på oss, Ifvar? Jag ville gerna göra en lång promenad i dag. Vill du ej komma med mig?»

Ifvar samtyckte, nöjd att genom någon förvändning ryckas från sig sjelf och sina plågsamma tankar. Han tog kappa och hatt, tände sin cigarr, och snart vandrade de båda syskonen i den stilla vinterluften, på den nyfallna snön, ut åt Norrtull. Det unga slädföret hade lockat ut en mängd slädfarande, som, med hvita nät fladdrande öfver frustande hästar, bjellrade lustigt fram vägen åt Stallmästargården; rackar, med herre och fru insvepta i varma skinnkläder; små snabba kappslädar med herre framför herre, på

björn- eller tigerfällar, flögo i firsprång förbi, bestänkande med snö de stilla fotvandrarne.

Hedvig, hvars öppna, afunds fria sinne njöt af allt vackert, var road af skådespelet, af de granna släddonen, de präktiga hästarne, af fruntimrens vackra hattar med svajande plymer och slöjor, af den lifliga, glada rörelsen. »Se, hvad det är vackert!» utropade hon mer än en gång.

»Jag tycker att det är mindre vackert och roligt att bli fullstänkt af deras hästar!» sade Ifvar förargad. »Vore vi rika, Hedvig, skulle jag köra för dig i en vacker rack, och du skulle slippa bli öfverstänkt från andras ekipager, som nu!»

»Det är ju bara snö», sade Hedvig, i det hon skakade flockarne från sin pels. »Och för min del tycker jag bättre om att gå, än att åka. Man är mera oberoende så. Apostlahästarne äro mina favorithästar.»

»Ja, vore jag rik», fortsfor Ifvar, »så kunde mycket vara eller bli annorlunda. De rika äro lyckliga! Allt är dem lätt att vinna, anseende, nöje, njutning af alla slag, och — sköna qvinnors gunst. Det är den orättvisa delningen i verlden, som gör mig rasande på den. Jag älskar rättvisa, billighet, och kan ej tåla att öfverallt se motsatsen. Hade jag makt, så skulle mycket bli annorlunda. Jag har också tänkt en gång, trott att jag kunde göra något för en ny, en bättre

samhällsordning, men . . . det var kanske en dröm, såsom mången annan skön tauke och tro . . . Ju mer jag ser på denna världen, ju mindre tycker jag det är värdt att lefva i den, eller att sträfva för den! . . . Slumpen, den blinda lyckan har alltför stor makt. En mängd människor måste gå under, på det andra måtte komma ofvanpå; . . . tacka vet jag mannen med lian, han är den enda rättvisans representant på jorden; han gör alla lika.»

Hedvig lyssnade tyst till Ifvars bittra utfall och läste i dem kampen i hans själ. Han fortfor så en god stund att anklaga världen och dess gång och hemligen derunder sitt eget öde, i hvilket mången stor och ädel önskan tycktes bli förtrampad af brist och motgång. Slutligen sade han tvärt:

»Men, Hedvig, hvarföre säger du ingenting? Har du blifvit alldeles stum?»

»Nej», svarade Hedvig vänligt, »jag tycker att jag kunde svara dig mycket. Men jag är viss på att allt hvad jag nu kunde säga, skall du, när du vill det, bättre säga dig sjelf . . . Skola vi gå litet inåt skogen här, Ifvar, och hvila oss på den der stenhällen under träden?»

Syskonen befunno sig nu i den sköna Solnaskogen. De slädfarande stadsboerne hade icke kommit ända hit. Här var lugnt och tyst och skogens furor susade stilla öfver syskonens huf-

vuden. Detta lugn, luftens friskhet, Hedvigs milda ord och sinnelag verkade välgörande på Ifvar. Det bittra, sönderslitna uttrycket i hans ansigte öfvergick till ett af mild sorgsenhet.

De veko af vägen och gingo ett stycke upp i skogen. Här, under höga tallar, sköt en liten mossig stenhäll ut, erbjudande ett bekvämt säte. Det gröna hvalfvet ofvantill hade hindrat snön att tränga igenom på denna plats, och grön och frisk låg här mossmattan på jorden. Hedvig satte sig ned på stenhällen. Ifvar kastade sig ned på marken och lade sitt hufvud i hennes knä.

»Du blir kall!» sade hon orolig.

»Kall?» återtog han, »ack, gifve Gud! Det vöre en hugsvalelse. I mig brinner, glöder det. Den sköna, svalkande jorden! Den som finge bädda sig djupt, djupt ned i den! ... Gråter du öfver mig, Hedvig? ... Eller är det en engel der uppifrån? ... Gråt icke nu. Nu är det ej farligt med mig. Nu är det lugnt! ... Hvad skogen susar vackert! ... Här tror jag vi bygga oss en hydda, långt ifrån alla människor. Jag skulle hugga ved åt dig, bära vatten, arbeta ... då kanske kunde jag bli människa igen ... Men det är två människor i mig; den ena god, varm, vill alla varelses väl, och vill verka, lefva för deras väl; den andra är egoist, flärdfull, häftig, hämndfull, och de två kämpa inom mig ... på lif och död. Men den onda får öfvertaget —

sen en tid känner jag det. Nu tiger han — han sofver. Men jag vet att han är der, och skall vakna åter.»

»Låt oss ej väcka honom! — låt honom sofva!» sade Hedvig.

»Ja, till evig tid, om han vill!» sade Ifvar. »Han ställer ibland till ett helvete åt mig. Jag sjelf kunde sofva nu. Jag har ej sofvit på många nätter ... Så lugnt som nu har jag ej känt det på länge ... Detta är en välsignad plats, Hedvig!»

Och vaggad af furornas sus inslumrade verkligen Ifvar, under det Hedvigs hand lekte med hans mörka lockar.

Men blott få minuter räckte denna hvila. Den stördes af ett vildt rop i skogen, vid hvilket Ifvar hastigt sprang opp. Och syskonen sågo en liten man i skinnkläder och spetsig skinnmössa taga ett språng från en klippa ned till marken och med en pils snabbhet ila på sina skidor in åt skogen.

»Det är en Lapp!» sade Hedvig, »säkert en af dem som nyligen kommit hit från Lappmarken, för att göra kungen present af en renhjörd. Skola vi följa honom på spåren, Ifvar? Jag skulle gerna vilja se renarne. Säkert beta de här i skogen.»

Syskonen följde Lappens spår inåt skogen, och det dröjde ej länge innan de fingo se en

hjord af några och trettio renar, en del hvilande på snön, en del sysselsatta att uppleta och afbeta renmossan under den. I en bergsklyfta, öfver-skuggad af höga furor, sutto de vaktande nomaderna, små, groteska gestalter med tindrande bruna ögon och mörkt, raggigt hår framstretande under hufvudbonaderna.

Syskonen gäfv sig i tal med dem. Lapparne voro af de så kallade svenska Lapparne, hvilka bo mindre högt upp än de andra, och som jemte sitt modersmål äfven tala svenska.

Hedvig beundrade deras granna, med silfver utsydda bröstlappar, betraktade de många små redskap som voro fästade vid bältet, hvilket de buro kring lifvet, och bland hvilka voro deras få toilettpjeser.

»Hvad har förmått er», frågade hon, »att vandra en så lång väg med edra renar, bort ifrån ert land?»

»Hvad?» svarade en af kvinnorna muntert och energiskt, »skulle vi icke få ge en skänk åt vår nya kung, då? Må tro han har många barn att föda, han! Skulle inte hans barn i Lapp-land få hjälpa honom med det, kanske? Och vår väg skola vi nog hitta tillbaka, likasom vi hittat vår väg hit!»

»Finna ni er då väl i ert kalla land?» frågade Hedvig en af karlarne, hvars blå ögon och melankoliska uttryck icke liknade Lapparnes

vanliga fysionomi. Han svarade med ett slags vemodigt lugn:

»Åh ja! Gud har beskärt hvar och en sin lott, och hvad man är vand vid, det kan man alltid fördraga.»

»Ha ni äfven böcker deruppe?» frågade Ifvar en annan af karlarne med tindrande, mörkbruna äkta lappska ögon och slugt tycke.

»O ja!» svarade denne, »vi ha Bibeln och Luthers postilla, och Arndts sanna Christendom, och "en ropandes röst" och många flera! ... så att inte felas det oss dem som visa vägen ... men det svåra är att gå den!» ...

»Detta är ju syperbt!» sade Ifvar; »jag tror att man måste resa till Lappland för att lära visheten!»

»Ja, denne är klok ... klokare än jag!» sade den brunögde, visande med ögonen på den melankoliske, hvars stora ögon synbarligen voro gjorda att se längre, än inom Lappkåtans värld.

»Säg mig, min gubbe», sade Ifvar till denne, »önska ni icke ibland häftigt någonting, som ni icke få, och hvad säga ni då?»

»Som Gud vill!» svarade Lappen. »Och kommer dag, så kommer råd. Det dagas aldrig utan råd. Gud styr till det bästa.»

»Men om det går ... alldeles rasande? Om allt går er emot, om allt går olyckligt, och ni förlora allt hvad ni ha kärt?»

»Skulle vi icke taga emot den onda dagen så väl som den goda?» sade Lappen. »Hvad Gud gör, det är godt!»

Detta upprepade nu äfven de andra Lapparne.

»Man kommer ej ur fläcken med de menniskorna!» sade Ifvar otåligt. »Kan ni sjunga något, godt folk?»

Lapparne krusade litet, men läto öfvertala sig, och den yngste af karlarne lät höra en "rypesång", i hvilken skogsfåglarnes, björnens och vargens läten härmades så omelodiskt som möjligt; derefter sjöng en af kvinnorna en "kärleksvisa", föga mera harmonisk, men i hvilken dock en melodi af ljuf, varm innerlighet bröt fram lik en solstråle, ehuru flyktig som Lapplands sommar, som kärlekens episod i deras inrökta, mödosamma lif.

»Ni kan ju spå också?» sade Hedvig; »hvem af er vill säga mig mitt öde?» Och hon räckte fram sin hand.

»Nej, se en så vacker, hvit hand!» utropade förtjust den unga sångaren, i det han fattade Hedvigs hand i sina små, svartbruna händer.

»Är man något artig i Lappland?» sade Ifvar, gaf Lappen en silfverpenning och bad honom spå "fruntimret".

Lappen betraktade handens linier och spådde: "långt lif, mycken lycka, barn och blomma!"

»Spå nu den der herrn!» sade Hedvig, road af de små människornas lif och uttryck. »Söta Ifvar, gif din hand, för ro skull! Skada att icke Göthilda är med oss!»

Ifvar räckte sin hand liknöjdt åt en af qvinnorna, den som sjungit "kärleksvisan".

Hon såg i handen uppmärksamt och länge, men sedan sköt hon bort den och ville icke spå honom.

»Hvad nu?» sade Ifvar nyfiken, »hvad är det? Och hvarför vill du icke spå mig?»

Qvinnan skakade blott på hufvudet.

»Ser du då i min hand någonting så fasligt?» sade Ifvar — »något olycksöde? Säg ut! jag är icke oberedd. Vill du icke? Nå, så måste någon af de andra säga mig hvad det är.»

Men när Ifvar gaf sin hand åt de andra, började qvinnan, som han först anlitat, att tala häftigt och lifligt på lappska, tecknande i handen, och alla Lapparne började härvid att tala eller disputeras — ty så lät det — på lappska, men de kommo dock alla öfverens deruti, att icke vilja spå Ifvar ur hans hand.

»Det var då kuriöst!» sade Ifvar, i det han aflägsnade sig med Hedvig. »Men hvad är det jag sagt dig, Hedvig, om mitt olycksöde?»

»Åh», sade Hedvig leende, men ändå invertes ledsen åt utgången af experimentet för att "roa" Ifvar, »derpå tror jag lika litet som på

den lycka med barn och blomma, som de läste fram ur min hand. Det är påtagligt tokeri. Men, Ifvar, märkte du, huru trygga och på det hela lyckliga dessa naturens styfbarn sågo ut? Huru belåtna med sin lott!»

»Ja», sade Ifvar, »derföre ha de väl mest att tacka sitt slöa eller petreficerade sinne. Det är ett underligt förhållande med dessa nomadiska och dock stationära släkten, som evigt draga omkring polkretsen och aldrig komma ur en viss krets af stillastående begrepp.»

»Det är godt ändå, Ifvar», sade Hedvig, »när dessa äro brutna ur helleberget, såsom åtskilligt af det de yttrade. Jag gladdde mig just åt deras fasta förtröstan, och att de i deras långa vinternatt ha denna midnattssol att lysa och värma sig vid.»

»Det mörknar, Hedvig!» sade Ifvar dystert, »låt oss skynda hem. Jag tror att himmeln faller på oss!»

Den tycktes verkligen sänka sig ned, och snön begynte falla i mängd. Tysta gingo de båda syskonen, sedan Hedvig fattat Ifvars hand, tryckt den och känt på dess vänliga återtryckning att han icke var missnöjd med henne.

Det var middagsdags när de kommo hem.

Klockan var tre. Vid middagen spenderade morbror Herkules vin, syster Hedvig till ära. Ifvar drack glas på glas och sade icke ett ord,

utom då han måste förena sig i skålarne, som proponerades. Hans synbara förstämning meddelade sig åt hela laget, utom åt morbror Herkules, som icke lät sig bekomma, var munter och jovialisk och uppmanade alla att dricka.

Så fort man stigit upp från bordet, gick Ifvar hem, i det han klagade öfver hufvudvärk.

I förmaket sprakade den vanliga eftermiddagsbrasan, och gjorde rummet ljus och gladt. I soffhörnet sitter morbror Herkules och tar sig en "tupplur", sedan han njutit sin kaffekopp.

I en ländstol vid brasan, med fötterna på en mjuk pall, som elden värmer, sitter syster Hedvig bekvämligt — ty Hedvig älskar allt sin lilla bekvämlighet — med sin stora lock- och grepkorg bredvid sig, (som alltid följer henne och som emellanåt blir orimligt tung af hvarje-handa otyg, som bröderna smyga dit), och med sin sticksöm i handen. Sticksömmen och handen hvila dock nu i knäet, medan Hedvig omtalar för Augustin förmiddagens händelser, och med tårar i ögonen beskrifver stackars Ifvars tillstånd. Det är Hedvig alltid så obeskrifligt godt att meddela sig med Augustin, ty han deltar så varmt, så allvarligt och ser dock alltid ljus och finner dock alltid tröst, Så äfven nu. Han vill icke se någonting farligt ens i de två pistoler, som Hedvig sett bland papperen på If-

vars bord — Augustin har sjelf sådana. Deremot ser han så oändligt mycket godt och hopp-gifvande uti att Ifvar kommit att tala, att han börjat ladda ur sig något af det qväfve, som samlat sig inom honom. Han ser i Hedvigs deltagande, i hennes ömhet åskledaren, som skall afvända faran från Ifvars hufvud. Han upplifvar systemens mod, i det han lugnar hennes oro. Imedlertid skola de båda vara vaksamma och verksamma. Augustin skall söka göra sig närmare underrättad om den sköna Hortense, föremålet för Ifvars passion, och söka taga reda på hennes förhållanden.

Medan de äldre syskonen så kommo öfverens vid eldbrasan, småträtte de yngre, Bror, Engel och Göthilda, i skymningen, vid ett fönster, sakta men ifrigt, om — hvad vi sednare skola få se. De förenade sig slutligen om en deputation, som utgjordes af Bror, och som vördsamligen anhöll hos syster Hedvig, att hon för denna eftermiddag »täcktes blifva blind och döf, och i ynnerhet *dum*, d. v. s. att hon hvarken skulle se, höra eller begripa hvad som föregick i huset, åtminstone tills vidare.»

Hedvig log och lofvade; hon hade allt märkt de ungas förehafvanden, och ehuru hon denna afton gerna velat vara i stillhet och ifrån all festiviteten, låtsade hon dock icke derom, för att icke förderfva "barnens" nöje.

Timman slog då Augustin måste till sitt arbete och då Hedvig drog sig tillbaka på sitt rum, lemnande för närvarande fritt fält åt de unga.

På sitt rum hade Hedvig ett långt samtal med den nya pigau, talande till henne som kristen och som matmoder om hennes kommande lif och nya pligter. Derefter anvisade Hedvig henne sin plats i huset, sina dagliga åligganden och visade henne att samma förtroende skulle gifvas henne, som de äldre tjenarne, och ingenting låsas undan för henne mer än för dem af husets varor. Sedan öfverlemnade Hedvig flickan i den trogna Majas vård. Sedan skulle också Maja lyssnas till, ty hennes hjerta var fullt och hade stort behof att få utgjuta sig öfver morgonens vandring, om hur frisk vinden blåste, och hur vacker himlen var, och hur solen lyste, och hur lycklig hon — Maja — kände sig, då hon tänkte på den unga människan, som nu skulle tagas ur fängelset och föras ut till frihet, bland goda människor, och till det "hederliga lifvet". Det var allt så "känslofullt!"

Sedan Hedvig med Maja talat om den nykomna, hennes angelägenheter och behandling, gick Maja att vidare utgjuta sina känslor för korporal Stolt. Men hon stötte här på patrull och alls icke på en "känslofull". Stolt delade sin generals tanka med afseende på brottsliga, isynnerhet då de voro fruntimmer. Ty Stolt var

i allmänhet sträng i sina tankar om fruntimmer. Han var alls icke nöjd med Hannas upptagande i huset, tog mot henne genast en stel och stolt min och ton, mot hvilken hon snart nog satte en näbbig och ohöflig, sådan som unga flickor, äfven af en mera bildad klass, stundom begå det misstaget att antaga, i det de taga den för en ton af vacker sjelfständighet. Och förhållandet, som uppstod genom Hannas ankomst i huset, blef derigenom betydligt mindre "känslofullt", än vår varmbjertade Maja hade tänkt sig det. Detta i förbigående. Vi ha ännu litet att berätta om Hedvigs födelsedag.

Imidlertid hade Göthilda och junker Jarl rustat, med all makt spikande, hamrande, draperande och eklärerande, och junker Jarl, som af Göthilda, för sin stora fallenhet att sätta ihop och isynnerhet att taga sönder allt som kunde så behandlas, kallades "byggmästaren", gjorde i hast ett litet mäterstycke till teater för de scener, som skulle uppföras. Der var isynnerhet en inrättning, en anstalt af rep och moln, som ... ja, ni skola få se! Ni ska' få se! ...

Hedvig, som icke hade kunnat hörsamma Brors uppmaning, så att hon varit döf för det spikande och hamrande samt för åtskilligt stök, gående och kommande, som föregick i huset, och icke heller var så *dum* att hon ej begrep, det allt detta förebådade en tillställning för af-

tonen, som ej skulle aflöpa utan främmande, gjorde sin toilett, för att vara färdig att emottaga detta. Den var föga olik hennes hvardagsklädsel, endast att den hvita, trekantiga linons-halsduk, som betäckte den välbildade halsen, och fästes på samma sätt som bondflickorna och öfverhufvud qvinnorna af den tjenande klassen i Sverige bära sina halsdukar, nu förbyttes mot en stor vit, skylätt, vackert broderad pelerine, som föll långt ned öfver en mörkgredelin, fin merinosklädning med en halftannat quarters hög bård af gråverk, och det hvita florhöljet hindrade ej att se den vackra, väl proportionerade gestalten, som intet snörlif tycktes klämma ur den ledighet och harmoni, som naturen gifvit. En vacker guldked — morbror Herkules' gåfva — hvilade öfver bals och bröst och bar en liten klocka, instucken i skärpet, hvars breda ändar föllo ända ned till klädningsbården. Denna prydnad bar Hedvig äfven i hvardagslag. Håret, utan någon prydnad, var, såsom vanligt, väl och glänsande kammadt, uppvidet i nacken med en sköldpaddskam, kring hvilken flätan låg enkelt och behagligt; framtill delade det sig, för att i bandå omsluta den släta, rena pannan. Så var Hedvigs anblick behaglig och välgörande, och ögat hvilade på henne med en njutning, som man tyckte att själen blef bättre af, mera ren, mera harmonisk. Hedvig var alltid med omsorg

klädd och vårdade sin yttre menniska noggrannt liksom den inre. Hon gjorde det, tror jag, utan beräkning, af en inre renhets och skönhets instinkt. Men hade hon tänkt derpå, så hade hon gjort det likaså, öfvertygad att det är en kärlekspligt att söka vara behaglig för sina närmaste, för föräldrar, syskon och andra anhöriga lika väl som för make eller fästman — ty att detta sednare är en *högst helig* pligt, derom lemna icke några uppfostringsböcker för qvinnan, samt romaner, henne något tvifvel! — Och kanske hade detta yttre behag, som Hedvig ägde ingen ringa del i den dragningskraft, som hon öfvade på alla inom hemmet, särdeles på bröderna.

Knappt var Hedvig klädd, förrän Augustin kom att afhemta henne, begagnande tillfället och sina broderliga rättigheter att drifva litet spektakel och ställa litet i oordning i den ordentliga systemens ordentliga rum, fick de önskade barnorna och moralerna, kysste med låtsad förkrosselse afbedjande på handen, skrattade, tog Hedvigs arm och förde henne ned i sällskapet.

Ty ett litet sällskap af nära anhöriga och vänner var, såsom Hedvig det förmodat, församladt i förmaket, och mötte Hedvig, då hon inträdde, med lyckönskningar och blommor. Uno gaf en bukett, som öfverträffade alla i skönhet.

Gästerna skola vi som hastigast presentera för läsaren. Vi hälsa först på *amiralskan*, af general Herkules kallad "svägerskan" och af våra syskon "tant Visen", en mycket artig och förträfflig fru, men som alltför mycket vill framställa "qvinnan i sin fullkomlighet", och vara "visare än de sju Greklands visa tillsamman-tagna", säger general Herkules. Hon är vitter, beläst och har i sednare tid fått en verklig passion att bivista föreläsningar. Med "svåger Herkules" befinner hon sig vanligen i stark opposition, och har med honom ej sällan kalabaliker, isynnerhet öfver uppfostran, i hvilken hon anser sig ett ljus, men der generalen påstår att hon är "topprasande", och i hvilket kapitel hon anser svågern "ej riktigt klok". Hon påstår, att han skämmer komplett bort lilla Göthilda, vid hvilken hon fäster ett visst intresse, och han påstår att hon "durch und durch" förderfvar för honom Jarl Herkules, som eljest kunde bli "en galant karl".

Junker Jarl, byggmästaren — som vi nu först formligen presentera — är en sexton-årig pilt, med rösten starkt i målbrottet, och med hela sin varelse, själ och kropp, stadd i brytningen emellan gosse och man. Hans far är en halvbror till generalen, bosatt i Finland, hvilken har stor familj och som på sin svägerskas — vår tant Visens — begäran lemnat

henne en af sina söner, för att i Sverige uppfostras. Junker Jarl blef der först Göthildas särdeles goda vän och lekkamrat; men under sednare år har en brytning emellan dem inträffat, föranledd af den förres mindre behagliga fasoner, och af den sednares mindre fördragsamma lynne. Göthilda kallar honom en "diamant brute" och han, stött deröfver, spår att hon en dag kommer på den "öfverblifna kartan". Han visar sig som en något klumpig, groflemmad gosse, med en stor hårlugg liggande öfver pannan; för öfrigt trygg, munter och arbetsam, och finner därför särdeles nåd för general Herkules' ögon, som vid honom begynner fästa allt större uppmärksamhet och är rasande på den hem-uppfostran, som han får hos "svägerskan" och "som i grund skall förderfva hans goda anlag".

Vi se vidare här direktör Urbanus Myrtenblad, "onkel Urbanus" kallad i familjen och i flera familjer. Han är en mångsidig, mycket omfattande man, har den lyckan — berättar han sjelf — att vara vän med nästan alla Sveriges utmärkta män och att tänka lika med dem allesamman, och att vara i korrespondens med dem alla. Han är en äldre herre, enkling, förmögen, en särdeles vän af fruntimren i Dalbergiska hemmet, isynnerhet af lilla Göthilda, hvars gryende anlag för musik och poesi han söker uppodla genom att låta henne beundra sina egna fullt ut-

vecklade. Han är i öfrigt en varm vän af det höga och sköna, en mycket aktningsvärd herre; litet döf; Ifvars förskräckelse och plåga.

Serafina och Mina äro två stackars flickor, döttrar till en rik far, Brors patron och förman. Somliga påstå att han är millionär, andra säga att "så farligt är det ej"; men det vissa är, att han är så snål, så snål, att det är både synd och skam åt. De båda flickorna äro moderlösa, täcka, fina, blyga, känslofulla, väninnor till Engel och Göthilda, men inga favoriter af general Herkules, som säger om dem:

»Det är ingen ruter i de flickorna. Bara romaner och romanpjask. Duger ej att sätta hushåll med. Blir fan så dålig soppa! Och så har hon ju hvitsot, den ena! Det är ett elände! Men sådant kommer af det förbannade romanläseriet.»

Det är också sannt, att de unga flickorna mycket läsa romaner och nära sig deraf. Men det är emedan deras lif hemma är så ytterst torftigt och på knapphet ställdt, så väl genom faderns karakter och lynne, som genom hans hushållet styrande, buttra och bittra syster. Det unga lif vill lefva, och får det icke näring i verklighetens verld, så söker det den i diktens. Men sedan Bror kom i huset, har han gjort sig till deras "maitre de plaisirs", äfven "muntrationsråd" kallad, och förser dem med böcker, hvari-

genom ett betydligt urval inkommit i de moderlösa unga flickornas favoritläsning. Och sedan Hedvig tagit litet hand om dem — så mycket hon fått — äro de väl och äfven smakfullt klädda, ehuru tarfligt. Förut hade de icke en lappfri klädning att sätta på sig, och faster Perpetuas smak i prydnader var ohygglig, isynnerhet som hon styrde ut de unga barnen med trasorna af hennes egen fordna grannlåt. De två unga flickorna äro alldeles lika klädda och lika äfven till utseendet, ehuru den ena, Mina, har något allvarligare och fastare, den andra, Serafina, är betydligt mera vek och känslfull. Det är hon, som har hvitsoten.

Vi ha ännu i sällskapet en ung herre, vän till alla de unga i familjen Dalberg och isynnerhet till Ifvar. Han kallas af dem David, — har varit deras lekbroder, och är för sitt goda hjerta, sin vackra röst och flera goda egenskaper älskad af dem alla och af många fler.

Vi ha slutligen Lagertha Knutson, och — nu inga fler gäster, tror jag.

Jo då — "den vandrande Juden", nu så mycket på modet, har ju kommit i sällskapet! och ser med sitt långa skägg och sin röda kåpa ut, som någonting alldeles onaturligt. Han presenterar sig i sällskapet som en resande konstnär, och protesterar allvarligt mot det bruk, som Eugene Sue tillåtit sig göra af hans personlig-

het. »Han har aldrig varit kär, aldrig legat på knä vid Beringssundet, aldrig haft att göra med koleran; han är en ärlig turist och konstälskare som reser kring verlden för att föröka sina kunskaper och utbreda sinne för skön konst, och har kommit i denna afsigt äfven till Sverige, der han vill hålla ett par föreläsningar öfver några konstprodukter af ovanligt värde, och sålunda bidraga till den goda smakens upplyftande och förädlande. Äfven i detta sällskap, dit han blifvit inbjuden i följd af ett rekommendationsbref från påfven, är han villig att utså frön till en högre verlds- och konstbildning, om man önskar det, om man ber honom derom!»

Sällskapet önskar, sällskapet ber honom derom, och den vandrande Juden samtycker nådigt, isynnerhet då Göthilda, hvars likhet med "salig fru Nebukadnezar" han säger sig bli frapperad af, ifrigt förenar sig med de öfriga, hvarefter hon försvinner.

Sällskapet sätter sig nu i en halfkrets framför ett hemlighetsfullt, rödt förhänge, som betäcker en dörröppning. Och framför detta, och för att väl bereda sällskapet för den förestående konstnjutningen, håller nu den vandrande Juden en föreläsning ... Vi beklaga högeligen — och vi äro förvissade om att läsaren med oss skall högeligen beklaga — att vi icke här ha tillfälle att anföra den; ty alla, som hört den, sade, att

någonting mera "galet", något mera "befängdt" hade de aldrig hört. Augustin skrattade ända till tårar: och äfven den melankoliske Ifvar måste le. "Tant Visen" är förtjust och säger den ena gången efter den andra:

»Charmant! . . . han är för rolig, den lilla Bror! Hvad han är qvick!»

Omkring en halftimma räckte talet, då den talande, för att vidare utveckla sina åsikter, sade sig vilja åskådliggöra dem genom tablåer i handling eller handlande tablåer. Han bad om sina åhörarens samlade uppmärksamhet för den tafla, han nu skulle uppvisa. »Man visste icke bestämdt, om den var efter Rafael eller efter Hogarth».

Sällskapet log. Ridån drogs upp, och man såg Hagar i öknen, sörjande öfver den af törst försmäktande Ismael, som låg under en — granrisbuske. Nära bredvid låg den tömda vattenflaskan. Göthilda, oaktadt sin ungdom, var i den österländska drägten en förträfflig Hagar, energisk i uttrycket af sin smärta och förtviflan.

»Nej, se på min lilla solotopp, hur gudsjemmerlig hon ser ut!» sade den gamle greffen, i det han betraktade henne. »Vore jag Gud fader, så hjälpte jag henne prompt. Och hjälp skall hon få; det står i Bibeln. Hvar tusan sölar engeln?»

På Ismaels gestalt hvila de flesta blickarne. Det barnsliga uttrycket och det af tåligt lidande i det fina, intagande ansigtet var oemotståndligt rörande.

Uno tycktes finna det så. Böjd framåt, betraktade han barnet (det var Engel) med en djup, men sorglig uppmärksamhet. Hans ansigte blef blekt dervid, såsom hade han sett någon sorglig verklighet.

»Attention!» ropade den resande konstnärn, »nu kommer det nya, det ovanliga!» Taflans fond rörde sig, himmeln tycktes öppna sig ("byggmästarns" mästestycke) och en engel steg ned på ett lysande moln.

Men antingen nu byggmästarn och machinisten släppte ned molnet för hastigt, eller att ett rep gick sönder, eller att engeln blef yr i hufvudet, men visst är att den förlorade balansen, höll på att komma ned till jorden hastigare än som var ämnadt, tog sig i förskräckelsen fast i himmeln på ett sätt, som förorsakade att hela molnhimmeln störtade ned och skulle ha begräfvit den döende Ismael, om icke Uno, snabbare än blixten, hade störtat fram på teatern, fattat barnet i sina armar och burit det ur förstörelsen, i hvilken nu den olyckliga engeln, kadetten *M* 51, tumlade om med moln, lampor, draperier och Hagar, som förskräckt och förtretad ämnade öppna sin mun till ordspråk, då hon i detsamma

blef enleverad af general Herkules, som var ond och svor fruktansvärdt på machinisten, hvilken — ref sig i håret och kände sig icke särdeles lycklig.

»Det har väl ingen stött sig af er?» frågade Engel, ängslig, då aktörerne efter hvarandra kommo fram ur villervallan. — »Nej ... Nå, då skola vi ej vara ängsliga. Då är det blott ett spektakel till ... bara att skratta åt!» ...

Och hon gaf sjelf exemplet med ett friskt, hjertligt skratt.

»Men du, Engel, har stött dig! det är blod på din arm!» sade *M* 51, helt ängslig.

»Åh, ingenting! bara en rispa!» svarade hon glädtigt, men ändå litet bleknande, i det hon sökte gömma undan den icke så obetydliga blesyren. »Det är ingenting, ingenting alls!» försäkrade hon ånyo och ifrigt dem som trängdes omkring henne.

Hon försvann dock snart ur sällskapet jemte Hedvig, för att sköta om armen och byta om sin sönderrifna klädning.

»Dumma tillställningar!» brummade morbror Herkules.

»Alltför artigt! Verkligen rätt nätt och intressant!» säger direktör Urbanus med det mest humanistiska leende till amiralskan, som ser litet perturberad ut öfver sin fostersons delaktighet i det "intressanta" uppträdet; — »och det

vore verkligen mycket önskligt, om våra unga damer och herrar ville med allvar vända sin håg till estetiska njutningar. Hva' falles? . . . Jag för min del anser dem högst viktiga för moralen. Ja, jag ville kalla det höga och det sköna porten, genom hvilken man närmast ingår till det religiösa lifvet. Hva' falles? Jaha, jaha! Så, tycker jag!»

»Bror Dalberg!» fortfor han till Ifvar, som nu kom i farvattnet och som han tog fatt i fracken; »jag säger just åt amiralskan, att jag anser det höga och det sköna såsom porten, genom hvilken man närmast ingår till det religiösa lifvet. Hva' falles? Ja, jaha. Ty det höga och det sköna är icke» . . .

»Fullt ohyggligt, om icke det sanna kommer dertill!» muttrade Ifvar, slet sig lös och drog förbi med en urvädersuppsyn.

»Hva' falles? Jaha, ja!» upprepade onkel Urbanus, som i sin lomhördhet icke förstått Ifvars ord, men dock blifvit litet häpen öfver hans uppsyn, och fortfor nu, vänd till amiralskan:

»Och det vore verkligen angeläget att någon motvigt uppstår inom sällskapslifvet, till det missnöjda, oroliga sinne, den obelåtenhet som det gör mig ondt att märka, allt mer griper omkring sig der, isynnerhet hos våra unga herrar. Jag påstår alltid, att det är människans egen skull, om hon icke är lycklig. Jag, för min del,

är alltid lycklig. Och det kommer deraf, att jag aldrig ställt mina fordringar på lifvet för högt, att jag aldrig begärt något öfverdrifvet, hvarken af verlden eller människorna. Jag har till princip att vara förnöjsam. Också kalla mig mina vänner — och jag har den lyckan att ha många vänner! — den förnöjsamme, eller den lycklige. Hva' falles? Jaha, ja!»

»Men huru bär ni er åt, min bästa kusin, för att kunna vara så beständigt lycklig?» frågade amiralskan.

»Huru? Jo, jag är beständigt sysselsatt med något, som intresserar och roar mig. Ja, jag försäkrar, att jag aldrig har ledsamt. Hva' falles?»

»Der har ni ett verkligt arcanum för förnöjsamheten!» sade Augustin, »och som kanske kunde genom uppfostran göras användbart för hvar menniska.»

»Det ville jag gerna lära!» sade amiralskan. »För min gosse tror jag att det vore det lyckligaste, om jag lät honom lära urmakeri eller något annat handverk, ty sådan sysselsättning är hans käraste, och han är alltid glad vid handarbete. För läsning deremot har han icke så lätt.»

»Och unga grefven skulle verkligen få bli handverkare, min nådiga kusin?» utropade direktör Urbanus med ett mistroget småleende.

»Mer än gerna!» svarade amiralskan, »om han dermed blefve duglig och lycklig och kunde berga sig bra.»

»Min nådiga kusin», sade onkel Urbanus, »man måste tillstå att ni är bra litet aristokratisk!»

»Min bästa kusin», sade amiralskan litet stolt, »dessa ståndsfördomar tillstår jag att jag känner mig *öfver!*»

»Se så då, för tusan! nu är svägerskan uppe på sina demokratiska styltor igen!» utropade generalen. »Svägerskan har visst läst gref Rudenskölds bok om ståndscirkulation! — En god bok, en bra bok i andan, men ... Jag är nu en gång icke för edra moderna teorier; jag blir vid det gamla, och tror mig vara lika mycket folkets vän för det. Men om någon säger att en fröken är bättre än en borgaredotter, för det hon är fröken, så säger jag att det är dumt prat, och så säger jag ock om mycket, som man fordom kallade mesalliance. Sådant äro vi förbi. Göthilda! om en hederlig borgersman, som bergar sig bra och har god bildning, friar till dig, så gifter du dig med honom, hoppas jag!»

»Jag skall gifta mig med sotaren i Haparanda, om morbror vill det!» svarade Göthilda, »men om jag får välja, så vill jag helst ha en man, som är både god, och rik och förnäm! "Allt eller intet!" är mitt valspråk.»

»Nej, hör man på min lilla jungfru Götha, min fru Solotopp, min prinsessa!» utropade morbror Herkules förtjust, i det han lyfte flickan högt upp; »också hon sätter näsan i vädret, alldeles som lilla faster i Skåne! Ha, ha, ha! Sotaren i Haparanda! Nej, min dropa! för den är du för god. Men den der förnäma herrn, den der prins förträfflig, prins märkvärdig, den torde du väl få vänta på, mitt lilla trollsmör!»

»Åh, morbror, han kommer nog!» sade Göthilda tryggt.

General Herkules gnuggade sina händer och ropade skrattande:

»Nej, hör man på; hon är viss på sin sak, den satungen! Nå, jag hoppas att jag får vara med på bröllopet! Kanaljen i mig, skall jag icke dansa på min lilla Göthas bröllop, om icke förr!»

Och Göthilda tog en käpp och begynte leken: "min fru bjuder till bröllop", och utförde sjelf bjudningarne och återbar svaren till morbror Herkules med härmningar af de svarandes röster och åtbörder, som läto honom hjertligen skratta.

»Ja, hon är besatt!» sade han ibland. »Vore jag ung, så tog jag henne sjelf!»

Imedlertid hade Hedvig åter inkommit med Engel. Den sednare kom genast in i leken, der junker Jarl just utmärkte sig genom sina ohyggliga grimacer vid besvarande af bröllopsbjudningen.

Hedvig satte sig med sitt syarbete i soffan. Uno satte sig bredvid henne.

»Ni äro bra lyckliga här, i er familjkrets, med er inbördes kärlek!» sade han efter någon tystnad. »Det är en värmande atmosfär, som äfven en fremling kan känna med njutning, om än den väcker en känsla af saknad» . . .

»Hvarföre saknad?» frågade Hedvig.

»Om han sjelf aldrig ägt denna hem- och familjglädje . . . om han allt ännu är ensam!» svarade Uno. »Så åtminstone är det med mig. Min mor dog när jag var mycket barn; jag mins henne knappast; mina systrar kommo då hemifrån till en slägtinge, bosatt långt ifrån mitt hem. Jag sattes i skola, och har alltsedan fått oändligen ensam gå igenom min värld. På mina ferier kom jag väl hem till min far och var helt lycklig då, blott derföre att jag var i mitt hem; men min far hade icke mycken tid med mig, och jag kände mig snart ensam äfven hemma. Hvad jag då längtade efter en broders och, ännu mer, efter en systers sällskap! Men jag har alltid saknat det närmare, värmande umgänget af nära anförvandter, och derföre har mycket hos mig blifvit halft, och kallt och stelt . . . Jag har icke varit olycklig under mitt lif; men jag kan icke säga att jag någonsin känt mig lycklig, och jag är nu icke långt ifrån fyrtio år!»

Rodnande, och med ansigtet böjdt öfver sitt arbete, sade Hedvig:

»Men om ni fäste er vid en god, ung flicka, och om hon älskade er . . . så kunde ni skapa åt er det lif och den lycka, som ni sätter så högt.»

»Åt mig, ja, men . . . åt henne? . . . För att våga fästa vid sig en älskad och älskvärd varelse, så . . . måste man också tro sig om att kunna göra henne lycklig!» . . .

Hedvig teg. Hennes hjerta slog hörbart.

»Syster Hedvig! Goda syster!» hviskade Uno, böjde sig ned öfver hennes hand och kysste den. En tår vätte handen. Öfverraskad såg Hedvig upp på Uno, och såg i hans djupa ögon, i hela hans bleka, uttrycksfulla ansigte spåren af en djup sinnesrörelse.

Och genom Hedvig bäfvade åter den aning, som hon en gång yttrat till Augustin: »han har något inom sig — icke lyckligt!»

Unos rörelse varade blott några sekunder. Sedan bemästrade han den och syntes lugn och fattad.

»Hvad var detta?» tänkte Hedvig orolig, och hennes blickar sökte Engel, som denna afton var så barnsligt glad och syntes henne förtjusande vacker.

Äfven Uno följde ständigt med ögonen den intagande unga flickan.

»Ljus, ren som ljuset ... en levande solstråle, ... ett himmelskt barn, i hvilket intet mörker är! ... Nej, nej! Jag får ej, jag bör ej!» ... Så talade Unos tankar medan han såg på Engel.

Onkel Urbanus talade med amiralskan om M. de Suzors föreläsningar, och om våra svenska lärdas föreläsningar, och båda talade utan att någon hörde på den andra. Direktör Urbanus sade småleende, att han väl också när som helst kunde hålla en föreläsning. Han hade nyligen skrivit ett bref öfver den dramatiska konsten i allmänhet och isynnerhet med afseende på vårt eget land, och på detta bref hade hans vän professor T. svarat honom: »Du kan aldrig föreställa dig, min vän, hvad ett sådant bref i vår fattiga, aflägsna landsort är för en skatt &c. Och om amiralskan ville, så skulle det bli ett nöje för direktör Urbanus att föreläsa brefvet, af hvilket han hade en afskrift.

Tant Visen sade, att det skulle visst bli »oändligen intressant».

»Vassera tre!» utropade morbror Herkules, som hört litet af hvad som var i fråga, »om svägerskan är så pickhågad på föreläsningar, så skall jag kunna traktera med något af min egen tillverkning. Och när jag tänker rätt efter, så vore det, ta mig fan, rätt roligt att läsa upp det der och få höra hur det låter. Saken är, att

jag tecknat mig till minnes ett och annat ur krig-
gen, som jag varit med om; och som jag tyckt
vara synd om det skulle gå förloradt, och af det
der har det blifvit en hel, tjock lunta. Nå, barn,
jag skall läsa för er derur någon af dessa aftnar.
Det kan bli en nyttigare läsning för er, än det
der romanpjasket. Och jag tror verkligen att
det skall intressera svägerskan.»

Svägerskan sade, att det skulle bli "aldeles
ofantligt intressant".

»Och till desert», sade Bror halfhögt till de
unga flickorna, »skall jag läsa för er en roman,
som heter: "de bedrägliga otvifvelaktigheter eller
grefvinnans af Montclair kärleksbeskrifning". Den
börjas så här: "Grefvinnan af Montclair var
lång, smal och välvexter och hade väl ett tusen
friare, som lågo henne om halsen". Är det icke
lofvande och rörande?»

Man skrattade och tyckte att ingen del af
föreläsningen lofvade mera nöje, än just denna.

Och sedan dagen för den stora föreläsningen
blifvit fastställd, åtskiljdes man, alla i godt för-
stånd med hvarandra och alla med löfte att sam-
manträffa vid den stora blifvande föreläsningen.
Äfven kadetterna skulle vara med. General Her-
kules ville det enkom, för deras nöjes och nyt-
tas skull.

Uppe på sitt rum satt Hedvig, som vanligt,
en stund innan hon gick till sängs och läste, be-

qvämt insvept i sina hvita nattkläder; och som vanligt lyssnade hon till systrarnes glädtiga prat i rummet derinvid, till hvilket dörren stod öppen.

I afton var Göthilda vid dåligt humör öfver det misslyckade spektaklet; »den otäcka pojken!» trätte hon, »den Jarl, som skulle ställa så eländigt till! Han är född till min olycka! Och din söta, vackra arm, som skulle så misshandlas! Ja, jag kan just gråta af förargelse, när jag tänker» ...

»Nej, gråt inte, Göthilda», afbröt Engel, »och trät inte och var inte ledsen. Jag är så glad, så lycklig! ... Jag ville tacka byggmästarn! ... hålla af hela världen. Kom och kyss mig, Göthilda, lilla min!»

Och från sängen der hon låg räckte hon sina båda armar ut mot systemen, som smågrälände fortfor:

»Kyssa dig vill jag nog, men tacka byggmästarn det vill jag helst med en sittopp. Ty han är och blir mig en stöttesten. Hur gjorde han på sista Carlbergsbalen? Hur valsade han med mig? Omkull valsade vi, och sju par öfver oss! ... Jag var så ond, så ond! Aldrig valsar jag med honom mer! Men hvarför är du så glad, Engel?»

»Det är min hemlighet, min lilla hemlighet! Den säger jag åt ingen. Nej, se icke på mig som sjelfva det egyptiska mörkret! Så mycket

skall jag säga dig, att hade icke den der olyckan, som du kallar den, händt, så hade jag icke nu varit så lycklig.»

Göthilda undrade och gissade, och frågade och bad och nästan tiggde, trätte och smekte, kallade systemen "Engel och Bengel, och troll och stock och sten!" men hon fick icke veta mer denna afton.

Orolig lyssnade Hedvig, orolig för det älskade barnet och den "lycka" hon talade om. Hon tänkte på Uno och hans gåtfulla, mörka ord, på Ifvar och hans farliga tillstånd, på den vän, som hon nu skiljde från sig, kanske för alltid på jorden; hon tänkte på Augustin, och det systerliga hjertat lyfte sig på bönens vingar för alla de kära och nära, för den nykomna inom hemmet, den förvillade och återförda; — och lemnande sedan hemmets inskränkta krets, omfattade hon den stora syskonringen på jorden, sjönk så med allt sitt hjertas ve och väl, med all dess oro i den stora och goda Allfaderns famn och fick — ro.

DEN STORA FÖRELÄSNINGEN.

Alla äro församlade; kadetterna med.

General Herkules sitter vid ett litet bord, tätt invid det stora förmaksbordet. På bordet står en skärmstake; framför generalen ligger ett tjockt manuskript; bredvid är en vattenkarafin med glas.

Vid det stora bordet sitta:

Tant Visen med en andaktsfull och väntansfull min, artig och intresserad i högsta grad.

Onkel Urbanus, med spekulation på att få föreläsa sitt famösa opus öfver den dramatiska konsten, hvilket han lagt upp på bordet bredvid sig och ibland betraktar med ömma blickar och fint småleende, såsom ville han säga: "Ja, jaha".

Göthilda, med hemlig spekulation på att bortsnappa och konfiskera detta samma "förskräckliga" opus.

Ifvar, dyster som prins Hamlet, vid en viss annan föreläsning eller rättare föreställning.

Junker Jarl, med hårluggen öfver ögonen, gravitetisk, sysselsatt att förderfva Göthildas sax.

Hedvig, stilla stickande. Litet sömnig.

Augustin, oförmärkt sysselsatt att trassla in hennes garn, lagom för att uppväcka den stickande, utan att förderfva sticksömmen.

Engel, litet blek, såsom af något hemligt hjertqval. Hon tyckes lyssna, spritter emellanåt till och ser åt dörren.

Mina och Serafina, den ena röd den andra hvit, sysselsatta att undvika Brors skälmaktigt stränga och hotande blickar. Derunder luta de sig nedåt, på sned som liljekonvaljer.

Fäderneslandets tillkommande försvarare, N:o 51 och 52, raka som tända ljus och olyckliga som rekryter. Med dem är icke allt riktigt. De hade blifvit afbrutna i en het kalabalik med Göthilda och junker Jarl, för att bivista den stora föreläsningen, och deras lifsandar hade blifvit deraf våldsamt intvingade, men hade ingalunda satt sig tillika med deras kroppar. De kunna förliknas med tvenne ölbuteljer, som, efter att ha blifvit uppkorkade, åter blifvit tillkorkade, men löst, och som gäsa och pysa i tysthet, i hvar momang färdiga att explodera och skicka korkarna i taket. Och när de se på tant Visens andäktiga min, på onkel Urbanus och Göthilda, och isynnerhet när Bror ser på dem, då — då ser det farligt ut med dem.

General Herkules ser farlig ut, äfven han, fastän på annat sätt. Det är krigsminnen han

går att återuppväcka, bistra, allvarsamma, och han är med själ och kropp uppe i dessa. Äfven han har ett par gånger blickat åt dörren.

Klockan slår sju.

»Nu ha vi väntat länge nog!» säger generalen. »Uno kommer visst icke. Vi kunna begynna.» Och med barsk ton och strängt uttryck begynner general Herkules:

»Den store Ehrenheim säger:

»Historien har haft sina konvulsiviska epoker, då något stort statsinteresse händelsevis råkat frigöras från sin politiska och moraliska motvigt och öfverlemnas åt begärens autokrati. »Den menskliga svagheten, hänförd af högsta maktens impulsjoner, samfundsordningens band, lyckans bländverk, yrar blindvis fram på den öppnade vägen och tar det beställsamma nitet till måttstock för gerningarnas moralité.»

En djup reflexion den der!»

Tant Visen: "gerningarnas moralité", mycket bra.»

Onkel Urbanus (som icke hört mer än sista ordet): »Jaha, jaha! mycke moraliskt.»

Bror, som icke förstätt något: »Mycke moraliskt!»

Konvulsiviska rörelser hos kadetterna, allvarsam samt ögonkast af tant Visen, strängt af onkel Urbanus, yttermera strängt och hotande af Bror, hvaraf symptomerna till ett utbrott tilltaga ändå häftigare.

General Herkules läser:

»Detta är en oundviklig lag, grundad i stater-
ternas organisation, en följd af förhållandet emel-
lan faktorer och redskap, lydnadens paladium för
»ögonblicket.»

»Hum, inte så klart det der! ... Begriper ni det?»

Onkel Urbanus: »Jaha, jaha» ...

Tant Visen: »Inte ... inte så alldeles.»

Kadetterna nysa och få en våldsamt snufva. Onkel Urbanus ser på dem med indignation, tant Visen ogillande, Bror hotande, i det han häftigt ruskar hufvudet och knyter handen åt dem.

General Herkules fortfar:

»Hvad böfveln kan han mena? Nå, vi få väl se:

»Men ändtligen skall en gång målet upphinnas eller öfvergifvas, ett slut-resultat uppstå: rörelsernas hvirfvel lägger sig, dunsterna skin-gras, larmet tystnar och nu vaknar det lugna förnuftets domsrätt med den outplånliga känslan för det rätta och goda.»

»Detta är ju stort?»

Onkel Urbanus: »Jaha, ja, det goda och det sköna och det ... hva' falles?» ...

Farliga symptom hos kadetterna. Bror knacker i bordet åt dem.

№ 31 exploderar och störtar hastigt under bordet.

General Herkules ser sig något förvånad om, men återtar:

»Efter dem utdelar nu den allmänna opinionen lagrarne.»

N° 52 exploderar med en slags nysning och far äfven ner under bordet. Doft tumult derunder. Konsternation ofvan bordet. Mina och Serafina tyckas vilja falla omkull.

Generalen fortfar:

»Hon bildar efter dem sina mönster för »stridsmän i deras blanka obefläckade vapen, »med deras öppna frimodighet i den ridderliga »gestalt, som gör segervinnaren aktningsvärd för »den besegrade.»

»Vackert! ... Just något för unga gossar att höra och lära af!» ...

Onkel Urbanus tittar under bordet, spritter till i detsamma och drar sig förskräckt tillbaka.

Ur stånd att längre hålla sig uppe, neddykar nu äfven den skrattlystna Göthilda, dragande med sig onkel Urbanus' opus. Onkel Urbanus dykar förfärad efter sin skatt. Tumult. Skrattminan under bordet exploderar dundrande och drar med sig alla personer ofvan bordet oemotståndligt och ohjelpigt i ett skallande skratt.

Vid ljudet af denna explosion såg general Herkules hastigt opp med ljungande blickar. De skyldiga under bordet började nu sticka upp sina hufvuden med ansigtene helt röda och förvridna

af skrattkonvulsioner. Det var en allmän förvirring.

Men den gaf vika för förskräckelse, ty general Herkules var förfärligt ond, kastade omkull skärmstaken, slängde manuskriptet i väggen, for genom rummet som ett rytande lejon och utropade, blek af vrede:

»D--n annamma! om jag någonsin läser ett ord mer för sådana förbansgade ... Jag hade väntat af unga människor och framför allt af unga karlar och gossar (och här gick han med knuten hand in på de olyckliga kadetterna), jag hade väntat af ynglingar, som ha hjerta i bröstet och förnuft i skallen, att de skulle ha sinne för annat än pojklek och galenskaper, att de skulle ha sinne för fäderlandets ära och för stora mäns tankar och ord. Men jag ser att jag bedragit mig ... Jag ser att ni ha hvarken sinne eller sundt förnuft, att ni äro ena elementskade yrfän te pojkar ... Och att ni inte äro värda att höra ett förnuftigt ord. Men så fan besitta mig, pojkar, har jag icke lust att lära er» ...

Det är svårt att säga huru långt generalens lärdomar kunde ha gått i denna vredens stund, men Göthilda fick i detta ögonblick ett häftigt hysteriskt anfall, skrattade högt till, förvred ögonen och sträckte ut armarna, hvarvid hon slog omkull två ljusstakar, bord, karafin och vattenglas, som alltsammans tumlade omkull på golf-

vet med stort buller, och detta bröt tvärt af generalens utfall.

Han tvärstannade, alldeles förbluffad, stirrade häpen och halft förskräckt på flickan, som fortfor att vända ut och in på ögonen och se alldeles besatt ut.

Engel grät. Hedvig sökte lugna generalen och gick emellan honom och kadetterna. Augustin tog Göthilda i armen, skakade henne dugtigt i det han sade: »Göthilda! fy då! Göthilda!»

Bror fick tag i vattenkarafinen, som hade varit så hederlig och hållit, och stjelpte ut återstoden af vattnet öfver systemen.

Serafina och Mina lågo här och der halft afsvimmade. Ifvar stred med onkel Urbanus, som hade fått tag i honom och höll honom fast.

Det var en allmän villervalla.

Men småningom lugnades den. General Herkules sade aldrig ord mera, men gick mörk och förstämnd med stora steg fram och tillbaka på golvet.

Kadetterna retirerade i en fönstersmyg, satte der sina hufvuden tillhopa med Göthildas och sågo hemska ut. Håren stodo på ända. Göthilda hördes säga:

»Ja, hade jag inte uppoffrat mig för er och blifvit besatt, så» . . .

Någonting förskräckligt lemnades att ana. All möjlig skrattlust syntes vara rent af borta.

Bror såg litet skyldig och ångrande ut. Tant Visen och Hedvig talade med generalen om att "fortsätta".

»Nej, mina vänner», svarade han, »inte mera i afton.»

Han var icke mera ond, men syntes försänkt i mörka minnen. Hufvudet var nedlutadt, och ögonen rullade ibland såsom hade de för sig något ohyggligt föremål. Men syskonen hade flera gånger sett honom så.

»Kanske vi nu», tog Bror halfhögt till orda, »kunde öfvergå till komedien och taga i betraktande "de bedrägliga otvifvelaktigheter, eller grefvinnans af Monteclair kärleksbeskrifning".»

»Hva' falles? hva' falles?» inföll hastigt onkel Urbanus; »nej, kunde vi inte ta det der till efterpjes och jag först läsa upp mitt bref om den dramatiska konsten? Hva' falles? Ja, jaha. Det går ju an, det? Jaha.

Ett dystert tigande följde, som direktör Urbanus tog för samtycke. Det var tydligt, att "grefvinnans af Monteclair kärleksbeskrifning" hade varit vida mer i den allmänna smaken. Men onkel Urbanus uppvecklade med stor ifver och dito välbehag sitt stora bref, och läste det ut från början till slut; men de ställen, som han ansåg af särdeles djup, dem läste han om två eller ock tre gånger. Tacka din lycka, min läsare, att du ej var med på den föreläsningen, ty

du slapp då att, som Augustin, halfqväfvast af gäspningar. Tant Visen sof. Stackars kadetter! Skratta tordes de icke; sofva ej heller; de hade ej lust med någotdera. De sutto och pinades och hoppades på efterpjesen. Men se, den kom aldrig, så lång var den dramatiska afhandlingen. Men så kom då qvällsvarden. Och den är alltid en tröst. Och så blef det slut på den aftonen.

När kadetterna gingo fram och bugade sig för generalen, klappade han dem på deras hufvuden, drog dem något litet i håret, i det han halft hotande, halft skämtande sade:

»Pojkar! pojkar!»

Men vidare sade han icke, och de skyldiga aftogade, förtjusta att ha sluppit en sparlakanslexa.

När Jarl Herkules steg fram och gjorde sin bock — han hade under föregående katastrof hållit en förträfflig contenans — sade generalen: »kom hit du!» strök luggen ur pannan på honom, lade handen på hans hufvud och lutade det tillbaka, i det han skarpt betraktade hans anletsdrag. Gossen rodnade starkt dervid och blef vacker. Långe och uppmärksamt såg generalen så på honom, och när han slutligen lät honom gå, utan att säga ett ord, hängde vid hans ögonlock ett par stora tårar, dem han slängde bort med handen.

Generalen blef ensam med Hedvig och Augustin. Han gick vanligen tidigt till sängs, men tycktes nu ha glömt sig kvar hos dem, och satt tyst försänkt i tankar.

Hedvig, som gerna ville se honom glad igen, satte sig bredvid honom och sade några hjertliga ord till ursäkt för hvad som händt denna afton. Men han afbröt henne sägande: »Strunt, kära barn! Det är öfver nu. Och inte må ni tro att jag är längre ond öfver den strunten. Ungdom är ungdom. Och jag vet hur man då kan vara till mods. Jag har sjelf varit ung. Nej, men nu förargar jag mig på mig sjelf, att det gamla blodet ännu skall kunna koka så förbannadt. Det kan förarga mig att jag vid nära sjuttio års ålder icke skall ha mera värde öfver mig sjelf, och att så'na der pojkbysningar skola få se att . . . det är för rasande. Och mer än någon annan borde ändå jag veta att hålla besten i sinnet i styr, ty jag vet hvad ondt han kan göra om han slipper rätt lös. Jag vet att han kan låta en göra hvad man sedan för sitt lif ville ha ogjordt, ja, hvad som sedan står som ett spöke för en hela lifvet igenom.

»Jag vill tala om det för er barn hvad jag har på mitt samvete, jag vill säga er det, ty — det skall göra mig lättare i sinnet i afton. Ser ni — jag hade en bror, endast en halvbror, men

som jag hade kär såsom sällan riktiga bröder ha hvarandra. Han var en ståtlig karl till kropp och själ, intet brushufvud som jag, utan lugn, fast, mild, storsinnad. Hvad han sade det var sagdt. Hvad han ville det stod fast. Envis var han, men jag tyckte om äfven det hos honom, ty han var det med förstånd och godhet. Han var som en klippa i stormen. Och jag hade skydd och stöd af honom, fast det var hårdt ibland. Men jag höll af honom, och han höll af mig. Ta mig fan voro vi icke som David och Jonathan tillsammans. Och modig var han, och tapper som en hjälte. Nå! — När kriget bröt ut emellan Sverige och Ryssland — det der sista kriget — så gingo vi, min bror och jag, i kriget tillsammans från vår faders gård i Finland, som vi då hade och skötte samfällt. Det kriget, barn, talar jag icke gerna om, ty — — det gör mig ondt. Det gör mig ondt att det gick som det gick. Det skär mig i hjertat att det blef så illa anfördt, att så mycket blod, och så mycken tapperhet skulle slösas förgäfvos, allt för den galna kungens, det förbannade öfverbefällets slapphets och uselhets skuld. Ty underbefälet slogs tappert, och folket likaså. Ja barn, der äro saker i detta krig, enskilda handlingar, i mängd, af mod och sinnesstyrka, som det gör mig en lust och glädje att minnas. Och ni hade fått höra derom i afton om icke det satans spek-

taklet kommit. Äfven qvinnorna voro tappra. Soldaternas hustrur manade sjelfva sina männer ut i kriget, och somliga voro som följde med dem och som, när de föllo, togo upp deras vapen och stridde på deras plats. Och jag minnes en qvinna, som när en kurir från slagfältet for genom byn der hon bodde, störtade ut mot honom och ropade: »Ack! säg mig, hur det gått!» — »Ty värr», svarade han »har er son blifvit skjuten!» »Hvem har segrat?» ropade hon tillbaka. »Vi ha slagit Ryssarne!»

»Gud ske lof!» — Och först nu fann modern tårar för att begråta sin son. Är det inte vackert, barn? Är det inte vackert?!.. Det är, förböfla mig, så vackert, att jag kan gråta sjelf deråt. Sådana qvinnor förtjenade tapperhetsmedaljen. Också hade de heder af sina söner, dessa finska qvinnor. De begärte icke bättre än att gå ut mot fienden och de sköto och slogos, så det var en lust åt när de fingo det. Och när de på sina anförares befallning måste sträcka vapen, då gråto de i brinnande harm och trampade sönder gevären. Ja, sådant var folket som dessa öfverbefälhafvare hade att göra med. Jag talar icke om alla. Bevare mig Gud från sådan orättvisa! Adlercreutz, Sandels, v. Döbeln, Vegesach och flera, äro namn som evigt äro vigda vid Sveriges krigarära. Men — — nå, lika mycket nu. De ligga i sina grafvar nu, dessa andra som voro

skamfläckar för deras folk och land. De ha gått att svara inför högsta domstoln! — —

»Min bror Arthur och jag gingo ut i kriget med brinnande lust. Vi delade samma faror, samma kost, ofta samma svält. Vi voro vid samma regemente. »Bröderna Herkules» kallade man oss, och fienden tyckte inte om att se oss i ledet. Men det var oss en glädje att tillsammans slåss mot den. Och så slogos vi hela kriget igenom.

»När freden kom, — den freden som jag ville gifva allt mitt blod för att kunna göra om — då ville jag ej stanna i Finland mer. Gods och guld, allt hvad jag egde på jorden, lemnade jag hellre än att bli rysk undersåte. Och jag trodde att bror min tänkte och ville som jag. Jag kunde icke tänka mig annat. Förr hade jag kunnat tro Gud fader om att gå i förbund med fan. Men min bror tänkte icke som jag. Han såg saken annorlunda. Och när den kom till tals emellan oss och jag fick höra det, höra att han ville stanna kvar på vår faders gård, — när jag hörde honom säga »att han ville bli sitt fosterland trogen och lefva för att gagna det, äfven under en annan herre», då — förstod jag honom icke till att börja med. Förbanna mig var det icke, som om han pratade arabiska för mig. Och när jag förstod det, så ville jag icke tro det, och när jag måste tro det, då väsnades jag,

bad honom besinna, tiggde, bad honom med tårar, blodstårar, att afstå från sin föresats. Så har jag icke bedit någon människa, och icke Gud heller. Och när han, min bror, ändå motstod, och stod fast i sin föresats, då — rusade mig blodet åt hufvudet; jag blef vild och svor att det ej skulle ske, att ingen Herkules skulle bli Rysk undersåte. Hårda ord föllo emellan oss. Jag kallade honom »ryssvän», »landsförrädare», och innan jag visste ordet af hade vi — vi bröder, — båda dragit värjorna mot hvarandra. Han blott försvarade sig, ville slå värjan ur handen på mig, men jag var ursinnig, högg in på honom, och stادنade ej förr än då jag såg en stor, blodig mun gapa mot mig ur hans bröst, och kände hans blod spruta i mitt ansigte. Jag ser.... jag känner det ännu!....»

Generalens ögon rullade vildt härvid och håren syntes resa sig på hans hjessa, medan han stirrade på något osynligt föremål. Han tillade med dämpad röst och rysande: »jag var nära att begå ett brodermord!»

Han höll inne ett ögonblick, drog andan djupt och fortfor:

»Hans arm föll maktlös ner med svärdet. Min också. Hans blod hade svalkat mig. Jag föll på knä vid hans sida. Jag förband sjelf hans sår. Jag satt vid hans bädd dag och natt. Men, — förbi var ändå förbi. Det blef aldrig

mer emellan oss så som det hade varit. Våra svärd hade korsat hvarandra. Det var lappri. Men våra öfvertygelser hade skiljt sig. Det var för alltid. Och hjertrötterna sutto så fast i dem att de — sletos äfven åtskiljs, fast det gjorde ondt. Jag ville ej älska ryssarnes vän. Icke derföre att jag hatade fienden. Den hade tappra män bland sig; och hvem kan hata de tappra?! — Ädelmodiga fanns der också. Och vår tappre fältherre Björnstjerna hade troligen längesedan strukit med, om icke den ryske öfverste Kulneff i ren beundran öfver den oförvägenhet, med hvilken han vågade sitt lif i affären vid Siikajocki, hade befallt de sina att icke skjuta på honom; — ett ädelmod, som för öfrigt Adlercreuts veder-gällde, då han befallte sitt folk att skona Kulneffs lif. Och mången gång under stillestånden gingo svenska och ryska officerare tillsammans och tömde fredligt bålar med hvarandra, och gáfvo hvarandra i muntert lag handen på att de skulle nedergöra hvarandra med det första, och ingingo vad derpå, som de förlorande skulle betala med nya bålar. Jag var sjelf med på sådana kalaser, ty sådant sinnelag tycker jag om i krig.

»Men att bli rysk undersåte, det kunde icke falla mig in. Och jag kunde ej förlåta min bror att icke tänka häri som jag, och att icke röras af min sorg och mina böner.

»Och när vi för sista gången stodo tillsammans i ledet vid Björneborgs regemente, och vår befälhafvare v. Döbeln tog afsked af oss — regementet stod i sluten fyrkant, han midt uti denna, i sin grå, blodbestänkta öfverrock och talade till oss ord, varma som glödande kulor — det var en stund!... Intet öga var torrt, men i mig brann det som sjudande lågor; och när generalen slutat att tala och blottade sitt hufvud, med den svarta bindeln kring den genomskjutna hjeltepannan, öfver såret som aldrig läktes, — och fanfarerna ljödo, — då såg jag på min bror. Han räckte mig handen. Men jag vände mig bort i mitt hjertas bitterhet!... Barn! Jag har ej sett honom sedan. Det är nu öfver trettio år .... Såret som jag gaf honom är längesedan läkt. Men såret som han gaf mig, — det skall blöda till dess jag ligger stel och kall i jorden. Det sitter ända i märtgen af själen. Ja, barn, jag kan än i dag icke förlåta honom att han gick öfver på den ryska sidan; fast det ej skedde på förrädarevis, det må Gud veta, och fast jag vet att hvar han är, så verkar han för hvad som är godt och rätt, och fast jag tackar Gud alla dar af mitt lif att han bevarade mig ifrån att begå ett brodermord. Men ingen menniska har jag älskat så som honom, och ingen menniska har gjort mig så ondt. Han har satt split emellan mig och mitt bättre sjelf; han

har satt en fiende in i mitt bröst, hvars svärdsudd än i dag der aggar och skär. Jag känner honom; och fast vi ha stillestånd långa tider, så vet jag att han är der, och skall kanske sitta der till min sista stund.»

Generalen teg en stund och fortfor sedan: »det är underligt i menniskan, barn, och hon är föränderligare än man kan begripa det. Jag har erfarit det på mina känslor i denna sak. Sannerligen kommer det icke åt mig ibland en längtan att trycka min bror i mina armar, en längtan så — — att jag tycker att hjertat vill bresta! — jag tycker att om jag fick se honom i det der vackra, hederliga ansigtet, i de der vackra ögonen, så skulle det vara mig som att se in i sjelfva himmeln. Men fan regera mig, barn, om jag en annan stund är viss på att om vi råkades, jag icke rände värjan igenom honom igen! Det kunde komma an på tid och ställe. Om jag träffade honom i fiendens leder, — — — men må en kula ta mitt hufvud förr! ... Och därför är det väl så godt att vi aldrig träffas; — så underligt och så roligt det än vore att nu se den gamla pojken. Han är gammal nu han som jag. Jag kan undra om han är sig lik?... Han var en vacker karl. Hans son, Jarl, påminner om honom, i synnerhet de der ögonen; och pannan! Den gossen tycker jag om. Och han skulle kunna bli en dugtig karl, om icke sväger-

skan skämde så förbannadt bort honom. Men jag skall, ta mig fan, göra . . . . men derom skall jag kanske tala med er en annan gång. Nu kunnen J behöfva gå till ro, barn, och jag skall också få ro sedan jag laddat ur mig detta. God natt mina barn!"

Och generalen skakade hjertligt Hedvigs och Augustins händer till afsked.

Under det morbror Herkules berättat sin historia för syskonen, hade Göthilda för Engel gjort ett uppkok på den förflutna aftonens uppträde, som hon kallade: »den stora föreläsningen eller den babyloniska förbistringen», och genomgick detta på ett sätt som lät Engel ordenligt skratta sig sjuk. Mer än en gång bad hon Göthilda att upphöra. Men Göthilda hade nu fått en stark dramatisk fart, och upphörde ej förr än då hon sjelf, uttröttad af sina tragikomiska ansträngningar, tvärt inföll i en tung sömn. Då lade också Engel sitt hufvud ned på sin hufvudkudde, ej för att skratta, ej för att sofva, utan för att gråta tysta, tunga, bittra, tårar, sådana som unga hjertans sorg utpressar, sådana som blott falla om natten och i ensligheten, ty blygsel är fästad vid dem.

Men hvarföre gråter Engel?

HVARFÖRE ENGEL GRÅTER.

EN ÖFVERRASKNING.

Tre veckor hade gått förbi sedan den afton, då Uno ryckte Engel undan den nedstörtande papp- och bräd-himmelen, sedan den stund då hon kände sig tryckt till hans bröst, som barnet till moders-hjertat, då hon hörde hans läppar framstamma ord, då hon såg i hans ögon uttrycket af en känsla, som hade låtit nya, blott dunkelt anade himlar öppnas för den unga flickans, länge i tysthet, halft ovetande, älskande hjerta. Tre veckor voro sedan denna dag förflutna, och Uno hade på hela denna tid icke synts till i huset. Timma för timma, dag ifrån dag hade Engel tänkt: »han måste komma!» och väntat med klappande hjerta. Men han kom icke, han hördes icke af. Då kom småningom i det unga hjertat en oro, en ångest, en hemsk känsla af olycka; då bleknade blomman på den fina kinden, då tystnade det friska, barnsliga skrattet, de glada infallen; — då smög Engel sig stundom bort för

att osedd utgjuta de tårar, som samlade sig så tunga i hennes bröst.

Så blef Engel varse huru djupt hon älskade Uno, huru innerligt hon fäst vid honom sin lefnads glädje. På väntans sträckbänk blef hon varse detta. Varma (arma!) hjertan! Känner J denna?

Men icke blott Engel led af denna väntan. Hedvig, som såg sin älskling blekna, och liksom vissna under ett förborgadt ondt, Hedvig sörjde öfver hennes tillstånd och sina egna svikna förhoppningar. Ett rykte att Uno vore förlofvad hade begynt sprida sig, och hade hunnit äfven Dalbergiska familjen. Hedvig tyckte Unos uppförande oförklarligt, och Augustins milda blick blef sträng när den från den unga älskade systemen i tanken vände sig till den som vållade förändringen i hennes utseende och väsen och som aldrig — så tänkte Augustin — bordt komma så nära, då han skulle så aflägsna sig. Göthilda blef alltemellanåt särdeles lik Hagar i öknen och hennes mörka ögonpar sökte med ett mördande uttryck den som gjorde Engel ondt. Engels läppar förblefvo slutna öfver denne. Ej heller klagade hon öfver något. Hon försökte att vara glad som förr med sina syskon, men — — det gick inte. Och när hon märkte det, fick hon ett anfall af obeskriflig flit och satt jemt böjd öfver en båge, der hon i tapisseri tillverkade granna

tofflor åt bröderna. Så gömde hon bäst det plågsamt klappande hjertat, ögonen som jemt ville fylla sig med tårar. Och intet ögonblick af dåligt eller retligt lynne røjde för någon att den unga flickan kände sig olycklig.

Det är något heligt, något djupt rörande i ett tyst och tåligt lidande af denna art. Engels syskon kände det så. Och ingen vidrörde hennes hjertas hemlighet. Man omgaf henne med stilla kärlek, sökte skaffa henne förströelser, och allt emellanåt narrade Göthilda henne att skratta.

En afton — unga läsarinna, är du vaken? Följer du med? — en afton eller rättare, en eftermiddag, satt Engel vid sin sybåge ensam i förmaket. Det var blifvet skumt. Synålen hade fallit ur Engels hand, och hufvudet sjönk ner mot handen under det några vissna blommor från syrébusken i fönstret föllo ned på hennes hår och hennes båge. Allt var således i fallande. Äfven Engels mod. Hon sjönk i sorgliga tankar och tyckte att det skulle vara skönt att få — — dö. Unga människor tycka ofta så. Gamla deremot sällan. Men under det den unga flickan så satt nedböjd, reste sig i henne det friska svenska sinnet, som aldrig låter sig länge nedtryckas, utan såsom Julnissen bäst man stjelper omkull den står upprätt och »aplomb» igen, och det sade:

»Nej! Det här duger icke! Du får ej låta dig så sjunka. Tänk på din pligt, dina syskon, allt skönt och godt i himlen och på jorden. Res upp dig. Slå ifrån dig. Blif menniska igen. Friskt mod bara, och det skall gå!»

Och Engel sprang opp, tog sin gitarre och begynte spela och sjunga sin älsklingsvisa:

»Sparfven uppå taket liten fågel är,
liten fågel är,
och har icke granna kläder.
Förer ingen stat,
får för intet mat,
och blott året om sig gläder.»

Men under det hon sjöng begynte tårarne att trilla, ty hon kände att hon icke mer var sparfven, om hvilken hon sjöng så gerna, och med hvilken hon tyckte om att höra sig förliknas. Och så grät hon öfver sig sjelf.

»Men nej! Det här duger icke heller!» sade hon till sig sjelf. Och den unga, snälla flickan, besluten att icke låta sig öfverväldigas, lade bort gitarren och begynte dansa, under det hon emellanåt skakade tårarne från kinden eller torkade bort dem med sina lockar, och dansade, dansade!

Och vi vilja slå vad med — hvem som helst — att hon på detta sätt slutligen skulle ha sjungit och dansat bort sin första sorg, om skickelsen så hade fordrat.

Men Loths hustru förvandlades ej hastigare till saltstod vid åsynen af Sodom och Gomorrhas förstöring än Engel till en orörlig bild, då hon på en gång fick se framför sig — — Uno.

Men då Uno nalkades henne darrade hon och bleknade.

Förändringen i hennes utseende syntes öfverraska honom.

»Engel har gråtit! gråter ännu!» sade han i det han fattade hennes hand — »hur är det? står det icke bra till?»

»Jo!» svarade Engel och utan att rätt tänka på hvad hon sade tillade hon:

»Ni har varit länge borta!»

»Jag har varit på min gård ett par veckor. . . . Ha ni saknat mig?» . . .

»Ja!» . . .

»Engel också?»

»Ja!»

»Engel — håller då af mig litet?»

»Ja.»

Aldrig ha blygsammare och tillika bestämde frågor och svar blifvit uttalade i den verldsbekanta leken, älskareleken.

Och hvad följde?

Jo, det följde att Uno, — som beslutat slita sig lös från en älskad varelse, den han ej trodde sig kunna lyckliggöra, och som nu kommit blott för att fråga »hur står det till?» men kom så

oförhappandes att äfven fråga någonting helt annat — Uno öfverraskades af sin egen känsla, och hänfördes att till sitt hjerta draga den älskvärda, älskade unga flickan, och med henne sluta ett förbund, som blott döden skulle lösa. Han kände »barnet» darra i hans armar, rädd och lycksaligt på en gång öfver utbrottet af en kärlek, som, efter att länge ha brunnit i tysthet, i Unos bröst nu slog ut i häftiga lågor.

Det följde att morbror Herkules och Hedvig och Augustin och Ifvar och Bror och Göthilda snart blefvo underrättade om hvad som förefallit, och att Uno hos Engels anhöriga anhöll om hennes hand, och att Engel ännu denna afton stod som Unos fästmö i kretsen af de sina, der alla ansigten återstrålade den sällhet, som lyste i de förlofvades blickar.

Alla voro öfverraskade. Du äfven min läsare, hoppas jag. Du hade icke väntat dig detta!

»Nu äro vi då syskon, Hedvig! och jag får säga *syster* och *du?*» sade Uno i det han satte sig bredvid henne och fattade hennes hand. Hans hjerta var öppet och vekt.

»Jag har så länge önskat det! fortfor han, men jag har kämpat mot den känsla, som drog mig till Engel. . . . Jag har fruktat att icke vara nog för henne, icke kunna göra henne lycklig, och ännu fruktar jag.» . . .

»Men hvarföre så Uno?» sade Hedvig i det hon såg på honom allvarsamt.

Uno teg en stund liksom tvekande, och sade sedan:

»Hvem kan svara för sin förmåga? Det är mången brist... mången dunkel sida inom oss, dem vi ej rå för, och som kunna inverka störande på andras sällhet... För min goda vilja att göra henne lycklig svarar jag; och om denna skulle befinnas otillräcklig, då — — Hedvig, — — syster! — — då skall du skonsamt bedömma mig.»

Han höll Hedvigs hand och såg på henne med djupa, dystra, men varma ögon. Hedvig besvarade handens tryckning, men sade intet; den förra oroliga aningen flög genom hennes hjerta. Gerna hade hon velat fortsätta samtalet på det Uno måtte bestämdare uttala sig. Men morbror Herkules lemnade icke ro dertill; han ville ha bålar och skålar och sång och munterhet, och gaf sig icke tillfreds innan han förvandlat den allvarliga stämningen till en mera champagneartad. Och den var ej nu svår att framkalla.

Men ljufligare var det för Hedvig att sednare ensam på sitt rum lyssna till den unga, lyckliga systemens utgjutelser.

»Är det möjligt, Hedvig!» — utropade denna och gömde sitt rodnande ansigte vid Hedvigs

bröst — »är det verkligen sannt att *han* håller af mig, att han vill ha mig till sin hustru?... En man så god, så förträfflig, så ovanlig som han, — och en flicka så obetydlig, så ringa som jag! Är det möjligt att han kan hålla så mycket af mig? Att jag kan göra honom lycklig?... Ack! huru skall jag kunna bli värdig en sådan lott?»...

Så talade den unga flickan länge i sitt hjertas fullhet. Sedan kommo mera lekande barnsliga tankar på framtiden.

»Ack!» utropade hon med förtjusning, »hvad det skall bli roligt att få bjuda dig och syskonen alla och morbror till middag. Hvar söndag måste vi bjuda er. Men du, Hedvig, måste komma ofta, ofta. Du måste lära mig, ser du, att ställa i ordning hushållet, så att det blir bra och Uno kan bli riktigt nöjd. Ty jag förstår så litet ännu. Och då skall jag ha åt dig den allra utsöktaste potatis med färskt smör — ty färskt smör måste Ekarne ha, som duger — eller ock skall jag sjelf kärna det åt dig, — — och det allraklaraste, friskaste vatten — der skall vara en källa som — hvad tycker du? — Uno har kallat »Engels-källan,» — och som skall vara som kristall så klar;... och vattgröt och mjölk, skall du få och — — all den der goda, fattiga maten som du så mycket tycker om, emedan alla kunna ha den. Och på eftermiddagen skall

du ha en länstol, och en pall — med din stora korg bredvid, och ett kaffe sedan!... och — — hela Unos bibliotek att välja ur!... o! du skall få se det, du skall trifvas hos oss.»

»Jag lär inte bli fet på allt det här!» utbrast nu från sin säng Göthilda med gråten i halsen öfver att finna sig så litet ihågkommen i Engels paradis.

»O!» utropade denna, »när du kommer, så ska vi slagta en ox och två gödkalfvar, slå opp tre fat öl och bulla opp så att det skall hurra efter, och du bli så fet att du ej mer kan röra dig ur fläcken, utan måste ständigt bli qvar hos mig!» —

Göthilda skrattade och Hedvig skrattade och Engel med vid denna storartade föreställning, och den söta flickan fortfor att så i allvar och skämt uppgöra planer för framtiden till dess hon inslumrade, med Hedvigs hand ännu slutet i sin.

Engel var en af de allrakäraste unga flickor som romanen ofta men verkliga lifvet mera sällan frambringar, som äro ohjelpigt vackra och behagliga, om dagen, om natten, i baldrägt eller nattmössa, gående eller sittande, stående eller liggande, och der hon nu låg, med sällhetens och oskuldens leende på sina läppar, skön som en hvit, daggig ros i sin utsprickningstimma, rik på kärlek, godhet och hopp, tyckte sig Hedvig ej ha sett något mer förtjusande. Länga dröjde hon

vid hennes bädd njutande af hennes anblick, tänkande på hennes framtid, och blott då och då lät en bekymmerfull tanke liksom en lätt molnsky draga öfver hennes moderligt milda, ljusa anlete.

EN FÖRÄNDRING.

Några få dagar hade gått förbi och — — Engel var icke glad mer. Hon undvek sin fästman, undvek sina syskon, och kinderna voro åter bleka och den nyss så strålande blicken var omtöcknad och liksom skygg för andras blickar, ja, äfven för Unos, som nu sökte hennes, sorgligt frågande, forskande.

Hedvig såg detta en dag, hörde om natten derefter Engel gråta tyst i sin säng, såg henne stå upp, nedfalla på sina knän och upplyfta sina händer såsom i stor vända.

Andra dagen kallade Hedvig henne till sig i »helgedomen», slöt sina trofasta mjuka armar omkring henne och sade:

»Hvad är det med mitt barn? Hvarför är du olycklig?»

Engel kastade med en vild ångest sina armar om Hedvigs hals och dolde sitt ansigte vid hennes bröst, i det hon i afbrutna ord hviskade:

»Hedvig! Han, ... Uno ... tror ej på Gud, ej på hans uppenbarade ord ... ej på ett lif efter detta, ... ej på .. ack! han är en Atheist, en gudlös! Det är ju rysligt!» ...

Hedvig bleknade vid detta oväntade meddelande. »Det var då detta han menade!» tänkte hon i det hon kom ihåg Unos mörka uttryck. Hon slöt den bäfvande flickan fastare till sig i det hon frågade:

»Men huru vet du detta?»

»Vi kommo härom dagen — i förrgår, tror jag — att tala i allvarsamma ämnen, och jag frågade honom hvad han trodde om åtskilligt. Han gaf i början undvikande svar. Men jag, i min barnsliga ifver, ville ej ge mig till freds. Då blef han allvarsam, och sade mig upprigtigt att han icke trodde på något af det, som var mig så viktigt, så stort och heligt. Han sade mig, sin tro — Ack! den var bara mörk otro!» . . .

»Och hvad sade du?»

»Ack! jag vet ej. Jag blef så ledsen, förskräckt, jag gret; jag blef så olycklig. Jag tyckte att hela världen mörknade, att himmel och jord vacklade. Och så vackla de för mig nu . . . Något säger mig att det är synd att älska en gudlös man, . . . att blifva hans hustru! . . . men Hedvig! Hedvig! Jag kan ej, jag vill ej öfvergifva honom. Under två nätter, på hvilka jag icke sofvit en blund, har jag så kämpat, fastän tyst i mitt hjerta, . . . kämpat med mig, med honom, och jag kunde väl säga, med — Gud. Och jag ser ändå blott en enda väg! . . .»

»Och hvilken väg?»

»I natt, när allt var tyst och mörkt omkring mig, då tänkte jag:

»Om öfver mig stod en verld full af ljus, och skönhet, Englar, sånger, all verldens eller all himmelens herrlighet, men *han* ej vore der — —

»Och om under mig vore en annan verld mörk och ödslig, kall och tyst som grafven, men *han* vore der — — hvar ville jag då vara?»

»Och hvar?» —

»I grafven!»

Hedvig log, en mild låga trängde fram i hennes ögon igenom en svällande tår.

»O ja!» fortfor barnet entusiastiskt och med knäppta händer» i grafven, i det eviga mörkret med honom! Ack! . . . jag tänkte: kanske kan min tro, min kärlek der tända för honom ett litet ljus!»

»Och du tänkte ej att hans mörker kunde släcka det, kunde dela sig åt dig?»

»Nej, det tänkte jag ej på, och — det tror jag icke, Hedvig. Och hans mörker, Hedvig, är det då så farligt? Hans själ är ju ljus, hans hjerta så rent, som gull. Han vill alla varelser väl, han älskar så varmt och vackert! Alla menniskor värdera, många älska honom. Hvad har han gjort att jag skulle öfvergifva honom?! . . . Men ack! jag känner mitt hufvud svindla! kanske min kärlek förblindar mig. Om jag följer honom, kanske öfverger jag — Gud, min första

välgörare, min fader och min herre! . . . Hur kan den vara god som icke tror på Gud, icke älskar honom i hans uppenbarelse? . . . Är icke all godhet, all dygd sken, bländverk, som icke utgår af denna kärlek! . . . Hedvig! Hedvig! så har jag frågat; så har jag tviflat. Nu är jag nära förtvillan. Lär mig, upplys mig, led mig, . . . säg mig hur jag bör göra!»

Steg hördes i förrummet; det knackade på dörren.

»O! det är han! Det är han!» utropade Engel bäfvande. Och hon kände att stunden var inne som skulle bestämma öfver hennes öde.

»Kom in!» ropade Hedvig. »Engel, vi skola tala öppet med hvarandra. Var lugn; . . . var lugn, mitt söta barn!»

Uno inträdde. Det syntes tydligt på hans bleka, allvarsamma ansigte att han var beredd på en förklaring, på ett viktigt ögonblick.

Engel steg icke upp att välkomna honom, hon satt på en pall vid Hedvigs fötter och gömde sitt förgråtna ansigte i vecken af hennes klädning.

Hedvig räckte Uno med öppen vänlighet handen, i det hon sade:

»Kom och sätt dig hos oss, Uno, och tala med oss, och . . . trösta oss om du kan det. Säg oss att Engel icke förstått dig rätt då hon för-

stått . . . då hon tror att du . . . ej tror på Gud, att du ej har någon religion.»

»Om du» — svarade Uno — »med religion menar vissa antaganden om skaparens väsen och hans förhållande till människorna, som de kristna kalla religion, — så, . . . nej Hedvig, jag tror ej på dessa, och Engel har förstått mig rätt. Men att du därför ser så allvarsamt på mig, och att Engel därför gömmer sitt ansigte för mig, som om jag vore en brottsling, deruti tror jag att ni ha orätt. Min religion — den från hvilken jag aldrig skall vika — är tron på det godas godhet, på pligtkänslans helighet, och på människans sällhet om hon uppfyller dess bud.»

»Och du tror ej» — återtog Hedvig — »du tror ej på en god, vårdande Fader öfver jordens barn, som ger fullbordan åt *deras* lif och arbete, hvilka bär bli afbrutna af olyckan eller döden; som förbarmar sig öfver de fallna, och försonar alla människornas brott och brister? Du tror ej att vänner, här skiljda, skola återförenas i ett bättre land — — bortom döden?»

»Jag tror» — svarade Uno — »såsom jag redan sagt det, att människan kan på jorden sjelf skapa sin lycka, att hon har anvisningen dertill i naturens ordning och i sitt eget bröst. Jag tror att det goda och rätta sträfvandet icke behöfver någon annan lön än vårt samvetes vittnesbörd. Jag har icke känt behof af någon annan, och anser

mig icke kunna bli olycklig så länge jag uppfyller mitt samvetes, mitt förnuftiga väsens innersta och högsta lag »

Hedvig sade intet, men hennes ögon hvilade sorgfulla på Uno, och hennes hjerta var fullt.

Uno fortfor med mera upprörd stämma: »Men ni få ej förblanda mig med dessa gudsförnekare, som jag innerligen afskyr, som bespotta hvad för ädla sinnen är heligt, som söka förstöra en tro och ett hopp, som hälften af människosläktet hyllar och håller sig vid, såsom till det dyrbaraste den äger i lifvet och döden. Vare det långt ifrån mig! Jag vördar denna tro, fast jag ej delar den. Men om jag ej *kan* tro, såsom ni, och många, . . . är det ett fel, ett brott?»

»Det är ej lättsinne, ej köld för religionen, som fört mig till . . . hvad man kallar otro. Jag har ärligt frågat och forskat enligt min förmåga; jag har sökt och söker blott sanningen. Redan vid min första religions-undervisning frågade och forskade jag så, med ett utesägligt begär till sanning och sammanhang. Presten som beredde mig till min confirmation var — ett helgon i fromhet och lefverne, men han var icke den man, som kunde upplysa ett tviflande, forskande sinne. Och mina frågor nedtystades, afvisades i stället att besvaras, mina tvifvel fördömdes i stället att upplysas, och så blef denna tid en tid af förmärkelse i min själ. Förtviflan öfver hvad man

ville att jag blindt skulle tro förde mig till otro, och hade kunnat föra mig till — jag vet icke hvilka andliga vildmarker! . . . Men jag blef räddad på en annan väg. Jag begynte vid denna tid göra fotvandringar i mitt eget land och i andra länder; under dessa vaknade jag till nytt lif. Vandrande på den sköna, blomklädda jorden, kännande vårens vind smeka allt lefvande, och solen omfamna, upplysa alla väsen, uppstego hos mig tankar om harmoni och skönhet, såsom skapelsens grundlagar, och blickande ned i mitt eget bröst fann jag der fordringar på godhet och skönhet, som jag igenkände för *mitt väsens* grundlagar, och dem jag blott behöfde lyda för att bli lycklig, och lyckliggörande för andra, med ett ord uppfylla mitt väsens bestämmelse! Så ordnade sig småningom min lifsåsig. Och denna åsig, är den väl ond eller mörk.»

»Nej, Uno,» svarade Hedvig, »jag finner den ej så, men — är den tillräcklig? ack! jag ser fullt af mörka nejder i lifvet, dit dess ljus ej hin-
ner.» —

»Jag nekar ej att så kan vara!» sade Uno, »men vid det ljus jag funnit och erkänt måste jag hålla mig; — allt annat är mig ovisst, — det är för mig ej till. Jag vet att hvad jag kallar mitt ljus anses af många för mörker, och att . . . Engel ser det så. Jag har derföre — du vet det Hedvig — länge tvekat att öppna

mitt hjerta för henne, — jag har fruktat att för-
mörka hennes ljusa verld. Kärleken öfverraskade
mig, .. jag drog henne till mitt hjerta, innan jag
ännu hade för henne upptäckt dess innersta. Men
stunden är kommen; och jag vore ej ärlig, om
jag ej nu öppet erkände, att jag ej delar hennes
tro och hennes hopp, om jag ej upprigtigt be-
kände min öfvertygelse.»

»Och du tror ej» — frågade Hedvig — »att
du kan komma till en annan, en mera enlig med
hennes?»

»Jag vet,» — svarade Uno — »att menni-
skor kunna ändra sina öfvertygelser, jag vet att
mången förr eller sednare genomgår en religiös
krisis, jag nekar icke att detta kan inträffa äfven
för mig. Men — jag tror det icke — det må-
ste jag ärligen säga. Jag är icke ung mera, och
har böjelse att mera stelna i gamla öfvertygelser
än att emottaga nya intryck. Det är icke i lätt-
sinne, icke i straffvärd envishet jag säger detta.
Jag vet hvad jag har att befara. Man skall frukta
att gifva mig Engels hand. Engel skall frukta
att lemna mig sitt hjerta. Ni skola draga er
tillbaka från den som ni kalla en gudsförnekare,
en gudlös!»

Engel tryckte händerna mot sitt bröst, lyfte en
tröstlös blick till Hedvig och sedan mot himlen.

»Och är det så» — fortfor Uno, med en röst,
hvars djupa rörelse liksom beherrskades af en

djupare styrka — »är det så, att hennes lycka hennes oskyldiga glädje kan lida af en förening med mig, att hvad ni kalla mitt mörker kan kasta sin skugga öfver henne, då . . ja, då bör jag vara den första att påkalla en skiljsmässa. Och huru kan jag neka till att icke förhållanden kunna inträffa i hvilka hon kan behöfva en ljusare tro än min, en blick i den himmel, som jag ej ser öppen, ett stöd och ett hopp som den starke ej behöfver. Är det så att hennes lycka vid mitt bröst skulle stå i fara, — då skall jag slita henne från mitt hjerta om ock detta . . .»

Han teg öfverväldigad. Tyst och blek gick han några slag häftigt på golvet, stannade sedan i det han mera fattad återtog:

»Men hvarföre blott se, blott tänka på min inverkan på henne? Hvarföre icke tänka på hennes inverkan på mig? Djupa äro kärlekens mysterier! . . När själ gjuter sig i själ, hjerta uti hjerta, ande i ande, då ske ofta underliga ting. Ingen kan beräkna dem. Och ligger sanning i Engels tro, — kanske kan den bli mig klar, bli mig en visshet genom henne. Om ett väsen finnes, som är sanningen och kärleken själf, — måste han icke låta finna sig af dem som söka honom i allvar och sanning?! — Och om han ej finnes, och om lifvet är inskränkt till denna korta jordetid, — är det ej ändå skönt att förena sig i kärlek, att göra hvarandra lyckliga me-

dan den räcker? men nej! . . . jag får ej, jag bör ej öfvertala! jag vill ej vara egoist. Ni känner mig nu. Besluten i frihet. Engel är fri! . . . »

»Det är för andra gången i mitt lif som jag hör liknande ord!» sade Hedvig efter ett stilla eftersinnande. »Jag hörde dem för några år tillbaka, af ett fruntimmer — min vän. Äfven hon hade ingen tro på de sanningar, som både Hedningar och Christna anse för lifvets högsta och skönaste, och hon dog utan hopp om ett lif efter döden. Hennes dödsbädd var sorglig, men hennes lefnad! . . . Huru sann, huru christlig, huru genomträngd var den ej af den renaste kärleksanda! Hvad kunde hon ej göra och lida för medmänniskor; huru outtröttlig, huru stark och tålig der det gällde att hjälpa, att förbättra en felande, en fallen like! Och hennes vänskap, huru öm och trofast var ej den! Huru ren var ej hennes sanningskärlek huru sann hennes ödmjukhet för allt högt och heligt! . . . »Ack! om hon och de som likna henne icke inkomma i himmelriket så . . . vet jag icke hvilka kunna göra det. Men hon, och några andra som jag känt, ha kommit mig att tänka, att det finnes en tro, en hemlig gudsdyrkan i människors hjertan, som verkar skiljd ifrån deras medvetande derom, och drager och leder dem utan att de förstå det sjelfva. Sådana människor kunna förtjena den allra högsta aktning och beundran, kärlek, men . . . jag har

icke funnit dem lyckliga, ej heller rätt lyckliggörande för deras närmaste!»

»Och du anser därför icke rådligt, icke lyckligt att vara nära förenad med sådana?» sade Uno, i det han skarpt betraktade Hedvig, och tycktes läsa uti hennes själ.

»Uno!...» svarade hon, med djup rörelse — »förlåt mig!... men jag skulle frukta för den, som jag hade kär!»

»Du har kanske rätt!» sade Uno efter en stunds tystnad, »och» tillade han, ej utan bitterhet, »Engel tänker väl äfven så, och anser försigtigast och klokast att ...»

»Var icke orättvis mot henne!» afbröt Hedvig, »var icke hård, Uno, mot den som ville hellre än himmelens glädje välja att dela med dig, om än för alltid, grafvens mörker!

»Är det så?» sade Uno till Engel — »Du har sagt detta? ... du ville följa mig i livets öcken, i den eviga natten?»

»O ja, Uno! ...»

»Och du fruktar icke mer att gå med mig? ...»

»Nej, jag fruktar icke! ...»

»O! då är ju allt sagt!» utbrast Uno, »Engel, älskade! .. du unga, ljufva, tillbedda flicka, ... du solstråle, du hjerta af mitt hjerta! Kom, dela med mig mörkret, ljuset, livet, döden ... hvad ödet, hvad skickelsen vill. Kom du *min*! Hvad får, hvad kan skilja oss åt, —

när ditt hjerta talat så. Äro vi icke ett?! O! hvad och hvem du är, som skapade kärleken, — sköna underbara makt! — du måste ock välsigna den . . . kröna ditt skönaste verk! . . . Hedvig, sörj icke! var lugn, var nöjd! Tror du på en evigt kärleksfull Gud, så tro ock på hans nåd öfver oss, se hans verk i oss! — gif mig ditt hjertas barn utan tvekan, — gif din välsignelse! . . .»

»Ack!» sade Hedvig, »hvem är jag att här våga besluta, våga välsigna. Sjelfva måste ni pröfva er, sjelfva besluta. . .»

Men öfver all tvekan, all pröfning, alla frågor, hade kärleken full af ljus och förtroende redau gifvit sitt utslag. De älskande voro slutna i hvarandras armar. Öfver det svalj, som hotat att skilja dem, hade de slutit sig tillsammans i ett gudomligt trots mot alla mörkrets makter, i i ljustet af en kärlek, som lät dem "tro allting, hoppas allting, besegra allting". En stor innerlig glädje genombäfvade deras själar med utsägliga harmonier, medan öga strålade i öga, mun mötte mun, och ord af helig, brinnande ömhet gingo från den enas själ öfver i den andras, under saliga tårar och löjen.

Hedvig gret stilla. Deras känsla drog hennes med sig, hon var lycklig i deras kärlek, och de varnande orden på hennes läppar förvandlade sig i välsignelser. Först då hon icke såg dem

mer återvände i hennes själ molnen, frågorna, tvifflen. Hon längtade efter aftonen och den ensliga samtalsstunden med Augustin.

Den kom och Hedvig fick lätta sitt hjerta och meddela honom dagens vigtiga tilldragelse och den dystra hemlighet, som hon fått del utaf.

Augustin studsade vid den oväntade uderrätelsen. Men samma tankar som lugnat Hedvig, voro äfven närvarande i hans själ, och hans sanguiniska lynne lät honom med dessa finna nya ljus för att besegra Hedvigs dröjande oro. Och då Hedvig sade:

»Det är ändå sorgligt när makar tänka olika öfver lifvets högsta och vigtigaste frågor. De kunna då aldrig bli riktigt ett!...» svarade Augustin:

»Nej, icke i all tro, allt hopp, men väl i det ena nödvändiga — i all kärlek. Och vet du hvad Hedvig? Sedan jag närmare betraktat skiljaktigheterna i verlden, och lärt känna förträffliga menniskor af mycket olika både religiösa, politiska och vettenskapliga åsigter, så har jag kommit till den öfvertygelse att dessa skiljaktigheter — som ofta blott äro såsom olika grenar i samma träd — ha sin grund i vår Herres plan med oss och lifvet. Han låter menniskor födas med olika organer och under olika inflytanden på det de må uppfatta olika sidor af lifvet och sanningen, — och på det genom dem alla, sanningens hela

mångfaldiga innehåll må utvecklas, som länkar i den stora tankekedjan, som förberedande theser och anthiteser till en stor synthes.

Och just dessa skiljaktigheter borde, rätt förstådda, befordra och utveckla den enda enhet, i hvilken vi alla kunna fullt bli ett, och bli ett med Gud. Man ropar så mycket på enighet. Men jag bryr mig icke om någon yttre enighet, någon sken- eller formenhet. Låt oss i Guds namn vara skiljaktiga. Striden är icke det onda. Den är väckande, utvecklande. Bitterheten, oredligheten, i striden är af ondo. Och den måste bort. Det vigtiga är: att vi äro ärliga och allvarliga i vårt sökande af sanningen; ärliga och ridderliga mot hvarandra. Så kunna vi hoppas att — på hvilken sida af frågorna, af öfvertygelserna vi än befinna oss — vara redskap i försynens hand till utförande af hans verldsplan.

Augustin teg en stund och återtog sedan:

»Det är för öfrigt ganska svårt att nu för tiden säga hvem som är christen eller hvem icke. Jag vet intet bättre märke derpå än sinnelaget och frukterna. Det christna lifvet har så genomträngt verdens lif att vi stå i dess ström, drivväs af dess medvetande äfven utan att veta det. I sederna, i lagarna, i samfundslifvet, i litteraturen, öfverallt möter oss dess ljus, dess anda. Och den som älskar detta ljus, denna anda och ledes deraf, han är en christen, om än han skulle miss-

känna dess ursprung. Och den röst, som ropar genom världen: »saliga äro de renhertade! de barmhertige! de fridsamme! de som hungra och törsta efter rättfärdigheten,» den har äfven uttalat välsignelsen öfver dessa anonyma tillbedjare, ja, öfver *alla*, ifrån världens begynnelse, i hvilka det gudomliga lefver i kärlek till sanning och dygd. Det finnes grader i allt, det finnes ett fjernare och närmare äfven till gudomligheten i begripande, i verksamhet. Men Hedvig! hvarföre någorstädes skilja solstrålarna från solen och förneka, att dessa ha del i dennas lif? Guds ord gör det icke. Det visar klart huru de sammanhänga. Menniskor ha här åtskiljt hvad Gud förenat. Men erkände man allmännare detta gudomliga sammanhang, då skulle en allmänligare kyrka uppstå, och församlade de spridda hoparna på jorden. Då skulle den osynliga kyrkan, som varit och som är, framstå uppenbar, och många skulle erkänna sig vara christna, som nu ej göra det. Men hvar jag ser en människa, som lefver i renhet och verkar i sann kärlek, der ser jag en medlem af denna allmänliga, eviga kyrka, ty jag tror med aposteln att »alla de som drivas af Guds anda de äro hans barn!»

»Hvad dina ord göra mig godt, Augustin!» sade Hedvig, — »det är som morgonvind och morgonljus i dem; jag blir så trygg och hoppfull. Och Uno han är visst en af dessa du talar om?»

»Ja, han är det. Han förtjenar sannerligen att få en christens namn och glädje, ty han har en christens sinnelag. Och jag anser det mycket troligt, att hans giftermål med Engel skall medföra en förändring i hans tänkesätt. Jag har känt mer än en man, som temmeligen ytligt behandlat lifvets högsta frågor, ända till dess han blifvit make och fader och frågat sig: »hvad skall jag säga mitt barn? Hvad skall jag gifva det till stöd och mål i lifvet och i döden?» — och dessa frågor åter ha ledt honom in i djupare forskning, i hvilken han uppstigit till lifvets skönaste sanningar. Engels själ och sinne ha dessutom sen barn domen en sällsynt varm och ljus religiositet. Hon kan ej blifva utan inflytande på Uno. Det är mig icke möjligt, nej, det är mig icke möjligt att vara orolig för deras förening!»

Det var nära midnatt när Hedvig befann sig ensam på sitt rum. Sakta gick hon in till systerarna för att se om någon af dem vakade ännu. Göthilda sof tungt och ljudeligt. Men Engel spratt upp ur en lätt sömn, satte sig upp och såg sig liksom förskräckt omkring. Då hon igenkände Hedvig räckte hon armarna mot henne och log.

»O!» sade hon, »jag drömde så underligt; både hemskt oah skönt och framförallt så besynnerligt! Det betyder visst något, Hedvig!»

»Blott att min Engel varit upprörd i dag och haft både mörka och ljusa tankar!...»

»Men sednast blott ljusa, Hedvig. Jag har varit så lycklig i afton, jag har haft en känsla af... en innerlig visshet att Uno genom mig skall få en tro, ett hopp, som han nu saknar.»

»Men du måste icke argumentera med honom, mitt söta barn, icke söka att bevisa hvad du tror och känner; detta sätt leder till disputer, och verkar sällan godt. Dessutom har du icke kunskap och förmåga dertill.»

»O nej! jag vet det väl, Hedvig. Icke heller har jag tänkt på något sådant. Jag vill blott — älska honom, göra honom lycklig alla dagar, och jag tänker att Gud skall hjälpa mig... lära mig. Jag känner mig så lycklig, Hedvig, så lugn och så hoppfull. Uno är så god! Jag tror att jag håller af honom, mer än någonsin, nu; ty jag tycker att det är synd om honom, att han icke är lyckligare. Men, Hedvig, hvad det är roligt att hålla af, med hela sin själ och hela sitt hjerta, och få lefva för den, som man håller af. Det är lifvet det! Söta Hedvig, jag måste kyssa dig!...»

DAGRAR, LJUSPUNKTER OCH
MEDALJER.

»Den Engel! Hon blir vackrare dag ifrån dag!» sade Bror en dag till Göthilda, under det de stökade tillsammans för att sätta hemmet i vinterkvarter, och Bror för tillfället ställt sig under systers kommando såsom hennes »manskap».

»Ja,» svarade Göthilda, »men vet du, Bror, jag tycker att ingen här i huset är så vacker som Hedvig. När hon sitter der vid sin spinnrock, och dagern faller på henne från sidan, — eller när hon sakta går omkring i huset och ställer trefligt till för alla, — eller när hon ser på en af oss med ögon som tränga ända in i själen som en ljusstråle, så varm och god, — och just som om de ville lägga en välsignelse dit, — då kan jag ofta förundra mig öfver att hon är så vacker; — ty Hedvig har ju inga vackra drag! ... Men det är någon skönhet inom henne som strålar utåt; — och sedan en

tid tycker jag att hon ser riktigt förklarad ut, — som om hon bar någon stor, tyst glädje inom sig!»

Och det var så. Sedan en tid bar Hedvig på sitt hjerta några ord — sådana, som menniskor skrifva i stunder, då de äro Englar. De voro från hennes nu till Österlandet bortreste vän; afskedsord, men i hvilka han hade vigt sig vid henne för evigheten. Han hade ock sagt henne att minsta vink från henne skulle återkalla honom till fäderneslandet, hvarhelst den skulle hinna honom, på Himmalajas spets eller i Golcondas grufvor. Och öfverallt dit han kom, skulle hon, hans skyddsengel, vara med honom, ledsaga, lifva honom i hans sökande, i hans arbete.

Med sådana ord på sitt hjerta, i sitt hjerta, från den man hon älskade, kände Hedvig skiljmessans smärta icke som ett ondt, det låg en slags himmelsk glädje deröfver; och fri från sig sjelf, kunde hon lemna sig åt den glädje, som Engels förlofning väckte i familjen, och som Unos förhållande bidrog att lifva. Han gaf skänker åt alla, han tycktes vilja åt alla meddela något af den sällhet han kände. Hedvig såg deruti Unos vackra, menniskoälskande sinnelag, och Göthilda såg rätt då hon såg allt skönare dagar upplysa Hedvigs milda ansigte.

För öfrigt, i ett hem der kärlek och trefnad bo, falla alltid dagar och skuggor så, att de finaste skiftningar af skönhet, hvaraf menni-

skonaturen är mäktig, komma i ljuset och bli bemärkta. Ja, den älskande blicken är sjelf en sådan belysare, ty den ser gerna allt i dess bästa ljus; den förstår att samla strålarne, att upptäcka det halft förborgade sköna, och åt det icke sköna eller behagliga ge ett komiskt tycke, som framlockar det godmodiga löjet. O! denna blick är en stor konstnär. Och den kan icke blott se, den kan ock *öfverse*, och öfverse »låta vara, låta passera är — som Thorild säger — en stor gudomlig konst!»

»Litet högre den der taflan, Bror, — vår "Kludd — Lorrain" som jag kallar den, ännu litet högre, så att den skyler fläcken på tapeten, — dertill kan den vara god nog, och — fall inte af stegen, det ber jag dig bara, mitt kära arbetsmanskap! — der, sänk litet längre ner landskapet, som Augustin så mycket tycker om; — så att han kan få se på det från sitt soffhörn — der han sitter och skär upp sina nya böcker och tittar än i dem, än omkring sig och njuter lifvet, som han säger. Det är en rolig smak att tycka om böcker; med dem kommer alltid friskt lif, — och Augustin kommer alltid med nya böcker och friskt lif. Han kommer med ro, liksom Ifvar med oro, fast Ifvar nu på en tid är litet bättre.» »Och hvad kommer med mig? jag kan undra,» sade Bror.

»Med dig kommer en — lustig ture och min aldrakäraste bror, som nu kunde komma och hjälpa sin allrakäraste syster med den här fönstergrannlåten. Inte så, munsjör odygdig! Ack hvad de pojkarne äro förstörliga och svåra. Ett ohyggligt slägte! . . . Ser du, det här skall bli emellan de dubbla fönsterna, så att de icke bli islupna, begriper ers vishet? — först den här bomulln, så parterrer af den här vackra renmossan — ser du, alldeles som snöiga löfträd i miniatur, och deremellan den här gröna mossan.» . . . .

»Hypnum Umbratum» kallas den af de lärda,» inföll Bror.

»Ja, det frågar jag icke efter, jag kallar den grön mossa,» sade Göthilda, — »och så emellan dessa terrasser af mossa, dessa här små blommor, som jag och Engel gjort. Blir det icke vackert? Sedan sätta vi in de dubbla fönsterna. Allt för det att min gunsti herre skall kunna sitta som i glasskåp utan att känna drag eller kyla från fönsterna. Allt bara godhet för dig, och du borde kyssa min hand därför, ty jag är en riktig madem. Bonne för dig.»

»Mjukatjenare! J'ai le honneur att vara madem. Bonnes tres humble serviteur.»

»Fort bien, mon petit! Väl taladt! . .

»Oh le français! Je suis fameuse dans ce

lange! Donner des leçons au public i vår, pour le bienfait de la patrie! C'est beau! pas? . . . .

»Oh sublime! men vill nu monsieur le professeur ta och bära bort det här skräpet! Vi måste ha det här i ordning i dag, så att vi i morgon kunna få mattorna på, här den med de röda, och der i kabinettet den med de blå rosorna, som morbror skänkt åt huset.

»Rosor i fönsterna, rosor under fötterna! Vi komma ju då att riktigt dansa på rosor, och här lär bli ett riktigt litet paradiset! . . Den välsignade kärleken, som kommit i huset, måtte ha detta med sig.»

»Jag vet icke. Men vi skola i år få rätt trelligt vinterkvarter och vintern må nu grassera derute bäst den vill det.

»Efter vintrar» — säger Geijer — »räknade »våra förfäder åren, med namn af den drygaste »delen af året för det hela; och i sjelfva verket »är det vintern, som bestämmer det nordiska hus- »hållets karakter. Man kan här ej lefva för »dagen: man måste lefva för året, och under »den vida längre delen af året på det förråd, »som under den kortare blifvit samladt.»

Af detta vinterns öfvervälde kommer äfven den oändligt bistra gestalt, som lifvet antar i nordens uti nödens hem, den nakenhet, den frost och fulhet, som låter hjertat frysa i bröstet och all glädje dö. Deraf också — på lifvets solsida —

den vård om boningen, om den lilla världen, som gör att man i de hem, som stå öfver fattigdomens jordvåning, kan under den strängaste vinter lefva ett angenämt sommarlif, — så vida ingen andlig nordanvind kastar drifvor deri. —

Ty det faller snö också inom den mest vårdade boning, snö och isbark och . . .

Hvad var det, som Bror nyss sade? vi höra så mycket på oss sjelfva, så att vi glömma våra syskon! — — Göthilda svarar:

»Nej, Bror, det skola vi icke, ty Hedvig tycker icke om det!»

Bror: Åh, men det är ju ett lappri! . .

Göthilda: »Ingenting är lappri, som gör Hedvig obehag!»

Tack, Göthilda! Tack, goda flicka, för det ordet! Och tänkte alla så, så skulle de ej uppkomma, så ofta, dessa stumma oväder, dessa mulna känslor, dessa små, bittra obehag, hvarmed makar, syskon, föräldrar och barn, *smul*-vis förbittra för hvarandra lifvet, och som tillsammans skapa det stora, gråa, tunga, qväfvande molnet: *vantrefnad*.

En fluga är en mycket liten börda, men om den ständigt återkommer och sätter sig på vår näsa, så kan den göra oss ledsna vid hela lifvet.

Tack derföre, Göthilda, för ditt ordspråk: »ingenting är lappri, som är vår vän ett obehag.»

Och bredvid detta ville vi på hemmets hustalla inskrifva detta:

»Ingenting är obetydligt, som gör vår vän nöje!»

Ty deraf uppkommer den klara, sommarblida luft i hemmet, som vi kalla: *trefnad*. Och utan den, hur kulet, hur osaligt är ej hemmet i Norden!

Men detta ordspråk hade Hedvig längesedan inskrifvit i sitt hjerta, och kärleksfull vilja och kvinnlig fin känsla ledde henne vid dess användande. Deraf hennes tysta uppmärksamhet på allas tycken och egenheter, deraf hennes anordnande af hemmet och det dagliga lifvet derinom, så att hvar och en kunde finna der sin enskilda trefnad under den allmänna.

»Men huru gjorde hon detta?»

Ja, min unga läsarinna, den som det kunde säga! *Vill*, som hon ville, och *sök*, som hon sökte, och du skall hitta på det. Med ord nämnes det ej.

Det är, för blotta ögat, osynliga infusionsdjur, som göra att hafvet lyser, att hvarje våg synes sömmad af guld. Det är ock sådana småkräk, som förorsaka dessa miasmer, som i sitt qualm dräpa de starkaste naturer. Äfven det andeliga lifvet har sina *monadiner*, och på deras art beror familjens lifsluft.

Men har jag icke just nyss sagt ungefär detsamma? Och har jag icke långt före detta skrifvit och sagt ungefär detsamma! Jag fruktar det svårliga! »Ty hvaraf hjertat är fullt, deraf talar munnen.» Men, vänlige läsare! bär med mig denna gången. Det är kanske den sista, som jag tecknar för dig bilder ur hemlifvet, och *säkerligen* den sista, som jag af dem gör en så lång historia. Och nu till vår historia åter.

Hedvig hade lätt kunnat skämma bort människorna omkring sig, ty hon var för god och för bekvämlig att sträfva med att förbättra andra utom genom sitt eget exempel. Hon följde Thomas a Kempis föreskrift:

»Då någon, en eller två resor varnad, icke »rättar sig; så strid ej med honom, utan befall »det allt Gudi, ty han vet väl att vända ondt till »godt.»

Och ändå gjorde omsider alla i huset så som Hedvig ville och önskade. Huru kom det sig? Det var emedan Hedvig hade ett slags mod, som alla qvinnor borde ega, och som skulle göra dem så mäktiga, att de sjelfva och alla herrar skulle förvåna sig . . . hon egde — *saktmod*. Det finnes något starkare i verlden än jätternes armar; — det är andens flägt, som genomsusar verlden och böjer människohjertan, verldsträdets rörliga löf.

För Hedvigs skull blefvo bröderna allt mer måna att från hemmet aflägsna allt störande; för Hedvigs skull bekämpade Göthilda sitt af naturen häftiga och oroliga lynne; för Hedvigs skull reformerade sjelfva general Herkules småningom vissa grofva ungarlsvanor och fasoner, som sårade qvinnlig finkänsla. Och de unga flickorna hjälpte henne opåminnt härvid.

Det var icke med orätt som Bror sade: »den Engel, hon blir vackrare dag ifrån dag!»

När Moses slog på klippan och vatten sprang derur, när Aarons staf på en gång slog ut i gröna löf och blommor, så — — visst var det underligt. Men nästan lika underlik är den förvandling, som föregår med två personer, hvilka älska hvarandra, och som, ifrån blott bekanta, bli — — förlofvade. Ett täckelse har fallit bort emellan dem; de få älska, de få visa hvarandra sin kärlek, få visa den inför bela världen, och de gå upp för hvarandra som solar, och blomma fram i skönhet för hvarandra. Men hvem kan beskrifva hur de upplåta sig de mystiska djupen i djupa, innerliga själar. Sådant måste upplevas. Störst är förvandlingen hos qvinnan. Ty bruket och vanan, och den blyghet, som naturen ger den unga flickan inför den, som hon i tysthet älskar, allt binder hennes väsen, lägger harnesk öfver själ och kropp. Men . . . har du läst den sköna, gamla sången om Valkyrian,

som låg bunden i hård sömn uti sitt harnesk, bunden af stark trollmakt? * Riddaren kommer, som uppskär brynjan, och löser så den bundna. Hon vaknar, hälsar dagen, hälsar natten, himmelen och jorden, gudar och gudinnor, och blickar glad in i »alla verldar», och det är nu hon, den nyss uppväckta, som skänker i åt sin befriare, sin älskande, drycken (mjödet) som gör klarseende —

»med makt blandad
och gudastyrka:
full af sånger
och läkedom,
goda qväden
och glädjerunor.»

Det är hon, som tyder för honom de djupa lifvets runor, han, som tjusad lyssnar till henne och lärer.

Något sådant föregår ej sällan emellan två älskande, och något sådant föregick äfven emellan Uno och Engel. I ljuset af det nya lif som uppgick för henne, utvecklade sig den unga flickan i sällsynt skönhet inför den, som hade väckt hennes slumrande ande; nya, sköna känslor, tankar, aningar, sprungo upp som underbara blommor ur hennes själs djup att lysa,

* Sigurdtrifas sång: Sæmunds Edda.

att dofta för honom. Och lycklig och tjusad lyssnade Uno ofta till de ord af nästan underbar vishet och kärlek som, djupa och barnsliga, på en gång gingo fram ur detta honom hängifna hjerta. Det var som om denna unga solstråle, sprungen varm ur Allfadrens sköt, hade förälskat sig i natten, som den skulle uppvärma, upplysa, öfvervinna; och så måste sjelfva de skuggor, som inlade en nattsida i Engels och Unos förening, tjena till att upphöja dess lif och ljufhet.

Engel Dahlbergs förlofning med en förmögen och allmänt ansedd man gjorde ett gladt uppseende i kretsen af familjens bekanta. »Tant Visen», som brukade säga: »jag känner världen!» påstod visserligen, att aldrig befanns människorna, af sina medmänniskor, så fulla af fel och brister, som när de skulle gifta sig, och aldrig så rika på förtjenster, som när de höllo på att dö, hvarföre hon rådde till att vid bröllopp gifva gästerna så mycket att äta, så att de glömde att tala. Och vi lyssna gerna till visa fruar och tro på deras visdom. Men visst är ändå, att goda människors glädje eller lycka alltid väcker ett hjertligt deltagande i den krets de lefva och derutomkring. Och Dahlbergiska familjen fick nu erfara detta. Det vankades helsningar, lyckönskningar, handtryckningar, nickningar af bekanta och halft bekanta och nästan obekanta. Man fann sig ega goda vänner öfverallt. Och

om än många af dem voro af det slaget, som «komma med floden och gå med ebban», så tänkte man nu ej derpå, utan njöt stundens oppsjö.

»Jag finner» — sade Göthilda — »att vi Dalbergar nu äro jemnt upp de märkvärdigaste personer i staden, och jag väntar mig till att man, en vacker dag, kommer att slå medaljer öfver oss allesammans, och jag tycker att vi böra bereda oss dertill och välja oss passande attributer och valspråk. Kom, Bror, och låt oss tillsammans göra upp förslag dertill för alla familjens medlemmar!»

Och Bror och Göthilda slogo sina kloka hufvuden ihop, funderade, skrattade och ritade, och framlade om aftonen i familjekretsen följande medaljteckningar, figurerna alla litet karikerade;

General Herkules med Thorshammaren upplyftad i handen. Omskriften: »mot fan, och för fäderneslandet»

Augustin, som skolmästare, med en skolepilt med gensträfvig uppsyn framför sig, föreställande »det yngre släktet» i hvilket han söker inprägladt sitt valspråk: »menniskan har inga rättigheter, hon har blott skyldigheter.»

Syster Hedvig spinnande en lintråd med totten i himmelen och spinnrocken på jorden. Omskrift: »Tålmod!» På medaljens frånsida sågs en krans af syréner och inuti orden: »för alla!»

Ifvar, i starkt blåsväder styrande en skuta ut på öppna hafvet. Omskrift: »hvert föra mig mina öden?» frånsidan: (afsides): »det går alldeles rasande!»

Gerda, som Valkyria, med upplyftadt spjut. Omskrift i runeskrift, mystisk. Bror ansåg sig ej ännu kunna uttyda den.

Bror sjelf, som fridsdomare emellan två stridande tuppar. Omskrift: »om tycke och smak skall man icke disputeras.»

Göthilda stridande med ödet om väldet, förestäldt af en spira, som också kan vara en eldgaffel. Omskrift: »Allt eller intet!»

Engel bec à bec med Uno, sjungande till hvarandra arian ur »skapelsen»: »din vilja är min lag!»

Kadetterna № 51 och № 52 beväpnade den ena med en pannkaka, den andra med en voffla, som de äro i begrepp att uppsluka. Omskrift: »pro patria».

Slutligen familjemedaljen, på hvilken ses familjens alla medlemmar i en stor vagn åkande på en lång uppförsbacke, på hvars spets man ser solens tempel. Hästarne draga allt hvad de orka och kusken — familjens genius — ropar: »uppför! Allons!»

»De se befängdt istadiga ut, de der hästarne; och kusken är bestämdt inte rätt nykter!» an-

märkte morbror Herkules. »Jag är rädd att hela kalaset stjelper omkull och vältrar ut i diket minst två gånger innan det kommer uppför backen! och min Solotopp får sig visst en skrapnos af sitt öde. Ha, så besatt!...»

SKUGGOR.

Men medan ljusbilder växte i syskonhemmet och spridde der lifvande strålar, begynte en gestalt mörkna mer och mer och kasta skuggor in i dess lif. Efter en kort tid af mera lugn blef Ifvar synbarligen med hvar dag oroligare och olyckligare.

Det värsta af en olycka, ett lidande som griper djupt in i människans själ, är att den afslöjar för henne sjelf natten i denna. Hon ser den icke så länge det yttre lifvet är grönt och blomsterhöljdt. Men stormen går deröfver och allt förvandlas. Hon trodde sig god, hon trodde sig stark, mäktig att eröfra himmel och jord, och nu — — finner hon sig bedragen på sig sjelf liksom på andra. Då komma hemska känslor och stunder!...

Det var mer än en sak som denna tid bidrog att fördystra Ifvars lynne. Han var medarbetare i ett par litterära tidskrifter, och hade kommit in i ett af dessa polemiska förhållanden, som alstra allt utom trefnad och godt lynne. Anfallen med bitterhet hade han försvarat sig äfvenså, gifvit öga för öga, tand för tand, och

fått lika godt eller värre igen. Fåfängt sökte Göthilda lugna honom med ordspråket — arabiskt tror jag —: »man kastar blott sten på träd, som äro rika på frukt.» Och Augustin med det gammal-nordiska:

»tidt viker den bättre
när den sämre slår!»

Ifvar ville icke låta lugna eller säga sig, han ville slåss, ville ha rätt och nedergöra motståndarne, åtminstone med ovetlets makt, och så kom han hastigt att stå på den orätta sidan af saken, och fick tadel af vänner som af ovänner.

Ifvar kände sin orätt, men blef deraf ännu mer förbittrad. Med ett ord det var denna tid en vändning uti Ifvars lif sådan den inträffar för många menniska då man känner att det — — går galet. "Går åt helvetet!" tänkte Ifvar för sig.

I stunder, då han rätt lifligt kände detta, då han ej visste hvad han skulle göra af sig sjelf och den börda, som tryckte honom, den smärta som sönderslet honom, då sökte han upp Hedvig, och der hos henne, i "helgedomen", utgöt han sitt raseri mot den han älskade, mot verlden och människorna mot lifvet och stundom äfven mot dess skapare. Men der blott också fann han hugsvalelse, ja, der också, hade han ibland stunder af underligt lugn och plågfrihet.

I vissa själslidanden liksom i vissa kroppsjukdomar äro paroxysmer då plågan ansätter

och herrskar dämoniskt, och mellanskåf då den somnar in, då den olycklige får hvila, ja, då lifvet ler i hans själ, som solen i den regnfulla skyn. Så var det för Saul, så för Orestes, så är det för månget jordens barn ännu i dag, och så var det för stackars Ifvar. Och såsom furierna blott veko från den grekiska ynglingen i den heliga lund der systemen var prestinna, så var det blott nära Hedvig, som de demoner af svartsjuka och misströstan, som söndersleto Ifvar, stundom lemnade honom i fred.

I sådane stunder var Ifvar älskvärd och talade sköna ord.

»Hvad din närvaro är ljuflig, Hedvig!» sade han ibland. »din ande, din röst, din blick är som en sång, som tjusar ormarna i mitt bröst. Nu sofva de! . . . Jag känner intet ondt. Gud ske lof för denna stund! . . . Får jag luta mitt hufvud mot dig? . . . det går ut frid ifrån dig. . . Ack det är godt. Du är som fru "Minnetrost", Hedvig, i Zauberring, hon med de månskensklara ögenen, och liljorna, som ingåfvo så ljuflig frid. Hvad jag tyckte om den sagan när jag läste den. Vakande eller sofvande drömde jag mig i den borgen, under dessa liljor, dessa ögons trollmakt. Och nu — — är jag ju der. Rör dig icke, Hedvig! . . . Låt oss vara stilla stilla . . ., så att förtrollningen icke brytes och de onde andarne slippa lös . . .; jag kunde somna nu, — jag har ej sof-

vit på länge! — — men blir du inte trött, Hedvig? . . .»

»Trött? nej, Ifvar, jag ville sitta natt och dag så med dig, blott du fick ro! . . .»

»Du är som Sigyn i den gamla sagan. Känner du den? Den säger att Loke en gång blef bunden af de andra gudarne, öfver tre stenar, och öfver honom upphängdes en etterorm, hvars gift ständigt dröp i hans ansigte. Men bredvid honom sitter hans maka Sigyn och håller en skål som upphemtar giftet. Blott när den blir så full att hon måste slå ut den, så faller åter giftet i den bundnes ansigte, och han skälfter då så att, . . . ja, ja, den liknelsen är likare än du tror, och blir det mera för hvar dag. Ty jag känner att en stor förändring nu föregår med mig, en stor dyster förändring. Mitt hjerta har varit varmt och vekt; — jag har älskat menniskorna; — har velat lefva för att göra dem lyckligare; — Gud vet huru jag önskat lefva, ja uppoffra mig för dem! . . . men nu, känner jag bitterhet och menniskohat krypa in i mitt hjerta; . . . ja, det är stunder då jag förskräcks för mig sjelf! . . .»

»Men jag förskräcks icke för dig, Ifvar,» sade Hedvig, »jag är icke rädd för dig. Ty jag ser dig bättre än du nu ser dig sjelf och jag känner dig bättre. Och när denna tid af kamp och förmörkelse gått öfver. . .»

»Ja, när! men när blir det, — och — — huru? Ack Hedvig!...»

»*En gång*, helt visst blir det, Ifvar; en gång, och inte så långt bort. Ack! jag har sett så mycket mörker ljusna, så mången kamp gå öfver; jag kan inte misströsta för dig.»

Och nu berättade Hedvig mången historia, som hon sett föregå uti människobrust eller i de tysta hemmen; och hon lät brodern äfven se in i hennes eget hjerta, se dess tysta kamp och huru den var öfvervunnen. Det gjorde Ifvar godt att höra om andras sorg och strider, (detta är vanligt för människan i sin nöd, och icke så ondt heller, som det ser ut. Hon får sällskap, kamrater i nöden; — står ej mer så ensam på olycksklippan, det är allt! —) och när han såg in i systemens egen själ, såg huru hon älskat och försakat, och hoppades på jorden så litet glädje för sig sjelf, och ändå var så god och glad för andra; — då kom en välgörande beundran öfver Ifvars hjerta. Och mången gång låg han långa stunder stilla på knä framför systemen, hållande hennes hand emellan sina och seende djupt in i hennes milda, lugna, kärleksfulla ögon, som hvilade på honom som månens strålar öfver ett upprördt haf och gjöto fridens olja i hans känslors svall.

I sådana stunder var väl ock Ifvar tillgänglig för religionens ord och upplyftande utsigter, för den verld af ljus som de hvälft öfver den

skumma, oroliga jorden. Och när Hedvig läste för honom derom ur de heliga skrifterna, då lyssnade han och kunde förtjust säga:

»Hvad det är vackert!... Huru stort och fullkomligt!» Men dessa ljusningar räckte icke länge, och efterlemnade intet sken då de mörka stunderna kommo, och Ifvars ande rycktes ned i hvirfveln af hans lidelser. När Ifvar fattades så af svartsjukans och hatets qual, var han ofta som en ursinnig, sprang omkring i rummet och vred sina händer, under de häftigaste förbannelser mot den qvinna som bedrog honom, de vänner som försköto honom. Han törstade efter deras hjertblod. I andra stunder försjönk han i det dystraste grubbel öfver sig sjelf och lifvet, och talade på hela timmar icke ett ord. Blodet rusade då häftigt åt hans hufvud, och det var stunder då han syntes nära vansinne.

»Du måste resa, Ifvar, du måste bort härifrån!» sade till honom en dag Hedvig, förskräckt öfver hans tillstånd. »Du går under på detta!»

»Ja,» svarade Ifvar, »jag känner det, jag går under! men resa? — Hvart? hvar är det paradiset på jorden, från hvilket jag icke skulle längta tillbaka till hennes fötter, om ock för att å nyo sparkas, misshandlas!...»

»Men Ifvar! Du är för ädel, för god att så nedsjunka!... Du kan ej vara en slaf af det du föraktar.»

»Kan jag icke? ack, Hedvig! andra ha varit det som voro större och starkare än jag. Och att nödgas tillbedja, dyrka, hvad man föraktar, hvad man afskyr . . . derpå går man under . . .»

»Ja, om man ej griper sig an, segrar öfver det eller . . . flyr! Och man *kan* gripa sig an, Ifvar; man kan åtminstone försöka. Bästa, älskade Ifvar, du måste resa härifrån på någon tid; sätta dig ur trolleirkeln, bryta dess makt. Augustin, eller om han icke kan för sin tjenst, David skall resa med dig; ja, morbror Herkules sjelf skall, om vi tala vid honom, taga dig med sig opp till sitt kära Jemtland, och der gästa och jaga björnar med dig! Ack! att jag inte sjelf kan fara med dig! . . .»

»Gud välsigna dig, min snälla söta Hedvig, för allt ditt resällskap. Men att jaga björnar med morbror Herkules oppe i Jemtland, det har jag icke minsta håg till; och de andra reskamraterna skulle bli uppledsna vid mig liksom jag vid dem. Du vore den enda, som, . . . men jag kan icke resa nu; hvarken har jag pengar, ej heller har jag . . . ser du, Hedvig! det kommer mången gång åt mig, att jag — som Hortense säger — är den enda som har orätt i denna sak; att mina misstankar äro ogrundade, att det är mitt oroliga, mistrogna sinne som är skuld till allt missförstånd; att hon är mig trogen och vill

tillhöra mig, gifta sig med mig, som hon säger, då jag hunnit förvärfva mig en mera oberoende lefnadsställning. Det är ju möjligt att detta är så, att blott mina svartsjuka ögon ha skulden, att mina fordringar varit för stora, för orimliga på en natur sådan som hennes. Ja, det är mig ibland omöjligt att tro att hon är den djefvul, som hon vore, om hon blott lockat mig för att — — leda mig till dårskaper, leka med mig och sedan — — kasta bort mig för en rikare och förnämare. Jag kan icke tro det, och jag bör åtminstone veta det med visshet, innan . . .»

»Innan hvad? Ifvar!»

»Innan jag . . . reser, eller åtminstone lem-
nar henne och dig och . . . allt! o Hedvig! o min söta, goda syster! om detta tar den olyckliga utgång som jag förutser, så . . . försvara mitt minne! Säg åt människorna att jag icke var så dålig, så gudlös som det synes; att jag en gång var god och ville det goda, . . . men nej! säg ingenting; . . . det är icke värdt! . . . Hvad frågar jag efter människors omdöme när . . . låt dem säga hvad de vilja! Håll blott af mig du och . . . förlåt mig om du kan det.»

Och syskonen greto tillsammans.

Ibland retade sig Ifvar på sjelfva trösten och hoppet som bjöds honom.

»Försök icke att trösta mig, Hedvig,» sade han då otåligt, »och tro icke att jag kan hjälpas.

Proponera mig aldrig att jaga björnar med morbror Herkules, ty då skjuter jag antingen honom eller mig sjelf. Och predika icke heller för mig, Hedvig, ty det tål jag icke. Det rätta och förnuftiga — eller hvad världen kallar så — vet jag lika väl som någon. Men jag har ingen vilja, ingen håg dertill. Och det här dygdiga, aktningsvärda folket, som jag ser gå fram och tillbaka i världen som träbeläten, ge mig heller ingen smak därför. De äro odrägliga; jag önskar dem allesammans åt helvetet!»

»Och mig med!» sade Hedvig leende, i det hon sökte ge en skämtsam vändning åt Ifvars desperation.

»Och dig... nej icke dig med; ty du är ändå den bästa af hela tutten! och du.. förlåter ju din stackars bror!»

Och Hedvigs hand var åter sluten uti Ifvars, och hennes milda ögon lyste på honom, så varmt och hvilande.

»Och dina stora, sköna tankar, Ifvar! dina tankar för dina medmänniskors, för de fattigas och betrycktas väl!» sade Hedvig, ibland — »du måste lefva, du måste rycka upp dig för dem! Den som har något så stort och godt för sig, kan ej, får ej gå under för någon enskilt olycka!...»

»Jag förstår dig väl, Hedvig,» sade Ifvar dystert, »men detta är också — förgäfves. Min vilja har varit god och varm, — jag vet att jag

har haft krafter och anlag, som icke varit vanliga, som kunnat föra mig till något stort, men... allt detta har varit, det är icke mer!... Det är förbi! Och min olycka är att jag är så förfärligt klar öfver mig sjelf, att jag ej mera kan göra mig illusion öfver mitt tillstånd. Det är som sväfvade jag öfver min egen graf och såg mitt lik deri. Denna qvinna! O hon har bundit mig till händer och fötter. Och skulle äfven det vara som bäst, skulle hon älska mig ännu, ännu blifva min, så... är jag ändå förlorad, ty hon är icke den jag trodde; — hon är en ond qvinna, en fallen ande. — Men jag måste älska henne ända in i hennes helvete. Det är min dom och min fördömelse. Den förgiftade klädnad, som jag bär, som bränner bloden i mina ådror, kan jag först afdraga med mitt lif.»

»Tro det blott icke, Ifvar!» bad Hedvig ångestfullt, »tro icke den gamla, dystra sagan. Den är en elak dröm, som du förskingrar blott du vill vakna!...

»Hvarföre skulle jag icke tro hvad jag känner, hvad så mången annan känt före mig?» svarade Ifvar; »och hvarföre skulle det gå mig bättre än så mångt annat människobarn? Se dig omkring, Hedvig, och du skall se många, som afbrytas midt under sin bana, som stanna och förfalla liksom träffade af en förbannelse. Vi se dem, vi gå förbi dem på gatorna; "us-

lingar" kalla vi dem, och gå liknöjdt förbi, och betänka icke att de en gång voro unga, hoppfulla, till dess, . . . man säger att det var deras eget fel, att de voro svaga, att de läto förleda sig, o. s. v.; men, Hedvig, människonaturerna äro förunderligt olika, och de människor finnas, som synas vara gjorda att förolyckas! . . . Hur olika äro icke vi tre bröder! Der är Augustin, en själ nästan utan skuggor, lysande af tro och kärlek. Der är Bror, en stadig och lustig ture på en gång, som vår herre måtte ha skapat i ett ögonblick af godt humör, som arbetar som en häst på sitt kontor, med sina räkenböcker, och så dansar sin galopp så att svetten ryker af honom och hårtestarne stå i vädret! Hur kunna sådana människor annat bli än lyckliga? Och der är nu jag, med min eviga oro, med mina stora begär till något stort och fullkomligt, och min inre vanmagt. Jag är som vågen, som stormar uppåt för att kyssa himlen och som ständigt återkastas i afgrunden. O Hedvig! jag har drömt en skön dröm; — det var en gyllne morgonrodnad då jag gick fram i lifvet, och trodde allt godt och hoppades allt, men . . . nu har jag vaknat, och den — är försvunnen! jag har ärligt frågat mig hur jag skall bära det tunga, färglösa, glädjelösa lif, som väntar mig härefter, hur jag skall bära mig åt för att icke bli en börda för andra såsom för mig sjelf. Och jag finner intet svar härpå . . . »

»Låt tiden tala, Ifvar, tiden eller — — Gud! Han skall lära oss det. Han kan vända ondt till godt, och kanske, ja, jag anar det ibland, att denna olycka kan bli till din lycka en gång!»

»Hur orimligt!» sade Ifvar otåligt, »nej bästa lycka, som nu kunde hända mig, vore en snar död.»

Ibland lät Hedvig Ifvar tala och spå sin undergång, utan att svara ett ord till tröst; hon endast grät stilla öfver honom, och denna kärleksdagg svalkade febern i hans själ; och Hedvigs tro om honom och hans framtid var honom ändå ett litet ljus i den mörka natten.

När insekten går igenom sina förvandlingar, ses han ofta mycket kämpa, mycket lida, — och det händer äfven att han förgås under förvandlingsprocessen. Genomgås den lyckligt, så framstår han i en förherrligad gestalt. Det är icke annorlunda med mennisko-insekten, (skapelsens herre, förlåt!). Och godt är när i förvandlingens timma en kärleksfull blick följer kampen, vakar och lyser öfver den, som solstrålen varm och klar, ty det — — hjälper igenom!

Ifvars olyckliga sinnesstämning och vilda utbrott denna tid inverkade djupt på Hedvig, störde hennes dagars frid och hennes natters ro, men allt innerligare fästade hon sig derunder vid den olyckliga brodern, hvares enda förtrogna och tröst hon var, och hon var outtröttlig i sina

bemödanden att hugsvala och förströ honom, och försmådde dertill inga, äfven de barnsligaste medel.

Det var olyckligt att Ifvar icke bodde i huset, ty då hade Hedvig haft lättare att vaka öfver honom; men nu var det ofta svårt att komma åt honom. Mången dag kom han alls icke hem. Men kom ej Ifvar till Hedvig, så gick Hedvig till Ifvar, om än helt sent på aftonen; och hvarken storm eller snö eller mörker hindrade henne derifrån, icke heller Ifvars stundom hårda och bortstötande ord. Allt fördrog hon med kärlekens värdighet och outtröttliga saktmod.

O godheten! det finnes i världen så mycket talang, skarpsinnighet, klokhet, qvickhet, genialitet, virtuositet, men godhet — äkta, enkel, gudomlig godhet!! — Hvar finnes den? Balder är död. Den gode är död! derföre gråta ännu alla väsen så många bittra tårar. Det vore ej så om godheten vore väldig på jorden. Dock, vill du veta hvarföre vissa menniskor äro mera älskade än andra, medan de lefva, mera sörjda och saknade när de gå hädan, så blir svaret att de voro "så goda!" att de mera än andra närmade sig urbilden af det väsen, med hvilket den gyllne åldern förgick, med hvilket den åter skall komma till jorden.

Men hvad sade väl de öfriga i familjen om Ifvar och hans tillstånd?

HVAD MAN SADE I FAMILJEN OM IFVAR.

Engel sade — intet, men hon grät när hon såg Ifvar se så förstörd ut, och när hon såg Hedvig gråta. Men hennes eget lif, så fullt af kärlekens solsken, upptog för mycket af hennes tankar för att hon kunde fullt dyka ned i ett elände, som hon i alla fall blott halft kände. Hon var dessutom vid den ålder och i den sinnestämning, då man "hoppas allting". Hon kunde ej begripa att icke det snart skulle bli bra med Ifvar.

Göthilda tog saken tragiskt — emellanåt, kallade Ifvar "vår Erik den fjortonde, vår prins Hamlet," och tänkte sig ohyggliga saker. Emellanåt tog hon "saken kallt," och föreslog att Ifvar skulle sättas i pension hos onkel Urbanus för att lära sig att bli förnöjsam och lycklig. Ibland ville hon frappa honom på något stort sätt! — en jordbäfning, ett regn af månstenar skulle ha kommit mycket till pass. Hon funderade äfven på om hon sjelf skulle uppoffra sig för honom, hoppa i norrström midt för hans ögon eller gå till den "horribla Hortense" och skrämma lifvet

ur henne, eller skrämma henne ur landet genom föregifvande att hon skulle bli gripen af polisen, hvarigenom hon — Göthilda — sjelf skulle ut-sätta sig för att bli strypt eller ihjälstucken af Ifvar, eller martyr för honom på något sätt. Men blott i förbigående funderade hon på detta. Hon stannade vid den öfvertygelse att kallvattenkuren skulle bli den bästa kur för Ifvar, och undrade om icke en Mentor skulle infinna sig för att rädda denna nya Telemaque. Hon funderade äfven litet på onkel Urbanus, dertill men...

»Galenskaper! förbannade dumheter och galenskaper!» brummade morbror Herkules. »Skall en pojke som han tro sig ha rättighet att förstöra hela huset med sina griller, och den der englagoda Hedvig! . . . Kär? Vischli Vaschli! Hvem har inte varit kär, och lite galen med i sin dar? det har händt den bästa, det har händt mig sjelf! men att vända upp och ned på verlden för det, och se ut som en förstörelse! . . . Det der kommer af er moderna uppfostran, och era moderna teorier, och af att ha ingenting dugligt för sig att göra. Men jag har, ta mig sjutton, lust att läsa lagen för min kära Ifvar, jag, en dag, så att han skall minnas det en stund, och få något att tänka på! Ja, min själ har jag det! . . .»

Emedlertid gick generalen ner till sig, lät thorshammaren dundra som ville den krossa alla små och stora troll, och han sjöng dertill:

»Den gamla tiden är mig kär,
den gamla Carolinska tiden,
ty glad han var som samvetsfriden
och modig såsom segern är.»

»Tålmod, tålmod ännu en tid!» sade Augustin tröstande till Hedvig, »det skall, det måste gå bra med Ifvar. Jag har hört mig före och är nästan säker om att Ifvars misstankar på hans Hortense äro grundade, och att det skall snart komma i dagen. Och då skall han — — slita sig lös. Ty han må säga hvad han vill, han är för renhjärtad och ädel att älska någon, som han måste förakta och som bedrar honom. Och när den stunden kommer, då är ock stunden att ta honom kraftigt under armarne! . . . . Emedlertid måste man ha tålmod med honom, låta honom meddela sig, ladda ur sig sin oro såsom du gjort det. Men det går icke an att du är så ensam om detta. Det blir för mycket för dig, min söta Hedvig. Uno, jag och David, vi måste slå oss tillsammans för att så godt vi kunna söka förströ honom, och åtminstone laga att han är så litet som möjligt allena. Vi skola aftala en operationsplan; ty det torde väl bli värre med Ifvar nu en tid ända tills krisen kommer. Och så — kommer Gerda om några veckor, och af henne väntar jag mycket för Ifvar; båda äro musikaliska, båda litet exentriska i sina idéer, och voro lif och själ redan i barndomen.

De ha många sympathier med hvarandra. Jag hoppas mycket af Gerda. Och du, min snälla, goda Hedvig, får icke se så bedröfvad, så ängslig ut, eljest — — måste jag åter dansa för dig! . . . »

Bror sade — nej Göthilda sade först en dag till Bror:

»Bror, du borde också vara med om att sköta vår »prins Erik», — ty hade Erik den fjortonde blifvit riktigt skött, eftersedd och förmanad af de sina, så hade han visst icke begått alla de der ohyggliga mordena och slutat med att bli galen! — Och det kan gå galet med Ifvar äfven, om icke vi taga hand om honom. Och du, som är både god och klok, borde ge honom dina broderliga råd och förmaningar.»

Bror ruskade på sig och såg otreflig ut.

»Hur vill du», sade han, »att en philistéer, — ty så anser Ifvar mig, — skall våga vidröra den heliga arken: hans inre verld? Jag skulle väl dräpas vid försöket! . . . »

»Ja, men du borde ändå försöka!» vidblef Göthilda, »du borde åtminstone helsa på honom emellanåt. Lilla bror kan ju uppvakta stora bror, och med det samma ge honom några goda moraler.»

»Moraler?! . . . Lilla bror åt stora bror!» sade Bror och skakade betänkligt på hufvudet. »Men, — må göra! Jag skall försöka att tala förnuft med honom. Det kan icke hända mig

värre än att han blir arg och ger mig en örfil; och jag skall gerna ta två af honom, om han blott vill komma till sundt förnuft igen.»

»Du är min egen, hederliga hjertebror!» sade Göthilda.

Ett par dagar sednare kom Bror en morgon hem med upprördt utseende och begärde af Göthilda ett glas likör, — «någoting mag- eller nerfstärkande för all del!»

»Hur är det med dig? Hvad har händt? du ser så besynnerlig ut», sade Göthilda, helt illa vid.

»Jo du, jag har fullgjort min broderliga skyldighet, efter din önskan, Jo, det bekom mig just väl! Ser du ingen oljfärg på min rock? — der på ryggen?! ...»

»Icke det minsta. Men Bror, hvad betyder väl allt detta?»

»Det betyder att jag, i dag på morgonen, tog min själ i min hand, och gick, enligt dina goda råd, att göra min kära bror Ivar ett morgonbesök. Han var i sin atelier, och stod, när jag kom in, med ryggen vänd åt mig och suddade på — — en näsa tror jag — — målad det förstås.

»God morgon!» sade jag.

Ett doft grumlande fick jag till svar, och en half vridning på nacken till helsning.

»Jag sätter mig väl, jag,» tänkte jag, »fast

ingen ber mig», och jag satte mig på den enda stol jag såg ledig.

»Vackert väder i dag!» sade jag för att komma i konversation.

Intet svar. Det här blir roligt! tänkte jag, och funderade en stund på hvad jag skulle begynna med. Ändteligen sade jag:

«Hur mår du?»

Intet svar på en half minut, och sedan ett stelt: »hur då?»

»Jo, jag frågar bara,» sade jag, »jag trodde att du inte mår bra.»

Intet svar, bara ett slags ondsint läte, som skulle föreställa: »dra för tusan!»

Vår prins är icke vid det bästa lynne i dag, tänkte jag, men låtom ej afskräcka oss, och jag begynte åter:

»Du borde ta dig litet mera motion, tycker jag, Ifvar.»

Men se då vände han sig om och såg på mig med en blick, som hade kunnat kila in i mig och köra mig ut rakt genom väggen, om jag icke hade stålsatt mig. Men jag repade nu dugtigt mod och sade:

»Min bästa Ifvar, du ser verkligen så besynnerlig och så vildsinf ut, att jag, och vi alla, äro rätt bekymrade för dig, och jag vill riktigt rätt allvarligt be dig att besinna . . .»

»Min bästa bror,» afbröt Ifvar mig och kom

emot mig röd i syna och med oljfärgspaletten i ena handen och penseln som ett spjut i den andra, — «jag skall just allvarligt be dig att du bekymrar dig om dina angelägenheter och icke om mina; och inte kommer och besvärar mig med några dumheter . . .»

»Dumheter?» sade jag och blef litet het om öronen.

»Ja, just dumheter!» sade han. Och så sade jag och så sade han ett och annat, tills vi stodo röda som två kalkontuppar i syna mot hvarandra, han alltid med den välsignade olj-färgspaletten i handen allt närmare inpå mig, så att jag, i ångsten att få den afstruken på min rock, gjorde en hastig vändning och packade mig ut genom dörren. Och inte kommer jag i hast inom den igen, åtminstone för att ge moraler. Nej, tack du, det duger jag inte till . . . . Det hade jag för mina broderliga pligters uppfyllande!»

Göthilda hade skrattat ända till tårar under Brors berättelse, och slutligen skrattade han hjerteligen med henne åt sin misslyckade expedition, men skulle någon känslofull läsare deraf förtörnas och finna fel med deras hjertan, så måste vi taga dem i försvar. Ungdomen öfvertog dem; det var allt. Icke heller hade de ett klart begrepp om Ifvars själstillstånd. När de sednare bättre insågo detta, skrattade de icke

mer. Och likväl stå det tragiska och det komiska hvarandra, här i lifvet, ofta så nära, att man, med öppet sinne för båda, har stundom svårt att icke gråta och skratta nästan på en gång.

»Bara dåliga vätskor, min söta vän!» sade tant Visen, »tro mig, jag känner det der! Hvad håller han för en diet? Sötsaker, tårter och slisk, förmiddag och eftermiddag! . . . Syster Hedvig skämmer verkligen bort honom, både lynne och mage! Sådant der dåligt humör kommer från magen. Han skall dricka Saischützer en vecka och sedan blodrenande dekokt i en månad, och äta ordentliga mål, och gå och lägga sig i tid, och inte svärma som han gör på maskrader och sådant der, tills långt inpå nätterna. Han skulle medicinera och hålla diet några veckor, så skulle vi få se! . . . Tro mig! . . .»

Men tant Visen visste icke af de djupare orsakerna till Ifvars svårmodighet, derföre också trodde ingen af de invigda på tant Visens visa råd.

»Vet han, Stolt» — sade Maja en afton då hon satt och stoppade strumpor i »jungfrukammarn» och Stolt lagade något på sin generals kläder vid samma talgljus — »vet han Stolt att det just börjar se bekymmersamt ut med herr Ifvar. Han ser så underlig ut, och det är ingen rast och ro i honom: han som förr var så glad och hördes sjunga hvar gång han kom hem. Gud vet hvad som kommit åt honom, men nog

ser man tydligt att han strider och lider mycket. Och jag är just ängslig för honom sen en tid!»

»Han borde gå ut i krig», sade Stolt. »Ut i kulregn och krutdam skulle han, så skulle han nog bli munter igen. Jag var aldrig så munter, som på den tiden jag var i kriget, fast man ofta slet bra ondt och inte visste den ena stunden om hufvudet satt qvar den andra. Men just det gjorde att man icke gick och hängde det. Och muntra kamrater har man i fält som hurta opp humöret på en. Och jag hade salig Glad till kamrat. Och han var som mitt andra jag. Der jag var så var han, och der han var så var jag, och alltid gingo vi tillsammans i bataljen; och «Stolt och Glad» var ett firma, som fienden inte just tyckte om, vill jag lofva. Men alla kamraterna tyckte om Glad. Han var den bästa gosse vid hela regementet, och vi höllo tillsammans som våra herrar — de båda bröderna Herkules — på den tiden gjorde det. Och se'n Glad och jag skiljdes åt — ty efter kriget i Finland blef han der qvar hos sin herre då jag följde min till Sverige, — — ja, se'n han skiljdes vid mig, har jag aldrig haft rätt godt humör. Han var alltid munter, hade alltid något lustigt att säga! Man kunde aldrig ha ledsamt med honom.»

»Han borde ha gift sig, herr Stolt,» sade nu Hanna med sin näbbiga, småförsmädliga ton,

»så hade han fått roligare, och kanske blifvit roligare sjelf än han nu är.»

»Det hade jag nog kunnat om jag velat,» svarade Stolt, stolt. »Men jag känner fruntimmerna; och har hållit mig fri från det besväret. Fruntimmer äro ändå — fruntimmer!»

»Kan tänka!» sade Hanna, »och karlar äro ändå — karlar! så besynnerligt det är! Men kanske fruntimmerna ha hållit sig fria för honom herr Stolt. Vet han hur en korg ser ut, herr Stolt?»

Utän att låtsa höra den försmädliga frågan sade Stolt, vänd till Maja: »ja, om jag velat, så hade jag kunnat lefva i god ro och maklighet allt sedan freden — på mina lagrar som man säger — ty allt sedan jag i Norska kriget fick den blessyrn, som gjorde mig oduglig för krigstjensten, så har jag både af Kungen och min general haft en pension, så att jag kunnat med den slå mig ner i ro på mina lagrar som man säger. Men se, aldrig kunde jag glömma hvad min general var för mig i kriget, hur han mången gång slet ondt för att jag skulle ha bättre båda föda och värme — ty jag var bara pojken i det första kriget vi voro tillsammans och mycket yngre än han, och stod ej ut med så mycket; — och hur han var som en far åt mig, och en gång frälste mitt lif med

fara af sitt eget, nej, det kunde jag icke förgäta, och kunde heller rakt inte trifvas om inte jag hvar dag fick se hans ansigte och höra hans röst; så, när jag varit tre veckor i den der roligheten, så gick jag derifrån och till min general och sade honom att jag ville tjena honom hur som helst, bara jag fick bli hos honom. Och så blef jag hans betjent — som volontär det förstås, och bara så länge jag vill. Och allt hvad jag gör för honom sjelf och hans hästar, det gör jag så gerna som jag lefver. Men den der bordsuppassningen den är inte min sak och passar mig inte, i synnerhet sedan generalen fått sig en så stor familj. Och den vore jag allt gerna ifrån. Men bakom min general står jag gerna, och de der unga frökvarne, dem tycker jag allt om att se, och så går den ena dagen efter den andra och — — det går!»

»Ack ja! hvad allt går, bara vänskapen är med!» sade Maja rörd. »Den der vänskapen gör allting lätt och det blir — — så känslfullt!»

Hanna skrattade och sade:

»Och hvad den der känslfullheten är rörande och smörjande. Det var visst af bara känslfullhet, som herr Stolt häromdagen slog smörsåsen öfver fröken Göthilda, så att hon fick en hel pannkaka i håret!»

»Nej,» svarade Stolt lugnt, »det kom sig af den blesyrn jag fått i axeln och som gör mig

oduglig att rätt sköta gevär och äfven för bordsuppassning, ty jag kan ej föra armen som jag vill. Men så länge de vilja ha mig så vill jag icke säga ifrån. Jag skall stå på min post till dess någon kommer och löser af mig.»

»Han är bra hederlig och beskedlig Stolt! Det är säkert, det!» sade Maja varmt, mycket nöjd med Stolt, men mycket missnöjd med Hanna.

»Sin pligt skall man väl göra så i fred som krig!» sade Stolt lugnt.

»Och den ädla krigspligten» — återtog Hanna som var i krigstillstånd mot Stolt, hvars saktmod i denna stund tycktes ändå mer reta henne, — »den ädla krigspligten består i att slå ihjäl sin nästa, eller att rövva hans gods och göra honom så mycket ondt som möjligt.»

»Nej!» svarade Stolt, med mera skärpa i blick och ton än hittills, »icke sin nästa utan sitt lands och sin konungs fiende. Ja, man kan hugga ihjäl hundrade sådana och ändå inte ha en droppa blod på sitt samvete, utan ha det så rent som ett oskyldigt barns. Inte för det att jag vill prisa kriget. Jag vet att mycket ondt sker der och att många lidanden komma deraf. Och om man än börjar med att hålla sina händer rena från plundring och styggelse, så, när det räcker länge så förvildas man och vet inte alltid hvad man gör. Det vet jag med mig sjelf. Jag minnes huru jag en dag hade varit ute för

att fouragera, och fått intet, och kom hungrig som en varg hem till kvarteret. Då får jag vackert se min Glad sitta der och smörja sig med en skön kålsoppa, som han har i en skål framför sig. Jag går fram utan krus, sätter mig bredvid honom, drar min sked och börjar äta kål med honom. Men då grinar han helt arg mot mig och drar åt sig skålen. Och jag drar skålen igen åt mig och morrar åt honom, och så drar han och så drar jag, och så morrar han och så morrar jag, tills vi äro färdiga att komma i lufven på hvarandra. Men som jag höjer handen åt hufvudet på honom, så slår han till ett skratt, och så hade han hela tiden bara spektaklat med mig. Men jag bannade honom för det, ty det hade lätt kunnat gå galet. Och af detta ser man att krig kan göra människan vildsint. Men hvarken fiende eller vän vet jag mig med uppsåt ha gjort orätt. Jag kan sofva lugnt, och vet icke hvad ånger är. Gud vare den nådig, som kan säga annat!»

Stolt såg icke på Hanna vid de orden, men det var något i dem som träffade henne, och för att dölja det sade hon: »Åh bevars! Det är väl inte så farligt heller. Alla äro icke så — känslofulla!»

»Desto värre för dem!» sade Stolt, i det han reste sig upp och med sträng och stark blick såg på den lättsinniga flickan, hvars djerfhet uppbragte

honom. »Bättre vara känslfull än känslolös och — *ve den*, som är förhärdad!»

Hanna bleknade, men vände ryggen till, slängde på bordet ljussaxen, som hon höll i handen, så att sotet flög i knä på Maja, och med ett förargligt skratt hoppade hon ur rummet.

»Hon borde aldrig ha kommit i huset!» sade Stolt, »och hon borde komma bort derur med det första. Det är ett dåligt stycke.»

»Tala inte så, kära Stolt,» bad Maja, ehuru plågsamt rodnande och med tårar i sina ögon. »Hon är så ung ännu och har varit länge i dåligt sällskap. Hon torde väl bli bra när hon lika länge fått vara i godt.»

»Ja, tro det bara!» sade Stolt. »Jag känner fruntimmerna. Jag vill slå vad att det är ett stycke sådant ett, som gör herr Ifvar så rappig och konfuser, som gör hela hans olycka.»

»Nå,» sade Maja, som hade föga "esprit de corps" och mycket godt lynne, »då vill jag slå vad att det är ett annat sådant, som kommer att göra hans lycka. Han vet ju ordspråket, Stolt, att man skall ta bot der man har tagit sot. Hi, hi, hi, hi!» . . . .

»Hanna bör komma ur huset, och alla fruntimmer ur världen, det blir ingen frid förr, och ingen bot heller!» sade Stolt.

»Kära Stolt, hur kan han tala så tokigt?» sade Maja.

Så talade man i familjen — vi räkna tjena-
narena med till familjen, och illa skulle den be-
stå utan dem, — om Ifvar och hans tillstånd.

Till följe af Augustins »operationsplan», blef
Ifvar nu mycket mer än förut tagen i anspråk
af sina vänner, och det var för honom, och
isynnerhet för Hedvig, godt. Det kom en tid af
jembörelsevis lugn i hemmet.

Och dagarne, veckorna gingo, så som de
vanligen gå om vintertid i Stockholm för en fa-
milj af inskränkt förmögenhet och som är föga
ute i världen. En och annan bal för de unga,
ett och annat spektakel, en och annan souper —
som nu för tiden är något helt annat, och ojem-
förligt roligare och bättre än det var för tjugu
år sedan, — afbröt dagliga lifvets enformighet;
för öfrigt var man kastad på egna tillgångar;
och i detta kapitel är visserligen skiljaktighet
emellan familj och familj.

»Lugnt men ledsamt» kunde vara mottot
för en stor del familjers hvardagslif i nord-
en, under långa skiften. Skymningarne — skuggor-
nas tid — äro långa hos oss, och ingen und-
kommer fullt deras välde. Lifvets fallenhet för
tyngd, för dvala, kännes mer och mindre vissa
tider, af alla. Kanske är det en god, en barm-
hertig inrättning, denna lifvets sömntyngd! . . .
När björnen sofver i sitt vinteride, känner den
ingen längtan, inga behof, känner ej att snön

faller, att stormen rasar, märker ej den långa vintern, dess mörker och frost .... Dock »vaker!» säger evangelium, och ingen lefvande själ vill länge sofva så. Och vi tro fullt och fast att det ligger i människans makt att göra skymningens tid till en af morgonskymning eller aftonskymning för sitt lif.

Naturforskare säga oss, att Sveriges jord långsamt höjer sig; — ifrån dess "Sunnanskog", der näktergalar sjunga, och upp till dess nordanfjell, der midnattssolen skiner på aldrig smältande snö, höjer sig dess bröst, genom natt, genom dag, genom sommar och vinter, oupphörligt och stilla (omkring 4 fot på ett århundrade) af en okänd orsak; såsom man förmodar, en underjordisk eld.

Och hvad jorden gör, torde väl människan på sitt vis kunna eftergöra, genom natt, genom dag, genom vinter och sommar, äfven under skymningstiderna, äfven under — »lugnt och ledsamt».

I Dalbergiska hemmet hade man egentligen hvarken lugnt eller ledsamt sedan flera år, sedan familjens medlemmar voro alla tillsammans och deras lynnen och olika riktningar hade fått and- och spelrum. Och växte än här och der ogräset upp med hvetet, så — — växt och rörlighet var der emedlertid! Den, som utan all fråga var den rörligaste i huset, var general

Herkules. Han tyckte om vintern, och var då lifligare än andra tider på året. Om torgdagarne gick han ibland tidigt på morgonen ut på torgen, såg folket handla och vandla, gaf sig i tal med gummorna, om deras varor och priser; och några mustiga ord, och thy åtföljande skämt och skratt felades icke å ömse sidor. När allmogen från Norrland kom ned på sina slädor med fågel och lärfter och skinnvaror, kom han alltid i ifriga samspråk och i handel med detta folk, som han särdeles tyckte om, för deras fasta sinne och godlynta slughet i tal och svar; han kallade dem företrädesvis: "landsmän!" Och dessa mornar kom han vanligen hem med ett par orrar, eller ett halft dussin snöripor, eller hjerpar i sina fickor.

»Här har jag nu igen skjutit något åt dig, Hedvig!» utropade han då, hållande det vackra villbrådet högt i vädret för Hedvig, som såg så hjertligt förnöjd ut, och prisade morbror Herkules' jagt.

Ibland också gick generalen verkligen ut på jagt, tog då blott ett stycke bröd i den ena fickan och sin Ossian i den andra, ropade sina två hundar: »Hopp och Hej!» som störtade upp vilda af glädje under tusende kaprioler, och han blef då vanligen borta hela dagen. När han mot aftonen kom hem med en hare, eller något slags villebråd, var han vid det allra bästa

lynne, och hvisslade den ena muntra tonen efter den andra. Kom han tomhändt hem, så var han tyst, ibland något dyster, och måste ha ett parti tok att muntra opp sig med. En gång förmådde han Ifvar att följa med ut på jagt, men det blef första och sista gången. Göthilda trodde att "Samiel" måtte ha uppenbarat sig för dem vid detta tillfälle, så tomhändta och så miss- eller rättare ondlynta kommo båda hem.

Andra dagar besökte generalen handtverkare i deras verkstäder och lärde dem — ty generalen undervisade gerna — huru de skulle bära sig åt, och tog reda på deras enskilda och allmänna angelägenheter och embetsförhållanden. Han lärde sjelf mycket deraf, sade han, och den, som alltid gerna och uppmärksamt lyssnade till morbror Herkules' lärdomar i dessa ämnen, var Augustin.

»Ja, ja, min kära bror Augustin,» sade ibland generalen, »sådant der får man icke reda på i böcker! Du läser för mycket, Augustin; du drar hem alldeles för mycket böcker. Du blir en riktig bokvurm, är jag rädd. Det duger ej för det praktiska lifvet.»

Augustin blott log — det der sköna, engliska leendet! — disputerade aldrig med morbror Herkules, men fortfor att dra hem böcker af alla slag, och satt om eftermiddagen i sitt soffhörn, medan morbror Herkules tog sin tupplur

uti sitt, och tittade i dem, och på taflorna, och på sina syskon, och — »njöt lifvet».

Nästan hvarje dag, vid middagstiden, red generalen ut en timma, på Svartklipparen eller på Svanhvit, hans två ridhästar. Och när han kom ut genom porten, på gatan, såg han alltid upp åt fönsterna, och helsade med handen och nickade åt de båda unga flickorna, som — isynnerhet Göthilda — tyckte särdeles om att se morbror Herkules till häst. Och han såg äfven ståtlig ut till häst, den gamla generalen, och särdeles då, när för Göthildas mörka ögon, Svanhvit eller Svartklipparen fick göra hvarjehanda kurbetter och slutligen sätta af i ett magnifikt galopp.

Hedvigs dagliga, stilla fotvandring såg icke så magnifik ut, men den var henne en vana, en god vana, och gaf själ och kropp hvad de bäst behöfva — — frisk luft.

Och dagarna gingo och — — kråkorna kommo — vårens förebud i Sverige, — en och annan lärka berättades re'n drilla öfver islagda fjerdar, lackfioler slogo ut, doftade i fönsterträdgårdarne i hemmen, och utom, på Stockholms gator, var smutsen alldeles ohygglig. Våren var verkligen i annalkande, — tiden för Engels bröllopp, för Gerdas ankomst, tiden, då tappan faller ur björnens inelsvor och täppan ifrån mångt sinne, som med den blidare luften andas in

aningar om hvarjehanda kommande, obestämda ljusligheter. Man var ännu blott i Mars, men man sade nu ofta i Dalbergiska hemmet: »snart kommer Gerda!» med samma ton som man brukar säga: »snart kommer våren.»

GERDA KOMMER.

»Gerda!» utropade en dag, glad, Augustin, i det han såg ut genom fönstret. En reskalesch hade stadnat utanför huset, och ett ungt hufvud, med ljusa lockar, blickade upp mot fönstren, eldigt forskande. Augustin sprang ned för traporna, och Gerda flög ur vagnen i hans armar. Gråtande och strålande på en gång, stod hon straxt derpå i syskonkretsen, omfamnande, kysande, blandande smeknamn och öknamn. Det var ett urväder, men som om sommaren, när blåsten är varm, och regn och solsken leka i molnen. Och som i sommarstormen, de löfviga qvistarna, de strålande blommorna fläta sig om hvarandra, lekande, smekande, i kärlek straffande, så var nu detta syskonmöte.

Stormen lugnad, så måste man se, betrakta hvarandra, rätt känna igen hvarandra, med tankens och begreppets ljus. Känslan — den framfusiga; — hade som vanligt kommit förut.

Syskonen betraktade Gerda med en glad öfverraskning. Så hade de ej väntat sig henne, så vacker, kraftfull, strålande. Hon var ej mera

den ännu outvecklade och ograziösa unga flickan, som lemnade dem för fem år sedan; hon var nu vid två och tjugu års ålder, den utvecklade, unga qvinnan, som i sin fulla, färdiga blomning öppnar sig för lifvet.

Gestalten, fin, men spänstig, var af den ädlaste bildning, och hennes händer och armar voro af sällsynt skönhet. Ansigtets förnämsta skönhet låg i dess själ osh uttryck. Ett drag af orolig melankoli, som liksom skymde den fria pannan, märktes icke nu, då glädjens och ömhetens leende lyste på den friska, beslutsamma munnen, och i den sköna blicken, blicken så själf full, så frisk, så energisk och klar, som vårhimmels färg, som sången af Upsala ungdom, som vi tänka oss Valkyrians, då hon på sin vingade häst bär de fallna hjeltarna upp till Wallhalla salar. De fina, lätt sig vidgande näsborrarna, som tycktes vilja med makt indricka lifvet, och hufvudets rörelse under dess krona af gyllne hår, gåfvo stundom ett stolt uttryck åt hennes hållning. Men det var af en stolthet utan högmod. Så åtminstone tyckte nu syskonen.

»Blir man så vacker i G***?!» utropade högt Bror, sedan han uppmärksamt betraktat Gerda. »Göthilda, skola vi sätta oss i pension der? Hvad tror du?»

»Ack! man blir vackrare i Stockholm,» svarade leende Gerda. »Engel! Göthilda! Hvad de

ha vuxit opp! Och du, Augustin, och du, Hedvig, hvad ni äro er lika! Söta, söta syskon, Jag tror att jag glömt hvad det är att vara rätt glad, rätt varm i själen på den tid jag varit ifrån er. Nu känner jag det åter! Ack! hvad det känns godt, hvad det är roligt! Nu släpper jag er icke mer!» fortfor hon i det hon valsade om med Augustin. »Nu måste jag bli med er om jag skall bli lycklig.»

»Tänker du på hvad du säger?» sade Augustin och höll henne fast och såg henne i ögonen med en halft skämtande, halft allvarsam blick — »du fästmö! ... Skall jag säga detta åt — Sigurd?»

»Gerna! gerna för mig! ..» svarade Gerda.

»Godt,!» sade Augustin, leende, »då är det ej farligt för honom. Men — — när få vi se Sigurd?»

»Han kommer sednare på afton. Han skulle först se mamma i sitt kvarter. Men jag kunde ej dröja; jag måste först af allt se er, mina syskon!»

»Och ditt bröllopp, Gerda, skall bli i de första dagarna af Maj?»

»Ja; — — så är det sagt; men, ...-låt oss nu tala om någonting annat! .... Hedvig! Hvad hon ser god och vacker ut, Augustin. Det är som om hon hade slutit frid med hela verlden, och lefde blott för att vara glad åt an-

dras glädje, för att gråta med dem, som gråta!... De goda, varma, innerliga ögonen!...»

»Hon är,» sade Augustin, »en syster, i detta ordets djupaste, skönaste bemärkelse, en syster åt alla, som komma henne nära. Och en sådan syster är en välsignelse.»

»Det är ingen ofrid inom henne!» fortfor Gerda, i det hon betraktade systemen, »hon är färdig, ... hon är i harmoni med sig sjelf... Lycklig hon!... men Ifvar, — Augustin — hur är det med vår stackars Ifvar? jag känner inte igen honom: han ser alls inte lycklig ut;... något så dystert, så förstördt!... Hvad är det med Ifvar, — Augustin?»

»Vi skola tala om Ifvar en annan gång,» sade Augustin, »då vi kunna göra det i grund. Jag har hoppats mycket af din ankomst för Ifvar!... Hvad tycker du om Engel? Har hon icke vuxit till sig?»

»Åh, hon är för söt! Allrakäraste söt och vacker. Och hon ser så lycklig ut.» Och Gerda qväfde en suck.

General Herkules ankomst afbröt syskonens samtal. Han ville äfven ha sin del af den nyss ankomna gästen, och tog snart en lejonpart, när han af hennes sätt att mottaga hans hälsning och att besvara de frågor hvarmed han tyckte om att ställa människor på prof, märkte att "det

var ruter i flickan," och dessutom särdeles tyckte om hennes utseende och väsen.

Vid qvällsvarden måste Gerda sitta vid hans sida, och vann allt mer hans gunst genom hennes sätt att lyssna, le och svara. Men när generalen började fråga och skämta åtskilligt om fästmannen, brölloppet m. m., då blef Gerda fåordig, kall, och syntes alls icke road. Desto lifligare blef hon när med syskonen ungdomsminnena kommo till tals, de gemensamma, de ljufva, de bittra, de putslustiga, när man släppte sig lös, som man blott gör det emellan syskon, med prat, skämt, infall, vett och ovett, och skratt, detta skratt som låter gråta i sitt öfvermått, detta skratt hvaraf man tycker sig nästan må illa och som är så hälsosamt. Gerda var den utslupp-naste af alla och var full af lustig galenskap. Midt under denna allmänna glädje och gamman, hvaraf morbror Herkules njöt med patriarkaliskt välbehag, inträdde — Sigurd.

Han var en stor, vacker karl, d. v. s. skulle varit vacker, om icke en viss skarphet i dragen, en viss sufficens i hållningen, och en viss hårdhet i blick och uttryck gjort ett intryck, som motverkade det regelmässiga i hans drag och proportioner.

Hans inträde vållade en hastig tystnad, sedan en allmän uppresning. Utan särdeles glädje men med öppen vänlighet välkomnades han af

Gerdas syskon; och morbror Herkules klappade honom med sina lejonramar, och satte honom vid sin venstra sida, midt emot Gerda.

»Ty» sade han, »jag får lof att skilja fästmö och fästman åt; det går inte an att de sitta tillsammans, ty då får man aldrig ett ord eller en blick af dem. Jag känner det folket!...» Och han sneglade på Uno och Engel.

Sigurd fäste sin skarpa blick på Gerda, men hon undvek den. Det var öfverhufvud en stor förändring kommen öfver henne ifrån den stund då Sigurd kom in, och den märktes mer med hvart ögonblick, hon blef tyst, purpurflammorna på hennes kinder bleknade bort, hela hennes väsen liksom stelnade.

Sigurd deremot talade mycket, och talade väl, ehuru något docerande, och med en skarp stämma. Han ordade med kunskap och intresse i flera ämnen, och Augustin tycktes med afsigt draga honom fram. Men general Herkules syntes mindre road af att höra på honom, och reste sig från bordet, så snart höfligheten det tillät.

Augustin tog Gerdas hand då de gingo från bordet; den var kall, han såg på henne forskande. Hon försökte att le, men leendet var tvunget och melankoliskt. Hennes själ syntes liksom bunden af någon ond trollmakt.

Men under det samtal, som efter maten kom i gång, upplifvades hon. Augustin bragte till tals

ett ämne, som stått i dagens tidningar; det angick en af de föreningar, som på så många håll i Sverige börja uppstå bland de bemedlade, till obemedlades skydd och vård, och i hvilka män-
ner och kvinnor i så ädel anda ge hvarandra handen till hjälp i det gemensamma goda verket. Vid talet derom strålade Gerdas anlete, ögonen blixtrade medan klara tårar sprungo fram, och entusiastiska ord undfölo henne.

»Hvad det måtte kännas skönt att så få lefva, så få verka för sitt fosterland! Om än man är ringa . . .»

Orden stannade på hennes läppar ty hennes varma blick hade ofrivilligt sökt Sigurds, och ett hånfullt leende, en artificiell gäspning mötte henne från honom, samt ett skämt öfver "fruntimmer-
nas philanthropiska förtjusningar". Men de borde komma ihåg fru Lenngrens råd, till sin dotter:

»Blif vid din hålsöm, dina band,
Stick ut ditt mönster efter rutan,
Och tro mitt barn, att folk och land
Med Guds hjälp styras oss förutan.»

Gerda rodnade och teg. Men den lätt ret-
liga Ifvar tog upp saken för henne och sade några häftiga ord.

Sigurd svarade kallt, satiriskt och något hög-
draget.

Ifvar drog härvid upp sig såsom till kamp, men Augustin bröt af i det han bad Gerda att sjunga.

De båda åtskiljda kämparne gåfvo hvarandra en bister blick, och togo från denna stund anthipati till hvarandra.

Gerda hade stått upp och gått till pianot blek och med gråten i halsen. Men när hon preluderat en stund, på ett sätt som rörde mästarrinnan, begynte hon sjunga såsom ville hon i tonerna andas ut sin själs kufvade känslor och tankar. Det var Jephtha dotters sång i den hon med sina leksystrar begrät sin glädje och sitt unga lif innan hon offras.

Alla lyssnade, nästan häpna öfver makten i hennes sång. Ty själens uttryck, ännu mer än röstens energiska friskhet och renhet gaf denna sin tjuskraft. Hedvig och Augustin sutto bleka af rörelse och nöje. General Herkules grät.

Sigurd njöt äfven synbart så af Gerdas sång som af de andras beundran.

»Jag har låtit henne få de bästa mestare som kunde fås för pengar!» sade han. »Och nu med en månads lektioner för Berg, så tänker jag att hon skall bli riktigt färdig.»

Gerda började nu sjunga svenska visor, enkla, friska, innerliga visor af Geijer och Lindblad, och sjöng dem så ljuft, naift och innerligt, som hon hade sjungit den stora sången stort och starkt.

Och allas ögon tårades ljufligen. Sedan sjöng hon folkvisor, bondvisor lustiga, löjligen, sjöng dem lustigt, öfvergifvit.

Och nu måste alla skratta.

»Nej! det här står jag icke ut med!» utropade general Herkules, »jag måste ta henne i famn, för t...n d...r!»

Och han gjorde så. Och Gerda omfamnade honom skrattande och var helt förtjust åt att så förtjusa sina syskon och morbror Herkules. Hon kallade nu på Ifvar att sjunga med henne. Och Ifvar, som sedan månader vårdslösat all musik, och nästan glömt att naturen gifvit honom en vacker röst, lät af Gerda sig lifvas att sjunga duetter med henne, och öfverraskades sjelf af huru bra det gick och huru bra det lät.

»Tack broder!» utropade Gerda eldigt i det hon steg upp och omfamnade Ifvar, »du sjunger bra! O! vi måste ofta sjunga tillsammans. Att så lefva och andas i harmoni — roligare finnes icke på jorden!»

En kall, stickande blick mötte här hennes förtjusta, och Sigurd nalkades henne i det han sade:

»Det blir sent. Vi måste hem!» Men Gerda låtsade icke höra, utan vände sig ifrån honom och började lifligt prata med syskonen.

Och då Sigurd nalkades henne från en annan sida, och med sträng, befallande blick vinkade åt henne att taga afsked, vände hon sig åter bort med en slags obekymrad trotsighet, och fortfor att tala, ej utan en viss feberaktighet i sätt och blick.

»Gerda . . . . mitt lilla hjerta! . . . Sigurd vill gå . . . tror jag!» . . . sade slutligen Hedvig, som, litet bekymrad, märkte spelet.

»Låt honom gå då.» . . . svarade Gerda trotsigt; — vi äro inte man och hustru ännu, ... och någon utaf bröderna kan följa mig hem. Jag vill vara litet med er ännu!» . . . .

»Men hans mor väntar kanske på dig, ... och han ser så missnöjd ut . . . . Du får väl nu vara en liten beskedlig fästmö!» . . . .

»Det känner jag ingen fallenhet för, just i afton. Men *vill du*, Hedvig, att jag skall gå, så går jag genast, om det ock vore till — — Siberien. Och . . . det är kanske inte så långt ifrån!» . . . .

»Hvad säger du, mitt söta barn?!» . . .

»Bara god natt! Och att jag håller så mycket af dig, och längtar till i morgon för att få se dig igen . . . dina goda, kära ögon! . . . Och jag skall sätta min krage afvig, för att få höra af dig, som förr: "mitt lilla hjerta, din krage sitter afvig!" . . . Ack! den goda tiden, då jag hörde det hvarannan dag; då vi gräto och skratade tillsammans» . . . .

Och Gerda grät nu vid dess minne, i det hon omfamnade och kyste den älskade, moderliga systemen, och tog åter och åter afsked under skämt och skratt af de andra, oaktadt Sigurds mörka och otåliga blickar.

»Om du vore Sigurd och jag vore Gerda, så gaf jag dig korgen, så mycket du vet!» sade Göthilda till Bror, när de hade gått.

»Om du vore mot mig, som Gerda mot Sigurd, så ville jag icke ha dig för pengar! så mycket du vet!» sade Bror till Göthilda.

»Det var en t—n d—a flicka! den Gerda!» utropade general Herkules, »och så hon kan se präktig ut, — — som en Valkyria, en riktig sköldmö, ta mig kn—n. Och så hon sjöng! .. Maken har jag aldrig hört. Honom, .. fästmannen, tyckte jag just inte mycket om. Men — som Bror säger: — om tycke och smak skall man inte disputeras, — fast inte tyckte jag att hon såg ut att tycka så förbannadt om honom, hon heller! ... Men ett förlofningskalas, det måste vi ändå ha för det paret, Hedvig, efter vi ej få vara med om brölloppet. Hör du det!» ..

»Hur skall det här gå?» sade Hedvig och Augustin till hvarandra nästan på en gång, när de blefvo ensamma.

Augustin skakade på hufvudet.

»Det går *icke!*» — sade han — »de passa icke för hvarandra. Och ett icke lyckligt och icke behagligt sätt har Sigurd med Gerda nu, som förr.»

»Och hon» — sade Hedvig — »är tydligt olycklig, och kufvad af honom, och rädd för honom, oaktadt hennes skenbara trots emellanåt.

Ack! de två kunna aldrig bli lyckliga tillsammans!» ....

»Jag fruktar det,» sade Augustin, »och det gör mig bra ondt om Gerda. Hon har en varm själ, en rikt begåfvad natur; — hon verkligen frapperar mig såsom ganska ovanlig. Sigurd känner jag icke mycket, men har just aldrig varit svag för honom. Han är ansedd som en man med redbar karakter och godt hufvud. Gerda har, tror jag, verkligen älskat honom, men han har nog spännt strängen för hårdt med henne. Och hon torde väl ha för litet saktmod. Hon torde behöfva gå i skola hos dig, min Hedvig. Tör hända äfven retas hon upp af hans sätt, och att allt felet är hans. Vi måste noga ge akt på dem, Hedvig, nu, då vi fått dem på nära håll. Och om detta giftermål är till Gerdas olycka, så — — måste det brytas, innan det knytes hårdare till. Vi ha ju här ett hem att bjuda henne!» ...

»Ja, Gud ske lof, det ha vi! Och huru kärt vore det ej att få henne till oss, helst nu, då Engel snart lemnar oss. Men att bryta band, som nio års välgerningar och vanor ha knutit, att öfverge den, som i nio år varit hennes mor, och den man, som hon i snart sju år varit förlofvad med, och just i den stund, då de vänta att hon skall bli deras för alltid.. arma Gerda! Det blir en hård strid!» ...

»Striden är redan der — i hennes inre, det är tydligt» — sade Augustin, — »hon är i inre uppror mot sitt öde och mot den, som tyckes vilja råda allsmäktigt öfver det. Vi måste söka att lösa kampen; ... hon måste bli fri, eller undergifva sig; .. på något sätt sätta sig i harmoni med sig sjelf och sin lott. Som det nu går, får det ej gå fram till altaret. Denna förening vore en förfärlig lögn; och det synes mig att Gerda sjelf känner det.»

»Men i morgondag skola vi helsa på fru mamma, och då vidare rekognoscera i huset. Tänkte du någonsin, att vi, du och jag, Hedvig, skulle bli spioner? ... Man kommer in på underliga saker här i världen, innan man vet ordet af.»

Syskonen logo och skiljdes åt för den dagen.

Dagen derpå följdes båda åt på ett förmiddagsbesök hos Gerdas "fru mamma" eller "faster Juliana".

Det var en fru med blekt ansigte, stark näsa af örnsorten, ögon, som liknade sonens i blick och uttryck, och ett väsen, som ingaf aktning, men hade någonting tryckande. Hon syntes sträng och fordrande, men icke på sig sjelf.

I den stund syskonen kommo, var dock ett visst solsken på hennes ansigte. Hennes son var nyss hemkommen och hade med sig några presenter åt Gerda, mera granna än smakfulla, som

mor och son roade sig att pryda henne med. Detta såg bra ut, och Gerdas vackra, tacksamma uttryck vittnade om varma känslor. Lyckliga voro de dock éj, det märkte Hedvig tydligt, hon såg att Gerda bemödade sig att se glad och nöjd ut, och att tacksamhetskänslan hade någon annan, icke ljuf, i följe. Faster Juliana och hennes son voro synbarligen mera roade än Gerda af smyckena och af att visa dem åt hennes syskon. Sedan talade de om planerna för deras stadsvistande, hvad man skulle göra och hvad man skulle se. Gerda skulle taga flera lektioner, föras på några baler och spektakler och se sig om i stora världen. Gerda sade föga och såg på sina syskon, som om hon velat säga:

»Ack! Jag ville helst blott vara med Er!»

Men hon sade det icke.

Några dagar föringo. När hon det kunde, var Gerda med sina syskon. Med dem var hon lycklig, med dem var hon glad, ofta till öfvergifvenhet, och tycktes med dem vilja glömma sig sjelf och sin framtid, som hon aldrig ville tala om.

»Jag har så litet varit ung, så litet varit glad på många år!» sade hon en gång, — »låt mig nu vara fri och lycklig en stund — innan fångenskapen kommer. Tyst, tyst ... låt oss ej tänka på, ej tala om de der sakerna!»

På Ifvar verkade Gerda välgörande. Hon blef snart hans förtrogna och förstod att genom musik, och samtal af allmänt intresse, för långa stunder rycka honom ifrån de dämoner, som plågade honom. Syskonen funno många beröringspunkter med hvarandra, i deras intresse för tidens och dagens skönaste idéer, i deras sätt att fatta lifvet och konsten. Vid Gerdas eld tändes åter de sköna, varma tankarna om ett lif för dessa idéer uti Ifvars bröst.

»Kunde jag blott slita mig lös, ... kunde jag bli fri ur dessa bojor,» sade han ibland, »då skulle ännu! .... Men, — det är omöjligt!» ...

Gerda öfvade upp Ifvars vackra röst, och det var en glädje att höra de två sjunga tillsammans. Och snart blefvo de sjungande flera. Deras barndomsvän, David, hade också en god röst, var musikalisk, och nu sjöngs icke blott duos, men äfven trios och med Augustin quartetter, i Dalbergiska hemmet, till de åhörandes stora förnöjelse.

Gerda hade verkligen musikaliskt snille, komponerade äfven musik, — intagande melodier — och drog oemotståndligt med sig diletanterna, hvilkas talang hennes lyftade och liksom inspirerade.

Att äfven en annan känsla än beundran för Gerdas musikaliska snille inspirerade David vid hennes sida, det misstänkte ingen ännu, allra minst hon sjelf, och desto sorglösare lemnade

hon sig åt det förtroliga umgängessätt, som deras gamla bekantskap, och den unga mannens älskvärda karakter och väsen, helt naturligt förde till.

Men den, som icke hade godt öga till dessa duos och trios, det var Sigurd, och snart lades svårigheter i vägen för Gerdas sammanvaro med syskonen, som förde stormiga moln upp på hennes himmel. Hon fick i synnerhet icke vara någon afton hos dem längre än till klockan åtta. Då skulle fru Juliana ha sitt parti tre-karl, och då skulle Gerda vara hemma för att vara en af medspelarne. Sigurd sjelf försummade sällan att vara den tredje. Men kom icke Gerda hem precis till den utsatta timman, dröjde hon endast en qvart deröfver, då vankades stränga blickar, bannor och föreläsningar i pligtläran af både fru mamma och af hennes herr son, och Gerda grät, gjorde afbön, men var olycklig, och blef i sitt uppförande mot sin fästman ojemnare med hvar dag.

Syskonen sågo ofta på hennes ögon att hon gråtit, sågo ofta hennes sinnes inre oro. Men hennes läppar förblefvo slutna öfver dess orsak eller röjde den blott i flygtiga, obevakade uttryck, och hon ville ej gå in på något närmare meddelande.

Det var tacksamhet, det var pietet, som förseglade Gerdas läppar. Men vi, som äro oför-

hindrade af några sådana känslor i anseende till fru Juliana och hennes herr son, vilja här yppa något mer om de förhållanden, som lågo till grund för de misförhållanden, som våra syskon och våra läsare redan blifvit varse.

Det var i en stund af stort obestånd inom Dalbergiska huset, som fru Juliana — halfsyster till herrn i huset — gjorde ett besök der, och hörde den femtonåriga Gerda sjunga. En del nöje af flickans sång och liffulla väsen, och en del god vilja att göra en god gerning, förde henne att erbjuda sig att, som eget barn upptaga och uppfostra den unga, lofvande Gerda. Tacksamt emottogs tillbudet af Gerdas ekonomiskt betryckta fader. Och Gerda — hon grät väl häftigt vid tanken att öfvergifva sin far och sina syskon. Men världen, den stora, rika, sköna världen öppnade sig för henne så underbar, så lockande! Hon hade hittills aldrig varit utom sitt hem, aldrig rest, aldrig sett en gästgifvargård en gång, och nu skulle hon ej blott få se *en* sådan märkvärdighet, utan flera, — ty hon skulle resa med faster Juliana — och dessutom se flera städer, floder, berg, nya provinser och nya människor! . . . Hennes hufvud nästan svindlade af förtjusning. Och hvilka bref, hvilka dagböcker öfver allt detta skulle hon icke skriva hem till sina syskon?

På första gästgifvargård — första märkvärdiga station på hennes resa ut i världen, —

kunde hon knappast sofva om natten, emedan hon klockan half tre på morgonen skulle stiga upp för att från en vindsglugg på taket, se — solen gå upp.

Solen — som sällan är gunstig för dessa uppvaktningar vid hans "lever" — gick emedlertid upp i moln: och så gjorde äfven Gerdas lefnadssol, den, åt hvars klara uppgång hon nu hade så glädit sig.

Fru Juliana hade haft förmögenhet, men hade förlorat den genom andras fel. Med aktningvärd sinnesstyrka bragte hon upp sig ånyo genom att förestå en större läroanstalt. Hennes son blef lärare vid den, och hjälpte henne troget. Ett större arf, som de med säkerhet hade att förvänta om några år, gjorde deras utsigter för framtiden goda. Emedlertid arbetade de med sträng flit i sin kallelse och hade deraf sin bergning.

När Gerda kom i deras vård, eller rättare i deras tukt, förstod hon länge icke hur det kom till att hon kände sig så outhärligt olycklig. Full af tacksamhet och tillgifvenhet ville hon göra allt för dem, som så upptagit henne, och som tydligen ville henne väl. Men fru Juliana och hennes son voro af de menniskor, till hvilka man ej ostraffadt kan gifva hela sitt hjerta. Ju mer den unga, entusiastiska flickan gaf i kärlek, i tjenande, i flit och uppmärksamhet, ju

mer fordrade de. Och hvart fel, hvar förseelse bestraffades än med ändlösa predikningar, än med penitenser, än med dessa stumma oväder, som hänga en tung blyhimmel öfver deras hufvuden, hvilka de drabba, och som för varmhjertade naturer äro värre än tvångströja. Och Gerda hade fel och brister; hon hade dem, som tillhöra en rik, eldig men oordnad och i sjelfsväld uppväxt natur. Men hon hade en gränslöst god vilja, en stor förmåga, och hade de blifvit rätt begagnade af de menniskor hon älskade, så hade kampen blifvit henne lätt och glad. Men nu var det med ett beständigt mästrande, förödmjukande, tuktande, bestraffande, som hennes uppfostran skedde. Med tusende tårar, med känslor af ofta verklig förtviflan kämpade den unga flickan att öfvervinna sina fel, att vinna de dygder och egenskaper, som man ville att hon skulle ega. Det föll henne länge icke in att finna något fel hos de menniskor, som hon älskade och som hon ansett som idealer af fullkomlighet. Allt fel tillskref hon sig ensamt, och kände sig desto olyckligare.

Hade denna friska, kraftiga natur kunnat brytas, och förvandlas till en automatisk, så hade det skett under fru Julianas och hennes sons händer. Men den nordiskt starka flickan kunde icke brytas så; och under det ok, som man sökte lägga om hennes hals — — reste

hon sig opp af en inre växande kraft och med stigande sjelfkänsla. Och nu uppstod en hemlig brottning emellan de befallande och den lydande, som väckte skarpa sammandrabbningar, men som alltid afbröts och försonades deraf att Gerda i sina förtryckare erkände, och alltid ännu älskade sina välgörare, och att hennes känslas uppror emot dem alltid följdes af ånger, sjelf-förebråelser, och af viljan att godtgöra hvad hon trodde sig hafva brutit.

Huru Gerda blifvit Sigurds fästmö, visste hon icke rätt sjelf. Det tyckes som om han tidigt nog ansett henne för sin tillhörighet, och att hon, i beundran och kärlek för honom, hennes mästare, icke tänkt att det kunde vara anorlunda; men ju mera qvinnan vaknade till medvetande inom henne, ju mer vaknade äfven opposition mot Sigurds manliga öfversitteri. Hon blef ojemn, stundom stolt och trotsig emot honom. Men, underligt nog, tycktes hon derigenom bli för honom af allt större intresse. Han hade begynt med att behandla henne med öfvermod och en viss ringaktning. Nu gaf han sig möda att kämpa med henne, och det tycktes som hans kalla natur skulle känna en viss upplifning, ett visst nöje af dessa uppträden, som en retad känsla hos henne framkallade, och hvars utgång han alltid kunde beräkna. Det tycktes stundom roa honom att kalla fram ett uppror, som han

visste sig kunna kufva. Och hennes tårar, hennes rörande skönhet, då hon bad om tillgift, då hon blef mild och mjuk och ödmjuk, och gjorde allt hvad man ville, — — han hade ett slags underligt, man kunde säga grymt nöje deraf. Ja, han fördröjde ofta tillgiften, för att längre njuta af dessa förödmjukelses tillstånd hos henne. Men han anade ej att han derunder förstörde blomman af hennes varma tillgifvenhet. Han trodde sig åt sig uppfostra en hustru, som han skulle fullt beherrska en dag, och han . . . . men vi ha nu talat nog om detta och vilja nu låta händelserna tala. — Vi vilja ännu blott nämna att det väntade arvet verkligen kom, gjorde fru Juliana och hennes son rika, att hon nedlade sin pension, att Sigurd beredde sig på att hålla bröllop med Gerda, hyrde en stor våning, inredde den präktigt, och inrättade sig för ett bekvämligt och äfven lyxfullt stadslif. Alla lyckönskade Gerda, men Gerda var mindre lycklig nu än någonsin. Flerahanda omständigheter hade vållat uppskof med giftermålet; nu var det ändteligen fastställt, och nu var Gerda kommen för att dessförinnan se sina syskon, innan hon för lång tid fördes långt bort ifrån dem, och — så tänkte hon i tysthet — »för att som Jephthas dotter med sina leksystrar begråta sitt öde, innan hon för alltid tog afsked af lifvet och glädjen.»

General Herkules ville, såsom vi veta, ha en fest, ett kalas, till firande af Gerdas ankomst och förestående giftermål. Han ansåg, på gammaldagssätt, att man icke nog kunde fira dylika högtidligheter. Och för att göra honom till viljes sammanbjödos familjens närmare bekanta en afton på musik och dans.

Hedvig var denna dag vid middagstiden ute för att göra några uppköp, och gick på hemvägen upp till Gerda, och vi gå nu med henne att betrakta — —

ETT PAR.

OVANLIGT SOM FÖRLOFVADE, EJ OVANLIGT SOM MAKAR.

När Hedvig kom in, fann hon Gerda färdigklädd för en middag, på hvilken hon skulle begifva sig med sin fästman och faster. Hon var alldeles hvitklädd, väl och smakfullt, men utan minsta prydnad eller grannlåt. Hon sydde ifrigt på en spetsmössa åt fru Juliana, var ovanligt blek, och tårar syntes svälla i ögon och sinne. Fästman Sigurd gick med stolta steg fram och åter på golfvet och syntes stadd i någon föreläsning.

När Hedvig gick till system, kyste hennes panna och såg henne ömt frågande i de tårfyllda ögonen kastade Gerda sina armar om henne, och nu började tårarna att flöda.

»Se så! Der ha vi en scen igen!» sade Sigurd, i det han ryckte otåligen på axlarne. Och till Hedvig sade han:

»Gerda är litet barnslig i dag, såsom ofta. Det har fallit henne in att göra sig interessant och se ut som ett offer, — och därför har hon klädt sig i den der svepnings-kostymen. Och nu finner hon det — med vanlig fruntimmers-consequens — högst orimligt och barbariskt af mig

att fordra, att hon skall kläda sig, som en ung fästmö egnar och anstår, med några af de smycken, som jag skänkt henne! . . . Det är verkligen något att gråta åt, att bli så våldförd emot sin natur, . . . så grymt behandlad! . . . arma barn . . .»

»Men» — sade Hedvig, — »då Gerda är väl och passande klädd, ehuru enkelt, så tycker jag att det kan lemnas i hennes eget behag att vara mer eller mindre *grann*.»

»Nå, alltför gerna!» sade Sigurd med särdeles skarp röst, »men det kan äfven vara mig tillåtet att ha en tanke öfver det som passar henne, och att yttra att hon så icke behagar *mig*.»

De båda systrarna tego, Gerda allt lutad mot Hedvig, och omfattad af hennes armar. Sigurd gick åter ett par slag på golfvet med en högdragen min, stannade sedan framför systrarna och sade:

»Unga fruntimmer nu för tiden ha ganska hög tanka om sitt värde, sina rättigheter, och äro särdeles måna om att visa sitt oberoende, i synnerhet af de personer, som ha någon rätt att råda öfver dem. De tro sig derigenom bli mycket mäktiga. Men jag ville just råda dem att för deras egen skull, och just för det väldes skull, som de så mycket eftersträfva, — jag ville råda dem att rätta sig efter deras männens önsknin- gar och vara mera måna om att behaga dem. Deras behag äro deras bästa . . .»

»Vi äro icke man och hustru ännu, Sigurd!» afbröt Gerda, i det hon uppreste hastigt hufvudet, skakade de gyllne lockarna ur pannan, medan de fina näsborrorna vidgade sig med stolt uttryck.

»Lika mycket! vi bli det om en månad!» sade Sigurd helt lugnt, »jag ville säga, att fruntimmerna i sina behag ha sina bästa vapen, och skola genom att rätt använda dem vinna långt mera inflytande än genom alla barnsliga företag att verka "för menskligheten, för fosterlandet" och hvad de prata om!... Jag skulle ej vara envis i småsaker, om jag ej tydligen insåg deras sammanhang med större, och jag håller för mycket af Gerda för att kunna likgiltigt åse, huru hon smittas af tidens dåraktigheter och drages ur den krets och från de pligter, som försynens och naturens lagar henne anvisat. Och jag menar det för redligt med henne för att, som fästman, smeka ett egensinne, som jag, som *man*, icke skulle tåla, och som skulle göra både henne och mig olyckliga. Jag vet att många män ha en annan taktik. Men *jag* vill vara ärlig med den, vid hvilken jag fästat mitt hjerta. Jag vill ej att hon skall göra sig illusion öfver det förhållande, i hvilket hon ingått. — Gerda känner nu — *min vilja*.»

Med dessa skarpt accentuerade ord gick Sigurd med majestätiska steg ur rummet.

Gerda var starkt upprörd. Hon steg upp,

slog sina händer tillsammans öfver hufvudet och blixtrar ljungade genom tårarne i hennes ögon, i det hon sade:

»*Makar!* — Hedvig, det betyder ju *likar!* *makar* det är ett stort uttryck — stort och gudomligt! *makar* — det är ju enighet i känslor, i tankar, i vilja, i — allt. — Säger icke Guds ord att man och qvinna skola vara lika, — d. ä. *makar*, — "såsom guds englar i himmelen"? — Säg mig Hedvig, kunna Sigurd och jag någonsin bli makar? . . .»

»Ack nej!» svarade Hedvig helt betryckt, »icke om ni förblifva der ni nu äro, icke om ni ej mycket förändra er, du eller han.»

»Han!» återtog Gerda — »han förändrar sig aldrig; derpå är icke att tänka; — han vill icke. Nej; — han är ärlig med mig, och jag vet hvilken framtid förestår mig med honom! . . . och jag, . . .»

»Nå väl du, . . . mitt lilla hjerta! . . . kunde du icke i åtskilligt förändra dig? t. ex. vara mera eftergifven i småsaker, och undvika strider sådana som . . .»

»Ack ja, Hedvig, jag kunde, om jag ville, och jag ville äfven, om icke Sigurds sätt gjorde mig ond och stygg! Ack Hedvig! af ofta nedsväljda tårar, ofta qväfda bittra ord blir sinnet skarpt och hårdt. Och när småsaker bli en mängd, växa till berg, då förtrycka de själen, qväfva andedräg-

ten!, .. och vore det blott småsaker — — men när den ena människan är ett evigt *nej* till den andras innersta väsen, längtan, lif, då — förvandlas detta innersta på — ett icke godt sätt. Icke kan en planta, en blomma utveckla sig i sin sanning, i sin skönhet, om man rycker den än hit än dit och vill böja den mot dess natur! — Den måste då bli en missbildning! ... Kan en människa, Hedvig, gå i tvångströja genom lifvet, och förblifva en sann, god människa? — Jag vet ej men jag kan det ej! ...»

»O Hedvig! hvad du nu sett emellan Sigurd och mig, hvad du nu ser hos mig, är blott en liten del, ett ögonblick af en mångårig kamp. Och tro mig, jag har läst, jag har bedt Gud, jag har kämpat oändligen med mig sjelf för att få makt att undergifva mig; — jag har bjudit till; — jag har tusende gånger offrat min vilja, mitt tycke, kufvat mina uppstigande önskningar, och tänkt: »Det blir väl färdigt, det blir väl bra en gång!» men nej — det blir värre; kampen växer i stället att aftaga inom mig, utom mig, och har aldrig varit svårare än i denna stund; ty nu gäller den icke blott mig utan — — mitt umgänge med er, mina syskon. Sigurd påstår att det icke är mig nyttigt, att i synnerhet stackars Ifvar är skadlig för mig, och han hotar att skilja mig från er förr, än det varit ämnadt. Och detta skall allt vara af omsorg för mig, af öm-

het för mitt sanna väl! O Hedvig, det finnes omfamningar som qväfva!»

»Men han får icke qväfva dig så!» utbrast Hedvig förtörnad; — »han får icke skilja dig vid dina första, bästa vänner. Bättre då, att du — skiljer dig vid honom! och jag börjar tro att detta vore det rättaste och bästa och... hvad tror du sjelf, Gerda?»

»Det vore så, Hedvig, om jag skulle handla blott för mig, men, — jag vet att Sigurd och hans mor upprigtigt älska mig, att jag skulle — djupt såra dem. Och Sigurd — — han har mången egenskap, som jag måste älska och vörda. Ja, jag måste ofta beundra hans starka rättsinne, hans oegennyttia i förhållanden till andra menniskor, hans stränga plitgtuppfyllelse, hans ihärdighet och kraft. Han är en förträfflig son, en god husbonde, och vill på sitt vis befordra det allmänna bästa. Han är en stark och stolt man, som en qvinna väl kunde med stolthet kalla sin make, om blott... o! om han ville förstå hennes natur, och låta den gälla; men...

»Men sjelf har jag bidragit att nedsätta denna natur i Sigurds tanka; jag har varit ojemn, ombytlig ofta i bästa afsigt. Jag har tusende gånger haft orätt med honom, och han blott en enda, men beständig orätt mot mig, den — att i grund misskänna, eller missförstå min själ och mitt hjerta.»

»Jag vet att många qvinnor klaga så i fåvitsko, och jag ville icke gerna likna dem. Jag har också mången gång tänkt, vid besinnande af alla Sigurds goda egenskaper, att jag borde bevinga min natur, bryta min vilja i allt för att endast bli Sigurds undergifna, lydiga bihang. Men jag har känt ett par sådana hustrur, som gjort mig rädd. Det var frid i deras hem, — tyst undergifvenhet i deras väsen, — det såg ut som harmoni. Men jag såg in i deras bröst, och vet du hvad jag läste der? Jo, en enda tanke, en enda förhoppning, en ständig, djup, tyst längtan, och den var till *makens död*! Hu! att så gå från brölloppet till silfverbrölloppet och deröfver med en djup osanning genom lifvet — — är det icke rysligt, Hedvig? . . . O! jag vill icke, jag kan icke gå så! . . .

»Jag vet icke, jag förstår icke i denna stund hur det skall gå, hur det skall bli med mig men . . . jag vill söka att göra det rätta. Och äfven derföre vill jag ej strida i småsaker. Jag vill göra Sigurd nöje der jag kan det. Och *du* vill ju att jag skall göra så?»

Vekt sade Gerda detta och begynte nu sätta blommor i sitt hår, och pryda hals och armar med granna smycken. Hedvig hjälpte henne.

Medan de höllo på härmed, kom Sigurd åter in.

»Se så! ha vi nu blifvit förståndiga?» sade

han leende. »Är det stora upproret nu öfver, och min lilla fästmö sköter sitt embete åter?! Nå det var galant!»

»Sigurd!... Du förstår mig bra litet!» sade Gerda rodnande och i det en tår af ovilja trängde fram i hennes öga.

»Förstår dig icke, mitt barn? Hvilken karl förstår väl alla fruntimmersnycker och lynnen? det är för mycket begärdt. Man får vara nöjd när de kläda dem så väl, som... din toilett kläder dig just nu.»

»Detta är icke ädelmodigt Sigurd,» sade Hedvig äfven med förtrytelse; »du bestraffar Gerda för det att hon gjort dig till viljes!...

»Jag? — Bevare oss! jag är mycket belåten med henne nu, och ville snarare belöna än straffa!...»

Han slog sin arm om hennes lif och ville kyssa henne. Men med en stolt rörelse på hufvudet vände Gerda sig bort.

»Aha! nu åter igen!» sade Sigurd leende, »nå nå, tålmod!» Och hvisslande en opera-aria gick han till fönstret.

Hedvig måste nu gå, och hon lemnade detta par, som skulle bli, men — så tänkte Hedvig — aldrig kunde bli *makar*.

OM NORNOR OCH MENNISKOR.

Om aftonen denna dag, vid musiken, i dansen, var Gerda icke samma varelse som om förmiddagen. Hon liksom tände sig å nyo vid sin egen sång vid sin egen eld och blef strålande, vacker, förtjusande, och hennes blick mötte stundom Sigurds, på henne fästade, skarpa, svartsjuka öga, med ett uttryck, som tycktes vilja säga: »jag är fri ännu.»

Hon dansade och skämtade med Ifvar, hon dansade med David, och gjorde detta sednare som bäst då Sigurd, på ett ganska okruserligt sätt, tog hennes arm, förde henne ur dansen för att låta henne följa hem med fru Juliana, som hade beställt vagnen efter sig mycket tidigt.

Göthilda påstod att han dervid sett ut »som en Nero, en Caligala, en Christiern tyrann» och skrämt lifvet ur Gerda med några ord, som han sade henne i örat vid det de gingo ut, och då hon syntes vilja draga sin arm ur hans.

»Han nöp henne visst, eller klämde henne ohyggligt!» sade Göthilda, »jag är säker på att

hon är helt blå på armen. Han är afskyvärd!»

Vi tro att Göthildas förmodan var en digt — ty vi ha aldrig hört någon fästman — men väl en och annan äkta man — bruka sådana öfvertalningsmedel. Men att efter denna dag Gerdas glädje och fria mod syntes liksom slocknade, — det är säkert. På flera dagar fingo syskonen icke se henne, och när de sågo henne var hon icke sig lik, så djupt nedtryckt, så mörk i hågen syntes hon.

»Dessa convulsiviska frihets-ryckningar måste upphöra!» sade Augustin en dag till Hedvig. »Gerda förderfvar med dem sin egen sak, och sitt förhållande till Sigurd, i grund. Hon måste komma i en annan sinnesförfattning, i en annan ställning, antingen genom fri underkastelse under detta band, eller befrielse derifrån. Kunde hon dock bli klar öfver sitt eget inre!» . . . .

Så talade Augustin i det han tog på sig öfverrock och hatt för att göra ett besök hos Gerda.

Gerda satt, som vanligt en stund, hvar eftermiddag, och spelte »Mariage» med fru Juliana. I följd af en liten af Gerda begången förseelse, använde fru Juliana för henne nu tysthetsstraffet och talade sedan två dagar vid henne icke ett ord, utom då hon gaf henne något att uträtta. — Ty Gerda hade längesedan gjort sig outhärlig i

huset, genom sin villighet och sin förmåga att allt besörja, och *väl* besörja, ända från kökets departement, och till fru Julianas mössor och kragar. Och Sigurds favorit-rätt var aldrig fullt smaklig, och fru Julianas toilett aldrig rätt lyckad, om icke Gerdas blick och hand gifvit deråt sista fulländningen. — — Som en stel, grå vinterdag med frost och ispiggar och blymörk himmel satt nu fru Juliana der, och spelade, och sade inga andra ord än dem spelet fordrade. Och blek, med de långa, mörka ögonhåren sänkta mot kinden satt Gerda midt emot henne och spelade machinmässigt. Efter några fåfänga försök att bryta isen hos fru Juliana, hade det blifvit inom Gerda så doft, så stelt och dödt! Endast en dunkel, plågsam känsla af någonting odrägligt lät henne känna att hon lefde, och det var som om en ond dämon hånfullt hviskat i hennes själ:

»Och så skall det vara och så skall det bli ifrån evighet till evighet, amen!»

Då inträdde Augustin. O! huru skönt synes icke, i vissa hårda stunder, en mild och älskad människas anlete, — vore det än fult som Esopii. Och Augustins var vackert, som en klar vårdag. Det rörde sig så lefvande i Gerdas bröst vid hans åsyn. Hon tyckte att hennes fängelse öppnades, och hon sprang opp och omfamnade brodern.

Augustin, som var ganska väl anskrifven hos faster Juliana, erhöll lätt för Gerda tillåtelse att följa honom på en promenad för att se »en af Stockholms vackra trakter.»

Och med känslor af en befriad fånge skyndade Gerda att kläda sig, och befann sig snart i det fria, vandrande vid broderns arm.

»Är det för kallt? Fryser du?» sade Augustin då han kände att Gerda med en lätt rysning tryckte hans arm till sig.

»Jag? Här i fria luften, vid din sida? . . . O! jag kunde stå på nordpolen och känna det varmt! — gif mig blott frihet, och varma, lefvande hjertan!» . . . svarade Gerda.

»Se här ha vi Lagerthas verkstad!» utropade Augustin, — sedan de gått tysta en stund, — i det han såg upp till ett par fönster som lyste i aftonsolen. »Skola vi göra henne ett besök? Jag ville gerna se huru långt hon hunnit med sitt stora arbete, och gerna ville jag äfven att du och hon blefve litet närmare bekanta. Det är en kraft och en flit hos denna qvinna som skola föra henne långt.»

Syskonen gingo upp, gingo genom ett förrum der en ung piga satt och sydde och derifrån in i Lagerthas Atelier till hvilken dörren stod på glänt.

De gingo sakta in och hon märkte dem ej. Hon stod med ryggen vänd åt dörren, framför sitt arbete.

Rummet var högt, och genom det höga fönstret med matt glas, sken aftonsolen in och spridde en förklarande glans öfver de nordiska gudabilderna, som stodo der i stilla majestät, öfver konstnärinnan sjelf, som i stilla ingifvelse hängaf sig åt sin skapelse, lyste på Eddorna, som lågo uppslagna på ett bord, jemte konungasagorna, på Isländska språket. Gerda såg sig omkring med en viss glad häpnad. Det var något i denna stilla boning, som slog henne med ett förut ej anadt lif.

Lagertha hade en af dessa högtidligt sköna stunder hvarmed konstens genius stundom belönar sina dyrkare, och som gifva rik ersättning för många qval, mången kamp, många oroliga dagar och nätter. Denna dag hade hon fullbordat modellen till den första nornans (Urdas) bild, denna stund hade hon lyckats gifva anletet det uttryck hon ville. Och hon stod nu framför sin skapelse segerglad och ödmjukt-stolt. Ja, ödmjukt-stolt, detta kan stå tillsammans i en människosjäl! — —

Syskonen hade kommit helt nära innan Lagertha märkte dem. Men nu vände hon sig om, och med ett utrop af glädje helsade hon Augustin.

Men Gerda stod och såg på Norna-bilden, och, utan att hon kände det, runno stora tårar utföre hennes kinder, under det hon med händerna

tryckta mot sitt bröst sakta andades fram: »O! det är herrligt! Herrligt.»

Som när Corregio för första gången såg en tafla af Raphael, som när den vilda svanen — i Andersens intagande saga *) — första gången såg och hörde de sköna fåglar af hvars släkt han var, och utstötte ett rop, och dykade ned i djupet och blef »så förunderlig till mods», — så var det Gerda i denna stund. Det skedde en förvandling inom henne.

De sköna, lysande, hvita och purpurvarma händerna, ådrogo sig kostnärinnans blickar, mer ännu anletets under tårar energiska, strålande uttryck. Hon log och såg på Augustin, äfven han log, glad åt intrycket som Gerda erfor.

När ögonblickets hänförelse lugnat sig, förde Augustin Gerda och Lagertha till hvarandra, och en varm omfamning förenade dem.

Den samfalta njutningen af en ädel konst medförer en tjusning, som för ögonblicket spränger alla convenancers vallar och torn emellan människor, och närmar dem i kärlek till hvarandra. Befriare! haf tack!...

»Ni har icke följt det gångbara begreppet om de tre systrarnas väsen.» — sade Augustin i det han uppmärksamt betraktade miniatur-modellen till den stora bildgruppen, der man såg de

---

*) Den grimme Elling.

tre systrarna förenade vid Urdakällans brädd och svanorna, som först på Ragnarok — så säger sagan — skola upphöja sina röster — »ni har följt en helt annan ide, och det gläder mig, ty mig har alltid den tolkningen att Urd skulle vara det förflutnas, Verdandi det närvarandes och Skuld det tillkommandes Norna, synts fullkomligt meningslös, och ingenting sägande. Men — — jag vet icke om jag rätt förstår hvad era Nornor säga. Hos Urda ser jag ett aningsfullt inspireradt, liksom profetiskt lif; — — hos Verdandi är smärta, strid, kamp — men ädel kamp — hon liknar en stridens Valkyria!... Hos Skuld är kampen öfvervunnen, segern vunnen och allt harmoni; — hon synes mig fulländningens, fullbordans Norna.»

»Och ni uttalar hvad jag velat och åsyftat!» utbrast Lagertha med lysande blickar. »Ja, så har jag tänkt mig det, och jag har dervid följt vår *Grundtvigs* djupsinniga tolkning af Nornamythen. Den uttalar mina egna aningar och tillfredsställer tanken.»

»Ja, den tanken är stor och skön!» sade Augustin allt betraktande gruppen med sitt sköna själfulla leende. »Och så bli Nornorna än i dag mäktiga i lifvet, ja, återfinnas i hvart enda saunt menniskolif och sväfva som goda, mäktiga genier öfver dess ingifvelse, kamp och fulländning, på det de må bli ädla, och storsinnade — så som

edra bilder här... Det gör mig riktigt ett stort nöje att ha fått denna tanke!...»

Gerda såg på Lagerthas böcker, Eddorna, nordens mytologi af Grundtvig.

»Jag läser alla dagar några sidor i dessa böcker,» sade Lagertha. »Nordens genius talar ur dem.»

»Hvad ni måste vara lycklig!» sade Gerda med tårfulla ögon, — »ingenting smått, ingenting trångt!... Allt stort, och fritt!...»

När syskonen lemnade Lagertha, bad hon Gerda varmt att snart återkomma. Hon hade sett hos denne hvad hon önskade använda för kampens Norna, hon sade det äfven öppet. Och Augustin lofvade för den rodnande Gerda att hon icke skulle motsätta sig »de höga norrors vilja, ty det var icke rådligt.»

Gerda suckade i det hon lemnade denna lilla och dock så stora verld. Hjärtat svällde i hennes bröst af outredda aningar och önskningar.

Liksom en drömmande gick hon länge vid broderns arm, och intet ord från honom störde det tysta, dunkla arbetet i hennes själ.

De hade lemnat stadsmurarne bakom sig, och furuskogarne på djurgårdens berg susade omkring dem, då på en gång Augustin stannade och sade:

»Se dig om här, Gerda, ty här är vackert!»

Man var i sista dagarna af Mars och snön låg ännu öfverallt på marken. Solen var nyss nedergången och vestra himlen stod i lågor, glöd-röda pilar och spjut syntes flyga liksom i drabbning öfver det fält, som den nyss lemnat. Stadens fönster och torn, skogarnas toppar lyste granna i eldskenet. Högre upp på den ljusblå himlen svängde lätta, purprade fjädermoln, luftiga palmer och kransar öfver syskonens hufvuden. Allt var fullkomligt lugnt och stilla, men i luft och färger var ett högstämtdt, energiskt lif, som elektriskt genomträngde Gerda.

Och som syskonen stodo der tysta, uppsteg en vind från solnedgångssidan, susande öfver slätten, hvars snö den dref upp i lätta, glittrande hvirflar, och kom fram till syskonen, omhvarfvande dem, smekande dem, deras panna, kinder, ögonlock med underbar ljuslighet. Det var en vind full af vår. Gerda drog djupt andan.

»Evinnerliga friskhet! Guds andedrägt! O! att du så genomträngde våra själar med vårens, med förnyelsens lif!»

Så tänkte Gerda med en sakta rysning.

»O Augustin!» utbrast hon, ... »hjelp mig till frihet, frihet!...»

»Säg mig hvad jag skall göra!» sade Augustin varmt, — »säg mig hvad du vill!...»

»Hjelp mig,» fortfor Gerda, »att förstå mitt eget hjerta, att bli klar med mig sjelf!»

Hon tystnade och syntes tveka att tala.

»Låt mig se om jag kan läsa i ditt hjerta,» sade Augustin, i det han betraktade systemen uppmärksamt, »Gerda! du älskar icke mer Sigurd! du önskar lösa din förbindelse med honom!»

»Jag har mycket älskat honom!» svarade Gerda, »och jag älskar honom ännu, men icke nog för att följa honom på den väg, i det lif, som han vill föra mig. — O! nej, nej, jag kan icke andas icke lefva der . . .

»Hvad det måste vara skönt, kännas stort, Augustin, att lefva, att lida för sitt fosterland, för sin religion, för menskligheten eller något som gagnar, som förädlar den! Martyrerna . . . och de som kämpa och dö för sanning och rätt, hvad de äro lyckliga! Tårar af glädje och längtan har jag gråtit när jag hört eller läst om dem. Jag vet icke, men . . . jag ville vara som de, ha ett lif, ett öde som deras; och allt hvad man kallar lycka på jorden, i hvardagsmening, har synts mig jemfört dermed, som något fattigt, lumpet, tråkigt, — icke värdt att lefva för. Ibland har jag yttrat sådana ord för mamma Juliana och Sigurd, men då alltid blifvit öfverröstad och beledad, som "en toka," en dåraktig, exalterad varelse. Och jag har slutligen nästan trott att så var, och att jag borde begrafva dessa känslor, denna längtan, och bli en hushålls- och förmaks-möbel, som . . . man fordrar af mig. Jag har

qväft mina uppstigande tankar, jag har... ack jag har varit mycket olycklig, Augustin, genom denna oupphörliga strid med mig sjelf och mina omgifningar!... Men i dag, hos Lagertha, och nu i denna stund har jag känt att jag icke är tokig, att min längtan icke är en dåraktig, icke en längtan till tomma luftbilder utan verklighet, såsom man sagt mig. Jag har känt att det gifves för mig ett annat mål än det att täfla med fruarna i G***, om att gifva granna kalaser; jag känner att det gifves ett lif utom det husliga, äfven för qvinnan, ett lif, en verksamhet för idéer, så ädelt, så välgörande som något, att det finnes ett moder- och faderskap högre än det vanliga, och det är för — — andens barn!...

»Och något sådant, Augustin, känner jag, hade varit min kallelse,... hade kunnat göra mig god och lycklig, och hel, om... men nu, nu är det för sent!... nu kan och bör jag ej mer...»

»Hvarför icke, min söta Gerda? Naturanlaget är en Guds kallelse, när detta är starkt och ädelt, och det är en skyldighet att följa dess dragning. Genom att förqväfva det skall du ej göra *någon* lycklig.»

»O Augustin, hvad säger du? Hvilka ord, min älskade, älskade bror!...»

»Blif blott rätt viss, rätt klar öfver dig sjelf, blif säker öfver hvad du vill, och allt skall ännu reda sig och klarna, om än några slitningar skulle

föregå; och låt ej binda dig af någon tanke om "för sent," om att du ej kan, o. s. v. Mins Lagerthas ord:

»Man kan allt hvad man vill.»

»O Augustin!» sade Gerda djupt upprörd, »det vore lätt att vilja, det vore lätt att kunna, om man blott med säkerhet visste sig göra det rätta, bästa, om man med Gustaf Adolph kunde säga: »Gud med oss!»

»Ja derpå hänger det!» sade Augustin, i det han glad såg på systemen.

De gingo åter tysta.

Klockorna i staden begynte ringa, och högtidligt gladt flögo deras toner i melodiska flockar genom rymden.

»Hör! klockorna! . . .» sade lifligt Gerda, »huru vackert de ljuda! . . . Sedan min barndom ha dessa ljud öfvat en underlig makt på mig. De liksom väcka mig, kalla mig till något högre, bättre. De jaga bort trollen ur min själ. Och när jag hör dessa tempeltungor i det fria, tona öfver stad och land, då förefaller det mig att de uttala ett: "helig!" öfver all mensklig verksamhet, allt sträfvande, allt lidande, all njutning, såsom ville de rena, befria, inviga allt till den högstes tjänst. O! huru jag ville vara en sådan fri, melodisk tunga, som ljud öfver jorden lifgifvande, frid- och fröjdgifvande som en röst,

en ton af den eviges harmoni!... Är detta öfvermod, svärmeri Augustin?»

»Ack! nej Gerda! Och jag är den siste, att tvifla om din rättighet till en sådan lott.

»Oss alla har väl Gud, i sin godhet, kallat till något af detta värf. Men somliga äro bestämnda att utöfva det i större kretsar och för större menigheter. Dessa kallar man snillen och konstnärer. De äro framför allt de vigda tungor, som med befriande ljud böra vandra genom världen.»

Åter kände Augustin en elektrisk dallring genomila den arm, som hvilade i hans. Gerda sade dock intet, ej heller han.

Men innan de skiljdes denna afton, tog Augustin hennes hand, tryckte den fast i sin och sade:

»Kom ihåg, Gerda, att du har ett syskonhem öppet för dig, hvad stund som helst; att du har systrar och bröder, som vilja göra allt för att se dig tillfreds och — lycklig, som du kan och bör bli det!»

Gerda svarade intet. Men hon slöt brodern i sina armar och Augustin kände på sin kind bränna en kyss och en tår. Och Gerda försvann i den skumma ingången till fru Julianas rum.

Tre voro de närmaste följderna af denna vandring och detta samtal. Den första: att tända ett litet ljus i Gerdas själ. Den andra: att fru

Juliana, nyfiken att få höra något om det "der vackra" som Gerda sett, töade opp något litet och nedlät sig att — ehuru med mulen uppsyn och sträf röst — göra några frågor. Den tredje: att Gerda snart åter besökte Lagertha i hennes atelier och rönte der intryck, som utvecklade allt mera de tankar, som första besöket väckt.

Hon återkom äfven flera gånger för att sitta som modell för den ena nornabilden, och Sigurd, som fann sig smickrad af all slags uppmärksamhet, som gaf *hans fästmö* en smickrande ryktbarhet, Sigurd såg det ej ogerna.

Under dessa seancer blef den eljest tysta och blyga konstnärinnan ofta lifvad af den liffulla modellen, och yppade för henne mången taffla ur sitt förflutna lif, månget drag ur sin stilla, starka själ, som gjorde ett befriande intryck på den unga Gerda.

Vi ha samlat de spridda dragen i en bild, och framställa den här för vår läsares blick uti

— — —

ISLÄNDSKAN.

Det låter som en saga, men det är ändå en verklighet — det ligger, långt upp i nordhafvet, en Ö, med sjudande volkaner och heta, springande källor midt uti evig snö, en Ö, isrik och eldrik på en gång. Den skandinaviska nordens skaldekonst kallar den sin vagga. Der, vid sången af hafvets eviga svall upptecknade skalderna de djupa forntida sångerna och sagorna, folkan- dens förstfödda barn. Der, på den ständigt bäfvande jorden nedskrefvo obäfvande andar minnen och historia gemensamma för nordens trenne äldsta folk. Der uppstodo Eddorna under Heklas lågor, bärande den gamla gudasagan med dess skatter af ännu outtömd vishet, genom stormiga århundraden in i våra dar. Och der medan skalderna sjöngo och skrefvo, byggde och stridde på den vulkaniska ön mäktiga slægter från de tre skandinaviska konungarikena i fyrahundra år.

Ännu sjuda volkanerna, ännu springa de heta källorna bland Islands snöfält, ännu svallar oceanen stormigt deromkring och svanorna sjunga vid midnattssolens ljus, men hjeltelifvet på ön är län-

gesedan dödt och skaldernas sånger ha tystnat. Men sagorna lefva ännu qvar i folkets minne och tjena till att muntra de långa vinterqvällarne vid brasans sken och spinnrockens sus. Och ännu slår der ett och annat hjerta varmt för den underbara poesi, som Ön äger, icke blott i sina minnen, men i sin natur och dess praktfulla uppträden.

Der var Lagertha Knutson född. Hennes far var dansk ståthållare på Ön, en lillig, konstluskande man, som danska män ofta äro det. Hennes mor var en svenska, en tyst qvinna, af en stilla men djup natur, hos svenska qvinnor vanlig. Barnet tycktes af sin fader ha ärft konstsinnet, tystnaden af sin tysta moder. Ett par år efter barnets födelse dog denna. Outsägligt dyrbar blef den enda dottern för fadern. Hennes bädd var i hans rum, hennes lekplats vid hans fötter eller på hans knän. När han satt vid sitt skrifbord, satt hon derunder och roade sig att skära och tälja i träd. En dag skar hon sig i fingret och begynte gråta. Fadren tog henne upp på sina knän, skar sig sjelf i fingret så att det blödde och lät henne se att han icke ömkade sig, utan log. Från denna stund aflockade aldrig någon kroppslig smärta dottren tårar. Huru skönt om hon fått växa upp i solskenet af denna faderskärlek; ty — — har du sett en klarögd flicka luta sig på fadrens arm, sitt hufvud mot hans

axel och med sina blickar följa hvar rörelse i hans anlete, suga hvart ord från hans läppar, så har du sett bilden af ett det skönaste, renaste, mest förädlande förhållande, som jorden äger; — ja, himlen sjelf känner intet högre, intet ljufvare och heligare förhållande, än det emellan *fader* och *barn*.

Men på Lagerthas klara barndomshimmel uppgingo mörka moln. När hon var i sitt trettonde år gifte hennes far om sig. Och den unga, vackra och glada maken trollade till sig all hans kärlek. Väl älskade han ännu dottren; men hon var icke mera för honom allt; och han blef ej mer för henne hvad han varit. Bittert kände den unga flickan detta och det desto mera som hennes uppfostran nu kom i stufmodrens händer. Lagertha skulle nu bildas efter den typ, som man oafvisligen anser för den qvinliga. Hon skulle göras behaglig för att behaga. Men flickan brydde sig alls icke om att behaga, var ej behaglig och ville ej blifva det genom snörning och danslektioner och alla de medel man sökte använda. Man ville med våld böja henne; det gjorde henne halsstarrig. Och när modren eller hennes lärare sågo henne sysselsatt med de barnsliga osköna bildningar i vax eller träd, hvaraf hon hade sitt högsta nöje, sade de: »hvad skall det vara till? kasta bort den strunt!» Och så blef flickan skygg för sina älsklings-sysselsättningar och vantrifdes allt mera inom hus.

»Låt henne vara; lemna flickan mer åt sig sjelf!» sade då fadern — »det blir nog folk af henne ändå, med tiden.»

Och då vackra och behågliga barn snart fyllde huset, blef det för ingen svårt att "lemna flickan åt sig sjelf".

Lagertha flydde ut i den vilda naturen. Och i klippöknen af stelnad lava och basalt, vid Geijzers dånande, högt springande källor blef det henne väl och kraftigt till mods. I sitt hem förblef hon stel och tyst, och växte upp sluten, oförstådd — äfven af sig sjelf, — lång, smärt, hvit som snön, men skenbart äfvenså kall.

Men när under de långa höst- och vårnätterna svanorna (som tusentals i flockar lågo vid stränderna) uppstämde sin sång, och ljuden trängde till henne, skära och dallrande som glasharmonikans, krigiska som trumpetens eller jägarhornets toner, — då vaknade hos henne ett lif, en oro, en längtan, smärtefull och ljuf på en gång. Då steg hon upp och såg utåt hafvet, såg vid de fjerran, vildt melodiska ljuden, norrskenen dansa kring den sagorika ön, oftast oregelbundna vilda, som rörelserna i hennes eget bröst, men stundom äfven fullbordande sig i *norrskenets krona*, detta sköna phenomen, då alla strålar löpa tillsammans i en pyramidalspets och kring toppen af detta himmelstält bilda en krona af ljus, icke mera ostadigt och flammande, utan

stilla, utan minsta svallning, skärt, hvitt, klart som en helgon-gloria.

Och hvarhelst vi se fullbordan, vare sig i norrskenenets krona, i Washingtons eller Gustaf Wasas lif, der se vi ock en profetisk syn, som talar till oss om vår egen uppgift. Ej underligt om den väcker både smärta och glädje, förkrosselse och stolthet vaxelvis. Ej underligt om den ensamma, slutna, men i själens djup liffulla unga flickan, vid det nattliga skådespelet kände sitt hjerta slå aningar om något stort, fritt och herrligt lif ute i världen.

Så under mången natt. Under dagarna, när oron blef för mächtig inom henne, lät hon sätta ut sin lilla slup "Stjernan", spände upp seglen och lät den flyga för vinden, genom höga vågor, genom farliga bränningar, ofta med ögonskenlig fara; men hon stod då glad vid styret och lät sig stänkas af skummet och piskas af stormen, och — aldrig var det henne bättre till mods än då hon så brottades med vindar och vågor.

När om vinteraftnarna den vackra ståthållarinnan församlade hos sig på dans eller spektakel allt det sällskap, som Reikiavik — Islands hufvudstad — kunde erbjuda ur sin folkmängd af femhundra själar, låg Lagertha framför elden i sin fars rum med hans hundar och tama björn, och hörde honom läsa högt ur Sturlesons konungasagor, eller ur Sæmunds Edda, och kärlek

till det stora och starka väcktes derunder inom henne. Hennes hjerta slog högt — men hon visste icke hvarföre.

Om sommaren hade hon en lycklig tid af några veckor. Det var den då hennes far drog ut för att besöka de norra orterna af sitt höfdingedöme. På dessa resor fick Lagertha följa honom till häst på obanade, ofta farliga vägar, öfver klippor och genom brusande vårströmmar. Och mången skön sommarnatt färdades hon så, medan midnattssolen skred öfver hafvet och svanorna sjöngo, simmande med sina ungar i lugna vikar och sjöar. Då fick hon bo i tält med fadren och stod hvar morgon upp för att deltaga i gudstjensten, som hölls under bar himmel af fadren och hans Isländare. Då vandrade hon och klättrade bland klipporna och svafvelpölarne på *Krabla*; såg *Eldborgen*, i hvars osedda djup sköna underbara trädgårdar sägas ligga; badade i de varma källorna, i Sturlesons bad; var med om höskörden — Isländarnes enda skörd — i dalslutningarne, och besökte inbyggarna i deras nomadiska bostäder.

Detta var en tid af fritt och friskt lif; men efter denna var hon åter hemma, ensam i hemmet, ensam i allt sitt anande och sökande, ensam och sysslolös, och visste ej hvad hon skulle i den stora underliga verlden, der ingen behöfde henne, och der hon tyckte sig en främling, hvars språk icke förstås. Och alltid der, i hennes själ

denna oro, denna törst och längtan till ett lif, en verksamhet, om hvilken hon blott hade dunkla drömmar, denna törst till en tillvarelsens fullhet, som hon trodde sig dömd att, som så mången annan, försaka.

Men hvarje djup längtan är en profetia om uppfyllelse, hvarje allvarligt sökande har löftet om att finna. Tillfället är Newtons-äpplet, som i sitt fall från trädet bringar till verklighet den dolda tanken, planen. Men äro viljans och anlagets vind rätt starka, så förr eller sednare faller tillfället (äpplet) till.

Lagerthas far blef för andra gången enkling och flyttade till Köpenhamn med förstörda affärer och en nästan förstörd hälsa. Men hans dotter . . . blef hans tröst och stöd.

I Vårfrue Kirken, framför Thorvaldsens apostlar, vaknade hennes konstnårsande till medvetet lif. Här begynte hon på egen hand teckna och studera.

En dag, som hon så arbetade, hörde hon helt nära sig en röst, som på svenska gjorde en lofordande anmärkning vid hennes arbete. Hon såg sig om, och mötte ett djupt och vänligt öga, ett allvarligt anlete fullt af välvilja. Det var en svensk bildhuggare, som gaf sig tillkänna för den unga danskan. Han blef sednare hennes lärare och vän.

Man har ofta sagt — och ej alltid utan skäl —

att männerna missunna kvinnorna en mera själfständig och fri utveckling, den de frukta så för dem, som för sig själfva. Men om de kvinnor, som uppnått något högre steg på vettenskapens eller konstens trappa, frågades hvem det var, som utvecklade deras anlag, som uppmuntrade och ledsagade deras begynnelse, så skulle väl de flesta, med tacksamhets-lågande hjerta nämna — en man!

Så med Lagertha.

Vid två och tjugu års ålder eignade hon sig med brinnande kärlek och outtröttlig flit under sin lärares ledning åt bildhuggarekonsten. På Island hade hon öfvat sig att brottas med svårigheter och att öfvervinna dem. Det kom henne väl till pass på hennes nya bana. Och då framgång krönte hennes steg, då hennes framtid vidgade sig, då den älskade fadern såg med beundran opp till dottren, som nu stödde hans ålderdom och gaf ny glans åt hans namn och hus, då hvilket lif gick ej upp för henne? huru förvandlad syntes henne icke verlden? Hvarthän hon såg, såg hon gestalt och ord och mening, ämne för tanke och för bildande konst. Och svanornas nattliga stridssång, norrskenets stilla, flammande krona, midnattssolen, den solen som ej går ner, de blefvo nu verkligheter i hennes andliga lif; och högt som Geijsers källor sprungo hennes känslor, hennes tankar, under det hon vid

dessa ljud och syner framgick, arbetande i sitt anletes svett och i sitt hjertas glädje.

Lycka för den unga flickan att hon lefde i Danmark, ty Danmark är konstnärn bland de nordiska brödrafolken, och konstnärerna skyddas och hyllas der mer än i Sverige och Norrige. Kärlek till konsten lefver bland folket. Hos borgarne, i handtverkarnes hem träffar man statuetter och tafflor af landets artister. Och den unga konstnärinnan fick snart beställningar, som satte henne i stånd att fortsätta sina studier och att upprätthålla sin faders hus. Men också arbetade hon! En stark helsa understödde henne vid mödor och ansträngningar, för hvilka svagare naturer skulle ha dukat under.

Femton år voro förflutna emellan den dag då Lagerthas konstnärsande väcktes till lifvet utaf Thorvaldsens ande, och den, då hon i Sverige bildade nornornas gestalter med sjelfständig skaparkraft.

Hvilken skickelse som vållat hennes ombyte af land och verkningskrets sade ej Lagertha för Gerda. Det tycktes som hade något volkaniskt utbrott förstört hennes lefnads lycka, och hotat att tillintetgöra hennes existens. Men hon hade flytt, och på en annan strand byggt en ny hydda och sökte nu der resa nya tempel åt det evigas dyrkan. Lagertha sade icke hvad hon lidit och hvad som hotat henne; men hon lät sin unga

vän ana huru att lefva och verka för ideer kan lyfta människan öfver jordens fängslande band.

Och Gerda lärde, lyssnande till och betraktande henne huru *sann* sjelfständighet skyddar renheten, och allt godt och ädelt inom människan.

När Hedvig — såsom ofta skedde — kom och afbröt dylika samtal i Lagerthas Atelier, och på sitt vänliga, glädtiga sätt bjöd de "uppåt sträfvande damerna," på en rätt potates "i kapprockar" med sill och färskt smör, eller på lutfisk och ärter, eller på en "helsosam vattgröt" och annan sådan prosaisk föda, då togo och tackade de två vännerna; och som lärkor, som ur den höga rymden, dit de sjungande svingat, sänka sig att hvila på ängstufvan, bäddad med Timjam och Tårtel, så följde de förnöjda syster Hedvig till hennes hem, och hennes trefliga anrättningar.

Vi vända oss nu äfven till detta hem för att iakttaga rörelserna derinom, men då vi se Göt-hilda som bäst sysselsatt att redogöra därför, tro vi oss ej kunna göra bättre än att läsa hennes brefflappar.

SMÅTT PLOCK.

FRÅN GÖTHILDA TILL SERAPHINA.

Bulletin № 1.

Min Serafim!

Jag är i mitt allravärsta lynne, förtretad, förargad, oppledsen, oppgifven åt mig sjelf, allt, och hela världen! jag ville bryta ut på något, bryta sönder något: — glas och porslin duger inte; — stål, jern, stångjern skall det vara! jag ville dundra på världen och alla troll i den med en thorsklubba, — jag ville, — jag vet icke rätt hvad!... Jag har snäst alla människor, och slutat med att bli desperat på mig sjelf och den som skapat mig. Jag tror icke att det är vår Herre, åtminstone icke ensam; — någon annan har varit med om den kompotten. Jag misstänker också att jag icke blifvit riktigt, ordentligt christnad — hedningasinnet är alltför mäktigt uti mig — emellanåt, — och jag skall just examinera vår hederlige D:r Lund derom, när han kommer hit för att viga Engel och Uno. Och sen — att christna

ett fattigt, syndigt, människobarn till *dygdig!* det är ju att fresta vår Herre och — hin onde äfven, och ger folk sådana pretensioner på ens förträfflighet. Nå, jag har då sørjt för att man afstått från sådana med mig. — Jag misstänker också, att äktenskapet blifvit stiftadt för att göra en del människor olyckliga. Vi ha nu två bröllopp för oss, här i familjen, och det ena ser mig då ut som en verklig olycka, och det andra, — nå ja, det kunde vara en lycka för somliga, men mig gör det olycklig, ty det tar ifrån mig min barndomsvän, och från hemmet dess gladaste solsken. Och redan är Engel halft frånvarande ifrån oss med själ och hjerta. Bredvid hennes *N° 1*, har allt annat blifvit *N° 2*, och jag har blifvit nästan noll. Ja, jag gråter ibland mina modiga tårar deröfver när ingen ser det; ty — fru Nebukadnesar vill icke se förödmjukad ut; och sätter dugtigt sin näsa i vädret emot *N° 1*, som, om han icke blifvit så allsmäktig öfver Engel, skulle kunna vinna nåd inför mina ögon, ty han är nog en mycket bra och mycket god människa, fast jag inte har rätt förtroende till hans principer. Hå hå! om fredag eftermiddag skall vigseln bli. Vi ville ha blott ett konfektbröllopp, men morbror säger att han icke förstår sig på "sådant krimskrams," utan vill ha en riktig soupér med ordentlig mat, och en försvarlig mängd gäster; så nu ha vi skickat ut

våra budkaflar. Efter soupéren reser straxt Uno af med Engel, till sitt gods, som är en mil utom staden. Det der skall vara på engelska sätet; och det kan då vara så godt som något annat, efter hon ändå snart skall bort ur huset. Hvem skall jag nu ha att prata med om aftnarne, sedan vi lagt oss? att gråta och skratta med vid alla tillfällen? — Nej det här duger icke! jag blöter fullt mitt papper. Jag måste tänka på, och tala om någonting annat. Men då står mig det der andra giftermålet för näsan och gör mig rasande; och vore jag karl så vet jag väl hvad jag skulle göra med "le coupable", munsjör Sigurd!

"*Kan du visa mig antingen Gud eller Fan!*" har jag hört att en blind man sade, som man ansåg tokig (men som jag tror var ganska klok!) och som ständigt stod tyst och såg upp åt himlen, äfven om natten. Ja, *Gud eller Fan*, det är redigt och klart spel. Men nu förtiden går allting midt emellan, och har litet af hvardera. Det gör konfusionen och osäkerheten. Och här i familjen, der man vill vara så mäktigt christlig och billig, vänder man saken på den ena sidan och på den andra, stannar i valet och qvalet emellan värdig och ovärdig, och blir alldrig färdig. Så med munsjör Sigurd. Jag, för min del, tål honom icke, och säger det öppet, äfven åt honom sjelf. Jag tycker att en frisk, öppen ovän-

skap är bättre än en oviss, ljum vänskap. Den gamla hedningen i mig! tycker du visst. Det kan väl vara, min Seraphim, men — jag kan ej hjälpa det. Jag säger som morbror Herkules: "Vän eller fiende! så är det klart". Men nu för tiden går allt midt emellan äfven der, och det tycker jag inte om. Mitt valspråk är: Allt eller intet.»

Sednare. —

»Jag har lugnat och beskedliggjort mig litet, under ett parti bräde med morbror Herkules och under det jag lagat (och smakat på) hans toddy, och sett på honom och hört på honom. Morbror var i afton särdeles mild och hygglig, och var inne i sina "fridsminnen," och då komma alltid damerna fram, och jag tycker att de äro roligare att höra om än de der krigsbedrifterna. I afton var "faster i Skåne" framme på tapeten, den der lilla besynnerliga frun, som morbror påstår att jag har tycke af, till ögonen och till "esprit'n". Hon lär i sin ungdom varit en "fröken odygdig" ungefär som undertecknad, och visste ingenting roligare än att ställa till upptåg, som kom folk att gapa, eller att skratta, eller att förskräckas. Hon hade ett det präktigaste, långa ljusa hår, man kan tänka sig; och icke litet beröm fick det vackra håret i släkten, och icke litet talades det om, — när hon skulle stå brud — hur håret skulle klädas och huru det skulle kläda henne flätadt som en krona på huf-

vudet. Men när man om morgonen på bröllopsdagen kom för att kläda det sköna håret (ty hon skulle vigas på förmiddagen, i kyrkan) och då man tog af henne nattmössan — se! då rullade den sköna, gyllene hårflätan med det samma lös ned på golvet, och bruden satt der med ett hufvud rundt som en rofva och med kortklippt hår, och ville alldeles förgås af skratt, när hon såg deras bestörtning, som sågo detta och hur de nästan höllo på att dåna af förskräckelse.

Men brudgummen skrattade med bruden åt upptåget, och de två blefvo ett lyckligt par, ehuru hon bibehöll en mängd egenheter, som icke voro särdeles qvinliga. Så gick hon alltid karlklädd, och tyckte om manliga sysselsättningar, såsom jaga, rida, svarfva; äfven rökte hon emellanåt sin pipa. Men derjemte var den lilla underliga frun så innerligen mild, och god och glad, att hon gjorde alla lyckliga omkring sig, och att alla måste hjerteligen tycka om och hålla af henne. Till henne kom morbror Herkules vid tolf års ålder, efter sina föräldrars död, och uppfostrades på hennes gods tillika med hennes sex söner. Dessa unga herrar bodde tillsammans i en stor sal, som kallades "Lejonkulan," och der gick ofta rätt lustigt och bullersamt till, men der gjorde de äfven samfält bön morgon och afton, allt ifrån deras första ungdom. Och för dessa gossar var den lilla grefvinnan den allra bästa mor,

lika klok som god, och visste ingenting roligare än att ställa till jagtpartier, spektakel och hvad som kunde roa de unga. Också voro de ett lyckligt och lustigt folk, och tänkte ej på och gjorde ej heller något ondt eller orätt.

Som enka lefde hon präktigt på sitt stora, präktiga gods, åkte ofta ut, än med ett svart spann med hvilket följde en svart hund, än med ett hvitt spann med hvilket följde en hvit hund. Efter sin afklippning af håret på bröllopsdagen, bar hon alltid en lockig, fint pudrad karlperuk. Hon var vanligen klädd i hvit karlhalsduk, hvit vest och en frack med rundade skört, som gick ned öfver kjortelen. Ett fint, hvitt krås, manchetter och stöflor fullbordade kostymen, till hvilken hörde en liten karlhatt med breda skärmar, som satt litet på sned. Och med detta såg den lilla, lilla gumman med sin uppräta ställning, sitt upphöjda hufvud, och näsan litet i vädret — som undertecknad — och sin vackra min, riktigt vacker och vördnadsbjudande ut, säger morbror, och vördades också liksom hon älskades af barn, och underhafvande, af hvilka sednare hon allmänt kallades "herr-grefvinnan". Ända till sin ålderdom älskade hon jagt och fiske, och sköt ännu vid sjuttio års ålder ett rådjur i sin park.

Med sin dagliga omgifning var hon beständigt glad och god, och roade sig mycket att ge

gåtor att gissa, isynnerhet åt en af sina kammarjungfrur, som alltid glömde lösningarne.

"Hvem gaf den första kyssten i Rom? var en af de ofta återkommande gåtorne, och det alltid återkommande svaret var: "ack! — hur skall jag kunna veta det? ... det var väl Påfven!" ... Och då skrattade alltid den lilla greffinnan omåttligt.

»Ja, hon var för söt, den lilla gumman!» utropar morbror emellanåt under det han berättar om hennes förträffligheter och egenheter, och hans ögon lysa dervid helt varma och värmande.

Det är bra skada, min söta Ina, att du ej sett morbror i hans allra vackraste momanger; jag försäkrar dig att du skulle då bli litet kär i honom; ja, vi skulle kunna bli rivaler. Men ser du, min Seraphim, alltför serafisk och englafrom är det icke värdt att vara med honom. Litet ruter måste man ha i sig och äfven visa honom emellanåt. — För min del vet jag icke huru jag skulle hålla opp humöret på mig om jag icke hade honom att hålla mig till, och hörde thorsammaren dundra genom huset. —

God natt min ögontröst, min liljecovalie! lofva mig att dricka stålkula om morgonen och läsa "Kolmodins qvinnospegel" om aftonen, i stället för romaner, tills du somnar; och jag lofvar dig att du skall ha en liten bulletin från mig alla dagar, som skall säga dig alla våra qvickhe-

ter och dumbeter här i huset, ända tills bröllopet är öfver, och jag kan sjelf komma till dig och göra ett stort uppkok på allt detta, och rusta om med din hvitsot och faster Perpetuas köksanrättningar. Men det säger jag, att om du inte blir en dag rosenröd till både kinder och lynne, så tycker jag inte att det är värdt att vara beskedlig.

Men jag vill inte ännu misstänka vår Herres styrelse; utan tro att han en dag tar ödet i sin hand, och då... ja då blir det allt bra, och du blir — — min lilla svägerska!... men jag förblir alltid, som nu, din trogna

Odygdig.

Bulletin № 2.

Måndag.

Dystra utsigter! madam Blandin, vår vanliga kokfru, vid utomordentliga tillfällen, kan ej komma denna gång, — bortlofvad till vår granne kryddkrämar Pepparkorns, hvars äldsta dotter Olympia Corona Napoleona Lysandra Pepparkorn skall på samma dag som Engel stå brud, och för hvilken gifves stort kalas! Dårad af fröken Islands: "Man kan allt bvad man vill" och för att göra Hedvig trankil och slippa få en vildt främmande kokfru i huset, har jag i dumdristighet åtagit mig att öfvertaga kökets rege-

mente för den dagen, d. v. s. som departementschef, och jag förutser att allt skall gå på tok. Emedlertid läser jag oupphörligt Margareta Nylander och Cajsa Varg och har jemt i örona dennas valspråk: "man tager!" under det att tant Visen och Hedvig slå sina kloka hufvuden ihop och besluta öfver anrättningarne, som högsta styrande.

Vi ha alla mycket att göra i huset, d. v. s. vi fruntimmer, ty herrarne göra ingenting, utom — — bekymmer.

"Le coupable" går här som en svartsjuk turk omkring sin sköna, som nu hjälper oss att sy och ställa åt Engel, men har alldeles förlorat sitt goda humör. Han är faslig! jag anser honom härstamma direkte från Saturnus, som slukade till och med sin egen afföda af kärlek till sig sjelf. Om han gör Gerda olycklig så — må han akta sig för mig! han är icke säker för sitt lif.

Vår "prins Hamlet" ser hemsk ut, och jag väntar jemt att någon olycka skall komma, att han sticker ihjäl sig eller Sigurd, och kanske oss allesammans! . . . hans vaktare och vallare tycker jag äfven begynna se allt mer oroliga ut. . . Jag har ett svart haf af tankar uti min själ. Ack! min ögontröst, hvad det är mycket mörker i verlden. Och hade jag icke några stjernor der, att se upp till, som alltid lysa klara, så . . .

Adiö allra kärestan min! jag har ej tid skrifva längre jeremiad i dag.

P. S.

Jag har fått en finne midt i pannan och två på hakan. Vacker prydnad för en brudtärnal! Jag är bestämdt född under Markattan! jag blir ett slagtoffer för ödet. I fall icke...»

Bulletin N:o 3.

Tisdag.

Hurra! allt har ljusnat, allt har förbättrats, och jag gratulerar mig sjelf och hela världen! kung Ahasverus, högfärdig i åminnelse, kunde ej känna större förtjusning, när han fick se den sköna Esther än jag, då jag fick se i dag, på morgonen, stå framför mig, i en horribel ruskväders kostym, mamsell Esther Sara Sjöberg, denna sol bland husrådinnor, som var allt i allom i mina föräldrars hus, styrde för hushållet och lärde oss små franska *språket* — ehuru jag aldrig fått reda på att rätt använda "la och le" jag vet icke om det var mitt eller hennes fel; — lärde mig mina första sagor och sånger — hon som jag nu trodde på 50 mils afstånd härifrån, men som nu, — den förträffliga själen! — kommit för att öfvervara Engels bröllop och att hjälpa oss dervid!... Jag visste väl att Hedvig skrifvit till henne derom, men ingen af oss trodde att hon skulle komma. Men nu kom hon och

när hon stod der med sitt runda, hederliga, af välvilja lysande ansigte, sin breda, trefliga figur, som ser ut att kunna bära Atlas på sina axlar, så blefvo vi syskon så glada att vi begynte dansa en riktig urväders-dans omkring henne, som på en gång skrattade och grät i glädjen öfver oss. Sen dess är jag ofvanpå igen; har ställt mig som volontär under mamsell Saras befäl och — gör allt hvad jag vill, och bjuder madam Blandin, och "le coupable" och finnarne och hela världen trots att sätta ner mitt courage. Nu skall nog allt gå bra på ett eller annat sätt, det känner jag på mig.

Onkel Urbanus hotar med ett poem till firande af högtidligheten, snickar Dalerin med ett stycke dito. Jag har äfven haft en liten vena, men den har torkat in, vid åsynen af de stora floderna.

Alla som äro bjudna "skola ha den äran att komma!" Låt dem komma, låt dem komma! de skola bli mottagna med varma servietter.

Jag sänder dig här ett prof på vår förträffliga husrådinnas pepparkakor, och några drag af hennes porträtt — —

Bulletin № 4.

Onsdag.

Allt går ännu bra. Men det uppenbarar sig allt mera, att Pepparkorns och vi äro rivaler och att mutter Pepparkorn, och pappa Pepparkorn och Olympia Corona Napoleona Lysandra Pepparkorn svurit att träda oss i stoftet med deras makt och prakt. Madam Blandin, vår för detta kokfru, som de kapat åt sig, kommer hit allt emellanåt och har conferencer med vår husrådinna, och sprider ut derunder — som jag tror på befallning — åtskilliga notiser om tillrustningarne till Pepparkornska bröllopet, och bär

med sig härifrån — som jag förmodar till dem — notiser om tillställningarne vid högtidligheten här, som äro betydligt tarfligare. Stor är isynnerhet skilnaden i brudarnas toiletter. Trettio nya klädningar "den ena sidenklädningen öfver den andra" säger madam Blandin, har Lysandra låtit sy åt sig, repstubbar som kosta fyratio riksdaler stycket, näsdukar tjugu riksdaler näsduken, m. m. Möblerna bli derefter; ingenting kan vara för grannt, "ju dyrare ju bättre". Och bröllopsrätterna då! och alla vinerna! de göra mig yr i hufvudet! När madam Blandin fick veta att Engel låtit göra åt sig blott tre nya klädningar slog hon ihop händerna och höll på, tror jag, att förlora all respekt för vårt hus, men då släppte jag ut för henne — i största hemlighet, förstås! — hvad jag här äfvenså vill släppa ut för dig — att då morbror Herkules häromdagen lade framför Engel en tvåhundra-riksdalers bankosedel "för att göra sig grann med", som han sade, så föll hon honom om halsen och frågade om hon fick göra hvad hon ville med dessa penningar, hvilket morbror sade *ja* till. Och Engel har användt större delen deraf att kläda fullständigt opp tio fattiga flickor, med hvilka hon förlidet år läste till nattvarden, och behöll blott en liten del för att "göra sig grann med" efter morbrors önskan. Jag sade madam Blandin att jag tyckte att denna tillställning var vackrare än alla de med Lysan-

dras granna möbler och klädningar; och jag hade dervid just ingen christligt ödmjuk uppsyn, som jag kan tro; jag såg väl snarare ut som fru Nebucadnezar. Madam Blandin såg litet — blank ut då hon gick. Jag mår särdeles väl af att ha skickat ett litet pepparkorn till Pepparkorns. Väl-bekomme! . . .

Bulletin № 5.

Thorsdagsmorgon.

Pepparkornet sitter mig i halsen, eller har stigit upp dit och bränner smått — samvetet, och låter mig känna att det icke var så vackert eller hederligt att rivalisera med dessa välsignade Pepparkorns, som jag gjorde det i går med mitt skryt! . . . Men hvad som är gjordt är gjordt, och hvad som är skrifvet är skrifvet, och jag vill ej synas för dig bättre än jag är.

Hå hå! i morgon! . . . i morgon får jag knappt tid att skriva till dig; men i öfvermorgon skall jag göra det utförligt. Mina finnar äro bättre, tack vare hvit alun, men — — jag tycker att verlden är tung! . . . håll af mig du, äfven om jag aldrig skulle bli förständig och —

dygdig eller

qvinnan i sin fullkomlighet.

Bulletin № 6.

Lördagsmorgon.

Allt är ännu huller om buller i huset, allt är huller om buller i mitt hufvud och i mitt

hjerta, derföre, om hvad jag har att berätta kommer huller om buller fram på papperet så — — får du väl hålla det till godo, min Seraphim!

Hvar skall jag börja?...

Klockan var sex — tror jag — när bruden stod färdigklädd, omgifven af sina brudtärnor och tvenne marskalkar med stora armstakar, som lyste, medan hon visade sig för folket. Folket var legio, och var bra nyfiket, men sade att de aldrig sett en vackrare brud och mera lik "en Guds engel".

Och så såg hon äfven ut — så barnfrom och ljus och lycklig, då hon med Uno stod framför den silfverlockige d:r Lund, som sammanvigde dem. Han gjorde det så värdigt och vackert; jag kände mig helt from och god. Uno var blek och allvarsam, men Engel, — hennes färg, hennes blick, hennes väsen förblef sig lika; hon såg ut som en ljusens engel!...

Efter vigseln höll d:r Lund ett kort, innerligt tal till de unga tu, om "huru de skulle göra Jesus hemma i deras hem". Man måste ha varit en hedning för att ej röras deraf, så vackert var det! Jag såg på Uno, der han satt och skuggade sina ögon med handen, och jag såg då en stor, klar tår långsamt rulla ner för hans bleka kind. Jag kände mig sedan mera slägt med honom än hittills.

En stund före vigseln sutto Hedvig och han

samtalande, och jag hörde henne säga: ... »låt dem vara dig heliga, Uno! akta dig att störa dem! ...»

Och han svarade med en förebrående men ändå vacker blick: »känner du mig ännu så litet? ...»

Vid vigseln voro blott de närmaste släktin-
garne och vännerna närvarande. Efteråt kommo
de andra gästerna. Morbror Herkules hade ve-
lat bjuda hela världen, men för Hedvigs skull
nöjde han sig med hälften, d. v. s. ungefär fem-
tio personer. Det var ändå för mycket för våra
små rum; också blef der varmt och qvaft, och
kändes så dess mera, som sällskapet var särde-
les litet muntert och talande. Jag har ofta hört
sägas att på bröllop merändels är ledsamt, men
har aldrig rätt trott derpå förr än nu. Nu tror
ag det. Och mycket kom väl nu deraf, att vi
sjelfva icke voro rätt glada, icke Hedvig, icke
Augustin, icke Gerda, — Ifvar såg ut som Erik
den fjortonde kunde ha sett ut straxt före han
begick Sture-morden, och "le coupable" såg ut
som en riktig Christiern tyrann. Bror påstod att
jag såg ut som den babyloniska förbistringen,
och jag fann att han hade något af en trånsjuk
corydon; med ett ord, vi voro alla mer eller
mindre ostämnda, och det uppstod ändlösa tyst-
nader — ja, du vet huru sådana kännas, i säll-
skap! Vi blefvo helt lyckliga, när man kom till

soupern. Men här, vid det stora bordet, ville det ej bli muntrare. Morbror Herkules sökte väl att hurta opp oss och sig sjelf och propone-
rade skålar, men alltid föll man igen i den gamla
tystnaden, och morbror var icke rätt modd, han
heller, — och man hörde blott knifvars och
gafflars slammer. Men, "hast du mir gesehen!"
då uppstiger, med en min af rikshärold — on-
kel Urbanus — lefve onkel Urbanus! — och ber
om sällskapetets uppmärksamhet för "en högst
kuriös och märkvärdig" bröllopsskrift, som han
funnit bland sina samlingar, hvarestefter han upp-
läser följande:

»Välborne Mathias Ulfs och jungfru Adelöf
Gets bröllopsskrift, då de på Näsgård i Adela
Vedbo socken, norra Vysbo härad äro solenne-
ter vigde vordne af herr Björn Gudmundson, an.
1640.»

"En *Ulf* mände sig omtänka

"huru han kunde få en *Get* med lämpa,

"Han gaf henne många och söta ord

"hur hon kunde komma uti hans klor.

"Hon rådslog med *Bockar* och *Getter* tillika

"om ej *Ulfven* ville henne svika

"så ville hon våga med honom ett spel,

"mente derhos ej skulle finnas fel.

"*Bocken*, *Ulfven* med *Geten* honom möter,

"när han det får se, står han på två fötter,

"och fröjdade sig af hjerta och sinn

"att han hade fått en sådan killing.

"Nu tjuiter *Ulfven* och *Geten* hon bräker,
 "fruktar dock ej, att han henne uppäter,
 "ty the hafva gifvits i stallbroders lag
 "och det skall vara till dödsens dag.
 "The fogades samman i ett slikt band
 "att *Ulfven* skulle sofva i *Getens* famn.
 "En *Räf* var marskalk i thenna akt,
 "en *Uggla* klädde bruden med största prakt.
 "Gamla *Geten* var unga *Getens* taleman
 "en *Bröms* var förridare för alla them.
 "The *Drakar* the små som the store
 "så ock af thetta callatz vore.
 "The *Orrar* ock i fullan duus
 "hördes ther kuttra till dager ljus.
 "Gamla *Baggen* var ock bjuden dit,
 "så ock de *Grisar* med största flit,
 "men af förhinder ej kunde komma
 "utan önskade the unga all lycka och fromma.
 "flera än voro budna till gäster,
 "adel, bönder och många prester.
 "'En *Björn* vigde the båda tillsamman
 "jag menar thet skedde med stor gamman.
 "'Hvad afföda deraf blifva vill
 "thet säger 40 veckor till.
 "'Thetta är sannt och ingen dikt,
 "'borde väl skrivas med runeskrift".

Knappast var denna bröllopsskrift uppläst, förrän ett allmänt brus af skratt och allahanda ljud och läten uppstod i sällskapet, och många deribland som hade namn ur djur och växtriket begynte uppropa dem. *Svinhufvud* nickade åt *Oxhufvud*, *Bagge* stötte ihop med *Bock*, *Örn*

drack *Dufva* till, *Räf* klingade med *Gök*; fru *Gädda* blef i vatten dusyster med fru *Göös*, och jag tror nästan att unga herr *Trädgård* gjorde en kärleksförklaring till mamsell *Ros*. Slutligen förenade sig alla i en skål för onkel Urbanus Myrtenblad, hvilken lycklig som en Gud, stod mysande åt sig sjelf och hela världen i det han sade:

»Jaha, jaha! Är det icke märkvärdigt?... Hva falles?... tackar ödmjukast!... tackar ödmjukast!... Hva falles? jaha!...

Och det var märkvärdigt huru nu, i en hast, alla blefvo muntra och pratsamma; ja, så man knappast gaf sig ro att höra på onkel Urbanus' egenhändigiga poem till högtidens ära, i hvilket förekom mycket om "förtjusning och berusning". Ännu mindre ville man lyssna till snickar Dale-rins, som Bror åtagit sig att läsa opp, och i hvilket jag anmärkte följande strof:

"Lilla Venus står på lur,
ty det är så *hans* natur;"

Samt denna om brudparet:

"Hon är så öm, han är så mogen,
och båda hylla kärleken."

Efter soupurn complimenterade jag särskilt onkel Urbanus öfver båda sina bröllopsskrifter, och som vi voro båda litet muntra och litet rörda så begärte han och fick äfven — en kyss.

En upptäckt gjorde jag vid bordet. Det är att "le diamant brute" kan se ganska bra och ganska hygglig ut när han är städad och hyfsad, som bättre folk, hvilket är sällsynt. Han har verkligen någon likhet med morbror Herkules. (Men så vacker blir han då aldrig). Jag sade honom, efter maten, att jag började få hopp om honom att han ännu kunde komma att göra namnet och familjen heder. Den otäcka pojken kammade genast luggen ner i pannan med alla sina fem, och tog på sig en fattig och ynkelig min alldeles som en afsigkommen halffull gesäll. Jag begynner att hata honom. Han gör allt hvad han kan för att förarga mig. Nå nå!

Fröken Island var också med, bevars! Augustin särdeles uppmärksam mot henne. Och jag märker grannt att hon töar upp vid hans strålar, och det lyser då i hennes ögon, så att jag börjar tänka på Heckla och Krabbla och deras lågor under snömantlarne, och på det gamla ordspråket: "eld tänder eld!"

Akta dig, broder Augustin! och — — akta sig fröken Ispigg! ty förrän jag trycker henne till mitt bröst som svägerska, så — —

Men jag bär aktning för fröken Island. Hon har haft mod att två gånger göra om modellen till sin ena norna "fullbordans" eller "fulländningens" tror jag den heter, emedan hon ej fann den "fulländad" eller lyckad, och sådant är re-

spektabelt. Man säger att hon skall förkasta äfven sitt tredje försök. Det är en svår sak med "fulländningen". Men om nu Augustin och Öfröken sitta och tala (som de ofta göra) nordisk gudalära och nordisk konst och nordisk ande med mera nordiskt, (som låter mig frysa och gäspa) så att de tända eld på hvarandra så, — — jag säger ingenting mer, så länge, men känner mig mordiskt sinnad, — — och återvänder till bröllopet.

Jag passade på tillfället att examinera d:r Lund angående min christning. Han skrattade och påstod att den allt gått riktigt för sig, men att jag skrikit som en gast under hela ceremonien. Det är ju hemskt! Jag kände det så, och för att förströ mig gick jag med ett glas punsch och drack alla människor till och sade dem — — underliga saker tror jag; jag minnes icke så noga, ty det blef litet underligt i hufvudet på mig, och då d:r Lund tog min hand och förde mig i en Nerikes polska, då — — blef det ute med mig. Jag minnes blott att jag sedan helt hastigt befann mig i handgemäng med Jarl Herkules, och halft i slagsmål med onkel Urbanus, som ville skilja oss åt, och att morbror Herkules kom och tog mig derifrån och var ond; och så — såg jag ingenting mer, icke engång lyktorna glimma kring vagnen, som i natt och

mörker förde Engel bort från mig. Jag var alldeles konfus.

I dag på morgonen har jag med redigt hufvud frågat Bror:

»Bror! om det händt din fästmö hvad som hände mig i går aftons — hade du då slagit upp med henne?»

»Nej,» svarade han leende »men jag hade bedt henne gå och lägga sig!»

Uppbyggligt! och isynnerhet — romantiskt! Hå hå! min Serafim! Tycker du att jag skall göra figur som romanhjeltinna? bli en bild af "qvinnan i sin fullkomlighet?" Hå hå!... Jag känner mig särdeles ödmjuk i dag. Emellanåt.

Bedröfvad också! Engel är borta. Ack, min lilla *Get*, är du nu i *Ulfvens* klor? Hur skall det bli på längden? mina aningar äro alla ute på svarta hafvet.

Jag har ondt i hufvudet och en vrickad fot. Ensam är jag också. Hedvig har gått till Ifvar. Måtte hon komma lefvande hem! Augustin, Bror, Gerda, alla borta. Jag har ingen att trösta och muntra mig med. Och jag har en rotta i samvetet allt sen i går aftons. — — Jag måste gå och se på morbror Herkules och höra thors-hammaren för att få litet ruter i mig igen. Sedan skall jag låta Esther Sara Sjöberg traktera mig med gamla sagor och "ragout på bröllopssteken.

Och så skall jag tänka på att om söndag jag och hela familjen äro bjudna på hemkomme öl till Ekarne, till Engel, och så skall jag tänka på dig, min Serafim, och ha Gud för ögonen och — — —

Sednast i morgon ser du inför dina hulda ögon författarinnan till dessa märkvärdiga epistlar din

Dygdig-odygdig Göthilda

Fru NebucadNazar.

(Känner du igen henne?)

VÅR - D A G A R.

Vår-dagar! Hvad det låter vackert. Man tänker på varma vindar, lärksång, gullvivor i gröngräset, m. m. Men det är med våren, här i medlersta Sverige, som med glädjen i våra samkväm, den har svårt att komma sig före, och mycket lätt att komma af sig. Tegnér klagar —

»att våren här i nordens
har drifvor i sitt hår,»

och Elias Fries liknar den vid "en ständigt återkommande frossa". Sjelfva lärkorna, de jublande vårbuden, tystna ibland då, i April — och stundom i Maj — recediver af köld komma, då nordanvinden regerar, som om vintern och marken betäckes af yrande snö; eller ock en stel, kulen gråhet herrskar, mera ohygglig än stundom 50 graders köld. Vi kalla detta »den grå våren.» Den var som bäst herrskande i Stockholm några dagar efter Engels bröllop. En genomträngande kall, grå dimma insvepte jorden och gjorde allting kulet och otrefligt. Men en trakt i Stockholm hade midt under detta ett eget, friskt lif. Det

var trakten kring Norrström, nedanför det kungliga slottet. Det var vid tiden, då Mälaren, svälld af vårfloderna, strömmar med häftighet in i salt-sjön, och brusar bred och skummande genom Norrbros hvalfbågar och långt nedåt Blasieholmsstranden. Då är äfven tiden för nors-fisket, och man såg denna afton en mängd nors-fiskare — mest trasiga ynglingar, yngre och äldre, — med rödfrusna näsor och händer, dels stå på quaierne, dels sitta i båtar, fastgjorda vid stränderna eller ut på strömmen, och med stora håfvar upphemta af denna lilla, välsmakliga fisksort; och det var roligt att se de små silfverstimmen glittra i håfvarne när de slogos upp i korgar och kaggar, och att se de rödfrusna gossarnes solskensglada ansigten, ty denna afton slog norsen rikeligen till, och det skulle bli kalas i mången stuga. Men få åskådare syntes till i trakten; det ruskiga vädret höll de promenerande inom hus. Blott en välklädd, ung man gick oupphörligt fram och tillbaka på quaien, utan att tyckas ge akt på någonting omkring sig. Hvad han såg af den yttre verlden var endast hvad han såg i sin inre, en grå, kulen, på allt solsken, all skönhet blottad, öde rymd. Stackars Ifvar! Den visshet, som han så länge väntat på, så länge tviflat på, så länge fruktat, hade i dag blifvit hans. Den som han afgudade hade öfvergifvit honom, hade rest bort med en annan,

hans fruktade rival; — allt var förbi! Sen morgonen visste Ifvar detta, och sen denna stund hade han gått, gått hela dagen, han visste ej sjelf hvart. Det var ej riktigt i hans hufvud. Det förekom honom, att han sökte sig sjelf. Hans bröst kändes trångt och sammansnört; han kunde knappt andas. En och annan bitter, bitter tår gjorde sig väl då och då väg utför hans kind, men den förskaffade honom ingen lindring.

Ibland sade han sig:

»jag skall gå till Hedvig; — jag skall lägga mitt hufvud i hennes knä; hon skall gråta öfver mig; — då skall väl detta jernbandet lossna;... då skall jag kunna andas;... då blir det kanske bättre med mig!...»

Men han gick dock icke, kvarhållen af en underlig magt, vid det brusande djupet. Ty det var något i dess lif, som liknade hennes — som han hade älskat, som han älskade ännu, och som lockade honom mäktigt. Hon hade förödt hans hjerta, hans timliga välfärd — — ty Ifvar hade djupt skuldsatt sig för hennes skull; — kunde han nu äfven ha fått dö i hennes famn, så hade det varit honom väl — väl som Antonius i Cleopatras förrädiska armar, som Holofernes under Judiths svärd, som Kung Agne under sin bruds mordiska händer; — så tyckte han. Att dö af dyrkad hand vore ljuft; men att så öfvergifvas plundrad, förkastad — med denna trasa

af lif att framsläpa, — det var af allt bittert, det bittraste, mest outhärdliga. Det var raseri att tänka derpå.

Vågornas tummel och glada brus talade om glömska, om svalka, om befrielse. Hvirfveln under hans fötter ropade till hvirfveln i hans hufvud; och hvar gång Ifvar kom till trappstegen, som nära Operahuset gå ned åt strömmen, stannade han, gick ned för trappstegen, såg vågorna hvitskummiga höja sig mot honom, kyssa hans fötter lockande, skummande, neddragande. O! huru det drog. Men då tyckte han sig höra från stranden en öm, ångestfull röst ropa: »Ifvar! Ifvar! Tänk på dina syskon!» Det var Hedvigs röst, och Ifvar vände om från det lockande djupet och började åter gå, gå!...

Tiggare, män och qvinnor, usla gestalter, som man, tyvärr, så mycket ser på Stockholms gator, nalkades den välklädde vandraren, och klagade sin nöd; och Ifvar, alltid vek för den nödställda, gaf allt hvad han hade på sig. Det var ej mycket.

Det började bli skumt. Ett ljus tändes uti ett fönster på Blasieholmen. Det väckte hos Ifvar tanken på det, som Hedvig nu kanske tände för honom, väntande honom, ty han hade låfvat att komma till henne denna afton. Det lilla ljuset tycktes liksom en vänlig vink från henne; och nu grep honom hastigt en räddande

längtan till den hulda systemen, till hemmet. Men just som han vände sig för att hasta till dessa, stötte han emot en herre, som utbrast:

»Nå men se bror Ifvar! Det var rätt agreeabelt!... Bror tar sig en liten promenad, för motions skull, ser jag. Så gör jag med. Vädret är icke det bästa, men.»...

»Om förlåtelse!... Jag har brådtom!» mumlade Ifvar och sökte att komma förbi.

»Hvafalles? skola vi gå på?... Ja, allt för gerna för mig; vi skola då få desto duktigare motion; — det skall just bli roligt!» sade Direktör Urbanus, i det han hakade sig fast vid Ifvars arm och begynte spatsera med honom, talande derunder:

»ja, som sagdt, vädret är icke det bästa, men jag har gjort mig till en regel att aldrig låta något väder afhålla mig från mina dagliga spatsergångar. Jag gör en om förmiddagen, och en om eftermiddagen. Den förra ger mig god aptit till middagen, och efter den sednare sofver jag som en engel. För min del anser jag det som en pligt mot mig sjelf och andra att sköta min hälsa och lefva ordentligt och regelmässigt så till kropp som själ. Så är min tanke. Hvafalles? — Och jag tror det vore lyckligt, om en del af vår ungdom, nu för tiden, tänkte mera på det sättet, i stället att storma fram i alla möjliga nöjen, som förstöra helsa och penningar och

samvetsfrid. Jag försäkrar, bror, att jag känt mången ung kaxe, som så stormat fram i unga år, och som nu derföre — sitter på Danviken. Hva falles? Ja, jaha!

Der sitter bland andra en tok; — jag kände honom mycket i unga dar; — han var en vildbasare och ville aldrig höra ett förnuftigt ord, — och nu har han blifvit så rädd om sig; och tror sig vara en blomma, vill jemt sitta i fotvatten, på det han ej må vissna! Hvad tycker bror? Hi, hi, hi, hi!»

»Ha ha ha ha!» skrattade hest Ifvar.

»Ja, är det inte komikt?» — Men vet du, bror Ifvar, du har ett underligt skratt ibland. Du skrattar, som om du icke skrattade. Det kommer mig att tänka på skratten i den svenska folksagan, jag nyligen läst om i Dybecks *Runa*. Håller bror den tidskriften? Hva falles? Den är högst intressant; och så är den folksagan, som jag nyss talte om. Enligt den, så är *Skratten* en af de farligaste gastar i svenska skogarne. Den är ett elakt och skadelystet väsen, som har sitt nöje i att locka, lura och begabba människor. Om någon funnit en skatt och är i sin glädje deröfver, då skrattar »skratten», och borta är då skatten, man vet icke huru och hvart. Och deraf kommer ordspråket: »skatten och skratten.»

Om vintertiden kommer den stundom fram ur tjocka skogar och tar plats på vagnen hos

resande, som färdas derigenom; och då fara de vilse och åkdonet synes bli allt tyngre och hästarne komma i stark svettning. Men det slår aldrig fel att om en stund skratten »rinner af» som det heter, d. v. s. glider till marken, låter då höra ett hemskt skratt och försvinner. Den äger också en särdeles förmåga att härma människor, så att, när man nattetid färdas genom skogarne, får man höra sitt tal och sin sång så väl återgifvas, att det förekommer, som om man talade eller sjöng sjelf. Är det inte kuriöst? Hva falles?

Den visar sig äfven ibland för människor, och då oftast som en mycket skön qvinna, som ler och vinkar. Men går man henne nära, så hånskrattar hon och försvinner, i det hon vänder ryggen till, som ser ut som en murken stubbe. Är det ej märkvärdigt? Hva falles?»

Men under det Onkel Urbanus berättade, samlade sig allt pinsammare, allt odrägligare känslor och tankar i Ifvars själ. Ett slags demoniskt raseri mot sin egen dårskap, mot den sköna, falska qvinna, som bedragit honom, och hvars hånskratt han tyckte sig nu höra öfver hans lidande, och slutligen mot den stackars berättaren sjelf, intog hans själ. Föga vand att beherrska sig, kände han i detta ögonblicks plåga endast ett ursinnigt begär att befria sig från sina plågare, som syntes honom gisslande furier.

Hans tankar förvirrades, raseri intog hans själ och med ett vildt skratt ryckte han sig lös, i det han stötte omkull Onkel Urbanus, och rusade besinningslös, som en stormvind, fram genom den sjunkande natten. Menniskorna sågo sig förfärade om, der han for förbi, men skymningen och töcknet gömde honom snart för de sökande blickarne; och den olycklige sprang, sprang. . . .

Men på Drottninggatan låg Onkel Urbanus och skrek som en öfverfallen.

Hemma gick Hedvig och väntade Ifvar. Augustin var bortrest på ett par dagar i embetsärender. Morbror Herkules hade gått med Göthilda på Operan. Hedvig var allena och längtade efter Ifvars ankomst. Hon hade ställt det så treffligt till åt honom. Lampan brann klart och stilla. Doft af lackfioler gjorde luften i rummet balsamisk, och på krystall-talrikar voro upplagda utsökta syltsaker och bakelser, som Ifvar mycket tyckte om, och som stundom förströdde hans plåga, — hvilket låter barnsligt och orimligt, men som väl har sin förnuftiga grund deri, att barnet alltid fortlefver i menniskan. Genom fortsatta små omsorger sökte Hedvig locka brodern åter till hemmet och låta honom känna, att systemns kärlek kunde vara mera öm, mera omtänksam än älskarinnans. »Om hon öfverger honom, om denna illusion med alla dess gyllne

drömmar försvinner» tänkte Hedvig, »så skall han icke falla på klippan, icke i afgrunden, han skall känna att han har en mjuk arm att luta sitt hufvud till; att det finns ljus och kärlek och hopp för honom qvar i verlden. Nej, han skall ej förgås!»

Det kände Hedvig så visst, så gladt denna afton i sitt älskande hjerta; hon var öfverhufvud lyckligt stämd denna dag. Besöket på Ekarne, intrycket af Unos och Engels sällhet, och deras himmelskt innerliga förhållande hade lemnat en solstråle qvar i hennes själ; — hon tänkte på Augustin, och tanken på honom var henne på en gång stärkande och ljuf; hon anade huru tillgifvenhet och beundran för denna broder kunde göra hennes lif rikt; — och mot sitt bröst tryckte hon ett minne af en annan vän, väl fjerran, men dock henne så nära. — Hedvig kände sig lycklig, så som englar äro det, af att älska och beundra. Och när hon tänkte på sina »oros barn» — så kallade hon Gerda och Ifvar, — så förblefvo ändå tankarne hoppfulla och rosenfärgade. Och nu, denna afton just; — hon hade så goda ord att säga Ifvar, hon längtade så att han skulle komma; hon undrade hvarföre han dröjde; och gick fram och åter i rummet till och från fönstret, spejande i det ovissa månskenet, och följande med ögonen hvarje karlfigur, som, insvept i kappa, nalkades huset der hon bodde.

Klockan var redan nio, och ännu ingen Ifvar! Ändteligen hördes portkläppen slå! »Det är han!» tänkte Hedvig och blef glad, och gick ut emot honom. Men det var icke Ifvar, det var Gerda som Hedvig såg framför sig, men Gerda så blek, så stel med ett så bittert uttryck af lidande i sitt ansigte, att Hedvig blef rädd.

Hon tog af systemen de våta öfverplaggen utan att Gerda tycktes märka det, hon förde henne in till sig, hon slöt hennes kalla händer i sina varma, kysste hennes bleka kinder; Gerda tycktes till kropp och själ förvandlad till is. Men under Hedvigs varma blick och smekningar smälte denna ändteligen opp, och en flod af tårar lättade det beklämda hjertat, och Gerda kunde svara på Hedvigs ångestfulla frågor.

»O Hedvig!» sade hon, »jag kunde ej härda ut längre. Jag måste tala vid dig. Nu måste det bära eller brista för mig, nu måste allt bli sagt. Jag kan icke, kan icke längre bära hennes hårdhet, hans orättvisa. Hedvig! På fyra dagar har mamma icke talat vid mig, och Sigurd... o! han gör det icke rätt, han gör icke bra för sig eller mig! Du vet, Hedvig, att vår afresa var utsatt till slutet af denna månad; — jag hade då fjorton dagar till att vara med er; och nu, i dag, har den blifvit utfästad till slutet af denna vecka; Sigurd har antydt mig det kallt och bestämdt och sagt mig att hålla mig färdig. — Jag

visste att stackars Ifvar och min ömhet och ångest för honom lågo till grund för detta nya straff. Men de gånvo mig också mod att motstå. För första gången på mycket länge, bad jag Sigurd om något, jag bad honom att icke påskynda afresan i denna stund, då Ifvars sinne tycktes bli oroligare och sjukare med hvar dag; jag bad honom *mycket*. . . »Nej!» — Jag bad med tårar att han skulle denna gång ge efter, för min skull! »Nej!» — Jag bad nästan knäböjande; — ja, Hedvig, jag böjde knä för honom och bad, såsom jag hittills blott bedit Gud; men »Nej!» och åter »Nej!» var enda svaret jag fick. I denna stund reste sig inom mig något — förfärligt, och jag kände, att min själ löste sig ifrån hans. . . Säg mig, Hedvig! Är jag stolt, är jag högmodig, som de påstå? Ack! Jag ville ligga för dina, för Augustins fötter och kyssa dem! Jag ville tjena er som piga. Inför er blir jag så mjuk, så ödmjuk! Men denna man, han väcker ormen i mitt bröst. Den uslaste af alla känslor — bitterheten, blir med hvar dag mera hemma i mitt sinne. Jag känner att jag vill ej, kan ej, bör ej lyda en man, som så vill, och så befaller. Men nu är stunden kommen, nu gäller det; — Sigurd har spänt strängen till det yttersta, och om tre dagar måste jag bli — slaf eller fri!»

»Fri! Fri!» utbrast Hedvig med styrka, »fri i denna dag, i denna stund! Du är nu i dina

syskons hem, du lemnar det ej mera. Skrif härifrån till Sigurd, eller låt mig skrifva, och säga . . . eller låt Augustin gå till honom och» . . . .

»Nej, nej Hedvig! så får det icke gå. Det skulle se ut som feighet af mig. Han skulle säga att jag flytt, att jag klagat! . . . Nej . . . jag måste se honom, . . . tala vid honom ännu. Jag har ofta haft orätt med honom; — jag ville uppätta mig sjelf inför honom äfven då . . . om vi skola skiljas. Men o! att jag visste . . . att jag visste hur jag skulle göra det! . . .»

»Du älskar honom ännu?» sade Hedvig, sorgfullt betraktande systemen, i hvars hjerta hon tycktes läsa.

»Vore det mig så svårt, så bittert, om jag ej ännu gjorde det?» svarade Gerda med bittra ångesttårar störtande utför de bleka kinderna, — »och sedan . . . Dessa människor ha varit mina välgörare, Hedvig, i flera år. Jag kan aldrig glömma det. Och jag vet att denna skiljmassa skall göra dem ondt! . . .»

»Gör den i kärlek, Gerda!» sade Hedvig, »ty den måste ändå ske. Det är bättre att skiljas i kärlek, än att lefva tillsammans i kif och slutligen — hat. Gå in uti det djupaste af dig sjelf, och tala till honom derur, och säg honom ärligt och ömt på en gång hur det är och hur det måste bli.»

Gerda lutade sin panna mot systemens axel,

och höll henne omfattad med båda sina armar, i det hon sakta upprepade:

»Skiljas i kärlek!... skiljas i kärlek! gå in i det djupaste!...» och hon slöt sig allt innerligare intill systemen, liksom hon af hennes djupa qvinlighet, så full af sanningens och godhetens anda velat söka stöd och näring för sin egen själ. Och sakta ur systemens famn lät Gerda sig glida till hennes knän.

»Och om jag kommer...» sade hon blickande med ängslan upp till Hedvig — »är det då säkert att jag icke kommer som en börda för er, mina syskon, för mitt barndomshem?... Min lilla inkomst, Hedvig, mitt fädernarf, — förr kunde jag lemna er det, ty jag hade nog ändå, men nu...

»Nej,» afbröt Hedvig, »om du talar ett ord mer på det viset, Gerda, så — — blir jag ond. Vi ha ju nog för att lefva tillsammans i tarflighet! hvad behöfs det mer då man håller af hvarandra? Ack min lilla unge! lemna en kärlek som blott fordrar och förtrycker, för en som befriar. Ja, om jag så modigt ber dig att öfverge den rikedom, som du kunde äga, för vårt tarfliga lif, så är det för att jag känner, säkert känner att vi alla skola bli rikare deraf; för att jag tror att en rätt potates och sill med dina syskon, med frid och frihet skall smaka dig bättre än alla stora middagar och soupeer i G***

att du skall bo med gladare hjerta i mitt lilla rum här uppe än i Sigurds stora våning, det är för det, jag är dumdrilig, jag, ser du!...»

Gerda log genom sina tårar och sade: »Ack du gudomligt dumdriliga Hedvig! Visste jag blott...»

Här blef systarnas samtal afbrutet af en främmande röst, som i salen ropade:

»För Jesu namns skull, be att jag får tala vid henne!»

»Det är onkel Urbanus!» sade Hedvig förvånad; — »hvad kan han vilja? Du går, Gerda?...»

»Ja, jag vill ej bli sedd så här af främmande; och jag måste nu återvända; så att man inte saknar mig. Jag går ner den lilla trappan!...»

»Ja, men Maja skall följa dig, med lanternan. Gå in i Augustins rum och jag skall skicka henne till dig med dina saker!... Men jag får ju snart höra ifrån dig!... Du kommer ju snart igen!...»

»Ja, ja, snart mycket snart!»

Knappt var Gerda ute förrän direktör Urbanus gjorde sitt inträde, och af hans förstörda utseende anade Hedvig genast att någon olycka inträffat.

»Ifvar!» var hennes första tanke och hennes första fråga. Och just om Ifvar ville direktör Urbanus tala, men det gick icke fort, ty han var omständlig af naturen och ville med flit gå

sakta till väga för att bereda Hedvig på katastrofen, och svettbad på svettbad gick öfver stackars Hedvig, innan han kom till denna och slutade med:

»Jag tror sannerligen att han blef tokig! Han hade eljest icke kunnat bära sig så åt mot mig!...»

»Men hvart sprang han? hvart tog han vägen?» utropade Hedvig i största ångest.

»Hvart? ja, hur skall jag veta det? jag vet bara att jag...»

»Ack, min Gud! men vi måste då skynda efter honom, söka honom!...»

»Söka honom!» upprepade onkel Urbanus,» så lätt vore att söka efter urvädret! hvar skall man söka honom?»

»I hela staden, i — hela världen!» sade Hedvig, »i hela världen skall jag söka honom till dess jag funnit honom! O min stackars Ifvar!... Söta onkel, gå genast, gå till Ifvars boning och fråga om han tilläfventyrs kommit dit åter!... Jag törs icke nu gå bort; ty möjligen kommer han hit. Men gå, gå om onkel håller af mig!...»

»Ja, herre Gud, jag går, jag springer; — men... inte lär jag få fast honom!»

De sednare orden mumlades i rocken, som onkel Urbanus satte på sig ånyo, i det han drifven af Hedvigs ångest och böner skyndade sig å väg.

Hedvig kallade sedan på Stolt, skickade honom till Hortenses boning och till David, för att höra om Ifvar fanns der; men på båda ställen var ingen hemma.

Klockan straxt efter tio kom general Herkules hem med Göthilda, som beredde sig att dansa om en del af baletten för Hedvig och agera "Donna Anna," men kom ur all takt och alla concepter vid de nyheter, som mötte henne hemma.

Ingen i huset lade sig denna natt, som tillbringades med fåfänga bud och fåfäng väntan. Hedvigs ängslan och ångest var obeskriflig.

När dagen kom började man genomforska staden på alla håll. Bror, David, onkel Urbanus, general Herkules sjelf vandrade sökande. Hedvig gick nästan oupphörligt emellan Ifvars boning och hemmet för att efterfråga, om han icke ännu kommit.

Tant Visen sjelf var i rörelse och junker Jarl drog på sina sju-milastöflor och rakade från ena ändan af staden till den andra.

När aftonen kom var Ifvar ännu icke funnen; och man hade ingen minsta spaning fått på honom. Alla de sökande voro grundeligen trötta, då de sent församlades till rådplägning, tant Visen med i rådet. Blott *en* kände icke sin trötthet: Hedvig. Det var med någon förundran som hon såg de andra bereda sig att gå till hvila. Hon kunde

icke begripa att Ifvars vänner kunde tänka på att söka ro, då han troligen irrade vansinnig omkring, och hvar stund kunde blifva hans sista. Hon för sin del ville fortfara att söka honom.

Man föreställde Hedvig det fruktlösa af ett sådant sökande om natten, då man ej minsta ledning hade därför, och att man skulle blott fåfängt uttrötta sina krafter; att man gjorde bättre att spara dem till nästa dag för att då allt eftertryckligare fortsätta spaningarne. Det var mer än troligt att Ifvar icke fanns i Stockholm, att han hade flytt utåt landet och att man nästa dag skulle få höra något om honom, ifall han icke infunne sig sjelf, hvilket ingalunda var otroligt, då man kände hans ostadiga vanor och lefnadssätt, och att han mången gång förut hade varit borta öfver natt och dag, man visste icke hvar. Hortenses afresa ur Stockholm gjorde det äfven sannolikt att han icke fanns i staden, utan möjligen hade sökt upphinna henne. Summa summarum var att "vidare efterforskningar denna natt var en ren dårskap; — skulle tjena till ingenting!" o. s. v. Tant Visen hade därför en mängd oomkullrunkeliga bevis.

Dessutom: hvar skulle man om natten kunna vidare söka Ifvar?

Allt detta var sannt, var riktigt, förståndigt, oemotsägligt och Hedvig teg slutligen. Men det händer någon gång — och kanske ofta — att då

förstånd och klokhed och beräkning uttömt all sin vishet och trott sig stå på sjelfva botten af sakerna, då rör sig derunder något, som tyst sväller, bryter fram och stjelper omkull alla de klokas verk och går fram sin egen väg. Det är en ringa ting; ofta föraktadt, beledt, ombedt att tåga i församlingen, kalladt dåraktigt och — det är så ofta — vi kalla det *känsla*.

När känslan blir kärleksvarm, blir den ej sällan ingifvelse, snille, dess aning divination.

Så fort alla hade gått, hvar till sitt, ropade Hedvig Maja, och sade bestämd och liflig:

»Maja, kläd dig, du skall följa mig ut!»

Göthilda såg på Hedvig med stora ögon och sade:

»Du vill gå ut, nu i kolmörka natten;... och i detta yrväder!... Hvad ämnar du?»

Liksom i tankarna svarade Hedvig blott:

»Ja!... ja! jag skall gå!...» och fortfor att rusta sig till utfärd, tog på sig sin svarta sidenhufva med spetsar och ställde i ordning en liten blindlykta, som hon tycktes ämna medtaga.

Tyst följde Göthilda henne en stund med ögonen, och trädde derpå beslutsamt fram och sade:

»Hedvig! jag går med dig!» — —

»Nej, det skall du icke!» sade Hedvig omfamnande henne, »du skall stanna hemma, och hvila dig, och passa på om Ifvar under natten skulle komma

hit, eller någon underrättelse komma ifrån honom. Hvad jag nu förehar är kanske en galenskap, och jag vill inte att någon skall dela den, men jag måste följa den tanke, . . . den aning jag fått. Maja allena skall komma med mig. Du vill ju följa mig, Maja? Är det ej så?» fortfor Hedvig nu till denna, som inkom klädd i sin stora rödrutigata ullshawl och sitt trekantiga kläde om hufvudet.

»Ja, söta fröken, om det så vore till . . . världens ända! hi hi hi hi! . . .» svarade Maja, liksom frapperad och road af sin egen djerfva idé.

»Du är bra blek, Hedvig, men dina ögon lysa!» sade Göthilda gråtfärdig, då Hedvig till afsked kysste hennes korall-läppar. »Ack! akta dig! . . .»

»Var icke rädd för mig!» svarade Hedvig leende och nickade till systemen, i det hon försvann genom dörren.

På gatan tog hon sin följeslagarinnas arm, ty gatan var islupen och hal, och gick med henne till närmaste hyrkusk-station, tog der en vagn, lofvade kusken god betalning och bjöd honom köra till Solnaskog.

Efter en half timmas färd voro de der och Hedvig bad kusken hålla, samt vänta henne der Goda drickspengar samt löfte om ytterligare belöning förmådde honom dertill, och efter att med någon förundran och skakande på hufvudet ha

sett efter de två fruntimren, som vandrade inåt skogen, satte han sig med nordisk flegma i ordning att sofva, medan snön med en hvit mantel betäckte hans gråa kappa.

Hedvig hade tändt sin lykta, och lyst af den trängde hon in i skogen. Det var en ohygglig natt. Vinden tjöt och hven i rymden, och snöslask piskade de vandrandes ansigten. Det var kallt och mörkt. Men i systemens hjerta brann ett litet flämtande ljus som ej vind och snöglopp kunde släcka. Det var en förhoppning, en af de underbara aningar, som stundom genomgå djupt känsliga och älskande naturer, och som hviskade till henne att hon i denna skog skulle finna brodern. Den förde henne också att uppsöka det ställe, der hon engång satt med Ifvar och der han kände lifvet lättare, der de hade sett och samtalat med Lapparne. Men Hedvig var ej viss på att kunna igenfinna det, och vandrigen i skogen genom snö och vattenpölar var oändeligen besvärlig i den mörka, stormiga natten. Den som vet huru farliga Stockholms gator och omgifvande trakter voro under detta år, för ensliga vandrare, och huru, ej längesedan, mången funnit der en blodig bane, skall icke uppskatta ringa Hedvigs mod vid detta företag. Men tanken på detta upptog henne så helt och hållet att hon icke tänkte på någon fara för sig sjelf.

Under det hon så vandrade, stödd och hjälpt

af den trogna tjenarinnan, ropade hon flera gånger Ifvars namn. En gång tyckte hon sig höra ett svar; hon stannade och lyssnade, men hörde då blott ett skrån af korpar och kråkor, som tycktes i närheten ha någon församling. Hon gick åt den sidan der de hördes, och som hon gick, tyckte hon sig känna igen den plats hon sökte. Roffåglarnes skrik tilltogo; hon såg dem flaxa mellan barrträden öfver hennes hufvud, under skrån och hest skrattande läten.

»Stanna Maja!» sade nu Hedvig, — »här är något!...»

Hon tog lyktan och lät dess ljus falla på de omgifvande föremålen. På en gång såg hon en arm höja sig liksom ur jordens sköte och vinka henne, och i det samma kände hon sitt ansigte såradt och hörde en röst ropa:

»Vik hädan, ditt leda troll! jag känner dig!»

Det var Ifvars röst. Och hon gick nu med ett hjerta bäfvande emellan fruktan och glädje mot den upphöjda armen, som fortfor att kasta mot henne klumpar af mossa och jord. Vid lyktans ljus såg hon nu Ifvar till hälften upprest, förfärligt blodig, liggande vid foten af den klippbänk, der de förr en gång sutit. Hans utseende var vildt och vansinnigt.

»Ifvar! Ifvar! Det är jag! Hedvig! känner du mig icke mer?» sade Hedvig, och föll på

knä bredvid honom utan fruktan, och omgaf honom med sina armar. Han nedföll matt och kraftlös.

»Hedvig!» sade han — »ack! är det du? jag trodde att det var... hörde du inte *skratten* i skogen, Hedvig? — nyss var den här med sina tjenare; — de luktade blod och tänkte få kalas, och skrattade och höllo ett väsen... ty jag är död, Hedvig. Du ser ju att jag är död... men jag har icke dödat mig sjelf!... tro icke det... Den sorgen kunde jag inte... ville inte göra dig. Hon... *skratten* har dödat mig. Har du kommit för att svepa mig?..,»

»Jag har kommit för att uppväcka dig, min älskade Ifvar, och för att föra dig hem. Är du inte törstig?...»

»Jo, jag är... törstig!...»

Hedvig tog af den nyfallna, blöta snön och satte i hans mun; hon lade sådan på hans hufvud; hon badade hans tinningar med det kalla snövattnet och med sin fuktade näsduk tvättade hon blodet från hans ansigte och hals. Hon blef derunder öfvertygad att Ifvar hade haft en stark blodstörtning och var utmattad i följd af den. Hon värmde hans kalla händer vid sitt hjerta, och när Ifvar med ett godt barns uttryck lät sig skötas af henne och ett par gånger sade:

»Ack! hvad detta känns godt!» då vaknade nytt hopp och ny glädje i Hedvigs bröst.

Utan att återkomma till medvetande gjorde

nu Ifvar allt hvad Hedvig ville; han lät resa upp sig, och gick stödd af henne och Maja genom skogen till vagnen; men denna vandring var ytterst svår, så matt och oredig var han. Och kring dem fortforo roffoglarne att flaxa och skria. När vagnen satte sig i rörelse svimmade Ifvar. Och när Hedvig ändteligen kom fram med honom till sitt hem, visste hon icke om hon höll en lefvande eller en död i sina armar.

Men Ifvar lefde. Och när general Herkules med sin lancett uppristade hans arm och gjorde en stark åderlåtning, då andades han upp, öppnade ögonen och såg sig omkring och igenkände alla, som omgäfvade honom.

Och Hedvig — huru lycklig var icke Hedvig!

Läkaren, som under natten tillkallades, föreskref lugnande medel, mycken ro, och gaf goda förhoppningar.

Ifvar bäddades i Augustins rum och Hedvig vakade hos honom hela det öfriga af natten. Han slumrade, men täta sprittningar väckte honom, och han reste då upp hufvudet och kastade omkring sig en vild blick; men då han mötte Hedvigs lugna och milda, sade han:

»Ack, du är der! då är allt godt!» och inslumrade åter. På morgonen sof han djupt ett par timmar. När han vaknade tycktes han vara redig, men klagade öfver häftig hufvudvärk och syntes vara djupt nedslagen.

Läkaren vid sitt morgonbesök skakade på hufvudet och befarade hjernfeber.

Med morgonsolens första strålar stod Gerda i rummet. Syskonen hade icke sett henne under föregående dagen, och med flit dolt för henne deras oro och fruktan för Ifvar.

Först nu då han var återfunnen, hade hon fått veta hvad som förefallit, och hon kom nu till honom, full af oro, af hopp, af smärta och glädje, full af känslor och tankar, full af lif.

Hon gick fram till brodrens säng, föll på knä vid hans hufvudgärd och kysste honom. Han kastade sin arm om hennes hals, tryckte sitt ansigte tätt intill henne och högljudda, häftiga snyftningar förkunnade syskonen att smärtans hårda band brustit, och att den själs- och kroppssjuka brodren snart torde få lindring.

Efter detta utbrott tycktes Ifvar andas friare.

»Gerda! — och ni alla, mina syskon,» — sade han vekt — »ni äro för goda mot mig! jag är det icke värd... Jag ville vara tacksam, — ge er hopp om mig, — göra er glädje, men, — jag kan det icke!... verlden... lifvet äro dock slut för mig!...»

»O, nej! säg icke så, Ifvar min!» utropade Gerda, alltid på knä vid hans säng och med hans hand sluten mellan sina, »säg icke så! verlden är stor och lifvet är stort också, och herrligt, — men Ifvar! — vi måste begynna att lefva på

nytt. Du och jag ha båda varit bundna och olyckliga; — nu är stunden kommen då vi måste befria oss och börja nya lefnadsbanor. Vi skola resa, Ifvar; — vi skola gå ut i verlden tillsammans och som konstnärer förtjena vårt bröd, och vinna åt oss ny lefnadsglädje. Vi skola gå ut i verlden och andas öfver den i sånger all den friskhet, den poesi, som lefver i våra skogar och dalar, i vårt folks hjertan. O! min Ifvar, vi skola sjelfva friskna till vid ljudet af våra egna sånger, och vid vår inbördes vänskap, och vid Guds godhet. Ty Gud skall vara med oss, Ifvar, när vi så i alfvar och kärlek söka resa oss upp vid de gåfvor han gifvit oss. Se upp, res dig upp, min bror! Du har ej tid att vara sjuk, ej tid att tänka på det förflutna. På framtiden måste vi tänka, ty — den är vår! Ser du, det är morgon! — natten är förliden; — dagen är ny — upp min älskade bror! upp!...»

»Min sköna Valkyria!» sade Hedvig halfhögt i förtjusning öfver systemen.

»Ja ja! jag vill... jag skall!...» sade Ifvar, i det han liksom yrvaken satte sig upp och stirrade än mot morgonsolen, hvars strålar trängde in i rummet, och än på den strålande Gerda, hvars ansigte lyste af ingifvelsens eld. Han syntes halft rusig af nya och gamla intryck, och kunde ej rätt reda sig.

Gerda drog då hans uppmärksamhet på sig, i det hon för honom skildrade sin egen själs tillstånd, sitt förhållande till Sigurd, och sitt beslut att nu skilja sig från honom, och lefva blott för sina syskon och den framtid, som hon med egen kraft och egna medel ville skapa åt sig sjelf.

»Jag har länge längtat derefter,» fortfor hon, »men har ej förr än nu fått mod att taga detta steg. Men du Ifvar har gifvit mig ett modigt hjerta. Ty hvad jag nu gör, gör jag ej mer blott för min skull, utan för din. Jag sörjer för din lycka, i det jag sörjer för min. Det gör mig stark och viss! . . . Vi skola bli barn på nytt, Ifvar! Mins du hur vi som barn i tankarne reste tillsammans och upptäckte obekanta öar och blefvo kung och drottning der. Nu skola vi utföra våra barndomsdrömmar.

»Vi skola fara öfver det stora hafvet tillsammans, och låta det fläkta sin friskhet i våra själar; . . . vi skola se nya länder och folk; — och vi skola bli så mycket för hvarandra, då vi två bli ensamma i den stora, främmande verlden. Och hvar som helst der, skola vi ha ett litet hem, der vi skola hvila oss efter dagens arbete, och tala om vårt hem i hemlandet, om våra syskon tillsammans. Och vi skola sjunga om dem ute i verlden, bland främmande folk, Ifvar! Vi skola sjunga om syskonlif och syskonkärlek i norden, så att människorna skola klappa i hän-

derna och ropa: "da capo!" Ack Ifvar! jag känner att vi skola begynna lifvet da capo och ett bättre, lyckligare... säg mig, säg mig att du känner, att du tror det också!»

»Ja! jag tror det!» utropade Ifvar, i det han kastade sina båda armar kring henne... »ja jag känner det. O du ljufva pratmakerska!... du kan trolla, tror jag! Jag vet icke hur det är, men... jag känner mig förändrad. All tyngd... all plåga är borta!... mitt hufvud är fritt;... det är ett nytt lif i mina ådror!... Hafvet! — sade du, ... o ja, på hafvet det omätliga — omätligt som Guds godhets djup — på hafvet skola vi...»

»Halt der! Basta!... det kan vara nog segladt för i dag!» ljöd häf general Herkules' kraftiga stämma. »I morgon kunna vi talas vidare vid om saken, och ta sunna förnuftet med i rådet. Men så tycker jag om er, mina barn! så är det bra! vasserratre! man skall kunna ta sitt parti; man skall icke låta slå ned sig af något, så att man ej kan resa sig upp igen, och slå sig igenom, på ett eller annat sätt. För tusan! det kan hända hvar och en här i verlden att förlora bataljen en och annan gång. Det har händt mig sjelf. Det har händt den bästa af oss; det har händt store kung Carl. Men blef han nedslagen för det?

»När han låg sårad på Pultava fält och hans drabanter — min far var en af dem — slogos

omkring honom som lejon mot fiendens här, och fiendens eld härjade allt omkring honom — då såg det illa ut för honom, förbannadt illa! — Drabantlöjtnanten, den hederlige Gjerta steg af och gaf sin häst åt konungen, och satte sig sjelf svårt sårad vid en häck, inväntande dödshugget, — men se, då kom en slottsknekt med konungens gamla stridshäst *Brandklipparen*, och kungen lät lyfta sig opp, såg sig om först om något hopp var att segra; men när han såg de sina sträckta till marken, och hela fältet fullt af den segrande fienden, då gaf han tecken till återtåg. Men tror ni att han flydde, som en rädder en? Nej, långsamt, och med klingande spel drog han sig tillbaka med sin lilla hop. Och en sådan tusandjefla respekt satte detta i ryssarne, att de icke vågade angripa honom, eller störa hans återtåg. Först när de icke sågo honom mera, då växte modet i dem!...

»Och när han låg som en fånge i Bender, — var han overksam då? — De bästa inrikes förordningar för embetsverk och handel, som vi hafva efter den store Gustaf Adolfs tid, ha vi ifrån Bender, från Carl den tolfte's hand! Och när han, efter de många olyckorna, återkom till sitt rike, — ensam, utan krigshär, utan penningar, var han modlös eller rådlös för det? — Aldrig var han starkare, rådigare. Då ordnade han rikets inre, då understödde han vettenska-

perna, då satte han en ny krigshär på benen! Ta mig fan stod icke kungen och hela riket ett, tu, tre, på benen igen, som om inga nederlag, inga olyckor hade varit! de stodo der färdiga till frid och strid, till lif som död!

»Och ser ni barn,» — och tårar sprungo fram i den gamle krigarens blixtrande ögon — »derföre är mig kung Carl så kär, att han var större än sitt öde, att han växte i motgången, — derföre att hjertat växer vid att betrakta honom. Ja barn, och nu gläder sig mitt gamla hjerta vid er, ty jag ser att ni äro af hans folk, ni också!...»

Mången gång hade syskonen hänförda lyssnat till den gamles eldiga berättelser, men ingen gång så, som nu.

Och hvarföre verka de så uppfriskande, så lifvande på oss, dessa berättelser om fordna hjältebragder, om krigarens bedrifter, på oss fredens barn? Är det icke emedan äfven vi måste kämpa, emedan vi alla förr eller sednare ha inom eller utom oss en strid att bestå, och att oss alla förestår ett Narva eller ett Pultava? — — Detta är lifvets villkor; det är ock dess adel, och alla måste vi blifva hjeltar.

DE TROLOFVADE.

Den förändring hos Ifvar som Gerda framkallat stadgades af Augustin, som sednare på dagen kom hem.

Ett samtal, som han hade med Ifvar öfver dennes ekonomiska angelägenheter och hans löfte att ordna dessa, var i högsta grad välgörande för Ifvar, och stärkte hans tro att kunna resa sig och hans vilja att göra det, om ock blott för att visa sin tacksamhet för sina syskons kärlek. Den kroppsliga mattighet, som var en följd af hans häftiga, fastän korta sjukdom, var honom i denna stund välkommen, och på bädden, der han hvilade omgifven af sina syskons omsorger, sväfvade för honom de tankar och bilder, som Gerda väckt; hafvet, det stora, svallande hafvet, det omätliga... och denna framtid af frihet och melodier!... Ifvar andades upp i den. Dock — den hade varit föga mäktig, om icke en ny bild uppstigit för hans brinnande fantasi och trädt emellan honom och den förra förtjuserskans, undanskymmande den; — det var den vackra systemens

rena, strålande bild. Hon kom åter och åter för hans tankar sådan han nyss sett henne. Och ljufvig beundran intog hans själ.

Men Gerda var bunden ännu, var ännu ej fri från de band, som fjettrade henne. Stunden nalkades dock då de måste lösas, om lösas de skulle. Dagen före den till hennes afresa bestämda var inne. Nu, eller — aldrig måste hon tala, besluta!... Hon var ej oviss mer. Tanken på Ifvar och hans framtid hade gjort henne viss och bestämd. Men hennes hjerta bäfvade ännu för stunden, för ögonblicket.

Sigurd var denna dag borta på en stor middag och skulle först sent på aftonen hemkomma. Gerda hade beslutat att afvakta denna stund. Hela dagen var hon oupphörligt sysselsatt af fru Juliana, med inpackning af hennes saker, iordningsställande af hennes mössor och hattar och deras inläggning, liqviderande af räkningar, med flera göromål, dem hon med vanlig snällhet ombesörjde, och hon var glad att genom detta förströs ifrån sina egna oroliga tankar öfver den annalkande stunden.

Fru Juliana trött af dagens mödor gick tidigt till sängs.

»Gå du nu också och lägg dig,» sade hon till Gerda, »så att du kan vara tidigt uppe i morgon. Kom ihåg att vi precis tio skola afresa.»

Tårarna sprungo fram i Gerdas ögon, då hon gick fram för att taga godnatt, och det kom öfver henne en outsäglig lust och längtan att kasta sig i fostermoderns sköte och — — säga henne allt. Men då hon kände sin varma omfamning sakta och kallt tillbakaskjuten på ett sätt som tycktes säga:

»se så! se så! Inga scener!» — och mottog på sin panna den vanliga kyliga och kylande aftonkyssen, — då sjönk hjertat åter i hennes bröst, hon tryckte sina varma läppar på handen, som sköt bort henne och aflägsnade sig hastigt.

Hon gick in i förmaket för att der invänta Sigurd. Luften förekom henne qvaf och tryckande. Hon öppnade ett fönster och vårvinden kom frisk och lefvande, smekte hennes panna och kinder. En svala flög qvittrande förbi; på himlen jagades molnen hastigt af vindarne, och sken ifrån solnedgången lyste här och der på dem, lyste och slocknade; i stadens stora bikupa brusade det ännu liffullt; — det var ett oroligt lif der ute. Det svarade emot det, som rörde sig i Gerdas bröst.

Men småningom blef det lugnare. Stundens högtidliga vigt uppsteg allt mera klart och stort för henne. Hon sökte bereda sig att vara den vuxen. Hvad hon skulle säga Sigurd och huru, det visste hon icke klart; hon visste blott i hvilken anda hon ville tala till honom; hon uppre-

pade för sig Hedvigs ord, och hon gick in »i det djupaste utaf sig sjelf,» i sitt väsens allraheligaste, och till den som der talar, för att finna råd och rätt kraft.

Hon bäfvade dock, när hon hörde Sigurds steg, — de välbekanta stegen! — i tamburen. Men denna rörelse var öfvergående.

»Du, uppe ännu!» sade Sigurd i det han kom in och syntes litet förvånad. »Min mor ligger väl. — Sofver hon redan?» —

»Inte ännu, tror jag.»

»Jag skall då gå in och säga henne godnatt!»

Sigurd gick in till sin mor och kom om några minuter åter ut, och sade:

»Och nu säga vi hvarandra god natt, min lilla fästmö. Jag har ännu litet att skriva i afton. Försöf dig icke i morgon, ty vi måste tidigt ut. Gif mig en kyss! Men hvad? — din hand är kall som marmor, och du är blek!... Mår du illa?» —

»Nej! Men... jag har något att tala med dig i afton, Sigurd!»...

»Nå hvad är det nu igen?» sade han otåligt. »Säg fort, ty jag har knappt om tid. Nå?... Hvad är det nu?»...

»Sätt dig Sigurd!... Gif dig tålmod en stund; — det är för sista gången jag skall pröfva det.»...

»Bara det ej blir långt.... Har du lagt in dina saker? Kom ihåg att vi ska resa i morgon klockan precis 10.»

Ja, *du* reser Sigurd, men jag... reser icke med. Jag blir kvar här... hos mina syskon.»

»Aha! Kommer vinden från det hållet? Jag kunde nog tänka det. Men, min lilla vän, låt mig slippa några alterkationer vidare i den saken. Jag orkar icke höra det eviga pjunket om Ifvar! Han är utom fara, det har du själf sagt mig. Det är således ingenting som förnuftigtvis kan hindra dig att resa. Och oförnuft, det vet du — är icke min sak. Dessutom vet du att min vilja är temmeligen fast, och brukar ej ge vika för några barnsligheter eller fruntimmersaktigheter!»...

»Jag vet, Sigurd, att din vilja är fast, att du ej ger vika. Jag söker också ej att öfvertala dig. Jag vill blott i afton säga dig... farväl, och tacka dig för den tid du älskat mig, för den välvilja du visat mig; — jag vill återlemna hvad jag ej mer kan bära. Du reser i morgon, och jag återvänder till mina syskon, till mitt barndomshem. Vi skiljas. Der är din ring, Sigurd. Med glädje satte jag den på mitt finger; med sorg drar jag den af. Men det måste ske.»

Det låg en sorglig, stilla beslutsamhet i Gerdas röst och väsen, som var henne mycket olik. Sigurd hade ofta sett hos henne uppbrusande

trots, flammande ovilja; han var vand vid sådant och att se det gå öfver, förvandla sig. Men detta var nytt, det hördes, kändes underligt. Det gick en kall kåre öfver Sigurd.

Han såg på den unga qvinnan med en forskande blick. Men hennes blick stod der mot hans, stilla, stark, allvarlig, men alltid sorglig. Det var någonting i den som trängde genom Sigurds bröst och rörde vid hans hjerta såsom med dödens finger. Han såg bort, och så såg han åter på henne, på hennes bleka ansigte, på den beslutsamma, djupa blicken. För första gången syntes Sigurd här träffad af en makt, hvars väsen han icke förstod och icke kunde bekämpa. En stigande häpnad i hans ansigte tycktes uttala hans själs fråga, och ofrivilligt yttrade han:

»Hvad är detta? — Är det allvar?» —

Gerda lade sin marmorkalla hand på hans.

»Ja, det är allvar,» sade hon som förut. »Vi måste skiljas, Sigurd; men gerna ville jag att vi gjorde det som vänner. Och tro mig, Sigurd... jag håller af dig ännu då jag säger dig: Farväll!» Hennes röst darrade.

Hon lutade ett ögonblick sin panna mot hans axel. Sedan steg hon upp och blef stilla stående framför honom. Inom honom var det underligt. Han kände ännu tryckningen af den marmorkalla handen på sin, och liksom en iskyla gick derifrån upp till hans bröst. Det susade

för hans öron; hans hjerta slog våldsamt i det han kände att någon stor förvandling var på väg att föregå emellan honom och den som han så länge beherrsakat. Nästan stammande sade han:

»Jag förstår ej hvad du menar... hvad detta kommer ifrån;... men det vet du väl att jag vill din sanna lycka, ditt verkliga väl,... och jag tycker att intet barnsligt missnöje borde förmå dig att misskänna detta. — Hvad är det du förebrår mig?... hvad är det du begär af mig?»

»Intet, Sigurd, intet, endast bli fri! Det är ingen nyck, ingen tillfällighet som skiljer oss. Det är sakernas nödvändighet, det är svalget emellan våra båda väsen. Vidare skäl vill jag ej säga; ej med förebråelser vanhelga denna stund. Du har trott dig göra rätt för dig, för mig;... men skulle jag med de känslor af uppror, som du dageligen väcker inom mig, bli din maka, då... ve dig och mig! Vårt lif blefve olycksaligt. Jag har känt hat, bitterhet emot dig växa i mitt bröst!... så får det ej vara! Nej, jag vill älska dig ännu, som vän, som välgörare, och derföre måste vi skiljas innan det blir för sent. Det kan ej blifva annorlunda, Sigurd; jag har pröfvat det i flera år och blifvit klar dermed i denna sista tid. Jag högaktar, jag håller af dig, men... vi måste skiljas!»

Sigurd hade sänkt sitt hufvud under det Gerda talade. Så mild och sakta hennes röst än var, för honom hördes deruti en domens åska. När hon slutat såg han upp och hon syntes honom skön der hon stod i stränga allvar, med blicken stilla flammande; — aldrig hade hon synts honom skönare, önskansvärdare!

Kärlek, harm, svartsjuk vrede genomlade honom, och hans blick brände i det han bittert sade:

»Du är verkligen rask, Gerda;... du tar lätt ditt parti;... att bryta tro och löften är dig en lätt sak, och naturligtvis bryr det dig föga hvad jag dervid kan lida! Det är dig en ringa sak att öfvergifva den, som egnat dig sitt lif sedan många år; ty du har redan kanske — gifvit dig åt en annan; och hela denna tapperhets demonstration, och alla de stora orden vilja kanske i grunden blott säga: »Jag har blifvit kär i David!»

»O nej,» svarade Gerda allvarligt, men utan minsta harm, »det vilja de ej säga och du tror det i grunden icke sjelf. Nej, Sigurd, dig har jag älskat, och skall aldrig älska någon, såsom jag älskat dig. Och om det kan lindra den bittra känsla du erfar, så vet att jag ej sliter detta band utan att sjelf bittert lida, att jag äfven i denna stund älskar dig öfver någon annan man! Och ändå, ändå... ändå Sigurd, måste vi skil-

jas!... Det står fast som en Guds dom öfver mig och dig. Men aldrig skall jag härefter bli lycklig, såsom jag förr var det; — icke heller skall jag någonsin gifta mig. Ensam skall jag gå min väg... den må bli hur Gud behagar. Aldrig skall jag glömma dig, aldrig bli glad, aldrig bli rätt lugn förr än jag vet att du är lycklig åter och tänker utan bitterhet på mig. O! att jag kunde utplåna den, som du nu känner! att jag innan jag går kunde få din förlåtelse, ... ett litet ord af godhet, af tröst, af hopp att vi kunna en gång mötas åter, räcka hvarandra handen som vänner!... Min vän... min lärare! Sigurd! gif mig en vänligare blick!... det är för bittert att skiljas så!... en tung skuld skall ändå hvila på mig, ... skulden att vara otacksam mot mina välgörare!»....

Och hon grät.

Sigurd hade klart förstått af Gerdas ord och hela väsen, att nu var ingen återgång, ingen återförening tänkbar; men hans stolthet reste sig och ville ej låta henne se hur djupt han var sårad; och äfven en ädlare känsla qväfde hos honom vredens och smärtans uttryck. Det ädelt qvinliga i hennes sätt och väsen uppkallade det ädelt manliga hos honom, — ty detta fanns der, ehuru undanträngdt af råare krafter; — i denna stund af kamp och lidande stod det fram. Sigurd reste sig upp och sade:

»Var lugn! Jag förlåter dig. Och då du känner det nödvändigt för din lefnads lycka att skiljas vid mig, så är det min pligt att samtycka. Hvad jag deraf kan komma att lida, det... skall jag bära. Du är fri. I morgon skall jag sjelf föra dig till dina anhöriga. Mätte du i dem finna bättre vänner än jag och min mor varit det för dig!»...

Dessa ord gingo Gerda djupare till hjertat än de bittraste förebråelser. Hon grät tyst, men smärtsamt. Sigurd gick, skenbart stolt och kall, fram och åter i rummet. Njöt han af Gerdas tårar? Väntade han någon förändring i hennes tankar och beslut? — Ingendera af dem sade ett ord på en lång, lång stund.

Ändteligen steg Gerda upp och sade sakta:
»God natt, Sigurd!»

Han stannade och såg på henne dystert pröfvande.

Hon gick närmare och räckte honom handen: »God natt!» upprepade hon med nästan bedjande blick.

Han rörde sig icke, utan fortfor att mörkt betrakta henne.

Så stodo de tysta en stund.

Tör hända väntade båda i denna stund på hvarandra; tör hända trodde Sigurd att ännu den långa vanans makt och qvinlig vekhet skulle kasta i hans armar den unga flickan, och der-

före stod han stel och stolt mot henne, som så ofta.

»Nå väl då... för sista gången!» hviskade Gerda — »förlåt! Farväl!» och hon slöt honom i sina armar och tryckte på hans läppar en kyss och... var borta. Den kyssen tycktes borttaga hans lif. Han drog efter andan.

»Var det det sista?... är det förbi,... förbi för alltid?»... så ljudet det hemskt inom Sigurd, och lifvet mörknade för honom, och världen tycktes vilja sammanstörta. Det blef ödsligt och kallt inom honom, utom honom. Han gick in i sitt rum. Det blef natt.

»Är detta väl möjligt?... är det icke en dröm?» sade sig Sigurd, hemligen rysande, emellanåt under den långa natten. »Har jag verkligen vållat detta? Har jag jagat våren ur min värld? Har jag dödat lifvet i mitt lif?»... Men hans stolthet uppehöll honom och hindrade honom från försök till försoning, som han ansåg fåfänga.

»I morgon, i morgon skall jag vara med mina bröder och systrar!» tänkte den häftigt upprörda, sörjande Gerda, och hon satte ett ljus i sitt fönster och gaf ett aftaladt tecken till den på gatan väntande Augustin och som ville säga:

»Det är gjort! I morgon skall jag komma till er!»

Sedan satte hon sig ned att skriva ett bref till sin fostermor, och mången smärftull tår blandade sig med orden på papperet. Oupphörligt denna natt hörde Gerda en gåendes oroliga, häftiga steg, och hennes hjerta bäfvade vid dem. Det var en lång, svår natt; den tycktes icke vilja sluta.

Men äfven den gick öfver.

Några timmar efter den befann sig Gerda i sina syskons hem. Sigurd och hans mor hade sjelfva återfört henne dit, men med detta tysta missnöje, denna stolta förbittring, som är så förkrossande för den det drabbar.

Också var Gerda förtviflad.

»O! jag måste ännu en gång till dem!» utropade hon med ångesttårar, »ännu en gång se dem, ännu en gång tala med dem, beveka, uppmjuka dem! Ännu en gång bedja dem... kasta mig till deras fötter och bedja dem förlåta!

»Nej! nu stadnar du här!» sade Augustin bestämdt, i det han återhöll henne. »Inga vidare försök nu! De tjena till ingenting. Och du får ej vidare förödmjuka dig. Jag tål det icke. Men gråt icke så, Gerda! Tro inte att allt är brutet, allt förloradt. Tiden helar många sår. Snö måste falla öfver vissa intryck, känslor, innan de kunna glömmas. Låt snön falla. En gång kommer våren. Afbida den; och... kom nu och tala med Ifvar, och hjälp oss att göra honom frisk

till själ och kropp. Han längtar efter dig. Du blir hans bästa läkare.»

Läkande voro Augustins ord för Gerdas själ, och välgörande blef sysselsättningen med den oroliga, men varmhjertade Ifvar, välgörande syskonhemmets förtroliga, fridfulla krets.

»Skall jag någonsin vara glad mera? skall jag någonsin kunna hjertligt skratta mer?» hade Gerda frågat sig i den första bitterheten efter skiljsmässan, och i känslan af förr ej anade samvetsqual.

Men om aftonen, när hon intagit Engels plats i Göthildas rum och hörde Majas skratt, och Göthildas lustiga prat, och såg sig föremål för Hedvigs hulda omsorger — då kom hemkänslans frid underligt ljuf öfver hennes sinne. Hon kände allt hvad hon gjort var nödvändigt och rätt; hon gaf sig lof att njuta den närvarande stundens ljufhet, och framtidstankar kommo liksom de sköna, sjungande fåglar, hvilka bebådade för Columbus den nya världens närhet, de kommo friska och liffulla, bärande på sina vingar orden:

»Försoning! Förnyelse!»

FÖRNYELSEN.

”Anförtro till Gud hvad du har af honom,
”o! du, utaf irringar tröttade tjäl. Anförtro san-
”ningen hvad som i dig är af sanningen, och intet
”skall du förlora, och du skall åter uppblomstra
”iffrån ditt förderf, och bli helad från all din för-
”slappning, och hvad du förlorat skall bli ersatt
”och förnyadt och bli innerligt med dig förenadt,
”och det skall icke mer vika iffrån dig utan stän-
”digt vara och förblifva hos dig, såsom Gud stän-
”digt är och förblifver!”

Gerda läste detta för Ifvar ur en gammal bok, skrifven för flera hundra år tillbaka, som heter: ”Augustini bekännelser” Och orden väckte mellan syskonen hvarjehanda tal och tankar.

Det är ett gammalt ämne, ett gammalt kapitel i människoslägtets historia det om förnyelsen, gammalt och evigt nytt som lifvet sjelf. — Idunas äpplen — som sades ha makt att för- yngna sjelfva gudarne, — förnyelsens kalk i hvilken de christna folken än i dag dricka nytt lif, — — vittna derom.

Få äro väl de människor, som icke någon gång under sin lefnad önskat att kunna begynna på nytt, att kunna likasom föda sig om i en ny lifskrets, inre och yttre, att kunna taga afsked af den gamla natten, och uppkalla en ny morgonrodnad på sin lefnadshimmel.

Och i alla tider ha människorna gjort försök dertill på mångahanda sätt och vägar.

Man har valfärdat till den heliga grafven, sedan till det gamla Rom. Man ville der avsluta med det förflutna och begynna på nytt att hoppas, att lefva.

I våra dagar drager man vesterut, till den nya världen. Det lilla ljuset, som för den första upptäckaren lyste i natten och bebådade den efterlängtnade stranden, det lyser än i dag för Europas barn från Amerikas strand, lyser upplifvande genom mångens natt.

Religionsfriheten, arbetet på den unga, gifvande jorden, det löstesrika goda som i många gestalter der står upp i dagen — — det är ljuset! — Det är detta, som lockar oss att lemna våra hyddor för att der bygga nya, och der — — begynna på nytt.

"Begynna på nytt! — men kunna vi icke detta med hvar ny dag, hvar ny sol?" fråga "de stilla i landena".

Stilla och starka själar! mycket kan människan med en ren vilja och under ett stilla lif.

Men vid vissa djupare skiften i det inre lifvet, och för mången stormig själ, är yttre förflyttning ett nästan nödvändigt medel för inre förnyelse. Det finnes en makt i gamla orter, vanor, intryck, förhållanden, än farligt tjusande, som berusande drycker, än förlamande som tunga bojor, som ingen undkommer utan genom — — att fly dem. Men långt bort ifrån dem, med en ny jord under våra fötter, med nya stjernor öfver våra hufvuden, nya föremål omkring oss, då födas nya intryck, nya tankar, och det går lättare för själen att gripa sig an, att resa upp sig. Dessa yttre förflyttningar äro hjälpmedel i Försynens hand till människorna. De göra ej den goda viljan, men de stödja den.

Om detta allt talade syskonen emellan sig, och det blef klart för dem sjelfva, och för hela syskonkretsen, att vilkoret för bådas väl var en frisk verksamhet i nya förhållanden, och att hvilan i syskonhemmet ej fick vara för dem annat än flyttfågeln hvila på trädets gren för att stärka vingarna till ny och längre flygt. Och för Ifvar var det ej hvila. Fosterjorden tycktes bränna hans fötter. I feberaktig spänning och oro längtade han endast bort, långt, långt bort!...

En tillfällighet, af dessa, som infinna sig ibland och likna en skickelse, en ledning af högre hand, inträffade nu, som med ens bestämde syskonens planer. Vi ha sett deras dragning till

"pilgrimernas land". Nu hände sig så, att en sjökapiten af Brors vänner skulle i dessa dagar afseglade till Boston, i norra Amerika, med den snällseglande briggen *Freja*; hans hustru åtföljde honom och båda dessa personer voro af den art, som man gerna önskar sig till reskamrater i lifvet. Bättre ledsagare och vänner kunde Ifvar och Gerda icke få; och vidtalade af Bror yttrade de största beredvillighet att mottaga de unga passagerarne, samt tjena dem i hvad de kunde äfven vid framkomsten i det främmande landet.

Ifvar och Gerda omfattade med verklig förtjusning tankan på denna färd till "den nya världen," och att der tillsammans uppträda med deras hemlands sånger, som de med säkerhet trodde skulle göra lycka hos den nya världens folk.

Men i familjen mötte denna plan motstånd och mångahanda betänkligheter.

Hedvig fällde händerna i skötet, blef helt blek och sade ångestfullt: »så långt bort! ack! huru skall jag då kunna hjälpa er!»

»Du har hjälpt oss på fötter igen!» svarade tacksamt leende syskonen, »nu måste vi kunna hjälpa oss sjelfva.»

Augustin skakade på hufvudet. Syskonen voro för unga, tyckte han, att så på egen hand företaga en sådan resa, och en sådan bana. Han fruktade dess äfventyr för Gerda.

»Ifvar skall bli min beskyddare!» sade Gerda,

»du skall få se, Augustin, hur det skall göra honom klok och god. Och Amerikas ande skall beskydda mig — — den är, vi veta det ju — en ädel riddare, som ärar och skyddar hvar renhjärtad qvinna! Der, mer än någorstädes på jorden, skall jag känna mig trygg.»

Morbror Herkules satte sig rakt på tvärrn, blef ond och grälade.

»Det är galenskaper, rena galenskaper!» sade han. »Låt Ifvar resa. Han kan behöfva det, och honom kan det göra godt; — isynnerhet om han tog tjenst på ett krigsskepp och fick en dugtig kapten öfver sig, — det skulle göra gunstiherrn godt att smaka litet disciplin. Men Gerda! Gerda, hvad skall hon borta? hon skall vackert bli hemma, och göra musik för oss här, och det vore bättre än att gå och gala för världen, som har lirumlarum nog ändå. Jag tycker om Gerda, — hon är en praktflicka! Hon är värd något bättre än att stå och qvintilera och gala för pengar. Och så följa med den galenpannan Ifvar! och det till Amerika, der folket äro stor- och stormgalna allihopa! — om *det* icke går till helvete så — vet inte jag. Men jag vill ej ha del i det eländet; jag samtycker inte; jag tar min Matts ur skolan, och tvår mina händer!...»

Och morbror Herkules gick ned i sin verkstad och lät thorshammaren dundra.

Ännu en person (ifall det uttrycket icke är

för starkt tilltaget) visade en ganska tvär och mulen uppsyn åt den stora resan, och det var — — penningen.

Augustin tviflade icke på att de musikaliska syskonen, och isynnerhet Gerda med sin stora talang, skulle göra lycka på den väg de ville gå, men för att komma å bane på denna behöfdes — penningar, penningar för öfverfarten till den nya verlden, penningar för framkomsten och de första utgifterna der, penningar för att kunna resa vidare, penningar för att kunna möta tillstötande motgångar och svårigheter, med ett ord, det fordrades en penningesumma, som man nu ej såg någon dager till att anskaffa.

Augustin och äfven Bror hade tagit sig så nära de kunnat det, och äfven upptagit lån för att ställa i ordning Ifvars affärer. Att upptaga nytt lån var icke roligt eller rådligt, i närvarande omständigheter, och hvad syskonen sjelfva ägde kom man ej långt med, äfven då Hedvig lade sin guldked i vigtskålen, — något som för öfrigt Ifvar ej ville höra talas om, ej heller att syskonen skulle för hans skull göra några offer. Han ville upptaga ett lån, det han med visshet hoppades om någon tid kunna betala. Men hvar och en, som behöft låna pengar vet nog att ett lån är ibland ganska svårt att få, helst då man har dåliga affärer. — Morbror Herkules hade pengar, det visste syskonen, men morbror Her-

kules ville alls icke höra talas om "den resan", ty han blef ond blott han tänkte derpå. Och man visste väl i familjen att han hade "sitt hufvud för sig", och att man ej kom längre med honom än han ville.

Men Göthilda hade också "sitt hufvud för sig" och hade allt ifrån början förklarat sig för resan, tyckte den vara "just ett klokt parti", och som skulle säkert "göra syskonens lycka". Då den nu syntes vilja stranda på hvarjehanda svårigheter och hon såg syskonens bekymmer, satte hon sitt hufvud i arbete för att få "den saken flott".

En vacker dag begynte hon draga fram alla gamla hattar och aflagda öfverplagg, sina och syskonens, för att ställa till en auktion på dem, till hvilken hon skulle bjuda alla husets vänner och bekanta. Endast framdragandet och åsynen af de gamla fågelskrämmorna, och Göthildas kommenteringar till dem, läto syskonen skratta sig nästan sjuka. Emedlertid, som det synbarligen gaf sig tillkänna, att auktionens resultat skulle blifva mycket löje, men litet penningar, fick Göthilda en annan ljus idé, och den var att — sätta sig sjelf på auktion. Men hon sade ingenting härom åt syskonen, öfvertänkte och afgjorde saken för sig sjelf, och spatserade derpå en morgon ner till general Herkules.

Hopp och Hej, generalens båda hundar, som alltid posterade i hans förrum, rusade opp och

gåfvo henne en rustande välkomsthälsning; och efter ömsesidiga vänskapsbetygelser följdes alla tre åt in till generalen.

Han var nu i sitt innersta rum, i sin sängkammare. Här, i alkoven öfver generalens säng hängde hans mors porträtt, en mild, ädel qvinnobild. Men sjelf stod han nu i en afdelning af rummet som Göthilda kallade "hans Pantheon". Här voro midt emot hvarandra tvenne trädställningar uppresta, ej olika altaren. Öfver det ena satt hans faders porträtt, och på altaret lågo dennes gamla "Carl den tolfte's bibel" i nötta bockskinnspermar, hans värja, ett par pistoler på ett silfverfat, de verktyg med hvilka han arbetade under fångenskapen i Solikamski samt flera reliquier ifrån den gamla tiden. Öfver det andra altaret nedblickade, emellan tvenne blodbestänkta fanor, ett dystert krigareansigte, som med hotande eldblick tycktes vaka öfver de reliquier af fallna krigare under det sista finska kriget som här voro samlade. Och här på altaret voro inskurna af generalens egen hand följande ord:

Åt kamraterna i kriget fallna:

"De ha icke kämpat och dödt förgäfves. De tappas blod är kommande bedrifvers utsäde!"

Här stod general Herkules. Han hade burit sin fars bibel — i hvilken han hvar morgon brukade läsa — på dess plats emellan krigets

och fredens verktyg. Och han höll just nu på att pusta dammet af de gamla pistolerna.

»Nej, är det du, mitt lilla trollsmör, mitt lilla spindelben!» utropade han mild och vänlig när Göthilda kom in. Och han begynte nu för henne framtaga de gamla tygen och berätta en och annan anekdot som sammanhängde med deras historia, och som väl icke var så alldeles ny för Göthilda. Men hon hörde på och deltog så länge som hennes tålmod och hennes inombords gäsande planer det tilläto. Slutligen sade hon: »nu morbror lilla, måste vi lemna gamla historien på en stund och gå till den nya. Ty jag har någonting splitter nytt att säga morbror!»

»Åh för fan!» sade generalen godlynt — »hvad har du nu kokat ihop min lilla fru hopp-tossa? — Det lär väl bli något märkvärdigt. Du lär väl tänka fara till Amerika kan jag tro, och visa dig för pengar. Ha ha ha! Fan besitta! det blir just ett vackert spektakel. Nå? har jag gissat rätt?»

»Inte precist morbror lilla. Men — jag ämnar att nu, här i Sverige, sätta mig på auktion, och sälja bort mig åt någon, som kan och som vill betala mig bra.»

»Hvad? . . . för tusan? hvad pratar du?» —

»Jag vill skaffa respengar åt Ifvar och Gerda, och som jag inte kan få dem på annat sätt, så har jag beslutat att sälja bort mig.»

»Är flickan spritt galen? och hvem fan tror du vill köpa dig?»

»Och» — fortfor Göthilda allt med största bestämdhet och allvar — »som jag ändå tycker mest om morbror af alla karlar jag känner, så ville jag först fråga morbror, om morbror vill ha mig, som lifegen, och betala mig derföre ett tusen riksdaler banko kontant nu genast?» — —

»Är du alldeles rosenrasande besatt? . . . Jag menar att ungen blifvit rent kollrig! — och om jag inte vill ha dig?»

»Då så — frågar jag onkel Urbanus, om han vill gifta sig med mig mot att betala ut två tusen riksdaler banko, — ty han får betala dyrare; — men han tar mig allt, skall morbror få se; — han ger mig inte korgen, det vet jag!»

General Herkules stod alldeles förbluffad och såg på den unga flickan, som syntes ha det fullkomligaste allvar med sin proposition. Att direktör Urbanus hade en liten klockarkärlek till Göthilda och umgicks med några giftastankar, det hade man längesedan misstänkt och roat sig åt i familjen, och general Herkules tviflade intet ögonblick om att icke han skulle antaga Göthildas proposition.

»Satunge till flicka!» sade han, — »man kunde tro på din min . . . att du har allvar med dina galenskaper! . . .

»Ta mig t... n d... r har jag icke det!» sade Göthilda.

»Svär inte flicka! ty då — skall fan ta dig!... Jag tror du vill göra mig galen. Kan du vilja ha till man, en gammal sjelkär tok, som Urbanus?...»

»Nej! men jag vill ha pengar, och får jag dem icke på annat sätt, så... tar jag honom med på köpet... Det skall inte bli ledsamt i alla fall att få sitt eget, och bli fru i sitt hus, — och då skall jag bjuda morbror på middag.» — —

»Fy tusan! nej, ta mig fan om jag kommer, eller vill se dig som fru Urbanus Myrtenblad!... Hur kan man hitta på sådana ideer, och hur kan man — komma fram med dem? hur kan man vara så hufvudlös? huru kan man?... det är för rasande!...»

»Man kan allt hvad man vill!» utropade Göthilda och begynte med detsamma att storgråta, i det hon snyftande fortfor »och när man har att göra med barbarer, så har man ej annan utväg än att uppoffra sig!»

»Hvad är det för dumheter du pratar!» sade generalen riktigt ond — »aldrig hörde jag maken, och aldrig trodde jag att min lilla, qvicka solotopp kunde vara en sådan,... tyst nu Göthilda, och var förnuftig. Kom hit! — var ett godt barn, och låt oss ej mer tala om den dumma leken. Vacker historia! fy fan!»

»Morbror vill således icke ha mig, icke ge mig de tusen riksdalerna?»

»Nej, — ta mig d... n jag det vill.»

»Farväl då morbror, — jag går till onkel Urbanus!...»

»Det skall du låta bli, sakramentskade... skäms du inte flicka!» — —

»Nej, alls icke. Jag, vet hvad jag vill, och vill hvad jag vill. Och får jag inte gå sjelf, så vet jag att onkel Urbanus kommer i afton. Och då!...»

Generalen betraktade henne en stund och sade derpå:

»Du är minsann kapabel att göra som du säger. Jo, du är riktig, du. Men hellre än att Urbanus får dig, hellre — — tar jag dig sjelf, om det också kostar mer än du är värd.»

»Morbror vill då ha mig!» utropade Göthilda utom sig af glädje. —

»Ja då, ja, — der är penningskrinet, flicka; — tag hvad du vill. Sämre än Urbanus vill jag icke betala dig. Du må taga de två tusen! Sådan en galen pjes!... aldrig hörde jag maken!...»

»Nu är jag morbrors i lif och död!» utropade Göthilda, i det hon kastade sig i hans armar och grät och skrattade på en gång.

»Men vet du då äfven att jag nu har rättighet att ge bort dig om jag vill det?» sade generalen.

»Får gå!» utropade Göthilda, »bara jag får ta

morbror med mig! ty "man kan inte tjena två herrar," står det i bibeln, och jag vill ej tjena någon man på jorden, utom morbror! men för morbror vill jag gå genom eld och vatten och allt ondt!)

Och hon omfamnade och kysste honom och sprang så sin väg till syskonen, jubilerande, med den önskade penningesumman.

Generalen brummade och svor förskräckligt öfver "den satans flickungen," öfver sig sjelf, öfver "den stora galenskapen," såsom han kallade resan. Emedlertid blef han till en viss grad försonad med sig sjelf, då han erfor alla syskonens innerliga tacksamhet för hvad han gjort. Han till och med företog att smida ett nytt lås till Gerdas reskoffert. Men resan vidblef han att kalla *den stora galenskapen*, och på Göthilda såg han ibland med en viss illparigt hotande min, som tycktes säga: "det der skall du inte ha gjort för intet". Men Göthilda satte näsan i vädret och såg trankil ut.

Syskonen betraktade med en slags förvåning Göthilda för hennes "besatta" manövers skull, och Göthilda skrattade öfver sig sjelf med dem, men försäkrade att hon handlat med fullt allvar; och vi för vår del ha ingen svårighet att tro henne. För öfrigt betraktade sig Göthilda snarare som ett fenomen bland menniskor, och syskonen voro böjda för samma åsigt.

Ifrån denna tid, d. v. s. ifrån och med morbror Herkules omvändelse, fick resan stark medvind. Alla i familjen voro i rörelse för den; och Hedvig förströdde sin oro öfver den genom iordningsättande af syskonens garderober och af alla de saker som de möjligen kunde behöfva medtaga till det främmande landet.

Ifvar och Gerda tillbringade dagarne i ett slags rus af musik, resplaner och resebeskrifningar. Noter och reskartor tycktes växa upp omkring dem. Ifvar upplifvades synbarligen.

»Jag kan åter se att himlen är blå, att jorden bär blommor och grönt gräs!» sade han.

Man har ofta besjungit det förtjusande af en lycklig kärleks uppgång i människans hjerta; men jag har aldrig hört prisas det förtjusande af en olycklig passions afgang derutur, och det förtjenade dock väl sitt lofqväde. När en glödande sommardag upphör, och aftonen kommer med svalkan, daggen, fåglarnes aftonsånger, milda stjernors uppgång på en renad himmel — — visst är det skönt och herrligt! och sedan är en olycklig kärleks afgang ofta stunden för den sanna frihetens uppgång i en dittills bunden själ. Ej fängslad mer vid ett enda föremål, uppslår den sin blick öfver lifvets oändliga rikedom, utvecklar sina vingar och anar glad öfver sitt väsen ett nytt "varde!"

LITET HÄR OCH DER.

FÖRE RESAN.

»Vet du, Göhilda!» — sade Bror en dag till henne — »jag tycker att man gör alldeles för litet affär af oss här i huset. Vi räknas för ingenting, medan de der två andra . . . och det är blott emedan vi äro modesta och förnuftiga af oss, och göra inga spektakel och tragedier af våra inre tillstånd, och våra motgångar. Och det kunde dock vara anledningar nog dertill, om man ville ta upp dem; . . . ta mig fan är det icke ganska synd om mig! . . .»

»Synd om dig?» upprepade Göthilda i det hon spärrade upp sina ögon och betraktade sin brors runda, trefliga, humoristiska fysionomi, och blef med förvåning varse att det stod tårar i hans ögon.

»Ja ja,» fortfor han, »det är verkligen synd om mig och om — andra äfven. De der goda, söta flickorna Woltmann! . . . du kan ej föreställa dig, Göhilda, hvilket lif de föra der hemma, och —

— jag med dem, ty jag håller af dem, och ville gerna göra det litet lättare och gladare för dem, men blir sjelf ibland helt nedtryckt af den tryckande atmosfären i huset. Och dertill blir jag så ond ibland på gubben Woltman, så att jag får lof att hålla i mig med båda händerna för att ej utbrista. Vore det ej för flickornas skull, jag skulle aldrig hålla ut der. Han har dock goda egenskaper, han är rättsinnig, sanningsälskande, hederlig karl, som man säger, men i hög grad penningegirig och har dertill ett det svåraste lynne. Aldrig ser man honom annat än missnöjd, och aldrig hör man ett vänligt ord. Glad får man ej vara, ty då blir han ond, och går dessutom jemt och smågrälar och gnatar inom hus på hvad som "går åt" och hvad som "förstöres", så att han kan äta ut all glädje. Och så har han gjort det från döttrarna, ehuru när de och jag äro på tre man hand, så muntra vi oss litet ibland. Men kommer fadren, så får man ej knysta, om ej man vill ha snäsor eller onda blickar. Och det allra värsta är...

Men här hejdade sig Bror plötsligen, blef röd, teg och sade blott efter en stunds funderrande:

»Ja, Gud vet hur detta skall gå?»

»Hvad? hvad?» frågade Göthilda, rysligt nyfiken, — »hvad skall gå!... Hvad är "det allra värsta"?»

»Det skall jag säga dig... en annan gång!» sade Bror; — »men säg mig nu du, min lilla syster, hvarföre du ser så mörk och hotande ut ibland, som om du hade något rätt dystert på sinnet; — — hvad kan det vara?...»

»Det skall jag säga dig... en annan gång!» svarade Göthilda litet stött.» Mot hin onde måste man i alla fall slåss allena, och ingen annan kan hjälpa oss i den striden.»

»Mot hin onde?» upprepade Bror och såg i sin ordning förvånad ut, och gjorde en åtbörd af komisk förskräckelse.

»Ja ja!» sade Göthilda allvarsamt. »Det är — ingenting att skratta åt det! men jag vill — allt eller intet!» och med de orden sprang hon sin väg, lemnande Bror att gissa hvad hon menade, och sjelf inom sig gissande och undrande öfver Brors "allra värsta".

Ifvar och Gerda talade om framtiden, och blickade då och då pröfvande på det förflutna för att avsluta räkning dermed.

»En bön har jag till er, mina syskon!» sade Ifvar till Hedvig och Augustin ett par dagar före den till resan utsatta, »den rör en sak, som jag har på mitt samvete, som just nu kommit mig i minnet, och som jag förebrår mig att ha kunnat glömma. Men jag har gått som uti en rök af sjelfviska sorger och omsorger!... Jag har varit bra galen!...» Ifvar teg en stund och fortfor sedan:

»Då jag för några år sedan i Upsala så illa bröt mitt ben, bodde jag hos en trädgårdsmästar- enka, som med sina barn lefde af inkomsten af en liten trädgård samt af att hålla rum och mat åt studerande. Det var en för hygglig gumma, och hon tog sig af mig, under den tid jag låg sjuk, på ett riktigt moderligt sätt. Jag ville att ni hade sett henne, hur riktigt vacker hon var med sitt ljusa, milda ansigte, sitt stilla väsen och sin fromma, vissa lefnadsvishet, hvaraf den mest bildade hade kunnat lära. Hon hade tre barn, en äldre dotter, en rask, glad och dugtig flicka om några och tjugu år, och två yngre barn, en son och en dotter om tretton eller fjorton år. Lilla Karin, så hette flickan, var min uppasser- ska, och var ett ovanligt snällt, själfullt och tänkande barn. Det roade mig att ge henne och hennes bror, (en lofvande ung gosse, med myc- ken fallenhet för ritning) undervisning i ett och annat. Flickan var isynnerhet lärgirig, läste och skref med stort nöje, och skref äfven verser, som ej voro illa. Hon brukade komma upp till mig om mornarna med mitt kaffe, och hade då alltid med sig buketter af friska blommor, eller frukter ur trädgården. — Jag vet icke huru det kommer sig» — fortfor Ifvar med tårar i ögo- nen — »att denna idyll i mitt lif, nu springer opp för mitt minne så frisk och ljuslig, som en daggfull blomma! — men det är väl emedan dag-

gen då ännu låg på mitt eget lif, och stormen ännu ej hade gått deröfver! — — Denna familj blef mig verkligen kär, och det var en glädje att se förhållandet emellan mor och barn, och huru, oaktadt deras små omständigheter, ett visst skönhetssinne rådde i deras boning och i deras sätt att lefva och vara.»

»Jag skickade sedan årligen — sedan jag lemnade Upsala — en liten summa penningar till modren som hjälp för gossen, som ville studera, och till böcker för lilla Karin. Men jag bekänner att jag detta sista år uraktlåtit det, ja nästan alldeles glömt dessa barn, som dock förtjenade väl att ihågkommas. Bästa Augustin! ville du höra efter denna familj och hur det går för gossen, och, om det behöfves, försträcka honom det understöd jag hittills lemnat? och du, Hedvig — skulle du vilja taga dig något af lilla Karin: — låta henne få något arbete för dig, några böcker? — jag försäkrar dig att du skulle tycka om henne! . . . Lefver jag, och det går mig väl, så skall jag snart afbördas mig denna skuld, och — — om icke, så — låt den blifva en till bland de många, som jag redan har till er!»

Ifvars till syskonen uträckta händer fattades hjertligt af dessa, och löftet gafs med glädje. Ifvar lemnade härpå några närmare upplysningar om familjen Ollonberg, — så hette trädgårdsmästar-familjen.

»Ack!» fortfor han — »hvilka stora och vackra planer hade jag icke den tiden, då jag lärde känna den! . . . för mina medmenniskor, för mig sjelf! . . . hur ville jag ej upplyfta allt och alla! men hur har allt detta ej fallit! . . .»

»Fröet som faller på jorden kan i sinom tid blifva ett stort träd!» sade Hedvig, förtröstansfullt leende.

»Gud signe dig för de vackra orden, min englasyster!» sade Ifvar, — »ja, jag tror det kan bli så. Jag känner det, — det är icke slut med mig ännu! Och detta som varit . . . och detta som nu närmast förestår . . . kan bli genomgång till . . . en högre ståndpunkt!»

»Mina ideer! Just mina ideer!» utropade Augustin i det han, leende, slog brodern på axeln och sprang upp, — »jag är inte säker, bror min, att du ej stulit dem från mig; men var lugn! Jag skall ej draga dig inför rätta. Jag skänker dig dem! jag skänker dig dem. Håll bara fast dem dugtigt!»

Dagen för afresan var kommen; men storm och motvind hade hela dagen grasserat. Den snällseglande briggen måste vänta vid stranden. Mot aftonen lade sig något vinden. Briggens kapten väntade att den skulle kasta om och bli gynnande under natten, då han genast ville gå till segels.

Det var nu redan sent. Syskonen hade för sista gången för lång tid ätit qvällsvard tillsam-

mans. Familjen var nu församlad — utom de nygifta; de hade kort efter bröllopet rest till Unos släktingar i södra Sverige, hvarefter de skulle företaga en längre utrikes resa.

Klockan tio skulle Ifvar och Gerda gå om bord, och följas till stranden af sina vänner. David och junker Jarl voro ock bland dessa.

Vinden tjöt och regnet slog mot fönstren. Alla i rummet voro tysta och dystra. Som höga vågor uppstego olyckstankar i många sinnen. Hedvigs blick sökte Augustins, såsom för att begära råd och tröst; men Augustin undvek den och gick fram och åter på golfvet. Allt mer tilltog stormen derute och allt djupare blef tystnaden i rummet.

Ur stånd att dölja sin ångest utbrast ändteligen Hedvig:

»Syskon! Ännu är det tid! ännu kunnen J afstå från denna ohyggliga resa. Hör på stormen! der ute och se, — här är lugnt. Tänk på alla favorer bort! Tänk på vår oro här hemma. Tänk att vi kunde här lefva lyckliga tillsammans, eller nära hvarandra. Ack! tänken väl efter om ni ej kunnen öfvergifva denna resa och bli kvar i ert land, i ert hem, — — hos oss!»

»Nej! — nej, vi måste resa!» svarade med en mun Ifvar och Gerda.

Hedvig gömde sitt ansigte i sina händer och ett hysteriskt ångestrop gjorde sig, mot hennes vilja, väg ur hennes bröst.

Gerda, utom sig, sprang upp och kastade sig till Hedvigs knän, omfamnande henne gråtande. Ifvar följde henne; båda öfverhopade Hedvig med de ömmaste namn och böner att lugna sig. Allt var i smärtsamt uppror.

Den gamla grefven stod upp.

»Mina barn!» sade han med stark, högtidlig röst — »låt oss bedja!»...

Alla blefvo stilla, allas hjertan, allas händer upplyftades, allas blickar vändes till den gamle, som med hopknäppta händer, stark och liflig stämma bad:

»Allsvåldige herre Gud! Du som råder öfver stormarne och öfver människornas hjertan, hör oss! Se till dessa barn och deras dåraktiga företag. Gif det en god utgång. Och hur det än må gå, så — gif dem din välsignelse! Tag dem, *Fader*, i din starka hand, och gör dem trygga i stormen. För dem lyckligt till det fremmande landet öfver hafvet, och för dem lyckligt hem igen till deras syskon, och till den gamle, som här ber för dem! Låt dem med heder bestå i pröfningen; och låt din ande i både med- och motvind, i storm och stilltje, till lands och vatten ropa till dem, att du är den rätta hamnen, det rätta styret, och att med dig är ingen faderlös! Hör oss för Jesu Christi skull! Amen!

»Amen!» upprepade syskonkretsen med stärkta och lugnade hjertan.

»Amen!» upprepade en fremmande röst, som hastigt drog allas blickar åt dörren till. Och der, med den svarta kalotten öfver de silfverhvita lockarne, det fina anletet med blommor på kinden, och lif i blick och innerlighet i uttryck stod den lilla D:r Lund, syskonens lärare, allas älskade »lilla far!»

Han omringades genast.

»Barn!» sade allvarligt vänligt den älskvärde gamle, — »jag har kommit för att gräla på er! Först i går fick jag tillfälligtvis veta huru det stod till här i huset, och bums gaf jag mig på väg för att få se er, ni två landsstrykare, innan ni resa, och så — säga er min hjertans tanke. Hör! Var det rätt af er att så der glömma er gamla vän, och låta honom sitta der, som en nolla, som ingenting duger till? Se så! Se så! Ursäkter! Jag tackar! Jag förstår! »Inte besvära,» »inte oroa» jo jo, det låter vackert. Men tror ni då att jag blifvit så urgammal att hjertat begynt torka i bröstet på mig? Bekänn vackert att ni glömt bort mig, oeh att det var hela orsaken! Men se, ni slipper mig inte ändå. Och jag har nu kommit för att följa er ett stycke på vägen, och ge er något, som skall följa er längre. Jag vet nog, barn, att ni tänkt sjelfva, att ta med er den bästa vägvisaren, men det kan ändå inte skada, att ni ta emot den äfven af

er gamla vän, som bästa gåfva och bästa minne han kan lämna er!»

Och han tog härmed ur sin bröstficka en bibel i fickformat, dyrbart inbunden, och öfverlemnade den till syskonen, i det han hjertligt skakade deras händer.

»Vore jag ung!» fortfor han lilligt, »så skulle jag resa med er för att se den der nya världen och taga reda på alla dess sekter och sorter, och göra en lång lista på dem. Ja... a... a ja! alldeles riktigt står det icke till med herrskapet der borta! Det kan jag se härifrån. Och jag skulle predika för dem, jag! — isynnerhet om de äro ofördragsamma mot hvarandra. Men se, ett tycker jag om dem för, och det är för den aktning de ha för *boken!* Jag har läst i Toqueville att äfven den amerikanska nybyggaren, som i ödemarken reser sin hydda — — den arma hyddan som knappt håller ute regnet och vinden — han förer med sig dit sin bibel, sin yxa och tidningarne. Se! Det är ändå eget på jorden. Det är intensift och extensift på en gång! Och för att se det, ville jag gerna fara öfver hafvet. Men ack! jag är gammal och grå, och har jemt opp kunnat komma för att säga er farväl! Nå, Gud välsigne er, barn! Förr eller sednare träffas vi och få talas vid om den der nya världen, om också först — i den andra världen!...»

Gerda böjde sig tacksamt öfver den älskade

lärarens hand, men han drog den bort, tog hennes hufvud mellan sina händer och kysste hennes panna.

Ett bud kom nu ifrån briggens kapten med underrättelse att vinden blifvit gynnande och att han ämnade om en timma gå till segels.

Och snart derpå vandrade Ifvar och Gerda åtföljda af sina vänner ned mot hamnen.

Regnet hade upphört; himlen klarnat. Vinden var stark ännu, men vårmild och frisk. Stjernor blickade fram emellan de flygande skyarne, och Göthilda, som, jag vet icke hvar, hade plockat opp några astrologiska glosor, spådde godt af himlatecknens ställning. Alla sinnen klarnade något. Väder och vind stämma om oss märkvärdigt ibland.

Bredvid Gerda gick David, litet skiljd ifrån de andra.

»Ni reser!...» sade han, med en röst, som icke var lugn eller stadig, — »ni skall, jag tviflar ej derpå, vinna lycka och lagrar i det främmande landet, långt ifrån oss. Men trognare, tillgifnare vänner än dem ni ha här, skall ni icke vinna... Glöm ej bort dem, i det främmande landet!...»

»Skulle jag någonsin kunna glömma mina bästa vänner, mina syskon?» svarade Gerda.

»Men ni har kanske vänner, som älska er mer, varmare än era syskon!...» återtog

David. Han höll uppe en stund, och fortfor sedan: »Jag känner någon, som kunde ha mycket att säga derom, men hvars tunga — hvars hopp bindes af känslan att — — han icke är värdig det föremål han älskar; att han intet har att bjuda utom ett hjerta fullt af beundran och tillgifvenhet!»

Det blef varmt i Gerdas hjerta då hon hörde de orden, men hon svarade beslutsamt ehuru vänligt:

»Ack! det är skönt att få tro sig afhållen, isynnerhet der man sjelf håller af och värderar. Det är skönt att lefva för hvarandra här i verlden som vänner; och jag vet ej hvarföre männer och fruntimmer icke lefva mera så för hvarandra, än som är fallet. Ren vänskap skulle göra oss lyckligare med hvarandra, än hvarje annan känsla. Jag har erfarit en annan känsla, som — gjort mig mycket ondt. Och hädanefter vill jag ej mer pröfva den. Jag vill blott lefva för vänskapen, och de friska, ljufva känslor den alstrar. Tänk på mig som på en vän, som hjertligen deltar i ert väl och ve, som skall bli glad att återse er, och se er lycklig!»

Hon räckte här David handen, såsom till afsked och lemnade honom för att förena sig med syskonen.

»Vänligt och sval!» tänkte den unga mannen, och den svala vänligheten gjorde honom

djupt ondt. »Lika mycket!» sade han, talande till sig sjelf, »jag skall hålla af henne ändå!» Och denna friska vårvind i människans bröst, känslan af en fullt oegennyttig, och anspråkslös tillgifvenhet, lyftade och styrkte hans själ i denna stund, och långt efter.

Man var nu vid hamnen. Briggen Freja hade redan lagt ut på fjerden, röda ljus glimmade derifrån genom natten, och vågorna plaskade lustigt kring dess sidor, och vinden sjöng i tågverken. En båt väntade vid stranden för att föra syskonen ombord.

»Farväl!... farväl!»... sade den djupt uppörda Ifvar, »o mina syskon! och du Hedvig! om jag återkommer — som jag hoppas det, — en bättre och lyckligare människa, så är det genom er, och för er skull.»

De sista kärleksorden, de sista brutna afskeds-hälsningarne surlade. Syskonen åtskiljdes. Men Hedvig och Augustin följde med, ända ombord.

»Akta henne väl! sköt väl om henne!» bad Hedvig, i det hon lade Gerdas hand i den hyggliga kaptenskans, »hon är så ung och så allena nu!»

Kort derpå höjde briggen sina segel, och Freja flög dansande på vågorna i den brusande vinden. Det såg friskt och vackert ut.

På stranden stodo syskonen och vännerna och sågo efter de hvita, flyende seglen. Men

mörkret och vinden lät dem snart försvinna ur deras åsyn och nya stormmoln betäckte himlen, och nya häftiga vindstötar läto känna sig, tunga regndroppar föllo.

»Som de ha kokt så få de sup!» brummade general Herkules halfhögt och såg så farlig ut, tyckte Bror, att han icke tordes komma nära honom på sex alnars afstånd.

Göthilda snäste junker Jarl, som ville komma fram med något hånfullt om astrologien, för att muntra henne, det förstås.

Hedvig gick tyst emellan Augustin och d:r Lund, hvilken talade lifligt och tröstande till henne. Han såg hur väl hon behöfde det, och stort var det värde han satte på denna systersjäl.

Hela natten och tvenne dygn ännu fortfor stormen; och stor var oron i Dahlbergiska hemmet. Sedan kom lugnande och tröstande bref från de resande; och vädret blef lugnt och vackert.

I hemmet blef nu också lugnt, så lugnt hade det icke varit på långa tider. Men Hedvig, syster Hedvig syntes förändrad, och då Augustin hvars uppmärksamma blick detta icke undgick en dag sade:

»Nu skola vi vara tillfreds, Hedvig, och roa och muntra oss litet. Vill du ej vara på nya theatern i afton, — se Torslow och fru Erikson?» — då syrade Hedvig: »Blif ej orolig Augustin, — men jag förmår det icke. Jag fruktar, — jag

tror att jag är på vägen att få någon allvarsam sjukdom!»

Hedvig anade rätt. Längre hade hon burit på andras sorger och oro, länge ansträngt sig öfver sina krafter för sina älskade, glömsk af sig sjelf. Nu voro de räddade, nu nedsjönk hon.

Så går det ofta.

Slut på förra delen.

NYA

T E C K N I N G A R

UR

HVAR DAGSLIFVET.

ÅTTONDE DELEN.

SYSKONLIF.

II.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS L. J. HJERTA,
1848.

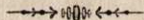
SYSKONLIF.

AF

FREDRIKA BREMER.

SEDNARE AFDELNINGEN.

STOCKHOLM,

TRYCKT HOS L. J. HJERTA,

1848.

NY SIDA OCH NY SCEN.

O! Ni alla tysta, heliga, helande krafter, naturens och människohjertats; osedda, okända nilkällor, som svällen den eviga godhetens, den eviga barmhertighetens flod, befruktande lifvets ödemarker, förborgade välgörare! huru skönt att hafva känt, att *känna* er, huru ljust att få tala om er, att, som en fågel i Guds vår, få sjunga om denna, dess befriande vind, dess sol, dess blomster-ångor!

Och detta får jag, i dag.

Ett år och något mera hade gått om, sedan den stund, då syskonen stodo på stranden och med tunga hjertan ropade farväl till syskonen på hafvet, och sedan sorgsna återvände till deras jernförelsevis tomma och tysta hem i staden, der Hedvig kort derpå lades ned på en sjukbädd, som hon ej på flera veckor lemnade.

När vi nu återse dem är det på landet, under klar, blå himmel och gröna träd, uti en

liten, öppen kalesch, som sakta rullar utmed Mälarens sagorika stränder.

Uti vagnen sitta Hedvig och Augustin, Bror och Göthilda. Bredvid rider general Herkules på svartklipparen, i magnifikt galopp.

Hedvig är mycket blek och ser svag ut, men de goda ögonen lysa klarare än någonsin, i det de se sig om på glittrande vågor och gröna träd, och nickande grässtrån och blommor vid vägen, och så åter på syskonen, som tyckas vara i hemligt aftal med vindar och vågor, och gräs och blommor, för att de måtte på det allra vänligaste bemöta och välkomna den kära, ännu svaga systemen, och visa sig i sitt vackraste skick. Och de synas ha gått in derpå. Och ett mörkt moln i vester sjunker allt jemt, nedkördt af Göthildas mörka blickar.

Augustin ser diplomatisk ut. Det är han som bjudit syskonen på denna utfart, men har gjort en hemlighet af dess ändamål, och nu sitta Bror och Göthilda och undra och gissa, medan Augustin visar dem en ogenomtränglig min, som dock då och då ett förrädiskt leende upplyser, förrådande så mycket att resan har något ovanligt och — — icke oangenämt mål. Morbror Herkules vet något mer derom än de andra, det misstänker Göthilda; ty han är alldeles ovanligt upprymd, och gör en fientlig demonstration mot hvar gammal ko, och skräm-

mer till halft vansinne hvar liten gris, som de möta på vägen. Och när vagnen stadnar, emedan Augustin vill utpeka någon utsigt för Hedvig, så rider han upp till vagnen, låter Göthilda klappa svartklipparens nos, traktera honom med bröd, och undfägnar henne sjelf med några spritt nya namn, hemtade, jag vet ej ur hvilken ord-bok, men icke Svenska Akademiens.

Jag vill emedlertid för mina läsare upplyfta en liten flik af förhänget, som Augustin ännu håller nedsläppt för de sina; men först vilja vi göra en liten utflygt, d. v. s. jag och läsarena, N. B. om de vilja följa.

Flera ha anmärkt det, och vi ha äfven anmärkt det, att svenskarne ha en alldeles afgjord kärlek för landtlifvet. Så fort en svensk eller en svenska vunnit något oberoende i sin lefnadsställning, någon förmögenhet att komma med, så ser han (eller hon) sig om efter "ett ställe på landet," — stort eller litet, efter omständigheterna, — der han kan få glädja sig af lifvet, under sina hvilodagar, eller ock lefva hela året och lifvet om. Och i sympathi med sina barns lynne ger den svenska jorden, mer kanske än någon annan, tillfälle till denna njutning, och erbjuder öfverallt sådana ställen. Svenska naturen är — som grefvinnan Ida Hahn-Hahn anmärkt — »en detalj-skönhet». Man finner öfverallt här ett stort i en liten bild, öfverallt täcka och pittoreska

sammandrag af det, som utgör ett skönt landskap i vatten och land, berg och dal, skog och slätt. Och öfverallt, vid elfvernas och sjöarnas stränder, vid foten af skogkrönta berg ser man välbyggda landthus blicka fram. Man ser väl äfven ofta stolta slott och låga grå kojor, men de landtliga boningar vi mena, — byggnadernas medelklass, — taga allt mera öfverhanden, och se, der de blicka fram ur gröna lummiga lundar, som spegla sig i klara vatten, helt täcka och inbjudande ut. »Det är någonting trefligt, — förtroligt!» sade derom en ädel svensk konstnär, som efter ett fjerdedels århundrades vistande i Italien återsåg sitt fädernesland och jemförde landskapet der och här. Hvert och ett sådant landtställe liknar en skön idyll.

Idyllen! Vi veta att människor finnas som akta den ringa. Men hafva de också förstått den? — Öfverallt på jorden, i naturen, i historien gå Idyllen och hjertelivet hand i hand, och från verdens första dagar och intill dess sista blomstrar på lifvets upprörda vatten, eller i dess heta ödemark en ö, en grönskande oasis med friska, söta källor, skyddande palmer och evigt uppblommande unga rosor. I dess skydd står människans vagga, och hennes bästa, heligaste fröjder, de blomma alltid der, i går, i dag, i morgon! Föräldraglädjen, — syskonkärleken, — den *andra* kärleken; den första kyssen; — den sista

hvilan i aftonsolens strålar! Denna Idyll är familjelifvet. Och evinnerligen skall bland den gyllne ålderns gestalter lammet behålla sin plats mellan örnen och lejonet.

Vi veta äfven väl att det finnes i verkliga lifvet rätt ledsamma Idyller, Idyller att gäspa åt, Idyller att gråta åt, Idyller, med ett ord, att sätta i litanian. Vi ha sjelfva skrivit om sådana, och, hvad som värre är, upplefvat dem äfven. Men de förhålla sig till de äkta, som — allt annat oäkta till det äkta, som skuggornas värld eller Tartarus till de Eliseiska fälten, och emellan dessa har människan, förr eller sednare i lifvet, det fria valet.

Men vi återkomma till våra syskon. Hedvig delade i hög grad sina landsmäns sinne för naturen, för landtlifvet, och under sitt mångåriga, beständiga stadslif hade hon i tysthet längtat, ja mången vår och sommardag verkligen trånat efter att komma ut på landet. Att lefva med naturen förtroligt, som med en kär vän, en syster eller broder, — att se blommorna slå ut hvar efter annan, och fjärilar fladdra öfver dem, att under varma sommardagar sitta under gröna träd och höra fåglarnas qvitter och böljornas slag mot stranden; att se daggen på gräset, aftonrodnaden, se dimmorna vandra öfver slumrande jorden, känna morgonens friskhet, se lyckliga kreatur njutande lifvet i en frisk och

fridfull natur, ja, äfven de landtliga sysslor, som uppfylla och uppfrika människornas lif på landet — allt detta var tankar, bilder, som Hedvig icke tordes, icke ville tänka, ty de syntes henne för sköna, för lockande; ty hon visste att husets ekonomiska ställning icke tillät henne en sådan sällhet, och hon ville ej yttra en längtan, som blott hos Augustin skulle väcka saknad att icke kunna tillfredsställa den. Hon teg derföre, och när de lockande bilderna kommo och hägrade för henne tjusande landskap, då jagade hon bort dem och liksom bullrade för sig sjelf med andra tankar och sysselsättningar, som kunde upptaga stunden och dagen.

Men Augustin läste i djupet af hennes själ, och då, efter Hedvigs sjukdom, hon fortfor att behålla en nervös svaghet och nedstämdhet, och hennes egna redliga bemödanden och en ny vårs ankomst icke förändrade hennes tillstånd, och läkarne sågo rådlösa ut, då gaf sig Augustin ingen ro, utan red ut kring staden med general Herkules och spejade och sökte, till dess han fann — — hvad vi snart skola få se.

Och vagnen rullade och morbror Herkules galopperade, molnet sjönk, sol och vågor lyste, Augustin myste och Bror och Göthilda gissade och undrade i compagni på resans mål och den förmodade hemlighet, som den skulle upptäcka, och sade en mängd af dessa bål-stora dumheter,

som vänner och syskon emellan låta hjertligare skratta än de mest utsökta qvickheter.

Nu dånade vagnen öfver en bro, och strax derpå omsusades den af doftande björkar och — — "Nu äro vi framme!" utropade Augustin, i det vagnen stannade framför ett ljusrödt tvåvånings-trähus, på hvars tak grönt gräs växte och fjärlar fladdrade kring tomt-örtens granna, gula stjernor; — det var en Idyll på taket.

Augustin hoppade ur vagnen och tog emot Hedvig i sina armar. Hon var litet blek såsom af en ljuf rörelse.

»Se dig nu väl om, Hedvig!» sade han; »ty detta är ditt!»

Det var en skön Junidag, vid midsommartid. Syrenerna stodo i full blomma, och stora buskar af hvita och gredelina syrener omgäfvade den täcka boningen — boningen med Idyllen på taket — mot hvilken Augustin förde Hedvig. De doftade herrligt.

»Ack Augustin! Hvad är detta?» sade den rörda och förtjusta Hedvig, — »det är som en saga, så skönt, så förtrollande!»

»Och jag tror att en god Huldra dukat opp för oss här inne!» sade Augustin, i det de inträdde genom öppnade glasdörrar i en rymlig sal, der ett bord stod dukadt med frukter och blommor och filbunkar i bruna stenkärl. Men Huldran stod i dörren, förstulet blickande, och satte

ut magen och drog in hakan och skrattade i mjugg med fuktiga, lysande ögon, och — vi hoppas våra läsare igenkänna henne, den trogna deltagarinnan af Hedvigs bekymmer, hennes vårdarinna under sjukdomen, nu deltagarinnan af hennes fröjd, och rustarinnan (om vi få göra detta nya ord) som skurat opp hela boningen, ställt allt der i ordning, dukat bord och brutit blommor och beredt allt för den nya ägarinnans emottagande, vår hederliga, beskedliga Maja!

Och här lade nu Augustin framför Hedvig det kontrakt, som för fem år gjorde henne till rådande och bjudande på *lilla Björkön*; och gjorde henne tillika bekant med den befordran och lönförhöjning, som satte honom, med tillhjälp af morbror Herkules, i stånd att bekosta henne och sig denna förhöjning i lefnadslycka.

Och i det han skämtsamt knäböjande öfverlemnade kontraktet till Hedvig, sade han:

»Ers höghet täckes anse mig som sin förste minister, och antaga general Herkules till sin befälhafvare för krigsärenderna! Han lofvar att försvara dina hönsiska undersåtare för alla hökar och räfvar, och ämnar föra till dig fångar ur både skogens och vattnets gebit. Han skall bosätta sig här som din beskyddare. Göthilda blir din öfverhofmästarinna, och Bror och jag skola öfver hvar söndag infinna oss här för att emottaga dina befallningar, och föra äfven en

och annan hjälpcorps hit för att rensa trädgård och skafferi från alla öfverflödiga provisioner.»

Hedvigs tårar runno stilla under denna harang, och när den var slut, kunde hon blott lägga sina armar om broderns hals och innerligen kyssa honom. Och så kysste hon sedan alla. Ord hade hon inga. Hennes hjerta var för fullt. "Det var för känslofullt!" tänkte Maja der hon stod och såg och grät och log, och kom slutligen fram, hon också, och räckte Hedvig handen och vände bort hufvudet och skrattade, och satte sedan af, som ett urväder för att se efter sparrissen och potatisen som Hanna skulle koka till aftonen.

Bror påminte om kollationen, general Herkules svor att det var det första förnuftiga ord, som ännu blifvit sagdt denna afton, och Hedvigs värdinnesinne kom i rörelse. Men syskonen förklarade att hon i följd af sin nya värdighet måste lägga händerna i kors, och låta sig uppassas af andra, till följe af hvilken princip Bror, hvart hon gick, kom efter henne med en länstol och hennes stora lock- och grepkorg och Göthilda med pallar och kuddar. Hedvig måste skratande slå ifrån sig sina tjensteandar, och Göthilda profeterade af denna våldsamhet mycket ondt för rikets framtid. Så blef sinnesstämningen betydligt mindre "känslofull", och det var godt för Hedvig. Augustin skar sönder apelsiner, morbror

Herkules producerade ett par buteljer bischoff och agerade kypare. Hedvig måste svara på skålar för regentinnan på Björkön.

Sedan man förfriskat sig, skulle man se sig om på stället. Augustin gaf Hedvig armen, under det de andra med general Herkules skalade af med friska krafter kring berg och mark. Ty det var äfven ett högt berg på ön, ett rätt dugtigt och rätt märkvärdigt granitberg, ofvan på hvilket funnos ännu ruiner af en ruin efter en borg, der en märkvärdig fru af Folkunga-ätten hade haft sin boning — en af dessa storståtliga fruar, som alla länders historia har att uppvisa, och bland hvilka, i Sveriges, Christina Gyllenstjerna tar ett så ädelt och så utmärkt rum. — Och berget hette "Dunder-berget", ty der hade på 1300-talet dundrats mot fiendtliga Esther, och frun på borgen, som stridt mot dem tappert och segerrikt, kallades *Dunder-bergs-frun*. Och det sades att man ännu mången natt såg en hvit qvinnoskepnad med hjälm och spjut stå der på berget och skåda öfver nejden, och man sade att det var Dunder-bergs-frun, men att hon ej var farlig utom mot fiender; och hon hade äfven då hon lefde varit en mild qvinna, ehuru manligt stark i farans stund. Göthilda beslöt att taga henne till mönster.

Medan morbror Herkules med sina unga följeslagare klättrade upp för berget, förde Augu-

stin Hedvig på en gång längs med stranden och lät henne i lugn njuta naturens och aftonens skönhet. Granar och björkar, som utgjorde i pittoresk blandning den mesta skogen på ön, susade sakta för aftonvinden, som tycktes hviska dem sitt "god natt" innan den sjelf gick att lägga sig bland aftonskuggorna. Solen sjönk glödande ned i Mälarens vågor. Fisken slog ringar i den klara vattenspegeln; kornas klockor hördes från ängarne, och gräskäran sjöng sin vaggvisa i det höga gräset, liljekonvaljer och syrener doftade, nattsvärmare surrade sakta genom den lugna luften, allägsna glada ljud af menniskor och djur hördes då och då öfver land och vatten, talande om ett stilla, festligt naturlif.

Sådant hade Hedvig ännu aldrig erfarit.

»Hvad det är skönt! Hvad det är herrligt!» sade hon den ena gången efter den andra, — »och är det väl sannt att så mycket skönt finnes på jorden? och är det väl möjligt att jag... jag skall så ofta, länge njuta det? O Augustin! Jag känner mig så ovärdig. Har jag väl lof att bli så rik, så lycklig, då så många, många lefva i mörker och armod?...

Och denna jordens herrlighet borde dock kunna njutas, ägas af alla!»

»Ja, borde, kunde! mig tyckes äfven så!» sade Augustin, »och det kan fördystra själen då man tänker huru långt vi äro från detta all-

männa väl. Men tidens solsida är ändå det allmänna sinnet därför, det redliga sträfvandet dertill. Och vi, Hedvig, skola i vår lilla krets äfven kunna verka något därför. Blif endast först, du min älskade syster, frisk och stark och lycklig, och vi skola tänka och tala tillsammans om medlen att göra några andra menniskor lyckliga med oss. Men ännu en gång, din första pligt mot din nästa — som nu är framför allt den, som sitter här närmast dig, — är att du sköter din egen hälsa. Ser du der — under alarna vid stranden, är ett förträffligt badställe; — der skall bli din Bethesda-dam, der du skall hvar dag hemta nya krafter! . . .»

Och nu fortfor Augustin att utkasta dragen till Hedvigs närmaste förestående lif, under det han försonade henne med hennes egen lycka genom blickar i framtiden, och hoppet att kunna äfven sprida den till andra. Ifvar och Gerda, Uno och Engel, hela syskonkretsen, och slutligen alla menniskor kommo med in i taflan, som Augustin på fri hand och med liflig, lekande fantasi utkastade.

Medan syskonparet så i sina hjertan omslöto menskligheten, drog aftonhimmelen en gördel af lågor omkring den vågröna jorden, och daggen begynte falla. Morbror Herkules med sina volontärer kom tillbaka från besöket hos Dunderbergsfrun och manade till qvällsvard, ty frun der-

oppe gjorde sina besökande både törstiga och hungriga, och var en för . . . t kärf gumma, som trakterade bara med stenar och törne!

Man återvände till huset, och just som man inträdde i trädgårdssalen satte Stolt, i egen hög person, ett fat med kostelig sparris på bordet, och Maja stod i dörren med ett af rykande potatis. Med dessa rätter, färska ägg och filbunkar, hvars grädda just var i sitt läckraste ögonblick, gjorde man en kostelig måltid.

Men dess kostligaste rätt, dess bästa vin skulle ännu komma. Ty det är mången gång i vår lefnad, som vår Herre lik en god husfader roar sig att råga vårt högtidsbord med oväntade gåfvor, och gömmer det bästa vinet till sist.

Man satt ännu till bords då hästhofvar dånade utanför huset, och då straxt derpå vännen David hastigt inträdde helt varm och glad och ifrig med bref och tidningar från Amerika.

Det var nu längesedan man haft sådana från de utvandrade syskonen, och ännu hade man ej haft några rätt glada. Motgångar af mångahanda slag hade pröfvat de unga lycksökarne och öfvat dem i mod och ståndaktighet. Men de hade ej svigtat utan behållit hoppet, och nu hade hoppet förvandlat sig till verklighet och denna post medförde underrättelser derom. Men innan ännu brefven hunnit öppnas bad David att få läsa upp "något" ur ett ofantligt amerikanskt tidningsblad;

och ur detta "något" meddela vi här några korta utdrag, ty alla läsare kunna ej ha våra syskons intresse därför.

»Sedan några veckor» — sade det amerikanska bladet, redan sex veckor gammalt då det kom till Sverige — »talas här allmänt om ett ungt skandinaviskt syskonpar, som i våra städer låter höra sitt hemlands sånger. Och de svenska syskonen — så kallas detta konstnärspär — väcka, såväl genom deras sång, som genom deras personligheter, ett intresse, en beundran ofta stegrade till förtjusning.»

Nu följde en karakteristik af deras personer och musikaliska konst, som vi ej anse behöfligt återgifva. —

»Hvad som ej kan beskrivas» — fortfor den amerikanska ref. — »och hvad som kanske utgör det egentligen ingripande i de unga konstnärernas uppträdande är den friska hjertlighet, den *innerlighet*, som karakteriserar deras väsen och deras visor.

»Deras melodier gå till hjertat på oss, innan vi veta ordet af. De komma till oss, som friska fläktar ur dessa nordiska furuskogar, der Linnéan blommar på urbergens grund, och tyckas bära djupa sagominnen och lifvets skönaste idyller på sina vingar. — Dessa melodier äro inga barn af konsten och vetenskapen. De äro framandade ur naturens eget bröst, ur folkets eget

genuina, älskande, anande lif, och bära prägeln af en ingivelse, som i sin ursprungskraft renar och upplifvar den civiliserade världens hjerta.

— — — — —
— — — — —

»Orden till dessa sånger sägas de unga konstnärerne ofta dikta sjelfva. Och man har anmärkt att de aldrig ha till föremål kärleken i dess inskränkta betydelse, i dess öfvergående uppenbarelse som passion eller trånad. Hvad de besjunga, hvad de entusiastiskt upphöja, är friheten, människokärleken, fosterlands- och familjekärleken, vänskapen, troheten, med ett ord alla rena, höga och heliga affektioner på jorden. Det är *Pietéten* — i ordets vidsträcktaste betydelse, som de förherrliga och som är ingifvelsen i deras sånger. Och aldrig ha skönare blommor upprunnit ur en ädlare grund.

— — — — —

»En sådan sång kunde vi vänta af barn från den höga nordens, der sen uråldriga tider staten och familjen äro fria och heliga samfund, der ordet *vi* i gamla svenska språket betydde på en gång ett *heligt rum* och *boningsplats*; der de pelare, som uppburo husfadrens och husmodrens högsäten, voro sirade med gudarnas bilder.»

»Men denna sång från den gamla världen är ingen främling i den nya. Tvertom. Den är hemma äfven hos oss; ty äfven här äf familjen he-

lig, och dessa sånger, som med harmoniens makt befästa samhällets eviga grundpelare, finna äfven derföre hos oss så varma sympathier, och återlifva känslan af vår förvandtskap med de skandinaviska folken. Vi kunna slutligen icke neka oss nöjet att här anföra ett litet stycke, som syskonen sjunga, på en särdeles frisk och hjertlig melodi, med en innerlighet, som låter tänka att någon kär verklighet ligger till grund för den, och som på gårdagens consert blef ropadt: om igen! ("encored"). På begäran derom har det blifvit oss benäget meddeladt.

Systemn.

På lifvets gångstig, tyst och stilla,
för verdens öga gömd,
i kärlek verksam i det lilla,
hon framgår oberömd.

Hon är ej maka eller moder,
ej vördadt namn hon bär,
af alla verdens ärestoder
för henne ingen är.

Men ser ni in i hennes hjerta,
der hon i stillhet går, — —
mer varmt för bröders fröjd och smärta
på jorden intet slår.

De stolta om sin lycka tala,
om "ärans sköna lott";
hon vill på jorden blott hugsvala,
hon vill välsigna blott.

Och der hon framgår, huld och trägen,
mång't ädelt frö hon sår,
och ser sig om hvar hon på vägen
kan torka någons tår,

Kan någons tunga börda lätta,
föröka någons ro,
ett litet vänligt julljus sätta
i glädjefattigt bo.

Och hon är nöjd att ingen kalla
sin uppå jordens rund,
blott hon får sluta alla, alla,
i syskonvarmt förbund.

Och mången villad uppå färden
hon för i säker hamn,
går sedan hem, till tysta härden,
förutan lön och namn.

Men säg! är icke henne vorden
den allra skönsta lott?
finns väl en ädlare på jorden
än namnlös verka godt?

Dock! om er gerna veta lyster
hvem vi besjungit här,
så veten att det är — — *en syster*;
det är *vår* syster kär!«

Det är svårt — och det är icke svårt allt
efter omständigheterna — att föreställa sig våra
syskons känslor under läsningen af detta, och
Hedvigs isynnerhet under det sista stycket, hvar-
vid allas blickar riktades på henne, och efter

hvilket alla omfamnade henne under upprepande af de sista orden; "det är *vår* syster kär!"

Har du i öfrigt sett personer under åhörande af någon berättelse bli bleka och få rysningar, som om de hade frossan, under det att deras ögon lysa helt varma och fugtiga, och bröstet höjes och sänkes under hjertats slag — så vet du huru syskonen sågo ut, medan de stodo der lyssnande, nej, drickande med öron och alla sinnen de glada, lyckliga nyheterna.

Och nu brötos brefven, som än mer bekräftade dessa, och andades kärlek och hopp och den hjertligaste glädje och tacksamhet.

Ifvar och Gerda beredde sig på en lång och segerrik bana, och ämnade ej återvända till fosterlandet förr än de på denna förvärfvat medel till ett oberoende lif.

»Men går det oss så, som det nu ser ut att kunna gå,» skref Gerda, »så äro vi åter hos er inom tre år.»

Ifvar öfversände en anvisning på pengar till afbetalning på de för hans skull vid afresan upptagna medel, och hoppades snart kunna sända mera.

Det var sent då Hedvig gick till hvila, i sitt nya, trefliga rum med utsigt öfver sjön och nedanför blommande syrener. Och när hon lagt sig, begynte två af de sångare, som fylla Sveriges sommarnätter med sitt ljuvliga qvitter, att sjunga

i buskarne utanför hennes fönster med runda, ljufliga, smekande toner. Hedvig tänkte på sina syskon, på deras ord och sånger, hon tänkte på Guds och människors godhet, och som en engel i de saliga landen somnar mättad af kärlek och glädje, och sakta fläktad af syskon-englars vingar, så inslumrade Hedvig. Men hennes sömn var som en lätt dvala, hvilken ej förtager medvetandet. Den liknade den skira dimman, som derute bredde sig öfver den blomsterrika ängen. Minnen af den nyss förflutna aftonen, tankar på morgondagen drogo genom hennes själ, hennes hjerta svallade sakta i en känsla af obeskrifbart välbehag, som lik en magnetisk ström smög genom hennes lemmar med hvila och hälsokraft. Och midnatten framgick lugn och ljus — som den är om midsommaren i norden, med sin lätta skuggbro emellan aftonrodnad och morgonrodnad, sina tysta englar ströende dagg och vallmo öfver jorden; — — och små fåglarne utanför Hedvigs fönster de sjöngo, sjöngo, sjöngo ljufligen hela den ljusa natten igenom.

Så hvilade Hedvig första natten på "Björk-ön". Och Augustin, den goda varmhjertade brodern, månne hans hvila var mindre ljuf? — —

»Saligare är gifva än taga.»

Och många ljufva nätter och sköna dagar följde på denna, lugna, sköna sommardagar, under hvilka Hedvig frisknade till, till kropp och själ,

och under hvilka hon i det stilla, förtroliga umgänget med naturen vaknade till en känsla af lifvets skönhet och sällhet, sådan hon ännu aldrig erfarit den, ja, sådan hon knappt trott den vara möjlig på jorden. Också längtade hon icke mer att "sofva" bort tiden och åren; vaka ville hon, vara rätt vaken och liflig för att rätt kraftigt lefva, verka, njuta.

Man har två sätt att lefva med naturen. Det ena är allmänt känt och öfvadt. Man spatserar i det gröna med näsan i vädret, och talar om väder; man bryter blommor, luktar på dem, kastar bort dem, man äter i det gröna — ofta med stort besvär för dem, som skola ställa till och släpa ut alla nödvändigheter till dessa "parties champêtres" — man far ut på vattnet, fiskar, jagar, sjunger, ser omkring sig, njuter, gäspar — hvad vet jag? . . . Och så — hushållar man, sår, skördar, lägger på kalffvar, klipper får, uppfostrar svin, matar kycklingar, bleker väfvar, plockar bär, torkar grönsaker, saltar, syltar m. m. m. sådant. Och allt detta är godt, "Honny soit qui mal y pense". Jag har sjelf idkat allt detta.

Men det finnes ännu ett annat sätt att lefva med naturen, alltför litet känt och idkadt för människornas sällhet. Och det var isynnerhet detta som nu lät syster Hedvig liksom begynna ett nytt lif.

Hennes ande var, som alla äkta nordiska, af en forskande, åt djupet trängande art. Hon

tyckte om att söka tränga till urväsendet, till källorna, till det *innersta* i allt. Och i umgänget med naturen blef denna forskningshåg en glädjekälla. Oförtänt uppstod här en ny beröringspunkt emellan henne och Augustin, nya ämnen för gemensam verksamhet och njutning. Till sammans studerade de vexternas och insekternas lif och metamorphoser; och hvarje ört, hvarje blomma, hvarje litet flygande eller krypande djur omkring dem måste berätta dem sitt namn, sitt lif och sin utvecklingshistoria. Att se det stora i det lilla blef för dem en daglig glädje. Och de märkvärdiga analogier som de upptäckte emellan naturens lif och menniskolifvet, det lilla och det stora, ledde dem till en djupare uppfattning af sammanhanget emellan båda, och till aningar om lifvets stora harmonier, de som äro, och de som skola komma när alla missljud upphört. Hedvig hade ett eget djupsinne för denna sida af lifvet, och öfverraskade ofta Augustin genom sina blickar i dessa djup, under det han lyste henne i den praktiska vettenskapen.

Så uppstod emellan bror och syster ett allt innerligare förhållande af ömsesidighet. De blefvo allt mera för hvarandra, allt lyckligare med hvarandra under det de allt mera blefvo hvad menniskan bör vara på jorden — en begripande länk emellan naturen och dess skapare. Och ej be-

gripande blott. Dessa syskons glädje hade varit ofullkomlig utan den varma tacksamheten för gifvaren. Tillbedjandets fröjd är den begripande, lyckliga känslans höjd.

General Herkules var på landet alldeles i sitt "esse". Han jagade, fiskade, planterade med Hedvig, lade an nya vägar, lärde Göthilda rida, och red sjelf omkring och gjorde bekantskap med landet och landtfolket, som ofta lemnade sysslorna på åker och äng för att gå fram till landsvägen och ha en stunds prat med "gamla herrn på svarta hästen," som var så klok och munter.

Göthilda fann i hushållssysslorna på landet det egentliga fältet för sin verksamhet, blef under dem vid godt lynne, fick hull och färg, embellerade betydligt, ja, blef verkligen vacker, — "i arabisk styl" påstod Bror. Största nöje hade hon af husdjuren, af att se om och mata och tämja dem. Der var isynnerhet en liten koloni af fjorton små pigga, skuttande, lefnadslustiga grisar — alla med knorr på svansen! — Och ni kan inte tro hvilka upplifvande, underhållande djur de äro.

Kommo så kadetterna ut om söndagarne, då blef det "frisches Leben" på Björkön. Då skalades öfver berg och backar, till lands och vatten då fouragerades i bärbuskarne, då byggdes förskansningar på Dunderberget, då förtärdes filbunkar, då skärmytslades med både grisar och men-

niskor, och då . . . skrattades! . . . general Herkules blef sjelf emellanåt pojke med "pojkarne" (Göthilda inberäknad), hvilket ändå icke upphäfde en dugtig respekt. . . .

Deremellan klefvo de unga herrarne, på Carlberg, ofantliga steg ur den ena klassen i den andra, riktiga Lunkentussteg! . . .

Uno och Engel — hvilkas gård låg tvärt öfver sjön, ungefär en fjerdingväg från Björkön, — såg Hedvig ofta efter deras återkomst hem, och såg dem alltid älskande, goda, görande godt, båda älskvärda på allt sätt. Men glad såsom förr var icke Engel. Ingenting synligt felades ändå i hennes lycka. Äfven modersglädjen blef hennes del. Och ingen såg hennes lilla gosse utan att utropa: »hvilket skönt barn!» och »hvad det är likt sin mor!» eller ock: »hvad det är likt sin far!» eller ock: »hvad det är likt både mor och far!»

Goda underrättelser fortforo att komma öfver hafvet från syskonen i Amerika. Med ett ord, allt gick lyckligt och väl för våra syskon. En nästan molnfri himmel hvälfde sig öfver Augustins och Hedvigs dagar, och i teckningen af deras stilla och lyckliga lefnad ha vi tecknat grunddragen af deras lif under mer än fyra års tid. Dock — ett drag felas ännu.

Det är tider i vårt lif då vi nästan uteslutande upptagas af enskilda sträfvanden och li-

danden, då vi blott arbeta på att bli färdiga med oss sjelfva och våra närmaste omgifningar. Komma så andra tider, då vi äro någorlunda färdiga med detta och komma i ett tillstånd af frid eller åtminstone af lugn. Det är denna tid som den tänkande och goda människan tar i akt för att uppmärksammare se sig omkring i samfundslivet, och se till huru hon bäst kan verka för den stora vanlottade syskonkretsen der, och göra den delaktig af det goda hon vunnit.

Vi ha längesedan sett Hedvigs och Augustins inre riktning åt detta håll. Tiden var nu inne då de allt mera kunde sätta den i verksamhet. Ett oväntadt arf förökade deras förmögenhet, och de kunde nu bättre tillfredsställa sin håg att hjälpa och lyckliggöra.

Blefvo de belönade härför? blefvo de ej indragna i andras nöd öfver egen förmåga? måste de ej derunder offra mycket af deras lugn, trefnad, af deras tro på människor, deras hopp om det godas framgång? — —

Vi ha sett skriftställare prisa *sällheten* af att "leka försyn" för olyckliga likar, och förespegla deri idel lycka, lust och glädje. Men tro dem icke, unga, varmhjertade människa. Går du ut i verlden med denna tro, så skall du finna dig bedragen. Tro hellre hvad den redlige Claudius säger att »den som ärligt går ut på att hjälpa sina medmänniskor måste ofta underkasta sig att

vara en plågad menniska.» Tro det, och — gå ändå!

På denna väg har man vanligen tre stationer. Först störtar man fram varm och blind, som en ångmachin, drifven af hjertats ungdomseld, och tror att allt skall gå, att alla menniskor kunna hjälpas, ty alla, och isynnerhet alla fattiga menniskor, äro i botten förträffliga; att allt ondt kan öfvervinnas, genom det godas kraft, och att man sjelf har kraft till allt godt.

På den andra är det annorlunda. Man tror ej mera på allt detta, man har stött på hårdheter, svagheter, dumbeter, orimligheter, ohjelpigheter af många slag; man har tagit misste på egen liksom på andras kraft, — man har gjort svåra erfarenheter; och man har känt först smärtsam förundran, sedan vrede, harm, kanske bitterhet, slutligen trötthet. — Ja, på denna station är ett vägmärke, som heter *trötthetens* (ett sorgligt ord!) och många stadna der.

Men många äro ock de, som resa sig ånyo, viga sitt mod, sitt tålamod vid ett som aldrig tröttnar, och med ett: "Gud med oss!" gå fram ånyo att kämpa, att segra, att fullborda loppet.

Vi beundra, vi förguda verldseröfrarne hjelten och snillet. Men det gifves något större, något svårare än att eröfra verlden. Det är att midt i verldens orenhet behålla sig ren, att under den dagliga striden med fienden i eget

bröst och fienden der utom framgå segrande, stigande, fri, befriande och — ödmjuk. (Tysta, okända, obesjungna segrar, dem världen icke känner men öfver hvilka det står skrifvet, att himmelens englar fröjda sig!)

Detta är stort, gudomligt, — kanske omöjligt för människors barn. Men att närma sig det är möjligt.

Och de som redligen försöka det, allvarligen arbeta därför, de — med alla sina brister — förtjena att kallas Guds barn.

Det gjorde Augustin och Hedvig.

Vi ha talat om fyra inom Dalbergiska familjen i lugn och glädje framrullande år. Men såsom man under resan genom en skön, men enformig trakt stadnar för att betrakta ett och annat mera ovanligt föremål, så bedja vi att få rikta läsarens uppmärksamhet till några punkter inom de fyra lyckliga åren, på hvilka vi nu ämna rikta vår kikare. Vi försäkra att de äro alla verkligt romantiska punkter, och alla till finnandes inom lifslevande hvardagslifvet.

1:sta Punkten.

En vacker dag stod Bror framför Göthilda och sade helt tvärt:

»Jag reser — till England.»

Det förr omtalade egyptiska mörkret målade sig klarskenligen i Göthildas ögon, i det de öppnade sig så stora, så stora; och hon häpnande sade:

»Nej! . . . verkligen!»

»Verkeligen!»

»Allvar?»

»Skarpa allvaret!»

»Men hvarföre?»

»Derföre att jag gjort — en dumhet och måste söka afhjelpa den.»

»En dumhet? Du Bror? Det kan jag aldrig tro.»

»Jo jo men, är det så. Jag har låtit narra mig af den der stora dårskapen — kärleken! . . .»

»Ah! Der ha vi "det allra värsta".»

»Ja, och kärleken har narrat mig att göra en kärleksförklaring.»

»Seraphina, Seraphina Woltman!» afbröt åter Göthilda, och klappade i händerna.

»Ja, men Göthilda, det är blott till dig som jag nu säger detta. Och ingen annan i verlden får — nu så länge — veta af denna sak.»

»Åh! du vet att jag kan tiga som . . . en egyptisk katakomb.»

»Jag vet det. Oeh derföre äfven säger jag dig den här historien, och för att du skall tala med Seraphina och vara hennes vän, medan jag är borta. Ja, — jag håller af henne, och har

länge hållit af henne, den englagoda flickan. Men först för ett par veckor sedan, kom jag rätt underfund med hvad jag kände för henne. Jag har länge förvillat mig deröfver, och trott det vara endast innerligt deltagande, vänskap, men...

»Och hon — hon var väl känslolös?... Jag vet hvad hon känner, Bror. Jag har läst i hennes hjerta långt för detta. Hon håller af dig!»

»Ack! jag vågade knappast tänka det. Men det är så, detta rena, goda hjerta är verkligen — mitt. Och jag försäkrar dig, Göthilda, att jag aldrig kunnat tro att något fruntimmer kunde tycka om mig. Jag begriper det inte.»

»Och jag min bror, försäkrar dig att jag rätt väl begriper det. Nå, men hittills ser jag ingenting förskräckligt i denna historia, ingenting att rymma landet för.»

»Det kommer nu. En dag, då hjertat blef mig för öfverfullt vid åsynen af den goda, älskade flickans tålmod med fadren och fastern, brast hemligheten ut och jag sade henne allt hvad jag kände för henne. Hvad hon svarade gjorde mig lycklig, som en tok, eller rättare som en klok. Ty en så god flickas tillgifvenhet är den högsta lycka en man kan önska sig. Men gubben Woltman hade lyssnat på oss. Han kom fram; och det blef ett uppträde så — Gud sig förbarme. Han förebrådde mig min fattigdom, min känsla för hans dotter, som han kallade en

galenskap. Jag sökte att bibehålla min fattning, och att utan bitterhet svara, som — jag borde det. Han saktade sig, och sade några kalla artigheter. Vi skiljdes utan att egentligen ha förklarat hvarken fred eller krig; men sedan denna stund har min ställning i huset blifvit verkligen odräglig. Jag och Seraphina bevakas och bespioneras beständigt af gubben och hans syster, och Seraphina ser jag aldrig utan med förgråtna ögon. Jag tog i följd deraf mitt parti, sade upp min befattning hos Woltman, men tillbjöd mig att för hans räkning bedrifva en affär af vigt med ett stort engelskt handelshus, med hvilket jag nu ämnar träda i förbindelse. Gamla Woltman tog ganska väl emot mitt förslag och tycktes vara ganska nöjd att på hederligt vis bli af med mig.

Jag nämde i dag om den saken för morbror Herkules, som genast föreslog mig att taga unga Jarl med mig på resan.» — —

»Le diamant brute!» utropade Göthilda, »och hvad skall han göra utomlands?»

»Studera byggnadskonsten, som han vill egnas åt, och som lär stå på kläna fötter i vårt fädernesland,» svarade Bror. »Morbror påstår dessutom att gossen blir i grund bortskämd af den hemuppfostran han får af sin fostermor, och att han måste ut i verlden, om det skall bli något dugligt och dugligt af honom. Morbror har ganska liberalt erbjudit sig att bestå honom resa

och underhåll utrikes under tre år. Och jag skall till börja med vara som en slags Mentor för denna unga Telemaque. Och det skall jag gerna vara, ty jag tycker om den gossen och skall just känna det roligt att få honom till reskamrat. Så der ha vi nu gjort upp saken, men...»

»Och allt det der utan att säga mig till, utan att begära lof af mig!» utropade Göthilda.

»Jag ber eders förtörnade nåde gunstigt ursäkta; jag kom just nu för att anhålla...»

»Och om jag förbjuder!...»

»Ja, då får jag väl rymma ju förr dess hellre. Allvarsamt Göthilda, jag kan icke bli här längre i denna belägenhet; jag måste söka att förvärfva mig en fast lefnadsställning, en någorlunda oberoende förmögenhet, så att jag kan en dag tillbjuda Seraphina ett sorgfritt lif, ett trefligt hem, och dertill tillbjudes mig tillfälle genom det engelska handelshuset. Kanske kan jag om ett par år komma tillbaka! Den gamle må behålla sina penningekistor. Jag kan umbära hans guld, och slå mig ut på egen hand.»

»Konung David var en liten man,» anmärkte Göthilda; »Napoleon var en liten man; Sveriges Engelbrekt och Carl XII, och kung Sverre i Norrige voro äfven små karlar, och — flera store män, tror jag. Och jag tvisflar ingalunda på att min lilla bror skall slå sig igenom och bli en stor man, på sitt vis.

Men . . . men! . . .» och här öfvergaf skämtets uttryck Göthildas ansigte för att lemna rum åt ett öfver måttan tragiskt — »men tycker du då inte att det är litet synd om mig, att du lemnar mig såder? Har du bara känslor och tankar för Seraphina?» Göthilda storgrät.

»Du har ju Augustin, du har ju Hedvig här, — och mig äfven, fast jag kommer på litet afstånd från dig,» tröstade Bror, i det han omfamnade henne, — »och sedan kommer jag igen . . .»

»Ja, för att hålla bröllop, och kanske öfverge mig för alltid!» utropade Göthilda . . . »Ack den otäcka kärleken! Jag hatar den af hjertats grund. Aldrig gör den annat än bekymmer och olycka i verlden, och tar ifrån mig alla mina käraste vänner. Jag önskar att den blefve hängd!»

Bror skrattade åt Göthildas desperation, tog sedan hennes hand och sade allvarligt och ömt:

»Men innan jag reser, måste jag ha reda på en sak; jag måste veta hvad det är, som min Göthilda har på sinnet nu sen en tid, ty *något* är det, det ser jag.»

»Ja, . . . *något* är det!» — sade Göthilda, i det hon lutade ansigtet ned i sina händer, och tinningarne färgade sig i purpur, och ådrorna svälde af det uppstigande blodet.

»Men, hvad är det Göthilda? Hvad är det, min egen lilla syster? Det vill jag veta!» sade smekande brodern.

»Ack! jag kan aldrig . . . aldrig säga dig det! . . .»

»Du måste! jag tror annars att min stackars lilla Göthilda lider af en . . . olycklig kärlek . . .»

»Olycklig kärlek!» utropade Göthilda, och höjde stolt hufvudet och skakade ur pannan de mörka lockarna, medan ögonen blixtrade. »Ack! ni kärleksfulla, nej, kärleksgalna människor, vill jag kalla er, — ni kunna ej tänka er någon annan olycka, något annat lidande än "olycklig kärlek"! Kärlek? vacker kärlek, som jag har. Nej Bror, hvad som gör min olycka, hvad som gör min plåga, det är — *hatet*. Jag hatar, jag hatar så brinnande, så förfärligt, förskräckligt, så bottenlöst, så in i döden, in i helvetet . . .»

»Hon höll opp, och Bror nästan förfärad af hennes uttryck steg tillbaka, i det han utbrast med förvåning:

»Men hvem då, hvem då, i Guds namn? hvem hatar du?»

»Kejsaren i Ryssland!»

»Är du tokig, Göthilda?»

»Nej, jag är både klok och förnuftig, och det är ej värdt att du ser på mig så consternerad. Jag är klok, och vet hvad jag säger och hvad jag känner. Jag hatar ryska kejsaren, och hela hans folk, och önskar dem allt ondt i verlden för det onda de gjort Sverige. Och aldrig, al-

drig skall jag gifta mig med en rysk undersåte. Nej, aldrig. Förr skall jag dö.»

»Men du är rent af galen, Göthilda. Hvem tänker på att gifta dig med en rysk undersåte?»

»Jo, — morbror! jag har kommit underfund med — lika mycket huru — att han har i sinnet att gifta mig med Jarl Herkules. Men Jarl hatar jag, emedan han är rysk undersåte, och alltid tar ryssarnes och ryska kejsarens parti emot mig. Och jag tror honom i stånd af att vilja gifta sig med mig bara för att föra mig till Siberien och der förarga ihjäl mig. Nu är morbror, som vi veta, rätt bestämd af sig, och jag har gifvit honom rätt att bestämma öfver mitt öde. Men jag är bestämd också, åtminstone i den här saken. Och du skall få se, Bror, att det ännu kommer någon stor olycka af den här historien. Den slutas aldrig väl!»

Bror kunde omöjligt låta bli att le åt Göthildas hat, och åt hennes mörka profetior, och skämtade öfver den "rysligt tillämnade tragedien"; till dess Göthilda, i början stött, slutligen måste skratta med honom, men ändå sade:

»Ja ja, skratta du! en dag kommer kanske, då du och vi alla komma att gråta åt den tillämnade tragedien.»

Men Bror bara skrattade, och sade: »låt vara! låt fara! kommer tid kommer råd!» med flera "stillande-pulvers-maximer", som Göthilda kal-

lade dem, och som voro särdeles hälsosamma för hennes fräs-pulvers-lynne.

Få dagar derefter kom Bror med sin reskamrat för att taga afsked. Reskamraten gjorde för Göthilda sin värsta gesällbugning, och sursött blef afskedet emellan de två.

Göthilda förärade honom en resväska, på det, sade hon »att du, efter du skall vandra verlden omkring som gesäll, må ha någonting att stoppa din matsäck uti. Tag den för gammal bekantskaps skull.»

»Och när jag kommer igen som mästare,» sade Jarl, »får jag då komma och göra ny bekantskap med dig, och undra på dig, och låta dig undra på mig? Jag tänker att vi kunna hinna förändra oss under tiden.»

»Ja, det kunde inte skada: åtminstone för somliga!» sade Göthilda.

»Precist så tänker jag med!» sade Jarl betydelsefullt leende, i det han skakade hennes hand. Och i dessa öfverensstämmande tänkesätt skiljdes de åt.

Reskamraterna reste, och Hedvig och Augustin gjorde sitt bästa för att trösta och muntra Göthilda öfver förlusten af hennes "allra käraste broder".

Det gjorde på sitt vis äfven onkel Urbanus Myrtenblad, men det vilja vi upptaga till betraktande under —

2:dra Punkten.

Onkel Urbanus kom nu allt oftare, än för att låta Göthilda gissa sina charader, än för att accompagnera hennes fortepiano-spelning med sin flöjt, än för att läsa för henne någon afskrift af de långa bref som han skref till någon af Sveriges utmärkta män — läsaren torde påminna sig att onkel Urbanus hade den ovanliga lyckan att vara bekant med dem alla, och att öfverensstämma med dem *alla* i åsigter och tänkesätt, — om hvilka bref dessa utmärkta män bade skrivit tillbaka och sagt: »du kan aldrig föreställa dig hvad ett sådant bref» o. s. v. ja, läsaren vet redan. Ibland kom han också blott för att muntra henne med sina samtal; och för att litet draga henne från sig sjelf och vissa melankoliska grubblerier, som onkel Urbanus allt hade märkt, fann han intet klokare medel än att söka draga hennes uppmärksamhet på sig sjelf, sina förtjenster, sina egenskaper, sin lycka; — en och annan liten vink gafs om att han haft sina "bonnes förtunes", haft den lyckan att behaga den och den och den, och så kommo små skratt och handkyssningar, och ömma blickar och små närmningar, som så mycket mer begynte att besvära Göthilda, som hon såg sina syskon småle deråt, meningsfullt, och morbror Herkules, begynna att rikta sina stora, starka ögon åt det hållet, med det allra försmädligaste löje i världen. Hon hade ett stort

gräl häröfver en dag med den gamle generalen, i hvilket hon ömsom grät och ömsom skrattade, men som icke hade någon annan verkan, än att de förargliga blickarne, och minerna fingo en förstärkning af låtsad hemlighetsfullhet, såsom ville han säga:

»Jag ser allt, men jag skall icke låtsas derom, det lofvar jag dig; — jag skall icke generera... icke tala om» o. s. v.

»Jag önskar det blefve slut på den dumma historien!» tänkte Göthilda, och hon begynte fundera på det problem, som hvarje *god* ung flicka i slika omständigheter är mån om att lösa, nemligen: huruledes man skall aflägsna en älskare, utan att såra eller aflägsna en vän.

»Och» — tänkte Göthilda — »han har ändå varit bra beskedlig emot mig, onkel Urbanus, och han *är* bra beskedlig; och jag vill inte att han också skall öfverge mig som alla andra!»

Och Göthilda suckade öfver sitt bistra öde, tog derefter sitt parti i följd af en ingifvelse, som hon fann särdeles lycklig, fick fatt i ett gammalt liktal öfver salig fru Ulrika Eleonora Myrtenblad, och började studera det med stor ifver.

»Jag önskar det kom till ett slut, till att bli afgjordt!» sade vid samma tid för sig sjelf direktör Urbanus, och han betraktade sig derpå i spegeln på den högra sidan och på den venstra, smålog, nickade, sade till sig: »Ja, jaha!» gaf

ett par borsttag åt sin hatt, så att den lyste helt glatt, som ägarens ansigte, och spatserade der- efter af på ett morgonbesök till Göthilda Dahl- berg.

Göthilda stod just i fönstret och vattnade en tynande myrten, hennes egen myrten, som alltid, påstod hon, sett melankolisk och olycklig ut. (Göthilda ansåg sig gifvet ha otur i lifvet.)

»Nej, se myrten!» utropade onkel Urbanus i det han inträdde, »en ung flicka som vattnar sitt myrträd . . . det är tecken till att hon snart ämnar fläta sin brudkrona? Hva falles? hva falles? he, he, he, he! hva falles?»

»Nu kommer det!» tänkte Göthilda, och hon blef helt varm.

»Och», fortfor direktör Urbanus, »det faller sig nu så mycket bättre som . . . hum, som jag just nu har en liten proposition att göra. Jag har — en liten charad för Göthilda att gissa i dag på morgonstunden. Får jag lof? . . .»

»Ack! onkel, jag är så dum i dag på mor- gonstunden, jag gissar och begriper ingenting.»

»Icke en gång ordet . . . kärlek?»

»Det allra minst. Det ordet, den saken för- står jag icke, och vill icke förstå, ty . . .»

»Men om *jag* får förklara den, min lilla all- rasötaste . . . om jag får lära . . .»

»Ack onkel, jag är så olärdaktig. Men säg mig ändå litet huru onkel kände det för salig

tant Myrtenblad. Hvad onkel måtte ha älskat henne — och hvad hon måtte ha varit för en förträfflig och god hustru, salig tant Lona Myrtenblad! . . .»

»Ack ja! förträfflig! förträfflig! Men det var icke om den . . .»

»Och hennes bortgång, hennes död — hvad den måtte ha varit rörande! Hvad hon måtte ha hållit af onkel! . . .»

»Åh, dyrkade dyrkade! Jag var hennes afgud, hennes gud! Det var nästan, — nästan för mycket.»

»Vet onkel, när man varit så lycklig, och varit så älskad af en sådan maka, så tycker jag att man borde beständigt vara henne trogen, äfven i minnet och aldrig låta en annan uttränga hennes bild i ens hjerta. Man skulle alltid hafva henne och hennes kärlek i tankarne.»

»Ja visst, ja visst, men . . . men . . .»

»Och aldrig skulle man» — fortfor Göthilda med stigande exaltation — »aldrig skulle man tänka på ett nytt äktenskap, aldrig riskera att taga en annan maka, ty jag vill hålla tio mot ett, att hon blir en Xantippa mot sin äkta man, och kommer att hålla ett toffelregemente, så det blir alldeles förskräckligt!» . . .»

»Åh, gubevars! gubevars för en sådan! nej, man ser sig väl före, man ser sig före; och jag . . .»

»Ack! onkel, man lurar sig, tro mig. Ja, kunde salig tant Lona födas om igen, och... jag är viss på att onkel skulle bli bra glad om salig tant Myrtenblad kunde komma igen och åter räcka onkel sin hand!»

»Hva falles? ... jaha, ja, ... hum! — Ack!... det vill säga...»

»Och hon! ... Hon talade ju i sina sista stunder så vackert, och bad onkel att tänka på henne och lefva så, att ni två kunde återförenas i en bättre verld!...»

»Jaha... jaha! alldeles. Men... men det är nu allt bra länge sedan, och... min lilla kusin Göthilda, jag tycker att vi nu kunde tala om någonting litet roligare.»

»Ack! Hvad kan väl vara roligare och lärorikare, än att tala om salig tant Lona och hennes hädanfärd? Det gör att man begynner tänka på sin egen, och bereda sig, hvilket såväl kan behövas, då man dagligen blir äldre, och den stora dagen närmar sig allt mer och mer! Det vore då väl att kunna vara beredd och kunna dö som salig tant Lona.»

Och nu började Göthilda hålla en parentation öfver den saliga döda (texten var hemtad ur den likpredikan vi omtalt) och öfver sällheten att bli återförenad med henne, som lät direktör Urbanus pusta, ångstas, svettas, gripa till käppen och hatten, och taga en hastig reträtt, alldeles afsig-

kommen i sitt friarevärf, och halft yr af förskräckelse öfver tanken på en återförening med "salig menniskan", som han i lifstiden icke just haft något himmelrike med.

Och in i sitt friarevärf kom han aldrig mer. Ty hvar gång han ville föra detta på tapeten, så satte Göthilda prompt dit salig tant Ulrika Eleonora Myrtenblad, hennes sista stunder och sista ord m. m. Och det jagade slutligen en sådan förskräckelse i onkel Urbanus, att han flydde för en tid ur huset, och när han återkom dit, tycktes han för ingenting frukta så mycket som att genom farliga ord sådana som "kärlek, äktenskap" m. m. uppkalla den fruktade vålnaden af fru Ulrika Eleonora Myrtenblad. Och Göthilda blef nu åter för honom den lustiga och vänliga lilla kusinen, och han blef åter den välkomna, beskedliga och afhållna gamle onkeln, och — allt var åter som förr.

Men general Herkules' stora, menande ögonkast räckte ännu en tid, och de förargade Göthilda betydligt, äfvensom att han emellanåt trakterade henne med ordspråket om att:

»Välja så länge i väpplingen tills man stannar i starren,»

Samt ibland betydelsefullt upprepade stränga drottning Christinas (fru Carl IX) bekanta ord till Ebba Brahe:

»Det ena du vill, det andra du skall,
så plägar det gå i dylika fall.»

»Ja, jag blir ett slagtoffer, på ett eller annat sätt, det är säkert!» tänkte Göthilda, och grät tyst öfver sitt tillkommande rysliga öde.

Men gråt icke, du unga goda läsarinna, ty Göthilda glömde det ofta alldeles under sin närvarande glada, friska verksamhet. Det visade sig derunder allt mer att hon hade stora anlag till bibelns "starka qvinna".

Augustin kallade sina båda systrar Martha och Maria. Men kärast var för honom Maria.

3:dje Punkten.

En Episod.

Mycket i vårt lif är episodiskt; mycket äfven synes endast så, och sammanhänger genom osynliga trådar med vårt lifs vigtigaste öden.

En dag, en af de många lugna, sköna dagar, som våra syskon tillbringade på Björkön, fick Augustin ett bref, som synbart gjorde honom ledsen.

Man satt just då till bords.

Hanna passade upp vid bordet jemte korporal Stolt, och rörde sig flinkt och behändigt kring bordet, medan Stolt allt mer tycktes stå blott som en hedersvakt bakom generalens stol, under det han med blick och stumma tecken kommende-

rade sin hjälpcorps, och sjelf blott då och då gaf en handräckning, eller "för sitt nöjes skull" gjorde en liten tjenst åt Hedvig eller Göthilda. Vi måste i förbigående nämna, att en kort tid efter det samtal, under hvilket Stolt så saktmodigt och värdigt tillbakavisade Hannas förflugna och näsvisa anfall, kom hon sjelfmant till honom och bad honom undervisa sig i att passa opp vid bord, "hvilket alltid var godt att kunna, och kunde komma en väl till pass förr eller sednare". Stolt samtyckte nådigt, och hade snart både nytta och nöje af sin rekryt, och följde sedan med särdeles behag hennes rörelser under denna manöver, ehuru litet han gaf det tillkänna.

Hedvig, som märkte molnet på brodrens ansigte, såg på honom oroligt frågande.

Augustin sade till svar på hennes blick: »det är om Ifvars Ollonbergiska familj. Det tyckes bli svårt att få reda på den. Och det är så mycket ledsammare, som den torde vara i stort behof af handräckning. B. i Upsala, som lofvat skaffa mig underrättelser om den, skrifver till mig att denna familj, efter en inbrottsstöld som skett hos densamma, sålt allt hvad den ägde qvar för att kunna betala arrende-summan för den lilla gården. Den hade sedan afflyttat från orten, såsom det sades, till Stockholm, men hvart der — det kunde ingen uppgifva. Familjen tycktes ha lefvat mycket afskiljd och hade

inga släktingar der på orten. Den gamla frun — modren, — hade blifvit slagrörd af förskräckelse vid inbrottet och hade sedan förblifvit sängliggande lam. Missdådaren som begått illgerningen, en vid namn *Spets*, har blifvit ertappad, men penningarne som han stulit — och de hade utgjort arrendesumman för ett helt år för det fattiga folket — stodo ej att återfinna. Hvilket elände har icke här uppkommit genom en uslings ogerning!»

En hastig rörelse i rummet lät Augustin se sig om, och allas ögon fästades på Hanna, som blifvit blek som ett lik vid Augustins ord, lyssnat darrande, och slutligen sjönk sanslös ned till marken.

Augustin och Stolt buro henne i ett annat rum, och man sökte med kallt vatten och starka luktvatten återkalla henne till sansning. Då hon åter öppnade ögonen och såg sitt husbondfolk ömt deltagande omgifva och vårda henne, blef hon häftigt upprörd, gömde sitt ansigte i sina händer, utbröt i en flod af tårar, tycktes vara plågad af Augustins och Hedvigs närvaro, och upprepade flera gånger, högt snyftande:

»Jag är ovärdig! jag är ovärdig! Jag har gjort för mycket, mycket ondt!»

Syskonen, som trodde att Augustins berättelse uppväckt hos flickan smärtsamma minnen af hennes förra fel, sade till henne några milda,

hugsvalande ord, men då dessa blott tycktes ännu mer uppröra henne, öfverlemnade de henne till Majas omsorg

Sednare talade Hedvig med trotjenarinnan, och denna sade:

»Ja, vet fröken, jag har just tänkt att tala med fröken om flickan, ty sedan en tid har det varit någonting underligt med henne. Hon har liksom varit svårmodig ibland, och likasom grubblat och funderat för sig sjelf, och läst i nya testamentet som fröken gaf henne, och gråtit ibland. Men det måste jag säga, att mycket beskedligare och läraktigare på allt vis har hon varit nu sedan en tid. Och fröken, . . . jag säger uppriktigt, att det kunde allt behövas. För si! det är som så med sådana der stackars menniskor som kommit på villovägar, och varit länge i dåligt sällskap, att om de också vilja väl, så är det icke riktigt bevändt med deras vilja, och de ha ingen kraft att hålla i och stå emot frestelsen när den kommer. För det är ett så stort lättsinne uti dem. Men si! det förstås att när de komma och bli hos goda menniskor och få goda efterdömen, och icke få se och höra annat än hvad som är godt och rätt, så blir det en förändring uti dem, och de börja att tänka allvarligare och vilja hvad som är rätt. Men si! Det vill tid till. Och vet fröken, . . . ja, jag säger det uppriktigt, fast jag nu så mycket håller af Hanna, och hop-

pas allt godt om henne, ja, jag säger att jag icke vill råda någon att taga en sådan flicka i sitt hus, om man inte har riktigt god vilja och tid att se efter henne och vara som en mor åt henne. Men det är icke för att icke sådana kunna bli bra menniskor, ja, ock bättre än många andra menniskor som aldrig kommit i olycka; jag vill bara säga att man icke skall ta saken, så der, allt för lätt. För den har allt sina svårigheter. Och sedan, fröken lilla — skall man allt vara bra god och bra sjelf för att kunna förbättra andra. Så att man får vara bra uppmärksam på sig sjelf. Och mången natt har jag legat vaken, och bedit till Gud att han ville hjälpa mig och lära mig rätta sättet med flickan. För si! jag ville aldrig förebrå henne det förra eller tala derom. Nej, aldrig! Men när jag såg henne på väg att fela igen, ja, bara i småsaker — ty, fröken, det är allt sannt och just märvärdigt det der ordspråket som säger:

»Börja med knappnål, och sluta med silfverskål;» —

»Och då måste jag varna henne. Och fröken! Det är allt svårt att lägga sina ord så, att de kunna rätta utan att såra. Och hade icke flickan hållit så mycket af herrskapet, och af mig också, det kan jag väl säga, så att det hjälpt hennes vilja, så vet jag inte hur det kunnat gå

för henne på längden. För hon var bra bortslarfvad. Men si! nu blir det nog bra, ty nu har det blifvit en riktig förändring med henne. Och hon, som förr var så begifven på flams och glit-ter, och ville hafva allt hvad hon såg, hon har nu blifvit tarflig, och hushållssam, och riktigt lagt ihop litet af de pengar herrskapet gifvit henne. Och jag har sagt henne, att jag skulle be herrskapet att skaffa henne en sparbanksbok, så- dan som jag har, så att hon kunde sätta in af sin lön och förkofra sig litet årligen. Ty det är allt roligt fröken; och så, — en kan inte veta hvad en kan behöfva på gamla dar, när en inte orkar tjena mer! För si! Om man också har ett godt herrskap, så att man icke tänker på annat än att få vara hos det i all sin dar, så kan en inte vara viss på att det skall alltid lefva.»

Hedvig märkte, att Maja hade något af den tro på pigors jordiska odödlighet, som icke är ovanlig bland tjenare af denna förträffliga klass — och vi vilja underrätta läsaren här, en gång för alla, att vi *beundra* pigor, åtminstone svenska pigor — och som låter dem tro alla menniskor om att dö snarare än dem sjelfva. Men Hedvig lät Maja ha sin tro, log, gaf henne rätt, och vände åter talet på Hanna, och hennes närvarande tillstånd.

»Ja, sade Maja, »det hänger ihop med den örta svärmodigheten, och jag tror riktigt att den

kommer af att flickstackarn har någonting tungt på sitt samvete, och att det icke blir bättre förr än hon anförtror det åt någon. Och det har jag sagt henne, och jag har bedt henne tala och säga för herrskapet hvad hon har på sitt hjerta. Och få se om hon icke gör det, när hon blir litet lugnare, stackars barn; ty nu bara gråter hon och vrider sina händer.»

Och redan denna afton, när Augustin och Hedvig njöto deras helgdagsstund på dagen, stod inför dem den bleka och darrande Hanna.

Hon stod der, som en brottsling, dignande under bördan af ett tungt samvete, och när Augustin gick fram till henne, och fäste frågande på henne sin milda men allvarsamma blick, sjönk hon ned till hans fötter.

Augustin sade af en hastig ingifvelse:

»Hanna! Du känner denna familj Ollonberg!»

»Ja,» utbrast ånyo gråtande Hanna.

»Och du — du har varit med om inbrottsstölden!»

»Nej! ack nej, herre Gud! icke det. Men jag är ändå kanske orsaken dertill!...»

»Stig opp Hanna, och säg oss allting. Du känner ju oss!... Var du i tjänst hos Ollonbergs, då stölden skedde?»

»Nej, men min mor hade varit bekant med gamla frun, och hon och flickorna voro goda mot mig, och den yngsta, som var en Guds en-

gel, gaf mig blommor och frukter ur deras trädgård. Men när jag kom till Stockholm blef jag der bekant med ett dåligt folk, — mannen hette — Spets, och jag talade om för honom, att Ollonbergs hade pengar, ty jag visste det...»

»Och du gjorde det i elak afsigt?» sade här Augustin, hvars röst och blick ovillkorligt blefvo stränga.

»Nej, Gud vet att jag icke gjorde det med elak afsigt, utan endast af lättsinne, en dag, då vi talade om dem af våra bekanta som hade pengar. Men inte var mitt hjerta rätt rent heller, det förstår jag nu. Ty när Spets en tid derefter gaf mig en stor summa penningar att gömma, och hvaraf jag skulle få en del, så rann den tanken på mig, att dessa penningar kunde vara Ollonbergs; men jag körde bort den tanken, och frågade icke Spets hvarifrån de pengarne voro. Jag var då så elak, att jag icke frågade efter hvad andra menniskor kunde lida, bara jag hade fullt opp. Men sen en tid, har tanken på Ollonbergs och deras penningar ofta kommit igen, och plågat mig, och hållit mig vaken om nätterna, och riktigt gnafvit mitt hjerta, som en elak mask. Och nu — i dag vid bordet, — när jag hörde hvad som stod i brevet, då förstod jag allt ondt jag gjort, och blef — så olycklig.

Och nu, nu ville jag be herrskapet om ett,

och det är att få söka opp dessa Ollonbergs! Jag vill gå, jag vill söka, jag vill leta i hvar gränd, hvart hörn af Stockholm, till dess jag funnit dem, ja, om de vore gömda i sjelfva jordens djup. Ty nu får jag hädanefter hvarken natt eller dag ro, förrän jag funnit dem, och fått deras förlåtelse, och gifvit dem allt hvad jag äger, och kan få härefter, till dess de ha sitt igen. Mätte nu blott herrskapet förlåta mig, och icke förskjuta mig!»

Det är icke svårt att tänka sig hvad syskonen svarade. Och att vara god och kärleksfull mot den allvarligt ångrande är — nästan ändå lättare.

Hanna var verkligen nu till sitt inre djupt förvandlad. Längre hade det goda hemmets dagg och solljus fallit på hennes själs jordmån, skenbart till ringa nytta. Men stunden kom, då isskorpan smälte, det goda fröet väcktes, och sprängde sig fram med makt ur mullen. Ty, säger ordspråket:

»Hvad som göms i snö,
kommer opp i tå.»

»Nu vet jag hvad ånger är, herr Stolt!» sade Hanna en dag, bittert gråtande till honom. Och hon bekände för honom allt som varit med henne. Och den stela soldaten blef vek dervid. Han sade intet hårdt ord, utan blott mycket mildt: »stackars barn!»

Och när Hanna en ruskig höstafton under storm och snöslask beredde sig att gå ut på något spår, som hon hade fått af dem hon sökte, stod Stolt i portgången med en stor paraply, beredd att göra henne sällskap.

»Jag skall gå med dig,» sade han, »ty det är icke godt för en ung flicka att gå ensam på Stockholms gator om aftnarna, och in i dessa förbannade Stockholms kyffen. Här finnas många elaka menniskor. Och sedan snöslaskar det så!»

»Han är bra god herr Stolt. Men inte skall han göra sig så mycket besvär!» svarade Hanna. »Jag är icke rädd. Jag vet icke hur det är, men sedan jag känner mig så der olycklig, och har fått den der ångesten i hjertat, så tycker jag, att jag icke är rädd för någonting mera.»

»Nå, så kan jag få vara rädd för dig då!» svarade Stolt.

Och de orden satte in någonting varmt i Hannas hjerta, så att hon knappt kände stormen och snön, utan gick lätt, och med gladare mod vid sin beskyddares sida.

Och mången gång gick korpral Stolt så med den unga flickan i vinterdagens skymning. Och stackare den, som då vågade vara näsvis mot henne! — Det hände en gång en matros, och han fick sig en örfil, så att han damp i backen. Och jag vet inte om han stigit opp sedan.

Men dag efter dag, vecka efter vecka, må-

nad efter månad förgick, och Hanna hade ännu icke funnit hvad hon så ifrigt sökte. Augustin hade satt in i tidningarne en förfrågan efter familjen Ollonberg; men inte svar hördes utaf.

Hannas ifver saktades emedlertid icke. Den tycktes snarare taga till. Hon var outröttlig. Stolt började batrakta henne med en slags aktning; och Maja märkte, att epigrammerna, som Stolt sände ut mot fruntimmerna, vid denna tid alldeles upphörde.

Maja, Stolt och Hanna bildade härefter liksom ett klöfverblad. De två äldre deltog för den unga, som om hennes sak varit deras, och Hannas själ låg hädanefter öppen för dem. Med en barnslig tillgifvenhet fästade hon sig isynnerhet vid den ärliga, barska soldaten, som nu var hennes varma beskyddare, och som uppehöll hennes mod. Men stundtals föll det, och då sade hon:

»Det förefaller mig att jag skall gå och gå och gå, och ändå aldrig hinna fram; eller ock komma — — för sent!»

Men hon gick ändå.

FLICKAN OCH ROSEN.

(FORTSÄTTNING AF EPISODEN.)

Vi förflytta oss nu till en boning mycket olik den Dalbergska. Den är långt ute på en af Stockholms malmar. Vi träda in i ett rum. Det är temligen stort, men så naket, så kallt och kallt. På de grågula kalkväggarna sitta gröna fläckar. Det är mögellafven, som der närer sig och växer af fukten. Halft stelnade fuktdroppar sitta äfven på panelningarne och på dörren. Det är ett ödsligt, uselt rum. Men man ser der dock spår af en ordnande, vårdande hand, och det är en liten plats i rummet, der skönheten har gjort sig ett litet rum, byggt sig ett altare. I fönster-fördjupningen, nemligen, stod en liten dragkista af betsad björk — det var en riktig dragkist-unge, så putsad och fin och pryddlig. Och uppå denna lågo några böcker, och tvenne små gipsbilder af Tegnér och Thorvaldsen stodo der. Men öfver dessa höjde sig en vacker, grön, lefvande törnrosbuske. Och uppå denna satt — nu midt i vintern, midt i kylan en fullt utslagen, underskön ros, och tyck-

tes blicka inåt rummet. Det var bara en månads-ros, men den var af en sällsynt skönhet och fullkomlighet. Man kunde ej på den upptäcka fel eller brist. Och den var så särdeles lefvande i sitt utseende, i sitt sätt att lefva. Hvar afton tillslöt den sina blad, såsom för att sofva, och hvar morgon öppnade den dem, såsom för att dofta och le. Och det hade den gjort nu redan i flera dagar och tycktes ännu vara lika ung och frisk. Det var en förtjusande blomma, verkeligen icke lik vanliga rosor.

Så tänkte också en ung flicka — hon kunde vara sjutton år — som stod framför rosen och såg på den, och älskade den uti sitt hjerta. Och hvar morgon då den upplät sina blad, kysste hon den och sade: god morgon!» Och hvar afton då den beredde sig att sofva, kysste hon den och sade: »god natt.» Och rosen nickade då så smått och doftade fram sin hälsning. Flickan och rosen tycktes ordentligen förstå hvarandra. Och det var icke underligt. Ty flickan var också en ros i sitt slägte, en mycket täck ros. Men hon var blek, och läpparne som kysste den röda rosen hade den hvita rosens bleka, ljusröda färg. Det var vackert att se flickan och rosen tillsammans i det fattiga rummet, i de torftiga omgifningarne.

Flickan satt eljest och sydde dagen igenom; sydde, sydde slätsöm för kära lifvet, för ringa lön.

Och nu också hade hon sytt hela dagen tills skymningen inbröt, och tills en känsla af yrsel i hufvudet och lamhet i ena handen lät henne afbryta.

Hon lät arbetet falla; tryckte händerna till sina värkande ögon och tänkte:

»Jag blir blind, om jag så här fortfar!»

Ock så:

»Jag är bra olycklig!»

Och medan hon så satt med händerna tryckta mot sina stackars ögon, tyckte hon sig se bleka qvinnogestalter komma fram från alla sidor, alla kvarter i Stockholm; somliga voro unga, andra gamla, flera ofärdiga, alla voro de tysta och liksom skygga för ljuset; alla hade de svaga, röda, dimmiga ögon, som sågo på henne sorgset, i det de drogo förbi och nickade och sade:

»Det är med oss som med dig. Vi äro de stackars sömmerskorna, dina systrar!»

»Så många!» tänkte den unga flickan, och hon grät öfver de många arma, som funnos i världen.

Men när hon tog händerna från ögonen så fick hon se sin ros, och hon ställde sig att se på den, och det gjorde godt åt ögonen, och hon kände sig icke så olycklig mer.

Nu rörde det sig i en säng vid väggen och suckade.

Flickan sprang dit.

»Mamma! Här är jag!» sade hon.

»Mina ögons . . . ljus!» stammade en svag stämma. »Lilla Karin! . . . lyft mitt hufvud . . . åt höger . . . så! . . . Lo . . . o . . . visa? . . .»

»Hon är inte hemma ännu, mamma lilla; men kommer säkert snart.»

»E . . . Eli?»

»Också borta, mamma lilla, och söker sig arbete.»

»Ja . . . arbeta! . . . inte . . . tigga!»

»Nej mamma, Eli skall aldrig tigga!»

Nu öppnades dörren, och en frisk, glad röst utropade:

»Här är jag sjelf och ingen ann, sa salig madam Westermann. Go afton kära barn! Hur är det med mamma?»

»Ack Lovisa! . . . Du har dröjt så länge!» var Karins svar, i det hon skyndade till systemen tog henne i famn, och hjälpte henne af med sin snöiga kappa.

»Ja, men du må tro, jag har också haft mina äfventyr, ack! hvad de människorna äro tokiga!» och Lovisa begynte hjertligt skratta.

»Och du har fått något arbete åt dig? åt mig?» frågade orolig Karin.

»Nej, inte i dag ännu. Men jag hoppas på morgondagen; jag skall då gå till ett par ställen, som jag fått anvisning på. Men i dag har jag

ändå med mig något åt dig, som... du skall få se, du skall få se!...»

»Men herre Gud! Här är ju kolande mörkt här inne, och isande kallt med! Hvarföre har inte mitt lilla hjertegryn eldat åt sig och mamma? Dina fingrar och din nästipp äro ju som ispiggar! Herre min Gud! skall man så fara med sig? — Nej, det skall då inte ske att du fryser ihjäl midt för näsan på mig. På eviga momangen gör jag upp eld!»

»Men Lovisa — det är vår sista ved! — — och vi ha ingen för i morgon.»

»I morgon måste bli någon utväg. Kommer dag kommer råd! Det dagas aldrig utan råd. På något sätt skall jag skaffa ved i morgon. Eller kommer Eli med pengar, eller finner jag en skatt, eller kommer profeten Elias sjelf i sin vagn med en famn granved. Allting tror jag på, förr än att vi skola frysa ihjäl. Ty det tillåter icke Gud, det känner jag på mig. Ja, en gång skola väl Ollonbergiska familjens lidanden taga ett slut!...»

Nu höjde sig den brutna rösten från sängen och stammade:

»Inte klaga... inte tigga... mina barn!... arbeta!... hjälpa sig sjelf så långt... man kan!... sen... hjälper... Gud... Bedja... arbeta!...»

»Ack ja, Herre Gud! mamma lilla, nog vilja vi arbeta, och nog be vi vår Herre. Men vår

Herre är likasom litet lomhörd ibland; — — Gud förlåte mina synder! . . . och människorna äro det mycket när det kommer an på att få arbete. Man skulle förr kunna få en allmosa, nuförtiden, om man ville ha det. För si! tiggarena äro på modet! . . .»

Detta var sagt halfhögt, och icke för att höras bort till sängen, af Lovisa, en flicka om tjugusju år, med ett vanligt, rundt, något rödfnäsigt ansigte, en näsa i motsatt vändning mot den romerska, varma, lifliga grå ögon, och en mun med friska, hvita tänder, som jemt var färdig att skratta, och det på ett särdeles hjertligt och smittsamt sätt.

Modren, som låg i sängen, var slagrörd sedan två år, hade svag hörsel, och svårt att tala, i följd af tungans förlamning. Den redliga kraftfulla anden yttrade sig blott ännu i några få, afbrutna meningar, såsom dem vi nyss hört.

Lovisa gjorde upp eld, och pratade derunder:

»Det är alldeles förfasligt kallt i dag. Jag håller med presten, som sade: "om man i denna köld predikade för folket om elden i helvetet, så skulle alla människor vilja springa dit!" och derföre predikade han och sade att helvetet var iskallt. Och jag kunde just i dag föreställa mig huru der ser ut. Hur det såg ut på gatan i dag! Alla fönster betäckta med is, alla människor blåa i syna, som gasar; och på hästarne stodo håren, som

ispiggar. Och hvar folk möttes, så klagade de på kölden; och här och der taltes om bortfrusna händer och fötter och näsor och öron. Och — hvad tycker du? — En mjölkgumma lär i dag ha kommit på torget dödfrusen sittande på sin kärra, ja, riktigt förvandlad till is! Tänk nu när folket i sin oskuld kom omkring henne, och frågade: "Hur mycket vill hon ha för mjölken, madam lilla? Hvad kostar gräddan"? och menniskan sitter der och moltiger, och man frågar om igen, och tittar henne i ansigtet, och får då se att man talar med en död! Hu då! Det är fasligt.»

»Men se! nu få vi lustigt! se hur det flammor och lyser och sprakar. Piff! paff! Carl XII:s kanoner! Jag lofvar det!... Vi ha det stort!... Illumination och fyrverkeri på en gång. Ack! Hvad den tallveden är för en munter ved. Jag ville bara att stackars Eli vore här, och fick värma sig vid vår brasa. Ack! hvad den lyser, och värmer, och så vacker du ser ut i ljuset, alldeles som en Guds engel! ack! min lilla docka! min lilla prinsessa! om jag en gång finge se dig sitta, der du borde sitta, och se ut som du borde se ut, om allt vore som det borde vara... om jag finge se dig lycklig! Ja, då ville jag gerna gå som hjälpmadam kring verlden, och skura golf, och byka tvätt, och bära vatten och ved i all min dar!... bara jag en gång om året fick se dig sitta i högsäte, och se dina små hvita tän-

der lysa, såsom när du skrattar, och dina söta ögon stråla mot mig i glädje! Ja, ... du försöker nu, men ... det går icke ... men tänk om jag kunde hjälpa dig! Tänk om jag kunde trolla fram det der englaleendet! vänta! ... Se bara hvad jag här har åt dig, direkte från paradiset! ...»

Och Lovisa tog nu opp ur sin kjortelsäck, ett stort, grannt, rödt äpple, och vände det och lät det på alla sidor belysas af eldens flammor, under det hennes eget ansigte lyste och strålade af glädje, i det hon öfverlemnade äpplet åt systern.

»Och kan du väl tro» — fortfor Lovisa — att jag fick det för min värtalighet! respekt jag ber för min talang! Ingen vet hvart den kan föra mig! — — Jo, jag var så uppgifven i afton åt att komma hem utan att medföra någonting annat än mina uppbyggliga erfarenheter af världen och människorna, sådana man får då man går och söker tjänst efter annonser, — och jag drog mig för att gå hem, och vandrade här och der helt löst, tills det kom en förskräckelse på mig att polisen skulle ta mig för en lösdri-verska, och sätta mig i kurrän, som en försvarslös person — — ja, ja du, det har händt nästan likaså hederliga människor som mig! — och jag gjorde mig ärende att gå in i en fruktbod till mamselln der, som jag lite grann kände, och jag gick in och frågade efter — *sparris!*

Lovisa kiknade nu af skratt vid minnet af sin egen oförskämdhet att fråga efter sparris i Februari, och fortfor sedan:

»Menniskan, kantänka, gjorde stora ögon och sade, att hon "omöjligt kunde skaffa sparris förr än till nästa månad ifrån Ulriksdahls orangeri". Och jag hade riktigt svårt att hålla mig för skratt. Och så kommo vi i tal, och jag talade om några af mina små händelser under dagens lopp, så att flickan måste hjertligt skratta med mig, och sade: »Ack! den Lovisa med sitt goda humör, och sin eviga glädje!» Och »det var just godt och värmande att få skratta litet!» Och så gaf hon mig det här stora, vackra äpplet, som jag allt ifrån början hade haft i kikarn att få hemta dig, — och så frågade hon, om hon skulle beställa sparris, och huru mycket det skulle vara: och jag sade, att jag skulle lemna närmare svar, och för att ej brista af skratt, måste jag hufvudstupa skynda ur boden. Flickan trodde visst att jag fick näsblod. Men jag skyndade nu hem, och var så glad i min själ att jag hade det vackra, röda äpplet åt dig — ty jag minnes väl huru kär du är i frukt — och jag tyckte ordentligt att det *växte* i kjolsäcken på mig, medan jag gick hemåt. — — Men Gud trösta mig barn! tror jag icke att du står der och gråter öfver äpplet! . . . Ja riktigt! stora, klara tårarne! Ack! jag olyckliga fiskmåse! Hvad har jag nu

gjort! Ju bättre jag menar det, ju värre blir det. Det är icke värdt att jag bjuder till! Jag tror att jag hoppar i norrström.»

»Förlåt mig, förlåt mig, Lovisa! var icke ledsen! Det är bara dumhet... pjåkighet af mig. Men det är öfver nu. Ser du; — det här paradiset, — som du kallar det — det påminte mig så om vårt förra paradiset, vår lilla trädgård vid Upsala, och om den tiden då — — herr Ifvar var hos oss, och allt var så lyckligt, så roligt! Jag kom ihåg hur glad han var åt blommorna som jag bar till honom, och hur han kysste frukterna innan han åt dem, emedan de voro så vackra, sade han, — och hur god, hur vänlig han var!... Ack Lovisa! och honom få vi väl aldrig se igen, och vår trädgård icke heller. Allt är bra annorlunda nu, Lovisa! All vår glädje har frusit bort. Det ser bra mörkt ut nu för oss...»

Lilla Karin grät bittert i systemens famn. Lovisa grät med öfver henne. Ty Lovisa var i ovanlig grad fallen att gråta med dem som gråta, när NB. hon icke kunde narra dem att skratta, hvilket hon gjorde helst.

Nu tröstade hon den unga systemen på allt upptänkligt sätt, försäkrande henne att »Ollonbergska familjens lidanden nog skulle taga ett slut,» att det skulle bli snart, »det kände hon på sig,» ty »när nöden är som störst, så är hjälpen som närmast.»

Och när i detsamma det knackade hårdt på dörren till förstugan, sprang Lovisa opp utropande:

»Se der kommer den! Hvad sade jag? — när man talar om vargen, så...»

Dörren öppnades på glänt, en karlröst sade:
»Till mamsell Ollonberg!»

Ett paket lemnades i Lovisas händer, och dörren slöts åter till.

»Hvad ha vi här?» utropade Lovisa, i det hon med hast och nyfikenhet slet upp paketets försegling framför elden. »Gu' trösta oss barn! Här är något... men om det är från vår Herre eller från hin onde, det vete...»

Och Lovisas häpnade blickar stirrade, och eldens lågor lyste öfver en gul hundra riksdalerbankosedel, som vecklades upp ur ett stort stycke grönt sidentyg. Det låg också ett bref i paketet med utanskrift: "till Karin."

Karin tog det med darrande hand, bröt det, kastade en hastig blick in i det, och kastade det i detsamma häftigt ifrån sig, i det hon utropade:

»Rör det icke, Lovisa! rör det icke! Det är ifrån gref L****!»

»Från den! Ack min Gud! Då skola vi väl akta oss. Men se hvad han skrifer, det måste jag ändå alldeles nödvändigt. Papperet måste väl icke bränna fingrarna på mig heller. Hvad kan han väl säga?»

»Älskvärdastel!» Jo jo! dålig smak har han då inte! . . . hum . . . hum . . . »sidenkläder alla dar . . . eget hus . . . vagn . . . liftids ränta, . . . hum . . . om du vill . . . skäms han inte, gifta karlen?»

»Hör du Karin, han lofvar att göra dig rik, ge dig eget hus, hjälpa alla de dina, om du vill . . . nå? . . . Hvad svarar du?»

»Kan du fråga? Hellre dö? Hellre svälta ihjäl!»

»Du är min lilla prinsessa; du är som "liten Karin" i visan; och du borde sitta i högan lofts bur! Gud förlåta mig! Jag vet knappt om jag kunde göra som du. Jag skulle sälja — — min själ och salighet, tror jag, hellre än att se dig och mamma svälta ihjäl. Men hvem vill ha mig!» Och Lovisa storgrät.

»Men du skulle se mig dö af sorg och mamma med, om du så sålde dig. Lovisa!» sade den unga systemen energiskt. »Nej, nej! — Dö måste vi alla en gång. Låt oss dö med äran!»

»Ja, det är lättare sagdt än gjordt» mente Lovisa — »men du har alltid rätt, du. Nå, jag skall väl ta och bära tillbaka det här skräpet, och kasta det i syna på karlen. Ack! de penningarne! Hvad de lysa sköna! De skulle hjälpa oss ur all nöd . . . mamma, Eli, dig och . . .»

»Se inte på dem, se inte på dem, Lovisa! Tänk hvad de skulle kosta! . . .»

»Ack ja! Det är sannt. Jag skall genast springa och kasta dem...»

»Nej! inte i afton, Lovisa. Det är för sent. Och han är kanske inte hemma. Det står dessutom på brevet: "svar begäres i morgon!»

»Ja ja, han ville ge oss besinnetid. Men svar skall han få, den förförarn! Men hvad skola vi nu göra af det här eländet?»

»Tag det, söta Lovisa, och lägg ihop det, och lägg det der under mammans säng, just vid sängfötterna. Så der! Jag skall hjälpa dig. Så!»

Och med sin lilla fot sköt hon paketet under sängen.

»Och nu — nu skola vi låtsa, som om det icke fanns till. Låt mig nu kyssa dig min egen Lovisa, och låt oss nu tänka på att skaffa litet qvällsvard åt mamma och åt Eli!...»

»Qvällsvard? ... Ja om jag kunde taga mina ögon ut och göra frikassé på dem — ty annan qvällsvard vet jag icke att skaffa — så skulle jag det! — bara att jag icke ser mig god att anrätta dem sedan!» Och Lovisa begynte skratta midt i sin gråt.

»Jo, jag vet råd Lovisa!» sade den yngre systemern. »Dina ögon skall du behålla, men — mina små bilder der, ... dem skola vi ta och bära i snusboden, der, snedt öfver gatan; — — frun i boden tar dem allt, det vet jag, ty hon har frågat mig om dem en gång förr ... Och

nu skola vi skaffa oss för dem, lite kaffe åt mamma, och Lovisa! om vi kunde få till en pannkaka åt Eli!... Han tyckte förr så mycket om pannkakor!»

Lovisa upplyftade händer och ögon. »Dina små bilder — dem du fick af Herr Ifvar!... dina älsklingar, Thorwaldsen och Tegnér!... dem vill du låta gå i snusboden för att... Ack! min lilla Karin, står du ut med detta? är det ditt allvar?...»

»Ja, ja, Lovisa! Ja då! visst, men vi skola skynda oss!»

Det brann ett feberaktigt lif i hennes ögon, och på hennes kind.

»Hvad... hvad ämnar du?» sade Lovisa — »jag tror du tänker att du skall få gå sjelf, nu, i denna ulfvakölden, och i mörkret, då alla Ulfvar äro på färd! Nej, se det blir då intet af. Inte nästippen en gång får du sticka ut i afton, utan jag skall gå. Se så! tag hit de stora männen. Kan någon tro, att Tegnér och Thorwaldsen nu gå tillsammans i snusboden för att skaffa ett fjerndels skålpund kaffe, ett dito socker, ett lod smör, ett ägg, och ett kvarter mjölk?...»

»Och ett trestyvers talgljus,» inföll Karin, skrottande, »skaffa mig det, Lovisa lilla, om du kan, så skall jag sitta uppe och sy ännu en stund i afton, så att jag kan få örngottena färdiga, och

bära dem till friherrinnan i morgon, och få penningar för dem, och kanske mera arbete till, såsom hon lofvade. Jag har just fått en ansatts att sy i afton. Jag känner att arbetet skall gå undan.»

Icke alltid är nöden en förderlig, qväfvande tyngd. Ofta, och särdeles för friska sinnen, är den som tryckningen på källans vatten, som låter detta springa upp i starka, lifliga strålar. Så var det med den unga flickan vi här se. Men, — för mycket är för mycket! —

Och så skedde det oerhörda, att Tegnér och Thorwaldsen vandrade af i snusboden, för att skaffa ett trestyfvors talgljus m. m.

Och de gjorde det! — Gud signe dem i deras ljus! — De skaffade hem till det fattiga hemmet, ljuset, och kaffet, och sockret, och ämnena till pannkakan.

Men när Lovisa var borta, tryckte liten Karin till sitt hjerta ett par böcker och sade:

»Jag har ju er ännu af *honom!* Och dig!» Och hon såg på rosenbusken, ty den stod i hans rum, och han höll af dig!» Och hon kysste den sofvande rosen, som nickade på sin stjelk. Löfven glänste i eldskenet.

»Här är jag med hela herrligheten!» utropade Lovisa, i det hon åter kom in.» Görer portarna vida! Thorwaldsen och Tegnér skicka dig det här, och be så mycket hälsa! — De må myc-

ket väl, på sina snuskarduser. — Och Gud ske lof att vi ha fått litet att rusta med igen!»

Och Lovisa rustade, brände kaffe, malde, kokade. "Ack! hvad det osar rart"! bakade pannkaka. "Aldrig hade man sett, eller smakat en sådan pannkaka"!

Och Karin satt och sydde, och log åt Lovisas förtjusning. Men när kaffet var färdigt, då gick hon upp för att låta modren dricka det.

Modren, hvars lif för det mesta tillbragtes i slummer, hade nu vaknat, och jemrade sig sakta.

Men när Karin förde till hennes läppar den varma, älskade drycken, då log hon och sade:

»Så godt!...»

Goda dotterhertan! tror ni att Karin var glad åt sin uppoffring?

Och nu skulle äfven Karin äta af den märkvärdiga pannkakan. Men Karin ville blott ha en liten bit, och så dricka en half kopp kaffe ofvanpå. Det var "mer än tillräckligt" för henne. Lovisa måste förtära det öfriga med Eli. Stackars Eli, goda gossen, brukade om aftnarna smyga så tyst, så tyst i sin kammare, på det att systrarna måtte tro, att han fått arbete och mat borta, och icke vara bekymrade om honom. Och så gick han hungrig till sängs.

Men i afton skall han ha missräknat sig!» sade Lovisa, »och jag skall ställa den här tallriken på hans hufvudgård, så att han måste

lägga örat på pannkakan när han lägger ner hufvudet. Så förundrad han skall bli!»

Och Lovisa skrattade hjertligen.

»Lovisa, vill du göra mig ett nöje?» frågade Karin.

»Om jag vill det? Ja, så att alla världens viljor äro som agnar för vinden emot min vilja. Men hvad vill du?»

»Det här äpplet!... Du har ju gifvit mig det, Lovisa? Det är ju riktigt mitt!»

»Ja, Gud välsigna dig! visst är det ditt! och jag längtar bara att få se dina små tänder bita i det, rätt mordiskt.»

»Men jag, Lovisa, vill ge det åt Eli. Söta Lovisa, du vill ju så med?»

»Ja, hvad är det, som du inte vill ge åt Eli? Sjelfva ditt lif tror jag. Och det går väl så, till slut, när du vill ta maten ur mun, och ge honom. Nej, se inte så beveklig ut; gör som du vill, och lägg då äpplet ofvanpå pannkakan. Han skall tro det är hans födelsedag, gossen, och bli helt yr i hufvudet!»

»Tack söta Lovisa!» utropade Karin; »du kan icke tro hvad det äpplet smakar mig bra!»

Lovisa gick ut med tallriken för att sätta den i brodrens rum.

När hon återkom satt Karin och sydde ifrigt.

»Ack herre Gud!» utropade Lovisa, »der sitter du nu, och förstör dina välsignade ögon! och

hvad jag är för en usel stackare, som icke kan se att sy fin söm, utan tar styng så stora, som Lunkentus' steg. Det är för eländigt!»

»Derföre lägg dig och sof söta Lovisen min!» sade Karin. »Du kan väl behöfva hvila dig efter dagens strapaser, och stärka dig till dem som förestå i morgon. Ty du måste gå tidigt med det der paketet; — och om du är rätt snäll, så tar du mina sex örngott till friherrinnan, och skaffar oss penningar för dem. Jag är nästan viss på att få dem färdiga i afton. Jag har fått en syfart i mig, och den skall bli ändå större, när jag får höra dig sofva.»

»Men du sitter väl icke länge uppe!» bad Lovisa, hvars ögon nästan föllo ihop af sömn och trötthet. »Du kommer ju snart och lägger dig? . . .»

»Ja; ja, rätt snart. Bara jag får slut på den här hålsömmen!»

Snart sof den trötta Lovisa. Hennes och modrens lugna andedrag voro en ljuf musik för den goda, unga flickan. Flitigare flög nålen i hennes hand. Aftonens tilldragelser, och den varma drycken, som hon njutit, gånvo en feberaktig spänning åt hennes krafter. Hon sydde, sydde tills öfver midnatten, tills öfver dagens första timma. Då, på en gång, kände hon den hemska yrseln, som hon känt aftonen förut, värken i ögo-

nen, lamheten i handen. Men nu var också hennes arbete färdigt. Hon kunde ännu lägga det ihop i en handduk, och släcka ljuset. Men hon förmådde icke kläda af sig, utan nedföll halft stel af köld och trötthet på sängen bredvid den sofvande systemen.

Och nu var allt tyst och mörkt i det fattiga rummet. Tyst och mörkt, och fuktkallt, som i grafven.

Ser ni ändå ej ett ljus brinna der, i denna nödens boning? En liten, klar låga!

Under modrens säng, vid hennes fötter, ligger det förförande guldets, det förförande ordets, föraktadt, förskjutet, trampadt af oskuldens fot.

Hon skall kanske dö, den unga, dö af brist, med alla de sina. Men hon har ej tvekat, hon tvekar ej. Hellre vill hon dö, än sälja sin oskuld.

Dygdens heliga låga är det som brinner i den mörka nödens boning. Verlden ser den ej. Verlden sofver.

Men *en* är, som vakar, och som ser.

Februari-morgonens gråa dager föll genom det islupna fönstret, då Lovisa steg upp, sakta för att icke väcka den sofvande systemen, tog de båda paketerna, och gick ut ur rummet.

En stund sedan hon gått, inträdde dit, äfvenså sakta, en yngling — han kunde vara omkring nitton år — med blekt ansigte, fina lemmar och drag, och lifliga stora ögon, lifliga af

den eld, som blir samhällets välgörare eller förstörare — allt eftersom den vårdas.

Det var Eli.

Unga brodern ställde sig att betrakta den sovande system, med ett eget uttryck af rörande, nästan smärtsam ömhet. Och under det han betraktade det intagande ansigtet af den varelse, som han öfver allt annat älskade, och såg de tydliga härjningar, som nöd och nattvak anställt der, och tänkte på det öde som tycktes förestå denna unga, älskvärda flicka, förbittradès hans känslor, hans ögon blefvo vilda, hans händer knötos krampaktigt, och hans hjerta reste sig upproriskt emot den verldsordning, der sådant lides, och den ordnare som tillåter det.

Då slog Karin upp ögonen, och såg på honom. Men hon tillslöt dem hastigt åter och mumlade för sig sjelf:

»Det var en dröm! . . . bara en dröm. Men det var en svår dröm! . . .»

»Och hvad drömde då min lilla syster?» frågade Eli, i det han kastade sig på knä vid systerns bädd.

Hon såg åter på honom, först ovisst, oroligt, sedan gladt.

»O! der är du!» utropade hon, och kastade sina armar om hans hals. »Det var om dig jag drömde. Men du såg icke så ut. Du såg så förfärlig, så vild ut. Jag blef rädd! . . . o Eli!

lofva mig att, hända hvad som vill, du icke med flit tillfogar dig, eller någon annan menniska ondt.»

Men han svarade icke. Och när hon fortfor att bedja honom: »lofva mig det!» sade han slutligen:

»Bed Gud för mig, Karin!... *Jag* kan nog umbära, *jag* kan nog uthärda; men att se dig så!...» han kunde ej fullborda, utan gömde sitt ansigte i sängtäcket och snyftade.

Hon strök smekande sin hand öfver hans hufvud och sade:

»Med mig är ingen fara, Eli! Med mig blir nog bra. Du skall få se det, bara jag får se dig lugn.»

Han lyfte upp hufvudet, såg på henne och sade:

»Kan du le ännu, som förr?»

Hon log emot honom, — så vackert! men — hon kunde icke hjälpa det, — midt i leendet kom någonting sorgligt, och bröt af det, och drog det till ett darrande uttryck af smärta, och brodern måste hastigt betäcka sina ögon, i det han tänkte:

»Nej, hon kan icke le mer! Det är förbi!»

Läsaren har säkert redan i dessa unga syskon igenkänt Ifvars f. d. skyddslingar. Fyra år hade gått sen den tid, då han tog sig an dem, och lät dem ana den livvets rikedom och skönhet, som han sjelf trodde på. De liknade de bin

dem en tidig vårsol lockar ut ur kupan, och som flyga ut, bländade, troende sig finna marken grön och jorden full af blommor, men finna den i stället täckt med snö; de flyga omkring en stund, sätta sig trötta ned, domna, och — — frysa till döds.

Och detta är äfven många unga människors historia.

Den hade kanske icke varit de unga syskonens, som vi här se, om icke en människas brott bringat deras hus på fall. En annans glömska hade förvärrat deras öde, och — för den fattiga går det fort backa utföre, när det en gång börjar gå så.

Familjen var nu sedan en kort tid i Stockholm, dit den flyttat i hopp om bättre arbetsförtjenst. Den var nu der, midt under den svåra vintern 18 * * *. Missväxt hade varit i landet. Lifsmedlen voro dyra. Alla människor drogo in, sparde, knappade, undveko att behöfva arbetare. De redlige fattige, som ville arbeta, och icke tiggas, hade det svårt. Kölden var sträng och ihärdig. Rika håfvor, rika almosor flöto från de förmögnas förråder, till de fattigas boningar. (Ty fattig på god vilja var aldrig svensken, och kölden kan isa allt utom dess hjerta.) Men Ollonbergska familjen var i Stockholm främling, och okänd. Och alltjemt ljöd till barnen modrens storsinta maning: »inte klaga, inte tiggas, mina barn!»

Med sådan lära kan man väl dö, men man sjunker ej — andeligen.

De unga syskonen hade lutat sina hufvuden tillsammans i tyst sorg öfver hvarandra, då Lovisas muntra röst ljöd i rummet.

»Se så, nu är det gjordt!» utropade hon (icke mycket hårdt ändå, för den sofvande modrens skull) »nu har han fått sitt paket igen, och det med tillbörlig tack. Men så ond, och så förargad han blef! Han kallade mig "våp", och "sjåp", och "höna", och Gud vet allt hvad; och sade, att jag icke förstod mitt eget bästa; och när jag gick ut, så gjorde han åt mig en lång näsa. Men åt det kunde jag bara skratta, för den som fick den långa näsan, det var just han sjelf.

Ja, Eli, du skall en annan gång få veta huru det hänger ihop med den saken.

Och nu har jag pengar åt dig, liten Karin, pengar för örngotten; fast — Gu' näs! — icke så mycket som vi hoppades, ty friherrinnan prutade och sade, att hon fick för bättre pris sydt på korrektionshuset. Det tror jag, det, menniskorna der få både husrum, och värme, och föda för intet. Men vil...»

»Och du har inte fått något mera arbete åt mig?» utropade Karin, i det hon med förskräckelse reste sig i sängen. »Friherrinnan hade ändå lofvat!...»

»Ja, men nu sade hon att hon skulle låta sy

på "inrättningen" — så kalla de korrektionshuset, — för att få för bättre pris. Är det inte synd och skam, att så der ta brödbiten ur mun på hederligt folk, som svälta och frysa hellre än att göra något illa, och ge det åt sådanader menniskor, för att få det för litet bättre pris... Jag riktigt skämdes för friherrinnan så friherrinna hon var. Men, jag ville ingenting säga, ty dels är det inte värdt för en fattig stackare att säga någonting mot rikt folk, och dels var jag lite glad åt att du skulle slippa sitta och förderfva dina ögon på den der välsignade, fina sömmen!...»

»Men Lovisa, betänk! hvaraf skola vi då lefva?... detta var ju vårt enda!... slår detta felt, så blir det också slut med oss!» utropade Karin, i det hon halft förtvillad slog ihop sina händer.

»Herre min Gud! Inte är det slut ännu!» utropade förskräckt Lovisa. »Vi ha ju pengar till hyran för ett qvartal, och till ett mått ved. Lite kaffe ha vi också qvar, och ser du här — — tre franska bröd! — Jag köpte ett åt oss hvar; så att i dag skola vi lefva ännu och i morgon med, hoppas jag. Eli! tag ett bröd och... men hvart tog han vägen? Han springer ju ifrån frukosten som han skulle bli bjuden på! och jag ville ha frågat honom om qvällsvarden, och hvad pannkakan sade åt örat. Nå... nu skall jag ta ihop och rusta till frukosten.»

»Intet arbete! och mamma?... och Eli?...» tänkte Karin, i det hon modlös föll tillbaka på bädden. Hittills hade hennes arbete nästan ensamt uppehållit dem. Nu var hon utan. Framtiden mörknade allt mer. Hon tänkte på modren, på brodern, det blef likasom en tjock mist för hennes ögon; en blytyngd lade sig öfver hennes själ och hennes kropp.

»Det blir väl bättre med henne, när hon får litet varmt kaffe uti sig!» tänkte Lovisa, som då och då kastade en orolig blick på den bleka systern, och blåste på elden och malde och kokade.

»Se här, mitt lilla hjertegryn; drick och blif munter!...» sade Lovisa, i det hon rödbrusig och hjertlig stod med en rykande kopp framför Karin, som låg med slutna ögon och bleka läppar. »Hvad? Du vill inte ha! orkar inte! Inte orka med kaffe!... Hvad i all världen skall då kunna lifva opp dig, mitt lilla hjerta?...»

»Litet hopp!» hviskade den unga flickan, och ett par stora tårar rullade hastigt ner för hennes fina, hvita kinder.

»Litet hopp!» upprepade Lovisa, och ställde kaffekoppen ifrån sig och knäppte ihop sina händer, och såg upp åt himlen. De orden likasom vredo om hjertat i henne, så ondt gjorde de. Och hon frågade: »huru skall jag skaffa henne litet hopp?» Hon kunde ej se himlen för isen på rutorna; och äfven den modiga, glada Lovisa kände

sig tröstlös ett ögonblick, och tänkte: »Det finnes intet hopp! men se! isen smälter! se, en stor droppa rinner ner på fönstret . . . Isen gråter ju öfver oss! Och Gud som låter isen smälta, han kan äfven uppväcka menniskor att förbarma sig! . . .»

Och litet hoppfull åter, tog Lovisa igen kaffekoppen och bar den till modrens säng.

»Kaffe, mamma!» ropade hon — varmt, godt kaffe! mamma säger då icke nej till kaffetåren, det vet jag! Hvad? inte mamma heller? men hvad är det? . . . mamma ligger med ögonen vidöppna och andas så underligt! . . . Herre Gud! . . . Karin! . . .»

Vid Lovisas förskräckta utrop var Karin som en blixtnad vid hennes sida. Det syntet tydligt, — modren arbetade med döden.

Nu var all domning och modlöshet borta från Karin. De närmaste grannarne i förstugan, madam Larson, och madam Edelman, och vaktmästar Furubom, och Furubomskan, de kommo alla i rörelse, för att skaffa ättika, slagvatten, fattigläkaren m. m., och fulla af nyfikenhet, och hjälpsamhet, såsom vanligt är vid sådana tillfällen, stodo de snart allesammans inne i den döendes rum och gapade på denna, och tasslade emellan sig.

»Mitt råd är,» sade vaktmästar Furubom, som var en viktig man, »mitt råd är, att man

slår henne åder. För hennes onda kommer från blodet. Jag förstår det der, för jag har tjent hos många förnåma herrar och hjälpt dem från många sjukdomar. Och alla som lärt rätt känna mig ha hafvit mera förtroende för mig än för läkarena. För i läkarekonsten beror det mindre på lärdomen än på den säkra blicken. Blicken gör det mesta. Och, som sagdt; jag har kurerat mången förnäm herre och följt mången förnäm herre till grafven. Och derföre bör man följa mina råd, för jag har erfarenheten för mig.»

»Ja, ja! . . .» sade Furubomskan, som var enögd, och som var vis, på sitt vis, »jag säger ingenting, mer än ja-ja!» Men detta "ja-ja" lät i högsta grad tvisvelaktigt på mannens vishet, och det öppna ögat blängde betydelsefullt.

»Och jag säger hvarken ja, eller nej,» sade madam Larson med stor ledighet i tungan, »men jag säger, att säga hvad man vill, och göra hvad man vill, så blir här lik i huset, ja det säger jag, och det sade jag redan i förra veckan, när jag såg ett stort spån på ljuset. Och förriga afton, när jag hörde en hund tjuta i gathörnet, just här vid huset, så tänkte jag: här blir lik i huset. Pass på, tänkte jag, att inte gamla frun dernere dör! tänkte jag; och med detsamma så nös jag, och då slår det aldrig felt. Nå, nå! sen hon är död, så får man se hvart flickorna ta vägen. Jag säger ingenting jag, men nog ser jag

karlfolk, som springer här bitti och sent med paketer. Ja-ja! Jag säger ingenting jag, men nog tycker jag att den der unga slynan inte behöfde anse sig för god att gå och spatsera i Hummelgården med min Laura. Men högmod går för fall! . . .»

»Ja!» sade madam Edelman, »hög har hon alltid varit i sitt sinne, den der gamla, och att ta ner henne från sina höga tankar, hade varit likaså lätt, som att ta ner sjustjernen. Men derföre ligger hon nu också der. Hvarför skall man vilja göra sig bättre än man är, och när man är fattig, så är det bäst att bära sig åt som en fattig. Det sade också madam Sjögren, och som hon känner mej, så sa hon åt mej: madam Edelman, som är en så ädelmodig och barmhertig menniska, borde just gå till presten i församlingen och begära för det der fattiga folket, eller sätta in en annonce i tidningarne; för hon visste, madam Sjögren, att jag gjort det förr, af beskedlighet, för folk som alls inte förtjente det. Och jag talte derom med den här gamla frun, men hon sade: »nej tack, madam Edelman lilla,» sa' hon, »inte vill jag att någon skall göra sig besvär för min skull. Och det finnes många menniskor som äro fattigare, och olyckligare än vi,» sa hon — »och jag vill inte gå dem i vägen!» så sa hon; och jag märkte nog, att hon var för hög i sitt sinne. Men se! det duger inte här i verlden, för . . .

I denna stund rörde sig den sjuka i sängen, och sade med starkare röst än vanligt:

»Inte klaga... inte tigga, mina barn!» Hon lyfte upp den magra handen, och arbetade för att tillägga något mera. Men blott en enda stafvelse mäktade hon utsäga, men den sade hon starkt, och fullt, och det var — "*Gud!*...» Och så sjönk den upplyftade handen, hufvudet sjönk tillbaka mot kudden, och den gamla, vördnadsvärda qvinnan var död. Den kraftfulla anden hade befriat sig ur stofthyddan.

Döttrarna lågo på knä vid modrens säng.

»Nej, min mor, jag skall ej klaga» sade den unga, tyst i sin själ, jag skall — — följa dig, min mor.»

Och hon uppreste sig, kysste modrens bleka, vackra ansigte, och sade till henne:

»Stark kan jag icke vara, men i min svaghet vill jag bjuda till att vara som du vill.»

Och hon bjöd till, den unga. Det var rörande att se, huru hon bjöd till att hålla sig uppe, äfven sedan modren, den kära modren, var nedsänkt i sin graf. För att betala den, sålde hon sin lilla björkdragkista. Rosenbusken fick nu stå på ett haltande bord.

Hon fick åter litet slätsöm att sy, och sydde ifrigt, fast ögonen värkte, och de späda fingrarne ville tvinna sig om hvarandra af svaghet. Men en dag kom den förra yrseln stark, och hon föll

afsvimmad ned från sin stol. Sedan var det förbi med henne. Krafterna voro alldeles horta.

Men hon förblef lugn på sin bädd.

»Jag skall nu dö!» tänkte hon, »och ju förr det blir, ju bättre. När jag är borta, skall Lovisa, skall Eli bättre bärga sig, och emedlertid skall jag ej förtära hvad de behöfva. Jag behöfver snart intet nu mera. Jag skall gå till min mor.»

Och af den föda, som syskonen räckte henne, tog hon det minsta möjliga, under förevändning att hon ej förmådde mer, och snart kunde hon ej heller mer fördraga den, som man kunde skaffa henne. Hon förblef stilla och tålig. Men dageligen växte ögonen större i hufvudet, och ringarne omkring dem blefvo djupare, och mörkare. En fin skarp rodnad — grafblomman! — lyste ibland på kinderna. Men hon klagade aldrig.

Unga brodern såg systemen tyna bort och kunde ej hjälpa henne. Af all smärta på jorden, är ingen svårare att bära, än den, att se en älskad varelse oförtjent lida, och långsamt dö. Bitterhet tro människor är en stor olycka; bitterhet mot Gud den största som kan träffa människan.

Unga brodern såg på systemen och hans ögon blefvo vilda. De blefvo jemt hvad de voro den morgon, som Karin först såg dem så, och blef rädd. En dyster eld brann i hans själs djup och födde mörka, svarta tankar.

Annorlunda för Karin. Det finnes en period under hennes sjukdomstillstånd, som icke är plågsam. Karin hade ingått i denna. Och då hon blef mattare af bristen på föda, och stilla hade lagt sig ned, och öfverlemnat sig i dödens armar, kom det ibland en underlig ljufhet öfver henne. När hon tillslöt ögonen, tyckte hon sig se sköna, tjusande trädgårdar, der hvita fåglar flögo mellan de gröna träden, och fjärilar dansade öfver lysande blommor. Och hon var der, och plöckade blommor och frukter för att gifva bort. Då såg hon väl ock ljusa, vänliga gestalter blicka fram ur de lummiga gångarne; hon tyckte sig igenkänna modren, och äfven en annan.....

Hon gjorde åter verser, och skönare än förr. Och der hon låg fånglad af kroppens svaghet sjöng själen, som en fågel, idel befrielse- och glädjesånger. Så var det ofta. Dock icke alltid. Mörkare stunder kommo, då lifskraften reste sig stark i den unga, och begärde sitt; då plågor läto känna sig, då döden syntes mörk.

Då bad hon brodern att läsa högt för henne ur Evangelium.

Den boken hade hon ärft efter sin moder, och den var henne mycket kär. Dernäst den, som hon fått af Ifvar, "Svenska folkets sagohäfder" hette den, och som alltid låg på det lilla bordet bredvid hennes hufvudgård. Ty i den boken hade hon först ingått i sitt folks poetiska lif,

fantasiens och historiens, och ur dess källa hade hennes ande druckit sina första ingifvelser, och sett en skön morgonrodnad uppgå öfver lifvet.

Rosenbusken stod också bredvid henne på bordet. Rosen, den underbara, hade vissnat nu. Men den lilla busken stod frisk och grön. Det gjorde henne godt att se på den.

Lovisa hade fått tvätt i en stor tvättstuga, och stod der och tvättade från morgon till afton. Detta uppehöll familjen, och var en stor lycka.

Eli var för det mesta inne hos den unga systemen. Och hon förstod att draga honom ifrån sina förtviflade tankar genom arbete. Hon lockade honom att måla en tafla af rummet der de befunno sig, att afbilda henne sjelf der hon låg, rosenbusken och allt. Och — förtjusande att säga! — midt i deras elände voro syskonen ofta helt lyckliga genom detta arbete. Det gladdede systemen att se broderns förmåga, att se, hur det ena föremålet kom fram efter det andra, "så likt, så naturligt"! och hon sade: »Åh Eli! du skulle bli en stor konstnär, om . . .» och då kom en smärtsam kramp i hjertat, och bröt utaf. Och Eli, — då han lifvades af arbetet, då han kände en kraft främmande för honom sjelf, en skapande genius öppna hans blick och föra hans hand, då hade äfven han syner, syner af sköna parker, i hvilka konstens genius vinkade honom. Han *kände* att han *kunde växa, mogna*, bli något. Men när

han då såg djupare in i den älskade systemens ansigte och upptäckte dödens framsteg i detta, då grep en roffågel med hvassa klor om hans hjerta. Och han gick opp och sprang ut på gator, och gränder, med hat till ljuset, och till menniskorna, som gingo eller åkte granna, skrattande, pratande, liknöjda om honom der han gick med blödande hjerta och vacklande knän. Och för hvar dag fattade han djupare hat för sina bättre lottade likar.

Ack! unge man, hata dem ej! Beklaga dem snarare, att de äro så blinda och kunna ej se in i hjertat; att de ha svårt att skilja emellan den värdige, eller den ovärdige, och så ofta blifvit bedragne.

Tro mig! Det finnes mången, nej *många*, bland dessa, som du tror så likgiltiga, så tanklösa, som skulle dela med dig sin sista skärf, om de såge hur det står till hos dig; ja, som skulle beröfva sig det nödvändiga, och dertill hoppa högt af fröjd, och tacka Gud med glädjetårar för det de fått lindra en stor, verklig nöd, för verkligen goda och renhertade medmenniskor.

Men de veta ej... kunna ej se... det är felet. Det och *deras*, som borttaga tron på människodygd.

En afton, efter ett af dessa vilda ströftåg, kom Eli hem. Stackars gosse! Han hade tänkt: »om jag kunde skaffa henne litet vin, kanske

kunde hon förtära det och — — komma sig!» Och för första gången hade han räckt ut handen och tiggat. Men man hade svarat honom: »ni är ju unga menniskan! skäms ni inte? gå och skaffa er arbetet!» Eli drog tillbaka den uträckta handen och knöt den hårdt mot sitt bröst. Hela vintern hade han sökt att få arbete — han var målarelärling — men hade ej kunnat få det.

Han skyndade hem. När han kom in i systerns rum, hörde han ett sakta jemrande. Han sprang till hennes säng. Karin hade kommit närmare döden. Hela hennes kropp ryckte under en häftig nerfskakning.

Han var utom sig.

»Skall du dö ifrån mig?» ropade han förtviflad.

»Jag skall gå hem . . . till min mor!» svarade hon. »Snart är allt öfver. Eli! tänd ljusbiten som vi ha kvar, och läs för mig ur *boken!* . . . vill du? . . .»

»Nej!» svarade han med en röst, som lät hemsk i den stackars flickans öron.

»Nej!» fortfor han häftigare, »nej, jag vill icke läsa i boken; — jag tror icke hvad der står. Det finnes ingen Gud, ingen god Gud, som förbarmar sig öfver sina barn som en fader. Om han funnes, så skulle vi ej lida så, — du skulle ej dö af brist! nej! det finnes ingen Gud.»

»O Eli! Eli! säg icke så, tänk på de många

som lidit som vi, lidit och dödt. Hvad rätt ha vi att klaga?»

»Äro dessa *många* ett bevis för Guds godhet?» frågade brodern bittert.

»Tänk på honom, som dog plågad, på korset, och som stod upp utur grafven, för att säga de sina: »det finnes ett lif efter detta, ett bättre hem — med många boningar» och »jag går att bereda eder rum!» Tänk på honom, min älskade Eli. Läs för mig om honom. . . .»

»Jag kan tänka blott på dig!» utbrast Eli i vild förtviflan. . . »blott på att du ligger och dör, af nöd, af elände, och att jag ej kan rädda dig. O min Gud! om du finnes, om du hör mig, om du är en *fader* öfver oss, så låt henne icke dö nu, min Gud! icke dö så! Sen hon är borta, är min goda engel borta. Och jag skall hata världen och människorna, och dig för att du gjort dem! Jag skall hata de lyckliga, de rika, och hämnas på dem hennes död! Jag skall bli elak och hård. . . .»

»Stilla! synda icke, Gud är nära!» sade på en gång en röst, så högtidlig och så mild, som en engels kunde vara det när han kommer med budskap från Herran.

Häpenhet, rädsla öfverföllu ynglingen. Det var skumt i rummet, men vid den döende dagern kunde man skönja en högväxt man stående i rummet. Hans ansigte och hår syntes ljusa.

Den häftigt öfverspända ynglingen föll ned på knä.

»Om du är en Herrans engel,» sade han, »så — rädda henne, och — krossa mig, om du vill!»

»Jag är blott en menniska» svarade den milda rösten, »men kanske tillåter Gud mig att rädda er.»

Ett ljus lyste hastigt i hans hand; det kom ur en liten lykta, och vid dennas sken såg han sig omkring i rummet.

När skenet föll på den i sängen halft uppresta flickan, som mera liknade ett lik än en levande varelse, syntes han bli smärtsamt bestört. Han gick till henne, tog hennes hand och talade på ett ömt, innerligt sätt till henne, i det han kallade henne vid namn.

Flickan kunde ej svara. Hon kunde blott se upp på det sköna, af ljuset belysta ansigtet, som stod lutadt mot henne; hon kunde blott lyssna till den rösten, . . . hvar hade hon hört den förr? Hvar hade hon förr sett det uttrycket, i ett manligt ansigte? . . . Det var henne så aflägsset och dock, så nära! . . . Hon kunde ej bära dessa intryck. Det ringde för hennes öron. Hon nedföll på bädden. Hon trodde sig dö.

»Hon har icke ätit på halfannan vecka!» sade Eli.

»Vänta ett ögonblick! Jag är genast åter här!» sade främlingen, och försvann ur rummet.

»O dö icke! o lef, lef blott en liten, liten stund ännu! Lef blott ännu en stund!» bad Eli, utom sig, och kysste systemens kalla händer, och kinder. »Dö inte!...»

Hon dog icke. Hon lefde då främlingen återkom. Med honom var ett fruntimmer, ej ungt, ej gammalt, ej vackert, men som såg ut som den lifslevande barmhertigheten.

De hade med sig en korg med vin och matvaror.

När Augustin förde till Karins läppar vinet blandadt med något vatten, tog hon emot det. Så äfven ett sockerbröd doppadt i vinet.

»Hon äter! hon dricker! hon skall då lefva!» utropade Eli, och dansade i rummet, och kysste Hedvigs och Augustins kläder, och var såsom tokig i glädje.

När han blef litet lugnare, lade Augustin sin hand på hans axel och sade mildt:

»Kom ihåg detta, kom ihåg att aldrig knota! Aldrig misströsta!»

Gossen kunde ej svara. Gråtande böjde han sig öfver Augustins hand.

Augustin uppreste den ångerfulle och slöt honom till sitt bröst. Han fattade kärlek för ynglingen.

Men utanför dörren stod Hanna, och darrede, och grät, ty hon vågade sig icke in i rummet.

Det var ändå hon, som varit medlet att föra räddningen dit. Denna eftermiddag, stadd på en af sina vanliga efterforskningar, hade hon mött Eli och tyckt sig igenkänna honom. Men han gick hastigt förbi henne. Hon sprang efter honom, fattade hans arm, såg upp i hans ansigte, i det hon sade:

»För Guds skull, säg mig — ert namn...»

Hennes förvirrade blick gjorde att ynglingen trodde henne vara tokig; han ryckte sig ifrån henne utan att svara. Men hon följde honom från gata till gata, från gränd till gränd, ända till huset der han bodde, och der han gick in. Hon hastade in efter honom, och fick snart af madam Larson och madam Edelman veta allt hvad hon ville. Hon hade funnit dem, som hon så länge sökt, och hastade nu hem till sitt husbondfolk, men med den dödliga ångesten i hjertat, att ändå kanske ha kommit för sent.

Hvad som följde, vet redan våra läsare. Och säkert kunna de lättare föreställa sig, än vi beskrifva, huru gladt elden denna afton lyste i det fattiga hemmet, lyste på anleten, der hoppet åter lyste i de skönaste strålar, huru Lovisa rustade med matvarorna, huru hon skrattade, huru hon grät, huru hon pratade, och sade de mest besatta och rörande galenskaper, så att hon sjelf måste både skratta och gråta öfver dem.

Och madam Larson, och madam Edelman,

och vaktmästar Furubom och Furubomskan, hvad de tittade, och hvad de lyssnade, och hvad de voro vetande och visa och viktiga, den ena öfver den andra. Men mest Furubomskan, ty hon sade bara: »ja ja! Jag säger ingenting mer jag.» Men det öppna, grå ögat såg ut som en afgrund af vetande och vishet. Och madam Larsons tunga, den löpte visst tolf mil af och an, i sina uträkningar och spådomar denna afton.

Hvad Augustin var glad denna afton, och hvad han var rolig, och älskvärd och hygglig på allt vis, i sin glädje öfver att ha funnit Ifvars familj, hvilket han kallade "en skänk af vår Herre", "en lyckträff" en riktig "bonne fortune".

Ja, om du hade sett honom, kära läsarinna, så hade du bestämdt blifvit kär i honom, och derföre är det så godt, att du icke får se honom — utom genom min svaga kikare.

Hedvig njöt af Augustins förtjusning, men — suckade litet straxt efter. Hon visste hur ofta broderns glada förhoppningar blifvit bedragna. Och just denna dag hade hon haft några dels löjliga dels sorgliga erfarenheter af huru, för en del människor, välvilja och välgerningar endast tjena till att framkalla nya och orimliga anspråk. Hon omtalade ett par deraf för Augustin.

Augustin log — han var för lycklig i afton att förarga sig — och sade:

»Ja, sådana kunna de vara, och det är illa

nog! men du skall få se, Hedvig, att denna familj icke är af sådant skrot och korn. Den få vi sätta på den goda listan bland dem, som det är en heder och en glädje att taga sig af. Och det är vårt eget fel, Hedvig, att vi haft så ledsam erfarenhet. Vi ha spridt ut oss för vida, undersökt för litet, varit beqväma, — isynnerhet jag, — och gifvit på måfå. Nu skola vi mer concentrera oss, och Ifvars familj blir vårt centrum till att begynna med. Icke så? du vill ju att den unga flickan skötes här hemma, under din tillsyn? Hon måste komma i en hälsosam luft, och under läkarevård. Och Hanna kan behöfva den hugsvalelsen att sköta henne, och hjälpa henne att bli frisk igen. I morgon ta vi ju en vagn och fara efter henne, vi båda.

Gossen kan bo kvar för det första, men jag skall söka få honom in som elev vid målarkademien. Han har verkligen ovanliga anlag. Du såg ju taflan — målningen som han gjort af systemen och rummet? Och så får han äta hemma hos oss. Och denna Lovisa, hon med sitt varma hjerta, och lustiga lynne, är då en riktig skatt, riktigt kostlig! Henne måste vi för all del ta i huset. Och då hon inte vill och begär bättre än att vara allas vår tjenarinna, så tycker jag att vi kunde taga henne i huset som en slags husrådinna. Eller — hvad säger du Hedvig? När

Ifvar och Gerda komma hem, så blir allt hushållet stort, och du kunde väl behöfva en hjälp.»

»Ack! du goda, kära Augustin!» sade Hedvig, skrattande, i det hon omfamnade honom, »kunde du bara hjälpa hela världen — det vore ingen nöd då!»

Som sagdt var: Augustin och Hedvig togo en vagn, och foro och hemtade den unga sjuka flickan till deras hem. Men hon var så svag att de nästan fruktade att hon skulle dö på vägen. Och länge, äfven i deras hem, och under deras vård syntes det tvifvelaktigt om lifvet skulle på allvar vilja återvända och segra på döden.

Men dag och natt hade hon nära sig en tje-narinna och vårdarinna, sådan icke lätteligen fås, och alls icke står att få för penningar, och det var Hanna.

Ändteligen segrade lifvet. Karin förklarades utom fara.

»Nu tror jag att Gud har förlåtit mig!» sade Hanna, gråtande af glädje, då Karin första gången hade varit ute och åkt med Hedvig, och log och såg ut som en ros, då hon återkom.

»Och nu ser jag att det är ett godt hjerta i dig, flicka,» sade Stolt. »Förlåt mig, att jag en gång var ond på dig, och trodde dig vara känslolös.»

»Ack, förlåt mig, Stolt,» sade Hanna, »att jag förr var så lättsinnig, och dum, äfven mot er, som nu varit så mycket, mycket god emot mig!»

»Det är märkvärdigt, hvad den flickan har förändrat sig, och hvad hon är hygglig nu! . . .» sade Stolt till Maja en afton, då de åto sötgröt tillsammans, sötgröt som Hanna kokat.

»Och passar opp vid bord gör hon, så det är en lust att se på. Jag behöfver icke göra mig minsta besvär mer.»

»Ja, si det säger jag,» inföll Maja, »att en snäll flicka har hon alltid varit i sina sysslor. Och inte vidbränner hon gröten heller. Hi, hi hi, hi! Det är hon, som kokat gröten, Stolt. Så den, som får henne till hustru, den kommer inte att fara illa! Hi, hi, hi, hi.»

»Nej nej men! Och vore jag inte så gammal, så . . .»

»Bevars, han är ju en helt ståtlig karl ännu, Stolt. Hi hi hi! Och inte så gammal heller. Bara några och sextio år kan jag tro.»

»Några och sextio!» inföll Stolt stött — »inte fullt femtio och tre!»

»Nej, säg det!» utropade Maja, »nå då är han precis lagom gammal för att gifta sig.»

»Ja, men . . . fruntimmer äro ändå fruntimmer. Och jag tror inte att ett fruntimmer kan tycka om mig.»

»Hvarför inte det? Det vet jag visst . . . han ser ju rätt . . . riktigt hygglig ut; och om han vill vara litet höllig, och artig . . .»

»Jag kan inte vara annorlunda än jag är,» sade Stolt, stolt. »En hvar har sitt humör, som salig Glad alltid brukade säga, och mitt har aldrig varit artigt eller muntert, isynnerhet sedan Gladen skiljdes vid mig.»

»Men tänk, om ett fruntimmer, en ung flicka menar jag, skulle tycka om honom, sådan han är, Stolt?» sade Maja.

»Det — skulle inge mig aktning för henne!» sade Stolt, »och — en god gröt kokar hon, det är visst!»

»Och när en blir äldre, Stolt,» fortfor Maja, »så kan det allt vara roligt — jag menar för karlar — att ha sitt eget hem, och sin egen hustru, som kokar åt en gröt om aftnarna och håller en sällskap — Stolt, han? . . .»

Stolt svarade ej, men drog en lång suck, och samtalet kom icke längre den gången.

Göthilda var, till börja med, mindre väl stämd för den nykomna. Hon undrade mycket, hurudan hon var, om hon var en "mamsell ingenting" som så många andra, hurudan hon skulle bli och om man kunde göra henne till "någonting." Och sedan hvad hon skulle kalla henne. Till börja med nämde hon henne: "Ifvars testamente".

"Ifvars testamente" satt tyst och flitig och sydde i Dalbergiska hemmet, så fort hennes krafter hade återkommit. Men hon log så qvickt, och vackert åt Göthildas infall och utfall, såg

med så tacksamt strålande ögon på Hedvig och Augustin, svarade så bra och klokt på hvad som sades henne, och var öfverhufvud så behaglig, att småningom hennes ställning i huset alldeles förändrades. Hon lemnade sömmerskans befattning för att bli lärjunge åt Hedvig, åt Augustin, åt sjelfva Göthilda, som lärde henne sjunga och rita. Och "Ifvars testamente" fick oförmärkt namn af "Göthildas skyddssystem," Hedvigs flicka, husets dotter, allas liten Karin.

Och under familjekärlekens och hemtrefnadsens solsken, utvecklade sig den unga flickan, och blommade fram i skönhet till kropp och själ.

»Hon är Engel den andra,» förklarade Göthilda — särdeles sedan hon af Lovisa inhemtat vissa drag ur Karins lefnad, som mycket höjde hennes anseende hos Göthilda — och »morbror får lof att hålla af henne litet, om morbror håller af mig — men mig i första rummet, det förstås.»

»Det gör jag, ta mig fan också!» sade generalen. »Sådanader kan man icke ha för många i huset!»

Det var också en lycka i denna "bonne fortune" att general Herkules var så fullt nöjd med dessa syskons upptagande i familjen.

Att hjälpa hederligt folk, som gerna vill hjälpa sig sjelf, det var just hans sak. Och han tog Eli genast under sin vård, och satte honom att

måla om sina båda rum med dörrstycken af egen komposition, och alla sina gamla don, som kunde målas; och gaf honom god arbetslön.

Göthilda sjöng alltemellanåt för Karin visan:

”Och liten Karin tjente på unga kungens gård”;

hvarvid alltid Karin fick så god färg, och blef så vacker, tyckte Göthilda.

»Du har rätt, Augustin!» sade ändteligen Hedvig. »Ifvars testamente är en verklig bonne fortune! Jag börjar hålla af den flickan som vore hon mitt eget barn.»

»Nu ser det då ut, som Ollonbergiska familjens lidanden skulle få ett slut!» utropade Lovisa, då hon förtjust, emellan skratt och gråt ställde sig vid köksspisen i Dalbergiska hemmet, med rang af kokerska — enda heder och värdighet, som hon ville emottaga, — och såg vid eldens flammor och hoppets lusteldar liten Karin sitta i lyckans högsäte, och Eli åka till odödligheten i konstens himlavagn, och *alla* Ollonbergiska familjens lidanden lyckligen slut.

Och nu är äfven denna episod slut.

Men vi begynna genast en annan. Ty vi känna oss kallade att se hur det står till på —

EKARNE.

Ett skönt gods, ett älskande människopar der bosatt i idyllisk enslighet och frid, synes för mången en typ af högsta jordiska sällhet, en bit af paradiset. Och det kan vara så. Men det kan ock vara annorlunda. Ensligheten är en skarp pröfvare. Den dyrkar opp känslorna, den fördjupar dem. Lycka, lidande stegras här till högsta innerlighet. Man kan här ej undkomma, ej förströ, förflygtiga intrycken. De förblifva, intränga, genomtränga, och omärkligt, men ovilkorligt förvandlas människan, hemmet! — —

Det husliga lifvet — denna folkens innersta helgedom — är också en enslighet, full af djupa mysterier. Derföre står ordet: "Heligt" med rätta öfver dess ingång. Det bär inom sig en oförstör- lig enslighet i hvilken människan står allena med människan i ett förhållande, som fordrar att "de skola varda ett" om de skola varda lyckliga.

Sätt denna enslighet uti en yttre sådan, och den skall snart uppenbara sin makt att införa i

lifvet himmel eller helvete. Det kan ej, det bör ej vara annorlunda.

De tysta suckarnes dag är icke förbi; skall icke gå förbi utan med världens sista dag. Men frågar du hvar de dragas mest tunga, så torde svaret bli: i de mest afskiljda, mest inom sig slutna hemmen.

Heliga, kära, älskade enslighet! skall jag anklaga dig? Nej! ty jag tror att det är långt flera som du befriar än som du fäller; och mer välgörande än ditt sällskap var mig ännu ej någon väns på jorden. Men ett synes mig visst. Och det är, att ingen menniska bör våga att lefva i djup ensamhet med en annan menniska, såvida några djupa skiljaktigheter dem emellan ligga i grunden af deras väsen eller tänkesätt. De skola då icke fela att träda förstörande fram.

Ekarne var ett skönt gods. Uno och Engel flyttade dit som ett älskande, lyckligt par. Och de voro lyckliga der. Stunder af ousäglig sällhet och skönhet blommade der upp för dessa älskvärda, och älskande makar. Men — något felades ändå. Det fanns för dessa makars fullkomliga förening ett hinder, som, först dunkelt känt, och öfverskyldt af kärlekens blommor, småningom kom mera och mera fram, och syntes allt oftare, allt bestämdare. Det var det svalg, som förr en gång hotat att skilja dem åt. Men ännu, som då, vände de sina hufvuden bort der-

ifrån, och räckte hvarandra sina armar deröfver, och fyllde det med blommor. Det syntes dock åter och åter, och Engels ungdomliga glädje af tog allt mer. Sen en tid hade hon stunder af verklig melankoli. Då sökte hon ensligheten, helst ute i det fria, der hon säkrast kunde vara ostörd. Ekarne låg ett godt stycke ifrån målarstranden inåt landet, i en vildt romantisk nejd. Nära vid huset vidtog en skön, vidsträckt park. En sjö, *Djupa-sjön* kallad, låg här innefattad af höga, mest lodräta klippväggar, här och der af brutne af lummiga trädgrupper, och dalöppningar. Här i klippväggen längs med sjön, hade Uno anlagt en gångstig, som på bekväma trappsteg förde öfver bergen och till grottor, och sallar i dessa, som natur och konst hade förenat sig om att bilda. Här var ett ställe, der en rönn och en björk, utsådda af fåglar, hade växt upp ur sprickor i stenväggen, och lutat sig mot hvarandra så att de bildade en port; och här brukade Engel sitta och se utåt sjön, i hvars mystiska (som det sades bottenlösa) djup hon älskade att sänka sina blickar. Här hade Uno låtit utbugga en bänk, och han kallade stället: "Engelshvila".

En dag satt Engel här. Det var en dag i första begynnelsen af våren. Det stod ett töcken i luften, som till hälften dolde alla föremål; men luften var mild, mjuk, och full af detta outsäg-

liga behag, som bryter in i nordens vinter, med den första vår-ningen, då man känner, att

»... jorden kärleksvarm
hvilat i vårens arm»

Snödrifvorna smälte i skogen; Orrarne spelte i furorna, Räflon kallade sin maka. Lofträden rodnade, och deras knoppar svällde i det fugtiga, milda vädret. Då och då kom en skalkaktig vind och bjöd Djupa-sjöns vågor upp till dans, och rörde vid skogens och klippornas harpor. Naturens hjerta tycktes svälla i känslan af en annalkande högtid.

Den unga frun på Ekarne såg och hörde allt detta. Men hennes hjerta svällde ej i harmoni med naturens. Det var tvertom ovanligt beklämdt, och liksom tungt af återhållna tårar. Det finnes stunder, då ohjelpigen ängsliga aningar intaga oss. Hundrade sådana blåsa bort, som agnar för vinden. Men några finnas, som — ha en hemlig rot. Det var nu i Engels själ ett töcken, såsom i naturen, ur hvilket föremålen obestämda och dystra skymtade fram. Hon gaf det icke namn, ja, hon ville ej tänka på det, men hon kände dunkelt att *något* uppsteg emellan henne och hennes make, som hotade att omtöckna deras lif, att möjligen — skilja dem åt. Dock nej! detta sista tänkte hon icke, kunde icke tänka. Och ändå låg en känsla så sorglig, som blott den af skiljsmässa föder, på djupet af hennes själ, och

tryckte den. Småningom begynte hennes tårar att rinna. De lättade henne.

Men hastigt torkade hon dem bort då hon nära sig hörde en gåendes steg, och igenkände Unos. Han språkade gladt. Det var med deras lilla gosse.

Uno hade gått för att uppsöka sin hustru. När han fann henne, förebrådde han henne ömt, att trötta sig med dessa bergvandringar, nu isynnerhet... »Jag tror att jag måste blifva tyrann, och stänga in dig!» sade han skämtande.

Engel log mot honom, men han såg då att hon hade gråtit. Ömt, allvarligt, forskade han efter orsaken dertill, ty Uno visste att Engel icke var af de gråtmilda fruar, som fälla tårar för ingenting. Men Engel ville icke fram med orsaken till sina tårar.

Uno företog sig att gissa, och föreslog åtskilliga saker, åt några af hvilka Engel måste skratta. Slutligen sade hon:

»Ack nej! sök icke fel hos dig, emot mig du är den bästa, godaste... du är blott för mycket god mot mig. Men... ändå!...»

»Ändå? hvad då? nu måste det ut, Engel eljest blir jag ond.»

»Ändå känner jag mig ibland så... ensam. Nu är det ute, — Uno förlåt mig!...»

Hon kysste honom, men hennes tårar runno på nytt.

»Ensam?» upprepade Uno, och såg frågande på henne.

»Ja, ensam i mina djupaste, innerligaste — såsom jag tycker bästa — känslor och tankar. Nej! se icke såder allvarsam ut, Uno. Ty då blir jag så olycklig. Ser du, min älskade man, det är just emedan jag icke vill göra dig ledsen, icke vill gifva dig en enda stunds obehag, som jag går så här för mig sjelf, när jag är sorgsen.»

»Och hvilka äro då nu de djupa, och förträffliga tankar, som du måste dölja för mig?» frågade Uno, icke utan skärpa.

»Du vet det, Uno» — sade Engel, som förut — »jag har ofta önskat att få gå till skrift. Men jag har ej velat yrka derpå, då du ej känt som jag. Icke heller har jag på länge velat tala derom, då jag sett att du ej gerna hör det. Men nu längtar jag mer än någonsin. Det är nu så längesedan! . . . och snart kommer en stund då det blir fråga om lif och död för mig. Jag längtar att derförinnan innerligare viga mig vid det eviga lifvet . . . Jag ville gå till Herrans nattvard . . .»

»Nå väl, hvem hindrar dig?» sade Uno, något kärft. »När du vill gå, så — — gå!»

»Ensam?» Och Engel såg på honom, med en så rörande blick, att han ovillkorligt rördes deraf. Han såg ned, i det han lutade sig framåt och med sin käpp lekte med småstenarne på

berget, och lät dem spritta ut i sjön. Engel fortfor:

»Häromdagen, då jag var i kyrkan, såg jag hustrurna med sina männer tillsammans gå fram till altaret. Jag tyckte att de voro så lyckliga, Uno!... Det såg så vackert ut...»

Med mild, men allvarsam röst sade Uno:

»Ville du ha mig att handla för skens skull, utan inre öfvertygelse?»

»Nej, ack nej! men... jag blott sörjer, Uno, att det är så, att vi, i många saker äro — skiljda. Det kostar på mig. Jag kan ej hjälpa det.»

Det blef en stund af djup tystnad.

När Engel åter såg upp, såg hon Unos blickar fästade på henne med ett uttryck af outsäglig ömhet. Ändteligen sade han:

»Slut dig till dina syskon, i de öfvertygelser och bruk, som du älskar gemensamt med dem. Och sedan — — kom igen till mig, och var lycklig med den, som öfver allt annat i verlden önskar att se dig lycklig... Kom, min söta flicka! — Låt icke de mjeltsjuka grubblerier, som unga fruar så ofta och så onödigtvis ha, förmörka min Engels klara blick och panna. Se dig omkring i det här stora templet, der tusen stämmor tala om lif och sällhet;... andas den flägt, som uppfyller allt med pånyfödelsens kraft; hör du hur det stimmar, i skog, i sjö, och luft; hur allt andas, vaknar, rör sig för att älska, lefva,

njuta! Bär icke du sjelf, älskade, under ditt hjerta löftet om en ny vår för vårt hem, för vår lycka? O! så låt din ande, ditt lif blifva ett med det stora, derutomkring dig. Glöm stundens små bekymmer, och försänk dig i detta, allt lifvande, närande, förnyande! . . . »

Ett svagt rop, och ett plaskande i sjön vid deras fötter asbröt här Unos hänryckta tal.

Engel sprang upp. »Gossen!» utropade hon, och såg sig vildt omkring. Barnet var försvunnit. Engel sprang fram till ledstången som följde vägen på klippan utmed sjön. Uno ville återhålla henne, men hon slet sig ur hans armar, och i ett nu hade hon kastat sig öfver stängslet och ner i vattnet, ur hvilket hon såg sitt barn sträcka upp de små hjälplösa händerna. Det var ett ögonblicks verk.

Gossen hade velat se hvart de stenar, som fadern lät hoppa ut i sjön, togo vägen, och hade krupit under stängslet, för att bättre komma åt, och här stupat utföre den lodräta klippväggen. Han var i begrepp att sjunka då han nåddes af moderns arm.

Nu var det afton. Hedvig och Augustin voro på Ekarne. Mycket olika var denna afton dagens morgon. Engel hade väl räddat sitt sjunkande barn, och Uno hade lyckats att rycka både

modern och barnet undan Djupa-sjöns omfamning. Men dess verk var ändå gjordt. Det kunde icke hjälpas; den sköna, älskade unga maken och modern, hon måste nu — dö. Hon kände det, hon visste det också, sedan hon utur svåra plågor åter hade vaknat till sans. Hon var fullkomligt plågfri nu, men hade icke många ögonblick qvar att lefva. Dessa egnade hon nästan uteslutande åt sin olyckliga make. Ord af utsäglig kärlek, ord af tröst och hopp och tacksamhet gingo ut från hennes bleknade läppar. Men Uno hörde dem ej. Han förstod ej hvad som föregick. Han hade ännu aldrig sett någon dö, och att hans hustru, hans ungdomliga, lefnadsfriska Engel skulle dö, det trodde han ej på. Det kunde han icke fatta.

Men i den stund då hon, efter att ha talat några ord till Hedvig och Augustin, ännu en gång vände till Uno sin blick, uttalade hans namn och sedan tillslöt ögonen och upphörde att andas och var som död, — i denna stund bemäktigade sig honom en vild, ursinnig smärta. Han kastade sig öfver henne, reste henne upp i sina armar, kysste henne, och kallade henne vid namn. »Engel! min hustru!... moder! vakna!» ropade han.

Och hon — — vaknade.

Långsamt öppnade hon de sköna ögonen och fäste på honom en sorgsen, nästan förebrående blick.

Och sorgset sade hon till honom:

»Ack! hvarföre väckte du mig? Jag sof så godt; drömde så ljust. Och nu känner jag att jag åter måste mycket plågas...»

Hon tillslöt åter ögonen, och när hon om en stund öppnade dem, var deras blick vild och förvirrad.

»Hvarföre gör ni det så mörkt härinne?» ropade hon. »Hvarföre stänger ni ute Guds dag? Uno, älskade Uno! är det du, som stöter mig ut i det eviga mörkret?... Hvad har jag gjort dig emot, min älskade man?... förlåt mig stackars barn!... Det var af oförstånd... Låt mig få gå dit jag längtar!... Icke i det der djupet;... det är så kallt, så mörkt, Uno! barmhertighet!... Hedvig fräls mig... fräls! nej, tyst! Låt vara! Ingen får gå emellan honom och mig. Der han är... der vill jag vara... fast han ej vill låta mig få sofva mer.»

I dessa vilda feberfantasier framlefde Engel åtta dygn. Då blef hon död. Men derförinnan ingen ljusskymt, ingen hvila. Själens ljus var alldeles borta. Kroppens skönhet äfvenså. Hon var ej att igenkänna. Det var en hemsk syn.

När den långa svåra dödskampen ändteligen upphört, och döden hade återtagit sitt rof, då höjdes ingen röst mer, för att återkalla den bortgångna till lifvet.

Hennes olyckliga make satt äfven nu vid hen-

nes sida, men... Det säges, att fordomdags de olycklige, som fingo se Medusas hufvud, plötsligen förstenades af fasa. Något liknande tycktes ha föregått med Uno. En tanke, en känsla, mörk som den eviga natten, hade fäst sig i hans hjerta, i hans hjerna, och stirrade utur hans tårlösa blick.

»Gå till honom Hedvig!» sade Augustin; »tala till honom! Omfamna honom! Vi måste bryta detta tillstånd.»

»Låt oss båda gå!» sade Hedvig. De gingo båda. De slöto sin olyckliga svåger i sina armar; deras tårar vätte hans kinder. Han tycktes icke märka det.

Augustin tog den sköna, sofvande gossen på sina armar, och bar honom till fadern.

Han sköt honom häftigt ifrån sig. »Tag bort!» ropade han, »han var orsaken!...» och han vände sig bort och ryste.

Vid Engels begrafning, några dagar sednare, såg man hennes make vackla blek och dyster. Några timmar derefter fann Augustin honom utsträckt på hennes graf i namnlös, tårlös sorg. Han förde honom derifrån hem. Uno tycktes icke rätt veta till sig, ej heller visste någon hvad som föregick inom honom. Han talade med ingen, svarade enstafvigt eller ock alls icke på hvad man sade honom. Han syntes känslolös

för all tröst, all ömhet, allt hopp. Ibland tillslöt han ögonen under långa stunder. Och då han åter öppnade dem, låg i dem ett uttryck af så djupt, så gränslöst lidande, att Hedvig måste vända bort sina, och gråta.

En dag bar man till honom en bukett sköna blommor ur hans orangeri. I första ögonblicket grep han efter dem med en slags glädje, men straxt derpå kastade han dem häftigt ifrån sig, och sprang med ett rop af vild smärta att innesluta sig i sina rum. Dessa ville han sedan ej mera lemna. Hans sorg blef allt mera menniskoskygg. Han gick aldrig ut, lät skägg, och naglar växa, och såg snart förfärlig ut.

Så förgick den ena veckan efter den andra. En gammal redlig tjenare var den enda menniska han tålde nära sig, och i hans vård anbefalle syskonen den olyckliga svågern.

Unos ogifta syster Bertha, en till kroppen svag, men till själen stark qvinna, som hittills lefvat hos sin gifta syster, kallades nu att bli mor åt Unos barn, och att vaka öfver detta i hans närhet, och der afbida stunden då faderskänslan skulle vakna, och möjligen kunna återföra honom till lifvet och samhället.

Vänner, läkare, prester försökte till en tid, hvad vänskap, hvad vetenskap, hvad förnuft och fromhet kunde verka till mildrande af Unos sorg. Men han tycktes icke höra hvad man sade ho-

nom. Han syntes blott plågad och besvärad. Småningom lemnade man honom, öfvergaf honom som en obotlig.

Men Hedvig och Augustin lemnade honom icke. Väl hade läkarne yttrat att föga sannolikhet fanns för hans räddning, att den enda förändring i hans tillstånd, som var att vänta, var öfvergången från detta tysta svårmod till vild galenskap.

Men syskonen behöllo hoppet, behöllo tron, att det skulle bli annorlunda med deras älskade Uno, och fortforo att flera gånger i veckan besöka honom, eller, då han ej ville se dem, Bertha, som uppmärksamt vakade öfver fadern och barnet, barnet, som under hennes vård uppblomstrade så skönt, så gladt och friskt, som om ingen sorg med svarta vingar hade rufvat vid dess vagg. Bertha gaf syskonen noga underrättelse om allt som rörde Uno. Hvarje minsta förändring i hans tillstånd ville de söka begagna. Men ack! Dag ifrån dag förblef detta det samma; endast att hans sömnlöshet tycktes tilltaga, och när Bertha ibland lyssnade vid hans dörr, hörde hon häftiga, ojemna steg, och en knakning såsom af i förtvillan vridna händer.

General Herkules sade brummande:

„Jag förstår inte detta unga slägte, dessa nutidens menniskor. Men allt detta kommer af de der moderna teorierna! . . . I gamla dagar, när man

fick en sorg, eller när olyckan kom öfver en, då slöt man sig inne i sin kammare, och läste sin bibel, och tog sig kraft och tröst af dess ord. Och så torkade man sina tårar, och gick ut i verlden åter, och var vän med sina vänner, och skötte sitt kall, såsom förr, och drog sin plåga inför Gud i tålmod. Store Kung Carl gjorde äfvenså. När han, af våda, sköt sin vän, general Hård i bröstet, så att denne blef död, då sörjde han af sin själs djup, ja, han stängde sig ofta inne i sitt tält, och bad till Gud och gret, och det gjorde han också när han, under ryska fälttåget, fick underrättelse om sin käraste sisters död. Men inte var han mindre frimodig och tröst för det, icke var han mindre tapper mot fienden och hjertlig mot sina vänner! Och inte oroade han en mensklig själ med sin klagan. Men nu skall man röra opp himmel och jord, med sin olycka, som man sjelf ej kan bära, och som om ingen Gud, och ingen himmel funnes. Men allt det der kommer af de der förbannade moderna teorierna.»

Och general Herkules fnös, skakade hufvudet, lät thorshammaren dundra, så att det genljöd i huset. Och sjöng dertill:

»Den gamla tiden är mig kär,
den gamla Carolinska tiden,» m. m.

Men vi vilja blifva vid den nuvarande, och tala om — —

UNO.

Våren var kommen med sina kransar och sånger; sommaren hade efterträdt den med sina ax, sin fullhet af skönhet och lif. Men enslingen på Ekarne visste ej af det, hade ej sett det. Han satt alltjemt i sitt mörker.

Syskonen Dalberg med morbror Herkules hade flyttat ut till Björkön, och gjorde derifrån besök till Ekarne. De hade öfver sjön blott en knapp fjerndels mil dit.

En dag kom Augustin derifrån.

»Uno hade talat!» sade han till Hedvig. »Men jag vet ändå icke hvad jag skall tänka om hans tillstånd, hvad som är att göra med honom. — Jag kände mig så ovanligt lifvad, i dag, när jag for till honom. Jag hade beslutit att kosta hvad det ville tala med honom, söka bryta mig fram till hans förnuft, väcka eller åtminstone skaka på hans tankekraft. Jag tog ihop med honom helt tvert, förebrådde honom hans öfvergifna sorg, talade med honom om det vitt-

nesbörd, som mensklighetens samvete, mensklighetens medvetande i alla tider gifvit för ett lif efter döden, för den personliga uppståndelsen, och sökte så att leda honom till det ljus, som den Christna uppenbarelsen låtit uppgå, som en fullkomning, en bekräftelse af människoförnuftets högsta aningar. Jag anföll äfven hans hjerta, jag rörde vid det smärtande såret. Jag frågade honom om han icke trodde att Engel skulle lida af hans sorg, om icke sjelfva hennes himmel skulle förmörkas deraf? Jag påminte honom om den aning af detta förhållande emellan älskande själar, som ligger uttryckt i den sköna, gamla hedniska dikten om Helge och Sigrun, om huru han, "den döde" klagar att hans bröst blir frostigt af "sorgdagg", genomträngdt af de tårar som hon, den qvarblefna makan gråter. Jag blef sjelf helt rörd åt den sköna digten, — jag blef så varm i ifrandet öfver att en odödlig varelse skulle låta ett mörkt, försvinnande ögonblick uppsvälja, fördunkla hela dess lif, låta döden skymma kärleken, som är den enda starka och som ju segrar äfven öfver döden, — ja, jag begriper ej att jag ej rörde, ej skakade Uno! . . . men han lyssnade till mig tyst, likgiltigt, stelt. Och när jag upphörde att tala, sade han: »jag tackar dig! Jag förstår din välmening, men — icke dina ord. Det är liksom lefrad blod i min hjerna, och mitt hjerta, som hindrar mig att känna, att tänka något ut-

om min osalighet. Tack Augustin! men — det är ej värdt. Menniskor hjälpa mig ej!... Det behöfves något starkare. Döden är en stark man. Han allena kan lösa eller — lugna för alltid, och — — jag begriper inte hvarföre jag lefver ännu!...» Efter detta försjönk han åter i tystnad, och jag såg att min närvaro blott plågade honom. Hvad skall man göra, Hedvig? hur skall man kunna hjälpa denna olycklige? Ser du, kan du tänka något sätt, någon utväg?»

»Ack nej!» sade Hedvig — »jag kan det ej. Men — hvad som är för menniskor omöjligt, kan vara möjligt för Gud.»

Och i detta hopp hvilade hennes stilla själ, uppreste sig Augustins ånyo. Och båda förblefvo vid att icke lemna något tänkbart medel oförsökt.

En morgon, — det var vid midsommartid, — for Hedvig till Ekarne. Tanken på den olycklige svågern gjorde hennes blick slö för den naturens herrlighet, som omgaf henne. De löfrika holmarna, som lågo som lycksaliga öar i den spegelklara Mälaren, öfver hvilken lätta dimmor drogo, och i hvilken vattenfåglar badade sig, allt detta såg Hedvig blott som genom ett sorgflor. Hon var särdeles nedslagen denna morgon. Hennes känsliga själ var gjord att djupt sympathisera med allt lidande, liksom med all sällhet. Men nu var det förra henne närmast.

Hon fann Bertha i ett rum utanför det, der

hennes bror befann sig. Hon var orolig] och upprörd.

»Jag fruktar,» sade hon, »att något ovanligt är på färde. Jag har hört Uno röra sig, gå så häftigt derinne!»

»Tror du att jag kan gå in?» frågade Hedvig.

»Jag vet knappt. — Jag känner mig i dag så ovanligt försagd. Läkaren, som var här i går, fruktar det värsta, och har bedit mig väl akta barnet för — dess far. Ack, Hedvig!...»

»Jag måste ändå försöka att gå in — att tala med honom.» Och blek, men beslutsam gick Hedvig mot dörren till Unos rum.

Men i det samma öppnades denna, och Hedvig vek förskräckt ett steg tillbaka, ty det var Uno sjelf som stod framför henne, Uno med det yfviga förvildade håret, det långa skägget; det var den förre olycklige, men dock ej fullt densamme. Ty det dystra, döda uttrycket i de djupa ögonen hade nu gifvit vika för en eld — var det väl glädjens? var det galenskapens? Det strålade ur dem ett ljus, som icke liknade någon jordisk fröjd, som spridde likasom ett sken öfver det afmagrade ansigtet.

När Uno kom ut i det starka dagsljuset, studsade han, och lade handen skyddande öfver ögonen. Sedan lät han den falla.

»Är det icke Hedvig? — Är det icke min

syster Bertha?» sade han med en röst, som ljöd underlig i Hedvigs öron.

»Jo, Uno!» sade Hedvig, i det hon gick fram och tog hans hand, och såg på honom med sina milda, klara ögon.

Han omfamnade henne, han omfamnade Bertha och sade:

»Tack ni älskade! Jag har gjort er oro... Förlåt mig!... Frukten ingenting mer. Jag är bra!... *allt* är bra!...»

Han gick ifrån dem, han gick i ett annat rum. Han tycktes söka något. Så kom han i rummet der hans barn låg och sof i dess lilla säng. Och sköterskan satt bredvid och sydde och sjöng:

»Ekorren gick på ängen och slog
med fyra sina små drängar.»

Fadern föll på knä vid barnets bädd, såg på det länge, och kysste dess kind, som blef våt af tårar.

Sedan gick han till fönstret. Detta stod öppet. En fogel sjöng i syrenträdet utanför. Uno lyssnade och — log. Han såg utåt nejden och förnam att det var sommar. Han gick åter ur rummet, gick genom salen och nedför trapporna. Han gick tyst, och utan att se sig omkring. Hedvig och Bertha följde honom ångestfulla, tvekanke emellan fruktan och hopp, i det de sågo på hvarandra med frågande, oroliga blickar.

Utkommen på trappan utanför huset, i den fria luften, stannade Uno ett ögonblick, andades flera gånger djupt, djupt, räckte derpå ut armarna, uppgaf ett rop — ett rop af högsta fröjd — och störtade ut i parken.

Solen sken öfver de gröna, daggiga markerna, björkarna susade, doftade, lärkorna sjöngo i skyn, blå och hög hvälfde sig himlen öfver den blomfulla jorden, morgonens friskhet andades i luften, alla blommor öppnade sig; — naturen tycktes fira sin uppståndelse. Och en menniskas outsägliga jubel blandade sig i denna. Unos gång blef allt hastigare; osynliga vingar tycktes bära honom; — och der han gick fram omfamnade han träden, kysste löfven, kysste blommorna, tryckte klippan till sitt bröst, och tycktes tala till fåglarna, träden, blommorna, till allt i naturen sägande:

»Prisen, tacken honom!... hon lefver!... hon lefver!... Allt skall lefva!... Sjungen! sjungen! fröjdens eder!»

Det var som hade han velat förena sig med allt lif, alla väsen, uppgå i kärlek, i tillbedjande.

Och fåglarne sjöngo och jublade, och träden böjde sig, blommorna doftade, såsom i ljudnad för hans ord.

»Det är för mycket! jag kan icke bära det!» sade han; »o! denna kärlek, denna salighet!...» Och han upplyfte sina händer till himlen, och

kastade sig derpå ned till jorden, såsom hade han velat omfamna den.

En ström af tårar lättade honom, och lugnade hans häftigt exalterade själstillstånd.

Hedvig och Bertha funno honom här.

Han lade sitt hufvud i Hedvigs knä, och grät der.

»Varen ej oroliga,» sade han till dem —
»allt är bra. . . Hon lefver. Tacken Gud! . . .
varen lugna. Jag skall ock bli lugn.»

Och stilla sutto systrarna i det solvarma gräset, vakande öfver brodern, med tysta glädjetårar. Ty de förstodo nu att han skulle bli bra. Och öfver dem drillade lärkorna sina uppståndelsesånger, och blommorna doftade, vinden fläkade dem — och de kände att Guds ande var der, var uti det som nu föregick.

Uno blef allt stillare; — han tycktes sjunka i slummer, men allt emellanåt gick genom honom en glädjedarrning; och han nämnde sin hustrus namn.

Här uppsöktes han af den gamle tjenaren, som med obeskriflig ångest saknat och sökt sin herre.

Med honom och sina systrar återvände Uno hem. Det exalterade tillståndet var öfver, men lycksaligheten bodde kvar i hans bröst; hans röst var vek, hans ögon lyste, men af ett stilla, stadigt ljus.

Snart blef Uno äfven till sin yttre menniskasamma, som han var före sin olycka. Men de som voro honom närmare kunde märka att någon stor inre förändring föregått.

Hvad som vållat denna, nämnde han aldrig. Han undvek äfven med Augustin och Hedvig att tala derom, och tycktes vilja ha denna hemlighet för sig allena, som en dyrbar skatt, som ej fick blottas för dagens ljus. Men om han häruti förblef sluten för dem, visade han sig så mycket öppnare, så mycket hjertligare, och tillgängligare i allt annat. Han talade gerna med dem om Engel, och alltid då som om en levande och lycksalig varelse, som han en gång skulle återse. Han talade gerna med dem i flera ämnen, som förut varit aflägsnade från deras samtal. Hans sköna barn blef hans käraste glädje.

Till sina underhafvade egnade han en allt mer faderlig omsorg. Men denna vände sig ej mera, som förr, uteslutande till befordrande af deras materiella välstånd. Han blef mån om deras själs odling. Bland anstalter till befordrande af denna, inrättade han på sin gård, ett lånbibliothek, till hvilket han förskaffade goda, nyttiga, samt ädelt roande böcker och skrifter.

Den lilla d:r Lund, som vi redan känna, blef nu en stadig gäst på Ekarne, och med honom läste och studerade Uno dageligen. Denne lärde, och älskvärde man, hörde till de pre-

ster, inom Evangelisk-Lutherska kyrkan, som tillgifna denna i många viktiga stycken, i åtskilliga gå utöfver dess ståndpunkt. Han hade djupt och sjelfständigt begrundat och forskat i den heliga skrift, och hade funnit att ännu ingen kyrka, ingen religionsform på jorden, hade mäktat fullt uppfatta, och framställa det ljus öfver himmel och jord, den rikedom af nåd och salighet, öfver alla tillvarelsens sferer, som innehålles i denna skrift. Han var af dem, som trodde tiden för handen, då detta ljus skulle dagas, då en högre, en allmänligare kyrka skulle uppstå på jorden, och han gladde sig åt de sken på andans himmel, i hvilka han såg förebådas den nya dagens ankomst.

Och det ljus han funnit, det meddelade han åt Uno. Uno hade sett ett, han också, som hade underbart öppnat hans ögon, och gifvit honom nya klarheter öfver lifvet och döden. De förstodo hvarandra, dessa båda män, och hade stor glädje deraf.

Men i den nya, lyckliga tro, i hvilken Uno ingick, såg han att tvillet väg icke varit för honom utan gagn. Det *ärliga*, *allvarliga* tvillet är det aldrig. Genom dess skuggor hade han kommit till ljus, som han, utan dessa, aldrig hade sökt, och aldrig funnit. Uno kände nu, att icke blott en ny dag, men en ny lefnadsbana hade öppnat sig för honom. — —

I parken på Ekarne, vid "Engels-hvila", vid Djupa-sjöns strand, lät Uno i den höga klippan hugga ett monument till Engels minne, och pryda det med odödlighets-symboler. Här på stembänken, med utsigt öfver sjön, älskade han att sitta, allena eller med sina vänner, och här sutto de mången skön afton, och talade tillsammans öfver den lilla doktors älsklingshema: odödligheten, och tillståndet efter döden. Den älskvärde lärde var full af insigter och åsigter häröfver, och man kunde ej höra honom utan att bli lifvad i tanken och varm om hjertat, om än ibland hans hypoteser syntes något vågade, och Göthilda tviflande anmärkte:

»Men lilla far! Hvar står det skrifvet?»

Men lilla far stod så fast på sin grund, bevisade så eldigt, var så god och tillika så rolig, att man hjertinnerligen måste tycka om honom, äfven der man ej fullkomligt kunde hålla med honom. Men en god del måste man ändå hålla med honom, och en god del tycktes himlen komma närmare jorden, under dessa öfverjordiska samtal.

Och Göthilda, som ännu aldrig "förlåtit vår Herre" (det var hennes eget uttryck) Engels död, kände sig efter dessa samtal försonad dermed, och slutligen — nästan — hågad att dö sjelf.

Men Göthilda älskade mycket lifvet, d. v. s. jordelifvet, och tyckte sig ännu der ha mycket att göra. Och deruti kunna vi icke annat än

hålla med henne; ty utom att hon i sin egen själ ännu hade mycket ofärdigt och oordnadt, att rusta med, så motsåg hon åtskilliga tilldragelser i sin familj — och vi motse flera än hon vet af — som fordrade allahanda tillredelser och anordningar, samt mångfaldigt deltagande. Och Göthilda fattade icke — och vi ej heller — huru man dervid skulle kunna reda sig utan Göthilda.

Vi öfvergå nu till en af dessa tilldragelser, till — —

DET STORA SYSKON-MÖTET.

Det var nära fem år ifrån den dag, då Ifvar och Gerda foro öfver hafvet till främmande land.

Nu väntades de tillbaka. Bror med dem ifrån England.

Redan hade Stockholms telegraf signalerats att Gauthiod hade passerat Dalarö-fästning. — Augustin kom just hem, helt varm, med under rättelse derom. Redan klockan fem eftermiddagen kunna de — syskonen förstås! — vara i Stockholms hamn, "kunna vi ha dem här".

Klockan var ännu icke fem på eftermiddagen, och hör! — kanonskott dåna ifrån skeppsbrosidan.

»Der ha vi dem! der äro de!»

Och morbror Herkules, och Göthilda, och Augustin, och David, och Stolt, de sätta af allesammans marsch-marsch mot hamnen.

Men syster Hedvig är qvar vid hemmet. Hon skall der emottaga sina syskon, sina älskade. Hon är icke ensam. Hvem tror ni att hon är,

den der unga hvitklädda flickan, som ligger på knä framför syster Hedvig, medan denna sätter en skön, lefvande ros, med dess gröna löf in i hennes rika, ljusa hårfläta, — som ser så innerligt söt ut, der hon ser upp på den moderliga vännen, och rodnar och ler, medan denna i moderlig förnöjelse — man kunde nästan säga stolt-
het — ser ner på henne? Känner ni igen henne?

Jag tror knappt. Det är svårt att känna igen den bleka, halft brutna varelse, som för tre år sedan kom i Dalbergiska huset, i denna blomstrande och friska unga flicka, som vi här se.

Men jag försäkrar er, att det är en och samma. Och rosenbusken, som då flyttade dit med henne, den står nu der framför henne också. Det är ifrån den, som rosen är bruten, som nu lyser så vackert i hennes hår. Och busken står ändå full med knoppar.

Om ni icke vilja tro mig att det är samma flicka, så måste ni tro det på de varma ögon, som då och då blicka in i rummet, för att se på den unga, och som stå fulla af tårar — svårt att säga om af skratt, eller gråt, och troligen af båda delarna, ty de ögonen äro Lovisas, husrådinnans, (ty hon har stigit i rang) som är sys-selsatt i salen att råga ett bord med allahanda goda ting och som emellanåt tar sig en ögonfägnad med att titta in i dörren till förmaket, och ler och nickar.

Liten Karin — ty det är sannerligen hon — vet hvem som kommer, hvem hon snart skall råka, och derföre rodnar och ler hon, medan hjertat slår oroligt. Det stackars hjertat! Alltid skall det lägga sig i spelet när unga flickor äro der; och alltid skall det slita ondt!...

Flickan och rosen utgjorde emedlertid en allrakäraste täck bild tillsammans. Och när Hedvig betraktar den, måste hon le, och le återigen, då hon tänker hur öfverraskad en viss person skall bli, och sedan le tredje omgången, och det öfver sig sjelf och de tankar — romantiska tankar, vi erkänna det — som titta upp och sola sig i solskenet af hennes själ. Men hon säger ingenting, icke en knytt. Och den unga flickan hon är tyst också. Men hon kysser de goda händer, som ha flätat in rosen i hennes hår, och tåras och ler. Det är ett tigande samtal. Men det blir annat af! Buller, trampningar, spring i trappor, i dörrar, rop af välkomning, namn ropade om hvarandra, omfamningar, kyssar, glädjetårar, glädjebetygelser, lekande, smekande, tokiga; — Ifvar och Gerda, de fjerran från komna, de länge frånvarande, äro åter på deras fädernejord, i deras syskonhem.

Och Bror är också der.

»Hemma! hemma!» Hur det låter, hur det känns för dem som varit länge borta, långt borta.

Mycket är att fråga, mycket att säga, att

omtala. Många förändringar ha timat. De komma så småningom fram, när första susen fått sätta sig.

Engel är borta! Det visste de frånvarande redan. Det *var* tomt efter henne. Englar saknas alltid länge. Men om "Engel den andra" visste de icke. Man hade med flit undanhållit detta.

Tant Visen har gått till sina fäder. Tant Visen!... Åh!... många sakna tant Visen. Men ingen så mycket som morbror Herkules. Och hvar är väl unga Jarl? — På resor ännu, hållen der af morbror Herkules.

Millionären är också död! Hvem sörjer? icke jag. Det vet jag då visst. Bror visar upp förlofningsringen på sitt finger; ropar på lyckönskningar. Gratulerar! gratulerar! den lyckliga kurren, som får en söt hustru, och en million. Jag hade varit nöjd med halfva hälften.

»Hemmet har blifvit förskönadt!» sade Ifvar till Hedvig, sittande bredvid henne, i det han fästade sina ögon på en ung flicka med ros i håret — läsaren och jag veta hvem det är, — som stod vid ett bord, sysselsatt att servera förfriskningar »Hvem är denna Iduna-gestalt?»

»Låt mig presentera dig för henne!» sade Hedvig, leende af hjertats grund, i det hon steg upp, och gick fram till brodern, till Iduna-gestalten och sade:

»Liten Karin! min bror Ifvar, din fordna lärare och vän, önskar förnya bekantskap med dig!...

»Hvad? Hvem?... Huru!» stammade Ifvar, så förvånad, så förbluffad, så nästan afsigkommen, att — Amerika visst aldrig applåderat till hans sång, om han der icke haft bättre kontonans. Att en flicka skall kunna göra hvad hela Amerika ej kunnat göra, bringa en ung herre ur fattningen!

Men syrprisen gjorde också mycket.

Och liten Karin — hon spillde bär och mjölk på duken, hon rodnade, hon bleknade, såg upp på Ifvar med djupblå, stumt talande ögon, såg ner igen, gjorde precis hvad hvar och en annan ung flicka i hennes ställe hade gjort.

Hedvig fortfor: »hon kallas nu *husets dotter, allas vårt barn*. Vi äro alla fäder och mödrar åt henne. — Och det måste jag säga, att bättre barn finnes icke i verlden. Men som hennes fosterfader, måste du äfven Ifvar bidra till hennes uppfostran och vara betänkt på att lära henne något. Musik, t. ex. hon har en ovanlig fallenhet...»

Hedvig kallades bort i detta ögonblick. Hon måste lemna de två.

Ifvar hade svårt att hemta sig ifrån sin öfverraskning att återfinna trädgårdsmästarens späda dotter, i detta ädelt och behagligt utbildade unga

fruntimmer. Och vare sig att han öfvertänkte sin faderliga rol, eller funderade öfver hvad han skulle lära den unga "husets dotter" visst är att han förblef nästan stum bredvid henne. Och denna hans stumhet verkade förstummande på den unga flickan, och lät henne sedermera utgjuta smärtsfulla tårar.

Och när Ifvar sednare talade om Amerikas fruntimmer, om deras dygder, skönhet och behag, då kände hon sig så tillintetgjord, så en "mamsell ingenting", hon tyckte sig försvinna ur världen.

Men hvad Ifvar tänkte om henne, det tala vi ej om nu, så länge.

Ifvar var sjelf föga mindre förändrad, äfven till det yttre, än den unga flickan, men på ett annat sätt. Hennes var den harmoniska förvandlingen ifrån knopp till blomma. Hans hade föregått under storm, och våldsamt kamp emellan tvenne stridiga naturer, under slitningen ifrån en dyrkad illusion, och vaknandet till ett nytt lif.

Men ärret, efter ett öfverståndet qvalfullt lidande kan blifva ett förklaradt drag i den friska själen, och så hade skedd hos Ifvar.

Hvilken del inflytandet ur hans hem, eller den nya världens genius, eller den ädla, unga qvinna, hvars beskyddare han blifvit — en rol, som alltid förädlar en man — hade i denna förändring, vill jag ej bestämma; allt nog, den var

der, stor, inlysande, och — vacker. "Vildmannen" var försvunnen, och om den svärmande genialiska ynglingen äfven blifvit något undanträngd, stod der i stället en man, allvarlig och mild, i hvars ansigte, blekare, men mera betydande än förr, man allt klarare, såg den himmelska genius hvars drag Lagertha redan längesedan der sett framskymta. Och huru skönt blickade den ej fram i det uttryck, med hvilket Ifvar såg på sina syskon, i den röst, hvarmed han talade till dem!

Och Gerda!... goda unga läsarinna! Om jag nu säger dig, att hon hade mistat en fram-tand, förlorat sitt vackra hår, och lagt sig till peruk, fått fnaslig hy, och på det hela obegrip-ligt mycket förfulats, så — skulle du bestämdt aldrig förlåta mig det; och derföre — och äfven derföre att det vore en alldeles afskyvärd osanning så, — — säger jag det icke. Ty rena sanningen är, att Gerda blifvit betydligt vackrare än förut, att hon vuxit till sig på allt sätt — utom på längden och bredden, och det behöfdes icke heller, — och det helt naturnödvändigt; ty hon hade lefvat ett oberoende, verksamt och lyckligt lif, hon hade känt sin själ vidga sig, blifva större, och bättre, växa med ett ord. Af sådant förskönas alltid ett ansigte. Uttrycket af en ädel sjelfständighet förhöjde nu behaget af hennes väsen. Den ojemna, nyckfulla flickan hade alldeles uppgått i den milda, ädelt fria unga qvinnan.

Jag hoppas, min läsarinna, att du är nöjd.

Kunde jag för öfrigt göra för er rätt åskådligt, huru morbror Herkules regerade, svor, och var ovettig i sin förtjusning öfver att se Gerda och Ifvar väl och lyckligt återkomna från "den stora galenskapen" och att nu ha all sin ungdom åter församlad omkring sig, huru han klappade, och kramade, och svängde om med Ifvar "Vidfamne", med "Valkyrian", och med "Bror" den "d...n"! och med alla de andra äfven, huru Hedvig blickade innerligt och lyckligt, hur Augustin log och talade, hur Bror och Göthilda skämtade, hur Lovisa och Maja sprungo om hvarandra, och kiknade emellanåt tillsammans, huru i hemmet alla stora, och alla små saker troppade fram, för att bidraga till välfägnaden, äfven favorit-koppar, favorit-rätter, favorit-ordstäf, m. m. m. och huru allt detta mötogs, och hvad det var för ett lefverne i syskonhemmet denna aften, — ja, kunde jag göra er detta åskådligt, så — vore det roligt för både er och mig. Men nu kan jag det icke, och det är allt skada. Men ni skolen hjälpa mig, med era förträffliga inbillningskrafter, ni skolen föreställa eder allt det der.

En af Gerdas första afsidesfrågor till sina äldre syskon, var om Sigurd.

Med Sigurd stod det icke bra. En olycksstjerna syntes ha förföljt honom sedan en tid. Kort efter Gerdas skiljsmässa med honom, inveck-

lades han i en process för det honom tillfallna arfvet, som genom illvilja och lågt sinne hos hans motpart ådrog honom mångfaldiga kränkningar. Sigurd gick ifrån saken med heder, men med förlusten af nästan hela sin förmögenhet. Denna bar han som en man, och arbetade blott derefter desto trängnare för att åter bringa sin moder och sig till något välstånd. En dag kallades han hastigt in till denna mor, som nu var den enda varelse på jorden, som han tycktes älska. Hon hade fått slag, och kunde, då Sigurd kom in till henne, icke tala mer.

Hon blott fattade sin sons hand, tryckte den hårdt, och — dog så. Men sedan hon var död hade man svårt att lösgöra den lefvande handen ur den döda. Och denna lefvande hand var det då icke mer. Den var blefven *lam*. Det var den högra. Det var nu öfver ett år sedan detta hade händt, och oaktadt alla de medel, som blifvit begagnade emot denna förflamning, hade den blott tagit till, bemäktigat sig hela armen, och äfven spridt sig nedåt kroppen, hvilket gjorde de, svårt för Sigurd att gå. Sedan några månader var han i Stockholm, för att begagna gymnastiken mot sitt onda, men hittills utan märkbar verkan. Han bar sin olycka, utan klagan, men hans lynne hade blifvit dystert och mennisko-skyggt. Den tvungna öfersamhet, i hvilken han lefde, bidrog att fördystra det. Augustin

hade sökt honom ett par gånger, men icke blifvit emottagen.

Sådan var den berättelse, som Gerda erhöll om sin fordna trolofvade. Sigurd olycklig, sjuk, ensam! Tårarna sprungo vid dessa tankar fram i Gerdas ögon, och en varm känsla sprang upp i hennes bröst. Den sade: "till honom!"

SIGURD OCH GERDA.

Gerda hade icke märkt det; hon hade icke märkt att då hon landsteg på fosterjorden, hälsad och omgifven af släktingar och vänner, höll en hyrvagn helt nära den festliga gruppen, och i dess fönster syntes ett gulblekt ansigte, till hälften fördoldt i den vida kappkragen, men hvars dystert lågande ögon fästades på henne, den blomstrande, strålande flickan, med ett uttryck som hade låtit dessa strålar slockna, om hon förnummit det. Men hon var upptagen af kärlek och glädje; och den gestalt, som såg så mörkt på henne, ville ej heller bli sedd. Det var synbart.

Det var densamma som dagen efter detta uppträde satt i ett dystert rum, i en mörk gränd, i Stockholm, ensam. Han hade icke sofvit om natten; han hade ömsom legat, ömsom gått uppe plågad af själs- och kroppsqval. Man kunde se det på hans trötta, grämda ansigte. Insvept i sin nattrock satt han nu försjunken i en länstol, med hufvudet nedböjdt öfver armen, hvilken liksom

vissnad hängde i en svart bindel öfver hans bröst. För hans blickar framstod gårdagens tafla. Han såg åter den sköna, kraftfulla unga qvinnan, (som han kallade sin, en gång,) blommande af lycka, af medveten kraft och godhet. Han följde henne in bland kretsen af de sina, såg dessa strålande blickar, hörde dessa jublande röster, såg dessa älskande varelser skapa för hvarandra en verld af godhet och glädje. Och han såg omkring sig. Allt tomt, dödt, glädjelöst! Förföljd af ödet, misskänd af människor, förskjuten af vänner, *ensam* satt han der. Men det hade kunnat vara annorlunda; mycket hade kunnat vara annorlunda, det kände han, det visste han med sig, och detta var det kvalfullaste. Men — »Det är mitt eget fel!» sade han strängt till sig sjelf, och tillät ingen klagan att uppkomma, utan härdade sig mot sitt öde.

Och som han så satt, kom en slummer öfver honom, och i slummern en dröm.

Han drömde, att han befann sig på en valplats, kämpande. Han stod ensam mot öfverlägsna fiender; han kände sig sårad, men kämpade allt ännu oöfvervunnen.

Då hörde han en susning genom luften, och han såg komma på sin vingade häst dödsjungfrun, Valkyrian, hon som utkorar kämparne åt Odin, såg henne med det i vinden under hjelmen fladdrande håret, blek, men skön, med stadigt,

men flammande öga. Den blicken hade han sett förr en gång.

Ett spjut var i hennes hand, det sände hon ut; det hven genom luften. Var det hennes ljungande blick, var det spjutet som trängde genom hans hjerta? nog: han kände sig träffad. En isande köld förlamade hans lemmar, lade sig som en blytyngd på hans bröst. Han dignade ned.

»Jag skall dö!» tänkte han, och vände mot döden en fast och trotsande panna, "ty så skall man förtaga dödens bitterhet". Då hörde han åter luften brusa, och hon stod der helt nära honom, den som han förr hade sett, hon stod der, skön och fruktansvärd, och lutade sig ned öfver honom och — kysste honom. Den kyssten borttog hans anda. Och dock lefde han — underbart! — lefde genom mystisk gemenskap med henne, hvars kalla fläkt hade isat hans blod, och som nu tog honom i sina armar som ett barn, och höll honom slutet till sitt bröst. Han kände sig buren med henne af den vingade hästen, på luftiga vägar, han kände en friare luft kringbrusa sig, han tyckte sig höra det glada gnyet från "de höga salarne", Odins salar, der lifvet är en evig kämpalek, och kämpaleken en daglig seger.

Och genom slöjan af de slutna ögonlocken, tyckte han sig se och känna hennes blick, som med magisk kraft beherrskade honom. Då kom

öfver honom en vilja att vakna, att se klarare det sköna ansigtet, som han nu såg, såsom genom ett töcken, att åter komma till lifvet, till sig sjelf. Han kämpade med dödssömnen, och han — vaknade.

Han vaknade verkligen. Men trodde sig drömma ännu. Ty *hon* stod ju ännu der, Valkyrian, med ansigtet det sköna, bleka, nedlutadt öfver honom, hon stod verkligen der. Men var detta väl dödsjungfrun, den fruktansvärda, kalla? Nej! det var en livvets mö, varm och huld. Han såg hennes ögon stråla i kärlek, han kände hennes tårar falla på sin panna. Den daggen var lifgifvande. Hans ögon öppnades. Han kände igen henne. Han nämnde hennes namn.

»Gerda!... Är det du?»

»Ja, Sigurd!» och hon såg på honom, djupt och sorgset, och sade:

»Sigurd, du har lidit mycket!»

Han svarade icke. Han vände sig bort ifrån henne, och tillslöt sin själ.

Hon fortfor lifligt:

»Jag kom i går till Sverige. Jag fick då veta, att du gjort en stor förlust... din mor... Jag kom till dig för att... hur är det med din arm, Sigurd? Den är lam, har man sagt mig. Låt mig få se den. Nej! du får ej neka mig. Det är på din mors vägnar, i hennes ställe, som jag är här.»

»Din mor!» Vid detta för sonen heliga namn blef han öfvermannad. Han blef som ett barn till mods. Han lät Gerda göra som hon ville. Och i den klara, kärleksfulla bestämdhet, som nu inspirerade hennes väsen, var hon i sjelfva verket oemotståndlig.

Hon löste den svarta bindeln. Hon aftog morgonrocken.

Den lama armen föll liksom död i hennes sköte.

Men hon tog den emellan sina händer, tryckte mot den sin brinnande kind, vätte den med tårar, strök den med sina sköna, lifsvarma händer, så att viljan, känslan, som eldade hjertat strömmade ut till fingrarnas spetsar och genom dem till den döda lemman. Hon andades öfver den, och — kysste den.

Och den — kände det. Dess pulsar rörde sig. En känsla af lif strömmade genom ådrorna.

Gamle Ling! Om du hade sett, att här kärlekens starka vilja på fem minuter åstadkom hvad din gymnastik på fem månader icke mäktat åstadkomma, då . . . . ja, då hade du sagt:

»Kärlekens gymnastik är den yppersta på jorden. Men — derefter kommer *min*.»

Sigurd hade ämnat vara stolt och slutet mot Gerda. Men vid anblicken, vid känslan af denna ömhet, detta kärlekslif, sprungo alla ban-

den kring hans själ, och det tillfrusna, bittra löste sig i vemodig glädje. Och när den nya känsla, som genombäfvade hans hjerta, äfven meddelade sig till hans kropp, när han kände sin arm under Gerdas händer spritta, kände blodet strömma genom de domnade ådrorna, och när han såg henne framför sig knäböjd, så ödmjuk och så mäktig, på en gång, då utbrast han:

»Underbara flicka! . . . du ger mig lif på nytt!»

Och det blef så. Ja! Underförnekare, ja! det skedde så. Och hvad kärlekens gymnastik begynt, det fullföljde den Lingska (numera Brantingska) tills verket var fullkomnadt, den lama armen fri och frisk.

Men större var underverket som skedde i det inre lifvet. Det begynte äfven med denna stund, men fullföljdes under de dagar, veckor, månader, som Sigurd ännu var lidande, och under hvilka Gerda var hans dagliga sällskap, hans föreläsarinna, hans sekreterare, och framför allt hans deltagande, hjertliga väninna.

Och den kvinna, som förr så trotsigt hade upprest sig mot Sigurds befallningar, som aldrig kunde bringas till lydriad för hans fordringar, hon var nu uppmärksam på hans minsta önskan, hon sökte läsa i hans blickar dem, som munnen nekade sig att yttra.

Men sannt är att Sigurd nu var en helt annan man än förr.

Förhållandet emellan de båda var ett underligt, mystiskt. Aldrig vidrördes med ett ord det förflutna. De voro åtskiljda som trolofvade. Och likväl stodo de nu närmare hvarandra än på den tid de voro förenade genom detta band. Deras andar förenade sig nu med hvarandra, de kände, tänkte och talade tillsammans, såsom de aldrig förr hade gjort det. Icke, att de alltid och i alla ting voro öfverens. Omöjligt! och icke roligt heller. De voro äfven nu ofta skiljaktiga; men annorlunda klingade nu rösterna och ordalagen, och annorlunda verkade de, än när de höjdes af myndighetens och trotssets andar.

Hvad mände med tiden komma af allt detta?

Det torde vi få se en gång. Nu återvända vi till — —

SYSKON-HEMMET.

Der rådde ett rörligt, roligt, oroligt, underligt lif. Der voro nu tillsammans unga, kraftiga menniskor, som på olika vägar hade utbildat sina olika anlag, och genom dem kommit till klarhet och sjelfbestånd, äfven i det yttre lifvet. De hade uppnått ett visst stadium på sina lefnadsbanor, men nu hade en paus inträdt, eller rättare en orgelpunkt. Och de flesta kände att något nytt nu måste komma, en högre, fullkomligare utveckling af lifvet. Detta gällde isynnerhet för Ifvar och Gerda. Det konstnärslif de hittills fört, var för dem icke nog, antingen derföre, att deras konstnårsanlag icke voro nog stora att fylla detta, eller att detta icke var nog stort att ensamt fylla deras själar. De längtade till någonting annat, någonting mer.

Och alla syskonen, vännerna blefvo liksom smittade af denna längtan. Men ordet, grundtanken dertill felades dem ännu.

De voro tillsammans hvar dag, isynnerhet hvar afton, dessa varma, sträfvande själar. Då brusade om hvarandra berättelser från främmande

länder, tankar öfver menniskan, tiden, lifvet, det inre det yttre, då öppnade hjertat och hjernan sina kamrar, gåfvo och undfingo nya ljus. Droppa föll till droppa, eld tände eld.

Och hemmets husgudar vårdade och vaktade den, medan alla världens vindar blåste på lågorna.

Älskade läsare! Den vind som smeker din panna, eller som susar vid ditt fönster, den är ju barn af samma stora vind, som kringbrusar jordklotet, som far öfver alla jordens länder. Du hör i dess röst, en röst ur universum.

Så är det ock med andans vind; och mer än någonsin i våra dagar, då ångan gjort förbund med andan, och löst dess bundna vingar, till en allt friare flygt genom verlden. Och hör du det ej, hur den talar från kust till kust, från land till land, från stad till stad? hör du ej känsla väckas af känsla, tanke svara på tanke, ton dallra vid ton, och de små öarna gifva genljud af de stora veldsdelarnes accorder? Hör du ej sfererna brusa i allt renare harmonier, allt innerligare melodier, allt starkare, högre? Hör du det ej, då beklagar jag dig. Ty ditt öra är ej rent, och du umbär en stor njutning.

Men gör du det — och helt visst, du gör det, — då måste du äfven höra, i denna tid, en viss melodi, en viss sång, som genomgår all annan, och i hvilken folken, de fjerran skiljda folken, harmoniskt sjunga tillsammans.

Det är sången om förening, om förbrödring på jorden, om ett stort syskonlif, i hvilket alla menniskor erkänna hvarandra, såsom barn af samma fader, födda att med hvarandra dela samma arf af godt och glädje.

Ja, i detta stora erkännande kommer man öfverens. Det vållar christendomens ande.

Och föreningar bilda sig, små och stora, för att i lifvet utföra hvad anden vill. Svaga menniskor gifva hvarandra handen. De bli starkare deraf. Och den elektriska strömmen af Guds kärleks kraft genomtränger hastigare alla.

Det var en gnista af denna eld, det var en vind af den vind som vi nyss omtalat, som en dag rörde vid medlemmarne i vår syskonkrets, och förenade dem i en vilja och till ett värf.

Det var en afton. Ifvar och Gerda hade just omtalat sitt besök i den namnkunniga Amerikanska fabriksanstalten Lovell, och alla hade lyssnat med det varmaste, gladaste interesse, då Augustin på en gång sprang upp och utropade:

»Hören! mina vänner! Vi stå här många och fråga: hvad skola vi göra? hvad skola vi företaga? hvarföre förena vi oss icke om att bilda — ett svenskt Lovell? — ett samfund på svensk grund, med svenska seder, i hvilket vi skola söka lyfta arbetarena till möjligaste förädling, frihet och lycka! och hvar och en af oss, skall gifva sitt pund till det gemensammas väl...

Det var ordet, det var tanken, det var den dunkelt anade föreningspunkten, som man hade sökt. Det kände på en gång alla i syskonkretsen, och som bäckar brusa vid vårens lösen, och skynda fram för att bära sina vatten till floden, så skyndade syskonen, vännerna glada, med sitt samtycke, sina gåfvor, och krafter till det nya verket.

Ny, var ej denna riktning för de flesta af syskonen. Vi ha längesedan sett hos Hedvig, hos Augustin, hos Ifvar och Gerda, hos Uno, och hos hvar och en af dessa på sitt vis den kärleksfulla riktning, som förer människan ut ur sitt jag och sin enskilda krets, för att till det allmänna sprida det goda, den glädje hon vunnit.

De voro alla på detta vis barn af det bästa i deras tid. Augustins företag hade blott för de goda viljorna öppnat en väg att göra sig gällande, visat en centralpunkt, ett bestämdt mål, kring hvilket de kunde sluta sig.

I entusiasmens ljus växte nu detta, och blef allt mer skönt och betydande. Fosterländska och christliga känslor alstrade stora tankar, sköna anordningar.

Ifvar svärmade ånyo, men nu i ljuset af en klarnad tanke, för det Utopien, som var hans skönaste ungdomsdröm. Gerda sjöng högt i glädjen öfver att hon skulle införa sången i folklifvet; — hon delade redan arbetarne i chörer — gossarnas,

flickornas chörer — och lärde dem sköna, stortartade sånger.

Hedvig satt med de djupa, varma ögonen fulla af tårar, och hjertat fullt af moderliga tankar. Hon slöt redan alla det unga samfundets barn i sin famn. Bror åtog sig att besörja det blifvande biblioteket; han skulle på morgondagens morgon springa på tre bokauktioner för att begynna samlingen.

Det är en egen slags glädje, som menniskan känner vid stora och goda företag, som hon är med om. Vi tro icke att det finnes en bättre, en ädlare på jorden. Det är en glädje, som höjer hennes medvetande och stärker alla hennes krafter. Det medborgerliga lifvets anda, som genomströmmar hennes enskilda lif, känslan att ha förenat sig i tanke och handling med tidens ädlaste interessen ge hennes varelse högre vigt, större innehåll. Nu känner hon sig rätt ett Guds redskap på jorden, och gladare, och friare uppstiger till honom hennes blick.

Sverige har sett mer än en gång i sitt sköte uppblomstra förbund, alstrade af en ädel tanke. Det s. k. göthiska förbundet var ett sådant, och vi känna alla hvilka sköna frukter det burit.

Det ville pånyföda, utveckla den fosterländska konsten. Och det gjorde så. Det syskonförbund, som här slöt sig ville skapa det fullkomliga samfundet, och inom, och med detta utveckla den fullkomliga menniskan.

Skall det lyckas? Det står ännu i vida fältet. Men skönt är att försöka det stora. Och vi äro ej utan goda förhoppningar. Ty vi se i förbundet goda viljor, goda hufvuden och — stora kapitaler, hvilket är en kapital sak för att utföra stora ideer.

Vi se Bror — tänk, lilla Bror! — med sin unga brud, stå med deras million färdiga att nedlägga den i det gemensamma företaget.

Vi se Mina, millionärens andra dotter, lifvad af samma anda, stå färdig med sin del. Rike-
domens välsignelse har den unga flickan klart insett.

Vi se ändteligen en mängd andra personer utom syskonkretsen dragas till deltagande i den-
nas företag med hjertan, hufvuden eller kapitaler.

Ty alla företag grundade på ädla och sanna tankar, ha det med sig, att de draga menniskor. De ädelsinnade höra i dem en himmelsk röst. Och de följa den. Andra följa med strömmen. Och så växer denna.

En liten rådslående församling bildade sig, för att utbilda förslaget till det nya samfundet. Åt Augustin anförtröddes enhälligt det helas ordnande och ledning. Äfven morbror Herkules gick in i församlingen, — ty äfven han var varm för dess plan — ehuru några af medlemmarne hyste betänkligheter öfver harmonien emellan honom och denna.

Men till börja med gick allt väl. Allt var lif och glad och frisk rörelse i syskon- och vännekretsen. Och liflig och frisk lofvade den stundande vintern att bli, under hvilket den stora planen skulle uppgöras, för att redan följande vår, vid de första lärksångerna sättas i utförande.

Göthilda undrade blott, om icke "byggmästaren" skulle komma hem till dess, för att hjälpa med byggnaderna. Och för öfrigt inskränkte hon sitt deltagande i den samfälta rörelsen vid att "undra hur det skulle gå". Gemensamhetsandan var svag hos henne. Det erkände hon, med näsan i vädret, och leende, skämtande mun.

Så mycket lifligare var denna anda hos de andra inom syskonhemmet. Men medan den regerar der, och midt under vintermånaderna låter en helt ny Flora af känslor, tankar, utsigter och inrättningar uppblomma, och lifvet gå raskt framåt, se vi ett par små enskilda saker gå baklänges, eller upp- och nedvändt, som vi måste iakttaga.

1:o Se vi unga Mina, nu ägarinna af en betydlig förmögenhet, omgifven af en stor skara friare, som särdeles likna salig fru Penelopes friare, på ön Ithaka. Och hela verlden talar derom, och hela verlden väntar att hon skall taga det steg, det parti som man allt sedan judendomen vandt sig att anse som det allena saliggörande för menniskan, och särdeles för qvinnan,

med ett ord, att den unga flickan skall — gifta sig. —

Men den unga flickan med det fasta sinnet, och goda hjertat har tidigt sett lifvet ur en icke glad synpunkt, och gjort sina allvarsamma betraktelser öfver tillståndet i verlden, öfver lifvet och lyckan. Och när nu den stora friarskaran på en gång rycker fram mot *arftagerskan*, så — går hon baklänges, niger, tackar, men förklarar på dess andraganden, att hon önskar förblifva ogift.

Detta är äfven hennes allvarliga föresats. Hon vill blifva en "syster" i samfundet, ungefär som syster Hedvig, och lefva lycklig genom att enligt gåfvor och förmåga göra andra lyckliga. De förhållanden, så varma och vänliga, i hvilka hon nu inträdt till många älskvärda menniskor, och de utsigter, som öppna sig för hennes framtida lif, göra henne emedlertid allvarligen och innerligen lycklig.

Verlden talar mycket om hennes oväntade parti. Men om det är ett framsteg, eller ett baksteg, derom äro tankarna delade. Och —

Hvad tycker läsaren, och läsarinna?

Men 2:o, är utan all fråga en upp- och nedvändning af sakerna. Det är alldeles afgjortt upp- och nedvänt, att Ifvar är sin fordna lärjunges lärjunge! Ja, men så är det ändå.

Allt hvad han tänker, hvad han skrifer om och för det nya samfundet, det måste han ovill-

korligen säga, och läsa för liten Karin, och det är märkvärdigt hvad han lyssnar till hvarje tanka, nej, hvarje känsla hon har deröfver. Men det är ändå icke underligt. Liten Karin är sjelf uppväxt ur den fattigare arbetsklassen. Hon känner dess ställning, dess lidanden, dess frestelser och behof. Hon har de djupaste sympathier dermed, och detta, och hennes af naturen riktiga, och fina takt sätter henne i stånd att deröfver ge ljus, som lysa äfven de lärda i deras begrundningar.

Och Augustin lyssnar tillika med Ifvar uppmärksam till den unga flickans tankar, isynnerhet öfver de medellösa unga qvinnornas tillstånd i Sverige, och särdeles i Stockholm, hvad det är, och hvad det borde vara.

Det var äfven på denna klass — hvilken vid den svenska anläggningen liksom vid Lovell skulle utgöra en stor del af de arbetande — som syskonen vände en särskilt uppmärksamhet, och till hvilken de ville egna en särskilt vård. Augustin sade en dag:

»Ja, om vi ock aldrig kunna bringa det derhän, att man vid vår manufaktur kan — som presidenten Jackson i Lovell — spatsera tre och en half engelska mil emellan rader af unga flickor, med silkesstrumpor och parasoller, så skola vi dock se till att aldrig helgdagsmenniskan skall gå under i jordträlen, utan hålla sig uppe alla

dar i veckan; att aldrig den unga svenskan, den blifvande modreh, uppfostrarinnan, medborgarinnan skall känna sig en ringa, föraktad, och föraktlig varelse.»

Och många af de Lovellska inrättningarne, för de unga fabriksflickornas inre utveckling, och bildning upptogos i det svenska samsfundet.

Och huru lycklig var icke liten Karin vid denna utsigt för sina fattiga systrar i samhället.

Vi vilja icke fördölja, att under det upp- och nedvända förhållande, som uppstått emellan den förra läraren och hans lärjunge, vi se en liten skadeglad gudomlighet skrattande skaka sina vingar öfver dem, ty han ser, att tvärtigenom detta och samhällsinteressen och alla fabriksflickornas interessen, äfven ett annat gjorde sig gällande emellan de unga tu, som med tiden kunde göra dem till — —

Och han, den illmarige, har sen urminnes tider sin glädje af att tutta på och tutta ihop folk.

Men syster Hedvig hade sin glädje af att se de två unga människornas växande, och vackra kärlek. De voro ju hennes barn!

Det var under denna lifliga och glada rörelse, midt under dessa groende förhoppningar, som på den vårljusa himmelen på en gång uppsteg — —

ETT MÖRKT MOLN.

Hedvig hade vaknat några nätter, vid ett doft buller, som hon tyckte sig höra i huset, och med en för henne sjelf oförklarlig oro, låg hon och lyssnade till ljuden af en gåendes steg, som hon tyckte sig förnimma, än på närmare, än fjärmare håll, men alltid sakta, och nästan alltid jemna, ja, så att hon ofta trodde, att det icke var menniskosteg, utan slag af en hammare, som arbetade i natten. Men hennes hjerta tvingades ovillkorligt att klappa hårdare vid dess ljud, och oroliga tankar kommo vid dem äfven i rörelse.

Hedvig tänkte då på Augustin, och att han sedan en tid icke var sig riktigt lik. Han var icke mindre god, mindre hjertlig och vänlig, men han var mindre glad, och mera förströdd. Ofta försjönk han i tankar, som icke syntes ljusa, och då han märkte att Hedvigs blick frågande hvilade på honom, antog han en hastig liflighet, som icke var fullt naturlig. Äfven hade han undvikit sedan några dagar att vara ensam om

aftnarne med Hedvig, som eljest han var så gerna. Han skylde nu på göromål, "mycket att skrifva", och gick tidigt in i sina rum. Hedvig hade väl försökt att ge nybygget och alla "de nya samfundstankarne" skuld för allt detta, liksom Göthilda, men hon kände det tydligen, de måste dock vara oskyldiga till det melankoliska i brodrens tystnad, ty dessa tankar hade alltid lifvat honom, gjort honom glad; det måtte vara någon annan orsak.

En natt hörde Hedvig stegen tydligare, bestämdare än vanligt, och det föreföll henne, att de vandrade i det gemensamma förmaket, som var under hennes kammare, och nära hvilket Augustin hade sina rum.

Drifven af en oemotståndlig ångest, gick Hedvig upp, tände ljus, klädde sig, och gick ned den lilla trappan, som från hennes rum förde till den nedra våningen. Vid förmakets dörr lyssnade hon, men hon hörde derinne inga steg mer. Allt var tyst. Sakta öppnade hon likväl dörren och gick in.

Det var mörkt derinne, mörkt och tyst. Endast ett ur pickade, i det det visade på midnattstimman.

Hedvig såg sig uppmärksamt om i rummet, med en besynnerlig känsla af att ändå någon nyligen varit der. På bordet nära soffan tyckte hon sig märka att böckerna lågo annorlunda än

de gjorde det om aftonen. En bok låg uppslagen. Hedvig såg uti den. Den var en del af Atterboms "Svenska Siare och Skalder", och den sköna lefnadsteckningen öfver *Frese* låg uppslagen. Några ställen der voro understrukna, och Hedvig läste:

»Mina tankar stannade vid det mål hvaröfver ingen komma kan. Då öfverlade jag med mig, om jag icke vid sjelfva dödens betraktande måtte finna nöje. Och si! mig syntes af frossarenom utgå mat och sötma af den starke. Jag förnam att dödsens bitterhet skulle förvandla all min sorg i glädje. Detta förvarade jag i mitt hjerta som en skatt, större än all jordens rikedom.»

På ett annat ställe voro understrukna följande ord:

»Jag vill dig prisa Gud min tröst,
med ljusets, mörkrets munnar.»

Och åter på ett annat ställe:

»Guds åskådande kom, att de bedröfvade mätta,
der en evighet gör dem åter unga och lätta.»

»O min Gud! hvad betyder detta?» tänkte Hedvig, i det en ängslig aning om någon förestående olycka sammandrog hennes bröst — »och hvem har här under nattens djup sökt tröst?»

I detsamma föll hennes blickar på en med blått papper häftad bok. Hon kände den väl; det var Augustins dagbok, den i hvilken han hvar

afton brukade skrifva in några ord. Den låg nu der på bordet uppslagen, och det bredvid stående bläckhornet med pennan tycktes utvisa att han nyligen skrivit i den. Ovillkorligt fästades Hedvigs ögon på några rader, som ännu syntes helt fuktiga, och hon läste följande:

»Jag har talat med M., han lemnade mig intet tvifvel om mitt tillstånd, — om hvad jag har att vänta, att frukta... Hittills alltså och icke längre!...

Det har kommit underligt, sakta, — som en tjuf om natten. Och nu är det der och måste mötas, *måste!*...

Jag har knappt velat tro det. Jag har tänkt att det måste bli annorlunda, måste gå öfver. Men lidandets långa timmar och M...s ord ha öfvertygat mig.

Det kostar på mig. Det är mig svårt. Jag vill erkänna det, ty det är så. Jag var för lycklig, för fästad vid jordelifvet, vid mina älskade, mina vänner, och dessa framtidsplaner, som skulle bli så mångas lycka!!! Och nu — — nu på en gång slut, slut!... Slut? nej gode Gud! icke slut, det tror jag icke, men ändå... *farväl* till så mycket, så många... och —

Min Hedvig... min älskade Hedvig!...»

Hedvig kunde icke läsa vidare. En dimma skymde hennes syn, kallsvett badade hennes panna, hennes knän darrade.

»Hvar är han?» frågade hon sig halfhögt —
»jag måste se honom, måste veta...»

Och som hon uppslog sin blick, och ville resa sig, se — då stod framför henne Augustin, och räckte mot henne sina armar.

Som en tröstens, och kärlekens engel, stod han der, beredd att taga bitterheten från den kalk som han måste räcka.

Och huru kärleksfullt, huru barmhertigt underrättade han icke nu den darrande Hedvig om sitt tillstånd, om sin fara, men äfven om möjligheten af räddningen, en möjlighet, som han dock icke sjelf trodde på.

Augustins sjukdom var en af dessa grymma, länge djupt fördolda, som smyga sig på människan, utan att hon anar det, men som i det de bryta fram förklara sig för dödande, så vida inte en smärtsam operation kan rädda lifvet.

Sådant var Augustins tillstånd; men då han såg det förskräckliga intryck, som underrättelsen derom gjorde på Hedvig, sökte han blott att mildra faran, och uppkalla hoppet.

»Jag har», sade han, »skrämt upp mig sjelf, genom det att jag icke meddelat dig denna sak, utan låtit den trycka mig allena. Du har skämt bort mig, Hedvig, genom att alltid taga hälften af allt som varit mig tungt. Och nu känner jag, att sedan jag fått tala med dig om detta, så skall det synas mig mindre farligt. Och det torde

slutligen icke bli det alls. Men — skulle det bli annorlunda, skulle det vara Guds vilja att — skilja oss åt på en liten tid, så — lofva mig, min Hedvig, att hjälpa mig att bära det, att med ditt himmelska sinne stödja, upplyfta din alltför jordiska broder! vi veta dock ju, Hedvig, att vi alltid ha hvarandra, alltid förbli förenade. Det är en gudomlig glädje och visshet, som ingenting kan borttaga. Och jag vet det Hedvig, att blott jag får se dig modigt och gladt gå emot hvad som skall komma, så skall jag äfven möta det frimodigt.»

Så talade den ädle, gode, och Hedvig, hon grät mycket, och smärtsamt, men, den beundran, och kärlek, som brodern i denna stund lät henne känna, var henne så ljuf, så stärkande, att hennes hjerta fick kraft att lyfta sig öfver olyckan. Hon ville förtjena hans förtroende, ville bli för honom hvad han ville. Hon torkade sina tårar, kysste honom och sade:

»Jag skall försöka!»

»Tack!» sade han, med en glad blick, och kysste hennes hand. »Om du visste hvad detta är mig godt och styrkande. Ah! Jag känner mig helt lätt och glad åter. Jag känner det — du blef mig gifven "till ena hjälp" i lifvet. Gud välsigne dig! . . . Och nu bort med nedslagenhet, och dystra tankar; nu friskt till lifvet igen, och våra framtidsplaner! Nu skall jag rätt ifrigt ar-

beta för dem, och vi skola dela lust och nöd såsom förr. Vi ha ännu en två à tre månader, Hedvig, innan min lifsfråga kommer före, innan M. kan hjälpa mig, och till dess skola vi ha duktigt arbete undangjort.»

Och ifrån denna stund egnade sig Augustin med en lifligare verksamhet än förut, till utarbetande af det verk han företagit. Och Hedvig satt nu vid hans sida, under de nattens timmar, som han icke kunde sofva, och gjorde honom arbetet lättare, och ljufvare. Och under det att Augustin kände framstegen af det onda, som skulle förstöra hans jordiska kropp, kände han med en viss, storartad glädje, huru hans ande befriade sig, och kunde under den timliga tillvarelsens undergång verka för eviga syften, Och medan hans kropp blef svagare, syntes hans själ bli starkare, större.

Som Augustins sjukdom snart gjorde honom det svårt att gå ut, blef det i hans rum, som samfundets vänner samlade sig, och här som rådplägingarne föregingo.

Och här var det lif, lif! Det var ofta ingen i denna församling, som kom ihåg, att den som anförde den, den hvars lefvande tankar och lefvande ord lifvade och sammanhöll alla bar inom sig fröet till en snar och svår död. Jo! *En* var dock, som aldrig, *nästan* aldrig glömde det, der hon satt inne hos brodren, vid sin båge eller sin

sticksöm och lyssnade till de andra, och äfven stundom deltog i samtalet, — en var hvars varmaste känslor genomilades af denna tanke som af en isvind, det var en älskande själ, och J vetten hvem!

Mycket var som förekom under dessa samtal, många, många tankar och förslag, nog för att fylla stora magasiner. Bevare mig från att göra redo för detta allt. Men några småkorn fallna ur tankekärfvarne, har jag plockat upp och — läsaren må efter behag förbigå eller inberga dem — jag framlägger dem här, såsom —

STRÖ - G O D S.

Augustin hade litet svårt ibland att hålla stånden rätt emellan två sina vänner. Den ena ville ösa på för mycket, den andra ville medge alltför litet.

Till den förra sade Augustin:

»Sakta! Intet för intet! Vi unna gerna våra arbetare allt godt, men de måste sjelfva förvärfva det. Och derföre skola de sättas i stånd att kunna förkofra sig genom flit, och välförhållande. Umbära, försaka skadar icke att börja med. Ja, är nyttigt. Ha icke de flesta af oss fått begynna dermed. Jag minnes väl, hur jag mången gång, vid akademien, gick ut vid middagstiden, och ströfvade kring gatorna, för att förströ hungern, som jag ej alltid hade råd att tillfredsställa, och huru mången försakelse mina unga kamrater och jag måste underkasta oss. Men vi visste oss arbeta för fortkomst, och säker bergning. Det uppehöll lynne och godt mod, och lät oss skämtande bära försakelsen, som dess-

utom var oss en god lärmästare. Nej! vi skola ej käla med våra arbetare, men gifva dem det bästa vi sjelfva fått; en lefnadsställning under hvilken de årligen, ja, månadtligen kunna gå framåt, förkofra sig, bereda sina barns bergning, och sig sjelfva en lugn ålderdom. Men fast måste vi ställa den grundsatsen: åt hvar och en efter dess förtjenst.

Ja, detta måste förblifva lagen.

Men på det att rättvisan må här blifva fullständig, måste vi vid bedömandet, och lönandet af förtjensten följa äfven Evangelium. Och låt mig här för er mina vänner, uppläsa ett stycke ur Evangelium, som — jag bekänner det — förr varit mig en stötsten. Nu är det mig en glädje, ty jag anser mig ha förstått dess djupare mening. Och denna har sin tillämpning äfven på vårt företag.»

Och Augustin uppläste följande ur Math. Ev. 20 Cap.

»Himmelriket är likt en husbonde, som gick ut bittida om morgonen till att leja sig arbetare i sin vingård.

Och när han hade varit öfverens med arbetarna om en viss dagspenning, sände han dem i sin vingård.

Sedan gick han ut vid tredje stunden, och såg några andra stående fåfänga på torget;

Och sade till dem. Går och J uti min vingård, och hvad skäligt är, vill jag gifva eder.

Och de gingo. Och åter gick han ut vid sjette, och nionde stunden, och gjorde sammaledes.

Men vid den elfte stunden gick han ut, och fann några andra ståndande fåfänga, och sade till dem: Hvi stån J här hela dagen fåfänge?

De sade till honom: Ty ingen hafver lagt oss. Då sade han till dem: Går ock J uti min vingård, och hvad skälighet är, skolen J få.

När aftonen kom, sade vingårdsherren till sin skaffare: Kalla fram arbetarena, och gif dem deras lön, begynnandes på de sista, intill de första.

Och när de kommo fram, som vid elfte stunden komne voro, fick hvardera dagspenningen.

Men när de första kommo, mente de, att de skulle fått mer; och fingo ock hvardera dagspenningen.

Och när de så fingo, knorrade de mot husbonden, och sade:

Dessa siste, hafva arbetat en timme, och du gjorde dem lika med oss, som hafva burit dagsens tunga och hetta.

Då svarade han en af dem och sade: Min vän, jag gör dig ingen orätt: var du icke öfverens med mig om en viss dagspenning?

Tag det dig tillhörer, och gack din väg; men jag vill gifva denna sista så mycket som dig.

Eller må jag icke göra uti min ting hvad

jag vill? Ser du för den skull illa ut, att jag så god är.»

»Och nu», fortfor Augustin, »ville jag tilllämpa detta på vårt förehafvande sålunda:

Förtjensten skall uppskattas *icke blott* ur *nyttans* synpunkt. Det redliga bemödandet, den goda viljan måste äfven ha sin rang, och sitt värde, bör uppskattas såsom förtjenst.

Och härmed träda vi inom den himmelska rättvisans område.

Ser ni mina vänner. Jag är så högfärdig, att jag ville förbehålla oss att i sista instancen inom vårt samfund få intaga den store husbondens plats — föreställa Gud Fader! — Och detta vore ett oförlåtligt, djerft ord, om det icke sades med hjertat i stoftet! Kort och godt: vi måste utom den vanliga arbetslöns-kassan, inrätta en ny, en för blotta fliten och välförhållandet.

Ur denna skall vid hvar månads eller kvartals slut utgå en *förtjenstpenning*, lika stor för den mera oförmögne arbetaren, som för den mest duglige, blott det är bevist att den förre likaväl som den sednare, gjort *hvad han förmått*, ärligen bjudit till.

Jag vet, att flera godsegare, och andra, som hafva folk i tjenst, handla med dem i denna anda. Och jag vill blott att vi skola göra hvad som här och der sker, tillfälligt och ofullständigt, till en grundsats i vårt samfund, och den

moraliska förtjenstpenningen till medborgare derinom. Så att i detta lilla den stora husbondens vilja måtte ske såsom i himmelen så ock på jorden.

Och att denna himmelska rättvisa tillika är jordisk klokhet, och skall på längden leda till största jordiska båtнад för oss, är icke svårt att inse.»

Till den andra — den knappe — sade Augustin:

»Vi äro dock bra måna om våra egna njutningar; vi anse det högst angeläget att hvar dag ha någon stund af förfriskning eller nöje. Och det bör så vara, ty det är enligt med vår natur, våra behofver. Och jag påstår att vår Herre vill så, att han vill se oss alla lyckliga och glada. Har han icke satt en kärleksmåltid, som hjertat i sin församling? Ingenting är mig visare än att christendomen är en lycksalighetslära, likasom en vishetslära för detta lifvet och det tillkommande, att den ger välsignelsen så väl åt vårt arbete, som åt vår hvila, och vill att vatten skall vändas till vin. Och när vi göra så för dem, som bero af oss, ge dem tillfälle till den glädje, som vi sjelfva önska, så uppfylla vi blott vår pligt som christne. Äfven hedningarne erkände denna pligt, och hade dagar —

t. ex. de romerska Saturnalierna! — då alla slafvar och äfven alla djur, gåfvos fria, till att njuta lifvets gästabud. Men det var blott för några dagar. Vi vilja i hvar dags kalk hålla några droppar af tillvarelsens ljufhet, och göra den rena glädjen till medborgare i samfundet.

Det verk vi här förehafva, är i grunden ingenting annat, än att vi i vänlighet förmedla en förändring inom samhället, som förr eller sednare *ändå* kommer att försiggå. Och dermed tjena vi oss sjelfva, lika mycket som dem vi söka tjena. Låt oss derföre ej kalla det att göra godt. Låt oss kalla det att göra *rätt*. Låt oss kalla det ren, mensklig glädje.

Och som glädjens hjälpmedel inom vårt samfund, måste vi äfven ha glada samqväm, med dans, musik, lekar. Och sjelfva skola vi vara med om dessa, sjelfva deltaga.»

”Sjelfva deltaga”? mången tyckte dock att detta icke skulle gå an.

Men »just detta» sade Augustin, »var det angelägna, det förträffliga. Det personliga, hjertliga förhållandet ifrån den mera bildade till den som är det mindre, ett förhållande, som borde sträcka sig till alla kretsar af lifvet, är just det egentligen välgörande, och samfundets bästa häfstång. Och sedan *den högste* nedstigit till oss, för att upplyfta oss till sig, så heter samhällets högsta rörelsekraft: nedstigande för att upplyfta. Han

har visat oss vägen. — För öfrigt — fortfor Augustin, med sitt sköna leende, — »är det efter *detta* nedlåtande nästan löjligt att tala om nedlåtande människor emellan.» —

Föreläsningar skulle äfven, naturligtvis, hållas i samfundet. Föreläsningar höra till ordningen för dagen. En god ordning, tror jag, helt visst. Och Ifvar, Uno, David alla skulle de hålla föreläsningar på den stora lektionssalen.

När lilla d:r Lund frågade, »hvad allt som skulle föreläsas?» och fått namn på de åtskilliga ämnena, utropade han lifligt:

»Kunde jag icke tänka det! — allt vill ni föreläsa, utom det viktigaste af allt, nemligen: Theologien! Och likväl är det af allra högsta vikt, nu-förtiden, att den söker göra sig populär, och fattlig för de olärda. Det är hög tid på att christendomens förnuft gör sig väg till folkets förnuft, för att motväga allt oförnuft, eller halförnuft som söker förvilla det, för att lära det att kunna reda sig sjelft i förekommande frågor, och att kunna försvara sin heliga tro mot otrons och tviflets anfall.

Jag kan bli ond, ja, både ond och bedröfvad när jag hör människor, som eljest mena väl med sina medmänniskor, och med christendomen, predika emot förnuftet såsom en fiende till tron, till uppenbarelsen!»

»Är detta icke att sätta dem såsom oförnuftiga? att sätta fiendskap emellan Guds förnuft,

och människans? just som inte det sednare vore ett barn af det förra, skapadt att fatta och begripa, och begripande tillbedja dess högsta uppenbarelse på jorden!....

Nej, jag vill säga: tag förnuft, och förstånd, och vettenskap er till hjälp, och när ni med deras tillhjälp sökt att fatta, att begripa höjden och vidden, och djupet af Guds underfulla uppenbarelse, så att ni inser sammanhanget, se då! rätt som det är, står man der, som ett barn, inför den store och gode fadern, troende, tillbedjande; troende just emedan man begriper, troende äfven der man ej begriper *fullt*, emedan man nu först rätt begripit den gudomlige, emedan man nu *vet* på hvem, och hvad man tror. Ja, då kommer på nytt det barnsliga sinnet, och med detta så — komma vi in i himmelriket! Är det ej så syster Hedvig? Har jag rätt?»

»Rätt! rätt!» sade Hedvig, med strålande ögon. »Men tala om detta för många, håll sjelf de föreläsningar ni talar om.»

»Ack! hvad jag det ville, blott jag det kunde!» svarade den gamle varmt. »Men jag duger ej, jag är för gammal; min röst är svag, och bruten; och en gammal skolfux, som jag, kan knappt uttrycka sig nog *folklikt*. De gamla skoltermerna ligga en jemt i munnen och i vägen; och jag kunde säga de allra bästa saker, och folk skulle ändå tro att jag talade arabiska, och

ville införa någon ny hedendom. Nej, tag hellre en annan lärare. Skrankorna emellan lärd och olärd, emellan prest och lekman, finnas ej mera såsom förr, och jag vet ett par af mina unga vänner här, som vida bättre än jag, skola utföra det viktiga värfvet, att göra Theologien, eller christendomens filosofi populär. Uno! — Dig har skett en stor välsignelse. Gack att meddela dess frukt åt dina bröder!»

Af administrativa anstalter inom samfundet, lade Augustin högsta vikt på sparbanks-inrättningarne, åt hvilkas kloka anordnande han egnade en särskild uppmärksamhet. Han antog härvid tidens mest godkända ekonomiska beräkningar, dem ett klokt och välvilligt förmynderskap af de bemedlade skulle tillämpa för de obemedlade inom samfundet.

I öfrigt ville Augustin noga sammanbinda arbetarens välgång med den inrättnings för hvilken han arbetade. Den förra borde ovilkorligt tilltaga med den sednare.

Man talade om boningshusen. Augustin ville icke hafva några stora, Phalanxterlika anstalter. »Der de blifvit upprättade ha de visat sig icke duga,» sade han, »och de duga mindre för oss

i Sverige än annorstädes. Ty i svenskens lynne ligger att vilja ha sitt för sig. Det finnes för honom ingen trefnad utom i hans egen stuga, och på den jordfläck som är hans. Jag ville för våra arbetare uppresa små byggningar för två, högst fyra hushåll i hvar byggning. Hvert hushåll bör hafva två rum och kök. Jag vet att detta blir dyrare än med gemensamma kök och stora gemensamma boningshus. Men vi skulle vinna i våra arbetares trefnad och trohet hvad vi gifva ut i penningar. Och den vinst vi söka, är ju icke blott den materiella! Dessa boningar ville jag ha af träd, enkla men smakfulla, med någon olikhet sins emellan och täckta med röda tegeltak. Vid hvar boning skola vi plantera några träd och om möjligt låta hvert hushåll ha en liten trädgård, eller åtminstone en täppa der det kan något så och sätta. Jag vet huru denna lilla, egna jordbit fäster människan vid stället der hon äger den.

Hvad jag mycket önskar att vi kunde anskaffa för våra arbetare, är en större park, der de kunde ha tillfälle att njuta lifvet i det fria, och de oskyldiga nöjen som der kunna fås. Der skulle de under vår- och sommartiden, hvar helgdag, kunna vederqvecka sig med landtlifvets friskhet och naturens skönhet. För höst- och vinteraftnarne ha vi de stora salarne i skolhuset, der de kunna samlas och der vi skola draga försorg

om att äfven sköna konstföremål skola utveckla skönhetssinnet, och jemte läsning och musik samsätta behagligt, och förnöja i det de förädla.

En inrättning inom samfundet som syskonen varmt omfattade, var insättandet af en *fredsdomstol*, en förening af den offentliga i Norrige, och den patriarkaliska i Dalarnes stora byalag. Inför denna skulle alla tvister och mindre förbrytelser inom samfundet komma, och om möjligt der biläggas, eller försonas. Arbetarena skulle sjelfva för hvart år välja dess medlemmar, och skulle sjelfva äga att taga röst och säte ibland dessa.»

»Och vi skola söka så ställa oss» sade Augustin, »att intet fängelse, eller korrektionshus skall riktas från vårt samfund!»

»Och en af de första lagar som vår domstol skall inskärpa och vaka öfver» — utropade Uno — »bör bli en rörande husdjurens behandling. England och Frankrike ha fastställt böter och straff för misshandling af djur. Hvarföre skola svenskarne stå efter dessa folk i mensklighet?

Nej! må det icke blifva sagt om oss, att vi tanklöst åt lättsinnet, grymheten eller sköteslösheten öfverlemna de af våra arbetare, som äro *stumma*, som sakna förmåga att sjelfva begära

sin rätt, framföra sin klagan. Nej! vi skola sjelfva bli deras målsmän och icke lida att de trägnaste, trognaste af våra tjenare skola lida orätt. Icke så! vi skola hafva omkring oss lyckliga människor och lyckliga djur!»

Motionen bifölls varmt och enhälligt. Och Göthilda underrättad härom af Bror, lofvade att enkom för denna paragraf, i samfundets lagbok, måla en vignett, föreställande den heliga familjen, med *åsnan*, hvilken skulle ha en särdeles intressant fysionomi.

Men Göthilda anade härvid blott halft det rörande och djupa i tanken — som folklifvets *) och konstens snille längesen tillegnat sig — att *djuret* har sin plats vid Frälsarens krubba, att det tillhör taflan af den heliga familjen. — —

»Ja!» utropade en dag d:r Lund »nu ser jag ingenting vidare att göra, än att christna den nya staden, som jag ser uppväxa med de röda tegeltaken och de gröna träden — och det skall syster Hedvig göra, hon som sitter der och tigger, men som hemligen eldar under all den här tillverkningen, med sin kärlek, sin goda vilja — *för alla*. Syster Hedvig skall gifva staden namn!»

»Nej, nej!» sade Hedvig, »det måste ni sjelf göra, lilla far. Döpelsen godkännes icke eljest.»

---

*) Se, i Sverige, allmogens sed vid Jul att undfägna kreaturen, lysa dem i ögonen, så att de må se "stjernen", och dervid säga för dem: »Nu är det Jul!»

»Nåväl då,» utropade lilligt doktorn, »jag döper den nya staden med det gamla svenska namnet *Birka!*» Det är ju på Björkön den skall anläggas, och björkar skola vi plantera vid arbetarens boningar. Det var i det gamla Birka, i dessa trakter, som christendomen först predikades. Det är ett frö af dess säd, som nu växer upp på den gamla grunden, med skördar för den nya tiden. Nej! icke för tiden blott, för evigheten! Icke för jorden blott, utan för himmelen. Lefve det nya Birka!»

Det blef ett gladt brusande i sällskapet: »lefve det nya Birka! och Björkön! och björkarne, och vi allesammans!»

»Ty äfven vi äro arbetare,» sade Ifvar »arbetare hvar efter vår kraft. Och hufvudets arbete bör väl ej anses ringare än handens. Hvem arbetar så för hela samfundet som här, broder Augustin?»

»Och derpå måste vi dricka en skål och brygga en bål, och ha en sång vid den!» utropade Bror, »och till detta måste vi inbjuda morbror Herkules. Han skall ej neka oss att brygga bålen! den blir för det nya barnets Birkas döpelse.»

General Herkules hade eljest redan tagit sin hand ifrån församlingen och samfundet.

Det hade, såsom en del medlemmar förutsett, snart yppat sig skiljaktigheter emellan den gamles och de ungas sätt att betrakta sakerna.

General Herkules ville folkets väl, men ville verka det såsom dess beständiga förmyndare och diktator. Han ville styra det faderligen, men — — han ville styra det.

Augustin, såsom ledare för de yngres grupp, ville bereda folket tillfälle till förkofran, så inre som yttre, han ville verka genom uppfostran, genom anda och efterdöme, men för öfrigt ville han låta folket — styra sig sjelft.

»Det går aldrig, eller — det går åt helvete!» utropade general Herkules.

»Det skall, det måste gå, och till himmelriket!» svarade Augustin, »såvida sjelfständigt goda och tänkande menniskor höra dit.» Och han sökte bevisa sin sats.

General Herkules försvarade häftigt sin. Augustin försvarade och förklarade sin. Båda kommo ej ur fläcken med hvarandra. Slutligen blef gamla greffen ond, slog knytnäfven i bordet, och sade:

»Gör för t...n d...r hur ni vilja. Jag bryr mig icke om era tillställningar, jag har sagt er sanningen, och ni skola inse det en dag. Jag ger f...n hela fabriken, eller republiken...

Men, vi bli goda vänner ändå, Augustin! är det ej så!»

Och tvärt öfver svaljet, eller skranket, som skiljde dem åt, räckte de båda hvarandra hjertligt handen.

Storsinnade karakterer låta ej olika opinioner åtskilja sig. De kunna stå på olika sidor, och ändå förblifva vänner, och ändå verka för det gemensamma bästa. Och general Herkules bevisade denna storsinhet, då han sednare åtog sig att vårda det nya samfundets sparbank och att förestå denna besvärliga och ansvarsfulla befattning.

»Men då vet jag åtminstone att jag gör ett godt,» sade han. »Då vet jag att något sker, som är till allas gagn och fromma.»

Vi öfvergifva nu den rådslående församlingen för att tala litet särskilt om — —

GENERAL HERKULES OCH GÖTHILDA.

Lifvet är ett krigstillstånd, och ingen kände det bättre än den gamle grefven. Mången som, liksom han, i mandomens dagar tappert slagits med fosterlandets fiender i stora härar, får på gamla dagar slåss med en hop dvergar, som heta: krämpan, dåligt lynne, sömnlöshet, nedslagenhet m. m. Walter Scott kallar detta: *det lilla kriget*. Och för mången är detta svårare än det stora.

»Ålderdomen skämtar med mig ibland» sade den store Oxenstjerna, när han kände ålderdomskrämpornas napptag, och lät sig icke besegras af dessa såsom den starke guden Thor af den gamla skröpliga qvinnan Ella *). Ej heller gjorde vår åldrige hjelte det. Men sanningen var att den starka kroppen begynte något sjunka under åldrens bräckligheter och att hans lynne sen en tid var mera kinkigt och vresigt.

---

*) Ålderdomen.

»Här har också blifvit så ovanligt tråkigt i huset sen en tid,» grälade han ibland. »Ingen kalabalik, ingen "urvädersdans" får man numera se; ingen Bellman får man höra mer. Den der fördömda philantropien har jagat all glädje ur huset. Och för bara förnuftighet och menniskokärlek så hinner man icke mer vara treflig och glad. Utan der sitta ni och stoppa era hufvuden tillhopa i committeer och conclaver, och tro att ni skola ombilda verlden. Dumt prat! nej, då går jag hellre ut i skog och mark och ser på hur Gud har gjort den. Och der ser jag ock hvar haren har sin gång. Men fan vete hvart hararne tagit vägen sen en tid. Jag tror, min själ och pina, att de också hålla philantropiska committeer. De lära handla om, om det är rådligt att göra vargarne till medborgare i samfundet. Verlden blir så förnuftig, och så human, att den blir alldeles odräglig.»

En annan gång sade han till Hedvig: »mitt harn, jag börjar bli gammal. Jag känner det. Jag blir knarrig och stygg. Ni kunna bli trötta vid mig. Ta mig fan hlr jag icke trött vid mig sjelf. Jag duger till ingenting mer här nere. Jag ville att vår Herre anställde mig snart vid sitt regemente deroppe. Kom ihåg Hedvig, att jag vill ingen grannlåt ha vid min begrafning, på friskt granris vill jag ligga i min kista, och gamla soldater skola bära mig till grafven.»

Men ett par dagar derefter var den gamle ute i det fria, och kom hem glad med de första vårblommorna dem han räckte Hedvig.

»En herrlig morgon!» utropade han, »och der ha vi nu våren igen. Ut, i verlden skall man... icke stänga sig inne i hög, som Kettil o-christen, då nya gudar komma. Ut, i verlden skall man, ut i lifvet! Den gamle guden är dock den mäktige, och råder öfver allt, och styr allt till det bästa. Jag håller mig till gubben!»

Och lustigt dundrade åter thorshammaren genom huset, såsom ville den föröda alla småtroll.

Generalen företog vid denna tid att bygga på Björkön ett boställe åt sin trotjenare Stolt, dit denne skulle flytta efter generalens död, med de gamla krigstropheerna. Och han sysselsatte sig nu ifrigt med åtskilligt hörande till inredningen.

Göthilda, som alls icke var road af de philanthropiska conclaverna, egnade sig nu allt mera uteslutande åt den gamle, fann utväg att biträda honom vid hans arbete, och muntrade honom jemt med sina infall och komiska påhitt, kallade sig hans "gesäll" och var hans dagliga sällskap.

»Du går inte ifrån mig, du, som de andra!» sade generalen ibland, hjertligt till den unga flickan. »Du blir med mig, du!»

»I lif och död!» svarade energiskt Göthilda.

Och den gamle blef vid sitt nya arbete, och med sin muntra "gesäll" ung och glad på nytt, i trots af rheumatismen och philantropien.

Och när Bror kom med sin proposition om bålen och skålen, så — sade han icke nej. Blott att han fick sjunga "på sin egen behagliga melodi".

Och dertill var icke rådligt att säga nej.

D Ö D S - T A N K A R.

»Menniskan sitter med tusende trådar fast vid menskligheten, ehuru hon ej märker dem förrän hon är öfvergifven, liksom spindelväfven ej skönjes förrän frosten satt sig derpå» säger *v. Unge*, i sin intressanta bok: "promenader inom fäderneslandet" (af hvilken vi önskade nya upplagor) sorgligt och sannt.

Men har du icke märkt under en skön höstmorgon skimrande fina trådar flyga i luften stänkta af daggens tårar, och belysta af solen? man kallar dem "Maria-silkestrådar, och de stråla under sådana mornar, som små regnbågar, der de fästa sig emellan jordens löf och blommor.

Och när en älskvärd och älskad människa hotas med döden och står nära sitt afsked ifrån denna världen, då ser man omkring honom stråla dessa silkestrådar, som kärleken beglänsar med sina tårar och sin sol.

Och det såg man nu kring Augustin. Nu först upptäcktes huru mycket han gjort sig älskad, och nära och fjerran från skimrade trådarne.

Lagertha Knutson hade sedan en tid — sedan Augustins sjukdom — oftare än vanligt besökt det Dalbergiska hemmet. Emellan henne, Augustin och Hedvig, hade längesedan uppstått ett vackert och hjertligt vänskaps-förhållande, grundadt i ömsesidig aktning och beundran. Och det kostade på syskonen att Lagertha inom kort måste lemna dem, i följd af bref som återkallade henne till sitt fädernesland, till sin familj.

En dag kom hon, och en ovanlig nedslagenhet syntes i det vanligen så bestämda och klara, äfven stolta väsendet. Augustin, som mottog henne ensam, märkte det snart, och sade halft skämtande, i det han tog hennes hand:

»Hur är det med fröken Island? så töcknig och dyster? Hvar är den klara midnattssolen?»

»Den har gått ned!» svarade Lagertha, i det hon försökte att le. »Det . . . det kostar på mig att jag måste lemna er och Sverige, utan att ha gjort er någon glädje. Mitt stora verk blir ofullbordadt, — det känner jag. — Sedan en tid blir jag allt mera domnad, oförmögen att arbeta såsom jag ville det. Jag kommer ej att kunna fullborda min sista norna-gestalt, "Skuld".

»Fulländningens norna!» utropade Augustin
»Åh! det vore skada! Den sköna norna-gruppen! . . . Jag hade så glädit mig åt att få se den färdig. Åh jo, Lagertha! den måste blifva det

Hvarföre skulle den ej? Och hvad kan blifva omöjligt för den som kan allt hvad hon vill?»

»Det var ett förmätet ord!» sade Lagertha, »och det har blifvit bestraffadt. Nu vill jag men kan icke. Mod, klarhet fela mig?...

»Men kunna de ej återkomma, icke väckas åter? Tänk derpå, och — af hvad?» —

»De kunna det. Och jag vet af hvad. En glädje, en solstråle, men — den kommer ej, och den som hindrar det är . . . ni, Augustin Dalberg!»

»Jag!» utbrast Augustin bestört, och såg på henne frågande.

Lagertha vände ansigtet till hälften bort der hon stod framför honom, det var blekt, och ögonen fylldes af tårar. Hon darrade, och på läpparne darrade orden: »ni är i fara, är döende!» men de kommo ej till ljud.

Men Augustin hörde dem i hennes själ. Rörd fattade han hennes hand och sade:

»Lagertha!»

Hon såg på honom, och hans varma, strålande blick mötte hennes. En lefvande gnista sprang öfver från den ena till den andra. Och denna sade, hvad inga ord kunde fullt uttala.

Augustin var ingen sjelfkär man; men känslan af den ädla, stolta qvinnans tillgifvenhet lät hans hjerta slå varmare, lifligare.

Han drog hennes hand till sitt bröst och sade:

»Men om jag blir frisk, om jag åter får lefva för mina älskade, mina vänner, skall då er bild lyckas?»

»Ja,» utbrast Lagertha, »ja, ty den skall då bli uttrycket af en lofsång.»

»O Lagertha!» sade Augustin innerligt, och tryckte hennes hand till sin panna och sina läppar, »gör mig icke lifvet för kärt! gör mig det icke svårt att dö! Jag måste ju vilja lefva, då sådana vänner sätta ett sådant värde på mina dagar. Och» fortfor han med sitt engalika leende »jag måste ju bli — hvad jag mest afskyr hos en karl — jag måste ju bli... egenkär! men» fortfor han med plötslig glad ingifvelse — »jag har då lust att bli det med besked. — Lagertha! om *du* håller af mig, så gif mig ett prof derpå!... Ditt stora verk, jag har så glädit mig deråt, ja, varit stolt deröfver, som ett alster af den nordiska konsten och ett verk af min vän! Och nu, *du får ej* lemna det ofullbordat, Lagertha. Du *måste* lyckas äfven med den sista, den svårare norna-bilden; jag fordrar det, i vår vänskaps namn. Ädla, älskade Lagertha! Jag begär af dig denna glädje!

Fullbordan! Fulländning! Du vill ha kraft till denna bild, af en jordisk lifstråd! ack, bort med det! Känner du ej i din egen ande, en högre bild af fullbordan, än denna? Hörde du den ej i dina Svanors sånger på din hemlands ö?

Såg du den ej i norrskenets krona? Känner du den ej i hvad som föregår i denna stund emellan dig och mig, i det förhållande som denna stund fullbordat och som evigheten ej skall upplösa! Nej, nej Lagertha, din nornabild skall tala om fullbordan, fulländning i sjelfva döden, och i trots af den! Den skall prisa andens seger öfver all svaghet och all död! derföre följer den ju på kampens norna. Gå älskade Lagertha, fullborda ditt verk! Hvad jag begär, det begär också skandinavians ande, det fordrar din egen ande af dig. *Fullborda!* kom sedan och låt mig få glädja mig med dig! Låt oss få glädjas öfver ditt verk tillsammans! . . .

Det är stunder i lifvet då människan förmår mycket öfver sin medvarelse. De äro ingifvelsens stunder då hon uttalar hvad ingen lärdom, ingen vettenskap eller konst blott en gudomlig känslas eld kan ingifva henne. Och som "eld tänder eld", så meddelar sig hennes känsla, hennes kraft till den andras bröst. Och det uppstår en sjelfständig låga.

Så med Lagertha. Ömhet, öfverraskning, beundran uppväckte hennes domnade lifsandar; de tankar Augustin yttrade, voro syskon till hennes egna. De stodo upp ur sin graf.

Och hon gick hem, lifvad af en förnyad vilja, och fullbordade på några timmar den uppgift, som hon under år fåfängt försökt att lösa.

Och hon såg att hennes verk var godt, och hennes själ jublade deröfver.

»Det skall bli hans! mitt verk skall pryda hans verk!» tänkte hon med ödmjuk-stolt glädje. »Och sedan — antingen han lefver eller dör — skall jag på en tid besöka min födelse-ö, min vagga, se hafvet det starka, stora, se norrskenet bilda sin krona i natten, och höra Svanornas sång, och blifva stark åter! Men... var väl... är väl denna känsla, som höjde min kraft... svaghet?» .....

Det är icke svårt för de ensamma, starka själarne att befria sig ur sorgens band. Den uppgift, det arbete de fullborda i lifvet, är hvad som löser och upplyftar dem. Annorlunda är det med systersjälarne på jorden, hvars lif är att älska, deltaga, lida, fördraga, som lefva mera i andra än i eller för sig sjelfva.

Det var annorlunda för Hedvig, än för Lagertha.

Hedvig hade länge skjutit ifrån sig tanken på Augustins fara, tanken på den stund, som skulle afgöra hans och hennes öde; hon hade sökt aflägsna den så, som man i sömnen söker värja sig ifrån ett framträngande ohyggligt spöke. Hon ville icke tro, att den ädle, älskade brodern, så mångas glädje och stöd, hennes allt på

jorden, skulle nu, i sina bästa år ryckas ifrån dem. Men nu, allt som tiden och stunden drogo närmare, då frågan skulle afgöras, då hon såg förberedelser träffas, då hon såg allting taga den vändning, som när en sak skall ske, då intogs hon ibland af en känsla, liknande panisk förskräckelse. Hennes hjerta kände en dödsångest, hennes blick såg sig omkring efter hjälp, och dag för dag blef hon blekare.

»Men hennes fromhet, hennes gudsfruktan kunde de icke? . . .»

Kära barn! talen derom när ni ha gått igenom en pröfning, sådan som hennes. Den trofasta blicken mot höjden kan afhålla från klagan, från knot, men icke själen från att bli "bedröfvad intill döden" icke kroppen från att sjunka under korsets tyngd.

Och Hedvigs sinnesstämning delades mer och mindre af alla inom hemmet. Allt som det mörka molnet, som hvilade öfver Augustins hufvud, kom närmare, sänkte sig djupare ner, sänkte sig en hemsk, ängslig tystnad inom hemmet. Ingen var glad. Alla blickar røjde oro. Morbror Herkules sjöng ej mer vid sitt arbete, och Göthilda hittade ej på ett enda roligt infall mera.

Augustin sjelf var af alla den lugnaste. Han såg gerna sina syskon och vänner omkring sig, och språkade med dem i alla förekommande ämnen med ljust och öppet sinne.

Ibland inneslöt han sig i sina rum. Och när han efter sådana stunder återkom till sina syskon, sågo de i hans ögon och på hans ansigte en glans som icke tycktes vara af denna verlden.

Och så nalkades den utfästade dagen och stunden.

SYNER OCH SPÖKEN.

Det var afton; — aftonen före den fruktade dagen, — regnet slog på fönstren, och vårstormen brusade vildt. Framför en blossande, sprakande eldbrasa sutto, i Augustins rum, han sjelf, Uno och lilla doktor Lund. Det såg trefligt ut i rummet, och det desto mer som man vid eldens flammor såg, i det yttre rummet, syster Hedvig sysselsatt med beredelser till theet.

De tre vännerna framför elden språkade förtroligt. Doktor Lunds favoritämne, var nu samtalets ämne. Och vi veta det, han älskade att ställa sig på den dunkla gränsen emellan tvenne verldar och forska efter de ljus och ljud som från den obekanta tränga öfver i den oss mera bekanta, den i hvilken vi röras och hafva vår hvardagliga varelse.

Förståndigt folk undrade på denna egenhet hos den kloka och svåra lärde mannen och "att han kunde vara så oförståndig", m. m. Andra åter — genialiskt folk — undrade icke derpå.

Denna afton var han mer än vanligt fördjupad i frågan öfver sammanhanget emellan andeverlden och denna.

Augustin sade:

»Hvad som synes mig besynnerligt, och nästan sorgligt, är att bland mängden af berättelser från alla tider, och alla länder, om andesyner och dylika uppenbarelser, så ytterst få ha en högre, rätt andlig karakter. Mängden äro obetydliga, otrefliga, eller ock stå de i gemenskap med mord- och hämndgerningar.»

»Ja, jag må säga,» utropade leende den lilla doktorn, i det han ref sig i håret, »att mängden af andar som gå igen, äro just ena fnaskiga andar, just ett packaktigt slägte, som icke har hem hvarken i himmel eller helvete. Och det är visst bedröfligt — såvida det icke är just tvärtom! — Det är kanske en mycket förträfflig och upplyftande lära man kan hemta deraf, den nemligen: att man skall akta sig att bli en fnask, eller task medan man går här på jorden, ty eljest får man gå igen som en sådan efter döden; och att de goda och saliga andarna komma i en för hög region för att känna någon dragning till jordekretsen; och att de ha öfver sina älskade efterlevandes öden ett ljus som upphäfver behovet af en omedelbar gemenskap med dem. Ty, att de i alla fall verka för dem, och andligen inverka på dem, det är utom allt tvifvel.

Det ligger i den andliga naturordningen och därför finnas otaliga historiska bevis. Men sådana saknas icke heller om omedelbara beröringar af högre syftning emellan menniskor som älskat hvarandra och blifvit skiljda af döden. Man ser att under vissa förhållanden sådana uppenbarelser ha blifvit tillåtna. Och här sitter en man — och han nickade åt Uno, i det han fästade på honom sina lifliga, välvilliga ögon — »här sitter en man som jag är viss på kunde, om han ville det, berätta oss något rätt märkvärdigt derom... Kära Uno! du har ibland antydt, att en uppenbarelse var orsaken till den lyckliga förvandling, som ditt sinne genomgått. Skulle du ej vilja säga oss nu, här, hvad du erfarit? Jag har länge önskat att få veta det och längtat att fråga dig derom, ehuru jag afhållit mig, då jag sett att du ej tyckt om att man rört på den strängen.»

»Och äfvenså jag!» sade Augustin, »och nu, i denna stund, skulle det vara mig kärt att få något ljus öfver förhållandet emellan vänner som döden åtskiljt, och om huru de kunna meddela sig till hvarandra under ovanliga omständigheter såsom med dig var fallet.»

Uno teg en stund, liksom eftersinnande, och sade slutligen:

»För er mina vänner, och för Hedvig, kan jag väl säga hvad jag erfarit. Ty af er har jag ej att frukta den misstro, det halfva hånet med

hvilka större delen människor skulle höra min historia. Den har varit och den är min lefnads högsta skatt, och högsta glädje, och ingen människa kan borttaga från mig denna, men jag skulle känna som en profanation att yppa denna min själs helgedom för en ovärdig. Och därför... men, ännu en gång, min tvekan bör ej gälla er.»

Och med en sakta nästan dof röst berättade nu Uno följande: *)

»Ni vet alla hur det var mig till mods efter Engels död. Ni vet åtminstone att jag var såsom död för lifvet och all glädje på jorden. Min inre osalighet kan jag icke beskrifva. En enda fix, ohygglig tanke hade bemäktigat sig min själ och plågade den natt och dag, som en helvetes ande. Min hustru hade dödt, dödt olycklig genom mitt förvållande. Och nu voro vi skiljda för alltid. Hela världen var mig en mörk graf, der döden åt sina olyckliga offer, och öfver och utom den såg jag intet, blott ett ohyggligt tomrum, ett oändligt svalg, der det eviga intet idislade sig sjelf... men nej! jag kan ej ännu

---

*) Att denna berättelse, samt händelsen som föranledde den, har till grund ett verkligt faktum, är orsaken hvarföre den blifvit upptagen i dessa blad. Vi se intet skäl att ur hvardagslifvets skildring utesluta några af de phenomener som der förekomma, om de än skulle förekomma der undantagsvis.

tala derom utan fasa. Jag förstår ej att jag ej blef tokig!... Hur länge jag satt i mitt mörker vet jag ej, men det vet jag, att en dag blef det ljust, ljust för alltid... Jag fick på en gång se — *henne*, henne som var min beständiga tanke, min sorg, — hennes gestalt klarnade småningom, och kom fram såsom ur ett mörker, hennes älskade, sköna ansigte log emot mitt, klart, ljust, verkligt, det var *hon*; hon stod der framför mig — men något öfver mig — strålande i ungdom och skönhet, och så huld, så outsägligt huld och öm, o! om ni hade sett... om ni kunde föreställa er... men ni kunna icke!... Ja, det var hon, min hustru, min Engel, såsom i förra dagar, blott mera skön, och förklarad, och jag hörde henne säga:

»Sörj icke min älskade! sorg icke öfver mig. Jag är lycklig, jag är *outsägligen* lycklig!... men din sorg kunde jag icke bära, och derföre har jag kommit till dig, fastän det har varit mig svårt... Och nu älskade kommer jag ej mer så till dig. Men du skall komma till mig, der jag väntar dig, för att ej skiljas mer!»...

Efter detta försvann hon för mina blickar, sakta, som hon framkommit. Jag tyckte mig höra de ljustigaste harmonier. Ett ljust sken dröjde qvar en stund. Sedan såg jag, hörde jag ingenting mer. Men den lycksalighet, som nu uppgick i min själ, den kan inga ord beskrifva.

O! mina vänner! hela världen, lifvet hade förvandlat sig för min blick. De uppstodo för mig ur grafven, och ni veten det. *Henne*, min hustru, har jag aldrig sedan återsett, såsom då. Men en oupphörlig visshet, en oupphörlig glädje har stannat, som ett ljust sken i mitt bröst, och jag vet att de skola föra mig genom lifvet, genom döden till henne, till min maka i vår faders hus!»

Det var mycket tyst i rummet sedan Uno upphört att tala. Eldens flammor blänkte i stilla strålande ögon, som tankfullt fästades på dem.

Mot slutet af berättelsen hade Göthilda oanmärkt kommit in i rummet. Unos dofva, hemlighetsfulla röst, orden som hon uppsnappade och som talade om någon öfvernaturlig tilldragelse, någon andeskådning, allt detta verkade hos Göthilda en obeskrifbar hemskhet, och med en rysning genom både själ och kropp gick hon ur de skumma rummen för att ropa på ljus.

Men då hon derföre skulle gå genom salen stannade hon helt tvärt liksom fastspikad, och qväfde med möda ett rop af förskräckelse. Ty der i salen, i den djupa skymningen, stod hög och tyst en mörk gestalt. Och vi måste erkänna att vår lilla hjeltinna Göthilda var ingenting mindre än tapper, när det kom an på vissa farligheter. Isynnerhet hade hon för spöken en farhåga som gränsade till det löjligen så mycket

mer som hon icke egentligen trodde på dem, och ej sett några heller. Men de ord af Unos berättelse som hon nyss hört, hade uppjagat hennes fantasi, och vid anblicken af den mörka, tysta, orörliga gestalten i salen var hennes första tanke "ett spöke"! . . . .

Och så fort hon kunde röra på sina förlamade lemmar retirerade hon med hast, sprang en annan väg ut i köket, skrämde opp alla människor med ett hastigt tal om spöken, tjufvar röfvare, och spatserade så tillbaka med ett ljus i handen åtföljd af Lovisa, som var full af nyfikenhet, Maja, Stolt, och Hanna som höll sig nära vid sin beskyddare.

Göthilda, i spetsen för denna tropp, hade repat mod, och gick fram till dörren åter, som hon öppnade halft, stack till hälften ut hufvudet, och betraktade den mörka gestalten, som allt stod orörlig der, och på hvilken hon lät ljusskenet falla. Gestalten liknade betydligt mera en tjuf, än ett spöke der den stod insvept i en stor kappa och med en kaschett djupt nedtryckt öfver ögonen. Men inte heller liknade den precis en tjuf, alldenstund att den stod så alldeles stilla och lugn.

»Hvem är ni? Hvad vill ni?» sade ändtelligt Göthilda, som nu blef allt modigare.

»Min ädla mamsell» svarade gestalten »jag är en fattig gesäll, som reser omkring och sö-

ker arbete, och gerna vill arbeta för min ädla mamsell!»

Rösten som så svarade, var grof och ganska mensklig. Den förekom Göthilda icke alldeles obekant. Men hon fann figuren bra djerf och svarade:

»Jag har icke något arbete att gifva er. Gå ned och fråga efter general Herkules, kanske han kan ge er anvisning på något sådant.»

»Men jag vill helst arbeta för min ädla mamsell!» sade den envisa gesällen.

»Jag har sagt er, att jag ej har något arbete för er!» sade Göthilda.

»Nå, så gif mig litet qvällsvard då!» sade gesällen med en allt mera pockande ton.

»Icke heller det, i afton,» sade Göthilda, »kanske en annan gång då ni begär höfligare.»

»Så gif mig en sup då!» sade gesällen med en så grof röst att Göthilda hastigt tog ett steg tillbaka och blottade sin eftertrupp, och vid åsynen af alla de ansigten, som nu tittade in genom dörren, upphof gestalten ett högt skratt, kastade hastigt af sig kappan, aftog kaschetten och steg fram förvandlad till en välklädd, välbildad ung man, med ett mycket väderbitet, men gladt och öppet ansigte. Han räckte ut handen till Göthilda, och sade:

»Eller gif mig handen, och låt mig förnya bekantskap med Göthilda! Får jag handen till välkomst-hälsning, nå?»

När konung Olof Tryggveson, glorvördigst i åminnelse, på inkognito besök hos den sköna drottning Gyda — såsom vi läse i Heims Kringla — afkastade sin "urväders kåpa" och visade sig i sin verkliga, kungliga gestalt, kunde han knappt ha gjort större sensation än som åstadkoms här i denna stund, genom samma manöver af den förmenta gesällen.

»Jarl Herkules! . . . byggmästaren!» utbrast Göthilda både förvånad, förskräckt, glad, ond, god, förargad, road, allt i ett. Och Jarl, byggmästaren stod nu der skrattande så hjertligt, skakade Göthildas hand, kysste hennes kind och var så broderlig, vänlig, hygglig och hjertlig, så att det var rent af omöjligt att icke tycka något om honom. Helst som "le diamant brute" hade fått en viss fason af "diamant taillé", hvilket Göthilda äfven i första ögonkastet ganska väl iakttog.

Snart blef den unga slägtingens återkomst bekant för alla i huset, och snart var han omringad af sina slägtingar och vänner.

»Men jag kommer icke ensam,» sade han till dem, »jag har en kamrat med mig, en gesäll som icke mer än mig låter afspisa sig, må ni tro, och som har något i sin kappsäck, som kan göra underverk. Ja, ni skola förundra er.

Han kommer hit om en stund . . . men se der ha vi honom!» . . .

Och i den öppnade dörren syntes nu en fin, behaglig gestalt, hvars ansigte i ovanlig grad uttryckte godhet och lif.

»Ludovico!» utropade Hedvig med en ton, som trängde åhörarne genom märg och ben. Hopp och glädje bäfvade i den.

Och hopp, utsägligt, innerligt, darrande hopp låg i blicken hvarmed Hedvig nalkades den inträdande fattade hans hand emellan sina, i det hon sade:

»Du kommer med hjälp! kommer med räddning!»

»Ja, på Guds makt gör jag så! ja, jag hoppas det!» svarade Ludovico.

Hedvig sammanknäppte sina händer, hon darrade häftigt, och i det bleka ansigtet lyste ögonen nästan vildt. Hon var nära att neddigna. För hastig och stor kom denna glädje.

Vid den första kännedom Hedvig fått om Augustins sjukdom hade hon skrivit till sin frånvarande vän. Detta bref träffade honom i Smyrna sysselsatt att der ordna och inlägga den rika skatt af välgörande medecinska örter som han insamlat i österlandet, hvaribland flera hade för honom uppenbarat hittills fördolda och okända krafter.

Det finnes människosjälar, som jag ville kalla blomstersjälar. Dessa ha en egen mildhet och intagande skönhet; harmlösa och godtrogna

i vackraste mening suga de solens strålar, se af alla lifvets gestalter förnämligast den, och söka endast att för världen återgifva det ljus, den godhet som de af den vunnit. De äro soldyrkare i bästa mening. När en sådan människosjäl vänder sig mot naturen med den kärleksfulla blicken forskande i dess djup, då öppna sig dessa, då dofta blommorna, då yppa träd och örter sitt lifs hemligheter, så som för ingen annan. Ty till denna själ tålig och mild under sitt varma sökande drar dem en inre djup förvandskap.

Ludovico — professor Ludovico, mina herrar och damer! — hade en sådan själ. Och tidigt hade Flora varit hans älskade, hans brud. Och hon hade älskat honom tillbaka. Och på hans menniskoälskande forskningar efter medel att bota utan att plåga, och att lindra de plågor som ingen konst kan bota, hade hon gifvit mångt glädjande svar.

Nu hade det fallit sig så — men somliga frön fällas på jorden af himmelens fåglar, — och de medföra alltid en särskild lycka! — det hade fallit sig så, att bland de nya, välgörande bote-medel, som Ludovico i österlandet funnit och gjort användbara, var just ett för den grymma sjukdom, som hotade Augustins lif.

Vi behöfva ej säga huru Hedvigs bref påskyndade hans återresa till fäderneslandet. Han brann af längtan att försöka sitt medel medan

det ännu var tid, af längtan att kunna rädda sin älskade Hedvigs broder. En sådan längtan är ock en drifvande ångkraft.

Ludovico kom, han såg, han...

Ännu var det tid. Ännu kunde medlet försökas, det välsignade medlet som utan fara och utan svåra plågor kunde återgifva den älskade åt hälsan och lifvet. *Om det slog an.*

Augustins båda läkare tillkallades och rådfrågades. Den ene afrådde, förkastade, "ett chimeriskt charlataniskt försök". Han ville skära. Den andra tillrådde att försöka det milda medlet innan det skarpa togs vid. Det förra kunde icke skada, och kunde möjligen hjälpa.

Augustin sjelf var från första stunden besluten att försöka Ludovicos medel. Och om han ej sjelf hade trott derpå, så hade han ändå försökt det för Hedvigs skuld.

Det försöktes och det... slog an. Inom få veckor förspordes dess välgörande verkan. Om ett par månader var Augustins tillstånd så förändrat att man kunde förutsäga tiden då hans sjukdom skulle bli fullkomligt upphäfven.

Och som vi ibland se ett mörkt, hotande moln upplösa sig i rymden och småningom försvinna i himlens klara blå, så upplöste sig, och så försvann Augustins hotande fara.

Ännu länge varade hans sömnlöshet under nattens första timmar, och ännu som förr satt

Hedvig uppe med den älskade brodern. Men huru olika mot förr voro ej nu dessa nattliga timmar! Huru ljust var det ej för Hedvig att hvar halftimma för Augustin tillaga den läkedryck, som utgjorde en del af Ludovicos frälsande medel; huru ljusta voro ej hennes känslor, och tankar der hon satt bredvid brodern och stickade eller sydde medan han skref, eller ock hjälpte honom vid sitt arbete. Och Augustin, hur raskt, hur friskt gick ej arbetet nu för honom. Aldrig hade han känt sig så lifvad, så klar och kraftig som under denna tid.

En natt räckte han åt Hedvig sin dagbok dit han nyss inskrifvit några ord — samma blå bok der Hedvig för ett halft år sedan hade läst dödsposten. Nu läste hon der:

»Med hvar dag känner jag hälsa och krafter återkomma. Och saliga tankar besöka mig.

Mitt öfverståndna onda har blott lemnat kvar ett intryck, det af tacksamhet, äfven för lidandet. När de gamle kallade olyckan *den helige* för dess makt att förbättra hjertat, så hade de rätt. Det finner jag nu. Och den är icke blott en förbättrare, den är äfven en förhöjare af lifvets fröjd, af njutningen.

Om det är en tanke, som jag framför alla andra ville lägga på hvarje lidandes hjerta så är det den: att "lidandet är ett stort rike", att det är en kraft som fördjupar sinnet i lifvets

djup, och höjer känslans intensitet, att det är en utvecklande makt.

Och om de icke hade gått genom den sjufallt uppglödande ugnen, dessa tre män, om hvilka skriften talar, så hade de icke upphöjt den glädjelågande lofsång i hvilken de anropa "dag och natt, sol och stjernor, eld och frost, ljungeld och dagg, berg och örter, haf och floder, alla djur och alla menniskor, alla englar och alla rättfärdigas själar, alla elända och bedröfvade" att prisa Herran och den kraft af honom "som varar och verkar evinnerligen, *hans mildhet!*"

Äfven jag har gått genom en glödande ugn och är räddad. Och nu mina vänner, min älskade Hedvig, lären, hjälpen mig att rätt tacka!»

TACKSÄGELSENS FEST.

Finnes väl en känsla mera ljuf, mera upplysande, mera uppmjukande, mera styrkande, mera full af springande, lycksaliggörande lif, mera sannt himmelsk, än den af varm tacksamhet?...

Cheruberna veta det väl i det hem der evig lofsång tonar. Vi också, på lilla, låga jorden veta det, känna det, när sorgerna klarna, när bördan aflyftas, och allt blir ljusst, blir lätt.

Ur det innersta af all historia, genom loppet af aderton århundraden, lyser mot oss ur skuggan af Bethaniens palmer en bild häraf. Det är i ett syskonhem, der jordens högsta gäst älskade att dröja. En lycksalig syster utgjuter öfver sin broders räddares hufvud en balsam, hvars lukt "uppfyller hela huset", huset från hvilket döden vikit bort. Lifvets gladaste solsken hvilar nu deröfver. Lyckönskande, tacksamma vänner omgifva de lyckliga. En bild full af ljus!....

Och här, under björkarne vid mälarfjärden möter oss en annan sådan. Här är ock ett sy-

skonhem, en räddad broder, en älskande, lycklig syster, tillgifna, tacksamma vänner. Och gladligt brusa björkarne kring syskonhemmet, gladligt brusa vind och blåa vågor, grannt lysen solen såsom i sympathy med goda och lyckliga menniskor på en skön Septemberdag.

Ty på lilla Björkön firas i dag en fest och i denna röra sig och sammanlöpa flera andra fester, liksom vårens bäckar löpa tillsammans i en stor flod.

Men huru skola vi hinna redogöra för dem alla, för den stora, för de små? vi som ville gerna göra rättvisa åt alla. Tålmod små bäckar alla, tålmod, stora flod, tålmod läsare god, tålmod mitt eget varma blod!

Men vi måste begynna med början, taga dagen i näbben, d. v. s. morgonstunden.

Hvarföre springer Eli, unga gossen, vid soluppgången ut i trädgården, hvarföre kastar han sig ner i gräset och kysser blommorna, hvarför springer han sedan upp och ser mot himlen, som om han ville springa den i famnen, hvarföre ser han sig om med så glänsande strålande blickar på jorden der trådar af Mariasilke skimrande af dagg och solgull sakta sväfa omkring, fästa sig på träd och buskar, som ville de spinna en väf till Elfvadrottningens bröllop? Hvarföre dricker han morgonluften, solljuset, blommornas dofter, såsom Brage kunde dricka mjöd, och slår

ihop händerna, och ropar högt i jubel och bär sig åt som en berusad? Jag vill säga er det. Ynglingen är drucken, drucken af sällhet. Hanskall bryta myrten, plocka blommor till sin unga systems bröllop. Ja, så är det. Liten Karin skall stå brud i dag med Ifvar "Vidfamne". Tänkte ni er det?

Ynglingen hade länge ej trott derpå. Men nu är det så. Och tanken på systemens sällhet, den glada utsigten för hans egen framtid, känslan af Guds och människors godhet — — det är för mycket; det slår omkull honom, det rycker opp honom, det öfverväldigar honom. Han tycker knappt att han skall öfverlefva det. Men det gjorde han ändå. Och kanske att Lovisa frälste hans lif dermed, att hon kom ned i trädgården och blandade sin stormiga glädje i hans, och grälade på honom också för det att han dröjde så länge med myrten.

Der uppe i salen sitter syster Hedvig med trotjenarinnan Maja, och de fläta kransar åt *brudarna*. Ja, ty här är mer än en i fråga. Och Maja sjunger lustiga visor, och talar om högtiden och det vackra vädret, och brudarna, och brudkronorna och "herr Augustin", och talet stockar sig och skrattet — som vi känna — frambyter medan ögonen tåras ty "si"! det är allt "så känslofullt."

Lugnt är allt ännu i syskonhemmet; ljufvigt och sakta susa björkarne deromkring. Men

längre bort är romor. Längre bort, der på sluttingen, på de skogiga kullarne, se vi skogen uppröjd, timmer fällt, stenar i stora lager, byggingar påbörjade. Och se! der står en stor en, som har fått takresningen upp, och på högsta balken hänger en stor, stor krans af löf, solrosor och dahlier, som lyser lång väg, och tecknar i luften att enligt gammal svensk sed skola nu arbetarena ha en fest med tal, och skålar och musik och dans till det nya husets ära.

Ni ser att det "nya Birka" är i full fart. Bror, lilla präktiga, praktiska, dugtiga Bror drifver på, som en starkotter med sex par armar. Och det är skolhuset som vi nu se upprest.

Vi ha redan nämnt tre anledningar till festen eller tre fester i festen; två bröllop och ett skolhus. Men der finnes ännu en annan djupare orsak hvars fördolda åder sväller varm ur tacksamhetsfyllda hjertan, och som i den yttre festen söker ett utlopp. Och dessutom ha vi ännu en, som må förut omnämnas! —

I Amerika firas årligen en fest, som kallas *tacksägelsens*. Den infaller om hösten efter skördetiden. Då samla sig familjerna att tillsammans njuta, och utdela jordens bästa håfvor, under pris till gifvaren.

»O hvilka sköna "tacksägelser"» skrifver ett fruntimmer från det fjerran landet »har jag ej tillbringat i min faders hus. Huru lik var han

ej en patriark der han stod omgifven af sina barn! och med hvilka leende, förnöjda ansigten stodo icke vi alla kring bordet der han var värd, och undfägnade oss med det bästa som huset ägde. Efter måltiden hade vi sånger och glada berättelser. Det voro lyckliga tider.»

Och skön är denna folksed, och värd att antagas af alla folk. Skönt är, att efter skördetiden, då jorden afklädt sig all sin rikedom för att dermed föda, kläda och gläda sina barn, fira en sådan fest såsom årets fullbordan.

Och äfven en sådan festtanke ingick i den stora fest som denna dag firades på Björkön; ty det var höst nu, det var September, och skördarne voro redan inne. Men högtidens innersta, egentliga föremål var Augustin. Det var hans återställelse till lifvet och hälsan, som syskonen ville fira. Och som han stod främst i allas kärlek, och främst som anförare af de framtidsplaner vid hvilka nu så många menniskor fäst sin framtids hopp och glädje, hade man valt hans födelsedag, som föreningspunkt för flera andra glada högtider.

Augustin visste sig vara festens innersta orsak, men han bad sina syskon att få behålla denna plats incognito, och lofvade att vara desto verksammare i att fira allt som firas skulle. Och som sagt, detta var icke litet. Och man hade redan i en veckas tid gjort förberedelser dertill.

Morbror Herkules hade vissa hemliga anstalter för sig uppe på Dunderberget, dem ingen visste om utom junker Jarl, som han tagit till sin adjutant. Göthilda skämtade öfver morbror Herkules' "möten" med Dunderbergsfrun och spådde olyckor. Och Jarl gjorde de allra hemlighetsfullaste högvigtiga miner mot henne, då de möttes under dagens lopp.

Men Göthilda hade sjelf för mycket att göra denna dag för att hinna bli nyfiken eller förargad. Det skulle bli stort kalas, må ni veta, på Björkön, för både herrskapsfolk och handtverksfolk. Och om än dertill icke erfordras så mycket som på ett bröllop i Sverige på 1200-talet, om hvilket krönikan berättar att dertill åtgick 24 oxar, 30 får, 150 gäss, 200 höns, 30 sidor salt fläsk, förutan stora mängder färskt fläsk, vildt och fisk; af specerier 12 skålpund ingefära, 7 dito peppar, m. m. i förhållande; 100 tunnor öl och mjöd, 20 åmar vin m. m. m. m. och ehuru våra syskon hysa ett hälsosamt förakt för allt frossande med mat och många rätter och drycker, så vill det dock icke litet till att på hederligt vis fylla två stora bord och vid pass tvåhundra matgar. Och Göthilda, Lovisa och Maja hade nog att göra och sköta med allt detta.

Den moderliga syster Hedvig får vara i fred för dessa Marthas-bekymmer, får i lugn vårda sig

om sina fosterdöttrar, och ordna det inre af högtidligheten.

Så godt att vi genast flytta oss till middagsbordet. Det är strålande af blommor, och mitt på står en stor blomster- och konfektskrokan af Göthildas sammansättning, som skall föreställa sällhetens lustgård.

Vid bordets öfre ända sitter general Herkules, präktig, i full uniform och prydd med alla sina ordnar, (en briljanterad nordstjerna lysande i deras midt). Och på hvardera sidan om honom sitter en ung blomstrande fru i smakfullaste dräkt. Den ena — den på hans högra sida — ser chinesisk ut; så påstår åtminstone Göthilda. Hon är också född i Canton, men af engelska, förmögna föräldrar. Det är Ludovicos fru, kommen med honom till Sverige. Goda unga läsarinna, förlåt! jag vet, du tänkte dig att det skulle bli annorlunda. Men, jag kan icke hjälpa't. Och syster Hedvig tycker mycket om den unga frun, har lofvat att göra henne bekant med svensk hushållning, och svenska seder. Och Göthilda är mycket uppspelt på en *chinesisk middag*, som hon tagit löfte af den unga frun att med det första gifva hela familien, en middag med chinesiska rätter, med chinesisk tillredning, och som skall ätas på chinesiskt sätt, med chinesiska pinnar och vid chinesisk musik på Gongonger.

Den unga frun på generalens vänstra sida är ganska täck, och har en alldrakäraste liten mössa med törnrosor och rosenröda band uti. Hon ser bestämt ut som en svensk ung fru. Och jag försäkrar er, go vänner utomlands! att det är något särdeles hyggligt. Det är Brors unga hustru, Seraphina. Unga läsarinna! förlåt om igen, för det jag ej sagt något om bröllopet utan låtit det försiggå i all tysthet. Men jag försäkrar dig att det var icke märkvärdigt, utan likt mängden af bröllop, hvilka heller icke äro särdeles märkvärdiga. Den unga frun ser emedertid rätt lycklig ut, ehuru något blyg och förlägen för de blickar som morbror Herkules ibland fäster på henne, som om han ville pröfva om det finns någon "ruter" i henne eller är renonce. Hvitsot har hon bestämt icke mer. Det är tydligt. Hon rodnar som en ros, och tällar i färg med rosorna i mössan. För att ge sig mod ser hon på sin man, hvars trygga, vänliga uppsyn har något så hjertstärkande. Och det behöfdes för den unga frun, ty som morbror Herkules satt och såg på henne begynte hon finna nåd inför hans ögon, och han tänkte att det kunde väl finnas mera inom henne än han trott, mera än "romaner och romanpjask", och det rann honom i sinnet att utröna detta medelst ett prof. Och det bestod uti att han tog ett vattenglas och tömde det helt hastigt öfver — ja, den stygga

gubben! öfver den unga fruns hufvud, öfver parisermössan, törnrosorna och allt! Vid detta öväntade vattenprof, såg den unga frun hastigt på sin man. Han nickade åt henne och log. Och med en hastig, lycklig ingifvelse fattade hon vattenkarafin, och utgöt den öfver morbror Herkules' eget hufvud; och han blef alldeles förtjust.

»Bravol!» ropade han, sprang opp, ruskade på sig, lyfte upp den unga frun, som äfven skratande och ruskade på sitt våta hufvud, kysste henne på pannan och utropade:

»Det var en t...n dj...a liten människa! kunde man tro det om henne? fan anamma! skål, Bror! Du har fått dig en riktig en. Hon låter min själ inte kujonera sig. Jag har respekt för henne. Akta dig, du! hon har ruter i sig, för tusan pocker!...»

Och nu upphöjde generalen sin röst för hela laget, och proponerade en skål för de nygifta. Efter denna följde skålen för det nya brudparet Ifvar och Karin. Hon var så vacker den unga bruden, och såg så lycklig ut, när hon tackade för den. Eli som satt midt emot henne, kunde knappt berga sin rörelse. Lovisa kunde det alls icke, och därför stack hon blott en half minut hufvudet in igenom dörren, såg "liten Karin" sitta i högsätet bredvid sin förtjusta brudgum, och sprang sedan stortjutande ner i köket, der

hennes exaltation blott kunde stillas af att vispa om en crème, som hotade att koka öfver.

Bland gästerna vid bröllopbordet märka vi en, som icke fullt så som de andra deltar i den allmänna glädjen. Det är Gerda. väl är hon glad, den goda, varmhjertade systemen, men det ser ut, som om hennes själ stundom vore frånvarande, och som om tårar hvilka icke äro glädjens, då och då ville tränga fram i de tankfulla ögonen. Hvar är hon då, manne? manne hos enslingen som var utesluten från syskonfesten, mindre af ännu dröjande sjuklighet, än af ett anfall svårmodig enstörighet, som Gerda icke förmått besegra. Flyttade sig hennes själ ifrån den glada, brokiga festen och till hans dystra, tysta rum? Underligt, men möjligt, och för mig särdeles troligt. Augustin och Hedvig märkte Gerdas frånvarande blickar, och meddelade det åt hvarandra i en blick. Gerda blef emedlertid ryckt ur sina vakna drömmar då hon uppkallades att anförä sången, som var digtad festen till ära. Och en varm och glad sång var det, jag lofvar er, och sjöngs af fulla hjertan och dundrande röster i chör.

Sedan uppläste onkel Urbanus ett poem. Det var en imitation af den vid ett liknande tillfälle upplästa bröllopsskriften ifrån 1600-talet, och i hvilken de flesta af gästernas namn vid närvarande fest, och isynnerhet hufvudpersoner-

nas, figurerade på ett mer och mindre lyckadt sätt. Morbror Herkules spelade en något för humoristisk rol, och huru "Dalberg" och "Ollonberg" kommo "tillsammans" var ingen af åhörarne kropp till att begripa. Men att onkel Urbanus sjelf krönte verket, genom att som "Myrtenblad" kröna brudarna det var allom klart, och var ett genistreck, som gjorde mycken lycka. Och på det hela gjorde poemet verkligen lycka, och vann bifall. Dock mest af författaren sjelf. Och han skickade en och annan spanande och halft utmanade blick till kadetterna, i hvilka han måtte ha anat ett par hemliga recensenter, och hvilka som gradpasserare icke hade förlorat sin förra skrattlust. Onkel Urbanus var, som vi veta, lomhörd, men tyckte sig under det han uppläste sitt opus, höra något från den kanten som lät som: en "Illiad efter Homerus", och det tyckte han lät styggt.

Augustin skyndade något på middagen — som morbror Herkules med sånger och skålar hade varit kapabel att draga ut ända till aftonen — ty han ville gifva sällskapet en andlig välfägnad till desert. Och så fort man stigit upp från bordet förde han sina gäster ut i parken, och här till en ny byggnad, uppförd i götisk styl och omgifven af höga askar.

Det var *norna-salen*.

Härinne, belyst af ljus ofvanifrån stod La-

gerthas nornagrupp med svanorna. Nedanföör denna plaskade strålen af en frisk, jernhaltig källa. Den sköna gruppen speglade sig i den krystallklara bassinen och gjorde ett storartadt intryck.

Augustin, som utom gästerna äfven här församlat en stor del af nybyggets arbetsfolk, fästade deras uppmärksamhet på nornornas olika gestalter och uttryck, på det eldiga ingifvelsefulla lifvet hos Urda, den ädla, starka kampen hos Verdandi, och slutligen på segerns frid, på fulländningens lif hos den höga Skuld. Man kände hos henne igen samma drag, samma anlete som hos de två förra nornorna, men hos Skuld såg man dem förklarade, förherrligade. Af de tre systrarnas gestalter röjde denna den högsta ingifvelsen. Den syntes vara utförd i något stort, lycksaligt ögonblick, då konstnärn deri velat uttala sitt eget jubel öfver andens segerkraft. Augustin talade om nornaideéns tillämpning på lifvet, det stora, det lilla, folkens, den enskiltes lif. Han talade om *Urda*-brunnen, belägen vid verldsträdets himmelska rot, och hvars vatten var så heligt att, allt som sänktes i dess bölja blef rent, skärt och liksom förnyadt; om huru verldsträdets krona grönskade på nytt, begjuten af dess vatten. Allt varmare, allt värtaligare blefvo hans ord. Men Göthilda afbröt honom.

»Kära Augustin!» bad hon sakta, »låt dem nu smälta det der, som de kunna det; och låt

dem komma till kaffet och cigarrerna, eljest talar du dig varm och jag fruktar att de bli kalla, eller sömniga, eller ovärdiga på något sätt. kom!»

Augustin som förstod systemens omsorg om honom, kysste hennes panna, log, men fortfor att tala, och — du hade orätt Göthilda! — ty ingen blef kall eller sömnig, eller tänkte på kaffe och cigarrer förr än Augustin sjelf vände gästernas tankar i den riktningen. Gudi lof, ännu i dag glömmas både kaffe och cigarrer vid heliga nornors källa!

Och kaffet serverades i nornasalen, och Göthilda var kaffenorna, (såsom Bror kallade henne) och utdelade den arabiska drycken, under det hon undrade om konsten att spå i kaffe icke kunde härleda sig från dessa ödets gudinnor.

Och cigarrerna röktes i fria luften, i gångar och på bänkar i parken.

Det var ett välsignadt vackert väder denna Septemberdag! Om man hade sjelf beställt det, så hade man ej kunnat få det bättre. Och det är otroligt hvad solens närvaro höjer nöjet af en fest, helst en till två tredjedelar landtlig, som denna. Dertill var luften mild, och vinden stilla, som ett godt barn. Arbetarens bord voro dukade under träden vid stranden, dukade för ett hundrafemtio gäster. För dem var aftonens gästbud. Och dundrande skulle det bli. Tre voro borden, och ett af dem var ett bröllopsbord, be-

hängt med kransar af löf och blommor. För hvilket brudpar? Det få vi snart se.

Solen sänkte sig till nedgången, då en glad, och högtidlig brudmarsch lät höra sig, och man såg en brudskara sakta komma framtågande på blomsterströdd väg mot ett altar upprest i den fria luften, under höga träd genom hvars gröna, rörliga arkader den blåa himlen blickar fram.

Detta altare under fri himmel var d:r Lunds egen anstalt. »Ty», sade han, »kyrkan är nog bra, den af människohänder gjorda till Guds ära, men bättre är den han sjelf gjort, med den der stora domen, der solar och stjernor och alla englar se ned på oss!»

Och alla tyckte som han, och då det föll sig så väl att inga afundsamma jordtöcken skymde den stora, klara domen, blef det som han och alla ville. Vigseln skulle ske i den fria luften under det höga himlahvalfvet.

D:r Lund stod nu sjelf för altaret med kyrkoboken i sin hand, med de silfverhvita lockarne darrande i aftonvinden, och det varma ögat, det välvilliga, uttrycksfulla ansigtet vändt till den ankommande skaran. Här gingo nu efter hvarandra, Ifvar med "liten Karin", och Stolt med Hanna. Efter tåget brudtärnor och svenner, släktingar och vänner.

Och här, omgifven af älskande och välviljande människor, smekta af en vind så ljuf att

den liknade flägten af en högre kärlek, vigdes de två brudparen samman till den gudomliga förening, som den svenska brudvigseln med gudavigda ord uttalar. Och öfver den jordiska gröna, af hviftande löf väfda pellen hvälfde sig himlens eviga blå och tycktes nedblicka välsignelse.

Efter detta teg presten en stund, i det han tycktes samla sig. Derpå upplyfte han sina sammanknäppta händer, sina tårfyllda, strålände ögon, och upphof inför församlingen sin röst till ett nytt tal. Och talet blef *tacksägelse*.

En vän och lärjunge af Pestalozzi har berättat mig att han, vid sina fria föredrag, alltid tog ett ämne från dagen, eller tillfället vid hvilket han knöt sitt tal om de eviga sanningar han ville förkunna. Detta gjorde honom sjelf varm och värmde äfvenså hans åhörare. Deraf det intryck han gjorde, den makt han fick öfver åhörarnes hjertan.

Så gjorde äfven den gamle varmhjertade läraren här. Han talade om festens anledning, den älskade, räddade brodern, om de älskande hjertan, som här i himlens namn blifvit förenade, om den medborgerliga anläggning som nu uppstod för allas blickar full af goda löften, sjelf ett verk af goda och helgade viljor. Och nu utbröt han i brinnande tacksägelse för jordens håfvor, för himmelens, för alla goda tankar, för

deras fullbordan, för all kraft och godhet, all helgande sorg, all ren glädje, "för allt, för allt"!

De nyvigde, ja, alla här församlade, invigde han i ett nytt förbund, till ett lif af ädel möda, af strid mot flärd, och lögn och orätt. Han bjöd dem att blifva vikingar i andans verld, och följa förfädrens exempel men på fredens vägar och med andens svärd.

Han kastade en glad solblick på tidens skönaste sträfvanden, af hvilka det nya samfundet var ett barn, hänvisade på deras grund i christendomens väsen, nedkallade den Allsmäktiges, den Allgodes välsignelse öfver de församlade, och slöt med de profetiska orden:

»Saliga äro de fridsamma, ty de skola besitta jorden!»

Solen i sin nedgång blickade ännu som ett stort, gudomligt öga fram öfver de församlade vid den åldrige lärarens sista ord. Hans silfverhvita lockar glänste af dess gull. Och djupt och stort var intrycket i allas hjertan. Alla små tankar och småsaker voro i detta ögonblick glömda hos alla. Man hade länge velat dröja i dessa varma känslor, dessa högtidligt glada tankar.

Men tiden skred. Solen hade gått ned, och på rosenröda skyar gick i öster månen opp och begynte glänsa. Lampor tändes vid arbetarens bord, och fat på fat fulla med mat buros ut på

borden. Snart sågos de fyllda med gäster. Augustin sjelf var värd vid bröllopsbordet, med mästern Dalerin till supleant, och här felades hvarken poesi eller prosa, hvarken skålar eller sång. Stolt satt här stolt i högsätet med sin Hanna, som såg snäll och ödmjukt lycklig ut. Vid de andra borden voro Ifvar och Bror värdar, för att rätt gifva fart åt trakteringen, och rätt få öl- och mjödkannorna i gång. Äfven de hade sina supleanter som ersatte dem då de sednare gingo dit deras hjertan drog dem. Och deras unga hustrur voro till en början med dem, gingo med mjödkannorna och fyllde i åt gästerna. Göthilda var mycket verksam, både fyllde i och drack dem till.

Hvar var morbror Herkules emedlertid? uppe hos Dunderbergsfrun med sin adjutant och två ordonnanser (kadetterne!). Och just som Augustin utropat skålen för kunga-paret, *Oscar* och *Josephina*, och fanfarer och hurrarop svarat derpå, se då gick en raket upp från Dunderberget, och höjde sig som en hvit lysande dufva öfver den festliga mängden vid stranden, och straxt derpå begynte Dunderbergsfrun att tala, och tala med kanoner, jag ber!... fyra och tjugu skott lossades ifrån Dunderberget, som upprepades af åskande echon trefaldigt bland bergen i fjärden rundt omkring. Derefter uppstego från Dunderberget stora röda och hvita eldar, och vid deras sken såg man,

icke Dunderbergsfrun, utan morbror Herkules sjelf med gult hälte à la Carl XII, och thorshammaren i handen, samt hans trenne unga sekundanter med röda skärp och facklor uppe på berget bland ruinerna. Solar och svärmare och brinnande namn sågos derifrån uppstiga i luften lysande och smattrande. Hvar ny explosion besvarades med hurrarop nerifrån stranden.

En öfverraskning för alla var att se detta skådespel upprepas på vattnet, der, ifrån små båtar med flaggor, som oförmärkt rott fram åt ön, skott lossades och fyrverkeristycken afbrändes. Det var sällskapet *Svearne*, som hade fått reda på festen som här firades, och ville på sitt glada sätt tillkännage sitt deltagande. Andra små båtar lade ut från stränderna, rundt omkring med stort folk och små barn uti, som lockades af det granna skådespelet, af vattnets och luftens ljus, och lugn i den undersköna aftonen.

Ja, underskön var denna afton och blef om möjligt skönare ännu, då den öfvergick till natt, ljus, klar natt. Ty då de bullrande, prasslande eldarne hade slocknat då stod månen högt på himmelen, högt öfver Dunderberget och log som ett mildt, ljust modersanlete öfver barnens lekar; och luften var så ljuf och lugn, att menniskobarnen andades deri som i en atmosfer af ren moderskärlek.

»Jag känner mig så särdeles väl stämd i af-

ton, så särdeles förnöjd till mods! sade onkel Urbanus. Och så kände alla. Det är ögonblick då naturens och stundens skönhet allena gifva människan ett fulltopp.

Större delen af sällskapet hade under fyrverkeriet spriddt sig i parken och man såg dess medlemmar der vandra i spridda grupper, tre och tre, två och två, ibland en och en, medan allt omkring dem luf, luft, vatten sakta glimmar och lyser, såsom tyst, innerlig sällhet.

Min läsare! skola vi — du och jag — äfven ut och promenera i parken, i månskenet? men först ett ord i förtroende till dig:

Hvar kunna icke kärlek och romantik göra sig väg? "Från Nova-Zemblas fjell till Cejlons brända dalar", öfver hela verlden se vi dess spår, höra vi dess ljufva kutter, om en koja och ett hjerta. Och jag har hört berättas, af trovärdigt folk, att vid *Grälmakargränd*, på söder i Stockholm, hördes sistledne December, under en stormig natt, på en melodisk flöjt blåsas en melodisk melodi, och derpå sjungas en sång, på samma melodi, af en skön mansröst; och detta på gatan, utanför en ung flickas fönster, vid *Grälmakargränd*, på söder i Stockholm, under en kall och stormig Decembernatt.

Sådant händer. Men jag kan försäkra dig, att jag varit ute under de allra vackraste månsken, i de mest romantiska nejder, under de allra

skönaste aftnar, och sett andra menniskor ute vandrande i dem, utan att någonting, på något vis romantiskt, händt hvarken dem eller mig, utan att ha hört andra suckar än vindens i träden, utan att ha sett andra kärleksblickar än månans och stjernornas. Och det är min enskilda öfvertygelse, att kärleken, i vanlig mening, spökar betydligt mindre i verlden, än man i allmänhet tror, och att man nu för tiden oftare vågar sitt lif för att få en buffeloxes hud *) eller en björns skinn, än för att vinna den skönaste flickas hand. Således: ehuru jag medger att det romantiska lefver och finnes öfverallt på jorden, och kommer fram allt emellanåt, så — då vi nu, — min läsare och jag, — gå att företaga en månskens-promenad i parken på Björkön, så önskar jag att ehvad romantiskt vi der må erfara, det må anses mera såsom undantagshändelse än som en hvardaglig.

Och nu, framåt i den månskenslysta natten! Huru vattnet glimmar, huru förtrollande vackert landskapet är, med dess mystiska skuggor och dagnar, med dess lummiga skogsdungar och öppna platser, allt i den stora nattlampans milda sken, du ser lätt allt det der; du vill visst icke höra mera derom.

Hellre ville du troligen höra hvad brudarna

---

*) Se Wahlbergs resor i Afrika.

säga der de i sina dimhvita slöjor vandra vid sina männens sida, arm i arm, i de stillaste gångarne. Skada att de hviska så sakta, de älskande, att jag icke kan höra dem. Kanske också säga de ingenting med läpparna. Kanske är det dem nog, att med fulla, varma hjertan vandra hand i hand, sida vid sida, i den ljusa, sköna natten, och tigande tala med blickar, med detta outsägliga språk, som älskande menniskor känna, som de så väl förstå. Tyst! låt oss icke störa dem, de lyckliga. En stunds ren fullhet på jorden är helig!

Låt oss hellre följa denna ensamma, hvars gestalt är så ädel, hvars gång är så behaglig, ehuru den är långsam, och liksom tankfull. Hon aflägsnar sig från de lyckliga, hon skiljer sig också från de pratande, skrattande i sällskapet, och söker de ensliga, dunkla trakterna, granarnas region i parken, der allt är tystare och dystrare.

Det är Gerda. Hon tänker på Sigurd. Hon är ensam, och känner sig mycket så denna afton, ty alla synes lyckliga; Ifvar tänker blott på sin unga hustru, ingen här behöfver Gerda. Och den som behöfver henne är ej här. Sigurd och hon ha skiljts åt, icke vänner. Det hade inträffat emellan dem en händelse, som var att vänta i deras förhållande. Den i hans hjerta aldrig slocknade, dunkla elden för henne hade brutit fram, och hon — hade tillbakavisat den

och dermed sårat honom. Stolt men ej hård drog han sig tillbaka inom sig. Men hon var hård och — flydde. Ja då, för ett par dagar sedan, — och hon har ej sett honom sedan dess. Men nu gör det henne ondt. Hon ångrar sin hårdhet; hon sörjer öfver honom. Och hellre, tusen gånger hellre, än att vara här, bland dessa glädjeeldar, bland dessa festligheter, ville hon vara hos den ensamme, dystre mannen, som uti mörkret sitter, ville göra hans rum ljust, hans själ lugn och glad. Men hon är nu långt ifrån honom; han, kanske ännu längre från henne, ty hans själ har blifvit aflägsnad, förbittrad. — Och Gerda söker skuggorna medan solar och stjernor stiga upp från Dunderberget.

Men Gerda går icke ensam i granskogens skuggor. En manlig gestalt har der ett par gånger gått om henne, vändt åter om och gått emot henne, såsom ville han söka igenkänna henne. Men Gerda har vikit undan; och hemsk till slut för den okända, i sin kappa djupt insvepta mannen, i de ödsliga gångarne, beslöt hon att vända om och uppsöka sällskapet.

Hon vände om, men se! då stod den okände åter framför henne. Gerda stannade. I denna stund uppsteg från Dunderberget en stor blåhvit, bengalisk eld, som upplyste med klart sken äfven denna skuggiga trakt. Och i detta sken kände Gerda och Sigurd igen hvarandra. De

stodo der så bleka i det blåaktiga skenet att de sågo ut som vålnader. Det var med en smärtsam glädje de kände igen hvarandra. De syntes hvarandra nästan som uppståndna döda i skuggornas land.

Gerda var den första att tala. Det kvinliga hjertats källsprång vållade det.

»O Sigurd! Är det du?» sade hon, och log strålände fastän ögonen fylldes af tårar.

»Jag sökte dig!» svarade han. »Jag har sökt dig länge. Och nu har jag funnit dig!»...

Men han såg ej glad ut.

»Tack!» sade hon och räckte honom handen.

Han gaf henne ej sin. Han såg på henne stilla och dystert. De tego åter, och sågo på hvarandra i det hvita, flammande skenet.

»Du är blek, Gerda!»... sade han äntligen, och rösten var så mild som ett barns.

»Är jag? — Det är väl af den hvita elden. Och — — jag har tänkt på dig. Men du är äfven blek Sigurd!»...

»Jag har kommit för att säga dig — — farväl!»...

»Farväl? Du vill.»...

»Jag vill resa i morgon, — tidigt, till min hemort åter.» —

»Men du är icke ännu fullt frisk! Det kan skada dig att nu tvärt afbryta din»...

»Bättre det än stanna här — härefter. Bättre att kroppen lider än själen!... Min framtid är mig fullkomligt likgiltig. Den blir lycklig nog för mig!»...

»O Sigurd! tala icke så. Sigurd!... hvarför... hvarför kunna vi icke lefva tillsammans, som vänner?»

Han svarade icke. Hans blick hvilade på henne med dunkel låga. De flammande eldarne på berget hade slocknat. Men öfver skogen uppsteg högre himlens sköna nattlampa och begöt den dunkla trakten med sitt förklarande ljus.

Gerda återtog lifligare: »Lyser icke Guds klarhet utom oss, inom oss? Kunna vi icke i den vara förenade, och tillsammans verka för hvad som är godt och skönt på jorden?! Kunna vi icke som vänner räcka hvarandra handen dertill, under ett fridfullt och förtroligt samlif, ostördt af sjelfviska känslor?... Då Gud skapade meniskoslägtet i tvenne hälfter — man och qvinna — så ville han att dessa i förening skulle fullborda lifvet. Den ena hälften skall vara den andras *hjelp*; men det trängre, det inskränkande bandet behöfves ej ovilkorligen dertill. För de flesta ej!... Det finnes ett högre äktenskap än det vanliga — *ett andligt!* O Sigurd! Kunna vi icke ge hvarandra handen till detta, ej lefva lyckliga tillsammans som syskon, som vänner, som

Guds englar i himmelen?... Du svarar icke — Sigurd!»...

»Hvad skall jag svara? — Farväl Gerda!»...

»Och du går,... du vill ej»...

»Jag ville tacka dig,... men, — jag kan det icke;... icke nu! Be dig förlåta;... men icke det heller kan jag... Guds bästa välsignelser öfver dig, Gerda!»

»O nej! Du får icke gå så, Sigurd. Icke skiljas vid mig så. Jag kunde icke bära det!»...

»Hvad vill du då? I förrgår — sköt du bort mig, Gerda!»

»Ack! så skjut bort mig nu! Var blott ej ledsen. Skjut bort mig, Sigurd!»

Och hon smög sig till honom och sade: »förskjut mig!»...

Och han sköt — icke bort henne. Han slöt henne till sitt bröst hårdt, innerligt, och grät. Båda gräto. Alla bittra minnen, allt grått och dunkelt af det förflutna tvättades bort uti tårarnes bad. Deras själar blefvo rena och skära.

Heliga källa,

Urdas källa,

reningens källa

förnyelsens källa!

Låt i oss alla,

låt för oss alla

din rena våg uppvälla!

Eldarne på berget hade slocknat. Men himlens milda ljus flödade öfver de två, som hade

mycket att förlåta hyarandra, som behöfde *mycket* älska!...

Sigurd uppreste sig först ur den djupa omfamningen i det han sade: »tack för denna stund!.. Det skall bli mig mindre bittert nu. För sista gången — Gerda, en kyss!... O att vi måste skiljas!»...

»Och hvarföre måste vi?!»...

»För det jag älskar dig för mycket!» utbrast Sigurd med passion — »för det att jag ej kan, ej vill lefva nära dig om jag ej får trycka dig till mitt bröst på jordiskt och på himmelskt vis, får kalla dig *min*, i människors och englars mening; för det att du *fruktar* mig... O! vore icke detta så kunde jag våga säga till dig: glöm det förflutna... Det finnes ju grafvar för det andeligt döda, förmultnade!... De finnas i kärlekens afgrunder!... Låt manlig kärlek försona hvad manligt öfvermod bröt. O Gerda! O min brud! Gif dig åt mig som min maka. Låt mig lära dig att bandet som du fruktar kan blifva en högre frihets vinge. Låt mig, o! låt mig älska dig som jag nu kan, nu vill det; och frukta intet!... Svärdet som förr låg emellan oss är ju brutet. Sjelf har du knutit nya band. Men de böra ej brytas. Låt oss ej upplösa, låt oss fullkomna!... O min älskade! förtro dig till fullkomnaren, — han hvars hand fört oss tillsammans i denna stund, han som i den dju-

paste förening, nedlade medlet till högsta frihet och högsta lycka!... Eller är du för stolt att gifva mig medel att försona... upprätta?... O var icke det!... Var ädel Gerda såsom du alltid varit. Tag handen som var död och som du gjort lefvande och låt mig föra dig till dina bröder och systrar och bedja dem att i sitt förbund upptaga din make!... Gerda... älskade!... Är du ännu rädd för mig?!»...

»Då fick frosten lif af värman;» heter det i den gamla nordiska skapelsesången. Och så skedde äfven här.

Gerda var ingen kall natur. Det vete vi alla väl, vi som känna henne. Men något var som hade frusit till och stelnat inom henne af Sigurds fordna behandling, och något var som töade upp och fick nytt lif af den sköna eld som nu genomglödgade hans väsen och gjöt sig i hennes. Om hon nu tänkte mycket på sin egen lycka, egen tillfredställelse det vet jag icke, men det — tror jag icke, tror icke att hon tänkte stort på sig sjelf alls i denna stund; men hon tänkte nog och kände någonting stort och gudomligt i det hon nu räckte Sigurd sin hand och sade öppet och ömt:

»Nej Sigurd! jag är icke mera rädd för dig! Blifve det så som du vill!»

Och hon tog hans hand »den som var död och som hon gjort lefvande» och slöt den trofast i sin. Och sköna stodo man och qvinna der, icke

bleka mer, öga i öga, hand i hand, som likar, som makar under himlens ljus.

Och så gingo de till sina bröder och systrar.

De äldre af sällskapet hade emedlertid inom hus sökt en atmosfer mindre vådlig för snufva och bröstverk än den ute i det romantiska mån-skenet. De sutto nu der, general Herkules med, och smågäspade och hade litet ledsamt. Ty lifs-andarne hade nu begynt lägga sig. Det var der-före en ganska välkommen, uppväckande syn, då i dörren framträdde en fantastiskt klädd figur, i blå kofta, gul mössa, och staf i hand, som till-bjöd sig att »spå herrskapet.» Spå-qvinnan, som såg ganska trollsk ut, med ett par stora svarta ögon, och en uppsyn som var värdig den nordiska Walans, mottogs med stor förnöjelse, och man skyn-dade att föra fram henne, och bjuda henne plats vid ett bord der hon kunde lägga ut sina kort.

Sibyllan såg omkring sig allvarsamt med det mörka ögonparet och lät icke störa sig af general Herkules utrop: »Nej! för fan i hellvete! min lilla solotopp! Sådan hexa!» — hon blandade sina kort under tystnad, blåste på dem, i det hon ut-talade några mystiska ord, och lade dem sedan ut med stor uppmärksamhet, allt under djup tyst-nad. När hon sedan tog till orda skildrade hon det nya samfundets öden samt dess grundlägg-a-res, ungefär med följande ord:

»*Samfundet* blir ett mönster för samfund; växer till och blomstrar på allt vis; får allt flera boningar och allt flera innebyggare. Bland dessa märka vi: unga *Pepparkorns*, som cederade bonis tre månader efter det stora bröllopet de hade, och som bygga här bo på nytt, i en ny anda och med bättre lycka.

Augustins och *Hedvigs* största besvär blir att de måste stå fadder åt alla små medborgare och medborgarinnor som födas inom samfundet, ty dessas fäder och mödrar anse dem ej, det förutan, kunna bli fullt goda samhälls-medlemmar. De två lefva för öfrigt som patriarker der ibland barn och barnabarn. De äro som domarn och domarinnan i Israel, och man ser dem ännu in i sena ålderdomen tillsammans besöka arbetarens boningar, eller sitta i björkarnes skugga på sin förstuguqvist och der hälsas och rådfrågas af folket. Och ju äldre de bli ju vackrare och ljusare bli de, ja så att alla andras ånsigten ljusna i återskenet af deras. De hinna långt i ålder och visdom.

Ifvar blir — publicist. Han ger ut en stor tidning som vidt omkring sprider ut samfundets läror och nya bildningsämnen. Hans maka är hans medarbetare. I compagni utveckla de och tillämpa, enligt vishetens bok, den viktiga läran om en gemenskap i uppfostran för alla samfunds-medlemmarne, intill vissa år, hvarigenom alla få något nära

lika "chancer" till lycka och framgång i världen, hvar och en efter sitt pund. Det är den communism som drifves af tidningen.

Fabriksflickorna skrifva i följetongen, som får en otrolig mängd läsare och i synnerhet läsarinnor.

Gerda bringar samfundets medlemmar långt i harmoni och melodi; uppfinner ett nytt instrument som kommer att heta: »Concordium». Och spelar jemte sin utkorade make oupphörligt på detta så att både englar och människor förundra sig.

Bror och hans *Cara Sposa* befolka världen. Alla barnen bli mycket lika far och mor, och farbröder och fastrar; och folket i samfundet säger att det aldrig kan bli nog många af den förträffliga släkten.

Uno blir prest i samfundet, predikar väldeliga med lära och efterdöme och omvänder många hedningar. Hans son, under handledning af sin far och sin förträffliga och dygdesamma faster *Dygdig Göthilda* företager sig att öfverflytta till samfundet en trädgård som förr låg i thet landet *Mesopotamien* och som kallades *Paradiset*, och der man får se får och getter kyssas, hund leka med katt i det hjertligaste vänskapsförhållande; och *Adams söner* och *Evas döttrar* som ingen den minsta lust ha till den förbudna frukten.

Byggmästarn är hardt nära att slå ihjäl sin ömma maka medelst en takresning, som störtar

ner öfver dem, och som äfven håller på att slå benen af honom. Om de öfverstå denna fara så komma de att lefva i många år, och bli hjälpligt lyckliga.

Göthilda strider tappert med sitt öde, men faller slutligen ett offer under dess slag, och blir djupt sörjd och saknad af vänner, kycklingar och grisar i samfundet. Det reses öfver henne en minnesvård med inskrift:

»Ödet blef hennes lott.»

David deltar kraftigt i kampen mot tidens Goliath och »the Philisteer»; vinner en hög rang inom samfundet och lefver länge der lycklig, vänsäll och fridsäll.

Mina, lyckligare än sal. fru Penelope på ön Ithaka behöfver icke lägga an sorg efter sina friare, ty ingen af dem dödar sig eller blir dödad af någon ursinnig Ulysses. Hon blir till och med betydligt lyckligare än drottningen på Ithaka, ty hennes skafferi blir aldrig tomt så mycket än hon derur spenderar. Som »de systerlösas syster» njuter hon stor aktning och kärlek inom samfundet och utbreder der den *nya* läran om rikedomens välsignelse.

Många bröllop synas tillkommande. Korgar och brystna hjertan synas alls icke till. Brors sju söner gå främst i friare-leken! — Coburgska prinsar allesammans i hvad giftaslycka beträffar! . .

Onkel Urbanus och mästern *Dalerin* hinna knappt författa alla bröllopsskrifter och qväden. *Onkel Urbanus* får sig ordentligt ett litet rykte genom dessa och blir omtalad både i Europa och Amerika.

Ö-Fröken Lagertha reser att besöka sitt ljuftva barndomshem, Island. *Heckla* och *Krabbla* bli så glada deråt att de få ett utbrott, och kasta ur sig en mängd eld och aska, hvilket så förskräcker vår fröken att hon far med hast derifrån, och far aldrig dit mera, utan bosätter sig i den nya staden i samfundet och förskönar den med det ena gudabelätet efter det andra. *Heckla* och *Krabbla* bli så förtretade deröfver att de spricka, och röra sig sedan icke förrän på *Ragnarök*.

Fäderneslandets unga försvarare **M** 31 och 32 marschera framåt...

Men här afbröt *Bror Sibyllans* vena i det han hviskade till henne:

»än morbror *Herkules*, *Göthilda*! — Du har alldeles glömt hans plats i samfundet!»...

»Ja det var sant!» sade *Göthilda* rodnande, men — — jag skall gömma det bästa till sist!...

»Gör dig intet besvär min flicka lilla!» sade generalen som hade särdeles fin hörsel, och som nu stod nära, »jag skall allt sörja för mig sjelf. Bygg och bo bäst ni vilja i ert nybygge; jag

håller mig till *Svecia Antika* och skall der välja min plats!» Detta sade generalen i godlynt munterhet i det han slog opp Dahlbergs stora verk, som låg på ett bord bredvid det der Göthilda hade sina kort.

Det blad han slog opp visade det inre af ett grafchor prydt med fanor, hjälmor och svärd.

Generalens ansigte fick härvid ett allvarsamt uttryck, och en viss häpnad öfverkom alla som sågo det uppslagna bladet och som hört generalens ord.

Göthilda bleknade och tårar sprungo fram i hennes ögon.

Generalen stod tyst en stund och betraktade bladet med grafchoret, och hans allvarliga uttryck ljusnade till ett stilla leende. »Nå ja, hvarför icke!» sade han, »denna plats är så god som någon, ja, bättre än någon annan när man kommit till vissa år... Nej! Icke så min lilla Götha, min lilla gesäll!» fortfor han innerligt i det han lade sin hand öfver Göthildas ögon, som våta och varma som daggfulla sommarnätter stodo vända till honom: »Nej barn! Man skall ej gråta öfver de gamla som dö, blott öfver de gamla som öfverlefva sig sjelfva. Och för döden fruktat jag ej. Men väl för ett långsamt döende, en lång sjuksäng med vakmadammer och doktorer, Gud bevara mig därför!... Nej, som store Kung Karl, så är det godt att få dö, och vackert med. Han dog bra, dog som han lefvat, ansigtet mot fien-

den, framför sig kanoner och vallar och torn, färdig att anfälla, vaken, rask och och munter midt i kalla vinternatten, bröstet mot faran, hufvudet högt. Så kom kulan; — då sänkte han det. Det var för Guds vilja. Så dog Kung Karl. Så dog ock den der andra store, vår Gustaf Adolph! Så borde hvar bra soldat få dö. Man talar om beredelsetid!... Men ingen bereder sig rätt till döden, som icke gör det hvar dag i sitt lif. Det hör hvar menniska till. Ja, barn; — om jag vore det värdig, ... så ville jag bedja vår Herre om en hastig död; ingen lång sjuksäng, mig sjelf och andra till plåga, utan att han ville kalla mig till sig ett, tu, tre! Vassera tre! Han finge sen kommendera mig hvart fan han ville!»...

»Syskon!» sade Göthilda i det hon med gråten i halsen drog sig tillbaka bland dessa — »om söndag åtta dagar till är det morbrors födelsedag. Då måste vi ha en fest enkom för honom. Då måste vi riktigt roa honom, och tänka ut lustiga upptåg. Jag har mina ideer; ... vi skola vidare talas vid om dem!... Den här ohyggliga Sibylla-kostymen gör mig helt konfys!!!» Och hon kastade af sig den med häftighet.

»Här blir en riktig uppsjö af fester!» sade Bror; »först denna dagens fest, som kan kallas moderfesten; så hemkomme-ölen, som våra kära syskon, efter gammal sed måste bestå oss, och som vi ej skola släppa efter. Och så morbrors

fest, födelsedagen; och så den der Chinesiska middagen, Göthildas fest! Nå! om vi lyckligt öfverleva den, så kunna vi hoppas att få lefva länge och»...

Här afbröts Bror af generalens kraftiga stämma, som hördes öfver hela sällskapet i det han med munter ton utropade:

»Men jag har ännu något att beställa om, innan jag afslutat mitt conto här i verlden. Och jag har just nu en förbannadt allvarsam sak att afsluta. Göthilda!»...

Och här slog hans starka blickar som örnar ned på Göthilda, som oaktadt sin kända sinnesnärvaro och beslutsamhet nu kände sig gripen af en makt, som hon i detta ögonblick icke mäktade resa sig upp emot. Hon anade en kommande fara, bleknade, och kände sina knän svigta under intrycket af det öde, som hon kände skulle öfvergå henne.

Generalen fortfor att fixera henne med sin blick under det ett fint, nästan omärkligt leende sväfvade öfver hans fasta, bestämda läppar. De tycktes vilja säga:

»ja ja! Nu har jag dig fast! Nu skola vi qvittera! Det här kan vara lagom åt dig!»...

Sedan han dröjt länge nog för att på sig och Göthilda församla allas blickar i spänd väntan, återtog han:

»Göthilda! Du har gifvit mig rättighet — du torde minnas det — att bortgifva dig åt hvem

jag vill... Jag utöfvar i denna stund denna min rättighet, och gifver bort dig, min systerdotter Göthilda Dalberg, (Göthilda drog efter andan) i äktenskap till min brorson, Jarl Herkules, som har begärt dig till hustru, och som jag härmed förklarar för min arfvinge. Göthilda gif mig din hand. Se så! utan krus. Denne unge man vill hafva dig. Och jag vill gifva dig åt denna unge man. Har jag rätt dertill, eller hur?»

»Ja, morbror har rätt!» utbrast ändteligen beslutsamt Göthilda, i det hon gick fram och gaf generalen sin hand, »men *jag* har rätt öfver mitt lif, och det gör jag af med, om jag skall fara till Ryssland, långt ifrån morbror, och allt som jag håller af! Dö skulle jag ändå snart der, och så godt är att göra det först, som sist! Se så! gör som morbror har samvete till!»

»Min egen tusan djefla flicka!» utropade generalen, i det han upplyfte Göthilda, och kysste henne, »mitt trollsmör, min lilla kanalje, min Götha-prinsessa, min solotopp! Du är, och blir med mig i lif och död! satans unge! kunde du tro att jag ville skicka dig till Sibirien?... Nej för fan, och hela hans slägt! och den här gunsti herrn hade, ta mig rackarn, icke fått dig, ja, om han än vore tio gånger min brorson, om han icke vore svensk i själ och hjerta, och nu blir svensk medborgare, och blir min egen gosse, som du är min egen flicka. Nå — hvad har du nu

att säga? Har du något att säga kanske mot denna unge man, som håller af dig, och som vill ha dig, och som jag vet att du tycker om!... Ja men, gör du så; det har jag sett på dig. Och hvad du än inte gör, det kommer du att göra. Lita på mig. Jag känner gossen. Han är bra. Och tiga kan han som en karl. Det tycker jag om. Och det är på min tillsägelse som han te-gat med sina hjertans tankar för dig så länge... Nå!... har du någonting att säga mot honom nu? så säg, sjung ut!»

»Nej!... inte precis... men»... stam-made Göthilda, ännu något förbryllad.

»Wischli, waschli: Tala svenska! Ja, eller nej!» afbröt generalen.

»*Allt eller intet*, Göthilda!» sade Jarl Herkules, och såg på henne med en på en gång hjertlig och lustig min, som var oemotståndlig för Göthilda.

»Nå väl då, *allt!*» utbrast hon, »får gå, som morbror vill!»

Och hon räckte Jarl sin hand: men vi miss-tänka starkt att hjertat hade sprungit halfvägs förut, oaktadt ryska kejsarn, och det der hatet som vi känna. Och i general Herkules' jettehand för-enades hennes hand med junker Jarls, som fat-tade den just med herkuleskraft, och höll den fast.

Och general Herkules såg sig om i sällska-pet, och ropade muntert utmanande, »är någon

här som har något att säga mot min systerdotter Göthilda Dalbergs förlofning med min brorson Jarl Herkules!»

»*Hans far* får åtminstone ha ett ord *med i laget!*» talade nu en röst, som ljöd främmande, och som ej hade väckt mera häpnad, om den kommit från himlen. Och fram i rummet trädde en gammal man, med vackert utseende, rak, något stel hållning, frisk färg, och mildt, allvarligt uttryck. Han var civilt klädd, men på hans svarta frack lyste en tapperhetsmedalj i guld, lika den som general Herkules bar. Straxt efter honom gick — men stannade vid dörren — en femtiårs man, äfven i civila kläder med en treflig fetma, trindt och särdeles jovialiskt ansigte.

Den äldste af de två, som tycktes vara husbonde till den andra, och som åtföljdes af Augustin, gick med långsamma steg fram i rummet, under det han fästade sina blickar på general Herkules, som stod nästan midt i rummet, och hvars kraftiga gestalt, i dess militäriska prakt, dessutom var starkt i ögonen fallande. Generalen hade vid den främmandes röst hastigt rätat upp sig, och vändt sina ögon mot honom, och så förblefvo de, styft stirrande, under det främlingen kom närmare. Några steg ifrån generalen stannade han, räckte ut handen och sade med en röst som djup rörelse gjorde sväfvande:

»Känner du mig icke mer, broder Wolmar!»

Generalen bleknade, bleknade fruktansvärdt, i det han oafvändt fixerade den andre. Ögonen syntes vilja tränga ur sina hålor. Han såg förvirrad ut, och en hemsk spänning uppstod hos alla de omgifvande. Ändteligen höjde generalen handen och tryckte den mot sin panna; sedan räckte han den ut, och förde den mot broderns bröst. Man såg att den skälfdes.

»Det var der!» sade han för sig sjelf, och i det hans hand öppnade skjortans veck, syntes på det blottade bröstet ett stort, djupt ärr.

»Det har grott tillsammans Wolmar,» sade han med ärret, mildt. »Kännes du vid mig nu?»

»Ja!» sade general Herkules. Och nu öfverväldigade honom våldsamt broderskärleken, den i trettio år förhållna.

»Gamla gosse... broder! är det du?» utropade han, och kramade den nykomne i sina armar, och kysste honom gråtande. »Gamla gosse, ... broder! Gud förlåte dig och mig!»

Det var rörande, det var verkligen "känslofullt" att se de båda bröderna så.

»Och du kom sjelf!» utropade generalen »tack för det. Tack broder!»

»Jag skulle väl vara med om min sons bröllop!» svarade brodern; det var mig icke nog att skicka tillstånd och lyckönskan. Och så måste jag se dig, Wolmar, än en gång, se om du kunde ännu hålla ut med att vara ond på mig!»

»Besitta, det var sannt!» utropade generalen häftigt, det hade jag så när glömt! Och nu — fan vet hvart den tagit vägen, den der törntaggen som jag hade i bröstet emot dig. Jag känner icke till den nu. Men . . . fan anamma! hvarför påminte du mig? Nu mins jag det allt! Ja, Arthur, hur kunde du så göra . . . så handla? så» . . .

»Jag har handlat enligt samvete, och öfvertygelse, Wolmar!» afbröt den andre lugnt och fast. »Men,» tillade han med sorgset uttryck, att du icke velat tro derpå, att du blifvit min ovän, det har kostat mera på mig än jag kan säga; och att du så känt och tänkt och ej velat lyssna till de bref jag skrifvit, deri har du haft orätt, Wolmar!»

«Anfäkt mig! börjar jag icke att tro det sjelf!» utropade generalen orolig.

»Ja, det har du haft!» fortfor brodern.

»Sedan jag upphörde att bära vapen för Sverige, har jag icke burit vapen mer. Jag har lefvat som en fredlig borgare på mitt fäderne-gods, odlat Finlands jord, och utsått odlingens frön i finska hjertan. Jag har varit Gud och mitt fosterland trogen, och har med mitt samvete frid.»

»Frid då min bror! frid i evighet emellan oss!» utbrast generalen med styrka, och skakade broderns hand.

»Och om jag ej kan i allt se som du, i allt kan dela din öfvertygelse, så vill jag ära den. Jag vet att den kommer ur ett redligt hjerta. Menniskorna se en dels. Gud ser allt. Han dömmе! Basta!... men din son... den får jag behålla! derom äro vi ju ense. Du har fem eller sex ändå, är det ej så? Jarl blir då *min* son, och min arfvinge. Han är en bra gosse, blir en bra karl; — och en fan är han till att tiga! Han har tegat för flickan här, med sina hjertans tankar, och för mig med din ankomst, som en mur. Men hör du din tusan, det var ändå nästan för mycket!... Och der är hans fästmö, Arthur! Göthilda, min egen flicka! en bra flicka må du tro. Det är ruter i henne — och hjerter med! Jag ger dig lof att kyssa henne min bror.»

Det gick för sig. Och nu kommo fram en ung junker Herkules, och en ung fröken Herkules, och ännu en liten fröken Herkules, som hade fått följa med fadren för att se "det kära Sverige" och vara med på bror Jarls bröllop, och som nu föreställdes släkten. General Herkules omfamnade och kysste dem allesammans, och lyfte den yngsta upp på sin arm.

Det var en söt flicka vid sju års ålder, sin faders hjertegryn. Hon såg tryggt och gladt ur klara mörkblå ögon på den grånade krigarn; blef sedan uppmärksam på hans ordnar, fattade

om hans tapperhetsmedalj med ena handen, och utropade, i det hon med den andra visade på fadern: »pappa har en bror till den der!»

»Det har du rätt uti mitt barn!» utropade generalen, kysste flickan, så att hon litet grinade, och satte henne ned och fortfor, i det han lade sin arm om brodrens skullra:

»Mins du broder, när vi fingo dem? — mins du dagen vid Kymmeneelf 1789? Så länge jag lefver glömmet jag ej den dagen! Vi voro trötta af nattens och dagens marsch. Fienden stod på höjden med sina kanoner, vi nere på slätten emellan morasen. Men konungen red fram, och frågade om vi ville slåss ännu denna afton? Och alla svarade vi *ja!* Och vi slogos. Hett gick det till; helvetes hett! men om några timmar stodo *vi* på höjden, och fienden flydde öfver slätten... Du och jag broder hade fått skarpa blesurer; men vi hade eröfrat en fana!... Mins du det broder, när vi stodo vid den blodiga fanan, blödande sjelfva, men glada i våra själar! mins du hur kung Gustaf red fram till oss och tilltalade oss i allas åsyn? Då fingo vi dessa här (generalen lade handen på tapperhetsmedaljen) och våra löjtnantsepåletter. Mins du den aftonen, Arthur... hur vesterhimmeln stod i lågor, och våra hjertan med... när Te Deum afsjöngs på valplatsen!... kände vi då våra sår?...

Vi voro unga då!»... och generalen såg på

sin broder med lysande, tårfulla blickar. Han teg en stund, och återtog sedan:

»Ja, det var då!... Det var en skön dag; den första lagerfesten... Så till mods som då, har jag icke känt mig sedan, förrän långt efter, på en annan, en ännu större dag!»...

Generalen höll åter inne en stund, under det lysande krigsminnen tycktes gå upp för hans syn. Hans ögon glänste. Och allas ögon voro nu fästade på honom; alla lyssnade väntande. Det var så tyst i rummet, att man hade kunnat höra en fluga surra. Men ingen fluga surrade. General Herkules fortfor:

»Det var i det stora folkkriget. Det var vid Leipzig. Det var dagen då Napoleon blef slagen af nationerna, som hade rest sig upp mot honom, som ville tillintetgöra dem. Då gjorde Svenskar och Ryssar gemensam sak. *En för alla, och alla för en!* var då allas vår lösen. Och kronprins Carl Johan förde svenskarne an. Det var befäl som dugde! Jag ville att ni hade sett honom, mina vänner, när han galloperade långs åt linien på sin snöhvita häst, vacker och präktig som en krigsgud, och såg på oss med blickar, som hade kunnat tända eld i bröstet på oss, om det hade felats. Men det felades ej. Det brann der himmelshögt. Det gällde folkfriheten på jorden. Det var för den som vi stridde, Himmel i helvetet! hvilken dag den då vi stor-

made Leipzig. I tre dagar re'n hade drabbningen stått. Och nu skulle den afgöras. En half million menniskor stod under vapen för att slåss, anförda af världens mäktigaste regenter, störste generaler. Det var den nittonde October. Från tidigt om morgonen dundrade kanonerna, och stormningen gick löst med handgevär mot staden. Det räckte till middagen. Då voro vi inne i staden. Då flydde Napoleon, och sprängde Elsterbryggan efter sig, med en knall så att jorden skälfdde. Vi svenskar voro bland de första som stormade in i staden. Många af de våra föllo, många klädde blodig skjorta för frihetens sak, men vi hurrade och trängde fram, och många af fiendens bästa män föllo i våra händer. Det voro några heta timmar. Man visste att man lefde! stormmarsch, hvirflande trummor, jägarhorn, skott hördes öfverallt. Öfverallt slogo vi eller förföljde fienden. Klockan 2 fanns ingen fransman mer i staden. Och fredligt intågade tillsammans som segervinnare kejsarena Frans och Alexander, kungen i Preussen, och Sveriges kronprins emellan dessa. Barn! jag hade sett honom då han satt på halmkärffvarne vid Grossbeeren, lugn och säker som en gud, i det han utdelade sina ordres, och afsände ilbud — och jag såg då hvad en stor härförare vill säga. Jag hade mången gång varit nära honom i drabbningens tummel, och beundrat hans mod och sin-

nesnärvaro. Jag var nära honom också nu, i segerns stund, och såg honom lugn, mild, storsinnad, ädelmodig mot de öfvervunna, och... jag älskade honom!... vi stodo på den plats der fordom store Gustaf Adolph hade kämpat för folkfrihetens sak, och hälsats som befriare. Och så hälsades vi äfven nu. Nära hundra tusen döda och sårade lågo på valplatsen. Men jubelrop, välsignelser och glädjetårar hälsade oss. Ur alla fönster vinkades och viftades. Ett dundrande "Vivat" uppfyllde luften. Ja, då lönte det mödan att lefva! Rättvisans, frihetens, folkens sak hade segrat! Och vi hade segrat för den. Verlden skulle förnyas... Det gick som en frisk lufsström genom våra bröst. Ta mig sju hundra gjorde det icke så, fast tusentals döda lågo omkring oss, och döden stod nära framför oss ännu. Men det gör godt att upplefva sådana stunder, att ha varit med om sådana saker. Man har sett något stort. Man har ock sett hvad menskelig storhet är. Man förstår, man vet nu att människorna blott äro redskap, verktyg i försynens hand. Man har sett de stores makt, och man har sett deras fall! Ja, barn, och alla skola vi falla, till stoft, till stoft... men... Gud allsmäktig lefver!

Öfverväldigad af sina känslor, bröt generalen tvärt af, tog med handen åt sina ögon, och slängde tårarna derur. Det glittrade i luften som

diamanter för de andras blickar. Ond öfver sin egen rörelse stampade han på golvet, och utropade: »Nej! det här duger ej. Vi ha annat att tänka på i dag. Hurra för fäderneslandet, kungen och oss sjelfva! Fioler och basuner, dra på för sju hundra tusan med en dugtig slängpolska! Och nu barn, låt gå för alla tusan djeflar!»...

Och det gick!... Alla kommo i rörelse. Der dansade general Herkules med unga fröken Herkules. Der dansade Ifvar med sin unga brud; der dansade Bror med sin unga hustru, så att hårtestarne stodo i vädret på honom. Der dansade hvar man med hvar sin qvinna; men i rummet bredvid såg man korpral Stolt svänga om med korpral Glad, sin återfunna make, medan Maja i hjertans lust dansade om med Hanna, och Lovisa hoppade och svängde om med både stolar och bord.

Och så dansades midnatten ut. Och så dansades festen till slut, på det gladaste och mest tillfredsställande vis i verlden. Och den som säger annat, den — ville jag väl se!...

Bugande, nigande, leende, handruskande, kysande, tackande, lyckönskande togo gästerna afsked. Arm i arm, glad och varm marscherade Stolt med Glad af till den förres nya boning. General Herkules hade tagit sin bror med sig, och låtit bädda hans säng bredvid sin. Bröderna skulle nu, som i de vårgröna ungdomsdagarne

ligga i samma rum; de skulle tala om fordom och nu; de skulle i hvarandras öppnade och försonade hjertan bli unga på nytt. Men sofva, — det skulle de alls icke den natten.

Emedlertid hade nu allt blifvit stilla och tyst på lilla Björkön, och Augustin och Hedvig befunno sig ensamma tillsammans i den festliga salen.

»Ändteligen råkas vi då!» utropade Augustin, i det han skyndade till Hedvig sedan han följt till porten de sista resande; »nu får man då rå om dig en stund!»

»Men är du inte mycket trött Augustin?» frågade hon orolig, i det hon tog hans hand.

»Trött! Jag?» upprepade Augustin och log — det englalika leendet — »Hum! jag tycker att jag åter kunde dansa för dig. Jag känner mig så lätt, så glad; och jag... håller så obegripligt mycket af dig!... Och nu skola vi glädja oss tillsammans. Denna dag har varit rik på många sätt;... och hvad allt har gått väl på allt sätt!... Och huru godt och hoppfullt ser det ej ut för oss alla, för våra planer och företag! Hur mången god fullbordan, hur mången god begynnelse ha ej i dag blifvit grundlagda! För att vara fullkomligt lycklig felas mig mig nu blott ett»...

Och Augustins blick hvilade kärleksfullt forskande på Hedvig.

»Ock det är?» sade hon, i det hon äfvenså såg på honom.

»Att vara viss på att äfven *du* känner dig fullt lycklig och nöjd. Jag har ofta önskat att fråga dig derom, men jag har tvekat . . . fruktat! Dock nu, Hedvig, måste jag veta det. Säg mig, Hedvig, denna din ungdoms älskade, denna Ludovico . . . ser du honom utan plåga, utan all saknad, nu förenad med en annan?»

»Var det ej annat? O! så var då lycklig min Augustin!» utropade leende Hedvig. »Ja, Augustin, jag kan med sanning säga att jag nu mera ser honom utan en halddragen önskan att det vore annorlunda. Tvertom. Jag är glad och tacksam för att det är som det är, för att Ludovico är lycklig med en älskvärd hustru, och att jag är ifrån all frestelse, alla qval, som skulle ha uppstått om han återkommit ogift, och med samma känslor för mig som förr. Ser du, Augustin, tanken på dig, glädjen i dig har så helt och hållet uppslukat alla andra känslor, utom dem jag har gemensamt med dig för Ludovico, för vår lilla och vår stora syskonkrets. Jag vill nu, önskar ingenting högre, än ett lif vid din sida, såsom hittills, såsom nu!»

»Nå Gud ske lof!» utropade Augustin, och slöt system till sitt hjerta, i sitt hjertas fullhet. Då mötas våra önskningar på det allra lyckligaste sätt i världen. Hvad det är roligt, min söta

Hedvig, att du kan så hålla af mig. Jag kan just hålla af mig sjelf därför. Hedvig! äfven emellan oss har föregått en fullbordan!... ser du stjernbilden der uppe öfver oss? Det är "syskonens hus", Det är *twillingarne*, som hvilande i hvarandras armar, stilla genomfara rymden, med sina sköna duhbelstjernor! Sagan säger, att den ena af syskonen delade med den andra sin odödliga ande; så upptogo gudarne båda. Det är vår stjernbild, Hedvig! Jag minnes en afton — längesen — då vi sågo den äfvensom nu öfver oss. Men då voro vi sorgsna, ovissa öfver oss sjelfva, öfver framtiden; och nu! . . . nu tycker jag vi äro så vissa, och ljusa som himlabarnen deruppel och äfvenså förenade!» . . .

Hedvig hade stilla lutat sitt hufvud till broderns axel, under det han talade, och han hade lagt sin arm omkring henne. Hon sade intet, men på hennes rena panna, i hennes klara blick låg himmelsk frid, och fullhet.

Från fönstret der de stodo, hade man fri utsigt öfver kullarne der arbetarens hyddor uppreste sig. Fullmånans ljus flödade öfver dem. Höjderna glänste. Och mild var ännu luften som en sommarnatts, och syrsorna sjöngo i det daggiga gräset.

Augustins blick hvilade på de uppstigande boningarne; innerligare slöt han till sig den älskade systemen, i det han sade:

»För alla, Hedvig! var det ej så du ville?
Och huru skönt att livvets skönaste lycka kan
ägas af alla!...

Frihet, säkerhet, en fredad verkningskrets,
frid i sinnet, frid i hemmet, och derföre: — en
vän i himmelen den störste, den bäste! Och en
vän bredvid sig på jorden, en vän som du!»...

FÖDELSEDAGEN.

En ny fest stod åter i full knoppning på lilla Björkön. Det var morbror Herkules' födelsedag. På denna dag skulle han trakteras med idel syrriser och roliga upptåg, allt enligt "Göthildas ideer". På denna dag skulle det lysas i kyrkan för Göthilda och Jarl; och tidigt på morgonen lyste hela huset af blomkransar och kronor, och bjertare än vanligt, ljödo kyrkoklockorna genom den frostklara luften.

I trädgårdssalen var golfvet beströdt med doftande enris, och redan stod frukostbordet dukat, och rågat med "Rån, och skålbröd, kaffe utvalt godt"!

Och tidigt på morgonen smögo sig Göthilda och liten Karin sakta med en krans af frisk lager genomflätad med eterneller till den gamles dörr. Göthilda hade afpassat stunden, då generalen efter att ha läst eller arbetat ett par timmar vanligen tog sig en liten "tupplur" sittande i sin höga karmstol. Hon gläntade sakta på dör-

ren och — jo; riktigt! generalen satt vid sitt arbetsbord tillbakalutad i den gamla, götiska stolen, och slumrade godt, med hufvudet nedlutadt mot bröstet. På bordet framför honom låg hans "Carl XII:s bibel" uppslagen, och bredvid låg "thorshammaren" och hans hand hvilade på skaftet.

Ifvars unga hustru och Göthilda smögo fram på tå, och satte kransen på den gamles hufvud varligt, varligt! . . . och drogo sig sedan med kattsteg tillbaka, icke litet förtjusta öfver att saken lyckats dem så väl, och att han icke hade blifvit väckt.

De förenade sig derpå med sina syskon och vänner, som hade samlats i det yttre rummet, der Augustin höll i sina händer ett stort med silfver rikt beslagit dryckeshorn, hvilket var en hedersskänk af syskonen, till morbror Herkules. Och alla uppstämde nu den glada, honom kära sången:

»Svearne fordomdags drucko ur horn!»

Vid de friska, älskade ljuden skulle den gamla grefven vakna, och bli glad; så var det ämnadt; men — han vaknade ej.

Skönt var att se den gamles hufvud med den gröna lagerkransen öfver det silfverhvita håret; morgonsolen kastade sitt gull deröfver. Eternellerna lyste som stjernor.

Sången var sjungen till slut. »Det är märkvärdigt att han icke vaknar! . . . Skola vi sjunga sången om än en gång?» . . . sade syskonen.

»Kaffet kallnar!» sade Hedvig, litet bekymrad.

»Gå du och kyss honom, Göthilda!» sade Augustin. »Han skall inte ta illa opp att väckas så, det lofvar jag dig!»

Göthilda gick fram och tryckte sina korallläppar på den gamles panna. Men hon ryste dervid. Pannan kändes så underligt kall.

Vid den rörelse Göthilda gjorde, föll generalens högra hand ned från bordet, och hammaren i det samma, med en tung duns, ner på golvet. Hufvudet sjönk åt sidan, så att det kom att hvila mot Göthildas bröst.

Göthilda såg forskande på den sofvande. Derunder begynte hon häftigt darra, och stora, tunga tårar föllo från hennes ögon ned på hans hjessa.

De andra gingo närmare.

»Död? död!» hviskades hemskt och ängsligt i syskonkretsen.

Det var så. Morbror Herkules skulle icke mera vakna på jorden.

»Alla skola vi förvandlade vardal!» sade Augustin, i det han fattade den afsomnades hand.

Och alla de barn, som han hade älskat och hyllat, de gingo nu fram och kysste honom innerligen med tårar.

Men Göthilda låg vid hans knän, och omfattade dem i häftig, bitter sorg.

»Det är hans födelsedag, Göthilda!» sade till

henne Jarl Herkules, i det han upplyfte henne, »hans födelsedag i högsta, bästa mening. Hans sista bön är nu uppfylld. Han skall välsigna oss ifrån sin himmel, och vi skola glädja honom genom vårt jordiska lif!...»

General Herkules blef begrafven enligt sin föreskrift. I sin likkista låg han på friskt, doftande granris, händerna sammanknäppta såsom till bön. Frisk och grön hvilade lagerkransen öfver hans fria panna. Han var vacker ännu i döden. Gamla soldater, stackars Stolt bland dessa, buro honom till grafven. Och kring grafven stod en stor familj af syskon, och kring dem en skara af folk ur handtverks-klassen, männer och kvinnor med sina barn. Och den barnlösa gubben sörjdes och saknades som en fader.

Ingen sörjer och saknar honom ändå som Göthilda. Allt som han hade kärast tog hon under sin uppsyn och vård, hans häst, hans hundar, hans käpp, hans gamla bibel, hans krigsminnen och "thorshammaren". Hur gerna under förtroliga stunder med syskonen, talar hon ej om honom och upplifvar minnet af hans egenheter, och af äfventyren inom hemmet, då han var med. Hennes man har i honom en svår rival, och får allt emellanåt höra:

»Du är rätt hygglig, och jag tycker rätt mycket om dig; men så hygglig som morbror Herkules blir du aldrig!»

Göthilda själf blef aldrig så fullkomligt hygglig eller *dygdig* som hennes namn fordrade, blef aldrig någon typ af "qvinnan i sin fullkomlighet". Men hon blef med alla sina ofullkomligheter, sina tragiska och komiska utfall och infall, en ganska bra, redbar, hjertlig, och rolig människa, och på det hela en stor favorit i samfundet både, af människor och kreatur.

Hon blef fullkomligt försonad med sitt öde, ehuru hennes man fortfar att förarga henne emellanåt, då hon vill göra sig litet präktig, med att kamma sin hårlugg ner i ansigtet och se usel ut. Tillfällen att "uppföra sig" fick hon icke vidare.

Hvad skola vi vidare förtälja om nybyggets och nybyggarens öden?

Vi hänvisa till den kloka sierskans spådom derom. Ty, — märkvärdigt att säga, — de rättade sig verkligen efter denna, åtminstone i det närmaste.

Hvad hon glömde tillägga, tillägga vi nu här om Lovisa och Eli.

Eli blef en utmärkt konstnär, intagande af natur och sanning; reste aldrig till Rom men vann pris i Rom, som det nordiska lifvets sannaste målare. Lovisa hushållade för honom, var lycklig åt hans och åt sin kära liten Karins lycka,

vann ett förskönande godt hull af välbefinnande och godt humör, lyser nu som en sol bland husrådinnor, och berättar ännu skrattande och gråtande i ett, om "Ollonbergiska familjens lidande och lycka".

Dessa syskon förtjenade ock sin lycka, derigenom att de alltid förblefvo fästade vid Dalbergiska familjen genom den ädlaste och — törhända — sällsyntaste af alla dygder — tacksamheten.

Och nu, goda vän och läsare, jag har ej glömt att jag är skyldig dig och Göthilda och hela familjen ännu en fest, — den chinesiska middagen! — men upprigtigt sagt, jag känner mig nu icke mage för den, och, som jag hoppas, du ej heller. Jag tror att vi nu måste skiljas för denna gång!...

Men ett par ord måste jag säga ännu om vår redliga Maja och hennes öden ty om dem lemnade oss Sibyllan ej heller någon upplysning.

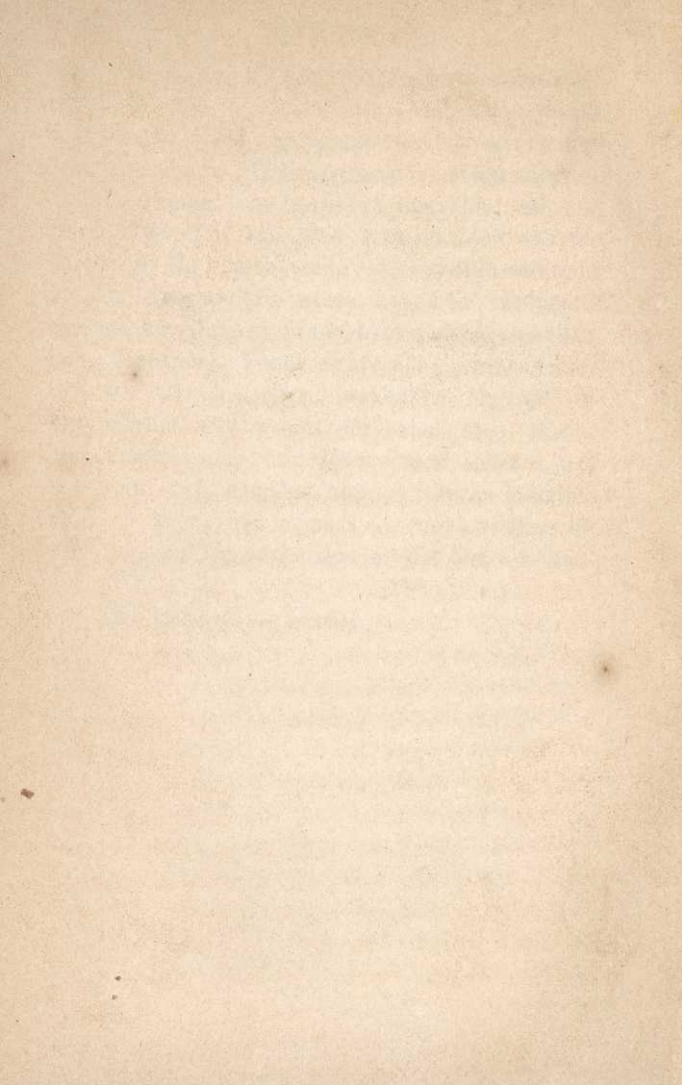
Trotjenarinna var, förblef och kallades hon inom Dalbergiska familjen hela sitt lif igenom — och det räckte öfver hundra år, — och eftersträfvade ingen annan heder och värdighet (men jag vet icke om det gifves en högre). Stor heder och glädje upplefde hon både af sitt fosterbarn, och af sina husbönder — våra syskon; — och af alla deras barn, som hade för henne en särskilt tillgifvenhet. På sin ålderdom blef gamla

Maja fallen för att litet skryta öfver den dragningskraft hon hade för barn. Och sannt är att man nästan alltid såg henne omgifven af en hel liten barnskara. Och så borde vi äfven tala om hennes Hanna, om huru bra hon blef, och om huru både stolt och glad korpral Stolt såg ut, då han på sin arm hyssade sin egen lilla son, och om de känslofulla verser hvarmed vår poetiska mäster Dalerin firade hans födelse, i hvilka både Mars och Venus figurerade, jemte Amor, och der vår hederliga, beskedliga, Maja på ett besynnerligt sätt syntes förvexlad med åskans gud, Jupiter, och hur dessa verser sattes i glas och ram, och hängdes upp på väggen omgifna med en krans af lingonris... men, vänlige läsare, jag fruktar verkligen att det blir för "känslofullt"!

Och därför — farväl!

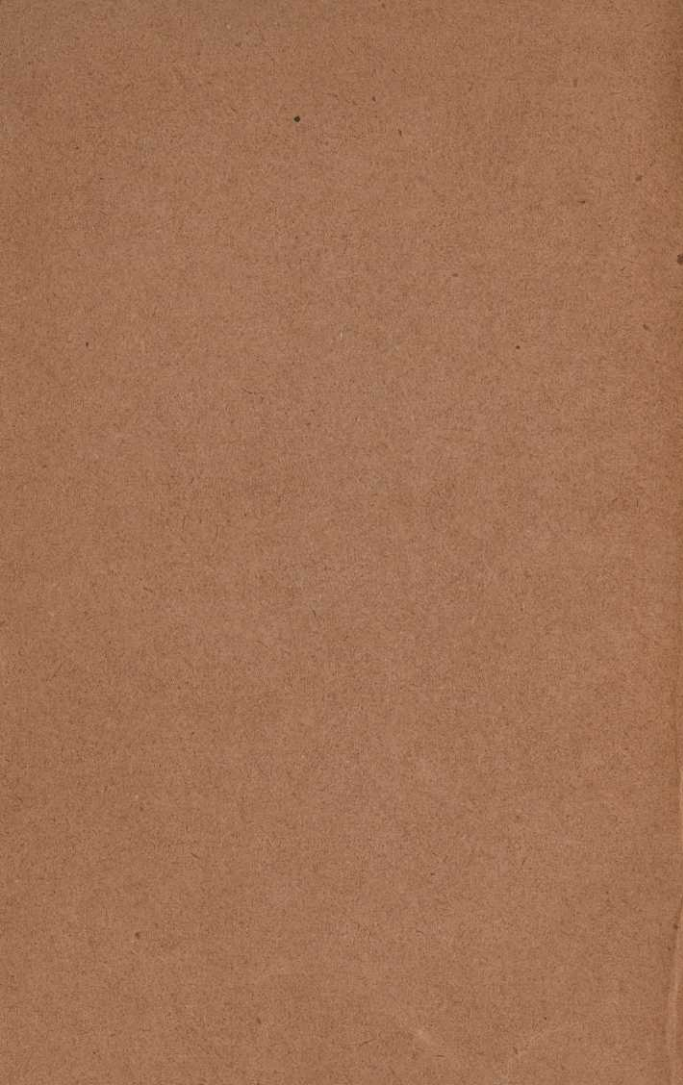
Slut.

6000070577

Göteborgs universitetsbibliotek

